KAINA
zaštita i uređenje okoliša

STRATEŠKA STUDIJA O UTJECAJU NA OKOLIŠ

Plan razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine s teritorijalnom strategijom

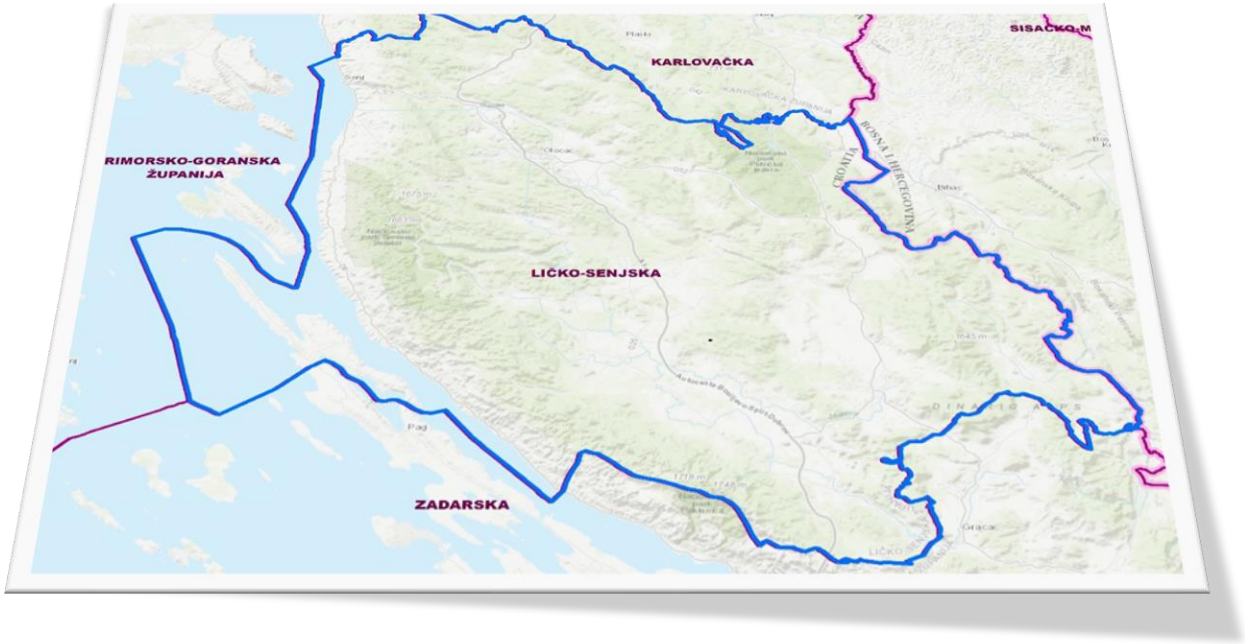

Revizija 1.

Zagreb, srpanj 2024.

Naziv dokumenta	Strateška studija o utjecaju na okoliš	
Zahvat	Plan razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine s teritorijalnom strategijom	
Nositelj zahvata	Ličko – senjska županija Dr. Franje Tuđmana 4 51000 Gospić	
Izrađivač strateške studije	Kaina d.o.o. Oporovečki omajek 2 10 040 Zagreb Tel: 01/2985-860 Mob: 091 563 0113 katarina.knezevic.kaina@gmail.com	
Voditelj izrade strateške studije	Mr.sc. Katarina Knežević Jurić, prof.biol.	
Stručnjaci na izradi strateške studije	Mr.sc. Katarina Knežević Jurić, prof.biol.	Uvod, Metodologija procjene utjecaja, Utjecaj u slučaju nekontroliranog događaja, Prekogranični utjecaji, Razumna alternativa, Praćenje stanja okoliša, Zaključci Studije
	Maja Kerovec, dipl.ing.biol.	Metodologija procjene utjecaja, Utjecaj u slučaju nekontroliranog događaja, Prekogranični utjecaji, Razumna alternativa, Praćenje stanja okoliša, Zaključci Studije
	Damir Jurić, dipl.ing.građ.	Energetika, otpad i otpadne vode
Suradnici	Ivan Hovezak, dipl.ing.arh	Kulturna baština, buka

	Vanja Geng, mag.geol.	Zrak, klima, Geološke značajke i georaznolikost, Svjetlosno onečišćenje
	Nikolina Anić, mag.ing.aedif.	Industrija, rudarstvo
Vanjski suradnici iz Hidroeko d.o.o.	Marin Mijalić, mag.ing.aedif.	Odnos Plana s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima na nacionalnoj i županijskoj razini, Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Plan
	Marko Sošić, univ.spec.prosp.arch	Stanovništvo i zdravlje ljudi, Turizam
Vanjski suradnici iz Studia za krajobraznu arhitekturu, prostorno planiranje, okoliš d.o.o.	dr.sc. Ivana Venier, urbanist, prostorni planer	Odnos Plana s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima na nacionalnoj i županijskoj razini, Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Plan
	Dunja Dukić, mag.ing.prosp.arch	Kulturna baština, buka

Voditelj izrade glavne ocjene iz Studia za krajobraznu arhitekturu, prostorno planiranje, okoliš d.o.o.	dr. sc. Lido Sošić, pejzažni arhitekt
Stručnjak iz Studia za krajobraznu arhitekturu, prostorno planiranje, okoliš d.o.o.	Marko Sošić, univ.spec.prosp.arch
Djelatnici iz Studia za krajobraznu arhitekturu, prostorno planiranje, okoliš d.o.o.	dr.sc. Ivana Venier, urbanist, prostorni planer Dunja Dukić, mag.ing.prosp.arch
Vanjski suradnici na izradi glavne ocjene iz Kaina d.o.o.	Mr.sc. Katarina Knežević Jurić, prof.biol. Maja Kerovec, dipl.ing.biol.
Direktor	KAINA d.o.o. ZAGREB Mr. sc. Katarina Knežević Jurić, prof. biol.
Zagreb, srpanj 2024.	

SADRŽAJ

1. Uvod 8
1.1. Utvrđivanje sadržaja Strateške studije utjecaja Plana na okoliš 11
1.2. Razlozi za izradu Plana 12
1.3. Ciljevi Plana 13
1.4. Strateški okvir Plana 18
1.5. Obuhvat Plana 20
2. Odnos Plana s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima 23
3. Postojeće stanje okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana 43
3.1. Pokretači promjena u okolišu 43
3.1.1. Promet 43
3.1.2. Turizam 46
3.1.3. Poljoprivreda 49
3.1.4. Rudarstvo 55
3.1.5. Industrija 57
3.1.6. Energetika 57
3.2. Opterećenja okoliša 58
3.2.1. Otpad 58
3.2.2. Otpadne vode 63
3.2.3. Buka 65
3.2.4. Svjetlosno onečišćenje 66
3.2.5. Invazivne vrste 68
3.2.6. Minski onečišćena područja 70
3.3. Opis stanja sastavnica i čimbenika u okolišu 71
3.3.1. Zrak i klima 71
3.3.2. Geološke značajke, georaznolikost i speleološki objekti 83
3.3.3. Tlo i poljoprivredno zemljište 89
3.3.4. Vode i vodna tijela 94
3.3.5. Poplavni rizik 109
3.3.6. Bioraznolikost 111
3.3.7. Zaštićena područja prirode 115
3.3.8. Šume i šumarstvo 117
3.3.9. Lov i ribolov 122
3.3.10. Krajobrazne karakteristike 125
3.3.11. Stanovništvo i zdravlje ljudi 128
3.3.12. Kulturno-povijesna baština i zaštićena kulturna dobra 132
3.4. Mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana 136
4. Postojeći okolišni problemi koji su važni za Plan i Teritorijalnu strategiju 137
5. Okolišne značajke područja na koja provedba Plana može značajno utjecati 140

6. Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Plan 141
7. Utjecaji Plana na okoliš 153
7.1. Metodologija procjene utjecaja 153
7.1.1. Metoda procjene utjecaja na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu 155
7.2. Procjena utjecaja provedbe Plana na sastavnice i čimbenike u okolišu 158
7.2.1. Zrak 158
7.2.2. Klima 163
7.2.3. Geološke značajke, georaznolikost i speleološki objekti 170
7.2.4. Tlo i poljoprivredno zemljište 178
7.2.5. Vode i vodna tijela 184
7.2.6. Poplavni rizik 190
7.2.7. Bioraznolikost 195
7.2.8. Zaštićena područja prirode 203
7.2.9. Šumski ekosustav 209
7.2.10. Lov i ribolov 215
7.2.11. Krajobrazne karakteristike 222
7.2.12. Stanovništvo i zdravlje ljudi 227
7.2.13. Kulturno-povijesna baština i zaštićena kulturna dobra 232
7.3. Utjecaj klimatskih promjena na provedbu Plana 237
7.4. Utjecaj strateških projekata 243
7.5. Utjecaj u slučaju nekontroliranog događaja 247
7.6. Prekogranični utjecaj 248
7.7. Procjena kumulativnih i sinergijskih utjecaja 249
7.7.1. Metodologija procjene 249
7.7.2. Okolišni receptori koji su podložni kumulativnim utjecajima 249
7.7.3. Sinergijski utjecaj 253
8. Mjere zaštite okoliša 254
8.1. Opće mjere zaštite okoliša 254
8.2. Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Plana na sastavnice i čimbenike u okolišu 258
9. Razumna alternativa 266
10. Praćenje stanja okoliša 267
11. Zaključci Studije 268
12. Glavna ocjena prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu 269
12.1. Uvod 269
12.2. Opis područja ekološke mreže 269
13. Obilježja utjecaja na područja ekološke mreže 376
13.1. Metodologija procjene utjecaja 376
13.2. Opis utjecaja na ekološku mrežu 377
13.2.1. Mogući pojedinačni utjecaji 377
13.2.2. Utjecaj strateških projekata 399

13.2.3. Mogući kumulativni utjecaji 403
14. Mjere ublažavanja negativnih utjecaja planiranih aktivnosti i operacija na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže 407
15. Zaključak o utjecaju na ekološku mrežu 414
16. Izvori podataka 415
16.1. Znanstveni radovi 415
16.2. Internetske baze podataka 416
16.3. Zakoni, uredbe, pravilnici, odluke 416
16.4. Strategije, planovi i programi 421
16.5. Publikacije 421
16.6. Ostalo 421
17. Prilozi 422

POPIS KRATICA

SPUO - Strateška procjena utjecaja na okoliš
LIRA - Razvoja Agencija Ličko - senjske županije
MZOZT - Ministarstvu zaštite okoliša i zelene tranzicije
NPOO - Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.
PKK - Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.
EFRR - Europskog fonda za regionalni razvoj
KF - Kohezijskog fonda
RH - Republika Hrvatska
VT – vodna tijela

1. Uvod

Obveza provođenja postupka strateške procjene proizlazi iz članka 63. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) koji propisuje obvezno provođenje strateške procjene za strategije, planove i programe, uključujući njihove izmjene i dopune koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) te na lokalnoj razini iz područja poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, elektroničkih komunikacija, turizma, prostornog planiranja, regionalnog razvoja, gospodarenja otpadom i vodnog gospodarstva kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš kao i za strategije, planove i programe za koje se prema posebnom propisu iz područja zaštite prirode utvrdi da mogu imati značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu.

Strateška procjena utjecaja na okoliš (dalje u tekstu: SPUO) je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje ljudi koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Provedbom postupka SPUO-a stvara se osnova za promicanje održivog razvoja kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućuje da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogli imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenje odluka prema Zakonu o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18).

U postupku SPUO izrađuje se Strateška studija utjecaja na okoliš, stručna podloga kojom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje ljudi koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Strateška studija mora obuhvaćati sve potrebne podatke, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku i prilaže se uz strategiju, plan ili program, a izrađuje ju pravna osoba koja posjeduje suglasnost za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite okoliša (dalje u tekstu: Ovlaštenik). Svrha postupka SPUO je osigurati da posljedice po okoliš i zdravlje ljudi budu ocijenjene za vrijeme pripreme strategije, plana ili programa, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja. Postupak SPUO sastoji se od koraka navedenih u Tablici 1.

Postupak provedbe SPUO-a pruža priliku dionicima da sudjeluju u postupku, a osigurava se i informiranje i sudjelovanje javnosti za vrijeme postupka donošenja odluka. Direktiva 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SEA Direktiva) na snazi je od 2001. godine. U Republici Hrvatskoj zakonski okvir za izradu strateških studija usklađen je sa SEA direktivom, a u skladu je i s Konvencijom o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo, 1991), koja obvezuje države da obavještavaju i konzultiraju se u svim velikim projektima koji bi mogli imati utjecaj na okoliš preko državnih granica te s Protokolom o strateškoj procjeni okoliša (Kijev, 2003).

Predmet ove Strateške studije utjecaja na okoliš (dalje u tekstu: Studija) je procjena vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš i zdravlje ljudi koji bi mogli nastati provedbom Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom (dalje u tekstu: Plan) koji je temeljni strateški planski dokument u kojem su određeni glavni ciljevi i prioriteti razvoja Ličko-senjske županije (dalje u tekstu: LS Županija). Postupak SPUO za Plan provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/13, 15/13, 14/19, 127/19), Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 3/17) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ broj 64/08). Postupak SPUO sastoji se od koraka navedenih u tablici (Tablica 1.1).

Odluka o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine donesena je 01. srpnja 2019., Klasa: 302-02/19-01/01, URBROJ: 2125/1-01-19-3 (Prilog 1.), a odluka o pokretanju postupka izrade Teritorijalne strategije kao dopune Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine donesena je 22. prosinca 2022., Klasa: 001-01/22-01/04, URBROJ 2125-01-22-5. Odluke je donijela Skupština Ličko - senjske županije te su iste objavljena u Službenom glasniku Ličko - senjske županije. Stručni izrađivač Plana i teritorijalne strategije je javna ustanova Razvoja Agencija Ličko - senjske županije LIRA. Tijelo nadležno za provedbu postupka strateške procjene je Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU Ličko – senjske županije (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo), koji provodi sve zakonom propisane aktivnosti u postupku SPUO.

Nositelj izrade Plana Ličko – senjska županija, podnjela je 22. listopada 2022. Ministarstvu zaštite okoliša i zelene tranzicije (skraćeno: MZOZT) zahtjev za mišljenjem o potrebi provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine te je 02. studenog 2022. ishodio Mišljenje MZOZT-a, KLASA: 351-03/22-01/1987, URBROJ: 517-05-1-1-22-2, da je potrebno provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš (Prilog 2.).

Nositelj izrade Plana Ličko – senjska županija podnjela je MZOZT-u 19. srpnja 2023. zahtjev za provedbu postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu. Uzimajući u obzir obuhvat, karakter i aktivnosti koje daju okvir za zahvate u prostoru uključujući i na područjima ekološke mreže prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže, utvrđeno je da se ne može isključiti mogućnost značajno negativnog utjecaja te je potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu (KLASA: UP/I-352- 03/23-05/125, URBROJ: 517-10-2-3-23-2) (Prilog 3.).

Postupak strateške procjene započeo je 05. listopada 2023. godine donošenjem „Odluke o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom“, KLASA: 001-01/22-01/01, URBROJ: 2125-02-23-12 (Prilog 4.).

Postupak strateške procjene započeo je pod MINGOR-om, a nastavlja se pod MZOZT.

Ovlaštenik za izradu ove Studije je Kaina d.o.o. iz Zagreba, tvrtka koja posjeduje suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije (Skraćeno: MZOZT) za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (Prilog 5.) u suradnji sa Studiom za krajobraznu arhitekturu, prostorno planiranje, okoliš d.o.o. iz Rovinja ovlaštenim za izradu glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (Prilog 6.).

Tablica 1.1 Koraci u izradi SPUO

Korak	Svrha
Ishođenje Mišljenja tijela nadležnog za zaštitu okoliša i prirode	Analitički pregled - Odrediti je li strateška procjena obvezna prema odredbama Zakona o zaštiti okoliša
Mišljenje tijela nadležnog za zaštitu prirode	Provođenje prethodne ocjene prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu i određivanje je li potrebna izrada Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu
Odluka o provedbi postupka SPUO	Odluku o provedbi postupka SPUO donosi nadležno tijelo
Određivanje sadržaja Studije	Definiranje opsega i razine detalja koji će se obraditi u strateškoj studiji
Mišljenje javnopravnih tijela	Ishođenje mišljenja tijela nadležnih za zaštitu pojedinih sastavnica i čimbenika u okolišu o strateškoj procjeni
Informiranje i sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti	Usvajanje mišljenja, primjedbi i prijedloga
Donošenje Odluke o sadržaju Studije	Određivanje sadržaja i razine obuhvata podataka koji se moraju obraditi u studiji
Izrada Studije i ocjena njezine cjelovitosti i stručne utemeljenosti	Procjena vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš kao rezultata provedbe Plana
Rad Povjerenstva	Savjetodavno stručno tijelo koje ocjenjuje vjerojatno značajan utjecaj Plana na okoliš uključujući i razumne alternative donošenjem Mišljenja Povjerenstva
Javna rasprava	Rasprava (javni uvid i izlaganje) o nacrtu Plana i Studije
Ishođenje mišljenja javnopravnih tijela	Ishođenje mišljenja tijela nadležnih za zaštitu pojedinih sastavnica okoliša o nacrtu Studije
Očitovanje na primjedbe o nacrtu Plana od strane Izrađivača i Studiji od strane Ovlaštenika	Razmatranje pristiglih mišljenja, prijedloga, alternativnih rješenja, razloga za odabir neke varijante
Priprema konačnog prijedloga Plana	Nadležno tijelo priprema konačni prijedlog Plana te ga dostavlja tijelu nadležnom za donošenje
Pribavljanje mišljenja nadležnog tijela o provedenom postupku	Nadzor nad provedbom postupka strateške procjene od strane tijela županijske uprave
Donošenje Plana od strane jedinice lokalne samouprave	Rasprava na sjednici i prihvaćanje od strane predstavničkog tijela
Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš	− prikaz načina na koji su pitanja zaštite okoliša i ekološke mreže integrirana u Plan, − prikaz načina na koji su rezultati strateške studije, mišljenja tijela i/ili osoba te primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti uzeti u obzir, odnosno razmotreni pri donošenju odluke o usvajanju Plana,

	– obrazloženje razloga prihvaćanja odabrane razumne alternative Plana u odnosu na ostale razmotrene razumne alternative, – način praćenja primjene mjera koje su postale sadržajem Plana, – način praćenja značajnih utjecaja na okoliš donesenog Plana.

1.1. Utvrđivanje sadržaja Strateške studije utjecaja Plana na okoliš

Nadležno tijelo provelo je postupak određivanja sadržaja Studije, sukladno članku 8. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš, na način da je pribavilo mišljenja tijela određenih posebnim propisima o sadržaju Studije i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u Studiji, vezano na područje djelokruga toga tijela. U postupku je osigurano sudjelovanje javnosti objavom Informacije o provedbi strateške procjene i određivanju sadržaja strateške studije utjecaja Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom (KLASA: 001-01/22-01/01, URBROJ: 2025-16-23-14, 10. listopada 2023. godine) na službenim Internet stranicama Ličko - senjske županije (www.licko-senjska.hr) (Prilog 7).

Tijekom roka za dostavu mišljenja i/ili prijedloga o sadržaju Strateške studije, iste su dostavili:

- HŽ INFRASTUKTURA d.o.o. Sektor za razvoj, pripremu i provedbu investicija i EU fondova,
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije,
- Hrvatske autoceste d.o.o., Sektor za investicije EU fondove, Odjel za sigurnost okoliša,
- Ministarstvo turizma i sporta,
- Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, Uprava vodnog gospodarstva i zaštite mora,
- Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, Uprava za zaštitu prirode,
- Zavod ja javno zdravstvo Ličko – senjske županije,
- Ministarstvo poljoprivrede,
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture,
- Grad Gospić, Gradski upravni odjel za komunalne djelatnosti i zaštitu okoliša,
- Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Gospiću,
- Općina Brinje,
- Hrvatske vode, Vodnogospodarski odjel za slivove Sjevernog Jadrana,
- Hrvatski telekom d.d., Odjel za ekonomičko komunikacijsku infrastrukturu,
- Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom,
- Ministarstvo zdravstva.

Odluka o sadržaju Strateške studije utjecaja Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom donesena je 08. siječnja 2024. godine (KLASA: 001-01/22-01/01, URBROJ: 2125-02-23-44) (Prilog 8).

1.2. Razlozi za izradu Plana

U razdoblju do 2020. godine važeći strateški dokument Ličko-senjske županije (dalje: LS Županija) bila je Županijska razvojna strategija Ličko-senjske županije 2011. - 2013. godine sukladno Zakonu o strateškom planiranju i upravljanju razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17. članak 23.).

Županijska skupština Ličko-senjske županije je na sjednici održanoj 19. lipnja 2020. godine donijela Odluku o produljenju trajanja provedbe Županijske razvojne strategije Ličko-senjske županije 2011. - 2013. godine („Županijski glasnik“ 16/20) na godinu dana do 31. prosinca 2021. godine.

Plan razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave je srednjoročni akt strateškog planiranja od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojim se definiraju posebni ciljevi za provedbu strateških ciljeva iz dugoročnih akata strateškog planiranja iz članka 17. i 18. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17).

Prema Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske i Uredbi o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ broj 89/18) jedinice područne (regionalne) samouprave izrađuju i donose planove razvoja kao srednjoročne akte strateškog planiranja sa svrhom razrade planova za realizaciju dugoročnih nacionalnih, sektorskih ili međusektorskih razvojnih smjerova i strateških ciljeva za plansko razdoblje koje traje od pet do deset godina.

Sukladno Zakonu o otocima („Narodne novine“ broj 116/18, 73/20, 70/21) otoci u Republici Hrvatskoj su razvrstani po geografskom kriteriju i teritorijalnoj nadležnosti obalno - otočnih jedinica područne (regionalne) samouprave, te sukladno tom područje obuhvaća dio otoka Paga (Grad Novalja) koji pripada Ličko-senjskoj županiji.

Nacionalni plan razvoja otoka 2021.-2027., usvojen u prosincu 2021. godine, predstavlja srednjoročni akt strateškog planiranja kojim se definira provedba ciljeva razvoja Republike Hrvatske na području otoka.

S ciljem ravnomjernog razvoja Županije, u Planu prepoznata je potreba za usmjeravanje posebne pozornosti u razvoju potpomognutih područja, brdsko-planinskih područja i urbanog područja kao i razvoju otoka u skladu s ciljevima razvoja Nacionalne razvojne strategije 2030. i Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. - 2027..

Sukladno navedenom, Odlukom o pokretanju postupaka izrade Plana („Županijski glasnik" 18/19) pokrenut je proces pripreme izrade dokumenta službenog naziva Plan razvoja Ličko-senjske

županije do 2027. godine s teritorijalnom strategijom. Istom Odlukom Javna ustanova Razvojna agencija Ličko-senjske županije zadužena je za izradu dokumenta i koordinaciju cjelokupnog postupka izrade dokumenta.

1.3. Ciljevi Plana

Županija je utvrdila da bi se vizija razvoja Županije za razdoblje 2021-2027 trebala usredotočiti na:

- jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede i gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije,
- povećanje učinkovitosti korištenja resursa,
- razvoj održivog i zelenog turizma,
- razvoj pametnih gradova i sela,
- unaprjeđenje kvalitete obrazovanja,
- demografski oporavak te
- unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost (Tablica 1.2).

S ciljem ostvarenja prioriteta, razvijeni su posebni ciljevi koji su u potpunosti povezani sa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije 2030.

Definiranjem posebnih ciljeva Plana definirani su i strateški projekti:

1. Centar za brdsko planinsku poljoprivredu i stočarstvo,
2. Digitalna županija za poslovne subjekte - otklanjanje administrativnih prepreka u poslovanju,
3. Razvoj širokopojasnog pristupa na području Grada Senja te Općina Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine,
4. Memorijalni centar Domovinskog rata Ličko-senjske županije.

Prema Nacionalnom planu razvoja otoka 2021. - 2027. gospodarska struktura otoka, što je slučaj i na otoku Pagu, pokazuje iznimnu ovisnost o sektoru turizma. Izražajna sezonalnost uzrokovana turizmom predstavlja veliko opterećenje za infrastrukturu te se preslikava i na društveni život otočana iz čega proizlaze i brojni društveno-gospodarski problemi poput nedostatka društvene infrastrukture i kulturnih sadržaja, slabijih poslovnih prilika, negativnih utjecaja na prirodu i okoliš te nedostataka u opskrbi energijom i vodom za vrijeme sezone (Tablica 1.2, Tablica 1.3)

Tablica 1.2 Posebni ciljevi Plana

Naziv Posebnog cilja	Mjere Posebnog cilja
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture 1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija 1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove 2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija 2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ 2.4. Potpora razvoju akvakulture
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe) 3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ 4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje 4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje 4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000
PC 5 - Pametni gradovi i sela	5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta 5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima

PC6 -Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja 6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja 6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine 6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja
PC7 - Demografski oporavak	7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.) 7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine 9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša

Tablica 1.3 Područja ulaganja teritorijalne strategije

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi

Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: • Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, • Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, • Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, • Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: • Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, • Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), • Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)

1.4. Strateški okvir Plana

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine usklađena je s ciljevima nove regionalne i kohezijske politike Europske unije za razdoblje 2021.-2027.:

1. Pametnija Europa (Smarter Europe),
2. Zelena Europa bez ugljika (Greener, low-carbon Europe),
3. Povezanija Europa (More connected Europe),
4. Socijalnija Europa (More social Europe) i
5. Europa bliža građanima (Europe closer to citizens).

Strateški okvir Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, kao krovnog nacionalnog strateškog akta na koji se potom veže i strateški smjer razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini sastoji se od sljedećih razvojnih smjerova i strateških ciljeva (dalje: SC):

Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo

- SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
- SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi
- SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom
- SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske

Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize

- SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život,
- SC 6. Demografska obnova i bolji položaj obitelji,
- SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj.

Razvojni smjer 3. Zelena i digitalna tranzicija

- SC S. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost,
- SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva,
- SC 10. Održiva mobilnost,
- SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva.

Razvojni smjer 4. Ravnomjeran regionalni razvoj

- SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima,
- SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti.

Nacionalni plan razvoja otoka 2021.-2027. predstavlja srednjoročni akt strateškog planiranja kojim se definira provedba ciljeva razvoja Republike Hrvatske na području otoka. Institucionalni okvir otočne razvojne politike u Republici Hrvatskoj postavljen je na tri upravne razine nositelja politike: nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj.

Središnji nositelj otočne razvojne politike na nacionalnoj razini je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, odnosno Uprava za otoke. Regionalnu razinu nositelja otočne razvojne politike čini sedam županija koje u svom sastavu imaju otoke – Istarska, Primorsko-goranska, Ličko - senjska, Zadarska, Šibensko - kninska, Splitsko - dalmatinska te Dubrovačko - neretvanska, dok lokalnu razinu čini 51 jedinica lokalne samouprave na otocima te 8 jedinica lokalne samouprave na kopnu koje u svom sastavu imaju otoke.

Nacionalni plan razvoja otoka usklađen je s relevantnim međunarodnim i nacionalnim strateškim okvirom te doprinosi njegovom ostvarenju. Od globalnih inicijativa usklađen je i doprinosi ciljevima iz dokumenta Ujedinjenih naroda iz 2015. godine "Mijenjajmo svoj svijet, Agenda za održivi razvoj do 2030. godine" (Agenda 2030) koji obuhvaćaju široki raspon izazova i međusobno povezanih gospodarskih, društvenih i ekoloških aspekata održivog razvoja.

Nacionalni plan sadrži 17 otočnih programskih područja:

a) prometno povezivanje (pomorski, cestovni i zračni prijevoz),
b) vodoopskrba i odvodnja,
c) gospodarski razvoj i poduzetništvo,
d) demografska obnova,
e) poljoprivreda, ribarstvo i lovstvo,
f) gospodarenje otpadom,
g) zdravstvena zaštita i razvoj telemedicine,
h) elektroničke komunikacijske mreže vrlo velikog kapaciteta,
i) zaštita prirode i okoliša,
j) kultura i očuvanje kulturne baštine,
k) predškolski odgoj, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje i znanost,
l) čista energija, energetika, obnovljivi izvori energije, ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama,
m) socijalna skrb,
n) razvoj civilnog društva,
o) turizam,
p) stambeno zbrinjavanje,
q) zaštita i korištenje malih povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića.

Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine je usklađen s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine i Nacionalnim planom razvoja otoka 2021.- 2027. godine. Također je usklađen s višegodišnjem financijskim okvirom EU te aktima strateškog planiranja povezanim s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021-2027. definiranim Odlukom o utvrđivanju akata strateškog planiranja povezanih s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu (Vlada Republike Hrvatske, KLASA: 022-03/20-04/352, URBROJ: 50301-05/16-20-6), a koja je u skladu s Prijedlogom uredbe Europskog parametra i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018) 375final).

1.5. Obuhvat Plana

Plan obuhvaća administrativno područje Ličko – senjske županije najveće hrvatske županije (Slika 1.1. Područje Županije obuhvaća četiri grada i osam općina. Administrativno središte županije je grad Gospić.

Gradovi su:

- Gospić,
- Novalja,
- Otočac i
- Senj.

Općine su:

- Brinje,
- Donji Lapac,
- Karlobag,
- Lovinac,
- Perušić,
- Plitvička jezera sa sjedištem smještenim u naselju Korenici,
- Udbina i
- Vrhovine.

Županija se prostire po površini od 5.350,50 km² i obuhvaća 9,46 % teritorija Republike Hrvatske. Prostor županije podijeljen je na:

- velebitsko zaleđe - zauzima 80 % prostora,
- senjsko i karlobaško priobalje – zauzima 17,65 % prostora,
- te sjeverozapadni dio otoka Paga – zauzima s 1,74 % prostora.

Županiji pripada i dio teritorijalnog mora površine 596,63 km² ili 1,9 % hrvatskog morskog akvatorija. Graniči sa Republikom Bosnom i Hercegovinom u dužini od 100,16 km što predstavlja 4,9 % državne kopnene granice.

Od ukupne površine Ličko-senjske županije namjena prostora podijeljena je na:

- građevinska područja naselja na koja otpada 11.353,28 ha (2,1 % površine Županije),
- građevinska područja izvan naselja na koja otpada 3.734,04 ha (0,6 % površine Županije),
- šumska zemljišta na koja otpada 415.898,08 ha (77,7 % površine Županije),
- poljoprivredna zemljišta na koja otpada 87.676,80 ha (16,4 % površine Županije).

Slika 1.1 Područje obuhvata Plana – Administrativno područje LSŽ (Izvor: Geoportal)

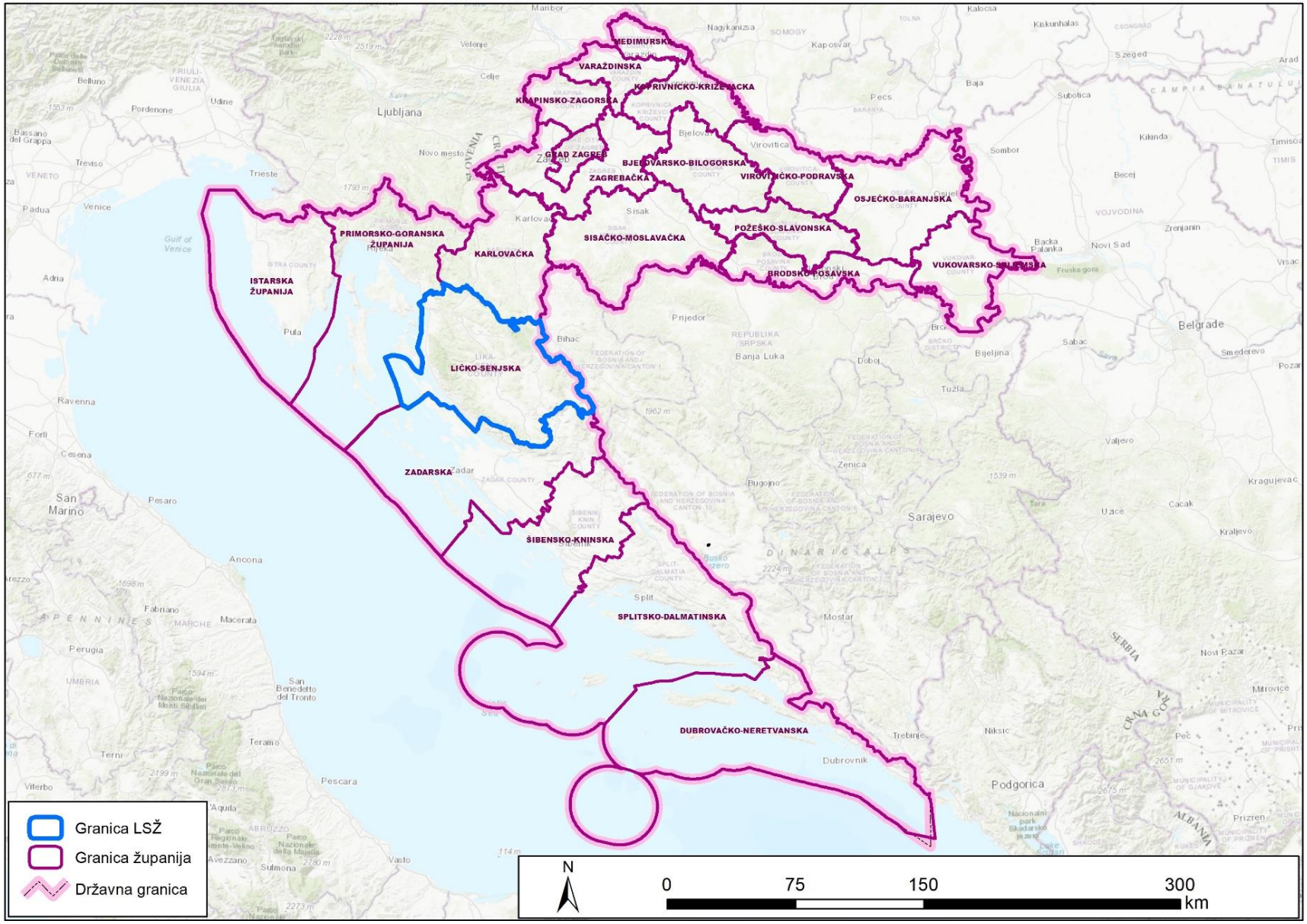

Slika 1.2 Položaj LSŽ u odnosu na druge Županije (Izvor: Geoportal)

2. Odnos Plana s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima

U tablici u nastavku (Tablica 2.1) se nalazi prikaz strategija, planova i programa na nacionalnoj i županijskoj razini te usporedba njihovih ciljeva s ciljevima Plana.

Tablica 2.1 Popis relevantnih dokumenata, ciljeva te usporedba s ciljevima Plana i TS

NAZIV PLANA	CILJEVI PLANA	USKLAĐENOST CILJEVA PLANA S DRUGIM STRATEGIJAMA/PLANOVIMA/PROGRAMIMA
Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026. (NPOO)	Hrvatski Plan oporavka i otpornosti usklađen je s nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i s europskim prioritetima usmjerenih na digitalnu i zelenu tranziciju, koji se zasnivaju na modernizaciji gospodarstva i društva na temelju većeg ulaganja u inovacije i nove tehnologije. NPOO pridonosi ostvarivanju četiriju opća cilja na razini EU-a: promicanje ekonomske, društvene i teritorijalne kohezije u Uniji, jačanje ekonomske i društvene otpornosti, smanjivanje društvenih i ekonomskih učinaka krize te poticanje zelene i digitalne tranzicije. U skladu s političkim prioritetima Unije, kao i s Programom Vlade od 2020. do 2024. poticat će se gospodarski i društveni razvoj svih dijelova Hrvatske, uz poseban fokus na demografsku revitalizaciju koja je dodatan izazov uslijed pandemije. NPOO je uzeo u obzir prioritete kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih strateških dokumenata. Komplementaran je Nacionalnoj razvojnoj strategiji 2030. (NRS) koja je donesena u veljači 2021. i čije reformske napore nadopunjuje u ostvarivanju vizije Hrvatske do 2030., radi izgradnje „konkurentne, inovativne i sigurne zemlje, prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlje očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“. NPOO je strukturiran u komponente ili područja intervencije, unutar kojih su definirane podkomponente odnosno glavne reforme koje se trebaju provesti. Za svaku reformu utvrđene su mjere kroz koje će se reforma provesti. Opisom mjere obuhvaćeni su izazovi, ciljevi, način provedbe, odnosno reformske aktivnosti koje mjera podrazumijeva, ciljna skupina, razdoblje provedbe te procijenjena vrijednost ulaganja, odnosno investicije	Plan je u skladu s Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026. (NPOO), a posebno kroz sljedeće Posebne ciljeve / Operacije: • PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije • PC2 – Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova • PC3 – Povećanje učinkovitosti korištenja resursa • PC6 – Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja • PC8 – Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost • Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima • Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima.

	koje su u potpori provedbe određene reformske mjere, kao i reforme u cjelini. Planirane reforme, mjere i investicije strukturirane su prema pet komponenti i jednoj inicijativi koje su odabrane kao ključna područja intervencije u narednom razdoblju. Komponente NPOO-a su sljedeće: 1. Gospodarstvo, 2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina, 3. Obrazovanje, znanost i istraživanje, 4. Tržište rada i socijalna zaštita, 5. Zdravstvo, 6. Inicijativa: Obnova zgrada.	
Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. (PKK)	Program postavlja ciljeve i prioritete za učinkovito korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF) za razdoblje 2021.-2027. Glavni cilj podržanih intervencija je ojačati gospodarstvo, poduprijeti digitalnu i zelenu tranziciju, digitalizacija za građane i poduzeća, poboljšati povezanost i mobilnost u cijeloj Republici Hrvatskoj i ojačati kvalitetu života stanovništva. PKK se temelji na Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. (NRS), najvišem aktu strateškog planiranja koji određuje trenutno stanje, razvojne potencijale, viziju, smjernice razvoja, strateške ciljeve i scenarije razvoja. Ulaganja iz EU fondova doprinijet će uravnoteženom regionalnom razvoju. Ulaganja će se osim na cijelo područje RH, usmjeriti i na potpomognuta i brdsko-planinska područja, područja koja prema stupnju razvijenosti zaostaju za nacionalnim prosjekom, koja su jače izložena demografskim izazovima i deprivaciji te područja razvojnih ograničenja i posebnosti. Prioriteti PKK: 1. Jačanje gospodarstva ulaganjem u istraživanje i inovacije, podupiranjem poslovne konkurentnosti, digitalizacije i razvojem vještina za pametnu specijalizaciju, 2. Jačanje digitalne povezivosti,	Plan je u skladu s razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine – poglavlje 1.1.2 Strateški okvir Plana str. 10 Plan je u skladu s Programom Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. kroz sljedeće Posebne ciljeve / Operacije: • PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije • PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova • PC3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa • PC5 - Pametni gradovi i sela • PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja • PC8 - Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost • Operacija 2 - Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima

	3. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, prilagodbe na klimatske promjene, sprječavanje rizika, zaštita okoliša i održivosti resursa, 4. Razvoj održive intermodalne Urbane mobilnosti, kao dio prijelaza na niskougljično gospodarstvo, 5. Razvoj održive, pametne i sigurne mobilnosti, 6. Jačanje zdravstvenog sustava, promicanje socijalnog uključivanja, obrazovanja i cjeloživotnog učenja.	• Operacija 4 - Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima.
Hrvatska strategija za vodik do 2050. godine („Narodne novine“ broj 40/22)	Strategija osigurava okvir za proizvodnju i uporabu vodika s naglaskom na obnovljivi vodik kao zamjenu za fosilna goriva i povećanje stabilnosti elektroenergetskog sustava zasnovanog na OIE, a u svrhu energetske samodostatnosti i tranzicije na čistu energiju te održive mobilnosti. Strategija daje nacionalnu viziju razvoja, istraživanja, proizvodnje, infrastrukture i primjene vodikove tehnologije, s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine, kao i viziju nacionalnih ciljeva vezanih za razvoj infrastrukture za alternativna goriva. Uz navedeno, ona je potpuno usklađena s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, što je vidljivo u sklopu Razvojnog smjera 3. „Zelena i digitalna tranzicija“, gdje su u strateškom cilju 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“ u Prioritetnom području javnih politika „Energetska samodostatnost i tranzicija na čistu energiju“ navedena dva prioriteta provedbe na području energetske politike koja se poklapaju sa Strategijom. To su „Promicanje naprednih biogoriva i električne energije i vodika iz obnovljivih izvora energije“ i „Ulaganja u čiste tehnologije povezane s vodikom“. Strategija predstavlja prvi korak u razvoju primjene vodika u gospodarstvu RH te obuhvaća mogućnosti proizvodnje vodika, pohrane (skladištenja) i transporta vodika, uporabu, kao i potencijale u istraživanju, razvoju i inovacijama na području svih dijelova gospodarstva zasnovanog na vodiku. Strategija će pridonijeti ostvarenju ciljeva smanjenja CO_2 emisija te omogućiti aktivnije uključivanje RH u procese i projekte vezane za vodik na EU razini. Strategija, u skladu s EU strategijom za vodik, određuje ciljeve u kratkoročnom razdoblju do 2026. godine, srednjoročnom od 2027. do 2030. godine i dugoročnom razdoblju od 2031. do 2050. godine.	Plan je u skladu s Programom Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. kroz sljedeće Posebne ciljeve / Operacije: • PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije • PC3 – Povećanje učinkovitosti korištenja resursa • PC5 – Pametni gradovi i sela • Operacija 2 - Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima • Operacija 4 - Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima.

	Strategijom su postavljeni strateški ciljevi, koji direktno pridonose dekarbonizaciji gospodarstva i pridonose dekarbonizaciji Europe sukladno europskom zelenom planu i nacionalni ciljevi koji pokazuju potencijal i smjer kojim će se razvijati uspostava i funkcioniranje gospodarstva zasnovanog na vodiku u RH. Strateški ciljevi vezani su uz zajedničku EU politiku kojoj direktno pridonosi i RH, a kojima će se osigurati postizanje glavnog cilja klimatske neutralnosti EU-a do 2050. godine. Strategijom su identificirani sljedeći strateški ciljevi RH: 1. Povećanje proizvodnje obnovljivog vodika; 2. Povećanje iskorištavanja potencijala OIE za proizvodnju obnovljivog vodika; 3. Povećanje korištenja vodika; 4. Poticanje razvoja znanosti, istraživanja i razvoja vodikovih tehnologija. Strateški ciljevi horizontalno pridonose smanjenju CO_2 što je posebno važno imajući u vidu međunarodne obveze koje je RH preuzela kao dio EU-a s ciljem smanjenja utjecaja na globalno zatopljenje i smanjenje emisije stakleničkih plinova.	
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine („Narodne novine“ broj 13/21)	Vlada je 2018. godine započela s izradom Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine kao krovnog dokumenta i sveobuhvatnog akta strateškog planiranja kojim se dugoročno usmjerava razvoj društva i gospodarstva u svim važnim pitanjima za Hrvatsku, koja time prvi put od stjecanja neovisnosti, dobiva okvir za razvoj u narednom desetljeću. Dokument se temelji na konkurentskim gospodarskim potencijalima Hrvatske te na prepoznatim razvojnim izazovima na regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini. Elemente strateškog okvira čine vizija Hrvatske u 2030. godini, razvojni smjerovi i strateški ciljevi: 1. Održivo gospodarstvo i društvo: 1.1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo 1.2. Obrazovani i zaposleni ljudi 1.3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	Plan je u skladu s razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine – poglavlje 1.1.2 Strateški okvir Plana str. 10.

	1.4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske 2. Jačanje otpornosti na krize 2.1. Zdrav, aktivan i kvalitetan život 2.2. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji 2.3. Sigurnost za stabilan razvoj 3. Zelena i digitalna tranzicija 3.1. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost 3.2. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva 3.3. Održiva mobilnost 3.4. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva 4. Ravnomjeran regionalni razvoj 4.1. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima 4.2. Jačanje regionalne konkurentnosti.	
Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine („Narodne novine“ 26/21)	Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa osnova je za strateško promišljanje i uvođenje širokopojasnog pristupa na teritoriju RH. Daljnji razvoj širokopojasnog pristupa, uz pojačane aktivnosti na uklanjanju uočenih prepreka i nedostataka u dosadašnjem razvoju, osnovni je cilj Nacionalnog plana. Brzi razvoj informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT, engl. Information and Communications Technology – ICT) krajem prošlog i početkom ovog stoljeća, te ogroman utjecaj koji je IKT ostvario na gospodarstvo i društvo u cjelini, u praksi je dokazao da širokopojasni pristup predstavlja nužni preduvjet za korištenje IKT-a i osiguranje kompetitivne pozicije u suvremenom globaliziranom i digitaliziranom društvu. Osim toga, razvoj IKT-a posljednjih godina rezultira i velikim promjenama u svim sektorima gospodarstva, ostvarujući tzv. pozitivni disruptivni (engl. disruptive) utjecaj i čineći IKT polugom koja značajno mijenja i unaprjeđuje te sektore, razvijajući ih u novim smjerovima koji su determinirani primjenom IKT-a. Planom su definirana četiri posebna cilja: 1. Uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta u kućanstva; 2. Uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta za javne namjene;	Plan je u potpunosti u skladu sa strateškim ciljevima Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine, odnosno ciljevi plana su u skladu sa sva četiri strateška cilja, posebice kroz sljedeće mjere: 1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija 5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta 5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima

	3. Uvođenje 5G mreža u urbana područja i uzduž glavnih kopnenih prometnih pravaca; 4. Uvođenje 5G mreža u ruralna područja.	
Strategija regionalnoga razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine („Narodne novine“ broj 75/17)	Strategijom su definirana tri strateška cilja politike regionalnog razvoja: 1. **Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja** koji obuhvaća sinergiju različitih aspekata razvoja društva, prostora i okoliša objedinjavajući mjere vezane uz unaprjeđenje regionalnih i lokalnih razvojnih kapaciteta te podizanje razine znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života i mjere osiguranja i unaprjeđenja osnovne lokalne i regionalne infrastrukture. Cilj također omogućava nastavak provedbe specifičnih politika razvoja potpomognutih područja, ali i područja s razvojnim posebnostima koja nisu nužno i nerazvijena već su razvojno specifična. 2. **Povećanje konkurentnosti regionalnoga gospodarstva i zaposlenosti** kojim se podržava razvoj regionalnoga i lokalnoga gospodarstva, i to unaprjeđenjem gospodarske infrastrukture, stvaranjem poticajnoga poslovnog okruženja te jačanjem ljudskih potencijala i poticanjem obrazovanja povezano s potrebama gospodarstva na regionalnoj i lokalnoj razini. 3. **Sustavno upravljanje regionalnim razvojem** sadržava različite vidove regionalnog razvojnog upravljanja usmjerene na pružanje odgovarajućega institucionalnog okruženja i potpore razvoju odgovarajućih tematskih područja. Cilj se odnosi na uređenje procesa planiranja, provedbe, praćenja i vrednovanja provedbe razvojnih politika na svim razinama upravljanja, zatim na usklađivanje javnih politika i zakona na nacionalnoj i regionalnoj razini u svim sektorima te na jačanje financijskih i administrativnih sposobnosti dionika na lokalnoj i regionalnoj razini.	Plan je u potpunosti u skladu sa strateškim ciljevima Strategije regionalnoga razvoja Republike Hrvatske, odnosno ciljevi plana su u skladu sa sva tri strateška cilja, posebice kroz sljedeće mjere: - 1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ - 2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ - 4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ - 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.) - 8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi - 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine - 9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine - 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša
Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 106/17)	Strategija predstavlja temeljni državni dokument za usmjeravanje razvoja u prostoru. Njime je, na temelju utvrđenih uporišnih vrijednosti prostora i sustava upravljanja prostornim razvojem te utvrđenog stanja i procesa u prostoru, utvrđen opći cilj (vizija) prostornog razvoja do 2030. godine s razvojnim polazištima te s prioritetima, usmjerenjima i okvirom za provedbu.	Plan je kroz sve svoje ciljeve usklađen sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske. Prioriteti prostornog razvoja posebice su predviđeni kroz sljedeće ciljeve s pratećim mjerama: - PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije,

	Opći cilj prostornog razvoja - Uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora Prioriteti prostornog razvoja i strateška usmjerenja prostornog razvoja: **Održivost prostorne organizacije** - Optimiziranje sustava naselja, - Usklađivanje razvoja gradova i njihove funkcionalne regije, - Razvijanje ugodnih i uređenih gradova, - Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora, - Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, - Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja, - Unapređivanje dostupnosti infrastrukturnih sustava, - Unapređivanje dostupnosti društvene infrastrukture, - Unapređivanje dostupnosti prometne infrastrukture, - Unapređivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom, - Odmjereno korištenje prostora **Očuvanost identiteta prostora** - Održivo razvijanje zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže, - Očuvanje i održivo korištenje kulturnog nasljeđa, - Unapređivanje vrsnoće građenja i oblikovanja prostora, - Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza.	- PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova, - PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma, - PC7 - Demografski oporavak, - PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine.
Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine („Narodne novine“ broj 55/13)	Strategija razvoja turizma RH do 2020. predstavlja cjelovit konceptualni okvir koji omogućava: - koordinirano djelovanje nositelja turističke politike i sustavno usuglašavanje mjera turističke politike; - cjelovito razumijevanje ključnih pravaca razvoja hrvatskog turizma kao preduvjet privlačenja interesa potencijalnih domaćih i stranih ulagača; te - ciljano usmjeravanje razvojno-investicijskog procesa i efikasno povlačenje sredstava EU fondova.	Plan je u skladu sa Strategijom razvoja turizma kroz posebni cilj i operaciju: PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma te sve predviđene mjere: o Diverzifikacija turističke ponude LSŽ o Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje o Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i

	Strategija razvoja turizma RH do 2020. polazi od analize ključnih pokazatelja dostignutog razvoja, sagledava razvojna ograničenja i razvojne mogućnosti koje se očitavaju iz relevantnih razvojnih trendova u globalnom okruženju te prepoznaje ključne činitelje uspjeha na koje se hrvatska turistička politika mora usredotočiti u razdoblju do 2020. godine.	tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje o Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000. Operaciju 3 - Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima. Napomena: Strategije razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine bila je važeća do 2020. godine. Trenutno je u izradi nova Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine i Nacionalni plan razvoja održivog turizma od 2021. do 2027. godine.
Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. („Narodne novine“ broj 84/17)	Strategija predviđa 16 ciljeva primjenjivih na prometni sektor, 37 specifičnih ciljeva i 118 mjera za 6 prometnih sektora: željeznički, cestovni, zračni, pomorski i unutarnju plovidbu, javni gradski, prigradski i regionalni prijevoz. Mjere predlažu intervencije koje su povezane s poboljšanjem infrastrukture različitih prometnih sustava, ali i s operativnim i organizacijskim aspektima jer izolirane intervencije u infrastrukturi neće imati velik učinak na učinkovitost i održivost sustava ako nisu praćene odgovarajućim promjenama u shemi sustava i ako djelatnosti nisu prilagođene stvarnim potrebama potražnje.	Plan je u skladu sa Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske, kroz posebni cilj za demografski oporavak kroz - mjeru 7.1 Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.).
Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine	Vlada Republike Hrvatske je donijela Strategiju pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Ciljevi Strategije su osnaživanje uloge pomorstva u razvoju i konkurentnosti Republike Hrvatske kroz politike i inicijative održivog rasta gospodarske aktivnosti na moru i u priobalju. Cilj je i jačanje utjecaja hrvatskog pomorskog sektora na europskom i svjetskom tržištu, vrednovanje iznimnog geografskog položaja Jadranskog mora i njegovih ekoloških značajki, kao i razvoja visokih tehnologija i usluga u pomorstvu na temeljima tradicionalnih znanja i usvojenih sposobnosti, vodeći osobitu	Plan je u skladu s Strategijom pomorskog razvitka i integralne pomorske politike kroz - PC6 – Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja, - Operaciju 2 - Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima.

	brigu o visokoj dostupnosti učinkovitih i modernih javnih usluga u pomorstvu, zaštiti morskog okoliša i sigurnosti plovidbe. Hrvatska, kao razvijena i prepoznatljiva pomorska država, Strategijom je utvrdila dva temeljna strateška cilja; održivi rast i konkurentnost pomorskog gospodarstva i siguran i ekološki održiv pomorski promet, pomorska infrastruktura i pomorski prostor Republike Hrvatske. Strategija utvrđuje niz konkretnih ciljeva čija je realizacija predviđena do 2020. godine pri čemu su neki od značajnijih: - povećanje bruto tonaže hrvatske flote za 60 posto kroz porezne i fiskalne mjere, - povećanje udjela pomorskog prometa u odnosu na druge vidove prometa (sa sadašnjih 22 na 24 posto, a sve kroz mjere daljnjeg razvoja brodarstva), - unaprjeđenje kvalitete sustava pružanja javnih usluga povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno, uz istovremeno smanjenje potreba za subvencioniranje obalnog linijskog pomorskog prometa po prevezenom putniku - povećanje udjela časnika u ukupnom broju pomoraca sa 64 na 70 posto uz razvoj i promicanje Hrvatske kao međunarodnog centara izvrsnosti za školovanje pomoraca.	
Nacionalni plan razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2027. godine	Vizija Nacionalnog plana razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2027. godine glasi: Biciklistički prometni sustav Republike Hrvatske do 2027. godine postat će kvalitetniji i održiviji, utemeljen na integriranom i uključivo planiranju i kvalitetnoj infrastrukturi čineći aktivnu mobilnost sigurnom i privlačnom, a Republika Hrvatska postati će pristupačnije, zdravije i poželjnije mjesto za život. Nacionalnom razvojnom strategijom ističe se da je za postizanje ciljeva važno u fokus staviti čovjeka, a njezina vizija glasi: Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivoga identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve. Nacionalni plan je usmjeren na područja, odnosno posebne ciljeve u kojima je potrebno učiniti značajne pomake do 2027. godine, sukladno analizi stanja. Posebni ciljevi su:	Plan je u skladu s Nacionalnim planom razvoja biciklističkog prometa kroz - mjeru 3.4 Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa - Operaciju 2 - Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima.

	- povećanje korištenja bicikala pri svakodnevnim putovanjima, - povećanje sigurnosti biciklista u prometu.	
Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2025. godine	U svrhu provedbe posebnih ciljeva Nacionalnog plana razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2027. godine, kojega provodi nadležna institucija za biciklistički promet (Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture), izrađen je Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2025. godine. Akcijski plan predstavlja okvir za provedbu Nacionalnog plana, kojim su za svaki posebni cilj jasno definirane mjere, opisana svrha provedbe mjera, definirani pokazatelji rezultata za praćenje napretka u provedbi, utvrđeni rokovi i nadležnosti za provedbu mjera, procijenjena indikativna financijska sredstva za provedbu te utvrđena poveznica na izvor financiranja u proračunu za provedbu pojedine mjere. Posebni cilj 1.: Povećanje korištenja bicikala pri svakodnevnim putovanjima • Mjera 1.1.: Uspostava sustava javnih i teretnih bicikala • Mjera 1.2.: Izgradnja javne biciklističke infrastrukture • Mjera 1.3.: Provedba nacionalne kampanje za poticanje korištenja bicikala Posebni cilj 2.: Povećanje sigurnosti biciklista u prometu • Mjera 2.1.: Provedba projekata preventivnih i edukativnih aktivnosti u području sigurnosti biciklista u prometu na cestama • Mjera 2.2.: Unaprjeđenje zakonodavnog okvira za sigurnost biciklista u cestovnom prometu • Mjera 2.3.: Utvrđivanje i sanacija potencijalno opasnih dionica/lokacija s prijedlogom poboljšanja sigurnosti prometovanja biciklista	Plan je u skladu s Nacionalnim planom razvoja biciklističkog prometa kroz - mjeru 3.4 Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa - Operaciju 2 - Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima.
Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu („Narodne novine“ broj 25/20)	Strategija predstavlja korak prema ostvarenju vizije niskougljične energije te osigurava prijelaz na novo razdoblje energetske politike kojom se osigurava pristupačna, sigurna i kvalitetna opskrba energijom bez dodatnog opterećenja državnog proračuna u okviru državnih potpora i poticaja. Predviđeni proces energetske tranzicije bit će kapitalno intenzivan, bez poticajnih mjera u smislu državnih potpora, ali uz očekivani veći angažman privatnog sektora/ kapitala u financiranju projekata OIE.	Plan je u skladu sa Strategijom energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu kroz ➢ posebni cilj PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa, mjere - 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) i

	Energetska politika i strategija Republike Hrvatske usmjerena je ciljevima EU u pogledu smanjenja emisije stakleničkih plinova, povećanja udjela OIE, energetske učinkovitosti, sigurnosti i kvalitete opskrbe te razvoja unutarnjeg energetskog tržišta EU, kao i raspoloživim resursima, energetskoj infrastrukturi te konkurentnošću gospodarstva i energetskog sektora.	- 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe). ➢ Operaciju 4 - Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima.
Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 30/2009)	Strategija održivog razvoja Republike Hrvatske usvojena je u Hrvatskom saboru 20. veljače 2009. („Narodne novine“ broj 30/2009) za desetogodišnje razdoblje i sadrži analizu postojećeg gospodarskog, socijalnog i okolišnog stanja te utvrđuje smjernice dugoročnog djelovanja. Strategija sadrži temeljna načela i mjerila za određivanje ciljeva i prioriteta u promišljanju dugoročne preobrazbe prema održivom razvitku Republike Hrvatske. U Strategiji je identificirano osam ključnih izazova na kojima Hrvatska mora raditi radi postizanja održivog razvitka: 1. poticaj rasta broja stanovnika RH; 2. okoliš i prirodna dobra; 3. usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju; 4. ostvarivanje socijalne kohezije i pravde; 5. postizanje energetske neovisnosti i rasta učinkovitosti korištenja energije; 6. jačanje javnog zdravstva; 7. povezivanje RH; 8. zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka. Ističe se da je pretpostavka za održivi razvoj uspostava učinkovite uprave, ulaganje u znanje i istraživanje te da je ulaganje u obrazovanje za održivi razvitak preduvjet za nužne promjene i postizanje ciljeva održivog razvitka.	Plan je kroz sve svoje ciljeve usklađen sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske. Prioriteti održivog razvoja posebice su predviđeni kroz sljedeće ciljeve s pratećim mjerama: ➢ PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova ➢ PC3 – Povećanje učinkovitosti korištenja resursa ➢ PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma ➢ PC7 - Demografski oporavak ➢ PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine. .
Strategija upravljanja vodama („Narodne novine“ broj 91/2008)	Voda je jedinstven i nezamjenjiv prirodni resurs ograničenih količina i neravnomjerne prostorne i vremenske raspodjele. Iz činjenice da su svi oblici života i sve ljudske aktivnosti više ili manje vezane uz vodu jasno proizlazi važnost odnosa prema vodi i značenje dokumenata kojima se taj odnos uređuje. Gospodarski razvoj i urbanizacija dovode, s jedne strane, do velikog porasta potreba za vodom, a s druge, do ugrožavanja vodnih resursa i vodnoga okoliša. Voda tako može postati ograničavajući čimbenik razvoja, te prijetnja ljudskom zdravlju i održivosti prirodnih ekosustava.	Plan je u skladu sa Strategijom upravljanja vodama kroz ➢ posebni cilj PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa putem - mjere 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta,

	Stoga je za svako društvo posebno važno da uravnoteži te odnose i osmisli politiku i strategiju uređenja, iskorištavanja i zaštite vodnih resursa. Ciljevi Strategije: (1) osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva, (2) osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene, (3) zaštita ljudi i materijalnih dobara od poplava i drugih vidova štetnog djelovanja voda, (4) zaštita i unapređenje ekološkog stanja voda i o vodi ovisnih ekosustava.	širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) ➢ specifični cilj PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine putem mjere - 9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine i - 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša. ➢ kroz Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora.
Nacionalna šumarska politika i strategija („Narodne novine“ broj 120/03)	Nacionalna politika i strategija podijeljena je u sljedeća područja: A. Gospodarenje šumskim ekološkim sustavima; B. Šumarska uprava i zakonodavstvo; C. Nedrvni proizvodi – turizam, lovstvo i ostali proizvodi šuma i šumskog zemljišta; D. Drvna industrija; E. Okoliš i prostorno planiranje; F. Obrazovanje, istraživanje i međunarodna suradnja; G. Odnosi s javnošću i promidžba. Opći je cilj politike: povećati doprinos nacionalnom gospodarstvu održivim gospodarenjem, korištenjem i sveobuhvatnom zaštitom šumskih resursa i bioraznolikosti, primjenjujući rezultate istraživanja, poštivanje međunarodnih norma i rezolucija, i uvažavajući prava lokalne zajednice. Cilju zaštite i očuvanja biodiverziteta kao i održivog gospodarenja šumskim resursima i njihovo održivo korištenje, smatra se korištenje na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal, kao bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih generacija.	Plan je u skladu s Nacionalnom šumarskom politikom i strategijom kroz sljedeće posebne ciljeve i mjere: ➢ PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova, - mjera 2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove ➢ PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa - mjera 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe) ➢ PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine, mjere - 9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine i - 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša. ➢ Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora.

Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine („Narodne novine“ broj 72/17)	Očuvanje prirode i čovjekovog okoliša predstavlja najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj je za tumačenje Ustava. Strategija je temeljni dokument zaštite prirode kojim se određuju dugoročni ciljevi i smjernice očuvanja bioraznolikosti i georaznolikosti te način njezina provođenja. U Strategiju su ugrađene smjernice globalnog Strateškog plana za bioraznolikost 2011. – 2020. koji je usvojen na 10. Konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti te su implementirani glavni ciljevi Konvencije o biološkoj raznolikosti. Tijekom procesa izrade Strategije razvijeno je pet strateških ciljeva koji su usklađeni i sa Strategijom Europske unije o bioraznolikosti do 2020. godine: 1. povećati učinkovitost osnovnih mehanizama zaštite prirode 2. smanjiti direktne pritiske na prirodu i poticati održivo korištenje prirodnih dobara 3. ojačati kapacitete sustava zaštite prirode 4. povećati znanje i dostupnost podataka o prirodi 5. podići razinu znanja, razumijevanja i podrške javnosti za zaštitu prirode.	Plan je u skladu sa Strategijom i akcijskim planom zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine kroz posebni cilj ➢ PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine, mjere - 9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine i - 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša. ➢ Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora.
Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne novine“ broj 46/20)	Strategija prilagodbe postavlja viziju: Republika Hrvatska otporna na klimatske promjene. Da bi se to postiglo postavljeni su ciljevi: (a) smanjiti ranjivost prirodnih sustava i društva na negativne utjecaje klimatskih promjena, (b) povećati sposobnost oporavka nakon učinaka klimatskih promjena i (c) iskoristiti potencijalne pozitivne učinke, koji također mogu biti posljedica klimatskih promjena. Strategija prilagodbe određuje prioritetne mjere i koordinirano djelovanje kroz kratkotrajne akcijske planove te praćenje provedbe mjera. Strategija prilagodbe nije izolirani dokument, već se izrađuje u sinergiji sa Strategijom održivog razvoja Republike Hrvatske i s relevantnim sektorskim strategijama. Vrijednost ove Strategije prilagodbe je i ta što se po prvi put u jednom strateškom dokumentu daje procjena promjene klime za Hrvatsku do kraja 2040. i 2070. godine, mogući utjecaji i procjena ranjivosti što bi trebao biti poticaj da se opisani rizici dodatno integriraju u sektorske strateške i planske dokumente na nacionalnoj i lokalnoj razini.	Plan je u skladu sa Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu kroz sljedeće posebne ciljeve i predviđene mjere: ➢ PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa, mjere - 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa), - 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) i - 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)

		➢ PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine, mjere - 9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine i - 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša. ➢ Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora te ➢ Operaciju 4 - Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima.
Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu („Narodne novine“ broj 63/21)	Niskougljična strategija ima u fokusu smanjiti emisije stakleničkih plinova i spriječiti porast koncentracije istih u atmosferi i posljedično ograničiti globalni porast temperature. Međutim, klimatske promjene se već događaju iz razloga što su staklenički plinovi u atmosferi dugoživući, ali i zbog toga što se međunarodni sporazumi o klimi ne provode odgovarajućom dinamikom. Opći ciljevi Niskougljične strategije su: • postizanje održivog razvoja temeljenog na znanju i konkurentnom niskougljičnom gospodarstvu i učinkovitom korištenju resursa • povećanje sigurnosti opskrbe energijom, održivost energetske opskrbe, povećanje dostupnosti energije i smanjenje energetske ovisnosti • solidarnost izvršavanjem obveza Republike Hrvatske prema međunarodnim sporazumima, u okviru politike EU-a, kao dio naše povijesne odgovornosti i doprinos globalnim ciljevima • smanjenje onečišćenja zraka i utjecaja na zdravlje te kvalitetu života građana.	Plan je u skladu sa Strategijom niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu kroz sljedeće posebne ciljeve i pripadajuće mjere: ➢ PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije, mjera - 1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija ➢ PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova, mjera - 2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija ➢ PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa, mjere - 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa), - 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) i

		- 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe). ➢ Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora te ➢ Operaciju 4 -Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima.
Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje od 2023. do 2028. godine („Narodne novine“ broj 84/2023)	Plan gospodarenja otpadom za razdoblje od 2017. do 2022. godine ima za zadatak uspostavu cjelovitog i učinkovitog sustava gospodarenja otpadom, koji će se ostvariti provedbom aktivnosti sanacije i zatvaranja postojećih neusklađenih odlagališta otpada, divljih odlagališta, crnih točaka te unaprjeđenjem sustava odvojenog sakupljanja i obrade otpada. Ciljevi Plana gospodarenja otpadom za razdoblje od 2017. do 2022. su sljedeći: - unaprijediti sustav gospodarenja komunalnim, opasnim te posebnim kategorijama otpada - sanirati lokacije onečišćene otpadom - kontinuirano provoditi izobrazno-informativne aktivnosti - unaprijediti informacijski sustav gospodarenja otpadom - unaprijediti nadzor nad gospodarenjem otpadom - unaprijediti upravne postupke u gospodarenju otpadom.	Plan je u skladu s Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske od 2023. do 2028. kroz sljedeće posebne ciljeve i pripadajuće mjere: ➢ PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine - 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša. ➢ Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora
Plan upravljanja vodnim područjima do 2027. („Narodne novine“ broj 84/23)	Plan upravljanja vodnim područjima 2022. - 2027. se sastoji od dvije komponente upravljanja vodnim područjima: • Upravljanje stanjem voda, • Upravljanje rizicima od poplava. Upravljanje stanjem voda sadrži novelirani pregled stanja voda, pregled sustava praćenja stanja voda, te program mjera za upravljanje kakvoćom voda na vodnim područjima, koje su usmjerene na dostizanje ciljeva zaštite voda. Upravljanje rizicima od poplava sadrži zaključke Prethodne procjene rizika od poplava, prikaz karata opasnosti od poplava i karata rizika od poplava, ciljeve za upravljanje rizicima od poplava te program mjera za ostvarenje tih ciljeva, uključujući preventivne mjere, zaštitu, pripravnost,	Plan je u skladu s Planom upravljanja vodnim područjima kroz ➢ PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije, ➢ PC3 – Povećanje učinkovitosti korištenja resursa, ➢ PC8 – Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost te ➢ PC9 – Očuvanje kulturne i prirodne baštine.

	prognoziranje poplava i sustave za obavještavanje i upozoravanje, s ciljem smanjenja mogućih štetnih posljedica poplava na ljudsko zdravlje i sigurnost, na vrijedna dobra i imovinu te na vodni i kopneni okoliš. Planom upravljanja vodnim područjima definirani su sljedeći ciljevi: (1) spriječiti daljnje pogoršanje, zaštititi i poboljšati stanje vodnih ekosustava te, s obzirom na potrebe za vodom, kopnenih ekosustava i močvarnih područja izravno ovisnih o vodnim ekosustavima, (2) promicati održivo korištenje voda na osnovi dugoročne zaštite raspoloživih vodnih resursa, (3) bolje zaštititi i poboljšati stanje vodnog okoliša, među ostalim i putem specifičnih mjera za postupno smanjenje ispuštanja, emisija i rasipanja opasnih tvari s prioritetne liste te prekid ili postupno ukidanje ispuštanja, emisija ili rasipanja opasnih tvari s prioritetne liste, (4) osigurati postupno smanjenje onečišćenja podzemnih voda i sprječavati njihovo daljnje onečišćenje te (5) pridonijeti ublažavanju posljedica poplava i suša.	➢ Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora.
Program prostornog uređenja Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 50/99, 76/13)	Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora donio je Odluku 1999. godine, o donošenju Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske. Ciljevima prostornog uređenja, gospodarsko-razvojni okvir određen je težnjom Hrvatske da poveća kvalitetu življenja i uravnoteži razvoj svih područja Države, da unaprijedi učinkovitost gospodarstva prilagođenog tržišnim uvjetima te se tako uključi u europske razvojne sustave i svjetsku razmjenu. Ključnu ulogu s gledišta korištenja prostora imaju poljoprivreda, turizam i industrija, a osobito značenje promet i infrastruktura, posebice vodno gospodarstvo zbog višestrukog utjecaja na prostor. U odnosu na položaj Hrvatske, razvojne i prostorne okolnosti, osnovni ciljevi prostornog razvoja su: - osnažiti prostorno razvojnu strukturu Države, uvažavanjem oblika i morfoloških cjelina nacionalnog teritorija, postojeće mreže naselja i prometno razvojnih koridora te razmještaja resursa; - povećati vrijednost i kvalitetu prostora i okoliša, a razvojne ciljeve prilagoditi značajkama prostora, uz isključenje negativnih utjecaja na prostor i okoliš;	Plan je kroz sve svoje ciljeve usklađen s Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Prioriteti prostornog uređenja posebice su predviđeni kroz sljedeće ciljeve s pratećim mjerama: - PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije - PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova - PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma - PC7 - Demografski oporavak - PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine.

	- racionalno koristiti i zaštititi nacionalna dobra, a svrhovito korištenje i namjenu prostora temeljiti na stručnim i znanstvenim osnovama i cjelovitom uvidu u značajke prostora (prirodna i stvorena osnova, pogodnost, ograničenja i osjetljivost prostora za djelatnosti, osobite vrijednosti prostora), usklađeno s europskim kriterijima-standardima, osobito za zaštitu prirodnih resursa i okoliša; - uvažiti zajednička obilježja i osobitosti područja, prirodnu cjelovitost, ekološku osjetljivost, razvijenost i ograničenja infrastrukture, turističku atraktivnost i druge značajke pojedinih područja kao osnovu za utvrđivanje zajedničkih kriterija korištenja prostora i razmještaja djelatnosti, u sklopu izrade dokumenata prostornog uređenja i razvojnih programa; - razvijati infrastrukturne sustave na cijelom području Države sukladno razvojnim potrebama i europskim mjerilima; - osigurati učinkovitost sustava prostornog uređenja te s tim ciljem usavršavati organizacijske, zakonske i druge okvire sustavne skrbi o prostoru i prostornom razvoju; - usmjeriti prostorno-razvojne prioritete prvenstveno na poboljšanje učinkovitosti u okvirima već izgrađenog i korištenog prostora, te na stvaranje uvjeta za nove programe radi pokretanja gospodarskih aktivnosti i poboljšanja kvalitete života na svim, osobito depopulacijskim područjima. Glavni demografski ciljevi i interesi su popraviti buduće demografske prilike u zemlji kako bi demografska sastavnica postala čimbenik prihvatljivog i poželjnoga cjelokupnoga gospodarskoga, društvenog i prostornog razvitka Hrvatske. Temeljem ciljeva i prostorno-razvojne politike o sprječavanju prevelike koncentracije stanovništva, ravnomjernijem razmještaju stanovništva, policentričnom razvitku, korištenju komparativnih uvjeta svih dijelova zemlje, te korištenju, zaštiti i obnovi nekih specifičnih dijelova državnog teritorija (ratom zahvaćena područja, otoci, granična područja, ruralni prostor, brdsko-planinska područja), Država će posebnom politikom i mjerama poticati pozitivno prirodno kretanje stanovništva i provoditi odgovarajuću potrebnu migracijsku politiku, na temelju koje je, dugoročno gledano, moguće očekivati pozitivne demografske promjene u Republici Hrvatskoj.	

Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije („Narodne novine“ broj 117/15)	Programom se utvrđuju: - pojedinačni projekti gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije, - način i razdoblje njihove provedbe, - sudionici u provedbi, - iznosi ulaganja i izvori sredstava, - red prvenstva u provedbi, - praćenje provedbe Programa.	Plan predviđa mogućnost izgradnje zaštitnih vodnih građevina ➢ PC8 – Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost kroz mjeru - 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) (Poticanje projekata upravljanja rizicima (zaštita od poplava, sanacija klizišta, unaprjeđenje civilne zaštite i vatrogastva i dr.).
Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine („Narodne novine“ broj 147/21) dopunjen Detaljnim provedbenim planom Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine	Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine je jedan od najznačajnijih planskih dokumenata upravljanja vodama, a istovremeno predstavlja akt strateškog planiranja povezan s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine. Temeljni cilj vodnoga gospodarstva, utvrđen Strategijom upravljanja vodama (2008. - 2038.), je osiguranje održivog korištenja voda što podrazumijeva osiguranje dovoljnih količina vode zadovoljavajuće kakvoće za postojeće i razvojne potrebe svih korisnika, vodeći računa o prirodnim mogućnostima (obnovljivosti) resursa. 1. Ciljevi vezani uz reformu vodnokomunalnog sektora su: - uspostaviti uslužna područja, - uspostaviti jedinstveno obavljanje vodne usluge javne vodoopskrbe i odvodnje, - ispoštovati načelo jedan isporučitelj na jednom uslužnom području, - osigurati priuštivost cijene vodne usluge i nakon provedbe projekata razvoja vodnokomunalne infrastrukture, 2. uspostaviti jedinstvenu cijenu vodnih usluga na uslužnom području. Ciljevi vezani uz unaprjeđenje usluge javne vodoopskrbe proistječu iz odredbi Strategije upravljanja vodama, Plana upravljanja vodnim područjima, Ugovora o pristupanju, odnosno zahtjeva za usklađenjem s	Plan je usklađen s Višegodišnjim programom gradnje komunalnih vodnih građevina kroz ➢ PC3 – Povećanje učinkovitosti korištenja resursa, ➢ Operaciju 1 - Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora.

	Direktivom o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju uključujući i njenu preinaku: - osigurati pristup vodi za ljudsku potrošnju za sve stanovnike posebice za ranjive i marginalizirane skupine priključenjem na sustave javne vodoopskrbe ili na drugi način (primjerice mobilnim putem autocisternama ili brodovima vodonoscima); - postizanje zdravstvene ispravnosti odnosno smanjenje rizika nepostizanja zdravstvene ispravnosti vode namijenjene za ljudsku potrošnju, što uključuje i poboljšanje sustava kontrole i praćenja pokazatelja zdravstvene ispravnosti; - smanjenje opterećenja voda zahvaćanjem vode namijenjene za ljudsku potrošnju, odnosno smanjenje gubitaka iz vodoopskrbnih sustava prioritetno ukoliko se voda zahvaća iz vodnih tijela na kojima nisu ispunjeni ciljevi zaštite voda / okoliša. 3. Ciljevi vezani uz unaprjeđenje usluge javne odvodnje proistječu iz odredbi Strategije upravljanja vodama, Ugovora o pristupanju odnosno uvjeta usklađenja s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda: - postizanje većeg stupnja priključenosti - više od 98 % priključenog opterećenja na sustave javne odvodnje za aglomeracije veće od 2.000 ES; - postizanje veće razine usklađenosti s obzirom na razinu pročišćavanja komunalnih otpadnih voda za aglomeracije veće od 2.000 ES sukladno opterećenju i osjetljivosti prijamnika; - postizanje većeg stupnja usklađenosti individualnih sustava odvodnje u aglomeracijama većim od 2.000 ES. - smanjenje opterećenja voda ispuštanjem nepročišćenih odnosno nedovoljno pročišćenih komunalnih otpadnih voda prioritetno na onim vodnim tijelima na kojima nisu ispunjeni ciljevi zaštite voda.	
Prostorni plan Ličko – senjske županije	Prostorni plan Ličko - senjske županije razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora uvažavanjem specifičnih potreba koje proizlaze iz regionalnih osobitosti, prirodnih, krajobraznih i kulturno povijesnih vrijednosti. Također, određuje racionalno korištenje prostora, u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa susjednim županijama, uz	Plan prilikom analize razvojnih problema i potreba uzima u obzir prostorno-plansku dokumentaciju, njen sadržaj te identificira aktualnu problematiku. Mjerama Plana propisuju se aktivnosti razvoja prostora, u svrhu zadovoljenja razvojnih potreba, od kojih su neke već planirane Prostornim planom,

	sveobuhvatnu zaštitu prostora. U skladu s ovim planom izrađuju se i donose dokumenti prostornog uređenja užeg područja.	dok se za ostale koje nisu, a zakonski podrazumijevaju planiranje, za to u Planu prepoznaje nužnost i potreba. Ukoliko aktivnosti razvoja nisu u skladu s važećim Prostornim planom, Plan nalaže potrebu usklađivanja svojih planova izgradnje i razvoja s prostorno - planskom dokumentacijom. Iz navedenog proizlazi kako je Plan usklađen sa Prostornim planom Ličko – senjske županije.

3. Postojeće stanje okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana

3.1. Pokretači promjena u okolišu

U Županiji postoje razlike u regionalnom razvoju. Demografski i financijski pokazatelji najpovoljniji su za gradove Gospić, Novalja, Otočac, Senj dok su općine uglavnom slabije razvijene s izuzetkom npr. Općina Plitvička Jezera koja ima neke pokazatelje povoljnije i od prosjeka Ličko-senjske županije (najniži indeks starenja u Županiji, prosječnu stopu nezaposlenosti nižu od stope Županije i Republike Hrvatske).

Područje Županije pokriva Županijska komora Otočac koja pruža neposrednu, stručnu pomoć i usluge svojim članicama. Posluje u skladu s pravilima Hrvatske gospodarske komore koja je uvela jedinstveni sustav upravljanja kvalitetom, koji se odnosi na promicanje, zastupanje i usklađivanje zajedničkih interesa članica pred pravnim i drugim organima u zemlji i inozemstvu.

Županijska komora Otočac obavlja poslove koji su joj stavljeni u djelokrug Statutom HGK, a uključuje:

- izdavanje dozvola za međunarodni cestovni promet, prikupljanje i davanje informacija o subjektima hrvatskog gospodarstva,
- prikupljanje i davanje informacija o ponudi i potražnji robe i usluga,
- prikupljanje i davanje informacija o investicijskim mogućnostima,
- izdavanje formulara i uputa za ispunjavanje zahtjeva za dobivanje ATA karneta18,
- pružanje raznih savjetodavnih usluga ekonomskog ili pravnog karaktera kao npr. vanjskotrgovinsko poslovanje,
- davanje mišljenja u svezi s primjenom pravnih propisa, savjeta u pogledu mogućnosti otvaranja tvrtki i osnivanja stranih predstavništva te davanje svih ostalih savjeta vezanih za gospodarsku praksu,
- organiziranje poslovnih kontakata i susreta između domaćih i stranih poslovnih partnera,
- organiziranje raznih savjetovanja, seminara i predavanja za potrebe svojih članica.

Aktivnosti HGK – Županijske komore Otočac odvijaju se kroz poslove vezane za sektore ustrojene pri Središnjici Komore. Komora potiče razvojne procese na svom području vodeći računa o ukupnom razvoju, zajedničkim međusobno usklađenim ciljevima i jedinstvenim interesima gospodarstva.

3.1.1. Promet

3.1.1.1. Cestovni promet

Kroz Županiju prolazi autocesta A1 Zagreb-Split-Ploče kao i državna cesta D1 iz Zagreba do Splita preko Plitvičkih jezera, te željeznička pruga Zagreb – Knin - Split.

Na otok Pag se može doći sa dvije strane, s južne strane iz pravca Zadra može se stići preko Paškog mosta ili trajektnom vezom Prizna - Žigljen na sjeveru otoka. Do mjesta Prizna ima 45 minuta vožnje Jadranskom magistralom od Senja. Trajekt Prizna - Žigljen vozi oko 15 minuta, a do Novalje se dođe za 10-tak minuta od pristaništa.

Od državnih cesti Županijom prolaze:

- D1 Gornji Macelj (A2) – Krapina – Ivanec Bistranski (A2) – Zagreb (A1) – Karlovac – Gračac – Knin – Sinj – Split (D8),
- D8 Brdce (GP Pasjak (granica RH/Slovenija)) – Matulji – Rijeka – Zadar – Split – Klek (GP Klek (granica RH/BiH)) – Imotica (GP Zaton Doli (granica RH/BiH)) – Dubrovnik – Pločice (GP Karasovići (granica RH/)),
- D23 Duga Resa (D3) – Josipdol – Jezerane – Senj (D8),
- D25 Korenica (D1/L59066) – Bunić – Lički Osik – Gospić – Karlobag (D8),
- D42 Stubica (D3) - Ogulin - Josipdol (D23) - Munjava (D23) - Plaški - Grabovac (D1),
- D50 Rapain Klanac (D23) – Otočac – Lički Osik (D25) - Gospić (D25) – Gračac (D27)
- D52 Prozor (D50) - Vrelo Koreničko (D1),
- D106 Novalja (trajektna luka) – Pag – Ražanac – Posedarje (D8),
- D217 Ličko Petrovo Selo (D1) - Novo Selo Koreničko (GP Ličko Petrovo Selo (granica RH/BiH)),
- D218 Nebljusi (GP Užljebić (granica RH/BiH)) - Donji Lapac (Ž5218) - Bjelopolje (D1),
- D405 Stinica (trajektna luka - D8),
- D406 Prizna (D8 - trajektna luka),
- D522 Mutilić (D1) - Gornja Ploča (A1),
- D534 Gospić (D25) - Lički Osik (A1).

Uz državne ceste, ovdje se nalaze i spojevi državnih cesta na autoceste: čvor Brinje, čvor Brinje I, čvor Otočac, čvor Gospić, čvor Gornja Ploča, čvor Sv. Rok te čvor Perušić, spoj županijske cesta na autocestu.

Ličko Petrovo Selo (Izačić) je stalni međunarodni granični cestovni prijelaz I kategorije, Užljebić je stalni međunarodni granični cestovni prijelaz I kategorije, a na području Županije se nalazi pogranični prijelaz za cestovni promet Boričevac – privremena kontrolna točka za cestovni promet i Vaganac – sezonski cestovni granični prijelaz.

3.1.1.2. Javni cestovni prijevoz putnika

U Županiji postoji 16 autobusnih operativnih županijskih linija javnog prijevoza putnika koje i 60 međužupanijskih linija. Na županijskim linijama prijevoz obavlja ukupno šest prijevoznika: Autotrans d.o.o., Milan Sabljak, Josip Knežević, Autopromet d.d., Autoprijevoz d.d. i Velebit Tours.

Uz autobusne linije javnog prijevoza, u sklopu cestovnog prijevoza putnika, postoji i autotaksi prijevoz. U Županiji registrirano je 57 autotaksi prijevoznika od kojih je 46 registrirano u gradu

Novalji, 6 u Korenici, a po 1 u Donjem Kosinju, Kustićima, Udbini, Zubovićima i Metajni. S obzirom da nema realne potrebe za autotaksi prijevoz u gospodarskim središtima županije, Gospiću i Otočcu, on se obavlja u turističkim središtima, uglavnom Plitvička Jezera i Novalja na otoku Pagu.

3.1.1.3. Željeznički promet

Željezničke građevine na prostoru Županije, osim industrijskih kolosijeka, su Ogulin – Gospić – Knin (rekonstrukcija i modernizacija) te Unska pruga: Sunja – Bihać – Knin i postojeća lokacija bivše zračne luke Željava na granici s BiH, a koja još nema utvrđen status, funkciju i kategoriju te će se on naknadno utvrditi međudržavnim dogovorom.

U željezničkom prometu putuju svega četiri linije:

- 520 - Gospić - Perušić - Ličko Lešće - Vrhovine - Plaški (Split - Zagreb)
- 523 - Plaški - Vrhovine - Ličko Lešće - Perušić - Gospić (Zagreb - Split)
- 820 - Gospić - Perušić - Ličko Lešće - Vrhovine - Plaški (Split - Zagreb)
- 823 - Plaški - Vrhovine - Ličko Lešće - Perušić - Gospić (Zagreb - Split)

Ovako relativno mali broj željezničkih linija, s obzirom da u Zagrebu dnevno prometuju 103 željezničke linije, može se objasniti s činjenicom da je pruga u cijeloj dužini jednokolosječna i nije elektrizirana, te da izuzev Gospića, ne prolazi niti jednim velikim atraktorom putovanja ili središtem kao što su Otočac, Senj ili Plitvička Jezera. Potvrda nerazvijenosti željezničke mreže je i činjenica da u cijeloj županiji postoji svega šest željezničkih stajališta i kolodvora. Postoji veliki potencijal za željeznički promet u županiji s obzirom da je površinom najveća Hrvatska županija i nalazi se na tranzitnom području između Dalmacije i ostatka Hrvatske, pa su stoga već planirana ulaganja u elektrifikaciju željezničke pruge Ogulin - Gospić - Knin.

3.1.1.4. Zračni promet

Od građevina zračnog prometa na području Županije nalazi se zračna luka kategorije 2C Udbina

3.1.1.5. Biciklistički promet

Na području Županije postoji sustav lokalnih biciklističkih staza koje možemo podijeliti na ciklo regije na nivou turističkih zajednica gradova i općina: Plitvička jezera, Otočac, Gospić, Brinje, Lovinac, Udbina, Velebit – Senj i Novalja, otok Pag. Ukupna dužina trenutno postojećih biciklističkih staza iznosi 1500 km.

3.1.1.6. Pomorski promet

U Ličko-senjskoj županiji nalazi se sedam luka od županijskog i 13 luka od lokalnog značaja. U županiji trenutno nema evidentiranih luka nautičkog turizma premda je njihova izgradnja planirana i uvrštena u Prostorni plan Ličko-senjske županije. Planirane su luke Karlobag, Senj, Sveti Juraj, Starigrad kod Senja, Stinica, Porat, tri luke na području Novalje.

U pomorskom prometu dvije trajektne linije i jedna brzobrodska linija koje prevoze putnike:

- 335 - Prizna – Žigljen,

- 337 - Stinica – Mišnjak,
- 9309 - Novalja - Rab – Rijeka.

Linija 335 povezuje luku Prizna, koja je otprilike 15 kilometara udaljena od Karlobaga, s lukom Žigljen na otoku Pagu.

Linija 337 povezuje luku Stinica udaljenu oko 30 kilometara od Karlobaga s lukom Mišnjak na otoku Rabu.

Linija 9309 povezuje gradove Novalju i Rijeku preko grada Raba.

Pomorska povezanost, kao cestovna i željeznička, nije na visokoj razini. Potrebna je veća povezanost, odnosno povezanost s više otoka. U Kvarnerskom zaljevu nalaze se Krk, Cres i Lošinj, te bi ih bilo korisno povezati s Županije.

3.1.2. Turizam

Vezano za turizam 2017. godine za područje Županije osnovan je turistički klaster Lika Destination koji radi na brendiranju Like kao jedinstvene destinacije. Jedinstveni projekt je certificiranje lokalne hrane i suvenira „Lika Quality“, plasirao je ovo područje u TOP 100 Global Green destination dvije godine za redom što je Liku po prvi put u povijesti svrstalo na svjetske turističke karte.

Turistička djelatnost u Županiji posljednjih godina bilježi smanjene rezultate i blagi pad uzrokovano uglavnom pandemijom koronavirusa. Posljednjih godina primjetan je značajan porast turističkog prometa stranaca koji u strukturi značajno premašuju broj domaćih turista. Od ukupno ostvarenih turističkih dolazaka u 2019. godini u iznosu od 842.622 u Ličko-senjskoj županiji 93,15 % ili 784.884 čine strani turisti, dok od ukupno ostvarenih 3.420.736 noćenja na strane turiste otpada 86,59 % ili 2.962.268 noćenja. U 2020. godini Ličko-senjska županija je ostvarila ukupno turističkih dolazaka 290.826 te 1.861.768 noćenja. Ličko-senjska županija je u 2020. godini u odnosu na godinu prije bilježila smanjenje od 34,51% turističkih dolazaka i 54,43 % manje ostvarenih noćenja.

Nacionalni park Plitvička jezera svake godine posjeti više od milijun posjetitelja. Taj trend je prepoznat te se posljednjih nekoliko godina puno ulagalo u poboljšanje kvalitete te proširenje smještajnih kapaciteta na području Plitvičkih jezera. Osim toga, primjetan je porast ulaganja u ruralni turizam na području županije, a osobito u blizini nacionalnih parkova.

Na području Županije u svibnju 2021. godine, u ukupnom broju smještajnih kapaciteta dominiraju objekti u domaćinstvu u ukupnom broju od 4.081 objekata i 25.773 kreveta što je 43,63% od ukupnog broja objekata i 42,74% od ukupnog broja kreveta. Slijede stanovi za odmor u iznosu od 2.917 objekata i 9.646 kreveta što je 31,19% od ukupnog broja objekata ili 16% od ukupnog broja kreveta, kuće za odmor u iznosu od 1.387 objekata i 6.367 kreveta što je 14,83% od ukupnog broja objekata i 10,56% od ukupnog broja kreveta, kuće stanovnika općine/grada u iznosu od 375 objekata i 1.667 kreveta što je 4,01% od ukupnog broja objekata i 2,76% od ukupnog broja kreveta, studio apartmani u iznosu od 171 objekata i 725 kreveta što je 1,83% od ukupnog broja objekata i

1,2% od ukupnog broja kreveta, apartmani u iznosu od 151 objekt i 1.486 kreveta što je 1,61% od ukupnog broja objekata i 2,46% od ukupnog broja kreveta, stanovi stanovnika općine/grada u iznosu 60 objekata i 245 kreveta što je 0,64% od ukupnog broja objekata i 0,41% od ukupnog broja kreveta, sobe za iznajmljivanje u iznosu od 56 objekata i 1.448 kreveta što je 0,6% od ukupnog broja objekata i 2,4% od ukupnog broja kreveta. Pored navedenih objekata potrebno je spomenuti i hotele kojih na području Županije ima 21 sa ukupnim brojem kreveta u iznosu od 2.242 što je 0,22% od ukupnog broja objekata i 3,72% od ukupnog broja kreveta, kampovi u iznosu od 7 objekata i 7.179 kreveta što je 0,07% od ukupnog broja objekata i 11,9% od ukupnog broja kreveta.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u razdoblju od 2014. do 2022. godine na području Županije najveći je broj dolazaka i noćenja ostvaren u 2019. godini, kada je broj noćenja iznosio 2.856.171, a broj dolazaka 820.648. U 2022. godini broj noćenja se povećao za 17,3% te je iznosio 1.068.862, dok je broj dolazaka također povećan za 3,3% u odnosu na 2021. godinu.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku najveći broj stalnih ležajeva u 2019. godini imao je Grad Novalja u iznosu od 24.326 što je čak 57,68 % od ukupnog broja stalnih ležajeva na području Ličko-senjske županije (42.173). Slijedi Grad Senj sa 6.617 stalnih ležajeva odnosno 15,69%, Općina Plitvička Jezera sa 5.527 ili 13,10%, Općina Karlobag sa 3.113 ili 7,38%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 2.590 stalnih ležajeva što je 6,15% od ukupnog broja ležajeva u Županiji. Od ukupnog broja pomoćnih postelja od 9.928 na području Županije u 2019. godini u Gradu Novalji se nalazi njih 6.399 ili 64,45%. Slijedi Grad Senj sa 1.797 pomoćnih ležajeva ili 18,10%, Općina Karlobag sa 818 pomoćnih ležajeva ili 8,23%, Plitvička Jezera sa 513 pomoćnih ležajeva ili 5,16%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 401 pomoćni ležaj ili 4,06%.

Od ukupnog broja dolazaka od 820.648 na području Županije u 2019. godini u Općini Plitvička Jezera ostvareno je 345.625 ili 42,11%, u Gradu Novalji 265.599 ili 32,36%, u Gradu Senju 91.021 ili 11,09%, u Gradu Otočcu 45.458 ili 5,53%, U Općini Karlobag 36.165 ili 4,40% i u Gradu Gospiću 20.310 dolazaka ili 2,47%. U ostalim jedinicama lokalne samouprave ostvaren je broj dolazaka od 16.470 ili 2,04%.

Na području Županije je u 2019. godini zabilježen broj noćenja od 2.856.171 od čega je u Gradu Novalji ostvareno 1.676.947 ili 58,71%, u Općini Plitvička Jezera 485.699 ili 17,00%, u Gradu Senju 379.007 ili 13,26%, U Općini Karlobag 193.665 ili 6,78%, u Gradu Otočcu 59.285 ili 2,07% i u Gradu Gospiću 33.211 dolazaka ili 1,16%. U ostalim je jedinicama lokalne samouprave ostvaren broj noćenja od 28.357 dolazaka ili 1,02%.

Usporedbom podataka o broju noćenja i broju dolazaka dolazimo do podatka o prosječnoj duljini boravka. Tako je na području Županije u 2019. prosječna duljina boravka iznosila 3,48 dana. Sa gledišta jedinica lokalne samouprave, Grad Novalja ima najdužu prosječnu duljinu boravka turista i ona iznosi 6,31 dan. Slijedi Općina Karlobag sa prosječnom duljinom boravka od 5,35 dana, Grad Senj sa 4,16 dana, Općina Lovinac sa 2,85 dana, Općina Perušić sa 2,61 dana, Općina Donji Lapac sa 2,04 dana, Općina Udbina sa 1,76 dana, Općina Vrhovine sa 1,66 dana, Grad Gospić sa 1,63

dana, Općina Plitvička Jezera sa 1,40 dana, Grad Otočac sa 1,30 dana i Općina Brinje sa prosječnom duljinom boravka od samo 1,03 dana.

Najveći broj stalnih ležajeva u 2020. godini imao je Grad Novalja u iznosu od 21.801 što je 58,75% od ukupnog broja stalnih ležajeva na području Županije (37.103). Slijedi Grad Senj sa 6.020 stalnih ležajeva ili 16,22%, Općina Plitvička Jezera sa 3.908 ili 10,53% i Općina Karlobag sa 2.829 ili 7,62%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 2.545 ili 6,88%. Od ukupnog broja pomoćnih postelja od 8.396 na području Županije u 2020. godini u Gradu Novalji se nalazi njih 5.343 ili 63,63%. Slijedi Grad Senj sa 1.527 pomoćnih ležajeva ili 18,18% i Općina Karlobag sa 738 pomoćnih ležajeva ili 8,78%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 788 pomoćnih ležajeva ili 9,41%.

Zbog pojave pandemije virusa Covid-19, u 2020. godini je na području Županije zabilježeno gotovo četiri puta manje dolazaka u iznosu od 267.856 od čega je na području Grada Novalje ostvareno 125.687 ili 46,92%, na području Općine Plitvička Jezera 62.296 ili 23,25%, u Gradu Senju 41.946 odnosno 15,62%. U ostalim jedinicama lokalne samouprave zajedno je zabilježeno 36.490 dolazaka ili 14,21%. Ukupno je na području županije ostvareno 1.330.923 noćenja od čega u Gradu Novalji 885.656 ili 66,54%, u Gradu Senju 203.107 ili 15,26%, u Općini Karlobag 102.595 ili 7,70% i u Općini Plitvička Jezera 96.758 ili 7,26%. U ostalim je jedinicama lokalne samouprave zajedno ostvareno 41.042 ili 3,24%.

Na području Županije u 2020. prosječna duljina boravka iznosila 4,96 dana. Sa gledišta jedinica lokalne samouprave, Grad Novalja ima najdužu prosječnu duljinu boravka turista i ona iznosi 7,04 dan. Slijedi Općina Karlobag sa 6,49 dana, Grad Senj sa 4,84 dana, Općina Perušić sa 3,16 dana, Općina Lovinac sa 3,12 dana, Općina Udbina sa 2,34 dana, Grad Gospić sa 2,19 dana, Grad Otočac sa 1,78 dana, Općina Vrhovine sa 1,58 dana i na posljednjem mjestu Općina Plitvička Jezera sa samo 1,55 dana.

U Županiji postoje brojne atrakcije koje privlače turiste. Kao najvažniji resurs može se izdvojiti Nacionalni park Plitvička jezera koji je najveći nacionalni park Republike Hrvatske. Prvim nacionalnim parkom u Hrvatskoj proglašen je 8. travnja 1949. godine. Proces osedravanja, kojim se formiraju sedrene barijere i stvaraju jezera, predstavlja jedinstvenu univerzalnu vrijednost zbog koje su Plitvička jezera dobila međunarodno priznanje 26. listopada 1979. godine, upisom na UNESCO-ov Popis svjetske baštine (https://np-plitvicka-jezera.hr/).

Područje Županije u svijetu je poznato po Nikoli Tesli koji se rodio u Smiljanu pokraj Gospić. Grad Gospić vođen željom da očuva lik i djelo Nikole Tesle povodom 150 godina rođenja Nikole Tesle 10. srpnja 2006. godine u Smiljanu je svečano otvorio Memorijalni centar „Nikola Tesla“ Smiljan. Memorijalni centar „Nikola Tesla“ Smiljan sastoji se od povijesnih i novo sagrađenih objekata. Povijesni objekti su: rodna kuća Nikole Tesle, crkva apostola Svetog Petra i Pavla, gospodarski objekt (štala), kameni spomenici i klupe arhitekta Zdenka Kolacija. Novo sagrađeni objekti su: trijem, ispitna stanica i multimedijalni centar s pripadajućim igralištem za djecu.

Od značajnih osoba u Županiji valja izdvojiti i dr. Antu Starčevića koji je još za života nazvan Ocem domovine, a rođen je u selu Veliki Žitnik kod Gospića. U njegovu čast sagrađen je Spomen - dom dr. Ante Starčevića 1998. godine koji je postao multimedijski centar dostupan svim štovateljima Starčevićevih misli i dijela. Kroz jednodnevne posjete prikazuje se dokumentarni film „Prošlost u sadašnjosti“.

Na ovom području ljudi žive od prapovijesti, prema tome odlikuje ga bogatstvo kulturne baštine. Dodatna je prednost Like i Podvelebitskog primorja upravo spoj kopna i mora, gdje gost ima priliku noćiti na kontinentu Like, a kroz pola sata uživati na modrom Jadranu. Ličko-senjska županija područje je netaknute prirode koja privlači ljubitelje outdoor turizma. Planinarske staze Velebita omiljena su odredišta posjetitelja i jedan od zaštitnih znakova Parka prirode „Velebit“. Park prirode „Velebit“ izdvojio je 14 staza, od laganih do teških, što širokom rasponu posjetitelja omogućuje neposredan doživljaj planine i okruženja.

Od podzemnih šupljina mogu se izdvojit Cerovačke špilje koje se nalaze 4 km od Gračaca na cesti prema Kninu. Smještene su na južnom dijelu Parka prirode „Velebit“ i jedne su od najpoznatijih i najznačajnijih speleoloških objekata u Hrvatskoj. Kompleks čine 3 špilje (Donja, Srednja i Gornja) sa preko 7 km istraženih kanala, a za turistički posjet uređeno je prvih 700 m Donje i Gornje špilje.

Na području Perušića nalazi se Pećinski park Grabovača koji je jedini pećinski park u Europi. Zanimljivo je da se na ovom području nalazi čak ¼ od ukupnog broja zaštićenih speleoloških objekata u Hrvatskoj - tri špilje su zaštićene u kategoriji geomorfološkog spomenika prirode. Na geografskoj površini Pećinskog parka postoji 29 istraženih speleoloških objekata, što predstavlja sklop raznovrsnih i po bogatstvu kalcitnih tvorevina, vrijednih speleoloških pojava. Imajući u vidu značaj zaštite podzemnog bogatstva za posjete je otvorena samo špilja Samograd koja se nalazi na istočnim padinama brda Grabovača. Cijela špilja je nastala u gornjokrednim vapnencima duž glavne pukotine pravca S-J. Veći dio površine špilje prekriva debela sigasta kora ponegdje prekrivena nanosom kršja i ilovače. U špilji se nalaze dva sigasta mosta, sigasti saljevi, kupasti stalagmiti i stalaktiti. U studenom 2019. godine šire područje Grabovače proglašeno je trajno zaštićenim u kategoriji ZNAČAJNI KRAJOBRAZ koji obuhvaća površinu od 5.620,72 ha (https://tz-perusic.hr/istrazite/detaljnije/pecinski-park-grabovaca).

3.1.3. Poljoprivreda

Poljoprivredna djelatnost značajna je gospodarska djelatnost za ruralna područja Ličko-senjske županije što je vidljivo u županijskom razvojnom planu u kojem se osim turizma, ističe uloga poljoprivrede i šumarstva u ukupnome gospodarstvu.

Na području Županije kao neobavezni znak kvalitete postoji, kako je već navedeno, regionalni sustav kvalitete Lika Quality koji sve više stvara svoju prepoznatljivost i postaje prepoznat i izvan granica Like. Sustav je dio priče vezane za povećanje prepoznatljivosti poljoprivrednih proizvoda Županije i njihove kvalitete. U sustavu Lika Quality nalazi se 58 proizvođača s područja Lika destinacija, a sustav ima ukupno 148 proizvoda u 11 različitih kategorija, koji su prošli kroz strogu selekciju sustava. Navedena oznaka se, sukladno unaprijed definiranim pravilima, dodjeljuje

proizvodima koji su proizvedeni na području Like u skladu sa svim zakonskim propisima, a odlikuje ih viši stupanj kvalitete i imaju uporište u tradiciji.

Najveći broj poljoprivrednih subjekata odnosi se na OPG-ove (76,67%), a manji dio na SOPG (26,42%), trgovačka društva (1,12%), obrte (0,34%) te zadruge i ostali koji čine zanemarivi udio u strukturi. Ukoliko se usporedi broj pravnih i fizičkih osoba upisanih u registar poljoprivrednika primjetan je porast subjekata. Od 2019. u evidenciju je ušla nova kategorija OPG-a – Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG). Nositelj je fizička osoba poljoprivrednik koja se za osobne potrebe bavi poljoprivredom u okviru korištenja prirodnih bogatstava zemlje i prodajom, odnosno zamjenom od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju i kojoj obavljanje gospodarske djelatnosti poljoprivrede nije glavna djelatnost, odnosno zanimanje poljoprivrednik nije glavno ili jedino zanimanje, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova kućanstva i ekonomska veličina gospodarstva je manja ili jednaka od kunske protuvrijednosti izražene u stranoj valuti od 3.000 eura.

Županija ima povoljan prometni položaj što omogućuje jednostavniji tržišni plasman poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Budući da nema intenzivne gospodarske aktivnosti, Županija pogodna je za razvoj ekološke poljoprivrede i stočarstva. Prema podacima iz 2020. godine udio površine pod ekološkom poljoprivredom bio je 17.746 ha.

Najčešći problemi koji se javljaju u početku i tijekom unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje su starost poljoprivrednika, slabo obrazovanje poljoprivrednika, usitnjenost poljoprivrednog zemljišta te male površine poljoprivrednih gospodarstva. Postojeće velike poljoprivredne površine nedovoljno su obrađene zbog nesređenih imovinsko-pravnih odnosa (neriješeno vlasništvo nad zemljom), što poljoprivrednicima dodatno otežava eksploataciju pogodnih zemljišta, odnosno širenje proizvodnje i daljnje ulaganje. Nadalje, utjecaj nepovoljne demografije i gospodarske situacije rezultira napuštanjem bavljenja poljoprivredom te zapuštanjem poljoprivrednog zemljišta, što je također rezultiralo trendom smanjena obrađenog poljoprivrednog zemljišta te njegovog pretvaranja u šume. Jedan od problema je i neusklađenost katastra i zemljišnih knjiga, a Plan navodnjavanja Županije koji je izrađen („Županijski glasnik“ 05/08) sukladno svemu navedenom, nema krajnjih korisnika.

Kako bi se povećao broj poljoprivrednika i poljoprivredne proizvodnje potrebno je urediti zemljišne evidencije i imovinsko pravne odnose te poticati korisnike na korištenje razminiranog poljoprivrednog zemljišta koje je pogodno za ekološku poljoprivredu i korištenje polja za navodnjavanje.

Osim toga, postoji prepreka vezano za nedostatak vlastitih sredstava za sufinanciranje EU projekta koji bi mogli biti temelj razvoja poljoprivrede na području Županije.

Prema podacima o strukturi poljoprivrednog zemljišta DZS iz 2016. godine razvidno je da se na području Županije prostire ukupno 125.589 ha korištenih poljoprivrednih površina različitih klasa.

Dio pašnjaka je obuhvaćen šumskogospodarskim osnovama Hrvatskih šuma d.o.o. odnosno tretira se kao šumsko zemljište.

RAZMINIRANJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Županija je iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske koji se financirao iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Podmjera 5.2. „Potpora za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima“, Operacija „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“ i sredstava Hrvatskog centra za razminiranje Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021.-2027. razminirala 99% minama zagađenog poljoprivrednog zemljišta na području Županije. Projekt je proveden kroz tri faze te je ukupno razminirano 26,5 km^2 poljoprivrednog zemljišta odnosno 6,9 km^2 poljoprivrednog zemljišta na području gradova Gospića i Otočca te općina Perušić i Donji Lapac, 11,2 km^2 poljoprivrednih površina na području Ličkog Ribnika i Ornica, Agbaba i Čanka, Tromeđa i Bliznica, Barleta, Bilaja, Donjeg Vaganca, Obljajca te naselja Novoselija i Veljun i 8,4 km^2 poljoprivrednog zemljišta na ukupno 13 polja (Dabar – 3 polja, Alivojvodići, Donji Vaganac, Gospić – 3 polja, Glibodol, Dabar, Glavace, Podum, Vrhovine, Čanak, Drage).

Unutar županije nalazi se još uvijek oko 100 km^2 minski sumnjivog prostora. Najveći dio minski sumnjivog prostora oko 90% činile su šume i šumske površine, dok je na poljoprivredne površine otpadalo oko 10%.

STOČARSTVO

Zbog velikih površina pod livadama i pašnjacima te klimatskih uvjeta područje Županije tradicionalno je stočarski kraj. Najvažnije grane stočarstva su ovčarstvo i govedarstvo.

- Broj gospodarstava: 1.678, što predstavlja 6,60% od ukupnog broja gospodarstava u Republici Hrvatskoj (25.418)
- Broj goveda svih kategorija: 23.233, što predstavlja 4,78% od ukupnog broja goveda u Republici Hrvatskoj (486.333)
- Broj krava: 10.147, što predstavlja 6.71% od ukupnog broja krava u Republici Hrvatskoj (151.240)

Udio pasminskih skupina u ukupnom broju krava:

- Kombinirane pasmine: 59,7% (Najzastupljenija SIMENTALSKA-4.000 krava i SMEĐA-700 krava)
- Mesne pasmine: 22,4% (Najzastupljeniji SALERS-550 krava i ANGUS-300 krava)
- Izvorne pasmine: 14,4% (Najzastupljenija BUŠA-900 krava)

Buša je prepoznatljiva i jedinstvena pasmina goveda s područja Hrvatske, ali i šire regije. Izvorna je pasmina s područja Dinarida koja je sve do prve polovine 20. st. činila okosnicu govedarske proizvodnje. U gradu Gospiću nalazi se Udruga uzgajivača buše koja potiče promicanje i genetsko unapređivanje uzgoja goveda pasmine buša. Članovi udruge uzgajaju goveda pasmine buša radi poticanja, planiranja i ostvarivanja posebnih i zajedničkih interesa.

Postoje određene aktivnosti kojima se bavi Udruga:

- okuplja uzgajivače i uzgojna udruženja koja se bave uzgojem goveda pasmine buša;
- sudjeluje u izgradnji i provedbi uzgojnog programa goveda pasmine buša;
- brine o primjeni suvremenih metoda u uzgoju te uvođenju najprikladnijih rješenja u proizvodnji rasplodnog podmlatka, mesa i mlijeka;
- brine o organizaciji oplodnje stoke i sudjeluje u izboru rasplodnjaka;
- vodi matične knjige i uzgojni upisnik za uzgojno valjana goveda pasmine buša;
- izdaje rodovnike i potvrde o podrijetlu za uzgojno valjana goveda pasmine buša;
- sudjeluje u organizaciji stočarskih izložbi, smotri i aukcija;
- sudjeluje u utvrđivanju uvjeta prometa kvalitetne rasplodne stoke na području na kojem djeluje;
- određuje cijene rasplodne stoke ispod kojih nije moguće ostvarivati promet na sajmovima i dogonima koje organiziraju udruge te vrši promociju Udruge i organizira informiranje članova uzgajivača;
- razmatra zakonske prijedloge koji se odnose na uzgoj kvalitetne rasplodne stoke te mjere kreditne politike u stočarstvu;
- daje svoje prijedloge za unapređenje uvjeta kreditiranja i poticanja proizvodnje te korištenja zajedničkih fondova koji su na raspolaganju poljoprivrednim proizvođačima.38

Brojno stanje kopitara u Ličko-senjskoj županiji:

- Broj posjednika: 382-5,31% od ukupnog broja posjednika u RH (7.198)
- Broj konja: 2.367- 8,14% od ukupnog broja konja u RH (29.098)
- Broj magaraca: 385-7,24% od ukupnog broja magaraca u RH (5.321)

Najzastupljenija pasmina u ukupnom broju konja je hrvatski hladnokrvnjak (50,4%). Najzastupljenija pasmina u ukupnom broju magaraca je primorsko-dinarski magarac (57,4%). Brojno stanje životinja odnosi se na ukupan broj životinja svih kategorija. Podaci za goveda, kopitare, ovce i koze ažuriraju se na dnevnoj bazi temeljem označavanja životinja i prijavljenih prometa. Brojno stanje goveda ne obuhvaća „plutajuća“ goveda odnosno goveda za koja je prijavljen odlazak, ali ne postoji prijava dolaska na novo gospodarstvo ili klaonicu. Brojno stanje svinja temelji se na podacima iz Godišnje prijave brojnog stanja svinja koju posjednici svinja dostavljaju u JRDŽ, za gospodarstva koja nisu dostavila Godišnju dojavu brojnog stanja svinja korišteni su podaci tijekom provedbe kategorizacije gospodarstava od strane ovlaštenih veterinarskih organizacija.

PROIZVODNJA KRAVLJEG MLIJEKA I GOVEĐEG MESA

Proizvodnja kravljeg mlijeka na području Županije u periodu tranzicije nije se prilagodila novonastalim tržišnim uvjetima. Županija značajno zaostaje za ostalim županijama kako po proizvedenim količinama mlijeka (kontinuirani pad proizvodnje) tako i po kvaliteti mlijeka. Po kvaliteti mlijeka Županija je na začelju u RH (samo 38,4 % mlijeka zadovoljava EU standard) što je zabrinjavajuće.

Zbog trenutnih tržišnih uvjeta i povećanih troškova prijevoza najveći otkupljivači mlijeka postupno raskidaju ugovore s poljoprivrednim gospodarstvima s područja Županije te se mogu očekivati daljnji problemi s otkupom mlijeka. Na području Županije sve je veći interes za uzgoj goveda u sustavu krava-tele te uzgajivači nabavljaju uzgojno valjana grla različitih pasmina. Sustav držanja krava-tele usmjeren je na proizvodnju goveđeg mesa. Takvim sustavom držanja krava, ublažavaju se suprotnosti između proizvodnje mesa i proizvodnje mlijeka nastale zbog stalnog povećanja proizvodnje mlijeka po kravi pa se tako smanjuje broj krava i teladi. Sustav držanja krava-tele pogodan je za površine koje se ne mogu upotrijebiti za intenzivnu ratarsku proizvodnju.

Unatoč navedenom bitno je napomenuti kako se od kravljeg mlijeka proizvodi Lički škripavac koji je postao 32. hrvatski proizvod zaštićenog naziva u Europskoj uniji. Proces zaštite naziva „Lički škripavac“ započeo je u prosincu 2017. godine, kada je Udruga malih sirara Ličko-senjske županije „Lički škripavac“ podnijela Ministarstvu poljoprivrede zahtjev za zaštitu oznake zemljopisnog podrijetla pod nazivom „Lički škripavac“. Ime je „Lički škripavac“ upisan u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla te zaštićen na području cijele Europske unije. EU znak zaštićene oznake izvornosti odnosno zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla koji se nalazi na ambalaži, potrošaču jamči kupnju autentičnog proizvoda.

OVČARSTVO I KOZARSTVO

Županija je od davnina tradicionalno ovčarski kraj. Na kontinentu je glavna uzgojna pasmina lička pramenka (proizvodnja mesa), a na dijelu otoka Paga paška ovca (proizvodnja čuvenog paškog sira). Na kontinentu se također u posljednjih 20 godina uzgaja i travnička pramenka (proizvodnja mlijeka). Ova pasmina je stigla zajedno s doseljenicima iz Bosne i Hercegovine.

Od ukupnog broja gospodarstava u Republici Hrvatskoj (19.465) u Ličko-senjskoj županiji nalazi se njih 1.926, odnosno 9,89%. Od ukupnog broja ovaca njih se 11,98% starijih od godine dana nalazi u Ličko-senjskoj županiji.

Najzastupljenije pasmine ovaca u Ličko-senjskoj županiji su:

- lička pramenka 80,5%
- paška ovca 8,2%
- pramenka 4,4%
- travnička pramenka 2,5%

Stoga je Udruga uzgajivača ovaca „Lika“ Gospić krenula u zaštitu zemljopisnog podrijetla naziva „Lička janjetina“. Naziv „Lička janjetina“ zaštićen je u Republici Hrvatskoj od rujna 2016. godine, a sada i na području cijele Europske unije. Proces zaštite naziva „Lička janjetina“ (ZOZP)43 započeo je u veljači 2016. godine, kada je Udruga uzgajivača ovaca „Lika“ podnijela Ministarstvu poljoprivrede zahtjev za zaštitu oznake zemljopisnog podrijetla naziva „Lička janjetina“. Ministarstvo poljoprivrede je u srpnju 2016. godine donijelo Rješenje o prijelaznoj nacionalnoj zaštiti naziva „Lička janjetina“, a u rujnu iste godine upućen je zahtjev Europskoj komisiji za registraciju naziva zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla „Lička janjetina“ i na razini Europske unije. Objavom navedene Uredbe Komisije, naziv „Lička janjetina“ upisuje se u registar zaštićenih

oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla te postaje zaštićen na području cijele Europske unije. Područje uzgoja ličke pramenke i proizvodnja „Ličke janjetine“ obuhvaća grad Gospić, Senj, Otočac.

Što se tiče koza vidljivo je kako se u Županiji nalazi 195 gospodarstava koja se bave kozarstvom, što predstavlja 3,84% od ukupnog broja gospodarstava u Republici Hrvatskoj. Na području Županije postoji 2.328 koza starijih od godine dana, odnosno 3,24% od ukupnog broja odraslih koza u RH.

Udio najzastupljenijih pasmina u ukupnom broju odraslih koza u RH:

- hrvatska šarena koza 72,5%
- alpina 33,3%
- sanska 14,1%
- hrvatska bijela koza 6,3%

MARIKULTURA I AKVAKULTURA

Marikultura u Županiji nije posebno razvijena djelatnost, međutim uzimajući u obzir duljinu morske obale i povoljne prilike u obalnom morskom akvatoriju dolazi se do zaključka da postoje vrlo dobre mogućnosti razvoja marikulture. Marikultura je pod uvjetom pravilnog lociranja i odgovornog gospodarenja djelatnost vrlo prihvatljiva za okoliš s mogućnošću revitalizacije ruralnih zona u priobalju (kao što je područje podvelebitskog kanala). Sve djelatnosti na moru pa tako i marikultura potpuno ovise o razvijenosti obalne infrastrukture, od koje su najvažnije: cestovna pristupačnost, dostupnost izvora električne energije te razvijenost lučkih područja (ribarske luke). Studijom opravdanosti davanja koncesija na pomorskom dobru za marikulturu na području Velebitskog kanala u Županiji određene su potencijalno pogodne lokacije za marikulturu sukladno dokumentima prostornog planiranja i to su slijedeće lokacije:

- Grad Novalja: područje ispred uvala Konobe, Trimalj i Mrzlenovica.
- Grad Senj: područje ispred uvala Vela Ivanča, Trsine i Tvrduša, Vlaka, Badnjina, Bilančevica, Svatska, Bočarije vele, Bočarije, Bočarije male i Tvrduša.
- Općina Karlobag: područje ispred uvala Jurišnica, Vićuša, Tvrduša, Kalić, Mošćina, Šikić Draga, Vela i Mala Črnika, Duboka uvala, Marasovka i Pečci.

Županija u više navrata davala je područje ispred uvale Porat (Lukovo Šugarje Općina Karlobag) i ispred uvale Burnjača (Jablanac, Grad Senj) koncesiju za uzgoj kalifornijske pastrve te je zbog veličine uzgajališta površine i maksimalne količine u tonama za uzgoj sukladno važećim zakonskim odredbama Vlada Republike Hrvatske donijela odluku o koncesiji za korištenje pomorskog dobra u svrhu uzgoja kalifornijske pastrve na području Velebitskog kanala . Koncesija je dodijeljena trgovačkom društvu NORDIS FISH d.o.o (danas ADRIATIC FARMING d.o.o. kao pravni slijednik NORDIC FISH d.o.o. s sjedištem na istoj adresi). Tvrtka ADRIATIC FARMING d.o.o. planira proširenje uzgojnih kapaciteta kalifornijske pastrve u Velebitskom kanalu ispred uvale Lukovo Šugarje na području Općine Karlobag u Županiji. Koncesija je dana na 20 godina, a

ukupno investicijsko ulaganje u pomorsko dobro iznosi 21.719.000,00 kn te se planira zaposliti 20 zaposlenika od kojih 14 na neodređeno i 6 na određeno vrijeme.

Prema podacima navedenim u Nacionalnom strateškom planu razvoja akvakulture za razdoblje 2014. – 2020. na području Županije postoje dva uzgajališta kalifornijske pastrve u moru na kojima se odvija pokusna proizvodnja te se planira pokretanje uzgoja na još tri dodatne lokacije.

EKOLOŠKA POLJOPRIVREDA

Značajno je porastao interes za ekološku proizvodnju te se mnoga poljoprivredna gospodarstva prijavljuju u prijelazni period poljoprivredne površine prije svega krški pašnjaci te druge travnate površine i na taj način uz mala ulaganja ostvaruju znatno veću državnu potporu po hektaru. Ukupna površina ekološki korištenog poljoprivrednog zemljišta u Županiji u 2021. godini bila je 21.815 ha od toga: oranice i vrtovi 2.002 ha, trajni travnjaci 19.715 ha, trajni nasadi 98 ha. Na području Županije postoji sljedeći broj ekološki uzgojene stoke: 8.899 goveda, 20.571 ovce, 471 koza, 975 kopitara i 110 pčelinjih zajednica. Količine proizvedenog voća i povrća proizvedenog u Županiji uglavnom su se do sada koristile za osobnu potrošnju. Prema posljednjim objavljenim podacima APRRR-a u sustavu potpora je u 2020. godini bilo 716,41 ha voćnjaka. Najzastupljenije voćne vrste su šljiva (451,46 ha), tradicionalni mješoviti voćnjaci (90,30 ha) i maslina (130,30 ha). U sustavu potpora je i 554,33 ha povrtnih kultura. Najzastupljeniji je krumpir koji se uzgaja na 394,97 ha. Također u sustavu potpora je i 121,59 ha kućnih vrtova. Na području Županije je u sustavu potpora i 2.713,86 ha žitarica među kojima dominira zob, ozima i jara (746,73 ha), tritikale (416,97 ha) i kukuruz (381,43 ha), namijenjenih (prije svega) stočnoj prehrani.

Uzgoj krumpira u Županiji ima dugu tradiciju te se zbog njegove kvalitete i njegove prepoznatljivosti na tržištu u srpnju 2011. godine pristupilo procesu zaštite naziva Lički krumpir (ZOZP), kada je Udruga proizvođača ličkog krumpira podnijela Ministarstvu poljoprivrede zahtjev za registraciju oznake zemljopisnog podrijetla naziva Lički krumpir. Ministarstvo poljoprivrede je u studenom 2011. godine donijelo Rješenje o registraciji oznake zemljopisnog podrijetla čime je naziv Lički krumpir postao zaštićen u Republici Hrvatskoj. U lipnju 2014. godine Ministarstvo poljoprivrede uputilo je Europskoj komisiji zahtjev za registraciju naziva zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla Lički krumpir na razini Europske unije. Nakon procedure na europskoj razini, objavom navedene Provedbene Uredbe Komisije, naziv Lički krumpir upisuje se u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla.

3.1.4. Rudarstvo

Mineralne sirovine i rudno blago kao prirodno bogatstvo, te njihovo gospodarenje definirano je Zakonom o rudarstvu („Narodne Novine“ broj 56/13, 14/14, 98/19, 83/23) i Zakonom o koncesijama („Narodne Novine“ broj 69/17, 107/20).

Prema Zakonu o rudarstvu („Narodne Novine“ br. 56/13, 14/14, 98/19, 83/23) rudno blago je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu i iskorištava se pod uvjetima i na način koji su propisani Zakonom. Rudnim blagom smatraju se sve organske i neorganske mineralne

sirovine koje se nalaze u čvrstom, tekućem ili plinovitom stanju u prvobitnom ležištu, u nanosima, jalovištima, talioničkim troskama ili prirodnim rastopinama.

Mineralne sirovine prema Zakonu mogu se podijeliti na energetske mineralne sirovine (ugljikovodici i fosilne gorive tvari), mineralne sirovine za industrijsku preradbu, mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala, arhitektonsko-građevni kamen, mineralne sirovine kovina.

Na području Županije nalazi se manji broj ležišta mineralnih sirovina od kojih su najznačajnija ona tehničko-građevnog kamena, karbonatnih mineralnih sirovina za industrijsku preradbu te građevnog pijeska i šljunka. Prema podacima javnog portala Jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina Republici Hrvatskoj (JISMS, Izvor: https://jisms.gospodarstvo.gov.hr/#/maps), u Županiji se nalazi 11 trenutno aktivnih eksploatacijskih polja (nemetalnih) mineralnih sirovina (Tablica 3.1). Na tri polja eksploatira se građevni pijesak i šljunak, a na osam tehničko-građevni kamen te karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu. Ukupna površina eksploatacijskih polja mineralnih sirovina iznosi 199,4 ha. Eksploatacijom mineralnih sirovina može doći do utjecaja na okoliš te su oni brojni i kompleksni. Oni uključuju zauzimanje prostora, promjene krajobraza, degradaciju tla, onečišćenje zraka, onečišćenje voda, onečišćenje bukom, utjecaj na mikroklimu, utjecaj na floru, utjecaj na faunu, utjecaj na promet i prometnu infrastrukturu i rizik od ekološke nesreće.

Tablica 3.1 Eksploatacijska polja mineralnih sirovina na području Ličko-senjske županije (Izvor: JISMS, https://jisms.gospodarstvo.gov.hr/#/maps)

Broj	Naziv eksploatacijskog polja	JLS	Vrsta mineralne sirovine	Površina (ha)
1.	Javorov Vrh-Stubica*	Općina Brinje	Tehničko-građevni kamen	1,26
2.	Vukov Vrh	Općina Brinje	Tehničko-građevni kamen	29,95
3.	Čardak-Intercal	Grad Otočac	Karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu; Tehničko-građevni kamen	34,07
4.	Tapanjska Glava	Općina Perušić	Tehničko-građevni kamen	32,79
5.	Mali Čardak	Općina Perušić	Tehničko-građevni kamen	8,36
6.	Frkašić	Općina Plitvička Jezera	Građevni pijesak i šljunak	11,7
7.	Vrebac-Barlete	Grad Gospić	Karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu; Tehničko-građevni kamen	44,9
8.	Lapačke Bare	Općina Donji Lapac	Građevni pijesak i šljunak	12,38
9.	Papuča	Grad Gospić	Građevni pijesak i šljunak	8,8
10.	Široki Čelac	Grad Novalja	Tehničko-građevni kamen	7,5
11.	Zaglava	Grad Novalja	Tehničko-građevni kamen	7,69

Prema Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika („Narodne Novine“ broj 52/18, 52/19, 30/21) naftno-rudarstvo obuhvaća istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, geotermalnih voda iz kojih se može koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, skladištenje prirodnog plina i trajno zbrinjavanje ugljikova dioksida. Prema podacima Agencije za ugljikovodike na području Ličko-senjske županije nema aktivnih eksploatacijskih polja ugljikovodika (Izvor: https://gis.azu.hr/portal/apps/webappviewer/index.html?id=03cd4f34c7254d83ac07a207385a8b91).

3.1.5. Industrija

Industrija Županije pretežno se temeljila na preradi sirovinske osnovne agrarno - stočarske i šumarske proizvodnje.

U cilju brže industrijalizacije 50-tih godina uvedena je i metaloprerađivačka industrija. A 70-tih godina otvoreni su i pogoni kemijske industrije. Nažalost postojeći industrijski kapaciteti županije uglavnom ne rade i kroz stečajne postupke pokušavaju iznaći mogućnosti prenamjene, modernizacije i revitalizacije.

3.1.6. Energetika

Na području Županije nalaze se elektrane koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora koja se potencijalno može skladištiti kako u velike baterijske sustave, tako i u vodik. Bilo koji projekt vezan za proizvodnju, skladištenje, transport ili korištenje vodika mora biti u skladu s propisima Republike Hrvatske, ali i principom „Ne nanosi značajnu štetu“. Hrvatskom strategijom za vodikom do 2050. godine predviđena je uspostava gospodarstva temeljenog na vodiku koji obuhvaća proizvodnju, skladištenje, transport i korištenje vodika te istraživanje i razvoj tehnologija vezanih uz vodik te je nužno da se prostornim i planovima i razvojnim dokumentima jedinica regionalne samouprave osigura potencijal gospodarstva temeljenog na vodiku na prostorima tih regionalnih samouprava.

Plinski sustav

Planom razvoja, izgradnje i modernizacije plinskog transportnog sustava u Republici Hrvatskoj planirane su tri grupe regionalnih projekta od kojih je jedan i Plinovodni sustav Like i Dalmacije, temeljem koga je izgrađen magistralni plinovod Bosiljevo-Split, a koji prolazi kroz Županiju. Duljina magistralnog plinovoda Bosiljevo-Split je oko 290 km.

Plinofikacija gradova Županije provodi se u sklopu projekta „Strateška procjena energetskog značaja i javnog interesa nadogradnje HE Senj – HE Kosinj“ koji sadrži četiri dijela Studije pod nazivom: „Razrada energetske strategije Ličko-senjske županije“ čiji je sastavni dio i Studija plinofikacije gradova Gospić, Otočac i Senj.

Prema rezultatima Studije plinofikacije, a u cilju spajanja na magistralni plinovod predviđena je izgradnja mjerno-redukcijskih stanica (MRS) i to MRS Otočac i MRS Gospić.

Studijom opravdanosti davanja koncesije utvrđeno je da se najveći broj potencijalnih potrošača plina nalazi u naseljima Gospić, Lički Osik i Otočac. Ukupna potencijalna potrošnja plina po svim sektorima (kućanstva, uslužni sektor i industrija) iznosi 30.865.243 m^3/god, od toga se na naselje Gospić odnosi 9.501.666 m^3/god., za naselje Lički Osik 2.906.603 m^3/god., za naselje Otočac 6.110.218 m^3/god, a za naselje Ličko Lešće 7.972.190 m^3/god. ili sveukupno 85,5% od ukupno procijenjene potrošnje plina u Studijom obrađenim naseljima po jedinicama lokalne samouprave. U ostalim naseljima ne doseže 1,0 m^3/god (osim naselja Perušić 1,2 m^3/god).

Na području Županije započela je izgradnja plinskog distribucijskog sustava (uključujući distribuciju plina) na dijelu Županije: Grad Gospić i Grad Otočac za koje je dana koncesija. Plinski sustav ima pozitivan utjecaj na sveukupni razvoj područja koja će se opskrbljivati plinom.

3.2. Opterećenja okoliša

3.2.1. Otpad

Skupljanje komunalnog otpada organizirano je na cijelom području Ličko - senjske županije. Prema podacima Izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom za 2022. godinu na području Županije obuhvat stanovništva organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada u Županiji iznosi oko 90 %. Prema istom izvoru u 2022. godini ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada iznosila je 26 912 t, što čini količinu od 629 kg otpada po stanovniku (godišnja količina komunalnog otpada po stanovniku na području RH 2019. godine iznosila je 444 kg).

U tablici u nastavku (Tablica 3.2) navedeni su podaci o davateljima javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada, podaci o postojećim građevinama za gospodarenje otpadom po jedinicama lokalne samouprave sukladno podacima dostavljenim u izvješćima jedinica lokalne samouprave o provedbi Plana za 2022. godinu.

Tablica 3.2 Tablica Popis komunalnih tvrtki, odlagališta i reciklažnih dvorišta

GRAD / OPĆINA	DAVATELJ USLUGE PRIKUPLJANJE OTPADA	ODLAGALIŠTE KOJE KORISTI GRAD/OPĆINA	RECIKLAŽNA DVORIŠTA
Grad Gospić	Komunalac Gospić d.o.o.	Rakitovac, Gospić	Reciklažno dvorište Komunalac Gospić d.o.o.
Grad Otočac	Gacka d.o.o.	Podum, Otočac	Reciklažno dvorište u sklopu odlagališta Podum
Grad Senj	Gradsko komunalno društvo Senj d.o.o.	Sveti Juraj, Senj	Reciklažno dvorište k.č.br. 3188/33, k.o. Krivi Put
Grad Novalja	Arburoža d.o.o. Novalja	Caska, Novalja	Reciklažno dvorište na području industrijske zone Čiponjac
Općina Brinje	Komunalno društvo Brinje d.o.o.	Podum, Otočac	Reciklažno dvorište Brinje
Općina Plitvička Jezera	Komunalac d.o.o., Korenica	Podum, Otočac	Mobilno reciklažno dvorište
Općina Perušić	Perušić d.o.o.	Rakitovac, Gospić	Reciklažno dvorište Perušić
Općina Vrhovine	Vrhkom d.o.o.	Podum, Otočac	/
Općina Udbina	Komunalac Udbina d.o.o.	Ćojluk, Udbina	/
Općina Lovinac	Vrilo d.o.o.	Ćojluk, Udbina	/

U tablici u nastavku (Tablica 3.3) prikazane su količine miješanog komunalnog otpada, odloženog na odlagalištima otpada u Ličko-senjskoj županiji u 2022. godini sukladno podacima iz Registra onečišćavanja okoliša i Izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom jedinica lokalne samouprave za 2022. godinu.

Tablica 3.3 Količine sakupljenog i odloženog komunalnog otpada

Odlagalište	Grad / Općina	Količine po JLS i preuzete od trećih osoba (tvrtke) koje su predavale (t)	Količina (t)
Rakitovac	Gospić	5.648,34	6.601,90
	Perušić	543,60	
	Karlobag	409,96	
Podum	Otočac	1.850,93	11.443,68
	Samobor	7.289,90	
	Donji Lapac	205,12	
	Brinje	503,22	
	Plitvička Jezera	1.307,92	
	Vrhovine	182,48	
	Metis	104.11	
Ćojluk	Udbina	256,70	480,20
	Lovinac	223,50	
Sveti Juraj	Senj	3.265,75	3.265,75
Caska	Novalja	5.120,52	5.120,52

Planom gospodarenja otpadom usvojen je regionalni koncept gospodarenja otpadom tako daje Ličko-senjska županija podijeljena u 3 regionalna Centra. Gradovi Gospić, Novalja te općine Lovinac, Perušić, Udbina, Donji Lapac i Karlobag gravitiraju prema Centru gospodarenja otpadom Biljane Donje u Zadarskoj županiji. Grad Otočac te općine Plitvička Jezera, Vrhovine i Brinje gravitiraju prema Centru gospodarenja otpadom Babina Gora u Karlovačkoj županiji, dok grad Senj prema Centru gospodarenja otpadom Marinšćina u Primorsko-goranskoj županiji.

U provedbi projekta izgradnje Centra za gospodarenje otpadom Babina Gora Županija je sudjelovala tijekom 2020. godine kao suvlasnik u trgovačkom društvu KODOS d.o.o. koje upravlja centrom. Županija je u provedbi aktivnosti sudjelovala sa sredstvima iz proračuna za 2020. godine. Županija je osigurala sredstava za financiranje aktivnosti za početak rada Centra za gospodarenje otpadom Babina Gora i u županijskom proračunu za 2021. godinu zajedno sa jedinicama lokalne samouprave. Potpisan je Sporazum o sufinanciranju Centra za gospodarenje otpadom „Babina Gora“ sa gradovima i općinama županije koji će koristiti usluge Centra za gospodarenje otpadom „Babina Gora“ KODOS d.o.o., a riječ je o gradu Otočcu, općinama Brinje, Plitvička Jezera i Brinje.

Do otvaranja Centra za gospodarenje otpadom „Babina Gora“ jedinice lokalne samouprave koristiti će navedena odlagališta komunalnog otpada. Nakon početka rada regionalnog centra ista će se zatvoriti i sanirati.

Na području Županije evidentirana su tzv. divlja odlagališta na kojima je nepropisno odložen otpad i koje je potrebno sanirati.

Gospić

U nastavku je dan popis lokacija otpadom onečišćenog tla i neuređenih odlagališta, njihov status tj. jesu li sanirana odlagališta ili nisu.

Tablica 3.4 Divlja odlagališta na području Grada Gospića

Lokacija odlagališta	Vrsta odloženog otpada	Količina odloženog otpada	Površina odlagališta	Status saniranosti
Dolovi ispod Oštre	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	2.000 m^3	4.000 m^2	Nije sanirano
Put Lički Novi – Divoselo	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	10.000 m^3	12.300 m^2	Nije sanirano
Divoselo – Poljari	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	2.000 m^3	-	Nije sanirano Područje je označno kao minski sumnjivo područje
Zablate	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	850 m^3	1.700 m^2	Nije sanirano
k.č.br. 298 k.o. Divoselo	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	-	-	-
k.č.br. 4646 k.o. Divoselo	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	-	-	-
k.č.br. 947/1 k.o. Divoselo	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	-	-	-
k.č.br. 606/48, k.č.br. 606/49, sve k.o. Divoselo	glomazni otpad, građevni otpad, miješani komunalni otpad	-	-	-

Senj

Postojeće odlagalište otpada sa područja Grada Senja „Sveti Juraj“ je sanirano. Sanacijom je s postojećeg odlagališta izvršen iskop dijela otpada do 95 m nadmorske visine, te preseljen na prethodno uređenu plohu oko 50 m sjeverno od postojećeg mjesta odlaganja. Izgrađene su tri kazete. Na navedenu plohu će se odlagati novi otpad koji će nastajati na području Grada Senja do stavljanja završnog prekrivnog sustava. Tijekom perioda od pet godina na mjernim ventilima zdenaca, vršit će se mjerenje protoka i sastava plinova, te ako se utvrdi da postoji dovoljna količina plina na krajnjem zdencu biti će postavljena baklja koja radi na solarnu energiju. Sukladno

rezultatima mjerenja montirati će se baklja odgovarajućeg kapaciteta i karakteristika. Postojeći iskopani i novi otpad se ugrađuje na prethodno izgrađeni temeljni brtveni sustav koji ima dvije osnovne funkcije, a to su: sprečavanje migracije onečišćenih procjednih voda i plinova u podzemlju, kontrolirano prikupljanje i odvođenje nastale procjedne vode.

Na području Grada Senja postoje evidentirana divlja odlagališta koja je potrebno sanirati. Potrebno je kontinuirano vršiti nadzor područja Grada Senja kako ne bi došlo do pojave divljih odlagališta u budućnosti.

U tablici u nastavku (Tablica 3.5) nalazi se popis divljih odlagališta na području Grada Senja.

Tablica 3.5 Divlja odlagališta na području Grada Senja

Redni broj	Naziv divljeg odlagališta	Najzastupljenija vrste odbačenog otpada	Divlje odlagalište Uklonjeno DA / NE
1.	Odlagalište na ulazu u Krasno	mješoviti komunalni otpad	DA
2.	Odlagalište uz Krivoputsku cestu	mješoviti komunalni otpad	DA
3.	Odlagalište uz pristupnu cestu za naselje Starigrad	mješoviti komunalni otpad	DA
4.	Odlagalište „Draga Raca“	Mješoviti komunalni otpad	DA
5.	Odlagalište iznad naselja „Trbušnjak“	građevinski otpad (cigle, kupe, ostatci iskopa...), manje količine mješovitog komunalnog otpada	DA
6.	Odlagalište na završetku ulice „Petra Kružića“	građevinski otpad (cigle, kupe, ostatci iskopa...), manje količine mješovitog komunalnog otpada	DA
7.	Odlagalište „Dolac“	građevinski otpad (cigle, kupe, ostatci iskopa...), manje količine mješovitog komunalnog otpada	DA
8.	Odlagalište na ulazu u naselje „Stinica“	građevinski otpad (cigle, kupe, ostatci iskopa...), manje količine mješovitog komunalnog otpada	DA
9.	Odlagalište u naselju Stinički dolac	Mješoviti komunalni otpad	DA

Otočac

Tijekom 2022. godine uklonjen je otpad sa nekoliko lokacija onečišćenih otpadom, odnosno sa lokacija u Podumu, sa lokacije Kosmačevo jezero, Ličko Lešće, Škare, te uz D-50. Zbrinuto je 180 t miješanog komunalnog otpada na odlagalištu komunalnog otpada Podum. Redovnom kontrolom komunalnog redarstva uočene su lokacije nepropisno odbačenog otpada, i to: Kosmačevo Jezero, Ličko Lešće, Podum, Škare.

Po nalogu komunalnog redara navedeni otpad, posjednici otpada, uklonili su isti, međutim uočeno je da na pojedinim lokacijama neodgovorni građani ponovno odlažu otpad. Izvršena je kontrola

postavljenih znakova upozorenja o zabrani odbacivanja otpada te je ocjenjeno da ima potrebe za postavom novih znakova.

Komunalno redarstvo Grada Otočca u 2022. godini zaprimilo je četiri prijave nezakonito odbačenog otpada. U 2022. godini komunalno redarstvo izdalo je tri usmena naloga poznatim vlasnicima zemljišta, odnosno osobama koje upravljaju određenim područjima za uklanjanje otpada sa nekretnine na kojoj je nezakonito odbačen otpad. Izdano je jedno pismeno rješenje o uklanjanju nezakonito odloženog otpada u okoliš. U jednom slučaju pokrenut je prekršajni postupak protiv osobe koja je nezakonito odbacila otpad u okoliš.

Divlja odlagališta se saniraju kako bi se smanjio štetan utjecaj na okoliš, međutim zbog određenog broja neodgovornog i nedisciplinirano ponašanja stanovništva ponovno nastaju.

Lovinac

Na području Općine Lovinac nalazi se zatvoreno odlagalište „Kik“. Površina odlagališta iznosi 0,65 ha. Ukupna količina odloženog nesaniranog otpada prema procjeni iznosi 13.214,30 m^3. Otpad se na odlagalište ne odlaže od 31. 12. 2014. godine. Na području Općine Lovinac u 2022. godini otpad je odbačen na četiri uočena divlja odlagališta. Dio otpada s divljih odlagališta saniran je.

Tablica 3.6 Divlja odlagališta na području Općine Lovinac

Redni broj	Naziv divljeg odlagališta	Procijenjena količina otpada u m^3	Najzastupljenija vrste odbačenog otpada	Divlje odlagalište uklonjeno DA/NE
1.	Štikada kod kamenoloma uz glavnu cestu D50	1.800	miješani	NE
2.	Sveti Rok kod Matrasa uz staru vojarnu	50	miješani	DA
3.	Sveti Rok kod Babića, uz lokalni put prema Babićima	250	građevinski	NE
4.	Sveti Rok kod Starog Sela uz županijsku cestu ŽC5166 Sveti Rok-Obrovac	500	građevinski	NE

Brinje

Na području Općine Brinje u zadnjih nekoliko godina sanirano je 15 divljih odlagališta i redovito se prati stanje saniranih odlagališta te eventualno nastajanje novih uz poduzimanje mjera za sprječavanje nastajanja novih te eventualna sanacija. Sanaciju divljih odlagališta otpada sufinancirao je Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost sa 80% sredstava, dok su preostala sredstva osigurana iz proračuna Općine Brinje.

Na području Općine Brinje tijekom 2022. godine sanirana su četiri divlja odlagališta otpada na lokacijama: Jelavlje u Križpolju, Jelvica (Dubrave) u Križpolju, Siničići u Letincu i Rapain Klanac.

Prema Planu uklanjanja otpada odbačenog u okoliš planirana je sanacija divljih odlagališta na lokaciji: Maljen u Križpolju, Mesići (Dolac) u Križ Kamenici, Jurkovi u Vodoteču, Bukova draga u Letincu.

Vrhovine

U 2022. godini sanirana su dva divlja odlagališta otpada na području Općine Vrhovine i to u naseljima Gornje Vrhovine i Rudopolje.

Perušić

Na području Općine evidentirano je 22 lokacije onečišćenih otpadom. Odloženi otpad se sastoji od svih komponenti komunalnog otpada, glomaznog komunalnog otpada, građevinskog otpada, zemlje i prašinastih materijala. U tablici u nastavku dan je prikaz lokacija onečišćenih otpadom.

Tablica 3.7 Divlja odlagališta na području Općine Perušić

Redni broj	Lokacije onečišćene otpadom
1.	Lipova glava
2.	Čardak 1
3.	Čardak 2
4.	Čardak 3
5.	Čardak 4
6.	Kralići
7.	Janjče 1
8.	Janjče 2
9.	Pavlovića njive
10.	Kosinj most
11.	Pod Jelarom
12.	Goljak
13.	Selište 1 i 2
14.	Studenci (Milkovići)
15.	Jasenovača
16.	Kunjača
17.	Malo Polje (Nogonjići) - djelomično sanirano
18.	Stari most (Kaluđerovac)
19.	Kulaševa strana 1
20.	Kulaševa strana 2
21.	Varoš
22.	Pran Selo

3.2.2. Otpadne vode

Ličko-senjska županija, unatoč visokom postotku domaćinstava s vodovodnim priključkom, zaostaje za prosjekom Republike Hrvatske u pročišćavanju otpadnih voda. Otpadne vode i dalje

nisu zadovoljavajuće riješene, s većinom naselja koja se oslanjaju na septičke jame, a oborinske vode odvode se otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima. Grad Gospić ima djelomično sagrađeni kanalizacijski sustav, ali problemi s održavanjem i Domovinskim ratom utječu na njegovu funkcionalnost. Gospić i Senj suočavaju se s problemima ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda. Grad Otočac ima djelomično izgrađeni kanalizacijski sustav, ali uređaj za pročišćavanje otpadnih voda nije u funkciji. Grad Novalja ima riješen kanalizacijski sustav samo za središte grada, a druga područja trebaju znatna ulaganja za poboljšanje odvodnje. Ostala naselja u županiji često nemaju riješene kanalizacijske sustave, što predstavlja posebnu opasnost u blizini vodozaštitnih područja. Nacionalni park Plitvička jezera također se suočava s izazovima održavanja kanalizacijskog sustava, a turistički objekti često doprinose zagađenju voda. Trend pogoršavanja kvalitete voda, posebno eutrofikacija rijeke Gacke i Plitvičkih jezera, prisutan je u županiji.

Na području županije postoje 3 zasebna sustava odvodnje:

1. Sustav Gospić – u vlasništvu Usluge d.o.o. koja sustavom upravlja i održava ga,
2. Sustav Lički Osik – u vlasništvu Usluge d.o.o. koja sustavom upravlja i održava ga,
3. Sustav Perušić – u vlasništvu je Općine Perušić i nije u funkciji.

U sustavu odvodnje izgrađena je kanalizacija dužine 36,8 km, 10 crpnih stanica i 2 UPOV-a koji nisu u funkciji.

Sustav Gospić - U Gospiću je izgrađen sustav odvodnje komunalnih otpadnih voda mješovitog i razdjelnog tipa, a sastoji se od odvodnje sanitarnih otpadnih voda i oborinskih voda duž mjesnih prometnica, putem parcijalnih, otvorenih, sabirnih kanala i slivnika s rešetkama. Ukupna duljina uređene javne kanalizacije na području grada Gospića iznosi oko 22,2 km. Na postojeći sustav odvodnje priključeno je 2018. godine preko 2.100 priključaka. Izgrađeno je i 6 crpnih stanica koje se nadziru i upravljaju putem nadzorno – upravljačkog sustava (NUS). Sve imaju sigurnosni ispust, 5 crpnih stanica ima sigurnosni ispust u vodotok Novčicu, a jedna u vodotok Bogdanicu. Sakupljene komunalne otpadne vode ispuštaju se na jednoj, glavnoj ispusnoj građevini prije središnjeg uređaja za pročišćavanje. Priključenost na sustav je oko 51%.

Sustav Lički Osik - Sustav javne odvodnje otpadnih voda u naselju Lički Osik datira od nastanka samog naselja sredinom 50-ih godina prošlog stoljeća. U naselju postoji 567 priključaka na sustav odvodnje (2018. godina). S obzirom da je to područje bilo pod okupacijom tijekom Domovinskog rata te taj sustav nije bio na upravljanju i održavanju u komunalnom društvu do 1995. godine, isti je bilo jako teško održavati u funkcionalnom stanju te se prije pet godina pristupilo njegovoj rekonstrukciji. U cijelosti je napravljena nova kolektorska mreža sanitarne odvodnje u duljini 6,1 km poliesterskim cijevima, rekonstrukcija priključaka u podrumskim dijelovima te trokomorna septička jama s preljevom. Sustav oborinske odvodnje izgrađen je kao zaseban. Recipijent nepročišćenih otpadnih voda je kanal koji se ulijeva u potok Balatin (potok presuši tijekom ljeta u kraćem ili duljem razdoblju), a utječe u rijeku Liku.

Sustav Perušić - U naselju Perušić izveden je sustav odvodnje koji uključuje oko 8,5 km cjevovoda, četiri crpne stanice i UPOV, ali na sustavu nema priključaka. Sustav je koncipiran kao razdjelni, a u vlasništvu je Općine Perušić. Sustav nikad nije bio u funkciji (nema uporabnu

dozvolu), kao ni postojeći UPOV (nikad nije bio u funkciji, nema uporabnu dozvolu). Sustav odvodnje nije kvalitetno izveden, veliki broj puknuća cjevovoda te znatna oštećenja revizijskih okana uzrokuju veliku infiltraciju podzemnih voda.

Problemi na sustavu odvodnje jesu nedovoljna pokrivenost sustavom odvodnje, mala priključenost na sustav odvodnje (oko 51%), velika starost dijelova sustava te posljedično velika oštećenja dijelova sustava, nedostatni kapacitet UPOV-a i nezadovoljavajući stupanj pročišćavanja.

UPOV Gospić - Uređaj je projektiran i izrađen prema kapacitetu od 5.200 ES (ekvivalent stanovnika), a pročišćavanje otpadne vode mješovitog kanalizacijskog sustava provodi se u dva stupnja, mehanički i biološki. Pušten je u rad nakon sanacije i dovođenja u funkcionalno stanje.

UPOV Senj – Uređaj je projektiran i izrađen prema kapacitetu od 9.500 ES (ekvivalent stanovnika) i među prvima je izgrađen na Jadranu. Pročišćavanje otpadne vode mješovitog kanalizacijskog sustava provodi se u dva stupnja, mehanički i biološki.

3.2.3. Buka

Buka je svaki neželjen zvuk izazvan ljudskom aktivnošću i jedan je od glavnih uzroka smanjenja kvalitete života, posebice u urbanim sredinama gdje je konstantno prisutna i utječe na mnoge aspekte svakodnevnog života, pored ostalog i na ljudsko zdravlje. Najčešći nepovoljni učinci buke na kvalitetu života i zdravlje su umor, smanjenje radnog elana i koncentracije te oštećenje sluha. U urbanim sredinama buka prometa ima značajnu ulogu u onečišćenju čovjekova okoliša i ozbiljan je ekološki problem, a njena je pojava vezana uz tehnički napredak, urbanizaciju i povećanje obujma prometa. Štetni utjecaj buke ima akumulirajući karakter, što znači da se on uočava tek nakon duljeg vremena. Maksimalne dozvoljene razine buke definirane su Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke s obzirom na vrstu izvora buke, vrijeme i mjesto nastanka („Narodne novine“ broj 143/21).

Temeljni zakon kojim se utvrđuju mjere u cilju izbjegavanja, sprječavanja ili smanjivanja štetnih učinaka na zdravlje ljudi koje uzrokuje buka u okolišu je Zakon o zaštiti od buke („Narodne novine“ broj 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18 i 14/21). Ovim Zakonom je definirano da za svaku prometnicu koja ima godišnji promet veći od 3 000 000 vozila je obvezna izrada strateških karata buke te izrada i donošenje akcijskih planova.

Postojeća zakonska regulativa ne obvezuje regionalnu i lokalnu samoupravu na mjerenje razina buke, stoga na području Županije nema sustavnog mjerenja buke kao ni evaluacije utjecaja iste na zdravlje ljudi i životinja. Važeći Zakon o zaštiti od buke propisuje obvezu izrade strateških karata buke i akcijskih planova isključivo za naseljena područja koja broje više od 100 000 stanovnika.

Na području Županije nema većih i značajnijih industrijskih područja, dakle značajniji izvor buke vezan je uz blizinu cestovnog (A1 Zagreb-Split-Ploče i državna cesta D1) i željezničkog prometa te blizinu manjih industrijskih objekata. Cestovni izvori buke su uglavnom sezonskog karaktera, povezani uz povećani tranzit ljudi i vozila prema obali tijekom turističke sezone. Oni narušavaju kvalitetu života naselja uz glavne prometnice.

3.2.4. Svjetlosno onečišćenje

Svjetlosno onečišćenje definira se kao „svaki štetni efekt umjetnoga svjetla, uključujući povećanje svjetline noćnoga neba, zasljepljivanje, osvjetljivanje izvan područja koja je potrebno osvijetliti, prekomjerno osvjetljivanje, smanjenu vidljivost noću i rasipanje svjetlosne energije“ (prema: engl. International Dark Sky Association, IDA).

Svjetlosno onečišćenje je promjena razine prirodne svjetlosti u noćnim uvjetima uzrokovana emisijom svjetlosti iz umjetnih izvora svjetlosti, koja štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu ometa život i/ili seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu na zaštićenim područjima, ometa profesionalno i/ili amatersko astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju te narušava sliku noćnog krajobraza.

Najprepoznatljivija nuspojava onečišćenja svjetlošću jest povećanje rasvijetljenosti neba tijekom noći, što je uzrokovano pretjeranim intenzitetom korištenja rasvjete, a nastaje zbog raspršenja vidljivog i nevidljivog svjetla (ultraljubičastog i infracrvenog svjetla) prirodnog ili umjetnog porijekla na sastavnicama okoliša i atmosfere i za sobom povlači štetne posljedice i na čovjeka i na njegov okoliš.

Neadekvatno javno osvjetljenje jedan je od najčešćih izvora svjetlosnog onečišćenja i obuhvaća osvjetljivanje prometnih površina te samih prometnica koje su namijenjene prometovanju vozila i pješaka. U tu vrstu prometnica i prometnih površina ubrajaju se autoceste, ceste i ulice, pješački prijelazi, pješački pothodnici, pješačke zone, šetališta i pješačke staze, parkovne staze i parkirališta.

Zakonom o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja („Narodne novine“ broj 14/19) određena su načela zaštite, način utvrđivanja standarda upravljanja rasvijetljenošću u svrhu smanjenja potrošnje električne i drugih energija i obveznih načina rasvjetljavanja, utvrđene su mjere zaštite od prekomjerne rasvijetljenosti, ograničenja i zabrane u svezi sa svjetlosnim onečišćenjem, planiranje gradnje, održavanja i rekonstrukcije rasvjete, te odgovornost proizvođača proizvoda koji služe rasvjetljavanju.

Pravilnik o zonama rasvijetljenosti, dopuštenim vrijednostima rasvjetljavanja i načinima upravljanja rasvjetnim sustavima („Narodne novine“ broj 128/20) propisuje obvezne načine i uvjete upravljanja rasvjetljavanjem, zone rasvijetljenosti, mjere zaštite, najviše dopuštene vrijednosti rasvjetljavanja, uvjete za odabir i postavljanje svjetiljki, kriterije energetske učinkovitosti, uvjete, najviše dopuštene vrijednosti korelirane temperature boje izvora svjetlosti i upotrebu ekološki prihvatljivih svjetiljki.

Prema Karti svjetlosnog onečišćenja (engl. Light pollution map, 2022.) Županije, vidljivo je da je najveće svjetlosno onečišćenje zastupljeno unutar i u okolici gradova Senja, Otočca i Gospića te grada Novalje (Slika 3.1). Crvena boja na karti označava područja zahvaćena najsnažnijim (vrijednost veća od 75 10-9 W/cm2*sr), a tamno plava boja najslabijim svjetlosnim zračenjem (do 0,15 10-9 W/cm2*sr).

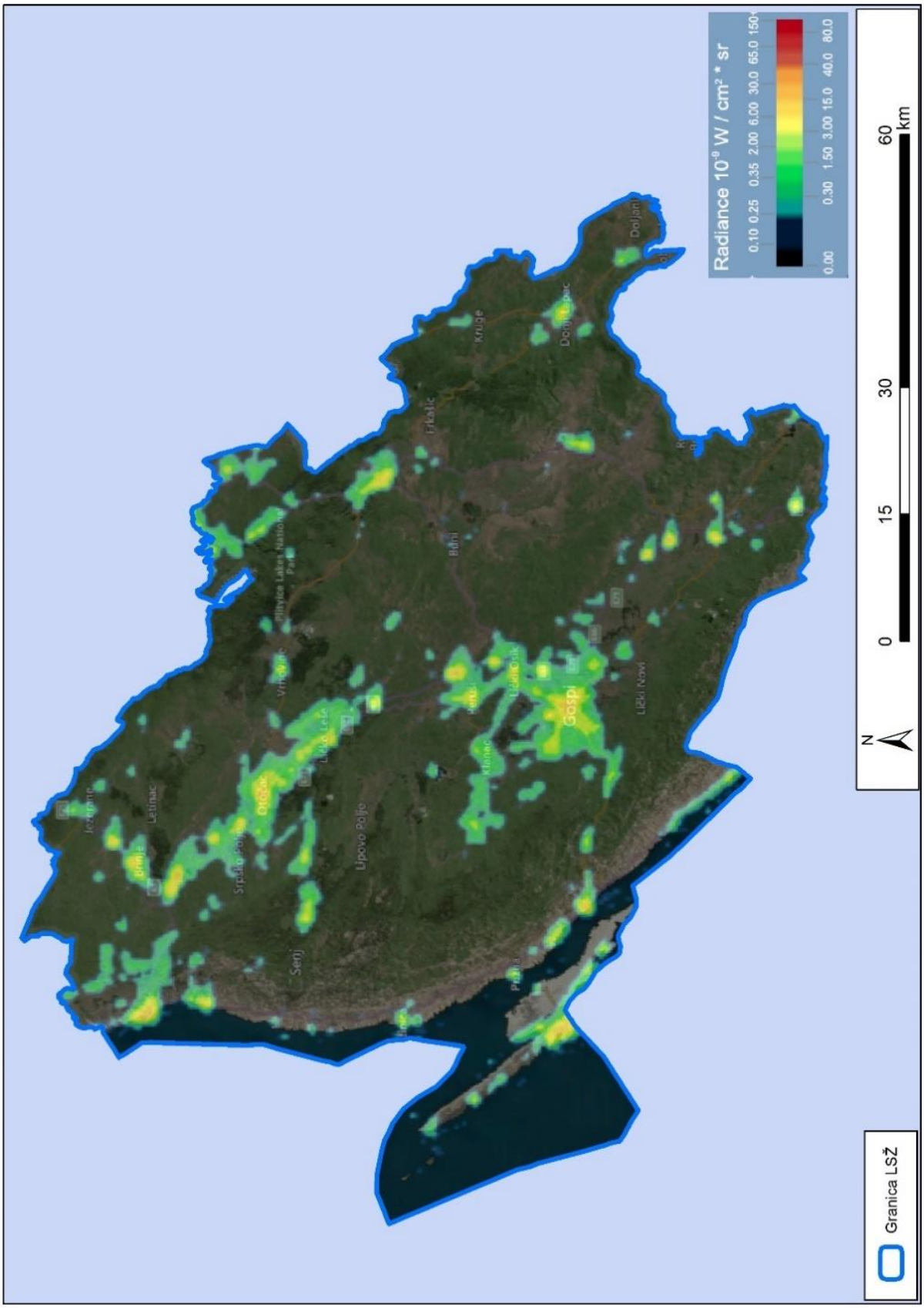

Slika 3.1 Svjetlosno onečišćenje

3.2.5. Invazivne vrste

Na području Županije do sada su zabilježene 32 invazivne vrste (Tablica 3.2 i Slika 3.2). Najbrojnije vrste su *Erigeron annuus* (L.) Pers (164)., *Ambrosia artemisiifolia* L. (152), *Lepomis gibbosus* (Linnaeus, 1758) (121) i *Amaranthus retroflexus* L. (97).

Tablica 3.2 Invazivne vrste zabilježene u LSŽ (Izvor: https://invazivnevrste.haop.hr

Br.	Vrsta (znanstveno ime)	Vrsta (hrvatsko ime)
1	*Acer negundo* L.	Negundovac
2	*Amaranthus hybridus* L.	Križani šćir
3	*Amaranthus retroflexus* L.	Oštrodlakavi šćir
4	*Ambrosia artemisiifoli*a L.	Ambrozija
5	*Amorpha fruticosa* L.	Čivitnjača
6	*Artemisia verlotiorum* Lamotte	Kineski pelin
7	*Bidens frondosa* L.	Črnoplodi mrkač
8	*Chamomilla suaveolen*s (Pursh) Rydb.	Neprava kamilica
9	*Conyza bonariensis* (L.) Cronquist	Kanadska hudoljetnica
10	*Cronartium ribicola* J.C.Fisch.	Hrđa ribiza
11	*Cuscuta campestris* Yuncker	Poljska vilina kosa
12	*Datura stramonium* L.	Kužnjak
13	*Epilobium ciliatum* Raf.	Vrbovka
14	*Erigeron annuu*s (L.) Pers.	Jednogodišnja krasolika
15	*Galinsoga parviflora* Cav.	Konica
16	*Harmonia axyridi*s (Pallas, 1773)	Azijska božja ovčica
17	*Helianthus tuberosus* L.	Čičoka
18	*Hymenoscyphus fraxineus* Baral et al. (2014)	-
19	*Juncus tenuis* Willd.	Nježni sit
20	*Lepomis gibbosus* (Linnaeus, 1758)	Sunčanica
21	*Nyctereutes procyonoide*s (Gray, 1834)	Kunopas
22	*Panicum capillare* L.	Vlasasto proso
23	*Pelophylax kurtmuelleri* (Gayda, 1940)	Kurtmilerova zelena žaba
24	*Pulvinaria hydrangeae* Steinweden, 1946	-
25	*Reynoutria japonica* Houtt.	Japanski dvornik
26	*Robinia pseudacacia* L.	Bagrem
27	*Rudbeckia laciniat*a L.	Iscijepana pupavica
28	*Solidago canadensis* L.	Kanadska zlatica
29	*Solidago gigantea* Aiton	Velika zlatica
30	*Sorghum halepense* (L.) Pers.	Divlji sirak
31	*Veronica persica* Poir.	Perzijska čestoslavica
32	*Xanthium strumarium* L. *ssp. italicum* (Moretti) D.Live	Bodljikava dikica

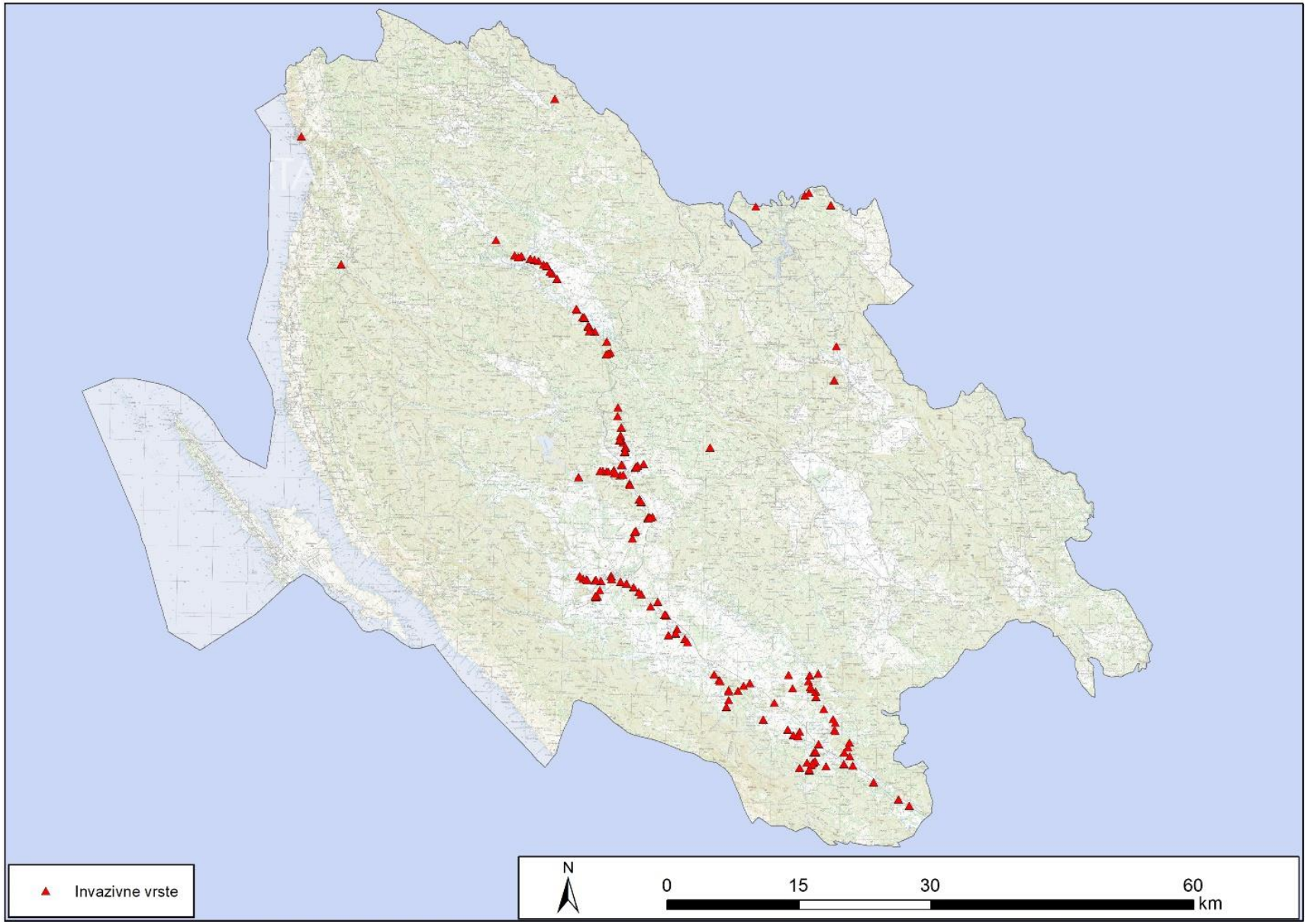

Slika 3.2 Lokacije invazivnih vrsta u LSŽ (Izvor: https://invazivnevrste.haop.hr/karta)

3.2.6. Minski onečišćena područja

Unutar županije nalazi se još uvijek oko 100 km^2 minski sumnjivog prostora (Slika 3.3). Najveći dio minski sumnjivog prostora u Županiji ili 90% činile su šume i šumske površine, dok je na poljoprivredne površine otpadalo oko 10%.

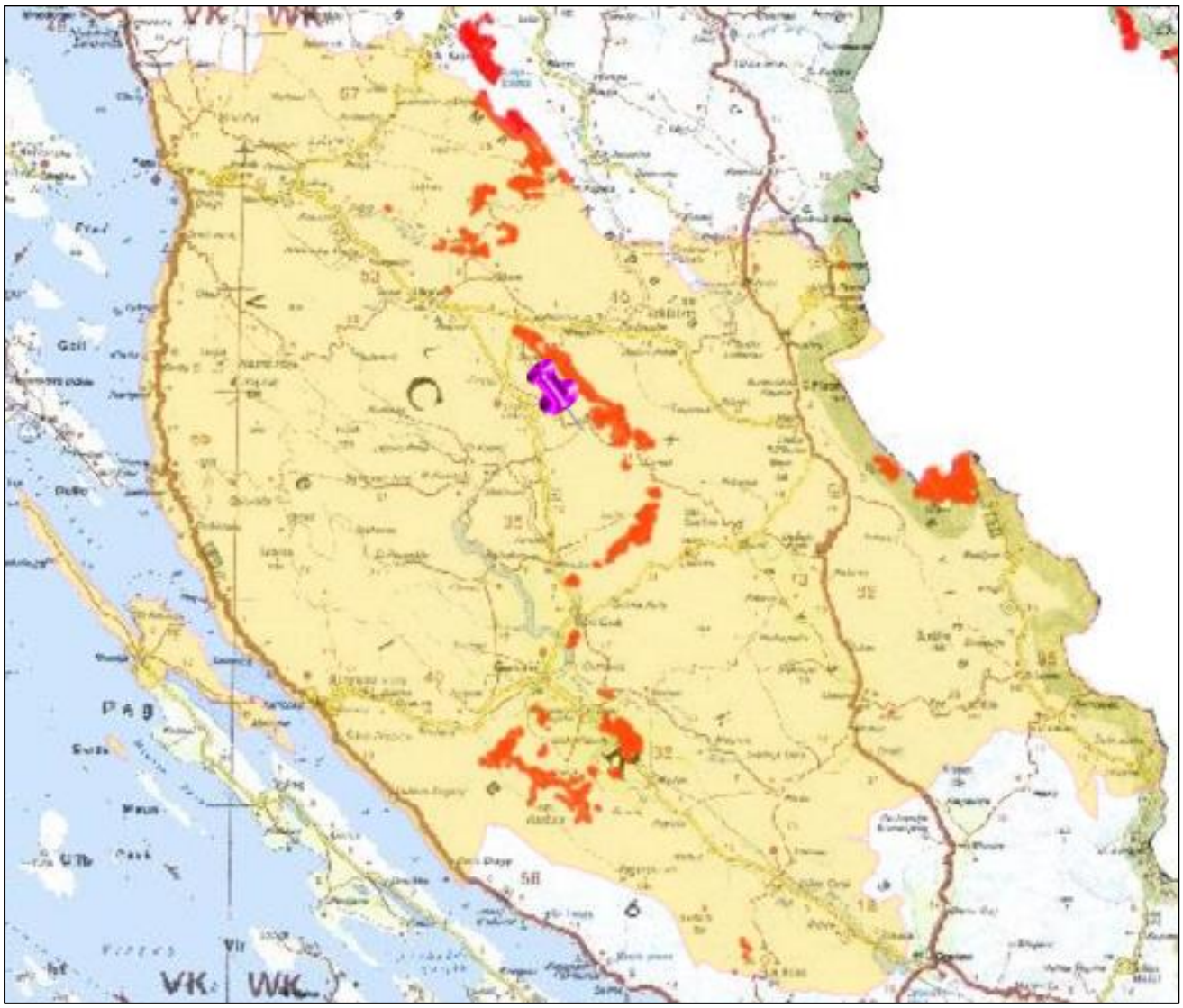

Slika 3.3 Minski sumnjiva područja u LSŽ (Izvor: https://misportal.hcr.hr)

3.3. Opis stanja sastavnica i čimbenika u okolišu

3.3.1. Zrak i klima

Uredbom o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na području Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 01/14) određeno je pet zona i četiri aglomeracije za praćenje i procjenjivanje kvalitete zraka.

Prema članku 5. navedene uredbe područje RH dijeli se na pet zona i četiri aglomeracije prema razinama onečišćenost zraka. Zone su HR1 - Kontinentalna Hrvatska, HR2 - Industrijska zona, HR3 - Lika, Gorski kotar i Primorje, HR4 - Istra i HR5 - Dalmacija. Aglomeracije su HR ZG - Zagreb, HR OS - Osijek, HR RI - Rijeka i HR ST - Split.

U zonu HR3 koja obuhvaća Ličko-senjsku županiju, Karlovačku županiju i Primorsko-goransku županija (izuzimajući aglomeraciju HR RI).

Razine onečišćenosti zraka određene su prema donjim i gornjim pragovima procjene za onečišćujuće tvari s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi te s obzirom na zaštitu vegetacije.

Izrada ocjene kvalitete zraka u Hrvatskoj za razdoblje 2011.-2015. definirana je u „Planu zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2013.-2017. godine“. Državni hidrometeorološki zavod je zadužen za izradu iste. Ocjena kvalitete zraka onečišćenosti zona i aglomeracija dobivena mjerenjima kvalitete zraka može se, sukladno određenim kriterijima, dopuniti podacima modeliranja, objektivne procjene i indikativnim mjerenjima. Za ocjenu onečišćenosti zona i aglomeracija osim podataka mjerenja korišteni i podaci dobiveni objektivnom procjenom koju je izradio DHMZ.

Cilj detaljne analize je osigurati što iscrpnije informacije za potrebe ocjene kvalitete zraka u zonama i aglomeracijama, ocijeniti učinkovitost sustava za praćenje kvalitete zraka i dostatnost programa mjerenja koji se provodio u razmatranom razdoblju.

Jedan od zadataka ocjene kvalitete zraka kroz dulje razdoblje je analizirati mjernu mrežu kao i potrebu za uvođenjem dodatnih mjerenja (lokacija, parametara) u narednom razdoblju, odnosno, za ukidanjem mjerenja određenih parametara koji zadovoljavaju propisane kriterije kvalitete zraka.

U Republici Hrvatskoj se temeljem Zakona o zaštiti zraka („Narodne novine“ broj 127/19) te Pravilnika o praćenju kvalitete zraka („Narodne novine“ broj 72/20) mjerenje onečišćujućih tvari u zraku obavlja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka, čijim radom upravlja DHMZ te u lokalnim mrežama koji su u nadležnosti županija i gradova. U okolini izvora onečišćenja zraka, onečišćivači su dužni osigurati praćenje kvalitete zraka prema rješenju o prihvatljivosti zahvata na okoliš ili rješenju o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša odnosno okolišnom dozvolom te su ova mjerenja posebne namjene sastavni dio lokalnih mreža za praćenje kvalitete zraka. Zakonska obaveza DHMZ-a za državnu mrežu te obveza nadležnog upravnog tijela jedinica za lokalnu mrežu je da Izvješća i validirane podatke o kvaliteti zraka dostave u MINGOR do 30. travnja tekuće godine za proteklu kalendarsku godinu. Obveza MINGOR-a je izrada Godišnjeg izvješća o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske.

Na temelju razina onečišćenosti, s obzirom na propisane granične vrijednosti te ciljne vrijednosti, utvrđuju se kategorije kvalitete zraka (I. i II. kategorija) na mjernim postajama za praćenje kvalitete zraka na području Republike Hrvatske. Prema Zakonu o zaštiti zraka:

- prva kategorija kvalitete zraka znači čist ili neznatno onečišćen zrak: nisu prekoračene granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon
- druga kategorija kvalitete zraka znači onečišćen zrak: prekoračene su granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon.

Tablica 3.8 Mjerne postaje u zoni HR 03

Zona/aglomeracija	Mjerno mjesto	Onečišćujuća tvar
HR 03	Plitvička jezera	PM_{10}
		B(a)P
		$PM_{2.5}$
		kemijski sastav $PM_{2.5}$
	Parg	O_3
	Karlovac-1	O_3
		NO_2

Tablicom. u nastavku prikazane su razine onečišćenosti zraka u zoni HR3 - Lika, Gorski kotar i Primorje

Tablica 3.9 Kategorizacija područja oko mjernih postaja Državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka tijekom 2022. godine

Županija	**Mjerna mreža**	**Mjerna postaja**	**Onečišćujuća tvar**	**Kategorija kvalitete zraka**
Primorsko-goranska županija	Državnamreža	Parg	PM_{10} (auto.)	I kategorija
			$PM_{2,5}$ (auto.)	I kategorija
Ličko-senjska županija	Državna mreža	Plitvička jezera	O_3	I kategorija
			*SO_2	I kategorija
			*NO_2	I kategorija
			*PM_{10} (auto.)	I kategorija
			*$PM_{2,5}$ (auto.)	I kategorija
			BaP u PM_{10}	I kategorija
			$PM_{2,5}$ (grav.)	I kategorija
Karlovačka županija		Karlovac	O_3	I kategorija
			NO_2	I kategorija

S obzirom na navedeno, kvaliteta zraka na području LSŽ tijekom 2022. godine je bila I. kategorije - čist ili neznatno onečišćeni zrak: nisu prekoračene granične vrijednosti, ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon.

3.3.1.1. Klimatska obilježja

Umjereno kontinentalna i planinska u kontinentalnom dijelu Županije submediteranska i mediteranska u primorskom dijelu županije. U ličkom zaleđu ističu se umjereno kontinentalna i planinska, a u primorskom prostoru submediteranska i mediteranska klimatska obilježja (manje padalina, ljetne suše, blaže zime). Unutar ličkog zaleđa velika raznolikost klime osobito dolazi do izražaja pod utjecajem reljefa. Klima je oštrija od sjeverozapada prema jugoistoku. Tu su i niske zimske temperature, veće količine padalina, znatni snježni nanosi. Zimi, prema obali i moru puše snažna i hladna bura

Kontinentalni dio Like: srednja je temperatura 18 ^{o}C, opada s povišenjem reljefa. Primorski dio: primorsko-sredozemna klima, temperatura ljeti do 30 ^{o}C

Gorski dio Like: kontinentalna klima s temperaturama do 20 ^{o}C, a noću oko 10 ^{o}C. Klimatske uvijete na ovom području u najvećoj mjeri određuju vjetrovi, od kojih su najpoznatiji jugo i bura

Otok Pag: mediteranska klima, apsolutne najviše temperature mogu biti vrlo visoke – preko 30 ^{o}C.

3.3.1.2. Klimatske promjene

Prema Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne Novine“ br. 46/20) klimatske promjene predstavljaju rastuću prijetnju u 21. stoljeću i predstavljaju izazov za cijelo čovječanstvo jer utječu na sve aspekte okoliša i gospodarstva te ugrožavaju održivi razvoj društva. One utječu na učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih nepogoda (ekstremne padaline, poplave i bujice, erozije, oluje, suša, toplinski valovi, požari) i na postepene klimatske promjene (porast temperature zraka, tla i vodenih površina, podizanje razine mora, zakiseljavanje mora, širenje sušnih područja).

Sve je više dokaza da je Republika Hrvatska pod utjecajima klimatskih promjena, a s obzirom na to da velikim dijelom spada u Sredozemnu regiju, on će rasti te se ranjivost na klimatske promjene ocjenjuje kao velika. Neki gospodarski sektori uvelike ovise o klimatskim promjenama i očekuje se njihov veliki utjecaj na njihovu uspješnost (npr. poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, energetika i turizam).

Izvješće Europske agencije za okoliš (EEA) pokazalo je da Republika Hrvatska spada u skupinu od tri europske zemlje s najvećim kumulativnim udjelom šteta od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja u odnosu na bruto nacionalni proizvod (BNP). Stupanj ranjivosti Hrvatske moguće je ocijeniti već i podatkom da je udio samo poljoprivrede i turizma u ukupnom BDP-u u 2018. godini iznosio od jedne četvrtine ukupnog BDP-a. Posljedično, iznimna ranjivost gospodarstva na utjecaje klimatskih promjena negativno se može odraziti i na ukupni društveni razvoj, posebice na ranjive skupine društva. Zato se društva koja na vrijeme ne počnu provoditi mjere prilagodbe realnosti klimatskih promjena mogu suočiti s katastrofalnim posljedicama za okoliš i ekonomiju, čime se ugrožava njegov održivi razvoj.

Za potrebe Strategije prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu prilagodba klimatskim promjenama je definirana kao proces koji

„podrazumijeva procjenu štetnih utjecaja klimatskih promjena i poduzimanje primjerenih mjera s ciljem sprječavanja ili smanjenja potencijalne štete koje one mogu uzrokovati“. Prilagodba klimatskim promjenama podrazumijeva poduzimanje određenog skupa aktivnosti s ciljem smanjenja ranjivosti prirodnih sustava i društva na klimatske promjene, povećanja sposobnosti oporavka nakon učinaka klimatskih promjena, ali i iskorištavanja potencijalnih pozitivnih učinaka, koji također mogu biti posljedica klimatskih promjena.

U sklopu izrade Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. analizirani su rezultati numeričkih integracija regionalnog klimatskog modela RegCM. Klimatske promjene u budućnosti modelirane su prema RCP4.5 i RCP8.5 scenariju IPCC-a. Scenarij RCP4.5 karakterizira srednja razina emisija stakleničkih plinova uz očekivanja njihovog smanjenja u budućnosti, koja bi dosegla vrhunac oko 2040. godine. Scenarij RCP8.5 karakterizira kontinuirano povećanje koncentracije stakleničkih plinova, koja bi do 2100. godine bila i do tri puta viša od današnje.

Klimatske promjene na području Republike Hrvatske u razdoblju 1961. – 2010. analizirane su pomoću trendova godišnjih i sezonskih srednjih, srednjih minimalnih i srednjih maksimalnih temperatura zraka i indeksa temperaturnih ekstrema, zatim godišnjih i sezonskih količina oborine i oborinskih indeksa kao i sušnih i kišnih razdoblja. Tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja (1961.-2010.) trendovi srednje, srednje minimalne i srednje maksimalne temperature zraka pokazuju zatopljenje u cijeloj Hrvatskoj. Trendovi godišnje temperature zraka su pozitivni i značajni, a promjene su veće u kontinentalnom dijelu zemlje nego na obali i u dalmatinskoj unutrašnjosti. Najveći doprinos ukupnom pozitivnom trendu temperature zraka dali su ljetni trendovi, zatim podjednako trendovi za zimu i proljeće, dok s u najmanje promjene i male jesenske temperature. Uočeno zatopljenje očituje se i u svim indeksima temperaturnih ekstrema pozitivnim trendovima toplih temperaturnih indeksa (topli dani i noći te trajanje toplih razdoblja) te negativnim trendovima hladnih temperaturnih indeksa (hladni dani i hladne noći te duljina hladnih razdoblja). Tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja, godišnje količine oborine pokazuju prevladavajuće neznačajne trendove, koji su pozitivni u istočnim ravničarskim krajevima i negativni u ostalim područjima Hrvatske. Najizraženije promjene sušnih razdoblja su u jesenskim mjesecima kada je u cijeloj Republici Hrvatskoj uočen statistički značajan negativan trend.

Prikazani rezultati klimatskih simulacija i projekcija buduće klime za područje Republike Hrvatske preuzeti su iz sljedećih dokumenata:

- Rezultati klimatskog modeliranja na sustavu HPC Velebit za potrebe izrade nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske do 2040. i s pogledom na 2070. i Akcijskog plana (Podaktivnost 2.2.1)
- Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km

Navedeni dokumenti izrađeni su tijekom 2017. godine u sklopu projekta „Jačanje kapaciteta Ministarstva zaštite okoliša i energetike za prilagodbu klimatskim promjenama te priprema Nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama“.

Za klimatske simulacije korišten je regionalni atmosferski klimatski model RegCM (engl. Regional Climate Model). Za izradu simulacija vrlo bitno je definiranje i odabir scenarija koncentracija stakleničkih plinova. Scenariji koncentracija stakleničkih plinova (engl. representative concentration pathways, RCP) su trajektorije koncentracija stakleničkih plinova (a ne emisija) koje opisuju četiri moguće buduće klime, ovisno o tome koliko će stakleničkih plinova biti u atmosferi u nadolazećim godinama (Moss i sur. 2010). Četiri scenarija, RCP2.6, RCP4.5, RCP6 i RCP8.5, daju raspon vrijednosti mogućeg forsiranja zračenja (u W/m²) u 2100. u odnosu na predindustrijske vrijednosti (+2.6, +4.5, +6.0 i +8.5 W/m²). RCP2.6 predstavlja, dakle, razmjerno male buduće koncentracije stakleničkih plinova na koncu 21. stoljeća, dok RCP8.5 daje osjetno veće koncentracije.

Sadašnja (“povijesna”) klima odnosi se na razdoblje od 1971. do 2000. Ovo razdoblje navodi se i kao referentno klimatsko razdoblje ili referentna klima, te je označeno kao razdoblje P0. Promjena klimatskih varijabli u budućoj klimi u odnosu na referentnu klimu prikazana je i diskutirana za dva vremenska razdoblja: 2011.-2040. ili P1 (neposredna budućnost) i 2041.-2070. ili P2 (klima sredine 21. stoljeća). Klimatske promjene definirane su kao razlike vrijednosti klimatskih varijabli između razdoblja 2011.- 2040. i 1971.-2000. (P1-P0), te razdoblja 2041.-2070. minus 1971.-2000. (P2-P0).

Srednja temperatura zraka na 2 m iznad tla

Godišnja vrijednost (RCP4.5 i RCP8.5)

Na srednjoj godišnjoj razini, srednjak ansambla RegCM simulacija na 12,5 km rezoluciji daje za razdoblje 2011.-2040. godine i oba scenarija mogućnost zagrijavanja od 1,2 do 1,4 °C. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP4.5 očekivano zagrijavanje je od 1,9 do 2 °C. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP8.5, projekcije ukazuju na mogućnost porasta temperature od 2.4 °C na krajnjem jugu do 2,6 °C u većem dijelu Hrvatske. U obalnom području projicirani porast temperature je oko 2,5 °C. U prvom razdoblju buduće klime (2011.-2040. godine) za oba scenarija očekuje se mogućnost zagrijavanja od 1°C do 1,5°C. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP4.5 očekivano zagrijavanje je od 1,5°C do 2°C. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP8.5, projekcije ukazuju na mogućnost porasta temperature od 2,5 do 3°C (Slika 3.4).

Sezonske vrijednosti (RCP4.5)

U analiziranim RegCM simulacijama na 12,5 km, temperatura zraka na 2 m iznad tla se povećava u svim sezonama i za oba scenarija. Za razdoblje 2011.-2040. godine i scenarij RCP4.5, projekcije ukazuju na moguće zagrijavanje u zimi, proljeću i jeseni od 1 do 1.3 °C te ljeti u većem dijelu Hrvatske od 1.5 do 1.7 °C. Za razdoblje 2041.-2070. godine i isti scenarij, zagrijavanje u zimi, proljeću i jeseni iznosi od 1.7 do 2 °C te ljeti u većem dijelu Hrvatske od 2.4 do 2.6 °C. Iznimke za ljetnu sezonu čini istok Hrvatske i obalno područje sa zagrijavanjem nešto manjim od 2.5 °C. U prvom razdoblju buduće klime (2011.- 2040. godine) očekuje se mogućnost zagrijavanja od 1°C

do 1,5°C zimi, u proljeće i jesen te 1,5 °C do 2°C ljeti. Za razdoblje 2041.- 2070. godine očekivano zagrijavanje je od 1,5°C do 2°C zimi, u proljeće i jesen te 2,5 °C do 3°C ljeti (Slika 3.5).

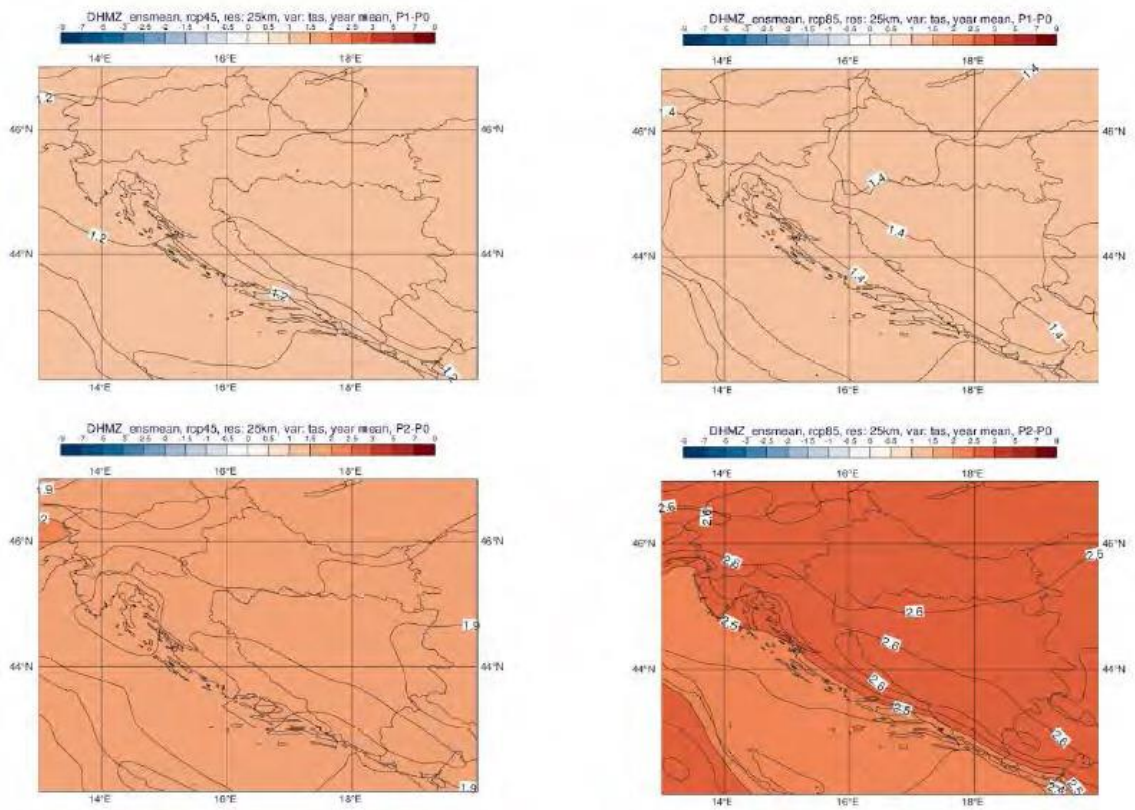

Slika 3.4. Promjena srednje godišnje temperature zraka na 2 m iznad tla (°C) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.-2070. godine; lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5.

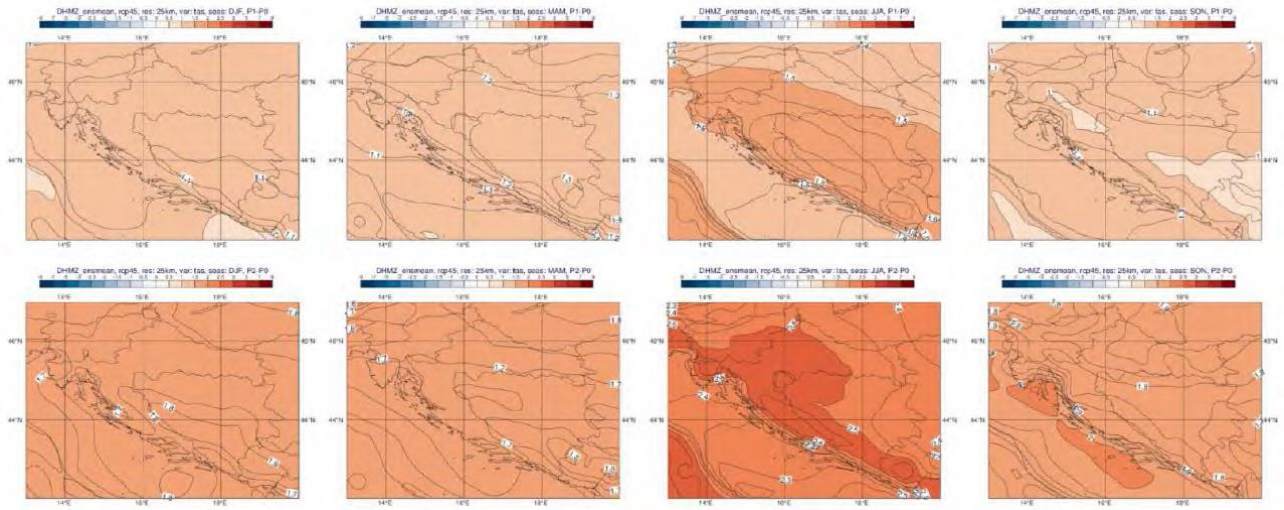

Slika 3.5. Temperatura zraka na 2 m (°C) u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Od lijeva na desno: zima, proljeće, ljeto i jesen. Gore: promjena u razdoblju 2011.-2040.; dolje: promjena u razdoblju 2041.-2070. godine. Scenarij: RCP4.5.

Ukupna količina oborine

Godišnja vrijednost (RCP4.5 i RCP8.5)

Na srednjoj godišnjoj razini su promjene u ukupnoj količini oborine u rasponu od -5 do 5% za oba buduća razdoblja te za oba scenarija. Dodatno, za područje Jadranskog mora te dijela obalnog područja, promjene na godišnjoj razini ukazuju na mogućnost porasta količine oborine u iznosu od 5 do 10%. Za oba razdoblja buduće klime (2011.-2040. godine i 2041.-2070. godine) i za oba scenarija (RCP4.5 i RCP8.5) očekuje se promjena količine oborina na godišnjoj razini od -5 do 0% (Slika 3.6).

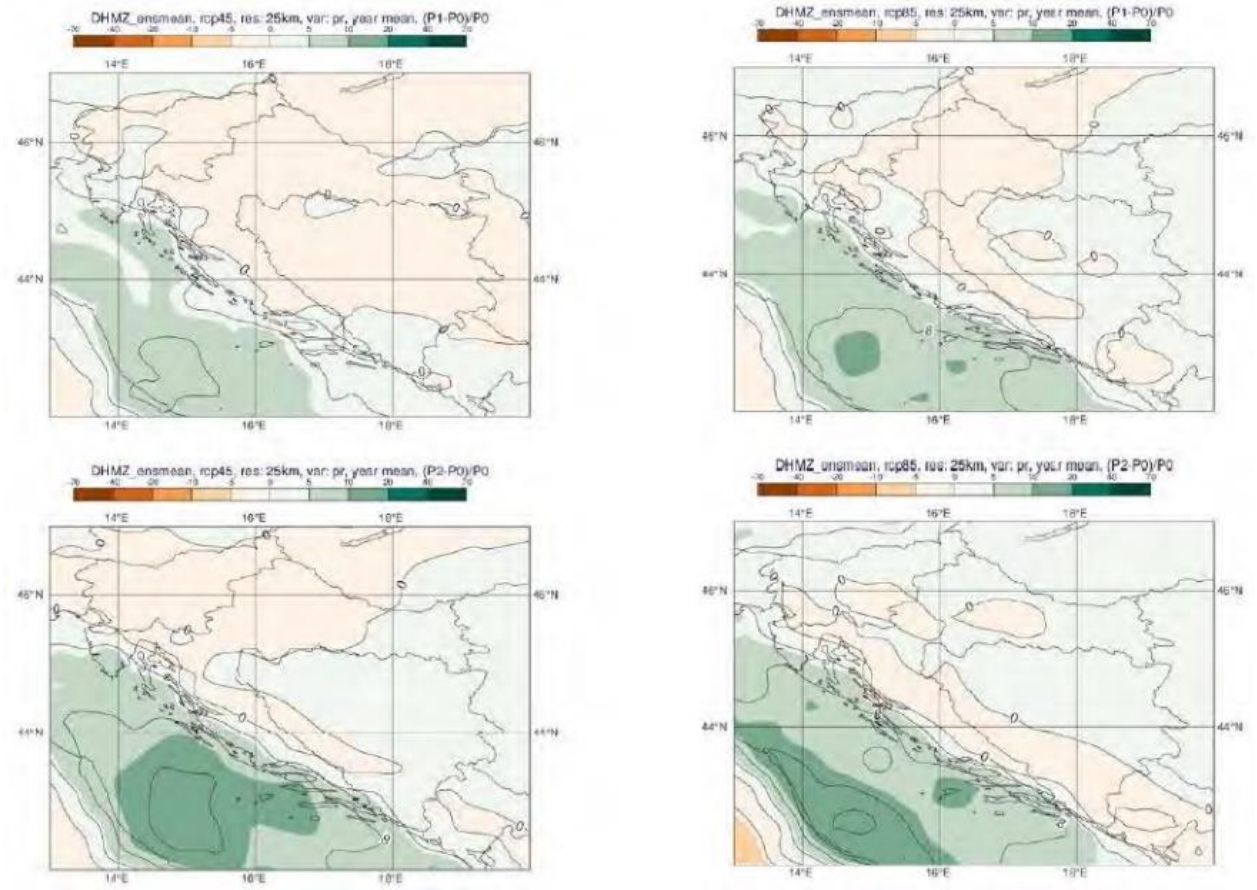

Slika 3.6. Promjena srednje godišnje ukupne količine oborine (%) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.-2070. godine.; lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5.

Sezonske vrijednosti (RCP4.5)

U usporedbi s rezultatima simulacije povijesne klime (razdoblje 1971.-2000.) na 50 km rezoluciji, na 12,5 km su gradijenti oborine osjetno izraženiji u područjima strme orografije. To znači da je u 12,5 km simulacijama kvalitativna razdioba oborine bolje prikazana.

Međutim, ukupne količine oborine su precijenjene, kako u odnosu na 50 km simulacije, tako i u odnosu na izmjerene klimatološke vrijednosti. Ovo povećanje ukupne količine oborine u referentnoj klimi osobito je izraženo na visokim planinama obalnog zaleđa.

Za razliku od temperaturnih veličina, klimatske projekcije srednje ukupne količine oborine sadrže izraženije razlike u iznosu i predznaku promjena u prostoru te pokazuju veću ovisnost o sezoni (Slika 3.7.). Za razdoblje 2011.-2040. godine i scenarij RCP4.5, projekcije ansambla RegCM simulacija na 12,5 km rezoluciji ukazuju na:

- moguće povećanje ukupne količine oborine tijekom zime na čitavom području Hrvatske (do 5% u središnjim dijelovima, od 5 do 10% na istoku i zaleđu obale te čak do 20% u nekim dijelovima obalnog područja);
- slabije izražen signal tijekom proljeća s promjenama u rasponu od -5 do 5%;
- izraženo smanjenje ukupne količine oborine ljeti u čitavoj Hrvatskoj: u većem dijelu Hrvatske od -20 do -10%, od -10 do -5% na sjevernom dijelu obale i od -5 do 0% na južnom Jadranu;
- promjenjiv signal tijekom jeseni u rasponu od -5 do 5% osim na području juga Hrvatske gdje ovdje analizirane projekcije ukazuju na smanjenje u rasponu od -10 do -5%.

Očekivane promjene u ukupnoj količini oborine iznose oko 0,1 mm/dan zimi, 0,1 mm/dan u proljeće, -0,3 mm/dan ljeti i -0,1 mm/dan u jesen.
Za razdoblje 2041.-2070. godine su projicirane promjene sličnog iznosa i predznaka za sve sezone kao i u neposredno budućoj klimi (2011.-2040. godine), osim za jesen, gdje se javlja povećanje količina oborine u različitom postotku ovisno o dijelu Hrvatske. U prvom razdoblju buduće klime (2011.-2040. godine) očekuje se mogućnost promjene ukupne količine oborine od 0 do 0,25 mm zimi i u proljeće, od -0,5 do -0,25 mm ljeti, te od -0,25 do 0 u jesen. Za razdoblje 2041.- 2070. godine projekcije ukazuju na mogućnost promjene ukupne količine oborine od 0 do 0,25 mm zimi i na jesen, od -0,25 do 0 mm u proljeće, te od -0,25 do -0,5 u ljeto (Slika 3.7).

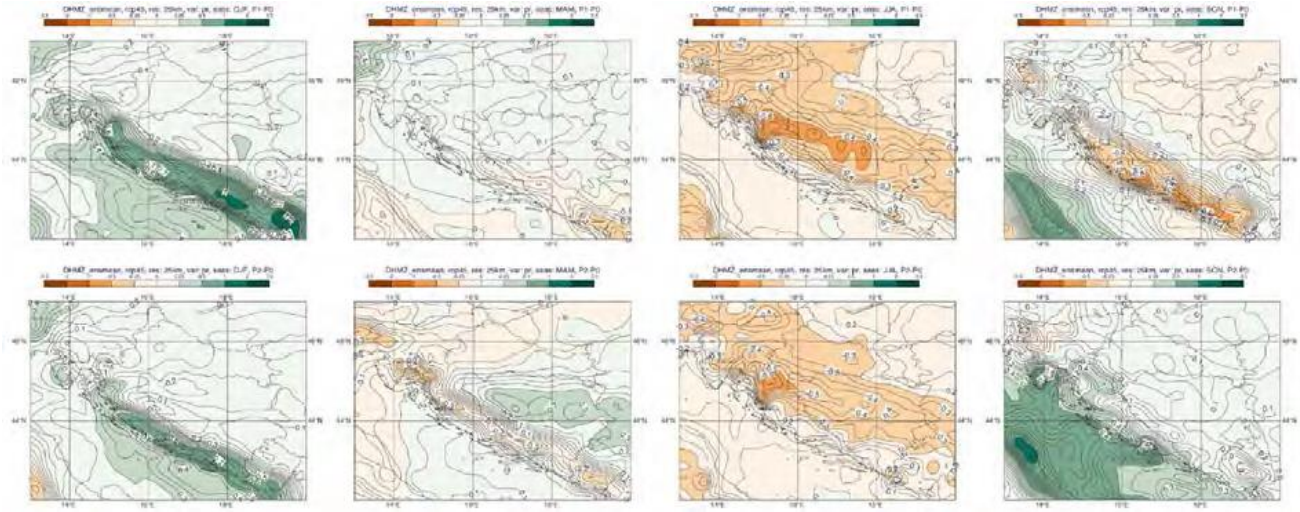

Slika 3.7. Ukupna količina oborine (mm/dan) u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Od lijeva na desno: zima, proljeće, ljeto i jesen. Gore: promjena u razdoblju 2011.-2040. godine; dolje: promjena u razdoblju 2041.-2070. godine. Scenarij: RCP4.5.

Maksimalna brzina vjetra na 10 m iznad tla

Od glavnih klimatoloških elemenata analiziranih na prostornoj rezoluciji od 12,5 km, nepouzdanosti vezane za projekcije budućih promjena u maksimalnoj brzini vjetra na 10 m iznad tla su najizraženije. Za moguće potrebe sektorskih aplikacijskih modeliranja i primijenjenih studija stoga se preporuča korištenje što većeg broja klimatskih integracija, osobito slobodno dostupne integracije iz inicijativa EURO-CORDEX2 i Med-CORDEX3 te direktna konzultacija s klimatolozima DHMZ-a.

Godišnja vrijednost (RCP4.5 i RCP8.5)

Projekcije maksimalne brzine vjetra na 10 m iznad tla na 12,5 km rezoluciji modelom RegCM i uz pretpostavku scenarija RCP4.5 daju mogućnost uglavnom blagog porasta na području Hrvatske (maksimalno od 3 do 4 %). Iste simulacije daju najizraženije smanjenje brzine vjetra u zaleđu juga Dalmacije izvan područja Hrvatske (približno -10 %). Na srednjoj godišnjoj razini, projekcije za oba razdoblja (2011.-2040. godine, 2041.-2070. godine) te oba scenarija (RCP4.5 i RCP8.5) ukazuju na blage, gotovo zanemarive, promjene u rasponu od -1 % do 3 % ovisno o dijelu Hrvatske. U prvom razdoblju buduće klime (2011.-2040. godine) za oba scenarija očekuje se promjena srednje godišnje maksimalne brzine vjetra od 0 do 0,1 m/s. Za razdoblje 2041.-2070. godine za oba scenarija očekuje se promjena srednje godišnje maksimalne brzine vjetra od 0 do 0,1 m/s (Slika 3.8).

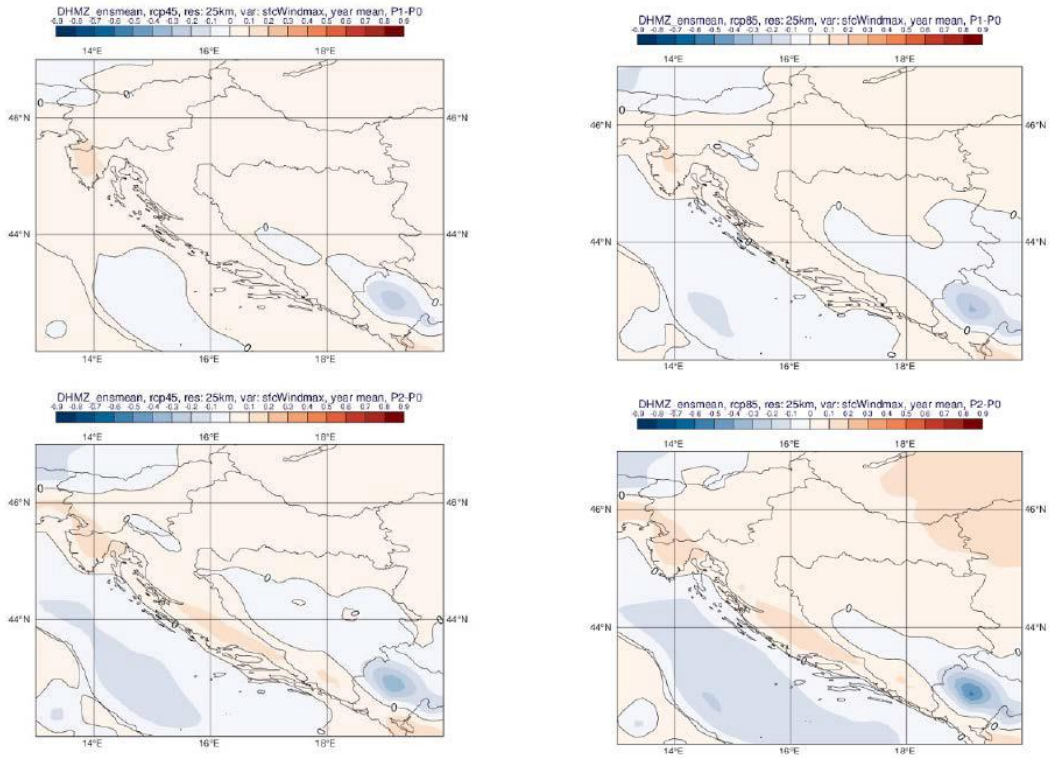

Slika 3.8. Promjena srednje godišnje maksimalne brzine vjetra na 10 m (m/s) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. godine u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.- 2070. godine; lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5

Sezonske vrijednosti (RCP4.5)

Projekcije maksimalne brzine vjetra na 10 m iznad tla na 12,5 km rezoluciji modelom RegCM i uz pretpostavku scenarija RCP4.5 daju mogućnost uglavnom blagog porasta na području Hrvatske (maksimalno od 3 do 4 %). Iste simulacije daju najizraženije smanjenje brzine vjetra u zaleđu juga Dalmacije izvan područja Hrvatske (približno -10 %). Na srednjoj godišnjoj razini, projekcije za oba razdoblja (2011.-2040. godine, 2041.-2070. godine) te oba scenarija (RCP4.5 i RCP8.5) ukazuju na blage, gotovo zanemarive, promjene u rasponu od -1 % do 3 % ovisno o dijelu Hrvatske. U prvom razdoblju buduće klime (2011.-2040. godine) očekuje se promjena maksimalne brzine vjetra od 0,1 do 0,2 m/s u zimi, od 0 do 0,1 u proljeće i ljeto te od -0,1 do 0 u jesen. Za razdoblje 2041.-2070. godine očekuje se promjena maksimalne brzine vjetra od 0 do 0,1 tijekom svih godišnjih doba (Slika 3.9).

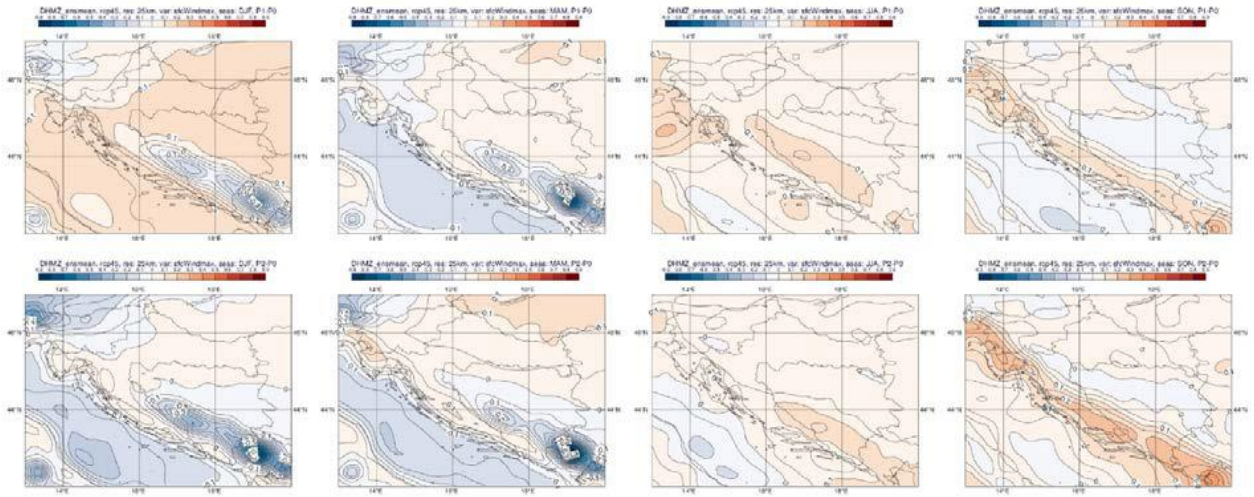

Slika 3.9. Maksimalna brzina vjetra na 10 m (m/s) u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Od lijeva na desno: zima, proljeće, ljeto i jesen. Gore: promjena u razdoblju 2011.-2040. godine; dolje: promjena u razdoblju 2041.-2070. godine. Scenarij: RCP4.5.

<u>Ekstremni vremenski uvjeti</u>

Broj vrućih dana (RCP4.5 i RCP8.5)

Najveće promjene broja vrućih dana (dan kad je maksimalna temperatura veća ili jednaka 30 °C) nalazimo u ljetnoj sezoni (u manjoj mjeri i tijekom proljeća i jeseni) te su također najizraženije u drugom razdoblju, 2041.-2070. godine, za scenarij izraženijeg porasta koncentracije stakleničkih plinova RCP8.5. One su sukladne očekivanom općem porastu srednje dnevne i srednje maksimalne temperature u budućoj klimi. Promjene su u smislu porasta broja vrućih dana u rasponu od 6 do 8 u većini kontinentalne Hrvatske u razdoblju 2011.-2040. godine za scenarij RCP4.5 te od 25 do 30 vrućih dana u dijelovima Dalmacije u razdoblju 2041.-2070. godine za scenarij RCP8.5. Projekcije modelom RegCM upućuju na mogućnost povećanja broja vrućih dana na području istočne i središnje Hrvatske tijekom proljeća i jeseni (nije prikazano) za oko 4 dana te u obalnom području tijekom jeseni od 4 do 6 dana za razdoblje 2041.-2070. godine te za scenarij RCP8.5 (u manjoj

mjeri i za scenarij RCP4.5). U prvom razdoblju buduće klime (2011.-2040. godine) i scenarij RCP4.5 očekuje se mogućnost povećanja broja vrućih dana od 8 do 12. U prvom razdoblju buduće klime (2011.-2040. godine) i scenarij RCP8.5 očekuje se mogućnost povećanja broja vrućih dana od 12 do 16. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP4.5 očekuje se mogućnost povećanja broja vrućih dana od 16 do 20. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP8.5, očekuje se mogućnost povećanja broja vrućih dana od 20 do 25 (Slika 3.10).

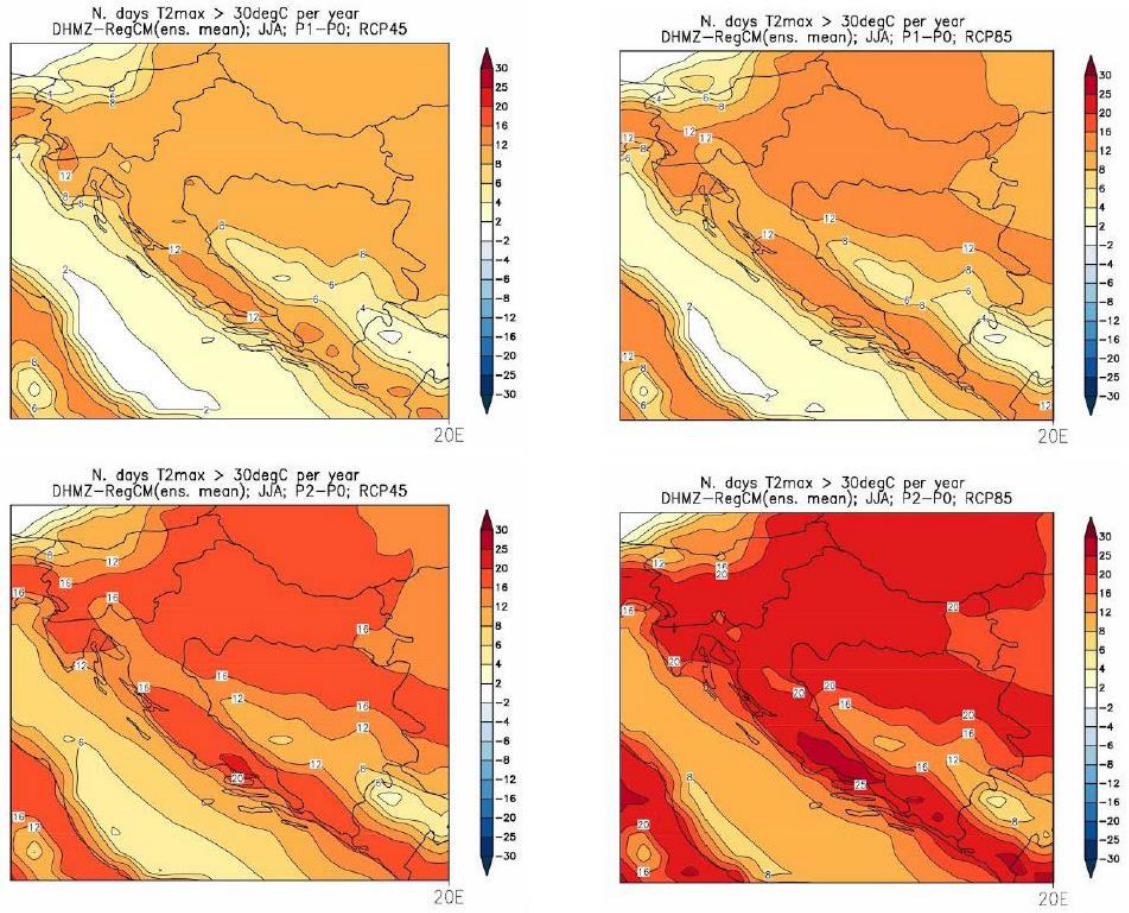

Slika 3.10. Promjene srednjeg broja vrućih dana (dan kada je maksimalna temperatura veća ili jednaka 30°C) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5; prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u godini. Sezona: ljeto.

Broj ledenih dana (RCP4.5 i 8.5)

Promjena broja ledenih dana (dan kad je minimalna temperatura manja ili jednaka – 10 °C) u budućoj klimi sukladna je projiciranom porastu srednje minimalne temperature. Ona ukazuje na smanjenje broja ledenih dana u zimskoj sezoni (a u manjoj mjeri i tijekom proljeća) te je vrlo izražena u drugom razdoblju, 2041.-2070. godine, za scenarij RCP8.5. Smanjenje je u rasponu od -2 do -1 broja ledenih dana na istoku Hrvatske u razdoblju 2011.-2040. godine i scenariju RCP4.5 te od -10 do -7 broja ledenih dana na području Like i Gorskog kotara u razdoblju 2041.-2070.

godine i scenariju RCP8.5. Broj ledenih dana je zanemariv u obalnom području i iznad Jadrana te stoga izostaje i promjena broja ledenih dana iznad istog područja u projekcijama za 21. stoljeće. U prvom razdoblju buduće klime (2011.-2040. godine) i scenarij RCP4.5 očekuje se mogućnost smanjenja broja ledenih dana od -2 do -3. Za scenarij RCP8.5 očekuje se smanjenje broja ledenih dana od -3 do -4 dana. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarija RCP4.5 očekuje se mogućnost smanjenja broja ledenih dana od -4 do -5, dok se za scenarij RCP8.5 očekuje smanjenje broja ledenih dana od -5 do -7 dana (Slika 3.11).

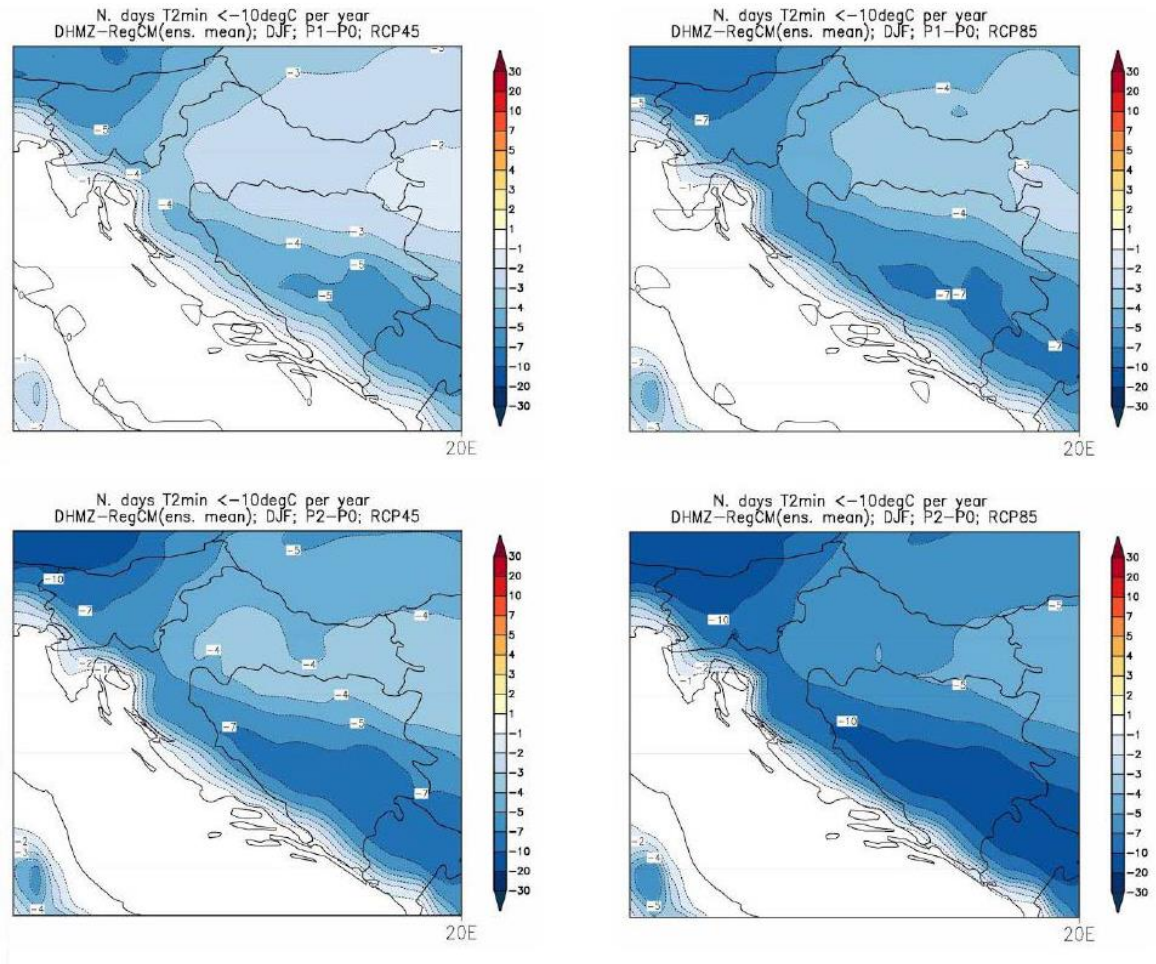

Slika 3.11. Promjene srednjeg broja ledenih dana (dan kada je minimalna temperatura manja ili jednaka -10 °C) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5; prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u godini. Sezona: zima.

3.3.2. Geološke značajke, georaznolikost i speleološki objekti

Stijenske naslage na području Županije razdijeljene su na više stratigrafskih jedinica, starosti od paleozoika kroz mezozoik te sve prema kvartaru.

Naslage paleozoika na prostoru Županije koje pripadaju karbonu i permu uglavnom su klastične (pješčenjaci i konglomerati) te karbonatne, sa izrazitom pojavom fosilnih zajednica. Karbonatni vapnenci karbonske starosti pojavljuju se u obliku proslojaka i leća unutar klastičnih naslaga. Klastiti se sastoje od izmjene šejlova, siltita i pješčenjaka te je u mlađem dijelu karbona rijetka pojava konglomerata. Permske naslage mogu se pronaći uzduž sjeveroistočnih padina Velebita te su podijeljene u dvije cjeline – stariji dio izgrađen je od klastičnih naslaga s lećama karbonata te mlađi dio koji se sastoji od dolomita i vapnenaca sa rijetkim proslojcima klastita.

Trijaske naslage na prostoru Županije uglavnom su karbonatne. Najstarije stijene trijasa nazivaju se „sajskim“ i „kampilskim“ naslagama. „Sajske“ naslage kontinuirano ili erozijskom granicom dolaze na naslage paleozoika te su prepoznatljive po svojoj crvenoljubičastoj boji i tankoj slojevitosti. Tanko-lističavog su trošenja i sadrže minerale grupe tinjaca. Na „sajske“ naslage dolaze „kampilske“ naslage te su iste vidljive na jugoistoku i istoku Like. Sastoje se od serije karbonatnih i žućkasto-sivih i glinovito-karbonatnih naslaga. U izmjeni se pojavljuju vapnenci obogaćeni fosilima, glinoviti sitnozrnati vapnenci i lapori, dok se tek mjestimično pojavljuju dolomiti koji su sve češći prelaskom u srednji trijas, koji je zastupljen različitim tipovima vapnenaca. Gornjotrijaske naslage na prostoru Županije mjestimično sadrže terigene klastite koji ispunjavaju nastale depresije. Nastali klastiti vinskocrvene su boje. Unutar klastita pojavljuju se brečokonglomerati i konglomerati te se mjestimično mogu pronaći naslage tufova i vulkanoklastičnih breča. Proces okršavanja omogućio je taloženje boksita sa visokim udjelom silicija. Karbonatne naslage dolomita su prepoznatljive po izmjeni tamnije i svjetlije sivih slojeva – glavni dolomit. Postupan prijelaz iz klastita u karbonate obilježen je glinovitim sedimentima i sve češćom pojavom dolomita sivozelene i sivocrvene boje. Prelazak u čiste dolomite vidljiv je postupnim izostankom proslojaka glinovitih klastita.

Jurske naslage na prostorima Županije okarakterizirane su plitkomorskom sedimentacijom naslaga, a danas te naslage pripadaju krškom području. Vapnenci donje jure otkriveni su na svim krškim područjima Like – Plitvice, Plješivica, dolina Une, okolica Udbine i Lapca te Kremena. Donjojurske naslage mogu se podijeliti u tri cjeline: izmjena vapnenaca i dolomita, vapnenci sa fosilnim sadržajem te mrljasti vapnenci. Uglavnom su sive, smeđe, tamnosive i crne boje te su dobro uslojeni. Dolomiti se rijetko pojavljuju te su u tom slučaju krupnokristalasti. Naslage donje jure izrazito su obogaćene na fosile. Srednjojurske naslage nastavljaju se na donjojurske i mogu se pronaći na istim lokalitetima. Temeljna značajka srednje jure su karbonatne naslage debeloslojevitih vapnenaca sa proslojcima dolomita. Vapnenci srednje jure uglavnom su sive i tamnosive boje, dok su proslojci i leće dolomita sivkastosmeđe. Na naslage srednje jure nastavljaju se vapnenci i dolomiti gornje jure. U gornjoj juri pojavljuju se različiti tipovi vapnenaca u vertikalnoj i bočnoj izmjeni sa dolomitima. Oni su često tamni i obogaćeni organskom tvari te su tamnosmeđe, tamnosive pa čak i crne boje. Poznati su pod nazivom „kladokorpsis vapnenci i

dolomiti“. Na njih dolaze nešto svjetliji, smeđesive i sive boje, vapnenci i dolomiti sa nazivom „klipeinski vapnenci i dolomiti“. Raznolikost mikrofosila nastavlja se i kroz gornju juru te su mjestimično vidljivi i ostaci makrofosila. Mjestimično, na području Udbine, Donjeg Lapca, Korenice i u dolini Une, nalaze se „lemeške naslage“. „Lemeške naslage“ izgrađuju tankopločasti, pločasti i debljeslojeviti vapnenci u izmjeni sa nodulama ili proslojcima i/ili lećama rožnjaka. Navedeni vapnenci uglavnom su svijetlosmeđi i svijetlosivi, rjeđe tamnosivi, a mjestimično i ružičasti ili s ružičastim pjegama. „Lemeške naslage“ bogate su mikrofosilima i makrofosilima. Na sjevernom Velebitu i u okolini Udbine mjestimično se mogu pronaći gornjojurski vapnenci prigrebensko-grebenskih karakteristika. U navedenim vapnencima, glavno je obilježje biogena komponenta sa brojnim fosilnim ostacima organizama koji su izgrađivali gornjojurske grebene. Naslage takvih vapnenaca uglavnom su sive ili svijetlosive te se pojavljuju i nepravilne leće svijetlosivih dolomita.

Donjokredne karbonatne naslage otkrivene su u različitim dijelovima krškog područja. Najveći dio donjokrednih karbonata izgrađen je od različitih tipova vapnenaca. U područjima kontinuiranog prijelaza iz jure u kredu zapaža se najveća zastupljenost dolomita. Uglavnom su krupnokristalinični, smeđi i sivi te dobro uslojeni, a u tektoniziranim područjima masivni i gromadasti. Donjokredni vapnenci izrazito su fosiliferni, obogaćen na mikrofosilne zajednice vapnenačkih algi i bentičkih foraminifera. Od makrofosila pojavljuju se rudisti (vrsta školjkaša). Prijelaz iz starijih u mlađe naslage krede na velikom dijelu Dinarida odlikuje se kasnodijagentskim dolomitima i/ili izmjenom vapnenačko-dolomitnih breča bez fosilnog sadržaja. Veliku površinu zauzimaju gornjokredni rudistni vapnenci.

Stijene paleogena i neogena na prostoru Županije predstavljene su liburnijskim naslagama i foraminiferskim vapnencima te zauzimaju značajan dio površine hrvatskog dijela Dinarida. Liburnijske naslage transgresivno se talože na okršenu krednu podlogu, pri čemu se u najnižem dijelu obično nalaze boksiti i breče, a zatim slijede smeđi, smeđesivi, tamnosivi do gotovo crni pločasti, tankoslojeviti vapnenci sa fosilnim obilježjima. Mjestimično, unutar liburnijskih naslaga, mogu se pronaći proslojci i slojevi ugljena. Foraminiferski vapnenci, koji se kontinuirano talože na liburnijske naslage ili transgresivno na gornjokredne vapnence, dijele se u tri do četiri litostratigrafske jedinice – miliolidne, alveolinske, numulitne te diskociklinske vapnence. Prijelazne naslage izgrađene su od glinovitih vapnenaca, kalcitičnih lapora i lapora koji sadrže bioklaste bentičkih organizama i planktonske foraminifere. Eocenski fliš nastao je mehanizmom turbiditnog kretanja dubokomorskih naslaga niz padinu prema dubljim dijelovima bazena. Vapnenačke breče mogu se pronaći na velikim površinama Velebita i u Lici. Masivne su, izgrađene od različitih fragmenata stijena. Fragmenti u brečama su starosti od trijasa do paleogena te neogena i ujedno se unutar tih breča mogu pronaći i fragmenti boksita.

Tektonski pokreti koji su nastali tijekom neogena stvorili su, na današnjem području krških Dinarida, razne depresije koje su pratile pružanje Dinarida. Mjestimično, depresije su nastajale i u rasjednim zonama koje poprečno presjecaju Dinaride. U novonastalim depresijama, podloga je bila od nepropusnih stijena te su nastajala slatkovodna jezera u kojima su se tijekom neogena taložile

karbonatne i glinovite naslage sa proslojcima lignita i tufova. Rijetko se u njihovoj bazi nalaze breče i konglomerati, a mjestimično se pojavljuju boksiti. Neogenske naslage su od velikog hidrogeološkog značaja jer mjestimično čine barijere kretanju podzemne vode te se uz njih pojavljuju jaki uzlazni izvori.

Kvartar je razdoblje poznato po čestim promjenama klime, no osim klimatskih čimbenika na razvoj kvartarnih naslaga utjecali su i drugi uvjeti – litološki sastav podloge, tektonski pokreti, djelovanje tekućih voda, leda, vjetra, erozije, akumulacije, kemijsko trošenje i drugo. Tijekom pleistocena na području Dinarida došlo je do tektonske aktivnosti koja je iskazana izdizanjem gora i planina i spuštanjem depresija. Oledbom najviših dijelova planinskih masiva nastao je fluvioglacijalni reljef te su se taložili i njemu karakteristični materijali u krškim poljima (otok Pag). Izgrađene su od šljunka, pijeska, silta i gline, a nastale su erozijom okolnih gorja te fluvijalnim transportom i akumulacijom ispranog materijala u najniže dijelove polja. Valutice takvih naslaga uglavnom su karbonatnog sastava. Jezerske naslage mogu se pronaći u današnjim kršim poljima te su pretežno izgrađene od pijeska, gline i silta. Barske naslage na području Dinarida predstavljene su pijescima, glinama i tresetom, a vezane su za sporije tokove ili stajaće vode koje su se pretvarale u močvarišta. Deluvijalno-proluvijalne naslage nastale su odlaganjem erodiranog materijala u podnožju izdignutih dijelova reljefa, dok su aluvijalne naslage taložene u dolinama današnjih rijeka. Sastoje se od šljunka, pijeska, gline i silta.

Krški Dinaridi dio su alpskog planinskog sustava koji je nastao kao posljedica konvergentnog kretanja Afričke ploče u odnosu na Euroaziju. Jadranska karbonatna platforma postojala je od toarcija do kraja krede i te naslage izgrađuju najveći dio današnjih Krških Dinarida. Današnji izgled Dinarida najvećim je dijelom posljedica tektonski aktivnog razdoblja koje je započelo krajem krede i početkom kenozoika, a trajalo je do kraja miocena, najvjerojatnije i početka pliocena. U mlađem eocenu i oligocenu prestaje klastično-karbonatna sedimentacija u najvećem dijelu područja današnjih Krških Dinarida, te započinje konačno izdizanje Dinarida kao planinskog lanca. Izdizanje i kontrakcija prostora, posljedica su kompresijske tektonike koja je u to vrijeme djelovala najvećim regionalnim stresom po pravcu sjeveroistok-jugozapad. Kombinacijom boranja, reverznog rasjedanja i navlačenja nastale su strukture čije je glavno obilježje pružanje po pravcu sjeverozapad-jugoistok – strukture dinarskog pravca pružanja. Neotektonsko razdoblje započinje ponovnom promjenom pravca djelovanja najvećega regionalnog stresa koji je poprimio orijentaciju približno sjever-jug. Pretpostavlja se da je to razdoblje započelo sredinom ili krajem miocena, a traje i danas. Tijekom njega reaktivirane su već postojeće strukture.

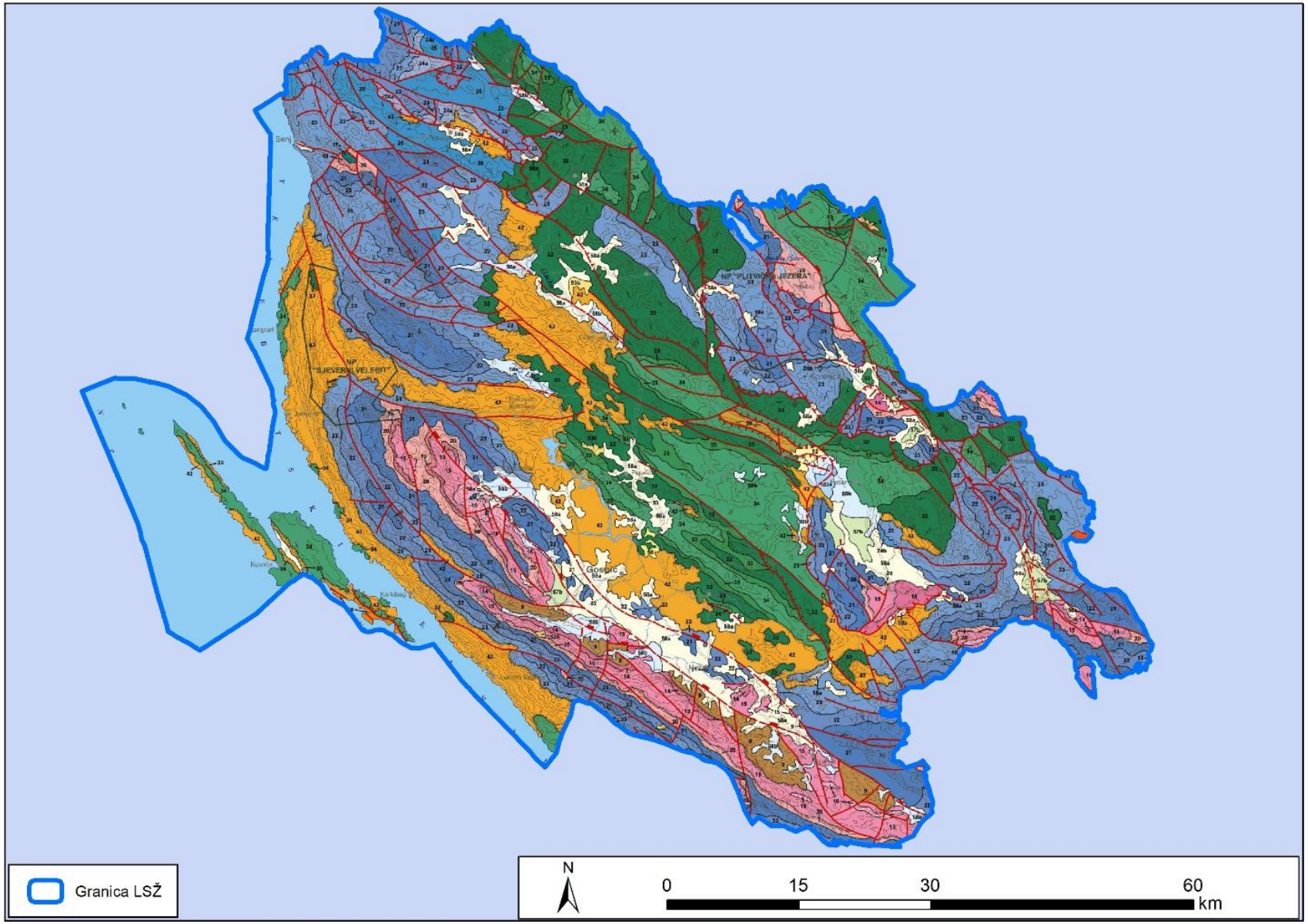

Slika 3.12 Geološka karta Republike Hrvatske M 1:300.000. – Hrvatski geološki institut, Zavod za geologiju, Zagreb

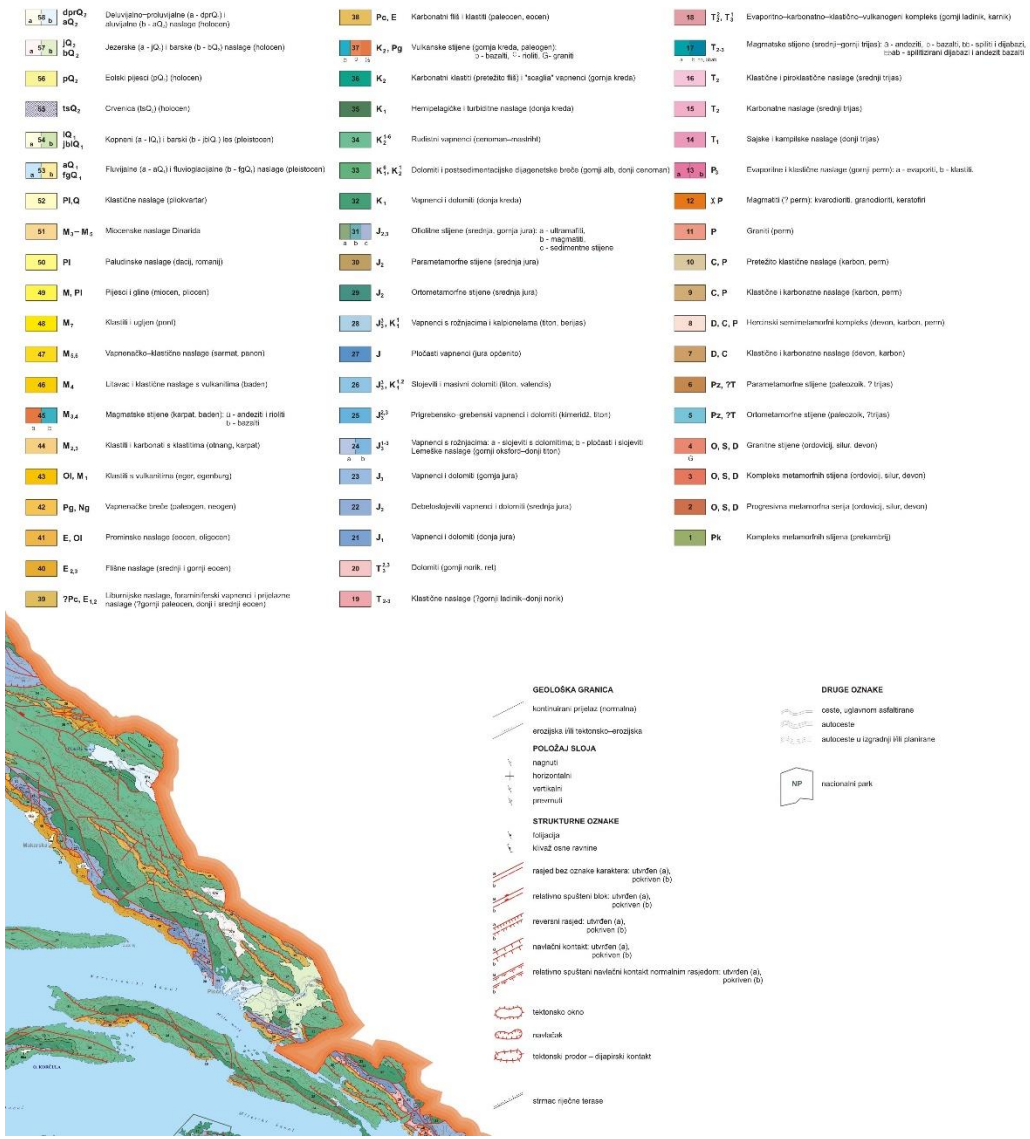

Slika 3.13 Geološka karta Republike Hrvatske M 1:300.000. – Legenda – Hrvatski geološki institut, Zavod za geologiju, Zagreb

Speleološki objekti

Područje Ličko-senjske županije obiluje krškim reljefom što rezultira značajnom prisutnošću speleoloških objekata. Speleološki objekti, definirani su prema Zakonu o zaštiti prirode („Narodne Novine“ br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) kao prirodno oblikovane podzemne šupljine poput špilja, jama, ponora, estavela i drugih. Ovi objekti imaju ključnu ulogu u očuvanju krške georaznolikosti, sjedinjujući geološke, hidrogeološke i geomorfološke elemente, te igraju iznimno važnu ulogu u regulaciji vodnih tokova u krškim okolišima.

Prema raspoloživim podacima, na području Županije možemo pronaći ukupno 309 speleoloških objekata (Slika 3.14). Grad Gospić se ističe po najvećem broju ovakvih prirodnih pojava, brojeći čak 63 speleološka objekta. U nastavku se nalazi tablični prikaz (Tablica 3.10) općina i gradova unutar Županije s pripadajućim brojem speleoloških objekata. Ova bogatstva podzemnog svijeta čine Županiju ne samo iznimno interesantnom za speleologe, već i doprinose njezinoj posebnoj geografskoj privlačnosti.

Tablica 3.10. Speleološki objekti po općinama i gradovima LSŽ

Općina / GRAD	Broj objekata
Brinje	11
Gospić	63
Karlobag	32
Lovinac	12
Otočac	7
Perušić	30
Plitvička jezera	7
Senj	57
Udbina	8
Vrhovine	6

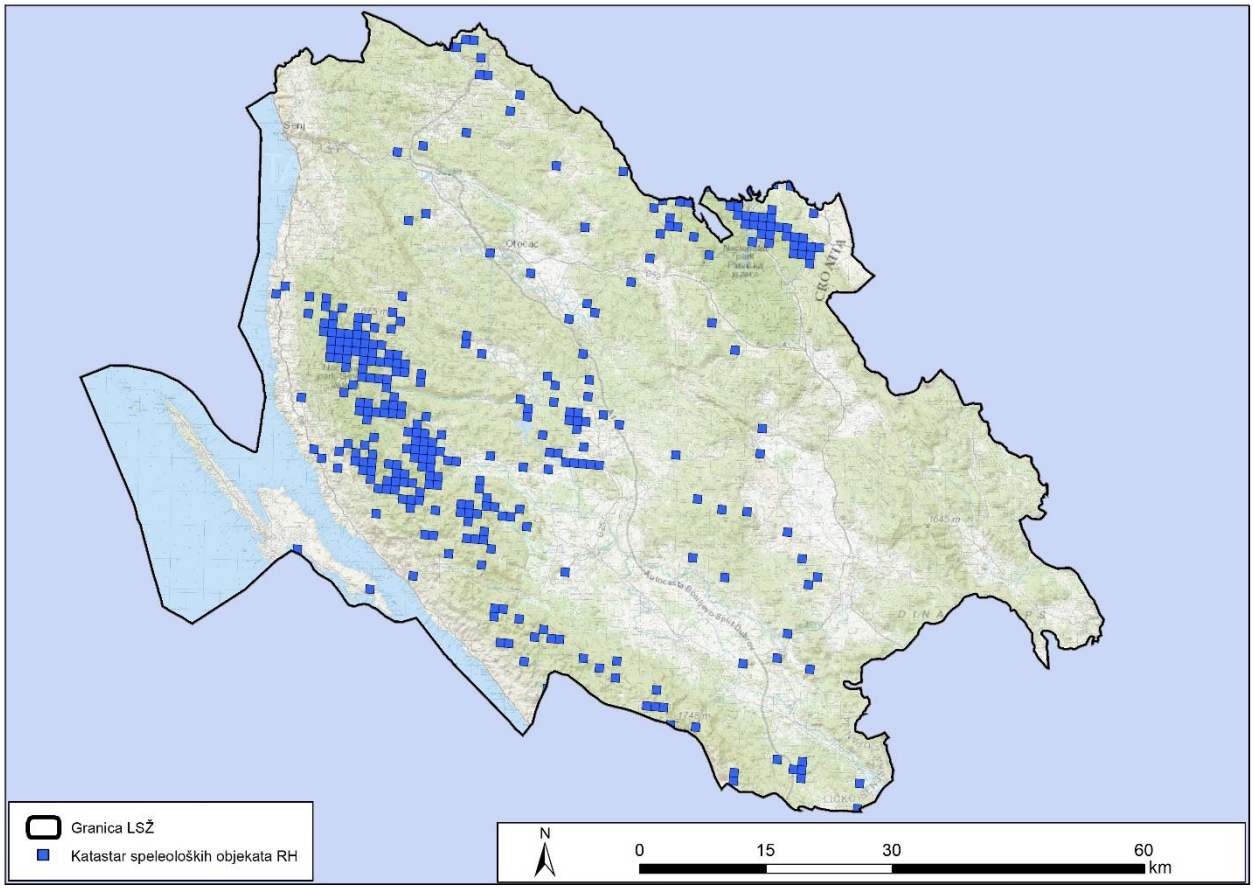

Slika 3.14. Pregled speleoloških objekata na području Ličko-senjske županije (Izvor: Bioportal)

3.3.3. Tlo i poljoprivredno zemljište

Na prostoru Županije nalaze se tla vrlo različitih značajki i proizvodnih mogućnosti. Razvrstavaju se prema bonitetnim razredima:

- P-1 kategorija poljodjelskog zemljišta ili osobito vrijedna tla,
- P-2 kategorija zemljišta ili vrijednoga poljodjelskog zemljišta i
- P-3 kategorija poljodjelskog zemljišta ili ostala obradiva tla.

Ostale kategorije tala nisu pogodne za obradu i za uzgoj poljodjelskih kultura, odnosno većinom su puštena širenju livada, pašnjaka, bara, trstika, šikara i šuma.

Prema pedološkoj karti, dominantna su smeđa tla na vapnencu, nepogodna za intenzivnu obradu. Druga skupina tala su kisela smeđa tla ograničene obradivosti. Slijede lesivirana crvenica ograničene pogodnosti za obradu i manji dijelovi močvarnih glejnih tala privremeno nepogodnih za obradu uslijed utjecaja voda.

Tla na području Županije nalaze se na tvrdoj vapnenačkoj i dolomitnoj podlozi i uglavnom su glinasto pjeskovita do humozno pjeskovita. Debljina humusa varira. U pojedinim dijelovima Županije nalaze se oranice i travnjaci (podvelebitsko područje, obronci Plješivice i Kapele, obronci

i pojedini dijelovi krških polja) s površinskom kiselošću i kao takva su nepovoljna za uzgoj. Najvažnija karakteristika je da se poljoprivredne površine nalaze najvećim dijelom u krškim poljima od kojih su najveća Ličko, Gacko i Krbavsko polje.

Prema pedološkoj karti na prostoru Županije prevladavaju tla vidljiva iz tablice.

Preuzeto iz: IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE za razdoblje od 2014. do 2017. g.

Tablica 3.11 Kartirane jedinice tla na području Županije (Izvor: Agroekološka regionalizacija voćarske proizvodnje na području Ličko-senjske županije, Sažetak Studije, 2009.)

KARTIRANE JEDINICE TLA				
Sastav i struktura	% zastupljenosti	Površina (ha)		
		ukupna	pod šumom	u poljoprivredi
DOMINANTNO AUTOMORFNA TLA				
Kamenjar na vapnencu i dolomitu Rendzina na trošini vapnenca Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično plitko	80 10 10	10016	4724,3	5291,7
Kamenjar na vapnencu i dolomitu Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično plitko	80 10 10	892,5	647,7	244,8
Koluvij s prevagom sitnice, nekar bonatni, neoglejen Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Rendzina na dolomitu i trošini vapnenca	60 30 10	3617,7	1057,7	2560
Koluvij karbonatni, skeletoidni Rigolano tlo vinograda	60 40	274,5	52,9	221,6
Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično plitko Rendzina na dolomitu ili siparima Lesivirano na vapnencu i dolomitu, tipično	60 20 10 10	29229,8	24374,2	4855,6
Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna Rendzina na dolomitu Smeđe na dolomitu i vapnencu, tipično, plitko i srednje duboko	50 30 20	16665,9	13433,4	3232,5
Vapnenačko dolomitna crnica, organogena i organomineralna Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično plitko Rendzina na dolomitu	60 30 10	6179,5	5320,5	859
Humusno silikatno tlo (ranker), na klastitima Distrično smeđe na klastitima Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko	60 20 20	2089,5	787	1302,5
Rendzina na karbonatnom nanosu Smeđe na vapnencu, tipično, srednje duboko i duboko Humusno silikatno tlo (ranker) Distrično smeđe na klastitima	40 20 20 20	564,2	447,8	116,4
Rendzina na dolomitnim vapnenačkim brečama i konglomeratima	60	2250,1	1157,3	1092,8

Smeđe na vapnenačko dolomitnim brečama, tipčno, plitko i srednje duboko	40			
Rendzina na laporu i laporastim vapnencima Smeđe na vapnencu, tipično plitko Rigolana tla njiva Eutrično smeđe na laporu, tipično Koluvij karbonatni s prevagom sitnice, neoglejen, nekarbonatni	40 30 10 10 10	733,4	295,3	438,1
Rendzina na laporu, karbonatna Rigolano tlo vinograda	60 40	586,5	137,5	449
Rendzina na dolomitu, plitka Smeđe na dolomitu i vapnencu, tipično, srednje duboko i duboko Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna Lesivirano na dolomitu, tipično	60 20 10 10	26687,1	21561,3	5125,8
Rendzina na šljunkovitom nanosu Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, srednje duboko Koluvij s prevagom sitnice, neoglejen, nekarbonatan Eutrično smeđe na karbonatnom nanosu	70 15 10 5	17132,5	4745,6	12386,9
Rendzina na trošini vapnenca i dolomita Smeđe na vapnencu, tipično, plitko i srednje duboko Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna i posmeđena	50 30 20	15922,2	13277	2645,2
Rendzina na dolomitu Smeđe na dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Lesivirano na dolomitu, tipično Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna	60 20 10 10	15787,5	10954,4	4833,1
Rendzina na dolomitu Smeđe na dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Lesivirano na dolomitu, tipično Crvenica lesivirana, srednje duboka Distrično smeđe na reliktnoj crvenici	40 20 20 10 10	4323,9	3505,2	818,7
Eutrično smeđe na amfibolskim porfiritima, plitko i srednje duboko, litično Ranker eutrični	80 20	126,3	120,1	6,2
Eutrično smeđe na klastitima ili vapnenom šejlu Distrično smeđe na nekarbonatnom šejlu	50 50	1373,8	1118	255,8
Eutrično smeđe na pelitnim klastitima Lesivirano, tipično na lesoidnom nanosu i vapnencima Pseudoglej na zaravni Smeđe na vapnencu, tipično, srednje duboko i duboko	60 20 10 10	2426,7	199,7	2227
Eutrično smeđe na proluvijalnom nanosu Rendzina na karbonatnom šljunku Lesivirano na proluvijalnom nanosu, tipično, djelomično antropogenizirano Distrično smeđe na proluvijalnom nanosu	50 30 10 10	3227,3	224,3	3003
Distrično smeđe na proluvijalnom nanosu Lesivirano na proluviju, tipično i pseudoglejno Pseudoglej na zaravni, antropogenizirani	40 40 20	27616,3	7290,2	20326,1
Distrično smeđe na klastičnim sedimentima	60	4654	1031,2	3622,8

Lesivirano na vapnencu i dolomitu, akrično i tipično Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Ranker distrični na klastitima	20 10 10			
Distrično smeđe tipično, na pješčenjaku, konglomeratu i glinenim škriljavcima Lesivirano na dolomitu i vapnencu, akrično Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Ranker regolitični na pješčenjacima i konglomeratima	40 30 20 10	5025	4562,9	462,1
Distrično smeđe na proluvijalnom nanosu Lesivirano na proluvijalnom nanosu, tipično i pseudoglejno Eutrično smeđe na proluvijalnom nanosu Ranker regolitični na proluvijalnom nanosu Smeđe na vapnencu, tipično, srednje duboko i duboko	50 20 10 10 10	3234,1	781,4	2452,7
Smeđe na vapnenačko dolomitnim brečama, tipično, plitko Lesivirano na vapnencu, tipično Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna Rendzina na brečama, dolomitu i trošini vapnenca	50 20 20 10	18534,5	16904,1	1630,4
Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Crvenica, tipična, srednje duboka i duboka Lesivirano na vapnencu, tipično Rendzina na dolomitu i vapnenačko dolomitnoj trošini	50 30 10 10	38682,7	30575	8107,7
Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna i organogena Lesivirano na vapnencu i dolomitu, tipično Rendzina na vapnencu i dolomitu	40 30 20 10	13912,9	10935,2	2977,7
Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Rendzina na mekom vapnencu i dolomitu Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna i posmeđena	60 20 20	36422,2	29325,1	7097,1
Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Lesivirano na vapnencu i dolomitu, tipično Rendzina na dolomitu Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna	60 20 10 10	42286,1	36105	6181,1
Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Crvenica, tipična, duboka Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna Lesivirano na vapnencu i dolomitu, tipično	40 30 20 10	17321,2	10412,3	6908,9
Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna Lesivirano na vapnencu i dolomitu, tipično	60 20 10	84764,7	76952,3	7812,4

Rendzina na trošini vapnenca i dolomita	10			
Smeđe na vapnencu, tipično, plitko i srednje duboko Crvenica tipična, srednje duboka i duboka Rendzina na trošini vapnenca Kamenjar na vapnencima	60 20 10 10	8266,7	2763,4	5503,3
Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, srednje duboko Distrično smeđe na rožnjaku Lesivirano na vapnencu i dolomitu, tipično Crvenica lesivirana, duboka	50 35 10 5	1672,2	1133	539,2
Smeđe na vapnencu, tipično, plitko i srednje duboko Rigolano iz smeđeg tla na vapnencu i crvenice	60 40	1933	1123	810
Crvenica tipična, plitka i srednje duboka Smeđe na vapnencu, tipično, plitko i srednje duboko Vapnenačko dolomitna crnica, ocrveničena Lesivirano na vapnencu, tipično	50 30 10 10	7923,6	7166	757,6
Crvenica lesivirana, srednje duboka Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, srednje duboko, djelomično antropogenizirano Lesivirano na vapnencu, tipično i akrično	50 30 20	5200	503,3	4696,7
Crvenica tipična, srednje duboka i duboka Smeđe na vapnencu tipično, srednje duboko i duboko Rigolano tlo na koluviju	40 30 30	2197,4	707,3	1490,1
Lesivirano na vapnencu, akrično Smeđe na vapnencu i dolomitu, tipično, plitko i srednje duboko Ranker regolitični na proluviju	50 25 25	10923,1	8294,6	2628,5
Lesivirano na vapnencu, tipično i akrično Smeđe na vapnencu lesivirano i tipično, plitko i srednje duboko	70 30	12323,1	2059,4	10263,7
Lesivirano na vapnencu, tipično Smeđe na vapnencu tipično, duboko i srednje duboko Crvenica tipična, duboka	50 30 20	4459,8	2593	1866,8
Lesivirano na proluvijalnom nanosu i vapnencu, tipično Distrično smeđe na proluvijalnom nanosu Pseudoglej na zaravni	60 35 5	3109,8	1126,7	1983,1
Lesivirano na vapnencu i dolomitu, akrično i tipično Smeđe na vapnencu, tipično, srednje duboko Rendzina na dolomitu	60 30 10	2863,1	271,5	2591,6
Rigolano tlo iz smeđeg i crvenice Smeđe (crvenica) na vapnencu, tipično, plitko, srednje duboko i duboko	70 30	854,3	56,9	797,4
Rigolana tla na šljunkovitim nanosima ili dolomitu Rendzina na dolomitu i šljunku	80 20	3687,1	895,4	2791,7
DOMINANTNO HIDROMORFNA TLA				

Aluvijalno karbonatna i nekarbonatna, neoglejena, povremeno plavljena Rigolana tla njiva, djelomično hidromeliorirana	80 20	2117,9	83,9	2034
Auvijalno karbonatna oglejena i neoglejena, povremeno plavljena Močvarno glejno, hipoglejno, mineralno, nekarbonatno, djelomično hidromeliorirano	70 30	1021,9	29,8	992,1
Pseudoglej na zaravni Lesivirano na lesoidnom nanosu, tipično Eutrično smeđe tipično i lesivirano na lesoidnom nanosu	80 10 10	734,9	97,7	637,2
Močvarno glejno hipoglejno, mineralno, nekarbonatno Eutrično smeđe na aluvijalnom nanosu Aluvijalno karbonatno, neoglejeno, povremeno plavljeno Rendzina na šljunku	40 30 15 15	543,6	23,7	519,9
Močvarno glejno hipoglejno, mineralno, karbonatno i nekarbonatno Koluvij s prevagom sitnice Pseudoglej na zaravni	60 30 10	4865	857,5	4007,5
Močvarno glejno amfiglejno, mineralno, nekarbonatno Močvarno glejno epiglejno, mineralno, nekarbonatno	60 40	1578,9	6	1572,9

3.3.4. Vode i vodna tijela

3.3.4.1. Stanje vodnih tijela

Na području Županije, od jezera potrebno je spomenuti akumulaciju Kruščica 3,9 km^2 i Plitvička jezera 2,0 km^2, a od rijeka mogu se izdvojiti Lika (78,1 km, porječje obuhvaća 1570 km^2, izvire pod Velebitom u južnom dijelu Ličkog polja na 596 m nadmorske visine), Gacka (55,4 km, porječje 400-600 km^2, izvire u jugoistočnom dijelu Gackog polja na 457 m nadmorske visine) i Novčica (29 km, površina porječja 164,8 km^2, izvire na istočnim padinama Velebita na 1286 m nadmorske visine).

Unutar obuhvata granica Županije nalazi se 416 vodnih tijela površinskih voda tekućica i devet stajaćica (Slika 3.15), šest tijela podzemnih voda (Slika 3.16) i šest vodnih tijela priobalnih voda (Slika 3.17). Od ukupnog broja vodnih tijela, 208 tekućica nalazi se ukupno u vrlo dobrom stanju, 88 u dobrom stanju, 43 u umjerenom, 20 u lošem stanju, a 57 u vrlo lošem stanju. Od stajaćica, dva vodna tijela su u dobrom stanju, jedno u umjerenom, dva u lošem stanju i četiri u vrlo lošem stanju. Sva priobalna vodna tijela su u umjerenom stanju, a sva podzemna vodna tijela su u dobrom stanju.

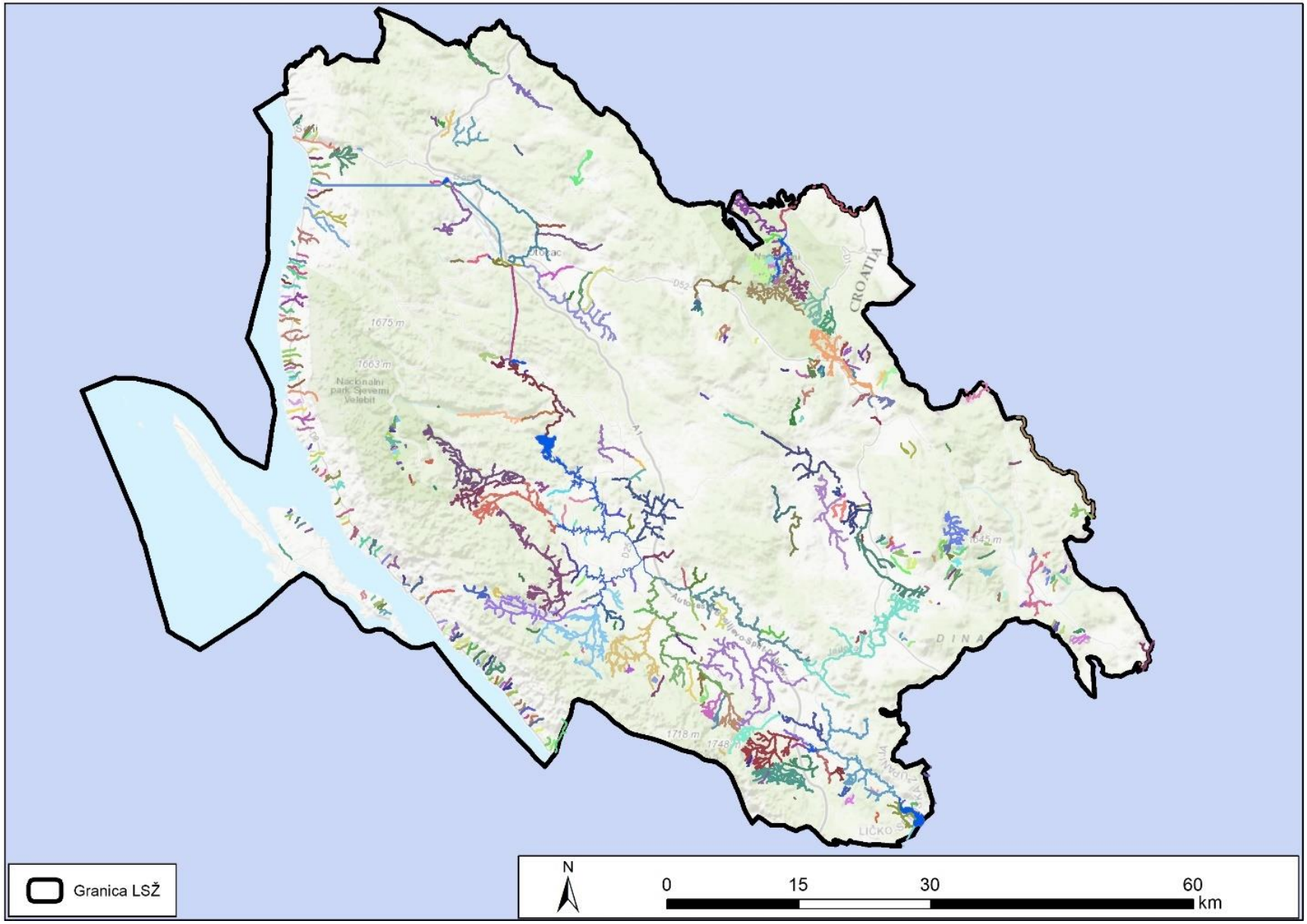

Slika 3.15 Vodna tijela površinskih voda na području LSŽ (Izvor: Hrvatske vode)

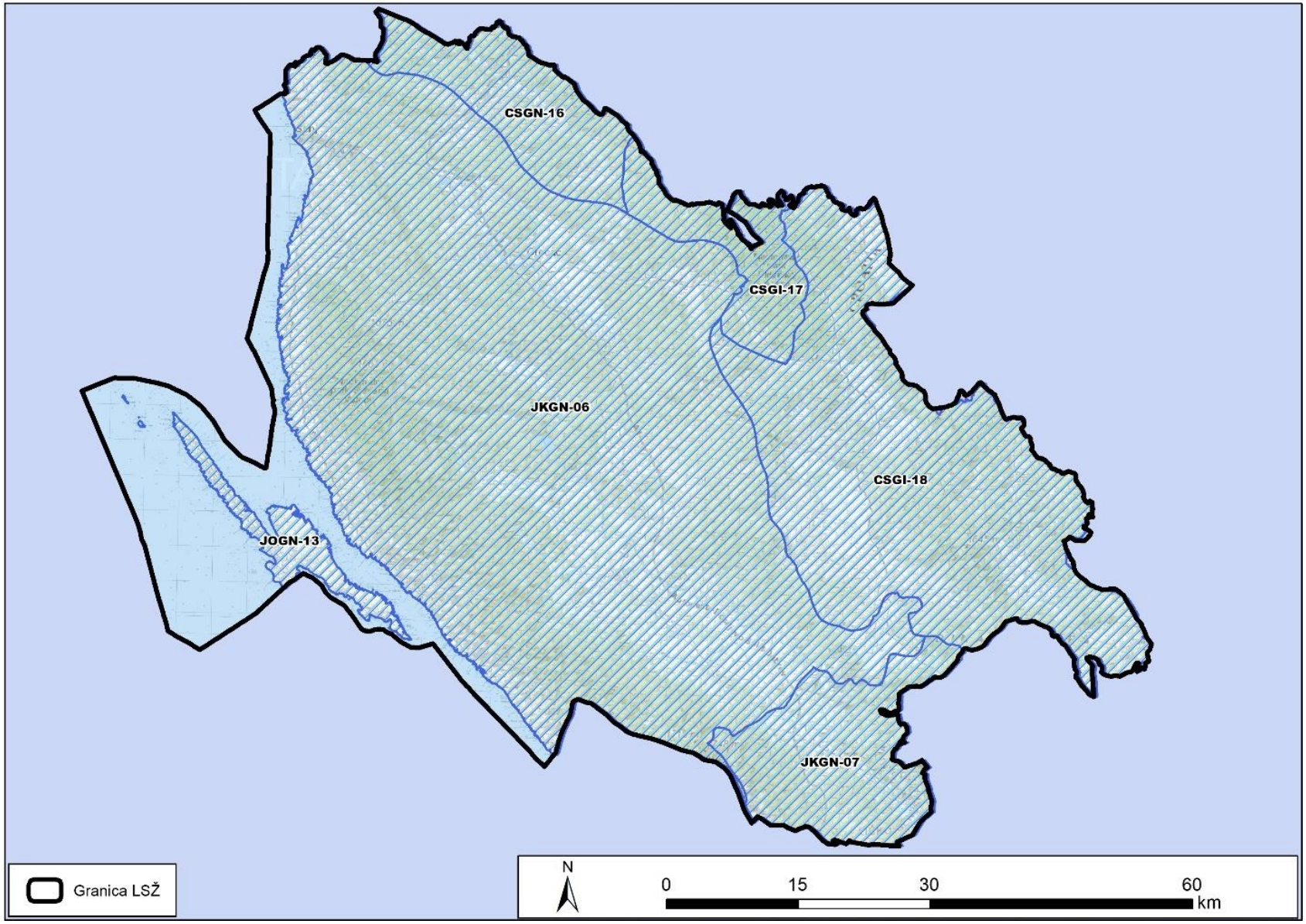

Slika 3.16 Vodna tijela podzemnih voda na području LSŽ (Izvor: Hrvatske vode)

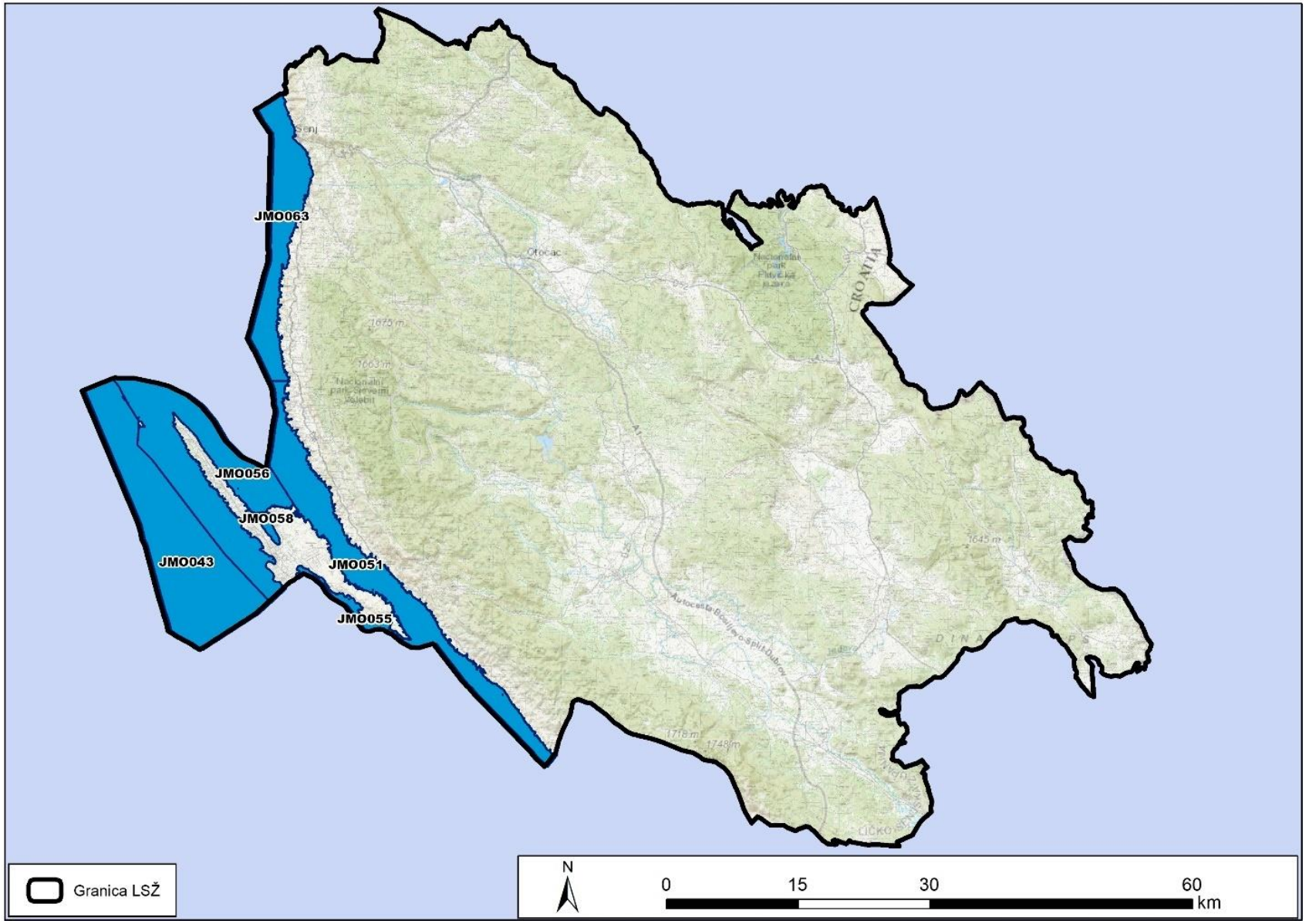

Slika 3.17 Priobalna vodna tijela na području LSŽ (Izvor: Hrvatske vode)

3.3.4.2. Područja posebne zaštite voda

Sukladno Planu upravljanja vodnim područjima do 2027., područja posebne zaštite voda na području obuhvata Plana razvoja definirana su kako slijedi:

- vode namijenjene za ljudsku potrošnju ili rezervirane za te namjene u budućnosti,
- vode pogodne za život slatkovodnih riba i vode pogodne za školjkaše,
- osjetljiva područja i pripadajući slivovi osjetljivih područja,
- područja podložna onečišćenju nitratima i ranjiva područja,
- područja namijenjena zaštiti staništa ili vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite,
- ostala zaštićena područja prirode vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite.

Vode namijenjene za ljudsku potrošnju ili rezervirane za te namjene u budućnosti - vode kojima treba osigurati zaštitu ili poboljšanje kako bi se smanjila razina potrebnog pročišćavanja za dobivanje pitke vode. Radi se o područjima površinskih voda (1), podzemnih voda (8) i zona sanitarne zaštite (37) - Tablica 3.12, Slika 3.18:

Tablica 3.12 Područja zaštite vode namijenjene za ljudsku potrošnju na području LSŽ

NAZIV	KATEGORIJA
Akumulacija Gusić	područja površinskih voda
Izvorišta Gacke	područja podzemnih voda
Izvorišta Gacke	
Kraljevec i Bukovec	
Vrelo, Zagorska Mrežnica, Kosanović vrelo	
Izvorišta Gacke	
Ričina	
Mrđenovac	
Novljanska Žrnovnica	
Žižići Vrilo	II zona sanitarne zaštite izvorišta
	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Kraljevec	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Bukovec	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Kraljevec i Bukovec	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Kraljevec i Bukovec	IV zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica, Lika ponori	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica, Švica ponori	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica, Otočac ponori	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica, Hrvatsko p. ponori	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica, Brlog ponori	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica, Lika ponori	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica (Lika)	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Novljanska Žrnovnica	IV zona sanitarne zaštite izvorišta

Izvorišta rijeke Gacke	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Izvorišta Gacke	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Izvorišta Gacke	IV zona sanitarne zaštite izvorišta
Gusić jezero_dovodni kanal	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Mrđenovac	II zona sanitarne zaštite izvorišta
	III zona sanitarne zaštite izvorišta
	IV zona sanitarne zaštite izvorišta
Velika Rudanka	II zona sanitarne zaštite izvorišta
DRETULJA	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Košna voda	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Vrbas	II zona sanitarne zaštite izvorišta
	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Vriline	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Crno vrelo	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Vriline, Košna voda, V.Rudanka, Crno vrelo	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Odra, Domićuša, Muharov Jarak	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Ričina, Pećina	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Ričina, Pećina, Odra, Domićuša, Muharov Jarak	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Ričina, Pećina, Vrbas, Odra, Domićuša, Muharov Jarak	IV zona sanitarne zaštite izvorišta
Zagorska Mrežnica	II zona sanitarne zaštite izvorišta
Zagorska Mrežnica	III zona sanitarne zaštite izvorišta
Vrelo, Zagorska Mrežnica, Kosanović vrelo	IV zona sanitarne zaštite izvorišta
Jadranski sliv - kopneni dio	područja namijenjena zahvaćanju vode za ljudsku potrošnju

Kao što je navedeno, ranije, na području LSŽ nalazi se 37 zona sanitarne zaštite, i to 19 područja II. zone, 12 područja III. zone i 6 područja IV. Zone (Tablica 3.13, Slika 3.19).

Tablica 3.13 Zone sanitarne zaštite na području LSŽ

Br.	Zona	Izvorište	RZP kategorija
1	II	Ričina, Pećina	A
2	II	Vrbas	A
3	II	Odra, Domićuša, Muharov Jarak	A
4	II	Vriline	A
5	II	Košna voda	A
6	II	Crno vrelo	A
7	II	Velika Rudanka	A
8	II	Mrđenovac	A
9	II	Žižići Vrilo	A
10	II	Bukovec	A
11	II	Kraljevec	A
12	II	Izvorišta rijeke Gacke	A
13	II	Zagorska Mrežnica	A
14	II	Novljanska Žrnovnica, Hrvatsko p. ponori	A
15	II	Gusić jezero dovodni kanal	A
16	II	Novljanska Žrnovnica, Brlog ponori	A

17	II	Novljanska Žrnovnica, Lika ponori	A
18	II	Novljanska Žrnovnica, Švica ponori	A
19	II	Novljanska Žrnovnica, Otočac ponori	A
20	III	DRETULJA	A
21	III	Izvorišta Gacke	A
22	III	Žižići Vrilo	A
23	III	Mrđenovac	A
24	III	Ričina, Pećina, Odra, Domićuša, Muha Jarak	A
25	III	Vrbas	A
26	III	Vriline, Košna voda, V.Rudanka, Crno vrelo	A
27	III	Kraljevec i Bukovec	A
28	III	Zagorska Mrežnica	A
29	III	Novljanska Žrnovnica	A
30	III	Novljanska Žrnovnica, Lika ponori	A
31	III	Novljanska Žrnovnica (Lika)	A
32	IV	Izvorišta Gacke	A
33	IV	Mrđenovac	A
34	IV	Ričina, Pećina, Vrbas, Odra, Domićuša, Muha Ja	A
35	IV	Kraljevec i Bukovec	A
36	IV	Vrelo, Zagorska Mrežnica, Kosanović vrelo	A
37	IV	Novljanska Žrnovnica	A

Vode pogodne za život slatkovodnih riba i vode pogodne za školjkaše – slatkovodne vode kojima je potrebna zaštita ili poboljšanje kako bi se omogućio život autohtonih vrsta riba koje pridonose prirodnoj raznolikosti i brojnosti vrsta čija je prisutnost poželjna s vodno-gospodarskog stajališta te dijelovi mora kojima je potrebna zaštita ili poboljšanje kako bi se omogućio život i rast školjkaša i pridonijelo visokoj kakvoći jestivih proizvoda od školjaka. Na području Županije nema voda pogodnih za školjkaše, a od voda pogodnih za život slatkovodnih riba ovdje se nalaze dva područja salmonidnih voda i tri ciprinidnih (Tablica 3.14, Slika 3.20).

Tablica 3.14 Vode pogodne za život slatkovodnih riba na području LSŽ

NAZIV	KATEGORIJA
C9_Una	pogodno za život slatkovodnih riba - salmonidne vode
C17_Korana	
J1_Jadova	pogodno za život slatkovodnih riba - ciprinidne vode
C23_Krbavica	
C22_Krbava	

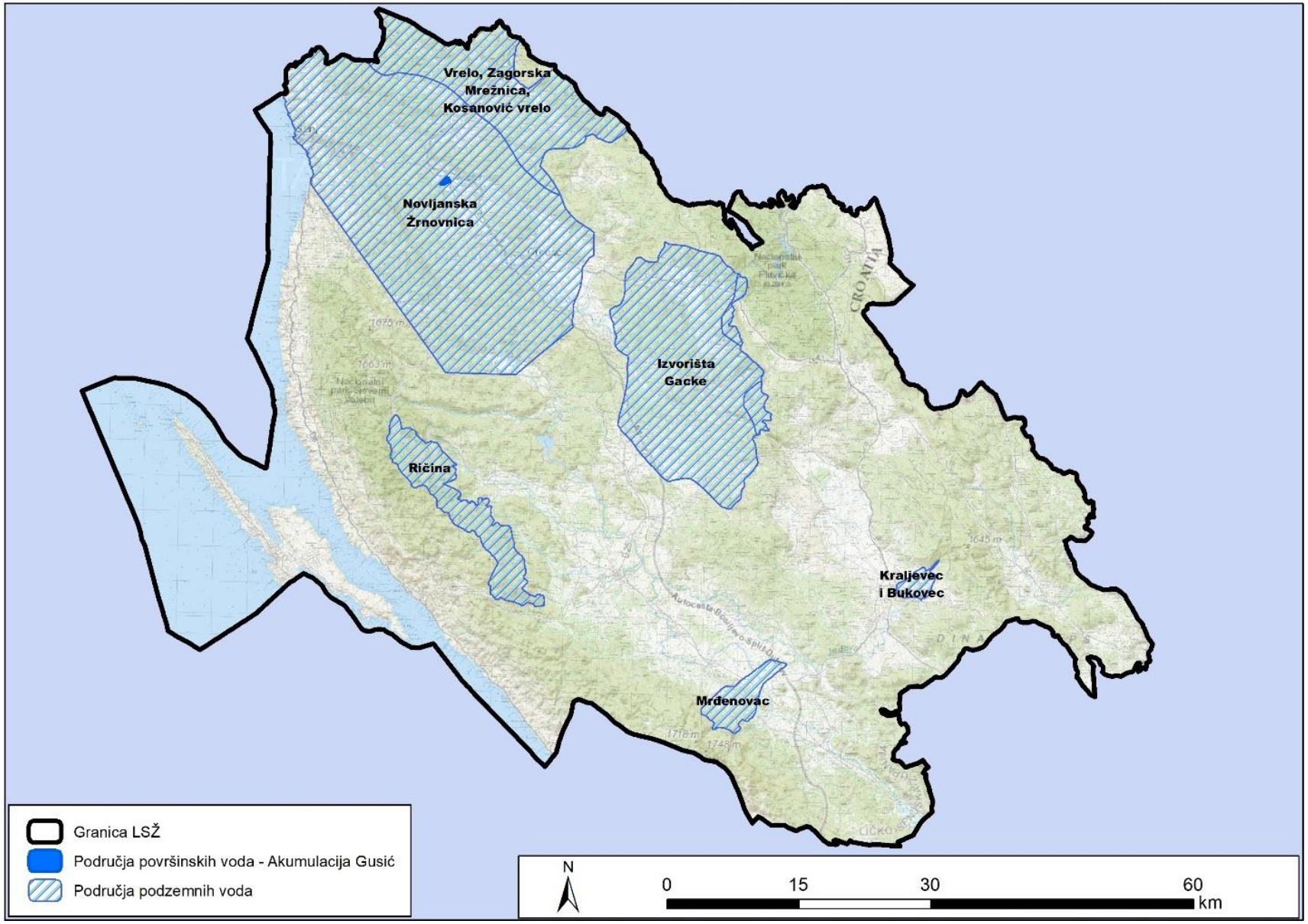

Slika 3.18 Područja zaštite vode namijenjene za ljudsku potrošnju (Izvor: Hrvatske vode)

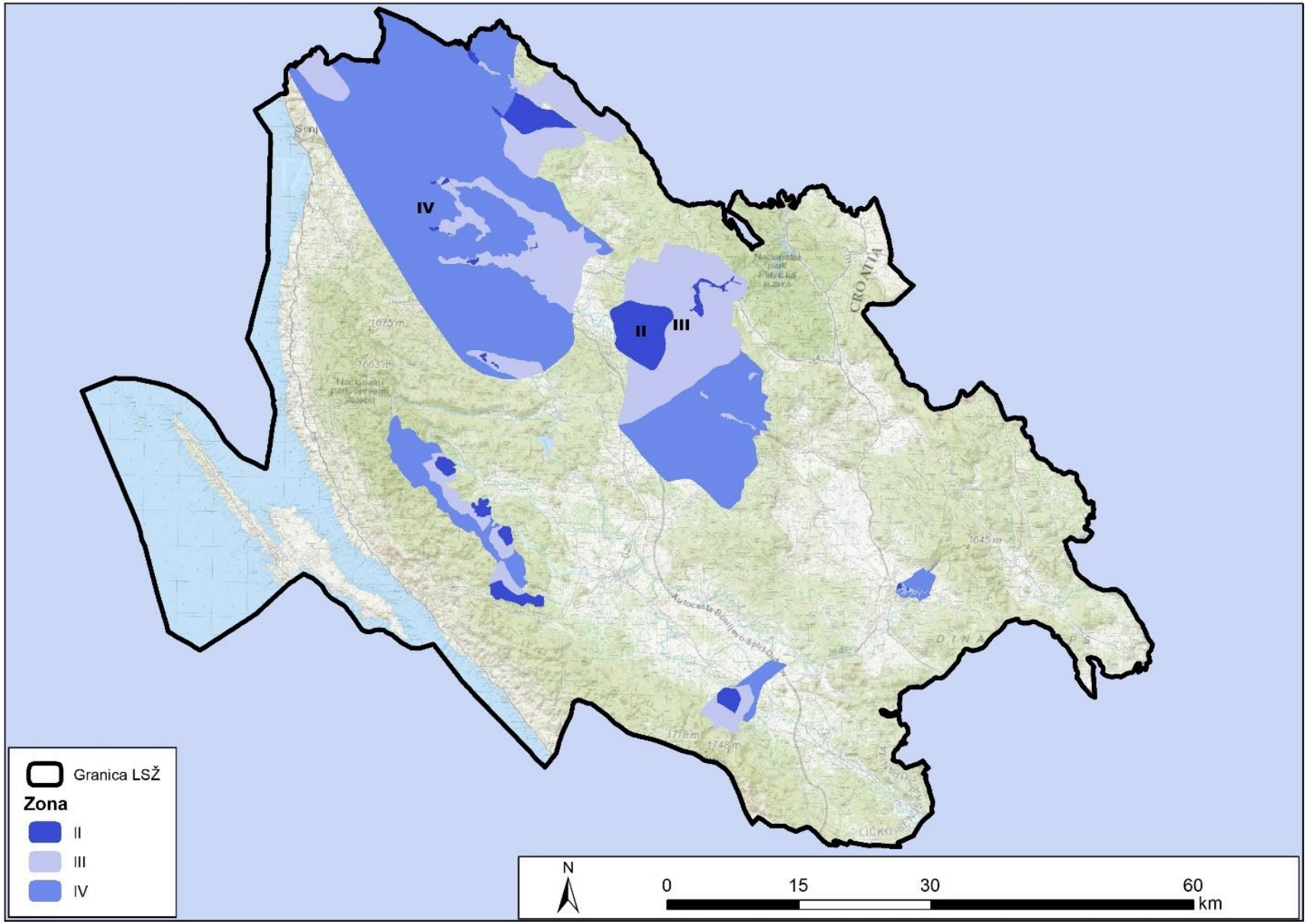

Slika 3.19 Zone sanitarne zaštite na području LSŽ (Izvor: Hrvatske vode)

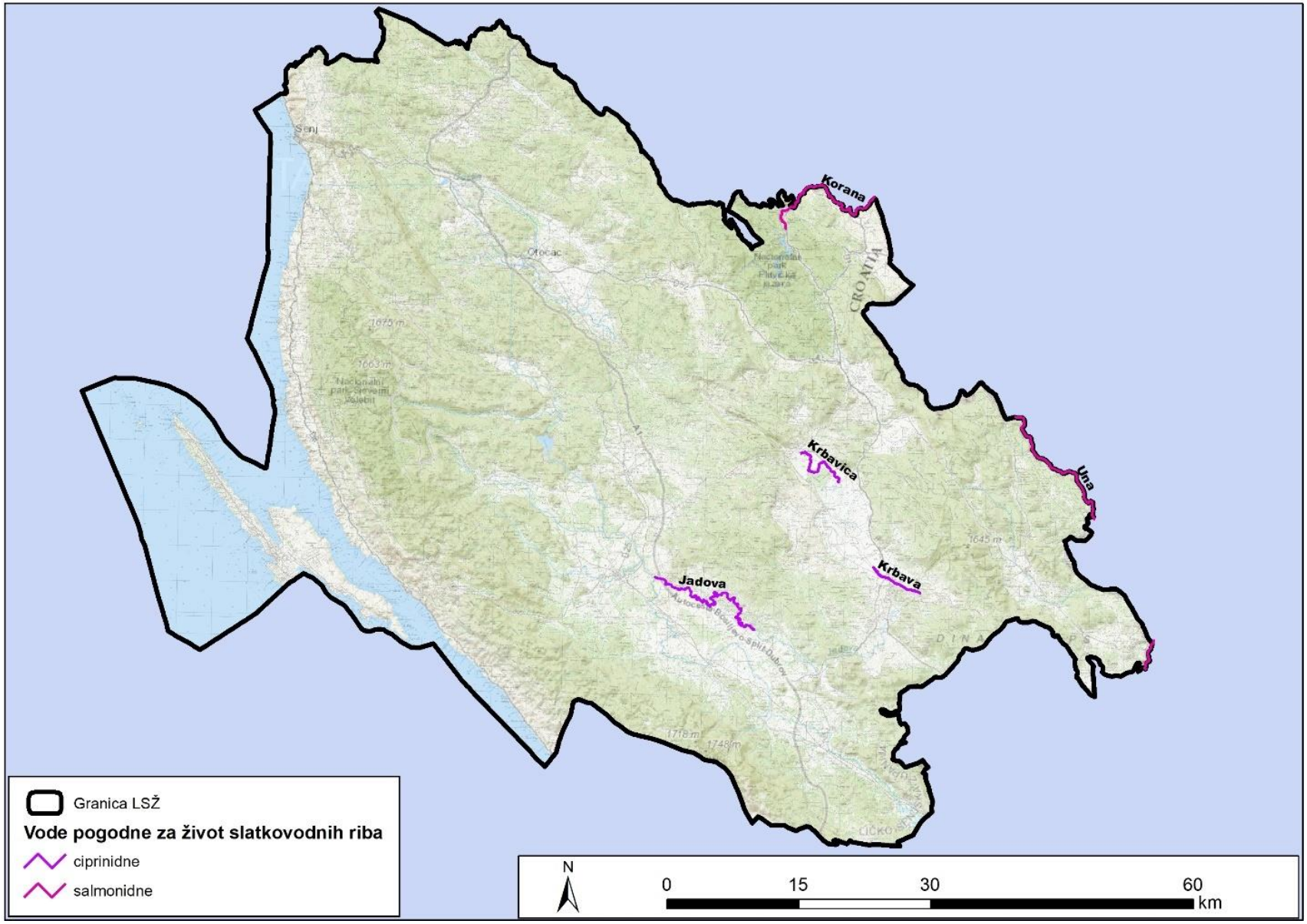

Slika 3.20 Vode pogodne za život slatkovodnih riba na području LSŽ (Izvor: Hrvatske vode)

Područja za kupanje i rekreaciju - dijelovi površinskih voda na kojima se očekuje veliki broj kupača, a za koje nije izdana trajna zabrana kupanja ni trajna preporuka o izbjegavanju kupanja pa im treba osigurati zaštitu ili poboljšanje kako bi se pridonijelo poboljšanju kakvoće okoliša i zaštiti zdravlja ljudi. Na području Županije nalazi se 25 morskih plaža, a nema kupališta na površinskim vodama (Tablica 3.15, Slika 3.21).

Tablica 3.15 Područja za kupanje i rekreaciju na području LSŽ

NAZIV PODRUČJA	KATEGORIJA
Karlobag Gradska	morske plaže
Hotel Zagreb	
Ribarica	
Uvala Ručica	
Zubovići	
Kustići	
Uvala Zrće 1	
Braničevica	
Straško autokamp	
Novalja Lokunje	
Novalja Ploče	
Uvala Baba	
Stara Novalja (Trinćel)	
Jablanac (Banja - Grad Senj)	
Starigrad	
Uvala Klada	
Lukovo Otočko	
Điga - Grad Senj	
Škver	
Draga 1	
Uvala Zrće 2	
Straško 1	
Straško 2	
Straško 3	
Ćaska	

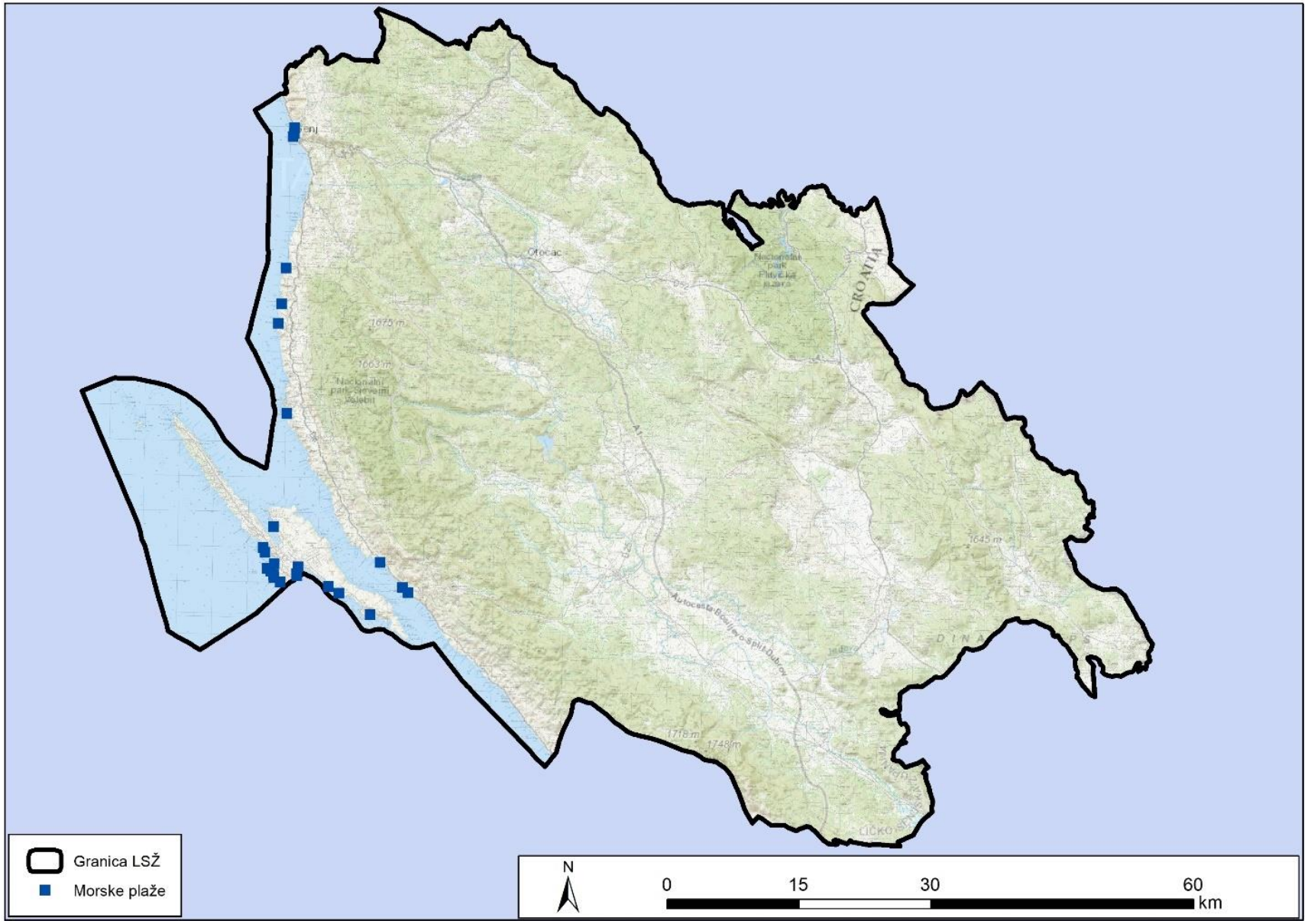

Slika 3.21 Područja za kupanje i rekreaciju na području LSŽ (Izvor: Hrvatske vode)

Osjetljiva područja, slivovi osjetljivih područja - područja estuarija i priobalnih voda koja su eutrofna ili bi mogla postati eutrofna zbog loše izmjene voda ili unosa veće količine hranjivih tvari, odnosno područja loše izmjene voda priobalnim vodama, osjetljivost kojih se ocjenjuje u odnosu na ispuštanje komunalnih otpadnih voda i pripadajući slivovi osjetljivih područja, na kojima je zbog postizanja ciljeva kakvoće voda potrebno provesti višu razinu ili viši stupanj pročišćavanja komunalnih otpadnih voda (Tablica 3.16, Slika 3.22).

sva područja namijenjena zahvaćanju vode namijenjene za ljudsku potrošnju, uključujući podzemne vode jadranskog vodnog područja te sve površinske vode na zaštićenim područjima prirode gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite.

Tablica 3.16 Područja loše izmjene voda priobalnim vodama

Naziv	**Kategorija**
Uvala Stara Novalja	eutrofno područje
Paški zaljev	
Novigradsko more	sliv osjetljivog područja
dio Velebitskog kanala	
Uvala Stara Novalja	
Paški zaljev	

Područja podložna onečišćenju nitratima poljoprivrednog porijekla, ranjiva područja - vode, posebno one namijenjene za ljudsku potrošnju, koje sadrže povećanu koncentraciju nitrata (više od 50 mg/l, izraženo kao NO_{3-}) i vode podložne eutrofikaciji uslijed unosa veće količine dušičnih spojeva poljoprivrednoga podrijetla. Površine s kojih se prihranjuju područja podložna onečišćenju nitratima poljoprivrednoga podrijetla proglašavaju se ranjivim područjima. Na području Županije nalazi se područje Dunavskog sliva - sliva osjetljivog područja površine od oko 168 194 ha (Slika 3.23).

Područja namijenjena zaštiti staništa ili vrsta gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite – područja koja čine mrežu Natura 2000: područja očuvanja značajna za ptice - POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju), a gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite.

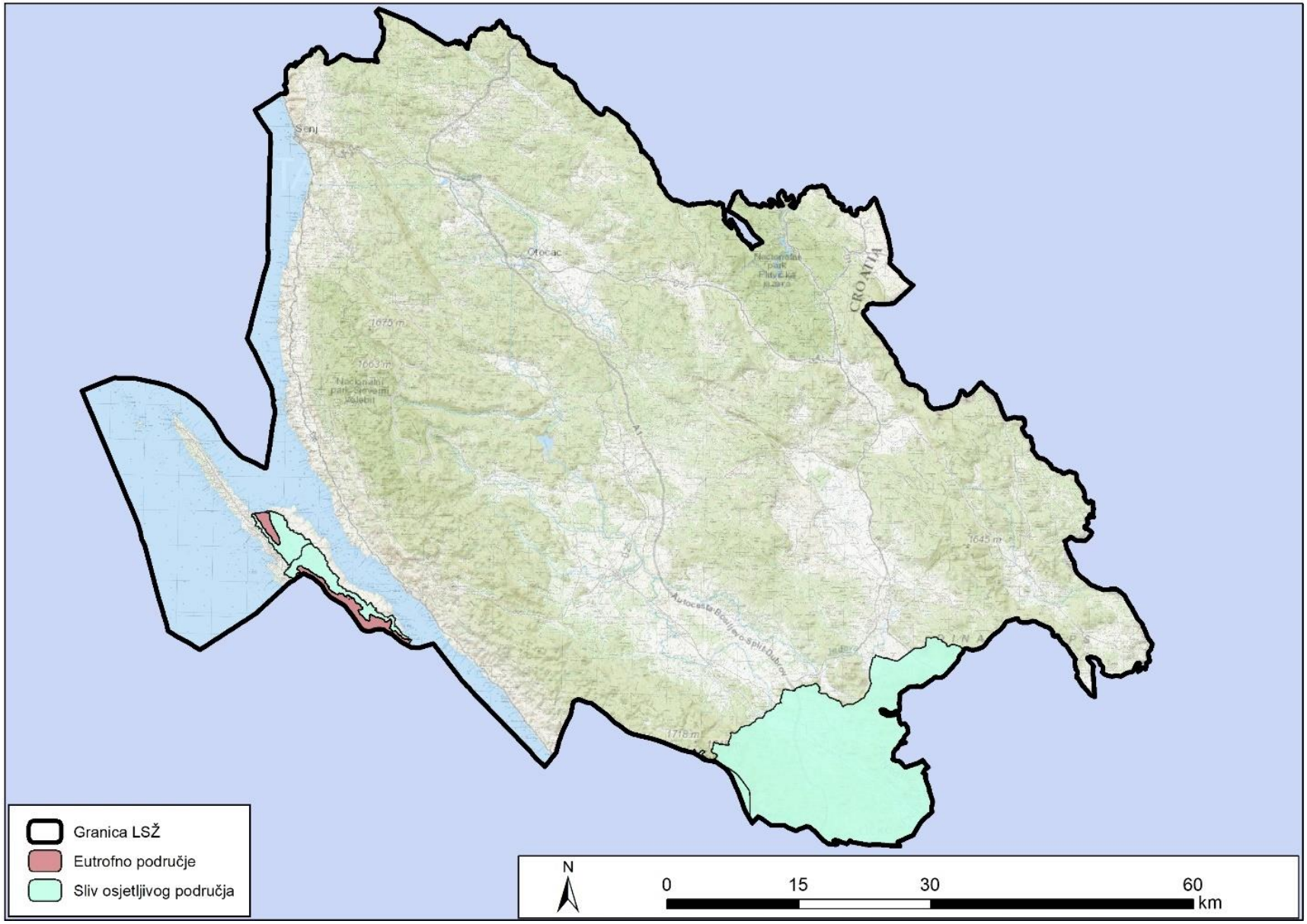

Slika 3.22 Područja loše izmjene voda u priobalnim vodama (Izvor: Hrvatske vode)

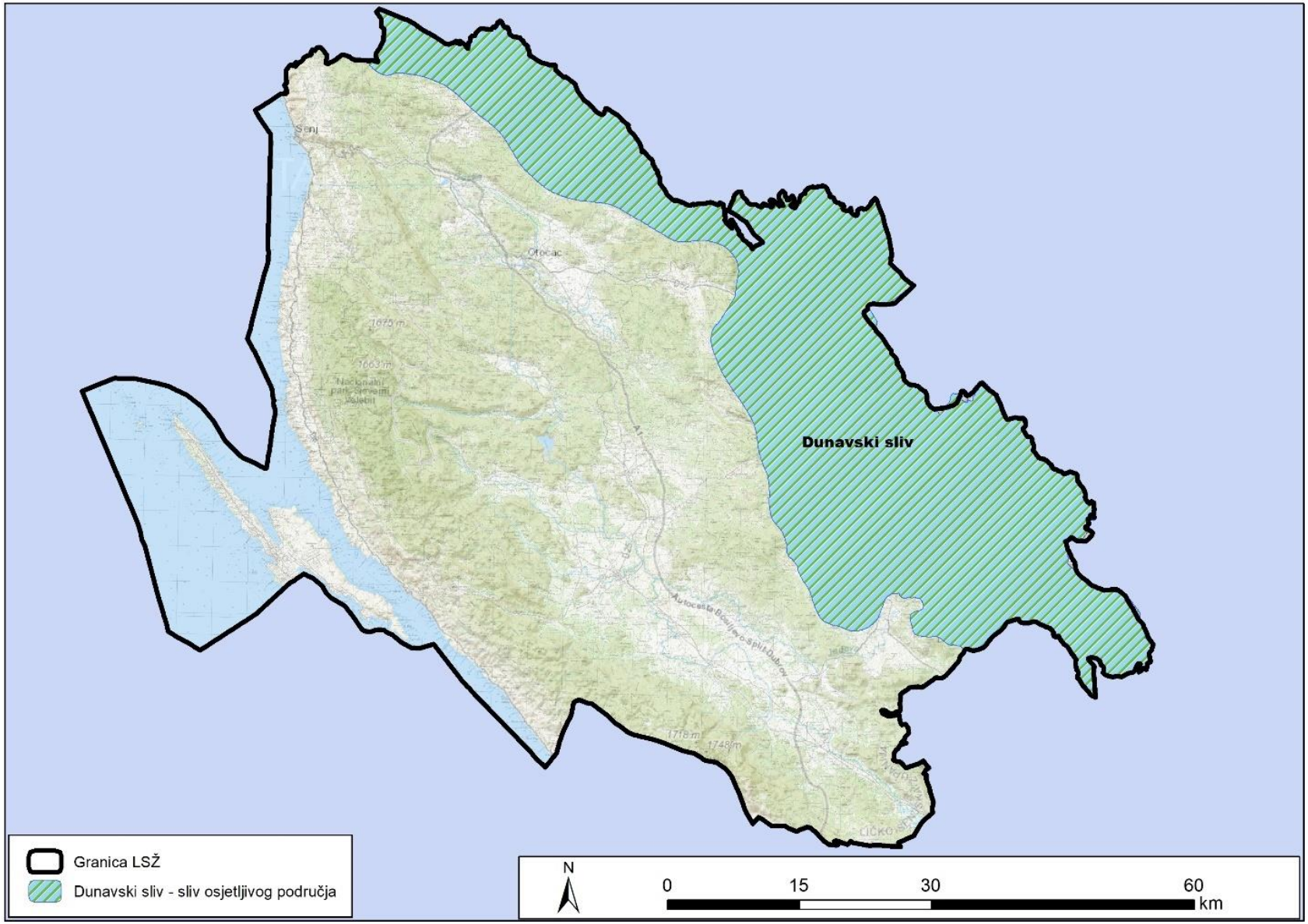

Slika 3.23 Područja podložna onečišćenju nitratima poljoprivrednog porijekla na području LSŽ (Izvor: Hrvatske vode)

3.3.5. Poplavni rizik

Prema prethodnoj procjeni rizika od poplava 305.562,42 ha unutar Županije spada pod područje koje je pod značajnim potencijalnim rizikom od poplava dok 229.055,94 ha spada pod područje koje nije pod značajnim potencijalnim rizikom.

22.705,17 ha predstavlja obuhvat poplavnog scenarija male vjerojatnosti, 15.470,21 ha srednje te 9.563,83 ha velike vjerojatnosti pojavljivanja.

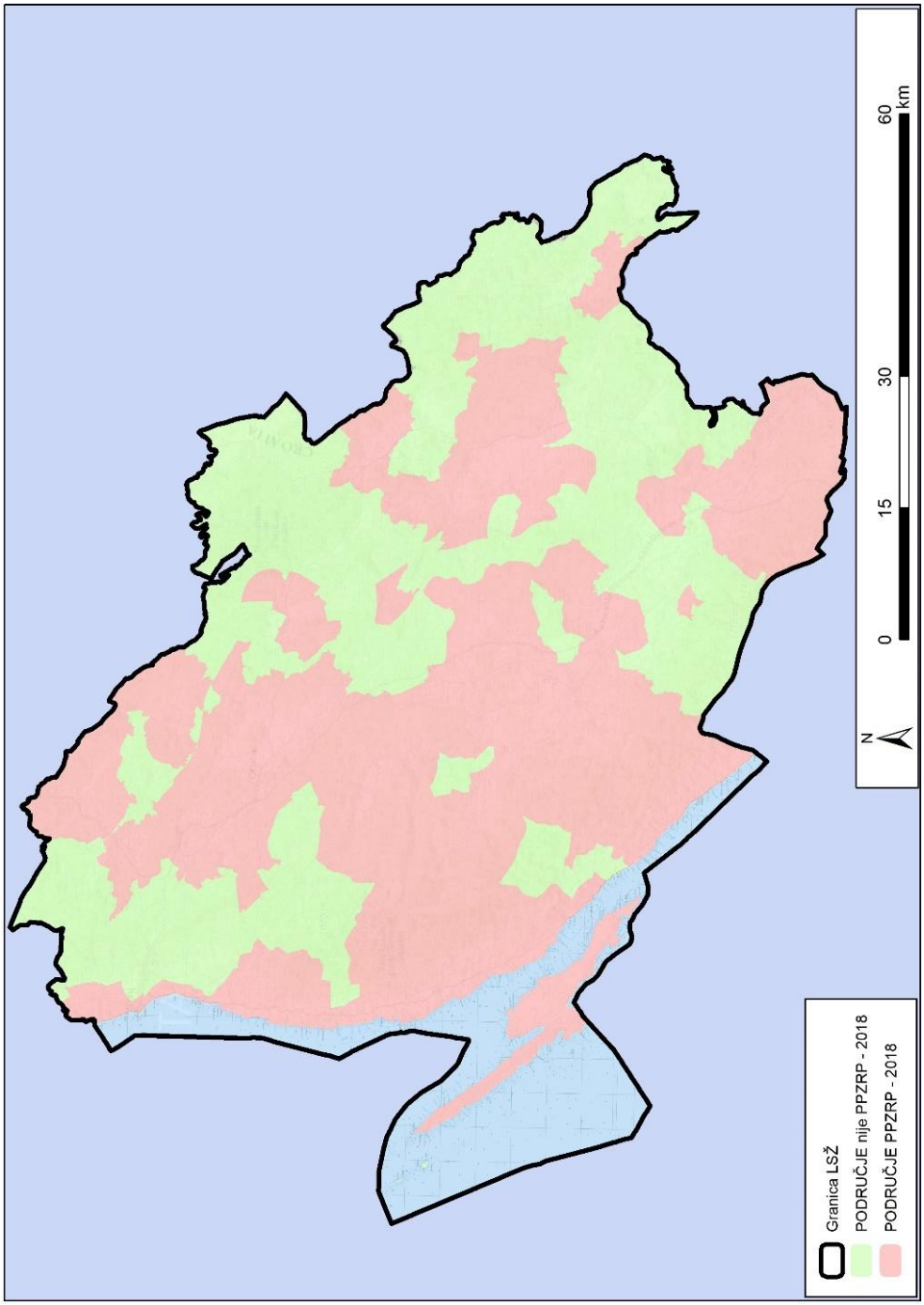

Slika 3.24 Prethodna procjena rizika od poplava (Izvor: Hrvatske vode)

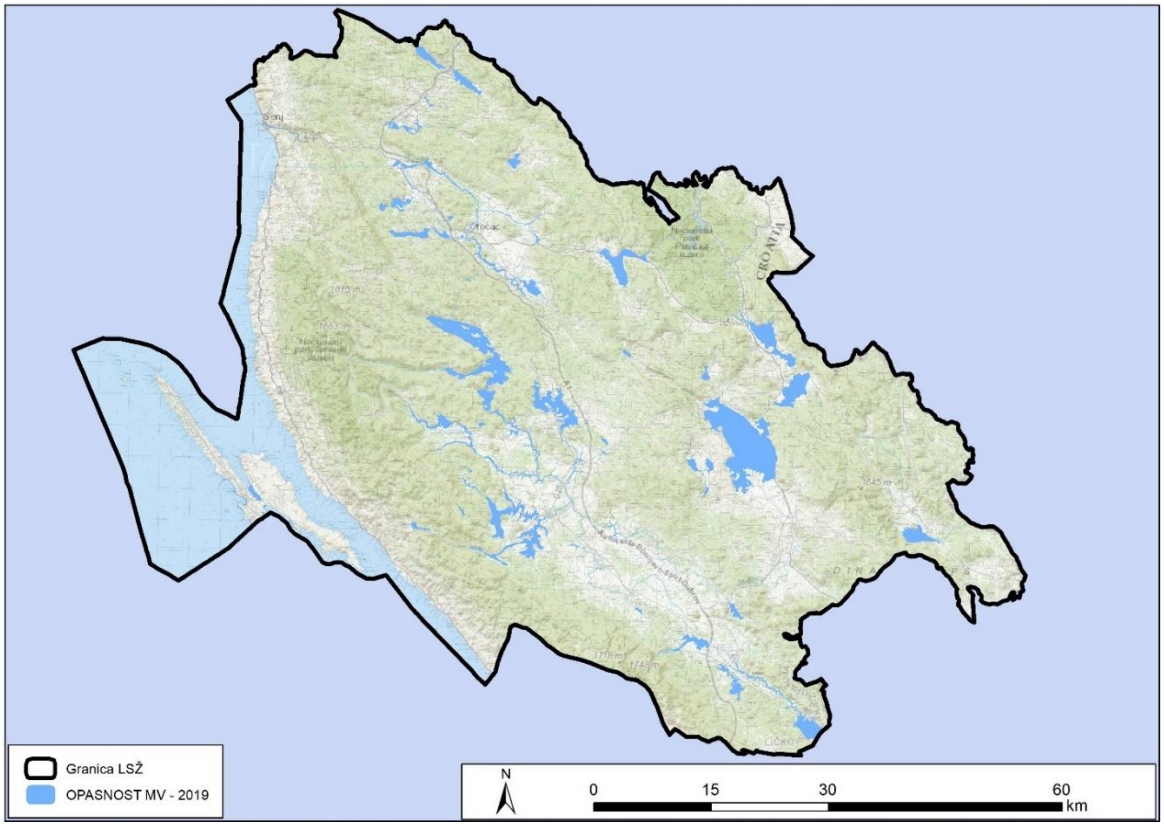

Slika 3.25 Područje male vjerojatnosti (Izvor: Hrvatske vode)

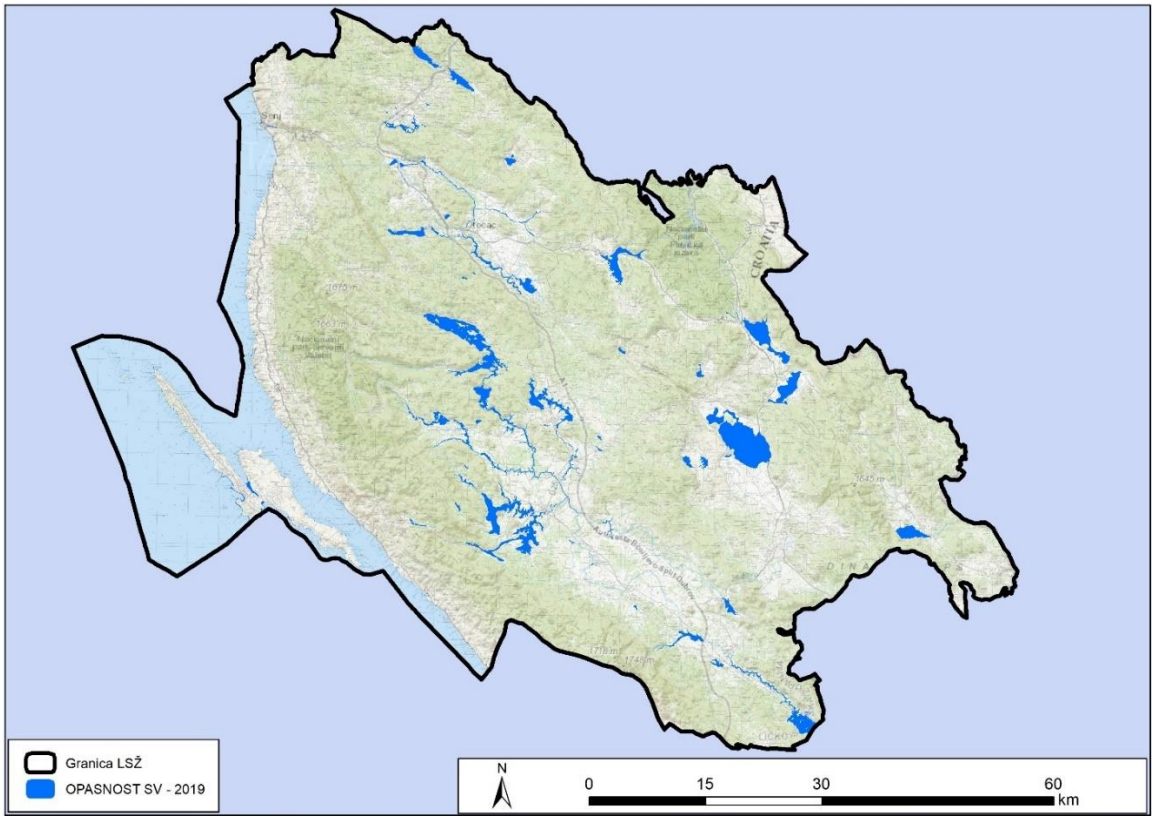

Slika 3.26 Područje srednje vjerojatnosti (Izvor: Hrvatske vode)

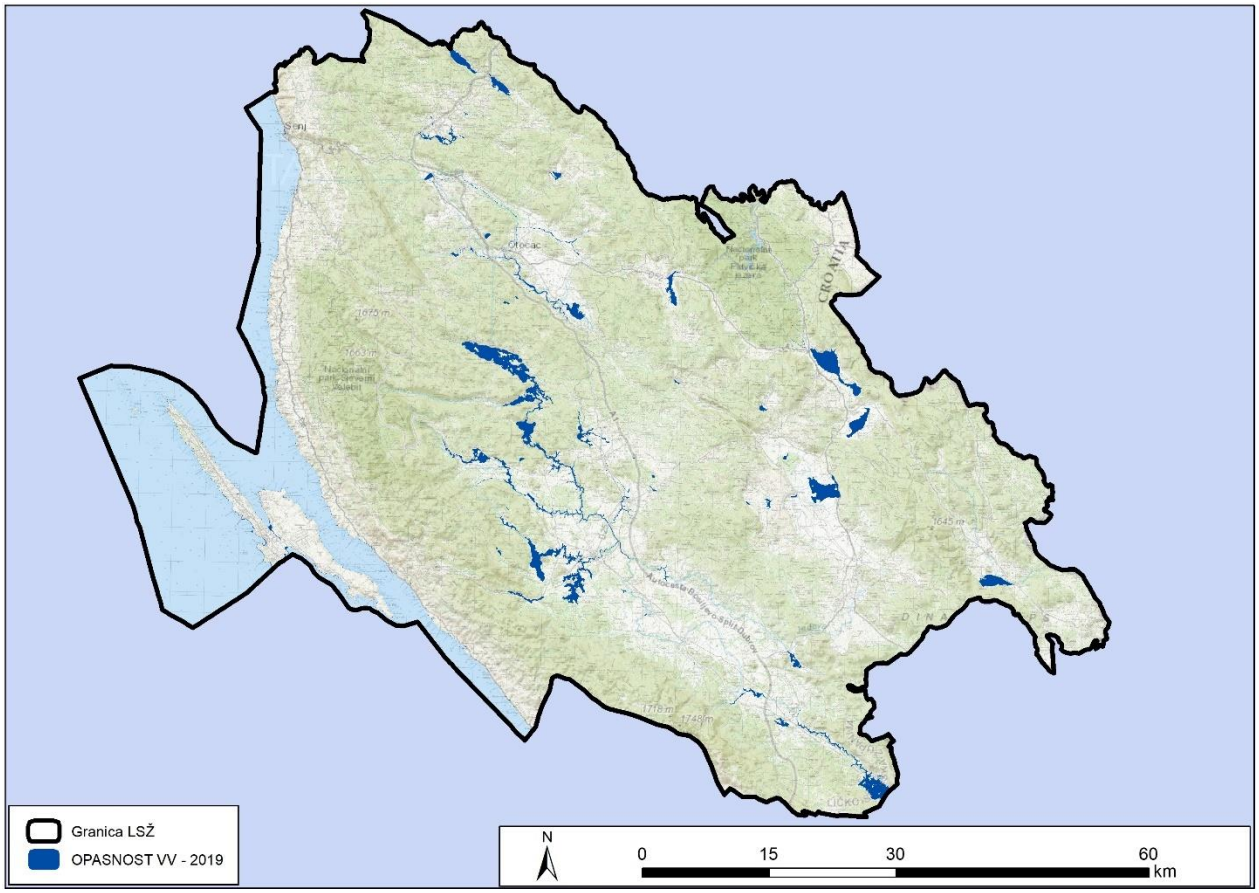

Slika 3.27 Područje velike vjerojatnosti (Izvor: Hrvatske vode)

3.3.6. Bioraznolikost

Vezano uz bioraznolikost, važno je napomenuti da prostor cijele Županije ima izražene mikroklimatske raznolikosti, što doprinosi velikoj raznovrsnosti flore i faune u ovom području. Ovdje se nalaze Nacionalni parkovi Plitvička jezera i Sjeverni Velebit i dio NP Paklenica, Park prirode Velebit, a pod različitim vidovima zaštite nalazi se 30 posto površine Ličko-senjske županije. Biljni svijet sadrži više od 2.600 vrsta, od čega je 78 endema, a mogu se naći rijetke i zaštićene životinjske vrste.

Flora

Ličko-senjska županija je smještena u unutrašnjosti Hrvatske i obuhvaća široko područje planinskih i nizinskih prostora s velikim rasponom nadmorskih visina, a uključuje i obalno područje. Zbog navedenog flora (biljni svijet) ove županije raznolika je i uključuje različite vrste biljaka prilagođenih vrlo raznolikim stanišnim uvjetima. Neke od karakterističnih biljnih zajednica i vrsta koje se mogu pronaći u kontinentalnom dijelu LSŽ su listopadne šume koje uključuju vrste poput bukve (*Fagus sylvatica*) i hrasta (*Quercus spp*.), smrekove i borove šume gdje su dominantne vrste smreka (*Picea abies*) i obični bor (*Pinus sylvestris*) te kombinirane bukovo-jelove šume koje ujedno zauzimaju najveću površinu i nizinske hrastovo-grabove šume na manjim površinama. Na

planinskim livadama mogu se pronaći različite vrste kao što su ljubičice, planinski jaglaci, vrijes i ostale. Krška područja koja se nalaze u dijelu Ličko-senjske županije sadrže i neke endemske biljne vrste koje su prilagođene posebnim uvjetima staništa. Uz rijeke i jezera mogu se pronaći različite vrste o vodi ovisnih biljaka kao što su trska, lokvanji i vodena perunika.

Obalni pojas ove županije ima specifična floristička obilježja u odnosu na unutrašnjost koja je pretežno planinska. U obalnom području mogu se naći različite vrste biljaka prilagođene uvjetima koji su određeni blizinom Jadranskog mora. Na stjenovitim obalnim dijelovima mogu se nalaziti, biljke prilagođene suhim i sunčanim uvjetima, poput nekih vrsta kaktusa i sukulenata. Na nekim dijelovima obale mogu se pronaći šume u raznim stadijima (npr. makija) koje uključuju vrste poput hrasta crnike (*Quercus ilex*) i čempresa (*Cupressus sempervirens*). U ovom dijelu županije rastu tipične mediteranske biljke, kao što su maslina (*Olea europaea*), smokva (*Ficus carica*) i ružmarin (*Rosmarinus officinalis*). Obalni pojas sadrži endemske biljne vrste koje su prilagođene specifičnim uvjetima obale i staništima poput npr. stijena ili pjeskovitih plaža.

Fauna

Od životinjskih vrsta neke od značajnijih su medvjed (*Ursus arctos*), vuk (*Canis lupus*), lisica (*Vulpes vulpes*), jelen (*Cervus elaphus*), divlje svinje (*Sus scrofa*), od ptica ovdje se mogu naći jastreb (*Accipiter spp.*), orao štekavac (*Aquila chrysaetos*), jarebica (*Perdix perdix*), od vodozemaca i gmazova krastača (*Bufo spp.*), različite vrste zmija, poput otrovnice poskoka (*Vipera ammodytes*) ili neotrovne bjelouške (*Natrix natrix*). U rijekama i potocima može se naći raznovrsna populacija riba, a jedna značajnijih vrste je pastrva (*Salmo trutta*).

Staništa

Na prostoru Županije nalazi se 1394 kombinirana stanišna tipa prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“ br. 27/21, 101/22). Glavni stanišni tipovi zastupljeni su kako slijedi (Slika 3.28):

- A Površinske kopnene vode i močvarna staništa - 3854,87 ha
- B Neobrasle i slabo obrasle kopnene površine - 16700,47 ha
- C Travnjaci cretovi i visoke zeleni - 123670,03 ha
- D Šikare - 7590,78 ha
- E Šume - 347500,23 ha
- F Morska obala - 130,47 ha i 262,5881 km
- G More - 61695,045 ha
- H Podzemlje – staništa nisu zabilježena
- I Kultivirane nešumske površine i staništa s korovnom i ruderalnom vegetacijom - 29508,43 ha
- J Izgrađena i industrijska staništa - 5834,36 ha
- K Kompleksi staništa - staništa nisu zabilježena.

Najzastupljenija su šumska staništa.

Od šumskih staništa, ovdje se nalazi 14 stanišnih tipova, a prikazani su u tablici u nastavku (Tablica 3.17).

Tablica 3.17 Šumska staništa na području LSŽ (Izvor: www.bioportal.hr)

NKS_KOD	NKS_IME	Površina (ha)
E.3.1.	Mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume	879,65
E.3.5.	Primorske, termofilne šume i šikare medunca	4762,03
E.3.5./C.3.5.	Primorske, termofilne šume i šikare medunca / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	81,03
E.4.2.	Srednjoeuropske, acidofilne bukove šume	310,59
E.4.5.	Mezofilne i neutrofilne čiste bukove šume	114282,56
E.4.5.	Mezofilne i neutrofilne čiste bukove šume	2909,23
E.4.6.	Jugoistočnoalpsko-ilirske, termofilne bukove šume	23770,74
E.5.2.	Dinarske bukovo-jelove šume	130952,12
E.6.1.	Pretplaninske bukove šume	23022,52
E.7.3.	Smrekove šume	2294,58
E.7.4.	Šume običnog i crnog bora na dolomitima	1700,37
E.8.1.	Mješovite, rjeđe čiste vazdazelene šume i makija crnike ili oštrike	273,85
E.9.2.	Nasadi četinjača	5766,61

Najzastupljenije su Dinarske bukovo-jelove šume (E.5.2.) s 130952,12 ha, a najmanje su zastupljene Primorske, termofilne šume i šikare medunca / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci (E.3.5./C.3.5.) 81,03 ha.

Sukladno Prilogu II. Pravilnika o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“ br. 27/21, 101/22), odnosno popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja zastupljenih na području Republike Hrvatske, a isto je sagledano prema prvom stanišnom tipu u mozaiku, na području LSŽ može se naći oko 126096,16 ha predmetnih stanišnih tipova odnosno oko 23,57 %.

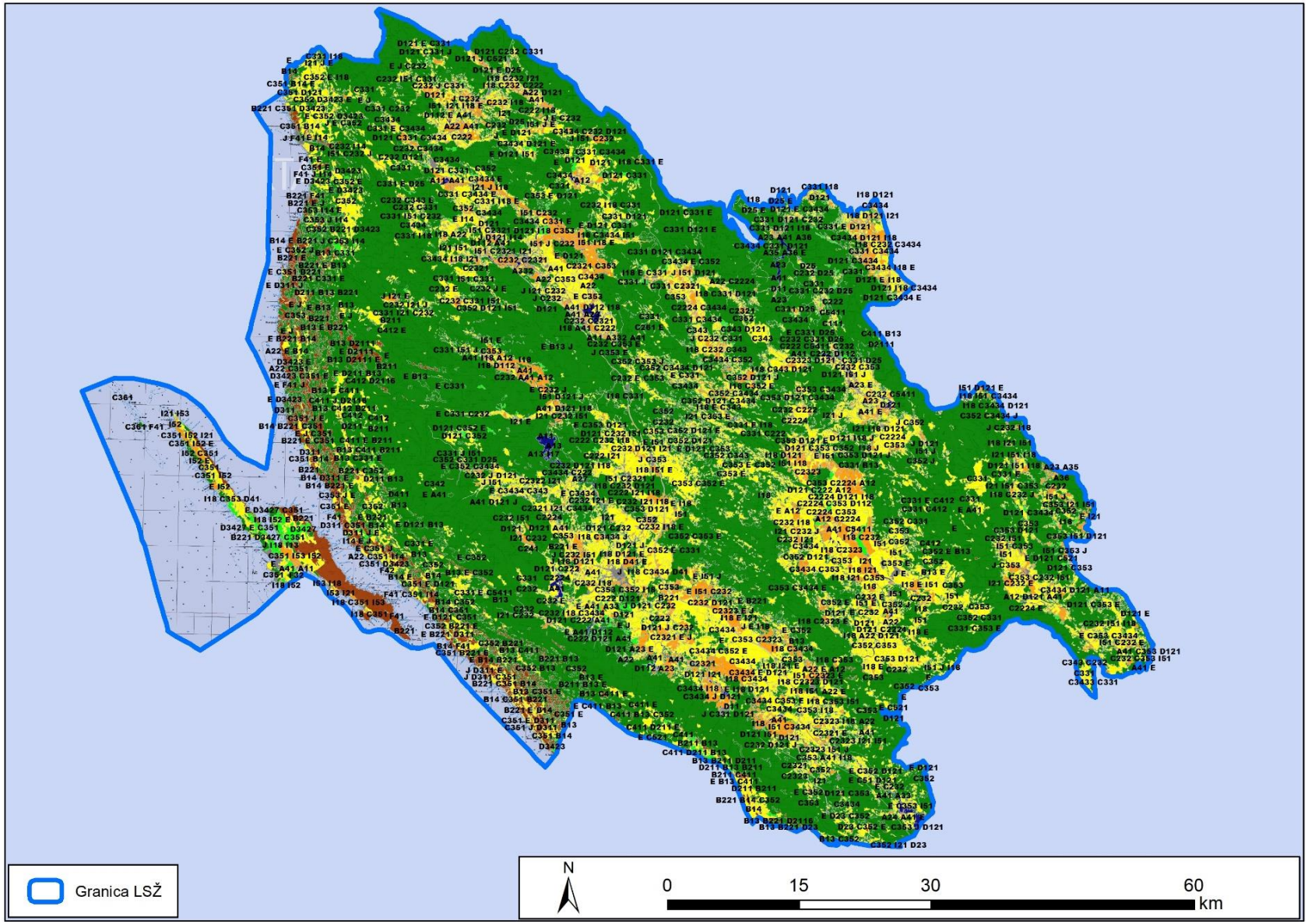

Slika 3.28 Kopneni stanišni tipovi na području LSŽ - Karta prirodnih, poluprirodnih i kopnenih ne-šumskih staništa 2016 na djelu obuhvata predloženog zahvata (Izvor: www.bioportal.hr)

3.3.7. Zaštićena područja prirode

Plitvička jezera su najveći, najstariji i najposjećeniji hrvatski nacionalni park, proglašen nacionalnim parkom 1949. g. Nacionalni park Plitvička jezera uvršten je u popis svjetske prirodne baštine UNESCO-a 1979. godine. Njegova specifična ljepota utočište je ljubiteljima prirode i inspiracija umjetnicima, a jedinstvenost i bogatstvo prirode poligon za istraživanje znanstvenicima.

Velebit je najveća planina u Hrvatskoj, dugačak je oko 145 kilometara, a širok od 30 na sjeveru do 10 kilometara na jugu. Vrijednost i ljepota prirode Velebita odavno su prepoznate, pa je čitava planina uvrštena još davne 1978. godine u mrežu svjetskih rezervata biosfere u sklopu UNESCO-ova programa Čovjek i biosfera (MAB). Čitava planina Velebit proglašena je Parkom prirode 1981. godine. Godine 1999. u sjevernom dijelu planinskog niza osnovan je Nacionalni park Sjeverni Velebit. Područje je proglašeno nacionalnim parkom zbog izrazite raznolikosti krških fenomena, bogatstva flore i faune na relativno malom prostoru. Cijelo područje planine zaštićeni je park prirode, a Sjeverni Velebit i Paklenica nacionalni su parkovi.

Godine 1999. u sjevernom dijelu planinskog niza osnovan je Nacionalni park Sjeverni Velebit (109 km2), s najvišim vrhovima preko 1600 m - Veliki Zavižan, Gromovača, Vratarski kuk. Unutar granica Nacionalnog parka našla su se i područja pod posebnom zaštitom. Najvrjednija su dva hrvatska stroga rezervata - Rožanski i Hajdučki kukovi kao osobiti geomorfološki fenomeni, a nešto sjevernije i Velebitski botanički vrt (osnovan 1967. g.), s okolnim botaničkim rezervatom. Još sjevernije je botanički rezervat Visibaba s nalazištem hrvatske sibireje (Sibirea altaiensis ssp. croatica) i šumski rezervat Borov vrh s odlično očuvanim autohtonim vrstama crnog bora (Pinus nigra). Na jugoistočnoj granici Park se približava specijalnom rezervatu šumske vegetacije - Štirovači, nekad prvom nacionalnom parku na ovim prostorima. Prirodne znamenitosti Velebita upotpunjuju još i znanstveno i turistički vrijedni speleološki objekti u Hrvatskoj - Cerovačke pećine (južni Velebit) i Lukina jama (sjeverni Velebit) te mnoge manje spilje i jame, kao i niz značajnih geomorfoloških (Kiza, Tulove grede, kuk Stapina itd.) i hidroloških objekata (vrelo i tok Zrmanje itd.).

Paklenica - Na cijeloj dužini, od Senja do Zrmanje, doline Velike i Male Paklenice jedini su prekidi kontinuiteta cjelovite primorske padine Velebita. Kanjonske doline uz more, a prema unutrašnjosti šire doline uvukle su se do pod najviše Velebitske vrhove, a njihovim koritima teku i jedini potoci velebitskog primorja. Klanac Velike Paklenice dug 2,5 km, u čijem gornjem dijelu se nalazi najveća okomica u Velebitu: Anića - kuk. Ta 400 m visoka stijena ujedno je i najpoznatija alpinistička točka u Hrvatskoj. Cijeli sliv Male Paklenice teže je pristupačan i slabije posjećen, pa je i za budućnost zacrtan kao "zona divljine" u kojoj se gnijezdi bjeloglavi sup. Od nekoliko većih speleoloških objekata u Nacionalnom parku najljepši je Manita peć u donjem dijelu Velike Paklenice. Istražena dužina ove spilje je 175 m, s impresivnim dimenzijama podzemnih dvorana. Ona najveća duga je 65 m, a visoka 32 m. Još početkom 20. stoljeća u Manitoj peći pronađen je endemičan pseudoškorpion. Na području Nacionalnog parka postoji oko 150 km planinarskih staza i putova. Svakako najposjećenija je staza od ulazne recepcije, kanjonom Velikom Paklenicom do Planinarskog doma Paklenica (trajanje oko 2 sata).

Tablica 3.18 Zaštićena područja prirode u LSŽ

ZP Kategorija	**Naziv**
Nacionalni park	Plitvička jezera
Nacionalni park	Paklenica
Nacionalni park	Sjeverni Velebit
Park prirode	Velebit
Posebni rezervat	Štirovača
Posebni rezervat	Laudonov gaj
Posebni rezervat	Čorkova uvala
Posebni rezervat	Velika Plješivica - Drenovača
Posebni rezervat	Zavižan - Balinovac - Zavižanska kosa
Posebni rezervat	Kolanjsko blato - blato Rogoza
Posebni rezervat	Lun - divlje masline
Posebni rezervat	Visibaba - rezervat
Spomenik parkovne arhitekture	Velebitski botanički vrt
Spomenik prirode	Velnačka glavica
Spomenik prirode	Vrela Gacke
Spomenik prirode	Pčelinj pećica
Spomenik prirode	Ostrovica
Spomenik prirode	Samogradska pećina
Spomenik prirode	Ledenica
Spomenik prirode	Petrićeva pećina
Spomenik prirode	Crna pećina
Spomenik prirode	Golubnjača
Spomenik prirode	Šupljara
Spomenik prirode	Amidžina pećina
Spomenik prirode	Medina pećina
Strogi rezervat	Hajdučki i Rožanski kukovi
Značajni krajobraz	Zavratnica
Značajni krajobraz	Bijeli potoci – Kamensko
Značajni krajobraz	Zrće
Značajni krajobraz	Gacko polje
Značajni krajobraz	Dabarsko polje
Značajni krajobraz	Risovac - Grabovača

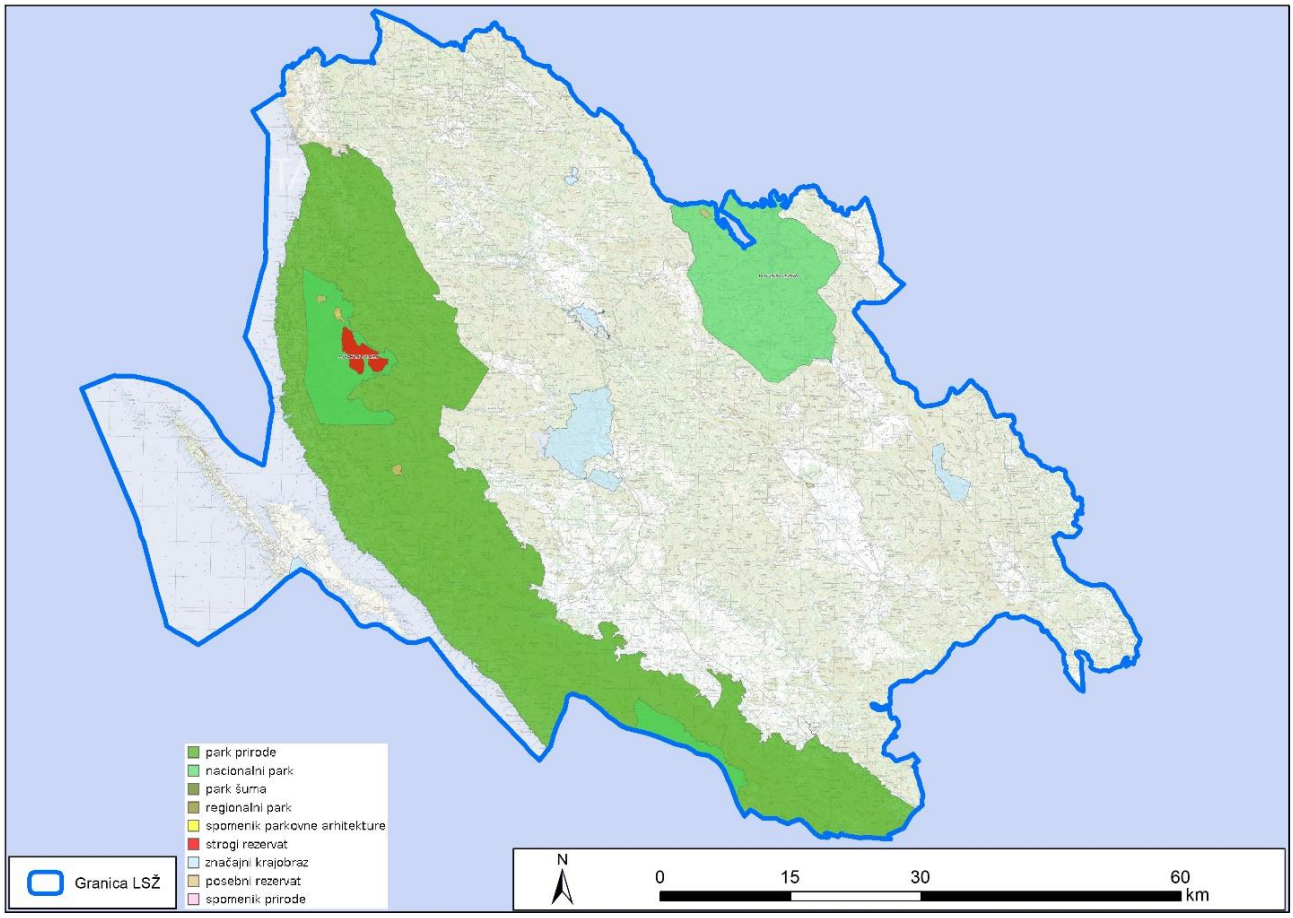

Slika 3.29 Zaštićena područja prirode (Izvor: Bioportal)

3.3.8. Šume i šumarstvo

Šume predstavljaju prirodno bogatstvo s općekorisnim i gospodarskim funkcijama. Prema Zakonu o šumama („Narodne novine“ broj 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20) gospodarske funkcije šuma su: proizvodnja drvnih šumskih proizvoda, šumskog reprodukcijskog materijala i nedrvnih šumskih proizvoda, a općekorisne funkcije šuma su: zaštita tla, prometnica i drugih objekata od erozije, bujica i poplava, utjecaj na vodni režim i kvalitetu voda, utjecaj na plodnost tla i poljodjelsku proizvodnju, utjecaj na klimu i ublažavanje posljedica klimatskih promjena, zaštita i unapređenje čovjekova okoliša, stvaranje kisika, ponor ugljika i pročišćavanje atmosfere, rekreativna, turistička i zdravstvena funkcija, stvaranje povoljnih uvjeta za divljač i ostalu faunu i povećan utjecaj zaštitnih šuma i šuma posebne namjene na bioraznolikost.

Područjem Ličko-senjske županije i dijelom Zadarske županije šumama i šumskim zemljištima gospodari Uprava šuma Podružnica Gospić, kao jedna od 16 podružnica trgovačkog društva Hrvatske šume d.o.o. Zagreb. Obuhvaća područje koje se prostire na sjeveru od Male Kapele, „ličkog“ dijela srednjeg i južnog Velebita, spuštajući se sve do mora na području Šumarije Karlobag, pa preko čitavog Ličkog sredogorja, Ličkog, Gackog, Krbavskog, Koreničkog i Gračačkog polja, do Ličke Plješivice koju i prelazi te ulazi u Lapačko polje, sve do granice s Bosnom i Hercegovinom. Na južnom dijelu područje gospodarenja se spušta sve do rijeke Zrmanje.

Ukupna površina od 329 tisuća ha podijeljena je na 94 gospodarske jedinice kojima gospodari 11 šumarija. UŠP Gospić graniči s tri nacionalna parka u Hrvatskoj, NP „Sjeverni Velebit“, NP „Paklenica“ i NP „Plitvička jezera“ te s nacionalnim parkom „Una“ u Bosni i Hercegovini. Uslijed svoje iznimne ljepote i raznolikosti na području UŠP Gospić ima mnogo zaštićenih objekata. Najveće i najznačajnije zaštićeno područje je Park prirode Velebit. Tu su i park-šuma „Laudonov gaj“, posebni rezervat šumske vegetacije „Velika Plješivica – Drenovača“, spomenici prirode Vrela Gacke, Vrelo Une, Cerovačke špilje, Samogradska, Medina i Amidžina pećina, Petrićeva pećina, Ledenica pećina, Ostrovica, Velnačka glavica, Pčelinja pećina, značajni krajobrazi Dabarsko polje, Gacko polje i Bijeli potoci – Kamensko (https://www.sumari.hr/biblio/pdf/14355.pdf).

Ovako veliki i šaroliki prostor obiluje značajnim bogatstvom flore i faune, od kojih je velik broj zaštićen, a one najugroženije se nalaze i u crvenom popisu i crvenim knjigama ugroženih vrsta Hrvatske. Zbog razvedenog reljefa, različitih vrsta tla, različitih ekspozicija i nadmorskih visina, koje se kreću od 0 m (Karlobag) do 1657 m (vrh Ozeblin), na području UŠP Gospić srećemo mnoge biljne zajednice, fitocenoze. Uz rijeke i potoke nalazimo manje fragmente zajednica hrasta lužnjaka i johe, inače karakteristične za nizinske predjele. U podnožjima brda pridolaze zajednice hrasta kitnjaka, običnog graba i obične bukve, s različitim udjelima vrsta, ovisno o dubini tla, ekspoziciji i dr. S povećanjem nadmorske visine prevladavaju čiste bukove šume koje prelaze u bukovo-jelove šume pa u pretplaninske bukove šume, da bi na vrhovima, na samoj granici šumske vegetacije prešle u klekovine bukve i planinskog bora te planinske rudine. Posvuda, na južnim termofilnijim ekspozicijama i na kamenitim grebenima, te na vrlo plitkim i skeletnim tlima ličkog sredogorja, pridolaze crni grab, hrast medunac, hrast cer, crni jasen i dr. termofilne vrste karakteristične više za submediteran.

Na pojedinim lokalitetima mogu se naći i neke druge zajednice, kao što su smrekove šume u udolinama i mrazištima (Štirovača), reliktne sastojine crnog bora (Komarnica, Šeganovac), umjetno podignute sastojine hrasta lužnjaka u Krbavskom polju (Laudonov gaj), šume bjelograbića s maklenom, hrastom meduncem i crnim jasenom južno od Korenice nastale uslijed prodora sredozemne klime (Debelo Brdo, Jošane) i mnogobrojne kulture crnogorice nastale pošumljavanjima, od kojih su najveći kompleksi borove kulture Medak i Žitnik. Raritet su sastojine gdje se skoro dodiruju tipična vrsta nizinskih poplavnih šuma – hrast lužnjak i tipična vrsta gorskih vlažnih područja – obična jela na području Premuževa i Crnog jezera. Obrasle šumske površine pokrivaju 287 tisuća ha ili 87 % ukupne površine. Od toga su 235 tisuća ha sjemenjače, kulture i panjače, dok ostalu površinu pokrivaju šikare i šibljaci. Šumama na strmim terenima te plitkim i skeletnim tlima se ne gospodari, već je njihova uloga prvenstveno usmjerena općekorisnim funkcijama šume poput zaštita tla od erozije. Dio šuma je izdvojen iz gospodarenja zbog pjevališta tetrijeba, radi zaštite izvora i vodenih tokova i dr. U cilju potrajnog gospodarenja, od ukupnog drvnog fonda koji u UŠP Gospić iznosi oko 47 milijuna m^3 i koji se svake godine poveća, odnosno priraste za 990 tisuća m^3, siječe se godišnje samo dio, oko 700 tisuća m^3 bruto mase. Gospodari se prebornim, raznodobnim i manjim dijelom jednodobnim načinom. To znači da se sa svakom sječom uklanjaju prvenstveno stara prezrela stabla, oštećena i bolesna, oslobađajući i inicirajući razvoj mladih biljaka. Uzgojnim radovima njege, čišćenja i dr. pomaže se rast i razvoj tih biljaka.

Svake godine se vrši i pošumljavanje određenih površina sadnicama različitih vrsta drveća, sanacija eventualnih opožarenih površina i drugi radovi biološke obnove šuma (https://www.sumari.hr/biblio/pdf/14355.pdf).

Na području LSŽ nadležne su Uprava šuma podružnica Gospić i Uprava šuma podružnica Senj te 14 šumarija: Senj, Brinje, Krasno, Otočac, Perušić, Karlobag, Vrhovine, Gospić, Korenica, Udbina, Donji Lapac, Sveti Rok, Gračac i Pag.

Prema služenim podacima dobivenim od Hrvatskih šuma u tablicama u nastavku nalaze se podaci o uzgojnom obliku šumskih sastojina kao i o namjeni šuma i površini koju zauzimaju na području Županije.

Tablica 3.19 Uzgojni oblik šumskih sastojina

UZGOJNI OBLIK	površina
Sjemenjače	116.911,04
Kultura	5.262,89
Panjača	64.594,12
Šikara	5.2591,73
Šibljak	1.563,31
Ostalo	21.628,44

Tablica 3.20 Namjena šuma

NAMJENA ŠUMA	POVRŠINA
Gospodarske	**130.664,51**
Gospodarska	129.400,83
Kultura	1.263,68
Zaštitne	**61.113,55**
Zaštita zemljišta	61.101,15
Zaštita ostalog	12,4
Šume posebne namjene	**72.372,13**
Šumski sjemenski objekt	149,09
Šuma za znanstvena istraživanja	91,56
Šuma za potrebe obrane RH	66,62
Park prirode	71.044,04
Značajni krajobraz	983,41

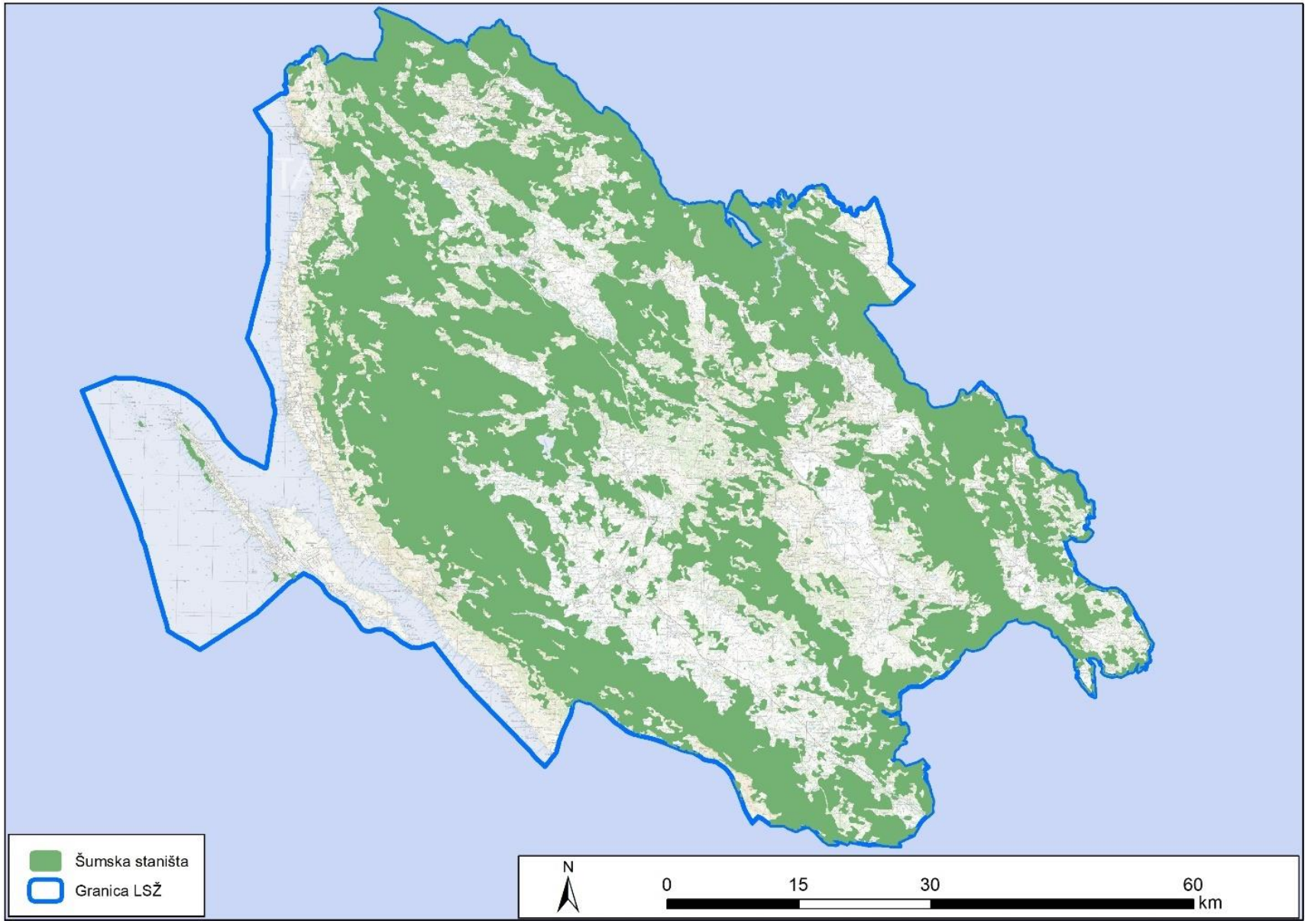

Slika 3.30 Šumska staništa (Izvor: CLC)

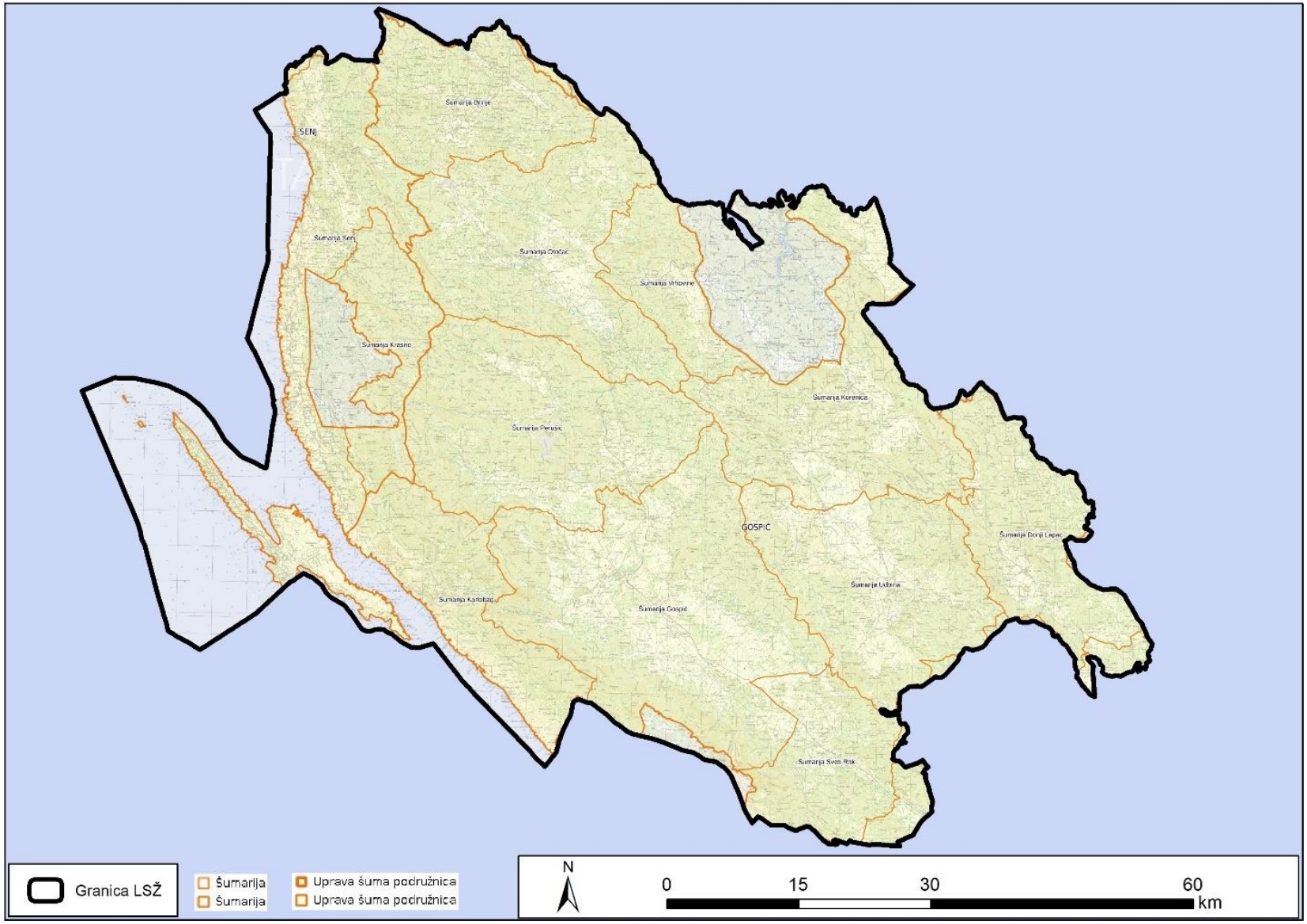

Slika 3.31 Uprava šuma te šumarije nadležne na prostoru LSŽ (Izvor: Gospodarska podjela državnih šuma WMS - http://registri.nipp.hr/izvori/view.php?id=370; Gospodarska podjela šuma šumoposjednika WMS - http://registri.nipp.hr/izvori/view.php?id=257)

3.3.9. Lov i ribolov

3.3.9.1. Lov

Lov predstavlja značajnu turističku ponudu u Županiji. Raznolikost divljači ne privlači samo lovce u lovišta na ovom području, već i njihove pratioce kao i ljubitelje foto safarija u potrazi za izvanrednim pejzažima i fotografijama flore i faune.

U predjelima niske šume, na poljima i u kršu žive jelen lopatar, zec, lisica, kuna i jazavac, dok u visokim šumama podložnim kontinentalnoj klimi možemo naći jelena, srnu, vuka, divlju svinju, divlju mačku, risa i medvjeda. U planinskom kršu nalazimo divokozu, muflona i kozoroga, dok je pernata divljač zastupljena sa divljim golubom, jarebicom, fazanom, prepelicom, šljukom, kamenjarkom, divljom guskom, divljom patkom, velikim tetrijebom i sl.

Na području cijele Hrvatske, pa tako i u Županiji, lovstvo i lovni turizam posebno su regulirani, stoga je neophodno da se lovcima i njihovoj pratnji pridruži službena osoba u vidu lovočuvara ili vlasnika lovne licence za pojedino lovište.

Županija, na površini od 5.350 km^2, zbog svoje osebujnosti s pravom zaslužuje epitet prirodoslovnog muzeja na otvorenom. Na malim udaljenostima izmjenjuju se površinski i podzemni krški oblici s bogatim biljnim svijetom (s više od 2.600 vrsta, od čega 78 endema) i rijetkim zaštićenim vrstama životinja (vuk, ris, tetrijeb gluhan, orao zmijar, sova ušara). Reljef je vrlo dinamičan i raznovrstan s tri posebne cjeline.

Županija je ruralni prostor s očuvanim prirodnim okolišem gdje prevladavaju manja naselja sela, što privlači lovce iz cijelog svijeta. Lovci dolaze najčešće zbog odstrjela divljači ili samo promatranja ili snimanja divljači, uz plaćanje određenih naknada propisanih u cjeniku lovišta.

U lovnoj ponudi Županije, u gotovo svim lovištima, najzastupljenija krupna divljač je divlja svinja, srna i smeđi medvjed. Nepristupačni tereni i kvalitetna staništa omogućili su razvoj trofejnih primjeraka divlje svinje. Na južnoj strani Velebita uz more, u lovištima "Sveti Juraj" i "Jablanac", nudi se atraktivan lova na muflona, divokozu i jelena lopatara. Od sitne divljači, lovišta Ličko-senjske županije nude odstrel jarebice kamenjarke, šljuke, prepelice, fazana i zeca. Medvjed po svojim biološkim osobinama ima značajno mjesto u svijesti ljudi i postoji veliki međunarodni interes za očuvanje te vrste. Zbog toga je u Republici Hrvatskoj osnovan tim stručnjaka koji su sačinili generalni plan gospodarenja medvjeđom populacijom iz kojeg proizlaze i godišnji planovi. Plan gospodarenja smeđim medvjedom podložan je periodičnim revizijama, što znači da jedno utvrđeno brojno stanje, utvrđeni prirast i kvota odstrjela, nisu fiksni nego se mijenjaju prema utvrđenom broju divljači za svaku godinu. Lovna sezona na medvjeda traje od 16. listopada do 31. prosinca te od 1. veljače do 31. ožujka kalendarske godine. Ostale (sporedne) vrste divljači, a pri tom se misli na svu ostalu divljači koja u lovištu obitava stalno ili povremeno, prvenstveno će se zaštićivati sukladno Zakonu o lovstvu i Zakonu o zaštiti prirode, a lovit će se i koristiti ovisno o brojnom stanju populacije i propisu lovno-gospodarske osnove.

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede na području Županije postoje 64 aktivna lovišta (Tablica 3.21). Lovni turizam predstavlja značajnu turističku ponudu u Lici. Raznolikost divljači ne privlači samo lovce u lovišta na ovom području, već i njihove pratioce kao i ljubitelje foto safarija u potrazi za izvanrednim pejzažima i fotografijama flore i faune. Zakon o lovstvu („Narodne novine“ broj 99/2018, 32/2019, 32/2020) propisuje obavezu gospodarenja lovištem i divljači, a gospodarenje obuhvaća uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova, kao i izradu, obnovu i reviziju lovno-gospodarskih planova.

Tablica 3.21 Lovišta u LSŽ (Izvor: https://sle.mps.hr)

Broj	Naziv	Površina(ha)
IX/124	Švica	2413
IX/41	Bijeli potoci	6393
IX/40	Kamensko	12051
IX/39	Bilo	1618
IX/38	Marković- Rudine	10734
IX/13	Senj	10286
IX/12	Risovac	5152
IX/1	Antinovica	3520
IX/15	Škrda	207
IX/16	Begovača	7220
IX/19	Velinac	5113
IX/21	Vidovača	11781
IX/36	Mali alan	16810
IX/35	Ljubovo	6507
IX/33	Kremen	8812
IX/32	Karlovićeva korita	17491
IX/31	Mala Kapela	5097
IX/30	Srednji Velebit	12274
IX/3	Bok-Veliki vrh	3861
IX/24	Bitoraj	8123
IX/9	Lukovo šugarje	7724
IX/2	Golo trlo	9926
IX/5	Godača	9281
IX/34	Lisina	2620
IX/29	Jadovno	5928
IX/28	Crna duliba- metla	7302
IX/10	Ramino korito	8505
IX/7	Krekovača	7537
IX/4	Crno jezero	5847
IX/37	Vrh jelovi	17152
IX/27	Krivi javor iii	5942
IX/26	Plješivica	7752
IX/23	Vrebao	12661
IX/22	Visočica	15663

IX/20	Veliki Vujnovac	10957
IX/18	Škamnica	3621
IX/17	Sv. Juraj	7940
IX/14	Sjeverni velebit	29421
IX/8	Krivi javor ii	4552
IX/6	Jablanac	5877
IX/25	Mrsinj	2887
IX/113	Gospić	13193
IX/108	Vrhovine	4906
IX/114	Bilaj-ribnik	-
IX/115	Mogorić	-
IX/116	Medak	8341
IX/104	Dabar	3627
IX/106	Otočac	8386
IX/122	Vaganac	3766
IX/123	Donji lapac	13870
IX/109	Perušić	4778
IX/111	Lički Osik	5073
IX/119	Lovinac	4733
IX/117	Novalja	9537
IX/112	Smiljan	8530
IX/110	Pazarišta	5490
IX/120	Korenica	16318
IX/107	Sinac	3899
IX/105	Kompolje	4900
IX/103	Brinje	6487
IX/101	Jezerane	4163
IX/121	Udbina	16416
IX/118	Baške Oštarije	1222
IX/102	Križ-kamenica	1771

3.3.9.2. Ribolov

Tradicija sportskog ribolova na području grada Gospića vrlo je duga i seže još u 1927. godinu kada je osnovana Sportsko ribolovna udruga Lika. Danas udruga gospodari rijekom Likom i njezinim pritocima Novčicom, Bogdanicom, Otešicom, Jadovom i Glamočnicom, te jezerom Kruščica što čini ukupno 155 kilometara vodotoka.

U vodama su zastupljene mnoge riblje vrste od kojih su najpoznatije pastrva, štuka, som, amur, klen, linjak i zlatni karas. U gornjim dijelovima vodotoka, podno Velebita, živi endemska riba «lički pijor« koja nastanjuje samo ove krške predjele. Osim rijeka, sportskim ribolovcima posebno je atraktivno područje jezera Kruščica gdje obitavaju kapitalni primjerci somova od preko 90 kilograma, šarana preko 25 kilograma, štuke preko 15 kilograma, linjaka i klenova preko 3 kilograma.

Savez za športski ribolov na moru Ličko senjske županije (SŠRM LSŽ) osnovan je 1998. godine sa ciljem poticanja i promidžbe sportskog ribolova na moru. Članice Saveza su sportske udruge koje djeluju na području županije i šire, dok su aktivnosti koje spadaju u sportski ribolov, prije svega natjecanja u udičarenju rukom i štapom iz brodice, ribolovu štapom sa kraja i podvodnom ribolovu.

U organizaciji Saveza postoje sljedeća natjecanja na kojima ljubitelji morskog ribolova mogu pokazati svoje vještine:

1. SRD „LUC“ NOVALJA - međužupanijsko natjecanje,
2. DSRPA „USKOK“ SENJ - županijsko natjecanje,
3. KŠRM „BURA“ KARLOBAG - međužupanijsko natjecanje,
4. KŠR „KORANA“ KARLOVAC - županijsko natjecanje.

Osim organizacija natjecanja, Savez sudjeluje direktno ili indirektno i u zaštiti mora i podmorja na način da organizira razne ekološke aktivnosti koje imaju za cilj očuvanje morskih bioresursa, pretraživanje podmorja, te obilježavanje i iskorjenjivanje štetnih organizama. U posljednjih 17 godina članice Saveza i Savez imali su priliku sudjelovati na brojnim međužupanijskim i državnim natjecanjima i pritom ne osvajajući uvijek visoke plasmane, ali zato dostojanstveno zastupajući našu Ličko senjsku županiju (https://zslsz.hr/clanice/sport/savez-za-sportski-ribolov-na-moru-licko-senjske-zupanije).

Na području Ličko-senjske županije postoje sljedeće ribolovne udruge:

1. Hrvatsko sportsko ribolovna udruga „PASTRVA“ Ličko Lešće
2. Sportsko ribolovno društvo „ŠARAN“ Perušić
3. Sportsko ribolovna udruga „GACKA“ Otočac
4. Sportsko ribolovni savez Ličko-senjske županije
5. Sportsko ribolovno društvo „LUC“ Novalja
6. Društvo za sportski ribolov i podvodne aktivnosti „USKOK“
7. Klub za sportski ribolov na moru „BURA“ Karlobag
8. Sportsko ribolovno društvo „LIPEN“ Donji Lapac
9. Sportsko ribolovno društvo „MATICA“ Korenica
10. Sportsko ribolovna udruga „LIKA“ Gospić

3.3.10. Krajobrazne karakteristike

Prema Krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja izrađenoj za potrebe Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske (I. Bralić, 1995.), Ličko - senjska županija nalazi se unutar krajobrazne jedinice Lika. Ličko-senjska županija se nalazi u gorsko-primorskome dijelu Hrvatske.

Prostorom krajobrazne jedinice Lika dominiraju šumoviti bedemi Velebita, a među poljima kao pejzažna vrijednost ističe se jugoistočni dio Gackog polja s meandrima rijeke Gacke te naposljetku Plitvička jezera kao zasebna identitetska cjelina istočnog ruba Like. Osnovna fizionomija

krajobrazne jedinice Lika su velika krška polja, prosječne nadmorske visine između 450 do 700 m, obrubljena planinskim vijencima.

Glavna karakteristika Županije je veliki udio prirodnih elemenata u krajobraznoj slici u raznim oblicima. Prostorom županije s povećanjem nadmorskih visina prevladavaju šume s većom zastupljenošću bjelogoričnih u odnosu na crnogorične šume. U nizinskom prostoru osim prirodnih travnjaka prisutna je i poljodjelska djelatnost koja određuje karakter središnjeg prostora mozaične poljoprivredne površine. S obzirom na nedavnu povijest i depopulaciju šireg područja udio površina koje se aktivno obrađuju se smanjio ili se povećao udio prirodnih elemenata na njima (zarastanje, sukcesija) stoga sve više prevladavaju poljoprivredne površine sa značajnim udjelom biljnog pokrova te zemljišta u zarastanju – sukcesija šuma.

Glavninu Ličko-senjske županije čini prirodna zavala s nizom polja presječenih rijekama ponornicama, planinom Velebit u kontinentalnom dijelu te na moru dio otoka Paga. Među mnogim prirodnim ljepotama ističe se jedna od najljepših i najviših hrvatskih planina - Velebit, s brojnim endemskim vrstama, koja u klimatskom smislu štiti od prodora hladne, kontinentalne klime na Jadran.

Mozaičan krajolik s raznovrsnim prirodnim i kulturno-povijesnim sadržajima rezultat je utjecaja Mediterana s jedne, i kontinentalne Europe s druge strane.

Administrativno sjedište je u gradu Gospiću. Zauzima veći dio Like, zapadni i središnji dio, Velebit, Velebitsko primorje, otoke Škrdu i Ražanac Veli u Velebitskom kanalu te sjeverni dio otoka Paga. POVRŠINA 5.353 km^2.

Županija se sastoji od dvije, po svemu različite prostorne cjeline: kontinentalne ličko - gorske i primorske podgorsko - otočne. Glavninu Ličko-senjske županije čini prirodna zavala s nizom polja presječenih rijekama ponornicama, planinom Velebit u kontinentalnom dijelu te na moru dio otoka Paga.

Prema krajobraznim karakteristikama i prometnoj povezanosti prostor Županije dijeli se na:

1. Kontinentalni dio – Lika:
   a) Gacka (Općina Brinje, Grad Otočac, Općina Vrhovine)
   b) Srednja Lika (Općina Perušić, Grad Gospić, Općina Lovinac)
   c) Krbava (Općina Plitvička jezera, Općina Udbina)
   d) Lapački kraj (Općina Donji Lapac)
2. Primorje:
   a) Priobalje (Grad Senj, Općina Karlobag)
   b) Otok Pag (Grad Novalja)

Najviši planinski vrhovi: Velebit - Vaganski vrh 1757 m i Velebit - Veliki Zavižan 1676 m.

Prema broju i raznovrsnosti zaštićenih prirodnih objekata i lokaliteta Županiji pripada jedno od vodećih, a po njihovu udjelu u ukupnoj površini, apsolutno vodeće mjesto među hrvatskim županijama (2.368 km^2 ili 58% površine svih nacionalnih parkova i parkova prirode u Hrvatskoj).

Među njima središnje mjesto imaju Nacionalni park „Plitvička jezera“, Nacionalni park „Paklenica“ i Nacionalni park „Sjeverni Velebit“ te „Park prirode Velebit“.

Nacionalni parkovi

- Nacionalni park Plitvička jezera
- Nacionalni park Sjeverni Velebit
- Nacionalni park Paklenica

Parkovi prirode

- Park prirode Velebit

Lika se nalazi u središnjem dijelu Hrvatske, omeđena planinama Velebitom na zapadu i jugu te Plješivicom na istoku. Na sjevernom dijelu graniči s područjem Gorskog kotara. Ima veliko strateško i prometno značenje jer predstavlja spojnicu kontinentalnog i primorskog dijela Hrvatske. Kroz Liku prolaze državne ceste Zagreb - Split i Zagreb - Zadar, autocesta A1 Zagreb - Split, te željeznička pruga Zagreb – Knin - Split.

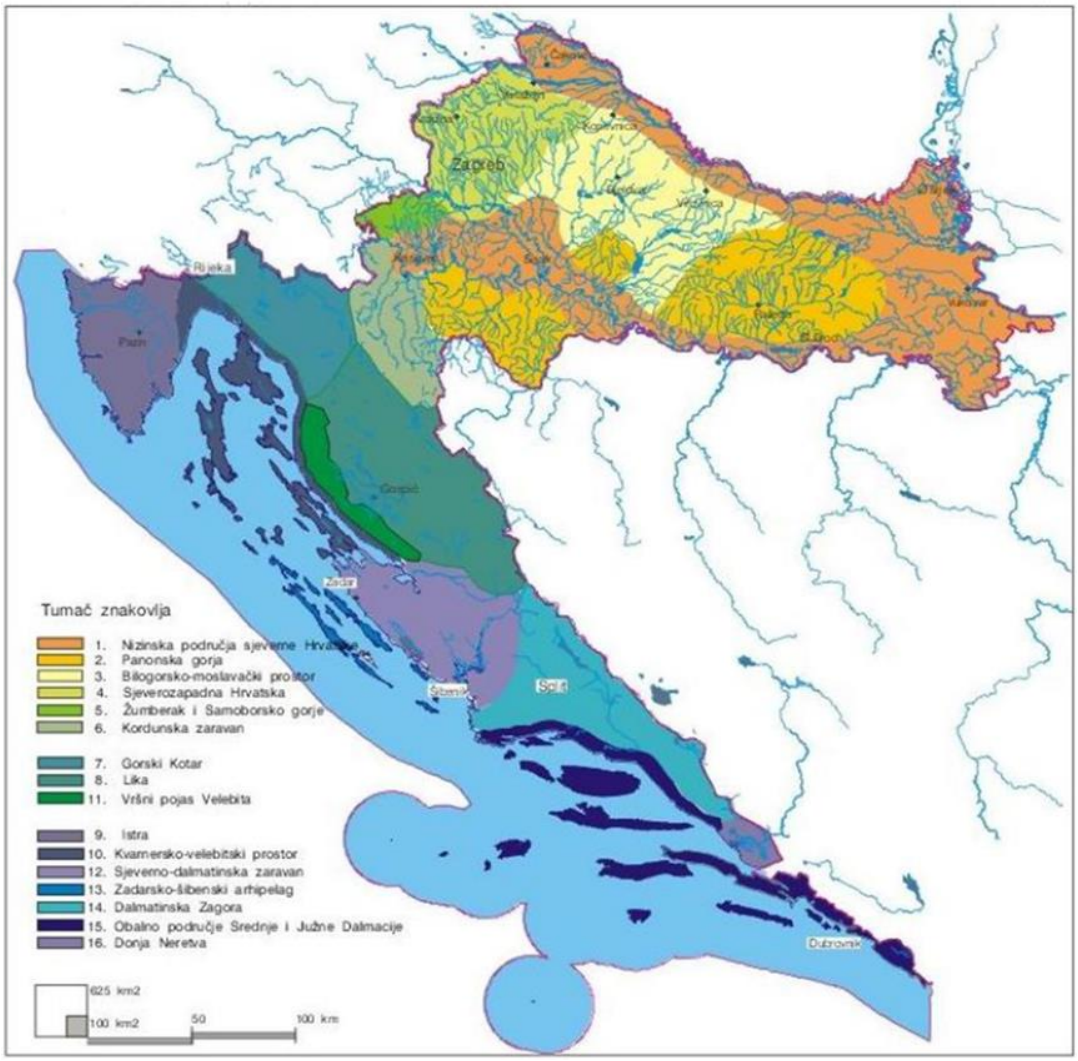

Slika 3.32 Krajobrazne jedinice (Sadržajna i metodska podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, 1999.)

3.3.11. Stanovništvo i zdravlje ljudi

Ličko-senjska županija ima ukupno 255 naselja:

- **Gradovi:** Gospić, Senj, Otočac i Novalja
- **Općine:** Karlobag, Lovinac, Vrhovine, Perušić, Donji Lapac, Plitvička jezera – Korenica, Udbina i Brinje.

Ličko-senjska županija od posljednja dva popisa stanovništva bilježi kontinuirani pad broja stanovnika. Prema posljednjim procjenama na području Ličko-senjske županije živi 42.893 stanovnika (Državni zavod za statistiku RH), uz to da je kontinuirani proces depopulacije prisutan već godinama zbog emigracije stanovništva i negativnog odnosa rođenih i umrlih. Stanovništvo Ličko-senjske županije u 2011. činilo je tek 1,19% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske i 3,61% stanovništva Jadranske Hrvatske. U 2021. godini udio Ličko-senjske županije u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske je bio nešto manji te je iznosio 1,1% dok je u ukupnom stanovništvu Jadranske Hrvatske udio iznosio 3,31%.

Prema podacima iz popisa stanovništva od 2001. do 2011. godine, Ličko-senjska županija imala je stopu depopulacije od 5,12% stanovništva, Republika Hrvatska 3,44%, a Jadranska Hrvatska 1,06%. U razdoblju od 2011. do 2021. stopa depopulacije se u Ličko-senjskoj županiji udvostručila te iznosi 18,73 %. Na razini Republike Hrvatske ona iznosi 9,25%, a na razini Jadranske Hrvatske 7,69%.

Unatoč relativno velikom prostoru Ličko-senjska županija je županija s najmanjim brojem stanovnika i time najrjeđe naseljena te se nalazi na posljednjem 21. mjestu u odnosu na ostale županije i Grad Zagreb. U odnosu na prosječnu gustoću naseljenosti Republike Hrvatske od 68,71 st/km2 i Jadranske Hrvatske od 52,89 st/km^2, gustoća naseljenosti Ličko-senjske županije je 8 puta niža od državne, a iznosi samo 8,01 st/km^2. Prema popisu iz DZS-a o broju stanovnika (2021. godina) Ličko-senjska županija je u posljednjih deset godina izgubila 8.034 stanovnika ili 15,78 % odnosno prosječno 800 stanovnika godišnje, dok je Jadranska Hrvatska izgubila 108.507 stanovnika ili 7,64% što je prosječno 10.500 stanovnika godišnje.

Najveći broj stanovnika, njih 29.470 (68,7%) živi u gradovima od kojih je najveći Gospić s 11.464 stanovnika (26,71%), dok u općinama živi 13.423 (31,30%) stanovnika. Usporedbom podataka DZS-a (Popis stanovništva 2011. i Popis stanovništva 2021.) može se uočiti da je u svim jedinicama lokalne samouprave, osim u Gradu Novalji, zabilježen pad broja stanovnika. Tako stopa depopulacije u razdoblju od 2011. do 2021. godine u općini Donji Lapac iznosi zabrinjavajućih 32,84%, Vrhovine 49,40%, Udbina 28,18%, Perušić 24,68%, Brinje 61,01%, Plitvička Jezera 15,61%, Lovinac 4,97% i Karlobag 14,18%. Grad Senj bilježi depopulaciju od 16,77% odnosno 1204 stanovnika, Otočac 14,48% ili 1417 stanovnika te Gospić 10,06% ili 1281 stanovnika.

Grad Novalja jedina je jedinica lokalne samouprave na području Ličko-senjske županije koja je u razdoblju od 2011. do 2021. godine zabilježila malen porast broja stanovnika koji iznosi 0,11%. Svoj rast Grad Novalja duguje povoljnom geografskom i prometnom položaju, atraktivnim prirodnim resursima, orijentaciji na festivalski i party turizam, povećanju broja turističkih noćenja,

neprestanim ulaganjima u razvoj infrastrukture i komunalnog sustava čime se osigurava povećanje kvalitete življenja.

Proces depopulacije Ličko-senjske županije rezultat je dva negativna demografska trenda: negativan migracijski saldo te negativan prirodni prirast (prirodni pad).

Negativan prirodni prirast (odnos rođenih i umrlih u godini) u Ličko-senjskoj županiji sve se više produbljuje zbog sve većeg udjela starog stanovništva u ukupnoj populaciji. U posljednjih jedanaest godina (2010.-2021.) bilježi se pad od prosječno 800-900 osoba godišnje na razini Županije. U Ličko-senjskoj županiji je u 2021. godini umrlo 1030 ljudi, dok se u istoj godini rodilo 395 ljudi. Negativno prirodno kretanje nije obilježje samo Ličko-senjske županije, već i čitave Hrvatske te je Ličko-senjska županija prema ovom pokazatelju na visokom 5. mjestu u Hrvatskoj. Manji negativni prirast imaju Dubrovačko-neretvanska, Međimurska, Zadarska i Požeško-slavonska županija. Vitalni indeks (živorođeni /100 umrlih) za Ličko-senjsku županiju u 2010. godini iznosi 49,21 što je gotovo pa dvostruko manje od vitalnog indeksa na razini regije Jadranske Hrvatske koji iznosi 88,27. U 2021. godini vitalni indeks Ličko-senjske županije bio je nešto manji te iznosi 38,3 dok je na razini Jadranske Hrvatske zabilježen drastičan pad na 67,3.

Usporedbom podataka o prirodnom prirastu u 2010. godini može se uočiti da je udio negativnog prirodnog prirasta Ličko-senjske županije u regiji Jadranske Hrvatske bio visokih 22,46%. U 2021.godini se taj udio normalizirao te je iznosio 11,05%.

U 2010. godini negativan prirodni prirast imale su sve jedinice lokalne samouprave osim općine Plitvička Jezera. Najveći negativni prirodni prirast imali su grad Otočac (-109) i Općina Brinje (-56) dok su najmanji negativni prirast imali Općina Plitvička Jezera (3) i Grad Novalja (-3). Bolji pokazatelj trenda reprodukcije svakako je vitalni indeks koji pokazuje relativne odnose broja rođenih i umrlih osoba, pa je primjereniji za usporedbu pojedinih prostornih jedinica. Indeks veći od 100, koji označava proširenu reprodukciju stanovništva (broj stanovnika povećava se prirodnom promjenom), na području Ličko-senjske županije u 2010. godini imala je jedino Općina Plitvička Jezera (105,7). Zatim slijede Novalja (93,2), Gospić (74,1), Senj (54,2), Karlobag (50,0), Vrhovine (38,9), Otočac (31,4), Donji Lapac (30,6), Udbina (29,8), Perušić (24,6), Brinje (22,2), Lovinac (11,1).

Godine 2021. u svim općinama i gradovima zabilježen je negativan prirodni prirast. Najveći negativni prirast imali su redom: Gospić, Otočac, Senj, Perušić, Brinje, Udbina, Plitvička Jezera, Donji Lapac, Vrhovine, Lovinac, Novalja, i Općina Karlobag. Indeks veći od 100 na području Ličko-senjske županije u 2021. godini nije, nažalost, imala niti jedna jedinica lokalne samouprave, a posebno je zabrinjavajući podatak da on u čak 9 od ukupno 12 jedinica lokalne samouprave iznosi manje od 50. Tako najgori vitalni indeks redom imaju: Donji Lapac (12,0), Karlobag (16,7), Lovinac (19,4), Brinje (22,3), Senj (23,6), Udbina (28,6), Vrhovine (32,3), Otočac (37,1) i Perušić (40,7). Vitalni indeks veći od 50 imaju samo 3 jedinice lokalne samouprave: Gospić (51,3), Plitvička Jezera (58,5) i Novalja (87,0).

Usporedbom pokazatelja vitalnog indeksa u 2021. u odnosu na 2010. vidljivo je da je u 4 jedinice lokalne samouprave ovaj pokazatelj rastao i to u Gradu Otočcu sa 31,4 na 37,1 Općini Brinje sa 22,2 na 22,3 Općini Lovinac sa 11,1 na 19,4 i Općini Perušić sa 24,6 na 40,7. Pad vitalnog indeksa zabilježen u Gradu Novalji (87,0), Gradu Gospiću (51,3), Općini Plitvička Jezera (58,5), Gradu Senju (23,6), Općini Vrhovine (32,3), Općini Karlobag (16,7), Općini Udbina (28,6) i Općini Donji Lapac (12,0).

Usporedbom podataka o prirodnom prirastu i kretanju broja stanovnika, moguće je uočiti da Grad Novalja, bez obzira na porast negativnog prirasta u odnosu na 2010. godinu, bilježi porast broja stanovnika zahvaljujući pozitivnom migracijskom saldu.

Kada promatramo migracijski saldo (odnos doseljenih i odseljenih iz županije) u razdoblju 2010-2021. godine primjećujemo negativan trend sve do 2019. godine, kada se prvi puta pojavljuje blagi pozitivan saldo. Zanimljivo je detaljnije promotriti strukturu migracijskog salda iz koje se može zaključiti da je ovaj pozitivan saldo posljedica imigracija iz inozemstva. No, treba naglasiti i da se ovdje radi o zabilježenom migracijskom saldu (oni koji su se odjavili, odnosno prijavili), dok recentna istraživanja migracija u Hrvatskoj pokazuju da se dio odseljenih u države članice EU-a nije službeno odjavio. To samo govori o potencijalno negativnom migracijskom saldu, odnosno potencijalno manjem broju stanovnika od onog zabilježenog.

Na razini države migracijski saldo je u svih jedanaest godina od 2010. do 2021. godine bio negativan, a naročito u razdoblju od 2014. do 2018. kada je u inozemstvo iselilo 95.901 osoba.

Na razini regije Jadranske Hrvatske u razdoblju od 2010. do 2021. trend migracija je bio nepredvidiv. Tako nakon tri negativne godine zaredom, saldo je u 2013. dosegnuo pozitivnu razinu od 940 doseljenih osoba. Zatim slijedi razdoblje od 4 godine u kojima je zabilježen negativan saldo da bi se u 2018. trend promijenio na pozitivno, a u 2019. doseže svoj vrhunac od 4.736 doseljenih osoba dok je u 2020. saldo pao na 1.679 doseljenih osoba. Na razini regije Jadranske Hrvatske 2021. godina zabilježila je negativan saldo (-642) gdje se 14.289 osoba odselilo. Ličko-senjska županija u 2021. godini doseže 364 doseljenih osoba, dok je odselilo 431 osoba.

Na razini jedinica lokalne samouprave na području Ličko-senjske županije u razdoblju od 2010. do 2020. godine samo su Grad Novalja (677) i Općina Karlobag (84) imali sveukupni pozitivni migracijski saldo. Najveći pad broja stanovnika uzrokovan migracijom imali su redom: Općina Plitvička jezera (-746), Općina Donji Lapac (-566), Grad Senj (-402), Grad Gospić (-399), Općina Udbina (-363), Općina Brinje (-324), Grad Otočac (-244), Općina Vrhovine (-225), Općina Perušić (-218) i Općina Lovinac (-25).

Prema procjenama DZS-a za 2010. godinu 50,40% stanovništva Ličko-senjske županije činile su žene, a 49,60% muškarci. U odnosu na procjenu iz 2010. broja muškaraca i žena u ukupnom stanovništvu se promijenio te on u 2021. godini iznosi 49,64 muškaraca i 50,36 žena. Na razini države u 2010. godini broj žena u ukupnom stanovništvu je iznosio 51,74%, a Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine muškaraca 48,26%. Sličan omjer bio je i u 2021. godini sa 51,79% žena te 48,20% muškaraca.

Na razini regije Jadranske Hrvatske u 2010. godini 51,26% stanovništva činile su žene, a 48,74% muškarci dok su u 2021. godini žene činile 60,31%, a muškarci 39,69% stanovništva. Promatrajući tablicu 11 može se uočiti zanimljiv podatak da svaka županija Jadranske regije u 2021. godini ima veći udio žena nego muškaraca.

Ličko-senjska županija je u samom vrhu prema udjelu starog stanovništva u Republici Hrvatskoj. Posljedica je to kontinuiranog smanjivanja nataliteta koji onda utječe na smanjivanje dječje baze, a potom i radno aktivnog stanovništva te emigracije stanovništva. Indeks starenja kao i koeficijent starenja stanovništva Ličko-senjske županije rastao je u Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine periodu od popisa stanovništva te ukazuje da je stanovništvo u procesu starenja. Prema dostupnoj statistici udio stanovništva u dobi od 65 ili više godina u ukupnom stanovništvu Ličko-senjske županije iznosi 26,20%. Približan udio starog stanovništva ima i Istarska županija sa 26,86% te Zadarska županija koja ima 26,37% udio starog stanovništva. Samo Šibensko-kninska županija ima najveći udio starog stanovništva – 27,30%. Ukoliko je udio veći od 8% to govori da je populacija određenog područja zakoračila u tzv. „demografsku starost“.

Prema pokazatelju indeksa starenja u 2011. godini, kojim se računa omjer broja starijih od 60 i više godina i mlađih u dobi do 19 godina, Ličko-senjska županija nalazi se na posljednjem mjestu kada je uspoređujemo sa županijama Jadranske Hrvatske, ali i s ostalim županijama na području Republike Hrvatske. Njen indeks iznosi 166%. Najmanji indeks starenja imala je Splitsko-dalmatinska županija sa 102,3%. Indeks veći od 40% ukazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja.

Kada uspoređujemo pokazatelj indeksa starenja u 2020. i 2011. godini, Ličko-senjska županija je imala najmanji porast od svih županija koje čine regiju Jadransku Hrvatsku sa Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine 166% na 189,17% te se više ne nalazi na posljednjem mjestu. Veći indeks starenja sada imaju Šibensko-kninska (191,24%) i Primorsko-goranska županija (198,06%). Najmanji indeks je zadržala Splitsko-dalmatinska županija te on iznosi 139%. Na razini države indeks starenja je u 2020. u odnosu na 2011. godinu porastao sa 115% na 149,31%.

Koeficijent starosti predstavlja postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu i osnovni je pokazatelj procesa starenja stanovništva (kritična vrijednost koeficijenta iznosi 12%).

Koeficijent starosti je u 2011. godini u Ličko-senjskoj županiji iznosio 31,00%, čime je zauzela zadnje mjestu među županijama Jadranske Hrvatske, ali i ostalima na području Republike Hrvatske. Splitsko-dalmatinska županija (23,1%) jedina je imala koeficijent starosti manji od državnog prosjeka od 24,1%. Nakon nje slijede Dubrovačko-neretvanska županija (24,4%), Istarska županija (24,9%), Zadarska županija (25,5%), Primorsko-goranska županija (26,6%) i Šibensko-kninska županija (29,0%).

U 2020. godini je koeficijent starosti za Ličko-senjsku županiju iznosio 33,1%. Među županijama regije Jadranske Hrvatske jedino je Šibensko-kninska županija (34%) imala veći koeficijent. Splitsko-dalmatinska županija (27,7%) je i dalje jedina županija Jadranske Hrvatske koja ima

koeficijent manji od onoga na državnoj razini (28,6%). Slijede Dubrovačko-neretvanska županija sa 28,8%, Zadarska sa 29,8%, Istarska sa 30,6% i Primorsko-goranska županija sa 32,4%.

Usporedbom podataka o broju stanovnika prema dobnim skupinama u 2011. i 2021. godini na području Ličko-senjske županije vidljivo je kako broj stanovništva u dobnim skupinama sve do 54 godine kontinuirano pada dok raste broj stanovnika u dobnim skupinama iznad 60 godina.

Stanje strukture stanovništva Ličko-senjske županije prema stupnju obrazovanja znatno je poboljšano u odnosu na 2001. godinu. Problem ostaje i dalje vrlo visok udio NKV radnika. Od ukupnog stanovništva starijeg od 15 godina, bez škole, s nezavršenom osnovnom školom te s osnovnom školom 2001. godine udio iznosio je 51,94% dok se 2011. godine taj udio smanjio na 40,3%. Udio NKV radnika od 40,3 % u ukupnom broju stanovnika odražava se na negativne trendove razvoja gospodarstva i zapošljavanja u županiji te zahtijeva dodatne mjere i programe kako bi se poboljšala struktura stupnja obrazovanja stanovništva. Primjetan je također i porast udjela osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem. Za Ličko-senjsku županiju ne postoje noviji podaci, no s obzirom na kretanja između dva popisa stanovništva te novijih kretanja na razini Republike Hrvatske i EU moguće je zaključiti da su pozitivni trendovi nastavljeni i dalje.

3.3.12. Kulturno-povijesna baština i zaštićena kulturna dobra

Županija ima dva glavna dijela – primorski i kontinentalni, čije su kulturne baštine različito oblikovane. Razdijeljene su u četiri ključna razdoblja: prapovijest, antika (rimsko i bizantsko doba), srednji vijek i novi vijek. Situacija na području Županije odnosi se na planiranje i zaštitu kulturne i prirodne baštine te održivi razvoj prostora. Na tom području već su zaštićene četiri povijesne gradske cjeline: Gospić, Otočac, Novalja i Senj. Evidentirani su i spomenici kulture-povijesne cjeline Perušić, Karlobag i Jablanac. Općina Karlobag ima značajnu kulturnu baštinu, a naselje Karlobag treba povratiti status grada.
Spomenici kulture obuhvaćaju širok spektar od prapovijesti do novog vijeka, a njihovo očuvanje ključno je za identitet i budućnost Županije. Također, potrebno je zaštititi biološku raznolikosti, kako bi se očuvali rijetki i ugroženi tipova staništa.
Popis zaštićenih kulturnih dobara u Županiji pruža pregled obnovljenih, kulturnih dobara u fazi obnove i ugroženih kulturnih dobara na tom području.

<u>OBNOVLJENA KULTURNA DOBRA:</u>

U razdoblju od 2014. do 2017. godine, evidentirano je 9 obnovljenih kulturnih dobara na području katastarske općine Gospić. Neki od njih uključuju:

- Perušić; Kapela sv. Roka
- Gospić; Katedrala Navještenja BDM
- Caska (otok Pag), Tunera
- Senj; Katedrala Uznesenja BDM (Zvonik)
- Brlog; SPC sv. Save
- Glavace; SPC sv. Petke
- Lovinac; Župna crkva sv. Arhanđela Mihovila

- Smiljan; Crkva majke Božje Karmelske
- Ličko Lešće; Crkva sv. Franje Paulskog

KULTURNA DOBRA U FAZI OBNOVE:

Na području k.o. Gospić, 24 kulturna dobra su u fazi obnove. Neki od njih su:

- Boričevac; Župna crkva Rođenja BDM
- Brinje; Stari grad Sokolac
- Brinje; Kapela sv. Fabijana i Sebastijana
- Brinje; Crkva sv. Vida
- Brinje; Mlin vretenaš
- Bunić; Crkva Rođenja BDM
- Bukovac Perušički; Crkva sv. Trojice
- Caska, Ruševine crkve s. Jurja
- Donji Kosinj; Crkva sv. Oca Nikolaja
- Gospić; Kapela sv. Ivana Nepomuka
- Jošan; Crkva sv. Jovana Preteče
- Korenica; Crkva Uspenja Presvete Bogorodice
- Mušaluk; Crkva sv. Duha
- Otočac; Crkva sv. Velikomučenika Georgija
- NP Plitvička Jezera; Arheološki lokalitet Gradina Kozjak
- Senj; Gradska loža
- Senj; Kaštel Ožegovićianum
- Sinac; Crkva sv. Ilije Proroka
- Starigrad (Senj); Crkva sv. Jakova Apostola
- Staro Selo; Crkva sv. Jovana Preteče
- Sveti Juraj; Župna crkva sv. Jurja
- Sveti Juraj; Crkva sv. Filipa I Jakova
- Štikada; Crkva sv. Apostola Petra i Pavla
- Vrhovine; Crkva sv. Arhanđela Mihaila i Gavrila

UGROŽENA KULTURNA DOBRA:

Na istom području, 28 kulturnih dobara je označeno kao ugroženo. Neki od njih uključuju:

- NP Plitvička Jezera; Vila Izvor
- Senj; Kaštel Ožegovićianum
- Donji Mekinjar; Crkva sv. Velikomučenika Georgija
- Mutilić; Crkva Preobraženja Gospodnjeg
- Otočac; Zgrada Liceja, Trg dr. Franje Tuđmana 8
- Otočac; Kompleks Jelačićevih vojarni

- Otočac; Zgrada pivovare
- Lički Ribnik; Mlin kašikar
- Štikada; Crkva sv. Apostola Petra i Pavla
- Gornja Ploča; Štulića kulina
- Kik; Crkva sv. Petke
- Mogorić; Crkva sv. Nikole
- Udbina; Arheološko nalazište Karija
- Jošan; Crkva sv. Jovana Preteče
- Donji Kosinj; Crkva sv. Oca Nikolaja
- Korenica; Crkva sv. Arhanđela Mihaila i Gavrila
- Caska; Ruševine crkve sv. Jurja
- Brlog; Ostaci kule Šimšanovke
- Starigrad (Senj); Crkva sv. Jakova Apostola
- Brinje; Stari grad Sokolac (dijelovi perimetralnog ziđa)
- Gajac (otok Pag); Crkva sv. Marije (Stomorica)
- Novalja; Talijanova buža
- Senj; Palača Vukasović (opožarene kuće)
- Sveti Juraj; Župna crkva sv. Jurja Mučenika
- Sveti Juraj; Crkva sv. Filipa i Jakova
- Doljani; Crkva Uspenja Presvete Bogorodice
- Karlobag; Drvišica, Crkva sv. Vida
- Donje Pazarište; Ostaci pilane

Navedeni lokaliteti pokazuju raznolikost i bogatstvo kulturne baštine na području Županije, ali također na potrebu zaštite i očuvanja ugroženih dobara.
Broj kulturnih dobara evidentiran je u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske, javnoj knjizi koju vodi Ministarstvo kulture. Potrebno je naglasiti da se taj broj mijenja zbog promjenjivog karaktera kulturnih dobara.
Na području Županije nema materijalnih kulturnih dobara koja su pod zaštitom UNESCO-a ili od nacionalnog značaja.
Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne Novine“ broj 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, EU Usklađenje – 152/14, 98/15, EU Usklađenje – 44/17, 90/18, 32/20, EU Usklađenje – 62/20, 117/21, 114/22) pruža pravni okvir za zaštitu kulturne baštine, propisuje mjere i postupke kako bi se osigurala zaštita i očuvanje kulturnih dobara.
Kulturna baština prepoznaje se kao potencijal za gospodarski i društveni razvoj. To podrazumijeva razvoj inovativnih usluga i proizvoda temeljenih na kulturnoj baštini, što bi doprinijelo ekonomskom razvoju, zapošljavanju te socijalnoj koheziji zajednica.

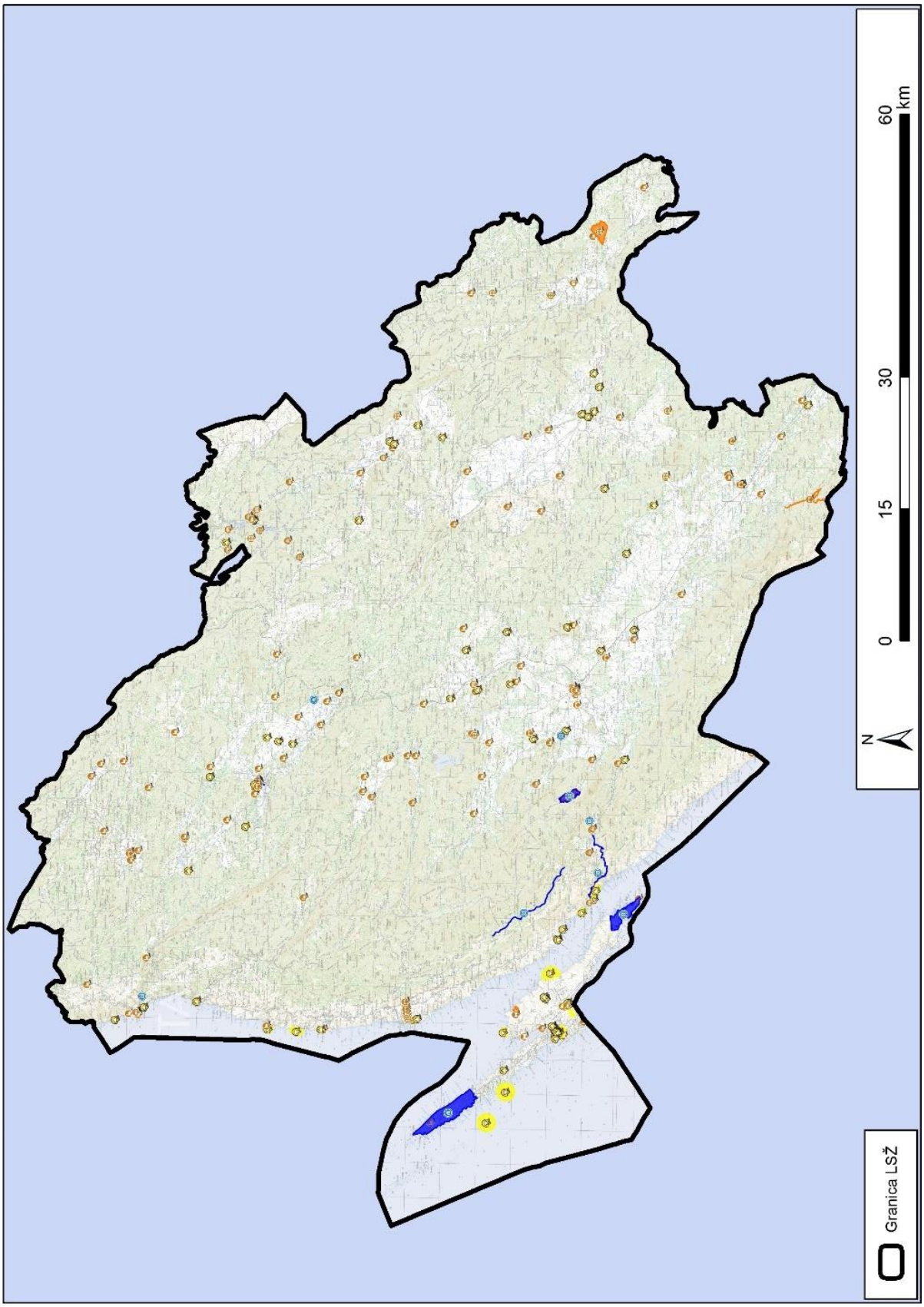

Slika 3.33 Kulturno-povijesna baština i zaštićena kulturna dobra na području LSŽ

3.4. Mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana

Mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana prikazan je u tablici u nastavku (Tablica 3.22).

Tablica 3.22 Mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana

Sastavnica/čimbenik	Mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana
Zrak i klima	• Kvaliteta zraka bila bi ista kao i provedbom, s obzirom da je trenutno I. kategorije. • Moguće povećanje emisija štetnih plinova u atmosferu. • Nedovoljna otpornost na klimatske promjene.
Geološke značajke i georaznolikost	• Nema promjena.
Tlo i poljoprivredno zemljište	• Daljnje onečišćenje tla zbog nepravilnog odlaganje otpada (divlja odlagališta). • Nedovoljna konkurentnost poljoprivrednih proizvoda. • Veća osjetljivost na klimatske promjene.
Vode i vodna tijela	• Daljnje onečišćenje voda zbog neadekvatnog zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Smanjenje dostupnih vodnih resursa zbog promjene u oborinama.
Poplavni rizik	• Neadekvatno upravljanje rizicima od poplava.
Bioraznolikost / Zaštićena područja prirode	• Daljnje napuštanje tradicionalnih oblika poljoprivrede i gospodarstva. • Dodatno onečišćenje staništa neadekvatnim zbrinjavanjem otpada, otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Prekomjerno iskorištavanje biljnih i životinjskih resursa; ribolov, lov, eksploatacija šuma.
Šume i šumarstvo	• Prekomjerno iskorištavanje resursa, odnosno eksploatacija šuma.
Lov i ribolov	• Dodatno onečišćenje staništa neadekvatnim zbrinjavanjem otpada, otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Prekomjerno iskorištavanje resursa.
Krajobrazne karakteristike	• Daljnja depopulacija te gubitak tradicionalnih krajolika, seoskih naselja i povijesnih značajki.
Stanovništvo i zdravlje ljudi	• Daljnja depopulacija te gubitak tradicionalnih krajolika, seoskih naselja i povijesnih značajki. • Neodgovarajući i nedostatni kapaciteti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. • Nedovoljna zaštita te neadekvatan odgovor uslijed prirodnih katastrofa.
Kulturno-povijesna baština i kulturna dobra	• Daljnji gubitak tradicionalnih krajolika, seoskih naselja i povijesnih značajki. • Moguća oštećenja i degradacija kulturnih dobara prekomjernom posjećenošću određenih lokaliteta. • Nedostatna svijesti o važnosti očuvanja kulturne baštine.

4. Postojeći okolišni problemi koji su važni za Plan i Teritorijalnu strategiju

U tablici u nastavku (Tablica 4.1) prikazani su postojeći okolišni problem svih sastavnica i čimbenika u okolišu, a koji mogu biti povezani s provođenjem Plana.

Tablica 4.1 Postojeći okolišni problemi koji su važni za Plan

Sastavnica/čimbenik	Opis
Zrak i klima	• Klimatske promjene (porast temperatura zraka, promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta)
Geološke značajke i georaznolikost	• Cijela Hrvatska se nalazi u seizmički aktivnom području, javljaju se potresi koji zahtijevaju osiguranje građevinskih standarda prilagođenih seizmičkom riziku • Eksploatacija mineralnih sirovina i neadekvatna sanacija. • Klimatske promjene; Promjene u hidrološkim uvjetima; promjene u oborinama i temperaturama. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta).
Tlo i poljoprivredno zemljište	• Minski sumnjiva područja. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Deforestacija, erozija tla te češća pojava bujica. • Prekomjerna upotreba pesticida i umjetnih gnojiva • Klimatske promjene.
Vode i vodna tijela	• Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Deforestacija, erozija tla te češća pojava bujica. • Prekomjerna upotreba zaštitnih sredstava i umjetnih gnojiva, eutrofikacija. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Klimatske promjene; promjene u oborinama. • Turizam.
Poplavni rizik	• Klimatske promjene; promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta te posljedično pojava poplava i suša • Deforestacija, erozija tla te češća pojava bujica. • Hidrotehnički zahvati.
Bioraznolikost/Zaštićena područja prirode	• Invazivne vrste • Gubitak i fragmentacija staništa • Klimatske promjene; promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta, visoke temperature, suše i promjene u vegetaciji koje povećavaju rizik od požara. • Širenje invazivnih vrsta.

	• Napuštanje tradicionalnih oblika poljoprivrede i gospodarstva. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Prekomjerno iskorištavanje biljnih i životinjskih resursa; ribolov, lov, eksploatacija šuma. • Turizam.
Šume i šumarstvo	• Gubitak i fragmentacija šumskih staništa • Klimatske promjene; promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta, visoke temperature, suše i promjene u vegetaciji koje povećavaju rizik od šumskih požara. • Širenje invazivnih vrsta • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Turizam.
Lov i ribolov	• Gubitak i fragmentacija staništa. • Krivolov. • Prekomjerno iskorištavanje resursa. • Klimatske promjene; Promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta. • Širenje invazivnih vrsta.
Krajobrazne karakteristike	• Fragmentacija krajobraza postojećom infrastrukturom i načinom korištenja (prometna infrastruktura, stambena i turistička područja, poljoprivredne površine). • Nepropisno odlaganje otpada i nelegalna odlagališta u okolišu. • Klimatske promjene: Promjene u klimi mogu imati utjecaja na biljni i životinjski svijet, a time i na izgled i funkcionalnost krajobraza. • Deforestacija. • Depopulacija; gubitak tradicionalnih krajolika, seoskih naselja i povijesnih značajki. • Eksploatacija mineralnih sirovina i neadekvatna sanacija. • Širenje invazivnih vrsta.
Stanovništvo i zdravlje ljudi	• Neodgovarajući i nedostatni kapaciteti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. • Porast prosječnih temperatura zraka uslijed klimatskih promjena.

	• Promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta te posljedično pojava poplava i suša koje imaju utjecaj na ekosustave, poljoprivredu i vodne resurse. • Visoke temperature, suše i promjene u vegetaciji koje povećavaju rizik od požara, a koji osim što ugrožavaju šumske ekosustave pridonose i emisijama štetnih plinova u atmosferu. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Prekomjerno iskorištavanje resursa. • Turizam.
Kulturno-povijesna baština i kulturna dobra	• Prirodne katastrofe (potresi, požari, poplave). • Depopulacija; gubitak tradicionalnih krajolika, seoskih naselja i povijesnih značajki. • Turizam; moguća oštećenja i degradacija kulturnih dobara prekomjernom posjećenošću određenih lokaliteta. • Nedostatak svijesti o važnosti očuvanja kulturne baštine.

5. Okolišne značajke područja na koja provedba Plana može značajno utjecati

Na području Ličko – senjske županije realizirati će se aktivnosti Plana. Okolišne značajke Županije opisane su u prethodnim poglavljima za svaku analiziranu sastavnicu okoliša pojedinačno.

Značajnost utjecaja provedbe Plana na sastavnice okoliša analizirana je u poglavlju 7. Utjecaj plana na okoliš.

6. Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Plan

U tablici u nastavku (Tablica 6.1) navedeni su ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni prema zaključivanju međunarodnih ugovora, sporazuma i strateških dokumenata te njihov odnos s Planom.

Tablica 6.1 Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni prema zaključivanju međunarodnih ugovora, sporazuma i strateških dokumenata te njihov odnos s Planom i TS

Naziv Dokumenta	Opis	Odnos
Europski zeleni plan (2019.)	Europski zeleni plan predstavlja način kako Europu do 2050. godine učiniti prvim klimatski neutralnim kontinentom, jačajući gospodarstvo, poboljšavajući zdravlje ljudi i kvalitetu života, brigu o prirodi i ne ostavljajući nikoga iza sebe. To je putokaz za postizanje održivog gospodarstva EU pretvaranjem klimatskih i okolišnih izazova u mogućnosti na svim područjima politike i tranzicije koja je pravedna i uključiva za sve. Cilj je povećati učinkovito korištenje resursa prelaskom na čisto, kružno gospodarstvo i zaustaviti klimatske promjene, vratiti gubitak biološke raznolikosti i smanjiti onečišćenje obuhvaćajući sve sektore gospodarstva, posebno promet, energetiku, poljoprivredu, zgradarstvo i industrije poput čelika, cementa, ICT-a, tekstila i kemikalije. Osim toga, Europski zeleni plan naglašava važnost i neophodnost prilagodbe klimatskim promjenama te kako je jačanje napora u otpornosti na klimu, izgradnji otpornosti, prevenciji i pripravnosti presudno. Bit će važno osigurati da diljem EU investitori, osiguravatelji, tvrtke, gradovi i građani mogu pristupiti podacima i razviti instrumente za integriranje klimatskih promjena u svoj rizik.	Plan je svojim posebnim ciljevima i mjerama u skladu s Europskim zelenim planom. Posebni ciljevi i mjere planirane kroz **PC1** odnose se na održivi razvoj gospodarstva te ulaganje u zelene i digitalne tehnologije, **PC3** nizom mjera želi osigurati razvoj Županije kroz unaprjeđenje energetske učinkovitosti i razvoj infrastrukture za korištenje OIE, **PC4** usmjeren je na razvoj zelenog i održivog turizma Županije, **PC5**, **PC6** i **PC8** odnose se na izgradnju zdravog, uključivo i otpornog društva na sve nepogode koje se mogu očekivati u budućnosti. Kroz posebne ciljeve i mjere te aktivnosti u njihovom okviru naglasak je stavljen na razvoj modela kružnog gospodarstva u svim sektorima.

Konvencija o biološkoj raznolikosti, Rio de Janeiro (1992.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 6/96)	Konvencija o biološkoj raznolikosti uspostavlja očuvanje biološke raznolikosti kao temeljno međunarodno načelo u zaštiti prirode i zajedničku obvezu čovječanstva. Osnovna tri cilja Konvencije su: • očuvanje sveukupne biološke raznolikosti • održivo korištenje komponenata biološke raznolikosti • pravedna i ravnomjerna raspodjela dobrobiti koje proizlaze iz korištenja genetskih izvora. Godine 2020. donesena je Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. te ona predstavlja sveobuhvatni, ambiciozni i dugoročni plan za zaštitu prirode i zaustavljanje degradacije ekosustava. Strategijom se želi omogućiti da se europska bioraznolikost do 2030. počne oporavljati.	Mjera **4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000** – usmjerena je na aktivnosti istraživanja i praćenja stanja biljnih i životinjskih vrsta, staništa i sveukupne biološke raznolikosti. Jedan od planiranih koraka uključuje provedbu mjera usmjerenih na unapređenje očuvanja vrsta i njihovih staništa u područjima koja su obuhvaćena ekološkom mrežom Natura 2000. Dodatno, predviđa se edukativna kampanja o važnosti očuvanja biološke raznolikosti i njezinoj ulozi u zaštiti zdravlja ljudi te održivosti ukupnog gospodarstva. Ove aktivnosti uključuju podizanje svijesti o važnosti zaštite okoliša i prirode.
Konvencija o europskim krajobrazima Firenze (2000.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 12/02)	Konvencija ima za cilj promicati zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje te organizirati europsku suradnju o pitanjima krajobraza.	Ciljevi Konvencije nalaze se u mjeri **9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine** – planirano praćenje stanja sastavnica okoliša, između ostalog i krajobraznih vrijednosti i raznolikosti. Kroz aktivnosti na temu zaštite okoliša i prirode planira se edukacija stanovništva o važnosti zaštite i očuvanja svih sastavnica okoliša pa tako i krajobraza.
Konvencija za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelona, 1976.) („Narodne novine“ – Međunarodni ugovori, br. 17/98)	Zajednički interesi očuvanja mora i morskog okoliša, odnosno specifične podteme definirane su u sedam protokola Barcelonske konvencije. Protokoli su vremenom nadograđivani i predstavljaju pravni okvir za provedbu zajedničkih aktivnosti u zaštiti mora i morskog okoliša, zajedno s MED POL programom (Programa za procjenu i kontrolu onečišćavanja u Sredozemnoj regiji) i	Plan ne predviđa posebne mjere usmjerene samo na za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja, međutim u skladu su s Konvencijom putem mjere **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša** koja predviđa zaštitu cjelokupnog okoliša.

	Programom 100 HS (Programom za zaštitu obalnih povijesnih naselja). Ciljevi Barcelonske konvencije su: • procjena i kontrola onečišćenja • osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima mora i obale • integriranje zaštite okoliša u gospodarsko-ekonomski razvoj • zaštita morskog okoliša i obalnog područja kroz sprječavanje, smanjivanje i uklanjanje onečišćenja koja dolaze s kopna ili mora • zaštita prirodnog i kulturnog naslijeđa • jačanje solidarnosti među mediteranskim zemljama • doprinos poboljšanju kvalitete života	
Konvencija o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera, Helsinki (1992.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 4/96)	Glavni ciljevi su zaštita i uporaba prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera. Učinkovito izvršavanje može se postići samo kroz pojačanu suradnju, pojačanu nacionalnu i međunarodnu kontrolu i smanjenje ispuštanja opasnih tvari u vodeni okoliš uz smanjenje eutrofikacije. Stranke moraju poduzeti sve prikladne mjere prekograničnih voda s ciljem: sprečavanja, kontrole i smanjenja stvarnog ili potencijalnog zagađenja, osiguravanja ekološki pouzdanog upravljanja vodama, očuvanja resursa i zaštite okoliša, uključujući i obnovu ekosustava, gdje je to potrebno, osiguravanja razumnog i nepristranog korištenja resursa.	Planom nisu planirane posebne mjere usmjerene samo na prekogranične vodotokove, međutim u skladu su s Konvencijom putem mjere **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša** koja predviđa zaštitu cjelokupnog okoliša.
Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, Aarhus (1998.) („Narodne Novine“ –	Cilj konvencije je da: „... radi doprinosa zaštiti prava svake osobe sadašnjega i budućih naraštaja na život u okolišu pogodnom za njegovo ili njezino zdravlje i dobrobit, svaka stranka jamči pravo pristupa informacijama, sudjelovanja javnosti u odlučivanju o okolišu i	Strateška procjena utjecaja na okoliš provodi se u skladu s **Uredbom o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti („Narodne novine broj 64/08)** koja predviđa informiranje o fazama postupka te sudjelovanje javnosti za vrijeme trajanja javne rasprave.

Međunarodni Ugovori, br. 10/01)	pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša sukladno odredbama ove Konvencije“.	
Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa – Bernska konvencija, Bern (1979.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 6/2000)	Glavni ciljevi Konvencije su osigurati očuvanje i zaštitu divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih prirodnih staništa, povećanje suradnje između ugovornih stranaka, kao i regulirati eksploataciju tih vrsta (uključujući i migratorne vrste). Države potpisnice Bernske konvencije moraju poduzimati mjere u svrhu: • promicanja nacionalnih politika za očuvanje divljih životinja i biljaka te njihovih prirodnih staništa • osiguravanja zaštite divljih životinja i biljaka u planskim i razvojnim politikama te mjerama protiv onečišćenja • promoviranja edukacije i razmjene informacija o potrebi očuvanja divljih životinja i biljaka te njihovih prirodnih staništa • poticanja i koordinacije istraživanja povezanih s ciljevima Konvencije.	Mjerom **4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000** – planirane su aktivnosti istraživanja i praćenja stanja biljnih i životinjskih vrsta, staništa i sveukupne biološke raznolikosti.
Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja – Bonnska konvencija, Bonn (1979.) („Narodne Novine – Međunarodni Ugovori, br. 6/00)	Potvrđuje se važnost zaštite migratornih vrsta te dogovora država područja rasprostranjenja da djeluju s tim ciljem kad god je to moguće i primjereno, obraćajući posebnu pozornost na migratorne vrste s nepovoljnim statusom zaštite i poduzimajući, pojedinačno ili zajednički, primjerene i nužne mjere za očuvanje takvih vrsta i njihovih staništa. Također, potvrđuje se nužnost poduzimanja akcija kako niti jedna migratorna vrsta ne bi postala ugrožena. a) treba se promicati i podržavati istraživanja u svezi s migratornim vrstama, te međusobno surađivati u njima; b) treba se odmah osigurati zaštitu migratornih vrsta;	Plan je u skladu su s Konvencijom putem mjere **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša** koja predviđa zaštitu cjelokupnog okoliša te kroz mjeru 4.4. **Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000** kojom su planirane aktivnosti istraživanja i praćenja stanja biljnih i životinjskih vrsta, staništa i sveukupne biološke raznolikosti.

	c) treba se sklopiti sporazume, kojima će se regulirati zaštita i gospodarenje migratornim vrstama.	
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, UNESCO (1972.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 12/93)	Cilj uspostavljanja ove konvencije je efikasna zaštita i očuvanje kulturne i prirodne baštine na teritoriji država potpisnica, kao i popularizacija navedene baštine. Osnovni ciljevi Konvencije su: • potaknuti zemlje potpisnice na praćenje i izvještavanje o stanju očuvanja područja svjetske baštine, • pružanje stručne pomoći i profesionalnog usavršavanja za poslove očuvanja područja svjetske baštine, • u slučaju potrebe, pružanje žurne pomoći područjima svjetske baštine koja se nalaze u neposrednoj opasnosti.	Kroz Plan se u okviru **PC9** i mjere **9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine** – planira poticati razvoj kulture u svrhu promicanja kvalitete življenja i daljnjeg razvoja. Mjerom **9.2 Potpora očuvanju prirodne baštine** planirana je zaštita kroz prostorno – plansku dokumentaciju. Mjerom **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša** – planirano je poticanje očuvanja prirodne baštine kroz uravnoteženu zaštitu i održivo korištenje.
Nova strategija EU-a za šume do 2030. (2021.)	Strategija je jedna od glavnih inicijativa u okviru europskog zelenog plana te će fokus biti na konkretna djelovanja za povećavanje površine i kvalitete šuma u EU-u te jačanje njihove zaštite, obnove i vitalnosti. Strategijom se obvezuje na strogu zaštitu prašuma i starih šuma, obnovu degradiranih šuma i osiguravanje da se njima gospodari na održiv način, s ciljem očuvanja usluge ekosustava koje šume o kojima ovisi ljudsko društvo. U svrhu očuvanja bioraznolikosti i podrške u borbi protiv klimatskih promjena, Strategijom se promiče i gospodarenje šumama. U Strategiji je predviđen i razvoj programa plaćanja vlasnicima šuma i upraviteljima ako osiguravaju alternativne usluge ekosustava, npr. održavaju dijelove svojih šuma netaknutima.	Plan je u skladu s novom strategijom za šume kroz sljedeće mjere: **2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove** (Zaštita poljoprivrednog i šumskog zemljišta od gubitaka (prenamjenom, erozijom i sl.) i degradacije smanjenjem njegove proizvodne sposobnosti (pada sadržaja organske tvari, hranjiva, zakiseljavanja, kontaminacije teškim metalima i sl.)) te **3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe).**
Okvirna konvencija UN o promjeni klime (UNFCCC, 1992.)	Cilj okvirne konvencije UN o promjeni klime je postignuti stabilizaciju koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi na način da se ne ugrozi	U okviru mjere **1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija** – planirano je poticanje

(„Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 02/96)	proizvodnja hrane i da se omogući nastavak ekonomskog razvoja na održiv način. Potrebno je ograničiti utjecaj svih aktivnosti (promet, određene tehnologije itd.) koje na neki način izazivaju emisiju stakleničkih plinova, odnosno utječu na klimatske promjene. Načela ove Konvencije navode kako bi stranke u svojim aktivnostima za postizanje cilja Konvencije trebale između ostalog poduzeti mjere predostrožnosti, kako bi se predusreli, spriječili ili minimalizirali uzroci promjene klime i ublažile njene negativne posljedice.	ulaganja u održiv, energetski učinkovitije tehnologije. Mjera **2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija** – doprinosi uvođenju „zelenih“ tehnologija i korištenju OIE. Mjera **3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)** – planirano je poticanje ulaganja u održiv, niskougljični razvoj Županije i korištenje OIE čime bi se smanjile emisije stakleničkih plinova. U okviru **PC5** i mjere **5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima** planiran je poticaj stanovništva na korištenje digitalnih alata te prijelaz na niskougljično i kružno gospodarstvo.
Pariški sporazum o klimatskim promjenama (2015.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 3/17)	Pariški sporazum o klimatskim promjenama (dio UNFCCC-a) je globalni klimatski sporazum kojem je cilj ograničavanje porasta globalne prosječne temperature zraka na „znatno manje“ od 2 °C u odnosu na predindustrijsku razinu kao i nastavak napora za ograničenje rasta globalne temperature do 1,5 °C, osiguravanje opskrbe hranom, ali i jačanje kapaciteta država da se bore s posljedicama klimatskih promjena, razvoj novih „zelenih“ tehnologija i pomaganje slabijim, ekonomski manje razvijenim članicama u ostvarenju svojih nacionalnih planova o smanjenju emisija. Ciljevi smanjenja emisija stakleničkih plinova određuju se vlastitim planiranjem, tako da svaka stranka Pariškog sporazuma (ili skupina država) određuje planirani nacionalno utvrđeni doprinos do 2030. godine.	U okviru mjere **1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija –** planirano je poticanje ulaganja u održiv, niskougljični rast gospodarstva te su planirane potpore poduzetnicima u povećanju energetske učinkovitosti i prelazak na ekološki prihvatljivije izvore energije. Mjera **3.1.Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)** – planirane su potpore za korištenje obnovljivih izvora energije čime bi se smanjile emisije stakleničkih plinova što doprinosi ublažavanju klimatskih promjena. Mjerom **5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima** – planiran je razvoj digitalnih alata, digitalnih vještina i

		pismenosti te ulaganje u zelene izvore energije ekološki. Ujedno i poticanje stanovnika na korištenje takve infrastrukture čime se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena.
Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. („Agenda 2030“) (2015.)	Glavnu okosnicu razvojne agende predstavlja 17 ciljeva održivog razvoja detaljno razrađenih u 169 međusobno usko povezanih pod-ciljeva. Riječ je o ključnoj platformi za rješavanje najvažnijih izazova današnjice u njihovoj međusobno povezanoj gospodarskoj, socijalnoj, okolišnoj i političko-sigurnosnoj dimenziji. Zbog svoje sveobuhvatnosti, uključivosti, univerzalnosti i transformativnog karaktera Agenda 2030 te njezina dosljedna provedba od prvorazrednog je značaja za cijelu međunarodnu zajednicu. Agenda 2030 svoje težište stavlja na ljude, planet, prosperitet, mir i partnerstvo, očekujući od država da u skladu sa svojim nacionalnim kapacitetima učine sve da „nitko ne bude ostavljen po strani“. Agenda 2030 poziva države da što prije razviju praktična i ambiciozna nacionalna rješenja za njezinu ukupnu provedbu. Pri tome se također mogu koristiti i postojeći instrumenti poput nacionalnih strategija održivog razvoja. Također se potiče države i na uspostavu redovnog i inkluzivnog procesa pregleda provedbe Agende 2030 na nacionalnoj ali i lokalnoj razini, a posebno se ukazuje na potrebu uključivanja svih dionika održivog razvoja, od državnih i lokalnih institucija, organizacija civilnog društva, akademske zajednice i privatnog sektora, kao i podrške parlamenta i drugih institucija u tom smislu.	Primjena Agende 2030 u Planu uključuje usklađivanje načela, ciljeva i metodologija kako bi se stvorio sveobuhvatan pristup održivom razvoju. Ciljevi održivog razvoja uvršteni su kroz posebne ciljeve (**PC1** do **PC9**) i njihove mjere u Plan u procesima strateškog planiranja, razvijajući strategije usmjerene na ciljeve koji pridonose širim ciljevima održivog razvoja. Koristi se planiranje za razmatranje različitih budućih scenarija, uključujući promjenjujuće stavke održivog razvoja i prilagođavajući strategije u skladu s tim. Primjenom Agende 2030 na Plan kroz sve posebne ciljeve definiranje načela i ciljeva održivog razvoja u samu strukturu studije, poticanje naprednog pristupa rješavanju globalnih izazova i promicanju održive budućnosti.

Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja, Barcelona (2008.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 8/12)	Integralno upravljanje obalnim područjem je dinamički proces održivog upravljanja i korištenja obalnih područja, uzimajući istodobno u obzir krhkost obalnih ekosustava i krajobraza, raznolikost aktivnosti i korištenja, njihovo međusobno djelovanje, pomorsku usmjerenost pojedinih aktivnosti i korištenja i njihov utjecaj na morske i kopnene dijelove. Protokolom se želi uspostaviti zajednički okvir za integralno upravljanje obalnim područjem Sredozemlja te poduzeti nužne mjere u svrhu jačanja regionalne suradnje. Protokol predstavlja važan korak u povijesti MAP-a (Program za okoliš Ujedinjenih naroda) te se očekuje da njegova primjena omogući održivo upravljanje obalnim područjima i ojača sposobnost zemalja da se nose s izazovima za okoliš poput klimatskim promjena. Ciljevi integralnog upravljanja obalnim područjem jesu: • omogućavanje, putem racionalnog planiranja aktivnosti, održivog razvitka obalnih područja osiguravanjem da su okoliš i krajobraz uzeti u obzir u suglasju s gospodarskim, socijalnim i kulturnim razvitkom; • očuvanje obalnih područja na korist sadašnjih i budućih naraštaja; • osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa, posebice u odnosu na korištenje voda; • osiguravanje očuvanja cjelovitosti obalnih ekosustava, krajobraza i geomorfologije; • sprječavanje i/ili smanjivanje učinaka prirodnih rizika i posebno promjene klime koji mogu biti izazvani prirodnim djelovanjem ili ljudskim djelatnostima;	Kroz Plan nisu planirane posebne mjere usmjerene samo na upravljanje obalnim područjem, međutim u skladu su s Protokolom putem mjere **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša** koja predviđa zaštitu cjelokupnog okoliša.

	• postizanje usklađenosti između javnih i privatnih inicijativa i svih odluka javnih vlasti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, a koje utječu na korištenje obalnog područja.	
Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju (Barcelona, 1994. i Monako, 1995.) („Narodne Novine“ – Međunarodni Ugovori, br. 11/01, 11/04)	Poduzet će se potrebne mjere: a) zaštite, očuvanja i upravljanja područjima od posebne prirodne i kulturne vrijednosti na održiv i za okoliš prihvatljiv način, i što je važno, b) zaštite, očuvanja i gospodarenja vrstama flore i faune koje su ugrožene ili pred istrebljenjem. Cilj je posebno zaštićenih područja zaštititi: • reprezentativne tipove obalnih i morskih ekosustava odgovarajuće veličine da bi se osigurala njihova dugoročna sposobnost za život i održala njihova biološka raznolikost, • staništa koja su u opasnosti od nestajanja u njihovom prirodnom području rasprostiranja u Sredozemlju ili koja imaju smanjeno prirodno područje rasprostiranja kao posljedica njihovog povratka u ranije granice rasprostiranja ili zbog njihovog prirođeno ograničenog područja, • staništa koja su kritična za preživljavanje, razmnožavanje i obnavljanje vrste pred istrebljenjem, ugroženih, ili endemskih vrsta flore i faune, • mjesta od posebne važnosti zbog svoje zanimljivosti s gledišta znanosti, estetike, kulture ili obrazovanja.	Planom nisu planirane posebne mjere usmjerene samo na za zaštitu biološke raznolikosti u Sredozemlju, međutim u skladu su s Protokolom putem mjere **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša** koja predviđa zaštitu cjelokupnog okoliša.
Protokol o strateškoj procjeni okoliša, Kijev (2003.) („Narodne Novine“ –	Cilj Protokola je osigurati visoku razinu zaštite okoliša, uključujući i zdravlje, kroz: • osiguranje da se pitanja okoliša, uključujući i zdravlje, u potpunosti	Strateška procjena utjecaja na okoliš za Plan provodi se u skladu s Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17) te Uredbom o

Međunarodni Ugovori, br. 3/10)	uzimaju u obzir u izradi planova i programa; • pridonošenje razmatranju zahtjeva okoliša, uključujući i zdravlja, u izradi politika i zakonodavstva; • uspostavljanje jasnih, transparentnih i učinkovitih postupaka za stratešku procjenu okoliša; • osiguranje sudjelovanja javnosti u strateškoj procjeni okoliša; i • uključivanje na te načine zahtjeva okoliša, uključujući i zdravlja, u mjere i instrumente čija je namjena poticati održivi razvoj.	informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti (NN 64/08) koja predviđa informiranje o fazama postupka te sudjelovanje javnosti za vrijeme trajanja javne rasprave.
Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. (2020.)	Cilj Strategije je staviti europsku biološku raznolikost na put oporavka do 2030. godine u korist prirode, ljudi i klime. Da bi se to postiglo, strategija postavlja sveobuhvatan okvir obveza i akcija za rješavanje glavnih uzroka gubitka biološke raznolikosti: • promjena u korištenju zemljišta i mora; • prekomjernog iskorištavanja bioloških resursa; • klimatskih promjena; • zagađenja; • invazivnih stranih vrsta. Podržati će napore ublažavanja i prilagodbe klime kroz rješenja koja se temelje na prirodi koja odvajaju i pohranjuju ugljik u zdrave ekosustave te pomažu prirodi i društvu da se prilagode neizbježnim utjecajima klimatskih promjena.	Mjera **4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000** – usmjerena je na aktivnosti istraživanja i praćenja stanja biljnih i životinjskih vrsta, staništa i sveukupne biološke raznolikosti. Jedan od planiranih koraka uključuje provedbu mjera usmjerenih na unapređenje očuvanja vrsta i njihovih staništa u područjima koja su obuhvaćena ekološkom mrežom Natura 2000. Dodatno, predviđa se edukativna kampanja o važnosti očuvanja biološke raznolikosti i njezinoj ulozi u zaštiti zdravlja ljudi te održivosti ukupnog gospodarstva. Ove aktivnosti uključuju podizanje svijesti o važnosti zaštite okoliša i prirode.
Strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama	Nova strategija utvrđuje kako se Europska unija može prilagoditi neizbježnim utjecajima klimatskih promjena i postati otporna na nadolazeće promjene do 2050. Utjecaj klimatskih promjena toliko je raširen da naš odgovor na njih mora biti sustavan. Stoga će Europska komisija aspekte otpornosti na	Ciljevi Konvencije nalaze se u mjeri **9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine** – planirano praćenje stanja sastavnica okoliša, između ostalog i krajobraznih vrijednosti i raznolikosti. Kroz aktivnosti na temu zaštite okoliša i prirode planira se

	klimatske promjene aktivno uključivati u sva relevantna područja politike koja se odnose i na javni i na privatni sektor. Osnovni ciljevi: • učiniti prilagodbu pametnijom kroz poticanje djelovanja temeljenog na pouzdanim podacima i alatima za procjenu rizika dostupnima svima • učiniti prilagodbu sustavnijom, jer klimatske promjene imaju utjecaj na sve sektore • učiniti prilagodbu bržom, jer već sada osjećamo posljedice klimatskih promjena • pojačati djelovanje na međunarodnoj razini, jer je prilagodba međusektorski element vanjskog djelovanja EU-a i država članica koji obuhvaća međunarodnu suradnju, migracije, trgovinu, poljoprivredu i sigurnost.	edukacija stanovništva o važnosti zaštite i očuvanja svih sastavnica okoliša pa tako i krajobraza.
Strategija „od polja do stola“ (2020.)	Strategija na sveobuhvatan način odgovara na izazove održivih prehrambenih sustava te potvrđuje neraskidivu uzajamnu vezu između zdravih ljudi, zdravih društava i zdravog planeta. Ta je strategija ujedno ključan dio Komisijina programa za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Svi građani i subjekti unutar cijelog vrijednosnog lanca, u EU-u i drugdje u svijetu, trebali bi imati koristi od pravedne tranzicije. Prelazak na održiv prehrambeni sustav može imati povoljan utjecaj na okoliš, zdravlje i društvo, donijeti gospodarske koristi Ciljevi su EU-a smanjiti utjecaj prehrambenog sustava EU-a na okoliš i klimu te ojačati njegovu otpornost, osigurati sigurnost opskrbe hranom u kontekstu klimatskih promjena i gubitka bioraznolikosti, biti predvodnik u globalnom prelasku na konkurentnu	Plan kroz mjeru 2.1 Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove predviđa poticanje udruživanja ekoloških proizvođača, potpore njihovim udrugama i zadrugama te udrugama ekoloških potrošača, osiguranje stabilnog lokalnog tržišta i zamjena namirnica u javnim kuhinjama onima iz ekološke proizvodnje te razvoj kratkih opskrbnih lanaca što će doprinijeti povećanju kvalitete hrane u javnim kuhinjama, razvoju lokalne proizvodnje i smanjenju troškova i ekološkog utjecaja distribucije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

	održivost „od polja do stola” te iskoristiti nove prilike. Drugim riječima, EU želi: • postići da prehrambeni lanac, koji obuhvaća proizvodnju, prijevoz, distribuciju, stavljanje na tržište i potrošnju hrane, ima neutralan ili pozitivan utjecaj na okoliš te osigurati očuvanje i obnavljanje kopnenih, slatkovodnih i morskih resursa o kojima ovisi prehrambeni sustav, pomoći pri ublažavanju klimatskih promjena i prilagoditi se njihovim učincima, zaštititi tlo, vode, zrak, zdravlje bilja te zdravlje i dobrobit životinja, preokrenuti trend gubitka bioraznolikosti, • zajamčiti sigurnost opskrbe hranom, hranjivu vrijednost i zaštitu javnog zdravlja te osigurati da svatko ima pristup dostatnoj i održivoj hrani bogatoj hranjivim tvarima koja je u skladu s visokim standardima sigurnosti i kvalitete, zdravlja bilja te zdravlja i dobrobiti životinja i istodobno zadovoljava prehrambene potrebe i preferencije, • očuvati cjenovnu pristupačnost hrane uz ostvarivanje pravednijeg ekonomskog povrata u opskrbnom lancu tako da u konačnici najodrživija hrana bude i cjenovno najpristupačnija, poticati konkurentnost sektora opskrbe, promicati poštenu trgovinu i stvarati nove poslovne prilike uz istodobno osiguravanje cjelovitosti jedinstvenog tržišta te zdravlja i sigurnosti na radu.	

7. Utjecaji Plana na okoliš

7.1. Metodologija procjene utjecaja

Procjena utjecaja provedbe Plana analizira promjenu odnosno posljedicu koju će planske mjere imati na okolišne značajke sastavnica i čimbenika u okolišu.

Utjecaji Plana na sastavnice okoliša i ostale čimbenike u okolišu procjenjuju se metodom ekspertne prosudbe temeljem dostupnih postojećih podataka o karakteristikama aktivnosti Plana te dostupne nacionalne i međunarodne znanstvenostručne literature o mogućim utjecajima pojedinih karakteristika planiranih aktivnosti ili elemenata.

Prilikom analize procjene utjecaja na sastavnice okoliša i ostale čimbenike u okolišu koriste se sljedeće kategorije utjecaja koje služe za detaljnije definiranje vrste i opsega pojedinačnih utjecaja:

- Prema značajnosti:

Naziv	Opis
POZITIVAN UTJECAJ	Aktivnost Plana poboljšava stanje sastavnica okoliša i ostalih čimbenika u okolišu u odnosu na postojeće stanje ili trend rješavanjem nekog od postojećih okolišnih problema ili pozitivnom promjenom postojećeg negativnog trenda.
NEUTRALAN UTJECAJ	Aktivnost Plana ne generira utjecaje na sastavnice okoliša i ostale čimbeniku u okolišu. U svakoj pojedinoj sastavnici okoliša u Poglavlju 7.2 na početku su izdvojene mjere koje imaju neutralan utjecaj, uz što je priloženo i kratko objašnjenje, odnosno opis neutralnog utjecaja
ZANEMARIV UTJECAJ	Utjecaj se definira kada će provedba Plana generirati male, lokalne i privremene posljedice u vidu promjene u okolišu unutar postojećih granica prirodnih varijacija. Prirodno okruženje je potpuno samoodrživo jer su receptori karakterizirani niskom osjetljivošću ili vrijednosti.
UMJERENO NEGATIVAN UTJECAJ	Utjecaj je umjereno negativan ako se procijeni da će se provedbom Plana stanje okolišnih značajki u odnosu na sadašnje stanje neznatno pogoršati, a karakterizira ga široki raspon koji započinje od praga koji malo prelazi zanemarivu razinu utjecaja i završava na razini koja gotovo prelazi granice propisane zakonskom regulativom. Promjene u okolišu premašuju postojeće granice prirodnih varijacija i dovode do narušavanja okolišnih značajki sastavnica i čimbenika u okolišu. Prirodno okruženje ostaje samoodrživo. U ovoj kategoriji su utjecaji do kojih dolazi uslijed ispuštanja onečišćujućih tvari u granicama propisanih zakonskom regulativom, zauzimanje manjih dijelova brojnijih ili manje vrijednih staništa, rizik od stradavanja manjeg broja jedinki vrsta koje nisu u režimu zaštite i sl. Za ovu kategoriju utjecaja definiraju se mjere zaštite okoliša koje mogu isključiti/umanjiti mogućnost negativnog utjecaja

ZNAČAJNO NEGATIVAN UTJECAJ	Utjecaj je značajno negativan ako se prilikom procjene utvrdi da postoji rizik da će se uslijed provedbe Plana stanje okolišnih značajki pogoršati do te mjere da bi moglo doći do prekoračenja propisanih granica zakonskom regulativom ili narušavanja vrijednih i osjetljivih prirodnih receptora. Promjene u okolišu rezultiraju značajnim poremećajem pojedinih okolišnih značajki sastavnica i čimbenika u okolišu. Određene okolišne značajke gube sposobnost samooporavljanja. Za ovaj utjecaj potrebno je propisati mjeru zaštite koja bi svela značajan utjecaj na razinu umjerenog ili ga eliminirala, a ukoliko to nije moguće, potrebno je razmotriti izmjenu predloženih aktivnosti Plana (naći druga pogodna rješenja) ili Plan odnosno pojedine aktivnosti koje se njime predlažu odbaciti kao neprihvatljive.

Prilikom procjene utjecaja Plana na okoliš polazi se od činjenice da će se provedbom aktivnosti mjera poštivati sve zakonske odredbe. Isto tako, za sve sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu po principu predostrožnosti procijenjen je najgori mogući scenarij utjecaja s obzirom da se radi o strateškoj procjeni Plana u kojem unutar planiranih aktivnosti nije preciziran način izvedbe kao niti točna lokacija provedbe. Stoga, takva procjena treba pomoći prilikom definiranja projektne razine kada će planirane aktivnosti biti definirane u formi zahvata za koje će se provoditi procjena ili ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš i/ili ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Procijenjena su i moguća opterećenja koje provedba Plana unosi ili pojačava, a čija je promjena identificirana kroz postupak procjene utjecaja na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu u kojima se generira i na koje moguće značajno utječe.

Provedba Plana pored utjecaja na područje unutar obuhvata Ličko - senjske županije može imati i određene utjecaje na šire područje izvan obuhvata Županije, a koje se odnosi na prostor susjednih županija. Potrebno je naglasiti da značaj utjecaja na iste većim dijelom ovisi o značaju i intenzitetu utjecaja unutar obuhvata Županije kao i lokaciji i obilježjima aktivnosti planiranih mjera ovog Plana.

Utjecaji provedbe aktivnosti mjera Plana na okoliš obuhvaćaju i poglavlje procjene utjecaja klimatskih promjena na provedbu aktivnosti Plana (Poglavlje 7.3), procjene utjecaja u slučaju nekontroliranog događaja (Poglavlje 7.4), prekogranične utjecaje (Poglavlje 7.5) te kumulativnu i sinergijsku procjenu utjecaja provedbe Plana na okoliš (Poglavlje 7.6).

7.1.1. Metoda procjene utjecaja na sastavnice okoliša i čimbenike u okolišu

Svaka sastavnica okoliša i čimbenik u okolišu koristi specifičnu metodologiju procjene utjecaja s obzirom na svoje karakteristične značajke, i to kako slijedi:

Zrak

Prilikom procjene utjecaja Plana na kvalitetu zraka u obzir su uzete sve aktivnosti predviđene Planom, odnosno njihovo potencijalno ispuštanje onečišćujućih tvari u zrak te kako će ono utjecati na očuvanje I. kategorije kvalitete zraka u Županiji.

Klima i klimatske promjene

Prilikom procjene utjecaja Plana na klimatske značajke u obzir su uzete sve aktivnosti predviđene Planom, a značajnost utjecaja procijenjena je, osim s obzirom na promjenu koncentracije onečišćujućih tvari u zraku, i s obzirom na promjenu tipa površinskog pokrova.

Procjena utjecaja klimatskih promjena na Plan analizirana je prema smjernicama dokumenta Izvještaj o procijenjenim utjecajima i ranjivosti na klimatske promjene po pojedinim sektorima (u daljnjem tekstu: Izvještaj) te rezultatima modeliranja klimatskih promjena na sustavu HPC VELEbit. Analiza je provedena tako da se za pojedine sektore od značaja za Županiju odredio potencijalni utjecaj te se za isti, na osnovu dostupnih modeliranja, dodijelila ocjena mogućnosti pojavljivanja i stupnja utjecaja.

Geološke značajke i georaznolikost

Procjena utjecaja Plana na geološke značajke razmatra moguće promjene stijenske strukture stratigrafskih jedinica koje mogu nastati uslijed provedbe planiranih aktivnosti. Budući da Plan ne propisuje aktivnosti i projekte kojima se zadire u dublje slojeve Zemljine kore, utjecaj na geološke značajke je isključen. Procjena utjecaja na georaznolikost analizira aktivnosti i projekte Plana koji svojom lokacijom i radom potencijalno mogu ugroziti vrijedne oblike georaznolikosti. Analizirani utjecaji se dijele na (Gray, 2013 prema Butorac i dr., 2017): potpuni gubitak elementa georaznolikosti, djelomični gubitak ili fizička šteta, gubitak pristupa, prekid prirodnih procesa te onečišćenje.

Tlo i poljoprivredno zemljište

Utjecaj na tlo procjenjuje se uzimajući u obzir funkcije koje obnaša tlo odnosno njihovu promjenu, a koja može biti proizvodna, genofondna, ekološko-regulacijska, sirovinska, infrastrukturna te geogena i krajobrazna. Poželjne funkcije tla su one prirodne (proizvodna, genofondna i ekološko-regulacijska) koje se gube prenamjenom u infrastrukturnu ili sirovinsku. Uzeta je u obzir i struktura tla koja će biti narušena uslijed zadiranja u tlo. Utjecaj na poljoprivredno zemljište procjenjuje se s obzirom na njegovu prenamjenu koja bi neposredno rezultirala gubitkom poljoprivrednog tla, a time i gubitkom proizvodne funkcije tla. Prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“ broj 20/18, 115/18, 98/19) najvažnija poljoprivredna tla su ona P1 i P2 bonitetne vrijednosti te se naglasak stavlja upravo na zaštitu tih tala od prenamjene u neku drugu, nepoljoprivrednu svrhu.

Budući da planirane aktivnosti nisu prostorno smještene, razmatra se samo potencijalni rizik od erozije na evidentiranim problematičnim područjima.

Utjecaj na onečišćenje tla procjenjuje se uzimajući u obzir dostupne podatke koji su proizašli iz sustavnog mjerenja kvalitete tla. Budući da se na području Županije takva mjerenja sustavno ne provode, točan utjecaj ne može se procijeniti već se razmatra samo potencijalno povećanje onečišćenja tla provođenjem nekih mjera Plana.

Vode

Procjena utjecaja mjera Plana izvršena je s obzirom na stanje površinskih i podzemnih voda odnosno njegovu promjenu, a prema podacima dobivenim od Hrvatskih voda. Analizirane su sve površinske vode koje su sastavni dio vodnih tijela površinskih voda, odnosno podzemne vode u okvirima tijela podzemnih voda. Prilikom analize utjecaja u obzir su uzeti posebni ciljevi zaštite voda propisani Uredbom o standardu kakvoće voda, odnosno ciljevi Okvirne direktive o vodama. Sukladno navedenom, značajno negativnim utjecajima smatrani su svi utjecaji koji mogu narušiti stanje vodnih tijela površinskih voda ili otežati postizanje barem dobrog stanja vodnih tijela. Značajno negativnim utjecajima također su smatrani svi utjecaji koji potencijalno mogu narušiti stanje tijela podzemnih voda ili otežati postizanje dobrog stanja podzemnih voda.

Bioraznolikost

Sastavnice bioraznolikost i zaštićena područja prirode zajedno su sagledana pri procjeni utjecaja Plana. Prilikom procjene utjecaja prvenstveno se razmatrao potencijalan pozitivan ili negativan utjecaj provedbe aktivnosti mjera Plana. Pozitivni utjecaji analizirani su kroz potencijalno smanjenje određenih okolišnih pritisaka na bioraznolikost i zaštićena područja prirode, dok su negativni utjecaji analizirani kroz potencijalno povećanje okolišnih pritisaka koji se manifestiraju kao gubitak staništa, a time i prisutne ugrožene i/ili zaštićene flore i faune, onečišćenje staništa, uznemiravanje faune i gaženje flore povećanom ljudskom prisutnošću u prirodi i zaštićenim područjima prirode.

Šume i šumarstvo

Procjena utjecaja temelji se na analizi pojedinih mjera Plana i mogućih pozitivnih i negativnih promjena koje mogu generirati na šume i šumsko zemljište. Pozitivni utjecaji analizirani su kroz potencijalno smanjenje određenih okolišnih pritisaka na šumski ekosustav, dok su negativni utjecaji analizirani kroz potencijalne konflikte aktivnosti Plana sa šumama i šumskim zemljištem, koji se manifestiraju kao trajno zauzimanje, odnosno izdvajanje šuma i šumskog zemljišta iz šumskogospodarskog područja i/ili narušavanje stabilnosti šumskih ekosustava. Pri tome, aktivnosti ne moraju nužno biti u šumskom području da bi generirale negativan utjecaj, već se i posrednim putem njihov utjecaj može odraziti na šumski ekosustav te na druge okolišne komponente, smanjenjem (gubitkom) općekorisnih funkcija šuma.

Divljač i lovstvo

Prilikom procjene utjecaja prvenstveno se razmatrao potencijalan pozitivan ili negativan utjecaj provedbe mjera Plana na stanje lovnoproduktivnih površina. Lovnoproduktivna površina predstavlja dijelove lovišta u kojima određena vrsta divljači ima sve prirodne uvjete za obitavanje hranjenje (prehranu) i napajanje, razmnožavanje i sklanjanje. U skladu s time, potencijalan utjecaj procjenjivao se kroz moguća poboljšanja stanja lovnoproduktivnih površina ili kroz njihovu degradaciju, odnosno smanjenje bonitetnih vrijednosti lovišta.

Krajobrazne karakteristike

Koncept karaktera krajobraza osnovno je načelo klasifikacije krajobraza, koje podrazumijeva svojstvenu, prepoznatljivu i konzistentnu kombinaciju prostornih elemenata. Elementi koji su prihvaćeni definicijom karaktera krajobraza dijele se unutar prirodnih, kulturnih (antropogenih) te vizualno-doživljajnih karakteristike krajobraza. Preliminarnom procjenom aktivnosti unutar razvojnih mjera izdvojene su i opisane one mjera koje svojim karakterom (novom gradnjom, zauzimanjem površina, stvaranje akcenata, obnova i rekonstrukcija postojećih elemenata i sl.) djeluju na promjenu karakteristika krajobraza.

Kulturno-povijesna baština

Metodologija procjene utjecaja na kulturnu baštinu prati međunarodne pristupe i smjernice ICOMOS-a (2011), Guidance on Heritage Impact Assessment for World Heritage Properties (2011) te Sustainability Appraisal and the Historic Envinronmet. Opće polazište strateške procjene utjecaja na kulturnu baštinu uključuje očuvanje i poboljšanje povijesnog okoliša, kulturnu baštinu svih vrsta i njezinu okolinu. Sukladno navedenom procijenjen je utjecaj aktivnosti razvojnih mjera pri čemu su mogući neposredni i posredni utjecaji. Neposredan utjecaj dovodi do moguće promjene fizičkih i prostornih obilježja kulturnog dobra, dok posredan utjecaj dovodi do mogućeg narušavanja vizualnog integriteta.

Stanovništvo i zdravlje ljudi

Utjecaj na stanovništvo i zdravlje ljudi procjenjuje se razmatrajući planirane mjere i uvažavajući njihov potencijal da poboljšaju kvalitetu života te zdravlje i sigurnost ljudi, s obzirom na promjene indikatora kvalitete života stanovnika (npr. promjene demografskih kretanja, socijalne slike, gospodarskih pokazatelja itd.). Polazi se od pretpostavke da je poboljšanje kvalitete života i zdravlja ljudi preduvjet za zaustavljanje nepovoljnog i pokretanje pozitivnog demografskog trenda. Također, utjecaj se sagledava kroz djelovanje planiranih aktivnosti na promjene turističkih trendova, prvenstveno u vidu povećanja broja turista te jačanja turističke konkurentnosti Županije.

7.2. Procjena utjecaja provedbe Plana na sastavnice i čimbenike u okolišu

7.2.1. Zrak

U tablicama u nastavku (Tablica 7.1 i Tablica 7.2) prikazani su utjecaji na zrak na području Županije.

Tablica 7.1 Mogući utjecaji na zrak – Plan razvoja

Naziv posebnog cilja	Mjere	Opis utjecaja
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture:**	Izgradnjom nove poduzetničke zone neće doći do negativnih utjecaja na zrak ukoliko će novi objekti koristiti obnovljive izvore energije i ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije. Sve navedeno može smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija:	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu pridonijeti smanjenju postojećih opterećenja zraka što predstavlja pozitivan utjecaj.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ:	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija:	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu pridonijeti smanjenju postojećih opterećenja zraka što predstavlja pozitivan utjecaj.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ:	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture:	Razvojem akvakulture neće doći do direktnog utjecaja na zrak te je utjecaj neutralan.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa):**	Pozitivan utjecaj smanjenja emisija onečišćujućih tvari u zrak korištenjem obnovljivih izvora energije te poboljšanjem energetske učinkovitosti zgrada (smanjena potrošnja goriva za grijanje, pa time i manja emisija čestica iz kućnih ložišta)
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava):	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u	Navedene mjere generiraju onečišćujuće tvari u zrak što može pridonjeti povećanju opterećenja zraka, ali korištenjem

	poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe):	odgovarajućih filtera utjecaj na kvalitetu zraka se ne očekuje tj. zanemariv je.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa:	Pozitivan utjecaj smanjenja emisija onečišćujućih tvari u zrak korištenjem obnovljivih izvora energije, poboljšanjem kvalitete javnog prijevoza i biciklističke infrastrukture.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje:	
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje:	
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000:	
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta:**	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima:	
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja:**	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja:	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine:	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog	

	srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje:	Umjereno negativan utjecaj na kvalitetu zraka povećanjem koncentracije onečišćujućih tvari u zraku - potencijalno pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka u većim naseljima zbog izgradnje zaobilaznica kojima se rasterećuje promet u središtu gdje je zbog velike koncentracije vozila i zatvorenosti smanjena mogućnost disperzije čestica zraka
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi:**	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi:	
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine**	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	

Tablica 7.2 Mogući utjecaji na zrak – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima,	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.

otočnog prostora	• uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Pozitivan utjecaj smanjenja emisija onečišćujućih tvari u zrak korištenjem obnovljivih izvora energije te poboljšanjem energetske učinkovitosti zgrada (smanjena potrošnja goriva za grijanje, pa time i manja emisija čestica iz kućnih ložišta). S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Izgradnjom nove poduzetničke zone neće doći do negativnih utjecaja na zrak ukoliko će novi objekti koristiti obnovljive izvore energije i ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije. Sve navedeno može smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj. S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.

	Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: • Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, • Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, • Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, • Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	S obzirom na to da navedene mjere ne generiraju onečišćujuće tvari u zrak niti pridonose smanjenju postojećih opterećenja zraka, procijenjeno je kako je njihov utjecaj na kvalitetu zraka neutralan.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: • Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, • Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), • Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva	Pozitivan utjecaj smanjenja emisija onečišćujućih tvari u zrak korištenjem obnovljivih izvora energije te poboljšanjem energetske učinkovitosti zgrada (smanjena potrošnja goriva za grijanje, pa time i manja emisija čestica iz kućnih ložišta)

	o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	

7.2.2. Klima

U tablicama u nastavku (Tablica 7.3 i Tablica 7.4.) prikazani su utjecaji na klimu na području LSŽ.

Tablica 7.3 Mogući utjecaji na klimu – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Opis utjecaja
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Izgradnjom nove poduzetničke zone neće doći do negativnih utjecaja na klimatske promjene ukoliko će novi objekti koristiti obnovljive izvore energije i ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije. Sve navedeno može smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija:	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO_2 otiska i smanjenje korištenja papira što predstavlja pozitivan utjecaj. Provedbom mjera očekuje se pozitivan utjecaj smanjenja emisija stakleničkih plinova korištenjem obnovljivih izvora energije, poboljšanjem kvalitete postojećih objekata i gradnjom novih ekološki neutralnijih te poboljšanjem energetske učinkovitosti.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Komparativne prednosti kao što su geografska pozicija, dobra cestovna povezanost s cijelom obalom i kontinentom su postojeće te se radi o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj. Eksploatacijom mineralnih sirovina može doći do trajnog narušavanja okolnog tla i krajobraza, erozije i emisije onečišćujućih tvari u atmosferu. Provedbom mjera očekuje se blagi negativan utjecaj na klimatske promjene.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Komasacija može promijeniti izgled krajobraza s obzirom da se radi o okrupnjivanju manjih parcela i uspostavu većih poljoprivrednih površina što može imati negativan utjecaj na ekosustave i bioraznolikost. Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj onečišćenjem tla i voda. Ako se komasacija provodi uzimajući u obzir načela održivog korištenja tla, može pridonijeti smanjenju pritiska na tlo i očuvanju njegove plodnosti. Međutim, nepravilna primjena može rezultirati degradacijom tla i smanjenjem biološke aktivnosti. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i

		upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozije te promjene u vodnom režimu. Sustavi navodnjavanja često koriste veće količine vode, što može imati negativan utjecaj na lokalne vodne resurse pa tako zahvaćanje određenih količina vode može dovesti do smanjenja razine podzemnih voda, isušivanja vlažnih i vodenih staništa te posljedično do ugrožavanja ekosustava ovisnih o vodi. Osim navedenog, korištenje sustava navodnjavanja može utjecati na kvalitetu vode gdje onečišćivači iz gnojiva i pesticida mogu dospjeti u površinska i podzemna vodna tijela, što može uzrokovati onečišćenje voda te pogoršati stanje vodnih tijela, odnosno može narušiti kvalitetu življenja. Klimatske promjene mogu utjecati na dostupnost vode te bi u budućnosti mogle biti potrebne prilagodbe u sustavima navodnjavanja kako bi se održala poljoprivredna produktivnost. Također, ako sustav navodnjavanja koristi električnu energiju, može pridonijeti emisijama stakleničkih plinova, posebno ako ta energija potječe iz fosilnih goriva.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj, dok digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti te se ne očekuje utjecaj.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	Izgradnjom novih znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje neće doći do negativnih utjecaja na klimatske promjene ukoliko će novi objekti koristiti obnovljive izvore energije i ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije. Sve navedeno može smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Razvojem akvakulture neće doći do direktnog utjecaja na klimatske promjene. U budućim razdobljima klime očekuje se utjecaj na razvoj akvakulture kroz povećanje temperature zraka, promjene količine oborina i sunčevog zračenja. Posljedično može dovesti do povećanja temperature mora, porasta razine mora, onečišćenja morskog ekosustava koji proizvodi najveću količinu kisika i zakiseljavanja mora i/ili oceana zbog porasta koncentracije ugljikovog dioksida. Sekundarni efekti klimatskih promjena, poput suša, poplava i vremenskih nepogoda mogu u budućnosti dovesti do otežane proizvodnje hrane koja se koristi u akvakulturi.

PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na klimatske promjene može imati sama izgradnja na zelenim i šumskim površinama. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova. Ugradnja OIE i energetski učinkovitih sustava može smanjiti ovisnost o konvencionalnim izvorima energije, čime se smanjuje potreba za eksploatacijom fosilnih goriva. Potrebno je razmotriti održivost materijala koji će se koristiti u izgradnje i procesa proizvodnje, a u slučaju korištenja biomase, potrebno je koristiti biomasu iz održivih izvora.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava)	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje može rezultirati smanjenjem emisija stakleničkih plinova. Korištenjem sabirnih jama dolazi do emisije stakleničkih plinova – koji nastaju u anaerobnim uvjetima. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke. Međutim, radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture može doći do povećanih emisija stakleničkih plinova ukoliko objekti neće koristiti obnovljive izvore energije. Utjecaj je umjereno negativan.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može dovesti do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela i njihovo onečišćenje. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Korištenjem materijala za izgradnju prometnica potrebno je voditi računa o povećanim količinama oborina i povećanjem temperatura zraka kako ne bi došlo do oštećivanja istih ili pojave toplinskih otoka.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na klimatske promjene.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.

	poljoprivredu te njihovo povezivanje	
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a prvenstveno su usmjerene na poboljšanje zaštite prirode (zaštićena područja prirode, područja Natura 2000) ne očekuju se negativni utjecaji na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Ulaganjem u internetsku infrastrukturu neće doći do negativnih utjecaja na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a orijentirane su na zelene tehnologije, bolju energetsku učinkovitost i korištenje digitalnih alata, očekuje se smanjenje dosadašnjeg negativnog utjecaja, odnosno očekuju se pozitivni utjecaji na klimatske promjene.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na klimatske promjene. Obnovom postojećih objekata i izgradnjom novih koji će koristiti obnovljive izvore energije očekuje se smanjenje emisije stakleničkih plinova i pozitivan utjecaj na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem**	Izgradnja cestovne prometne infrastrukture može dovesti do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela i njihovo onečišćenje. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na

	infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)	hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Korištenjem materijala za izgradnju prometnica potrebno je voditi računa o povećanim količinama oborina i povećanjem temperatura zraka kako ne bi došlo do oštećivanja istih ili pojave toplinskih otoka. Utjecaj je umjereno negativan.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira povećanim emisijama stakleničkih plinova ukoliko objekti neće koristiti obnovljive izvore energije, povećanje korištenja osobnih automobila i ostalih prijevoznih sredstava zbog kojih također može doći do povećanja emisija stakleničkih plinova. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Utjecaj je umjereno negativan.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina rezultira direktnim trajnim gubitkom tla i prirodnih zelenih površina. Upotrebom materijala poput betona i asfalta sa neodgovarajućim karakteristikama može doći do pojave toplinskih otoka i/ili u doticaju sa vodom do onečišćenja površinskih i/ili podzemnih voda. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Utjecaj je umjereno negativan.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se negativni utjecaji. Izgradnjom novih objekata koji će koristiti obnovljive izvore energije, racionalno istu upotrebljavati te sa medicinskim otpadom postupati prema svim zakonskim pravilnicima i normama ne očekuje se negativan utjecaj na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se negativan utjecaj na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom tla što može dovesti do pojave erozije. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje te mogućim promjenama u

		hidrološkom režimu (promjena hidromorfološkog stanja vodnog tijela). Utjecaj je umjereno negativan.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine**	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih zelenih površina, šuma te tla što može dovesti do negativnog utjecaja na klimatske promjene. Povećanim smještajnim kapacitetom očekuje se i veći broj posjetitelja (turista) što posljedično utječe na povećanje emisija stakleničkih plinova korištenjem prijevoznih sredstava i količinom otpada koja bi se proizvela. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Utjecaj je umjereno negativan.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj na klimatske promjene. Utjecaj je neutralan.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira dugoročnim pozitivnim utjecajem budući da se pravilnim gospodarenjem otpadom smanjuju emisije stakleničkih plinova te se očekuje pozitivan utjecaj na klimatske promjene. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje.

Tablica 7.4 Mogući utjecaji na klimu – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje može rezultirati smanjenjem emisija stakleničkih plinova. Korištenjem sabirnih jama dolazi do emisije stakleničkih plinova – koji nastaju u anaerobnim uvjetima. Međutim, radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj. Izgradnja objekta za zaštitu od prirodnih prijetnji te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom tla što može dovesti do pojave erozije, na otocima dovesti i do erozije obale, dugoročno se očekuje pozitivan utjecaj. Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira dugoročnim pozitivnim utjecajem budući da se pravilnim gospodarenjem otpadom smanjuju emisije stakleničkih plinova te se očekuje pozitivan utjecaj na klimatske promjene. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke.

	Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Izgradnjom nove poduzetničke zone neće doći do negativnih utjecaja na zrak ukoliko će novi objekti koristiti obnovljive izvore energije i ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije. Sve navedeno može smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj. Prilikom građevinskih radova tijekom izgradnje novih objekata dolazit će do povećane emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača u zrak. Korištenjem izvora energije koji nisu obnovljivi dolazi do povećanja emisija stakleničkih plinova nakon izgradnje. Korištenjem materijala za izgradnju potrebno je voditi računa o povećanim količinama oborina i povećanjem temperatura zraka kako ne bi došlo do oštećivanja istih ili pojave toplinskih otoka. Također, uklanjanjem zelenih površina može doći do pojave toplinskih otoka. Izgradnja generira i velike količine otpada, uključujući beton, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Utjecaj je umjereno negativan.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: • Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, • Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, • Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne	Obnovom turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajne kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih zelenih površina, šuma te tla što može dovesti do negativnog utjecaja na klimatske promjene. Povećanim smještajnim kapacitetom očekuje se i veći broj posjetitelja (turista) što posljedično utječe na povećanje emisija stakleničkih plinova korištenjem prijevoznih sredstava i količinom otpada koja bi se proizvela. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje i aktivnosti posjetitelja. Također, povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja.

	baštine i lokalnih običaja, • Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: • Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, • Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), • Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, no negativan utjecaj na klimatske promjene može imati sama izgradnja na zelenim i šumskim površinama zbog trajnog narušavanja tla te moguće emisije onečišćujućih tvari u atmosferu, okolno tlo i vode. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova. Ugradnja OIE i energetski učinkovitih sustava može smanjiti ovisnost o konvencionalnim izvorima energije, čime se smanjuje potreba za eksploatacijom fosilnih goriva. Potrebno je razmotriti održivost materijala koji će se koristiti u izgradnje i procesa proizvodnje, a u slučaju korištenja biomase, potrebno je koristiti biomasu iz održivih izvora.

7.2.3. Geološke značajke, georaznolikost i speleološki objekti

U tablicama u nastavku (Tablica 7.5 i Tablica 7.6) prikazani su utjecaji na geološke značajke i georaznolikost.

Tablica 7.5 Utjecaji na geološke značajke i georaznolikost

Naziv Posebnog cilja	Mjere i opis mjera	Opis utjecaja
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Tijekom izgradnje poduzetničke zone mogući su negativni i dugoročni utjecaji, nastanak štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa vrijednih elemenata georaznolikosti.

digitalne tehnologije	**1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija:**	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane postavljene na krovove objekata, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) imati će neutralan utjecaj jer neće biti izgradnje koja će zadirati u georaznolikost.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Komparativne prednosti kao što su geografska pozicija, dobra cestovna povezanost s cijelom obalom i kontinentom su postojeće te se radi o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Komasacija može promijeniti izgled krajobraza s obzirom da se radi o okrupnjivanju manjih parcela i uspostavu većih poljoprivrednih površina što može imati negativan utjecaj na ekosustave i bioraznolikost. Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj onečišćenjem tla i voda. Ako se komasacija provodi uzimajući u obzir načela održivog korištenja tla, može pridonijeti smanjenju pritiska na tlo i očuvanju njegove plodnosti. Međutim, nepravilna primjena može rezultirati degradacijom tla i smanjenjem biološke aktivnosti. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozije te promjene u vodnom režimu. Mogući su negativni utjecaji poput nastanka fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa fluvijalnih (riječne terase, naplavne ravnice, korito) elemenata georaznolikosti novom infrastrukturom ukoliko izgradnja bude u njihovoj blizini.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Provedbom aktivnosti koje su organizacijske, promotivne i administrativne neće doći do utjecaja na elemente georaznolikosti. Negativni utjecaji, poput nastanka fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa te gubitak ostalih elemenata georaznolikosti mogući su ukoliko izgradnja nove infrastrukture bude u njihovoj blizini.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	Mogući su negativni utjecaji, nastanak štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa vrijednih elemenata georaznolikosti prilikom izgradnje znanstveno istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Razvojem akvakulture mogući su negativni i dugoročni utjecaji, nastanak štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa vrijednih elemenata georaznolikosti prilikom izgradnje građevina u akvakulturi.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na elemente georaznolikosti može imati sama izgradnja novih objekata zbog trajne štete, gubitka i/ili onečišćenja gubitka prirodnih elemenata. Utjecaj je umjereno negativan.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom	Očekuje se negativan utjecaj zbog narušavanja morfoloških karakteristika prilikom izgradnje vodocrpilišta i vodovodne infrastrukture. Mogući su negativniutjecaji fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa fluvijalnih (riječne terase,

	vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava)	naplavne ravnice, korito) elemenata georaznolikosti novom infrastrukturom ukoliko izgradnja bude u njihovoj blizini.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe):	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture može doći do trajnog narušavanja morfologije i gubitka elemenata georaznolikosti te je utjecaj umjereno negativan.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa:	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može dovesti do erozije tla i gubitka elemenata georaznolikosti. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do trajne fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa vrijednih elemenata georaznolikosti, s naglaskom na zaštićena područja ukoliko dođe do povećanja broja posjetitelja. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Utjecaj je umjereno negativan.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji. Mogući su pozitivni utjecaji očuvanja vrijednih elemenata georaznolikosti, s naglaskom na zaštićena područja prirode. Edukacijama i jačanjem svijesti potiče se očuvanje prirodnih elemenata georaznolikosti i njihovo očuvanje za buduće naraštaje.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj na elemente georaznolikosti. Utjecaj je neutralan.
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na elemente georaznolikosti. Utjecaj je neutralan.
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a ujedno će doći i do nove izgradnje u prostoru koje su prvenstveno usmjerene na poboljšanje zaštite prirode (zaštićena područja prirode, područja Natura 2000) ne očekuju značajni negativni utjecaji. Očuvanjem, edukacijom i istraživanjima očekuju se pozitivni utjecaji vrijednih elemenata georaznolikosti, s naglaskom na zaštićena područja prirode dok se izgradnjom novih infrastrukturnih objekata može

		očekivati njihovo narušavanje ukoliko se neće poduzimati mjere očuvanja. Utjecaj je umjereno negativan, posredan, lokalan, srednjoročan.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Ulaganjem u internetsku infrastrukturu neće doći do utjecaja. Utjecaj je neutralan.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a orijentirane su na zelene tehnologije, bolju energetsku učinkovitost i korištenje digitalnih alata, očekuje se smanjenje dosadašnjeg negativnog utjecaja, odnosno očekuju se pozitivni utjecaji. Utjecaj je pozitivan,
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na elemente georaznolikosti.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	Obnovom postojećih objekata i izgradnjom novih moguće je očekivati utjecaj na elemente georaznolikosti ukoliko će se izgradnja odvijati u blizini. Izgradnjom može doći do nastanka štete, gubitka i onečišćenja prirodnih elemenata. Također, dolazi i do nastanka velike količine građevinskog otpada, uključujući beton, čelik i druge materijale te ih je važno pravilno zbrinuti. Utjecaj je umjereno negativan.
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Izgradnja cestovne prometne infrastrukture može dovesti narušavanja prirodne morfologije što može pridonijeti umjereno negativnom utjecaju na elemente georaznolikosti. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača što može imati za posljedicu oštećenje, gubitak i/ili onečišćenje prirodnih elemenata georaznolikosti.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira trajnim gubitkom prirodne morfologije terena te dolazi do prenamjene zemljišta.

	subvencioniranjem gradnje:	Mogući su utjecaji poput fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa elemenata georaznolikosti novom infrastrukturom ukoliko izgradnja bude u njihovoj blizini. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji mogu utjecati na elemente georaznolikosti. Utjecaj je umjereno negativan.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina utječe na morfologiju terena što rezultira direktnim i trajnim gubitkom elemenata georaznolikosti. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji mogu dovesti do oštećenja, gubitka i/ili onečišćenja elemenata georaznolikosti. Utjecaj je umjereno negativan.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se utjecaji.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se utjecaj na elemente georaznolikosti.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim utjecajem na elemente georaznolikosti. Negativanutjecaj, poput fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa fluvijalnih (riječne terase, naplavne ravnice, korito) elemenata georaznolikosti novom infrastrukturom ukoliko izgradnja bude u njihovoj blizini. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača tijekom izgradnje koji mogu utjecati na prirodne elemente.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine**	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih zelenih površina, šuma te tla što može dovesti do negativnog utjecaja na elemente georaznolikosti. Povećanim smještajnim kapacitetom očekuje se i veći broj posjetitelja (turista) što posljedično utječe na povećanje onečišćenja - emisije plinova i stvaranje otpada. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača tijekom izgradnje koji mogu utjecati na prirodne elemente. Edukacijom i promotivnim aktivnostima mogu se očekivati pozitivni utjecaji očuvanja vrijednih elemenata georaznolikosti, s naglaskom na zaštićena područja prirode. Utjecaj je umjereno negativan.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Mogući su pozitivni dugoročni utjecaji očuvanja vrijednih elemenata georaznolikosti, s naglaskom na zaštićena područja prirode.

	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira dugoročnim pozitivnim utjecajem na elemente georaznolikosti. Zatvaranjem divljih odlagališta očekuje se pozitivan i dugoročan utjecaj smanjenja onečišćenja elemenata georaznolikosti. Pozitivan utjecaj se očekuje u očuvanju prirodnih elemenata georaznolikosti korištenjem modernih/digitalnih tehnologija koje ne bi dovodile do fizičkog oštećivanja. Edukacijama o zaštićenim dijelovima prirode očekuje se pozitivan utjecaj na elemente georaznolikosti zbog jačanja svijesti o važnosti očuvanja svih sastavnica okoliša i prirode. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača tijekom izgradnje koji mogu štetiti prirodnim elementima.

Tablica 7.6 Utjecaji na geološke značajke i georaznolikost

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Očekuje se negativan utjecaj zbog narušavanja morfoloških karakteristika prilikom izgradnje vodocrpilišta i vodovodne infrastrukture. Mogući su negativni utjecaji fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa fluvijalnih (riječne terase, naplavne ravnice, korito) elemenata georaznolikosti novom infrastrukturom ukoliko izgradnja bude u njihovoj blizini. Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim utjecajem na elemente georaznolikosti. Negativan utjecaj, poput fizičke štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa fluvijalnih (riječne terase, naplavne ravnice, korito) elemenata georaznolikosti novom infrastrukturom ukoliko izgradnja bude u njihovoj blizini. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača tijekom izgradnje koji mogu utjecati na prirodne elemente. Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira dugoročnim pozitivnim utjecajem na elemente georaznolikosti. Zatvaranjem divljih odlagališta očekuje se pozitivan i dugoročan utjecaj smanjenja onečišćenja elemenata georaznolikosti.

		Pozitivan utjecaj se očekuje u očuvanju prirodnih elemenata georaznolikosti korištenjem modernih/digitalnih tehnologija koje ne bi dovodile do fizičkog oštećivanja. Edukacijama o zaštićenim dijelovima prirode očekuje se pozitivan utjecaj na elemente georaznolikosti zbog jačanja svijesti o važnosti očuvanja svih sastavnica okoliša i prirode. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača tijekom izgradnje koji mogu štetiti prirodnim elementima.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Tijekom izgradnje poduzetničke zone mogući su negativni i dugoročni utjecaji, nastanak štete, onečišćenja, gubitka pristupa i/ili prekida prirodnih procesa vrijednih elemenata georaznolikosti. Izgradnja cestovne prometne infrastrukture može dovesti narušavanja prirodne morfologije što može pridonijeti umjereno negativnom utjecaju na elemente georaznolikosti. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača što može imati za posljedicu oštećenje, gubitak i/ili onečišćenje prirodnih elemenata georaznolikosti. Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina utječe na morfologiju terena što rezultira direktnim i trajnim gubitkom elemenata georaznolikosti. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji mogu dovesti do oštećenja, gubitka i/ili onečišćenja elemenata georaznolikosti. Utjecaj je umjereno negativan.
	Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se utjecaj na elemente georaznolikosti.

Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: • Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, • Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, • Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, • Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih zelenih površina, šuma te tla što može dovesti do negativnog utjecaja na elemente georaznolikosti. Povećanim smještajnim kapacitetom očekuje se i veći broj posjetitelja (turista) što posljedično utječe na povećanje onečišćenja - emisije plinova i stvaranje otpada. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača tijekom izgradnje koji mogu utjecati na prirodne elemente. Edukacijom i promotivnim aktivnostima mogu se očekivati pozitivni utjecaji očuvanja vrijednih elemenata georaznolikosti, s naglaskom na zaštićena područja prirode. Utjecaj je umjereno negativan.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: • Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, • Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), • Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na elemente georaznolikosti može imati sama izgradnja novih objekata zbog trajne štete, gubitka i/ili onečišćenja gubitka prirodnih elemenata. Utjecaj je umjereno negativan.

7.2.4. Tlo i poljoprivredno zemljište

U tablicama u nastavku (Tablica 7.7 i Tablica 7.8) prikazani su utjecaji na tlo i poljoprivredno zemljište.

Tablica 7.7 Utjecaji na tlo i poljoprivredno zemljište – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere i opis mjera	Opis utjecaja
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Izgradnjom nove poduzetničke zone mogući su umjereno negativni utjecaji gubitka pozitivnih funkcija tala uslijed njegove prenamjene te potencijalno negativan utjecaj prenamjene P1 i/ili P2 zemljišta. Izgradnjom može doći do trajnog narušavanja okolnog tla i krajobraza, erozije i emisije onečišćujućih tvari u tlo i atmosferu. Očekuje se umjereno negativan utjecaj povećanja emisije onečišćujućih tvari u okolnom tlu.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Mogući su umjereno negativni, neposredni, lokalni i dugoročni utjecaji gubitka pozitivnih funkcija tala uslijed njegove prenamjene u infrastrukturnu funkciju te potencijalno negativan utjecaj prenamjene P1 i/ili P2 zemljišta. Očekuje se umjereno negativan utjecaj povećanja emisije onečišćujućih tvari u okolnom tlu.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Komparativne prednosti kao što su geografska pozicija, dobra cestovna povezanost s cijelom obalom i kontinentom su postojeće te se radi o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj. Eksploatacijom mineralnih sirovina može doći do trajnog narušavanja okolnog tla i krajobraza, erozije i emisije onečišćujućih tvari u atmosferu. Provedbom mjera očekuje se blagi negativan utjecaj na tlo.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Komasacija može promijeniti izgled krajobraza s obzirom da se radi o okrupnjivanju manjih parcela i uspostavu većih poljoprivrednih površina što može imati negativan utjecaj na ekosustave i bioraznolikost. Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj onečišćenjem tla i voda. Ako se komasacija provodi uzimajući u obzir načela održivog korištenja tla, može pridonijeti smanjenju pritiska na tlo i očuvanju njegove plodnosti. Međutim, nepravilna primjena može rezultirati degradacijom tla i smanjenjem biološke aktivnosti. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozije te promjene u vodnom režimu. Očekuje se negativan utjecaj te narušavanje morfoloških karakteristika tla prilikom prenamjene zemljišta. Korištenje sustava navodnjavanja može utjecati na kvalitetu tla gdje se onečišćivači iz gnojiva i pesticida mogu dospjeti na veće površine, odnosno taložiti se na tlima koja prethodno nisu onečišćena na način da se prenose vodenim tokovima.

	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Očekuje se pozitivan utjecaj na tlo i poljoprivredno zemljište zbog poboljšanja fizikalnih i kemijskih svojstava tla te očuvanja pozitivnih funkcija tla.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	Očekuje se pozitivan utjecaj na tlo i poljoprivredno zemljište zbog poboljšanja fizikalnih i kemijskih svojstava tla te očuvanja pozitivnih funkcija tla. Negativan utjecaj na tlo se može očekivati dodatnom izgradnjom objekta zbog njegovog trajnog gubitka te prenamjene zemljišta.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture:	Provedbom navedenih mjera neće doći do utjecaja na tlo i poljoprivredno zemljište s obzirom da ne sadrže prostornu komponentu. Utjecaj je neutralan.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj može imati izgradnja novih infrastrukturnih objekata - zbog trajne štete, gubitka i/ili onečišćenja okolnog tla. Uspostavljanjem novih hidroelektrana mogući su negativni utjecaji na postojeće vodotoke, njihovu promjenu i/ili promjenu razine vode unutar korita što posredno utječe na biljni i životinjski svijet, ujedno je moguće narušavanje stabilnosti riječne obale što može dovesti do erozije i/ili odrona unutar riječnih korita. Uspostavljanje novih solarnih elektrana na poljoprivrednom zemljištu mogući su umjereno negativni utjecaji gubitka pozitivnih funkcija tala uslijed njegove prenamjene te potencijalno negativan utjecaj prenamjene P1 i/ili P2 zemljišta.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava)	Očekuje se umjereno negativan, neposredan, lokalan i kratkoročan utjecaj zbog narušavanja morfoloških karakteristika tla prilikom izgradnje vodocrpilišta i vodovodne infrastrukture. Izgradnjom vodoopskrbnog sustava i sustava za odvodnju komunalnih otpadnih voda mogu se očekivati pozitivni utjecaji s obzirom da se ispravnim sustavima mogu spriječiti izlijevanja na poljoprivredna zemljišta te onečišćenje okolnog tla.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture može doći trajnog narušavanja tla. Utjecaj je negativan.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može dovesti do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do trajnog gubitka tla te zbog povećane emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača može doći do onečišćenja okolnog tla.

		Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na tlo.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj na tlo. Edukacijom o pravilnom korištenju zemljišta očekuju se pozitivni utjecaji na tlo i poljoprivredno zemljište jačanjem svijesti o ispravnom korištenju pesticida i gnojiva.
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na tlo. Edukacijom o pravilnom korištenju zemljišta očekuju se pozitivni utjecaji na tlo i poljoprivredno zemljište jačanjem svijesti o ispravnom korištenju pesticida i gnojiva.
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a prvenstveno su usmjerene na poboljšanje zaštite prirode (zaštićena područja prirode, područja Natura 2000) ne očekuju se utjecaji na tlo.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Ulaganjem u internetsku infrastrukturu, ukoliko dolazi do postavljanja novih infrastrukturnih objekata i/ili zauzimanja tla te poljoprivrednog zemljišta, mogući su negativni utjecaji na tlo u vidu njegovog trajnog gubitka, smanjenja obradivih površina tla te onečišćenja okolnog tla prilikom izgradnje. Utjecaj je neutralan.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a orijentirane su na zelene tehnologije, bolju energetsku učinkovitost i korištenje digitalnih alata, očekuje se smanjenje dosadašnjeg negativnog utjecaja, odnosno očekuju se pozitivni utjecaji.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja:**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na tlo.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja:	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s	

	posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	Obnovom postojećih objekata i izgradnjom novih moguće je očekivati utjecaj na tlo zbog njegovog trajnog gubitka te se izgradnjom generiraju i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i drugi materijali te je važno pravilno zbrinuti građevinski otpad. Utjecaj je negativan.
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Izgradnja cestovne prometne infrastrukture može dovesti do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na okolno tlo i njegovo onečišćenje uslijed emisije onečišćujućih tvari. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira trajnim gubitkom tla te dolazi do prenamjene zemljišta. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Utjecaj je negativan.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina rezultira direktnim trajnim gubitkom tla i prirodnih zelenih površina. Upotrebom materijala poput betona i asfalta sa neodgovarajućim karakteristikama može doći do pojave toplinskih otoka i/ili u doticaju sa vodom do onečišćenja površinskih i/ili podzemnih voda. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Utjecaj je negativan.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se utjecaji.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se negativan utjecaj na tlo.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, heliodroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom tla što može dovesti do pojave erozije. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u

		okolnom tlu te mogućim promjenama u hidrološkom režimu (promjena hidromorfološkog stanja vodnog tijela). Utjecaj je negativan..
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine**	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih zelenih površina, šuma te tla što može dovesti do negativnog utjecaja. Povećanim smještajnim kapacitetom očekuje se i veći broj posjetitelja (turista) što posljedično utječe na povećanje onečišćenja - emisije stakleničkih plinova korištenjem prijevoznih sredstava i količinom otpada koja bi se proizvela. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu. Utjecaj je negativan.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj na tlo.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira dugoročnim pozitivnim utjecajem na onečišćenje tla te smanjenje količine otpada i sanacijom divljih odlagališta. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu. Očekuje se pozitivan utjecaj na tlo i poljoprivredno zemljište zbog jačanja svijesti o važnosti očuvanja svih sastavnica okoliša i prirode.

Tablica 7.8 Utjecaji na tlo i poljoprivredno zemljište – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava)	Očekuje se umjereno negativan, neposredan, lokalan i kratkoročan utjecaj zbog narušavanja morfoloških karakteristika tla prilikom izgradnje vodocrpilišta i vodovodne infrastrukture. Izgradnjom vodoopskrbnog sustava i sustava za odvodnju komunalnih otpadnih voda mogu se očekivati pozitivni utjecaji s obzirom da se ispravnim sustavima mogu spriječiti izlijevanja na poljoprivredna zemljišta te onečišćenje okolnog tla. Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, heliodroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom tla što može dovesti do pojave erozije. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu te mogućim promjenama u hidrološkom režimu (promjena hidromorfološkog stanja vodnog tijela). Utjecaj je negativan..

	Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira dugoročnim pozitivnim utjecajem na onečišćenje tla te smanjenje količine otpada i sanacijom divljih odlagališta. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu. Očekuje se pozitivan utjecaj na tlo i poljoprivredno zemljište zbog jačanja svijesti o važnosti očuvanja svih sastavnica okoliša i prirode.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Izgradnjom nove poduzetničke zone mogući su umjereno negativni utjecaji gubitka pozitivnih funkcija tala uslijed njegove prenamjene te potencijalno negativan utjecaj prenamjene P1 i/ili P2 zemljišta. Izgradnjom može doći do trajnog narušavanja okolnog tla i krajobraza, erozije i emisije onečišćujućih tvari u tlo i atmosferu. Očekuje se umjereno negativan utjecaj povećanja emisije onečišćujućih tvari u okolnom tlu. Izgradnja cestovne prometne infrastrukture može dovesti do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na okolno tlo i njegovo onečišćenje uslijed emisije onečišćujućih tvari. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina rezultira direktnim trajnim gubitkom tla i prirodnih zelenih površina. Upotrebom materijala poput betona i asfalta sa neodgovarajućim karakteristikama može doći do pojave toplinskih otoka i/ili u doticaju sa vodom do onečišćenja površinskih i/ili podzemnih voda. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Utjecaj je negativan. Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se negativan utjecaj na tlo.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: • Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, • Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka,	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih zelenih površina, šuma te tla što može dovesti do negativnog utjecaja. Povećanim smještajnim kapacitetom očekuje se i veći broj posjetitelja (turista) što posljedično utječe na povećanje onečišćenja - emisije stakleničkih plinova korištenjem prijevoznih sredstava i količinom otpada koja bi se proizvela. Indirektni utjecaj

	poput muzejskih i knjižničnih zbirki, • Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, • Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje koji se mogu taložiti u okolnom tlu. Utjecaj je negativan.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: • Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, • Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), • Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj može imati izgradnja novih infrastrukturnih objekata - zbog trajne štete, gubitka i/ili onečišćenja okolnog tla. Uspostavljanjem novih hidroelektrana mogući su negativni utjecaji na postojeće vodotoke, njihovu promjenu i/ili promjenu razine vode unutar korita što posredno utječe na biljni i životinjski svijet, ujedno je moguće narušavanje stabilnosti riječne obale što može dovesti do erozije i/ili odrona unutar riječnih korita. Utjecaj je umjereno negativan, posredan, lokalan, srednjoročan.

7.2.5. Vode i vodna tijela

U tablicama u nastavku prikazani mogući utjecaj na stanje vodnih tijela (VT) na području LSŽ (Tablica 7.9 i Tablici 7.10).

Tablica 7.9 Mogući utjecaji na vode i vodna tijela – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike VT.

u zelene i digitalne tehnologije	**1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija**	Prelazak na ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) može smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO_2 otiska i smanjenje korištenja papira pa se ne očekuje smanjenje postojećeg negativnog utjecaja te je općenito ovaj utjecaj pozitivan.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Radi se o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj onečišćenjem tla i voda. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozija zbog promjene u vodnom režimu. Sustavi navodnjavanja često koriste veće količine vode, što može imati negativan utjecaj na lokalne vodne resurse pa tako zahvaćanje određenih količina vode može dovesti do smanjenja razine podzemnih voda i negativno utjecati na njegovo količinsko stanje. Osim navedenog, korištenje sustava navodnjavanja može utjecati na kvalitetu vode gdje onečišćivači iz gnojiva i pesticida mogu dospjeti u površinska i podzemna vodna tijela, što može uzrokovati onečišćenje voda te pogoršati kemijsko i ekološko stanje vodnih tijela. Utjecaj je umjereno negativan
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije su dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije i slično te predstavljaju pozitivan utjecaj, dok digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti te se ne očekuje utjecaj.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ:	Izgradnjom novih znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje ne očekuje se utjecaj.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Uzgojni sustavi mogu generirati otpadne tvari kao što su amonijak, nitriti i fosfati koji mogu dovesti do onečišćenja priobalnog ili površinskog vodnog tijela na kojem je planiran uzgoj te tako i do lošije kakvoće vode. Općenito se izradom plana razvoja akvakulture kartiranjem i definiranjem pogodnih površina mogu očekivati indirektni pozitivni utjecaji na priobalna i površinska vodna tijela, ako se zone pogodne za razvoj akvakulture odrede na način da budu održive.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Izgradnjom hidroelektrana i prateće infrastrukture može doći do promjene u koritu što može negativno djelovati na prvenstveno na hidromorfološko stanje vodnog tijela te na kemijsko i biološko stanje promjenom vodnog režima.

korištenja resursa	**3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove. i obnovom postojećeg sustava):**	Tijekom izgradnje vodocrpilišta i infrastrukture vodoopskrbe može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela. Moguće su promjene u hidrološkom režimu ili utjecaj na hidromorfološke karakteristike površinskog vodnog tijela iz kojeg se zahvaća voda te količinsko stanje podzemnog vodnog tijela. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe):	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture ne očekuju s utjecaji na vodna tijela.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa:	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Izgradnja nove infrastrukture može dovesti do promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) te negativno utjecati na VT.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Postavljanjem navedene infrastrukture ne očekuje se utjecaj. Utjecaj je neutralan.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne ne očekuje se utjecaj. Utjecaj je neutralan.

PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike VT.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje:	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Izgradnja novih građevinskih zona može dovesti do promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) te negativno utjecati na VT.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine):	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Izgradnja novih zona može dovesti do promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) te negativno utjecati na VT.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi:**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se utjecaji.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se utjecaj.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i

	usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	ostale infrastrukture može rezultirati promjenama u hidrološkom režimu te promjenama hidromorfološkog stanja vodnog tijela što predstavlja negativan utjecaj.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine:**	Izgradnjom turističke infrastrukture i razvojem aktivnosti vezanih uz vodu moguć je negativan utjecaj na vodna tijela.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša:	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta može rezultirati onečišćenjem površinskih i podzemnih voda – otpad i onečišćujuće tvari mogu putem zraka dospjeti u otvorene tokove, a onečišćujuće tvari mogu posredno dospjeti u vodotokove ili podzemne vode putem tla. Utjecaj je negativan.

Tablica 7.10 Mogući utjecaji na vode i vodna tijela – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Tijekom izgradnje vodocrpilišta i infrastrukture vodoopskrbe može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela. Moguće su promjene u hidrološkom režimu ili utjecaj na hidromorfološke karakteristike površinskog vodnog tijela iz kojeg se zahvaća voda te količinsko stanje podzemnog vodnog tijela. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj. Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture može rezultirati promjenama u hidrološkom režimu te promjenama hidromorfološkog stanja vodnog tijela što predstavlja negativan utjecaj. Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta može rezultirati onečišćenjem površinskih i podzemnih voda – otpad i onečišćujuće tvari mogu putem zraka dospjeti u otvorene tokove, a onečišćujuće tvari mogu posredno dospjeti u vodotokove ili podzemne vode putem tla.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za	Tijekom izgradnje novih građevinskih zona i površina za sport i rekreaciju može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike VT.

	djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Izgradnjom turističke infrastrukture i razvojem aktivnosti vezanih uz vodu moguć je negativan utjecaj na vodna tijela.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo),	Korištenjem obnovljivih izvora energije utjecaj se ne očekuje.

	▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	

7.2.6. Poplavni rizik

U tablicama u nastavku (Tablica 7.11 i Tablica 7.12) prikazani su mogući utjecaji na poplavni rizik.

Tablica 7.11 Mogući utjecaji - Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture:**	Izgradnjom novih poduzetničkih zona može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Korištenjem ekološki prihvatljivijih tehnologija i provođenjem digitalizacije ne očekuje se utjecaj.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Radi se o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove:**	Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozije s čime se može povećat rizik od poplava. Sustavi navodnjavanja često koriste veće količine vode pa tako zahvaćanje određenih količina vode može dovesti do smanjenja razine podzemnih voda i isušivanja vlažnih i vodenih staništa te tako na pojedinim dijelovima smanjiti rizik od poplava. Utjecaj je umjereno negativan.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Korištenjem ekološki prihvatljivijih tehnologija i provođenjem digitalizacije se ne očekuje utjecaj na pojavu poplavnih događaja.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	Izgradnjom novih znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Izgradnja infrastrukture poput ribnjaka, može promijeniti prirodnu topografiju i odvodnju, može utjecati na protok i potencijalno povećati rizik od poplava u okolnim područjima. Utjecaj akvakulture na poplave je minimalan u usporedbi s drugim faktorima koji pridonose poplavama s obzirom da je takav utjecaj vrlo lokaliziran.

PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa):**	Izgradnjom hidroelektrana može doći do promjene vodnog režima što može imati utjecaja na poplavne događaje, posebice nizvodno od lokacije takvog zahvata. Utjecaj je negativan,.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava):	U slučaju kada se infrastruktura odvodnje gradi na području koje je pod rizikom od poplavljivanja, kod pojave poplavnog događaja može doći do pogoršanja kakvoće površinskih i podzemnih voda. Utjecaj je negativan,.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe):	Izgradnjom novih logističko-distributivnih centara za poljoprivredne i šumske proizvode može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa:	Izgradnja prometne infrastrukture može pridonijeti negativnom utjecaju na promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje. Može doći do erozije tla, što može pridonijet pojavi poplava onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanja	
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	Izgradnja infrastrukture može pridonijeti negativnom utjecaju na promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta:**	Izgradnja infrastrukture širokopojasnog interneta (polaganje kablova) može pridonijeti negativnom utjecaju na promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje. Može doći do erozije tla, što može pridonijet pojavi poplava.

	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, ne očekuju se utjecaji.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.):**	Izgradnja cestovne infrastrukture može pridonijeti negativnom utjecaju na promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje. Može doći do erozije tla, što može pridonijet pojavi poplava.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje: • Subvencioniranje gradnje na područjima u vlasništvu LSŽ.	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) te može doći do negativnog utjecaja.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine):	Izgradnjom novih sportsko – rekreacijskih površina može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi:**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne; ne očekuju se utjecaji.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne te se ne očekuje utjecaj.

infrastrukturu te sigurnost	**8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)**	Izgradnjom objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) očekuju se pozitivni utjecaji u smislu boljeg upravljanja poplavnim događajem. Izgradnjom Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine:**	Izgradnjom turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša:	Izgradnjom i unapređenjem infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom može doći do negativnog utjecaja na pojedinim lokacijama zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.

Tablica 7.12 Mogući utjecaji – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	U slučaju kada se infrastruktura odvodnje gradi na području koje je pod rizikom od poplavljivanja, kod pojave poplavnog događaja može doći do pogoršanja kakvoće površinskih i podzemnih voda. Izgradnjom objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) očekuju se pozitivni utjecaji u smislu boljeg upravljanja poplavnim događajem. Izgradnjom Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture te izgradnjom i unapređenjem infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.

Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Izgradnjom novih poduzetničkih zona i sportsko – rekreacijskih površina može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture. Izgradnja cestovne infrastrukture može pridonijeti negativnom utjecaju na promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje. Može doći do erozije tla, što može pridonijet pojavi poplava.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta.	Izgradnjom turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može doći do negativnog utjecaja zbog mogućih promjena u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo) tijekom korištenja navedene infrastrukture.

	Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), ▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Izgradnjom hidroelektrana može doći do promjene vodnog režima što može imati utjecaja na poplavne događaje, posebice nizvodno od lokacije takvog zahvata. Utjecaj je negativan.

7.2.7. Bioraznolikost

U tablicama u nastavku prikazani su mogući utjecaji na bioraznolikost (Tablica 7.13 i Tablica 7.14).

Tablica 7.13 Mogući utjecaji – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture:**	Izgradnja novih poduzetničkih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici zone. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Utjecaj je negativan.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO_2 otiska i smanjenje korištenja papira što predstavlja pozitivan utjecaj.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Komparativne prednosti kao što su geografska pozicija, dobra cestovna povezanost s cijelom obalom i kontinentom su postojeće te se radi o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj na bioraznolikost.

PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove:**	Komasacija može promijeniti izgled krajobraza s obzirom da se radi o okrupnjivanju manjih parcela i uspostavu većih poljoprivrednih površina što može imati negativan utjecaj na ekosustave i bioraznolikost u smislu gubitka raznolikosti staništa, odnosno može smanjiti dostupnost specifičnih staništa za pojedine vrste. Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj na staništa, prvenstveno onečišćenjem tla i voda. Ako se komasacija provodi uzimajući u obzir načela održivog korištenja tla, može pridonijeti smanjenju pritiska na tlo i očuvanju njegove plodnosti. Međutim, nepravilna primjena može rezultirati degradacijom tla i smanjenjem biološke aktivnosti. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozije te promjene u vodnom režimu. Izgradnjom infrastrukture sustava navodnjavanja može doći do negativnog utjecaja na bioraznolikost. Sustavi navodnjavanja često koriste veće količine vode, što može imati negativan utjecaj na lokalne vodne resurse pa tako zahvaćanje određenih količina vode može dovesti do smanjenja razine podzemnih voda, isušivanja vlažnih i vodenih staništa te posljedično do ugrožavanja ekosustava ovisnih o vodi. Osim navedenog, korištenje sustava navodnjavanja može utjecati na kvalitetu vode tako da onečišćivači iz gnojiva i pesticida mogu dospjeti u površinska i podzemna vodna tijela, što može uzrokovati onečišćenje voda te pogoršati stanje vodnih tijela, odnosno može narušiti kvalitetu staništa. Klimatske promjene mogu utjecati na dostupnost vode te bi u budućnosti mogle biti potrebne prilagodbe u sustavima navodnjavanja kako bi se održala poljoprivredna produktivnost. Također, ako sustav navodnjavanja koristi električnu energiju, može pridonijeti emisijama stakleničkih plinova, posebno ako ta energija potječe iz fosilnih goriva.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj, dok digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti te se ne očekuje utjecaj.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ:	Izgradnjom novih znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje može doći do negativnog utjecaja na bioraznolikost zbog trajnog gubitka staništa. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane pojedine vrste te uznemiravanjem faune tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Općenito se izradom plana razvoja akvakulture kartiranjem i definiranjem pogodnih površina mogu očekivati indirektni pozitivni utjecaji na bioraznolikost i staništa (priobalna i

		površinska vodna tijela), ako se zone pogodne za razvoj akvakulture odrede na način da budu održive. Uzgojni sustavi mogu generirati otpadne tvari kao što su amonijak, nitriti i fosfati koji mogu dovesti do onečišćenja priobalnog ili površinskog vodnog tijela na kojem je planiran uzgoj te tako i do lošije kakvoće vode i promjena u stanišnim uvjetima. Moguć je i negativan utjecaj na staništa ako se nalaze nizvodno od planiranih površina akvakulture utjecajem na površinska vodna tijela ili na područja uz priobalna vodna tijela (ovisno o smjeru morskih struja). Moguća je i interakcija s divljim populacijama; u slučaju da uzgojene jedinke pobjegnu iz područja uzgoja mogu utjecati na divlje populacije svojim prisustvom, bolestima ili kompeticijom za hranu i životni prostor te može doći do križanja uzgojnih i divljih vrsta što sve može dovesti do disbalansa u postojećim ekosustavima te ugroziti autohtone vrste. Također za kontrolu bolesti i parazita te za poticanje rasta jedinki mogu se koristiti kemikalije i lijekovi koji mogu imati negativne utjecaje na ostale vrste.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa):**	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na bioraznolikost može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture čime može doći do gubitka staništa (izgradnjom sunčanih elektrana, hidroelektrana, vjetroagregata), do fragmentacije staništa (izgradnjom prateće infrastrukture) ili do promjene stanišnih uvjeta (promjene vodnog režima). Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova. Ugradnja OIE i energetski učinkovitih sustava može smanjiti ovisnost o konvencionalnim izvorima energije, čime se smanjuje potreba za eksploatacijom fosilnih goriva. Potrebno je razmotriti održivost materijala koji će se koristiti u izgradnje i procesa proizvodnje, a u slučaju korištenja biomase, potrebno je koristiti biomasu iz održivih izvora.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava):	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način direktno utjecati na bioraznolikost. Tijekom izgradnje vodocrpilišta može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu ili utjecaj na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela iz kojeg se zahvaća voda. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na bioraznolikost. Općenito izgradnjom novih objekata (vodospremnika i crpnih stanica), pristupnih prometnica te cjevovoda u sustavima vodoopskrbe i odvodnje može doći gubitaka staništa pojedinih vrsta, međutim radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te

		njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj na bioraznolikost.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture može doći do negativnog utjecaja na bioraznolikost zbog trajnog gubitka staništa. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane pojedine vrste te uznemiravanjem tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način utjecati na bioraznolikost. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na staništa. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na bioraznolikost.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj na bioraznolikost.
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na bioraznolikost.
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a prvenstveno su usmjerene na poboljšanje zaštite prirode (zaštićena područja prirode, područja Natura 2000) očekuju se pozitivni utjecaji na bioraznolikost.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka staništa, promjene stanišnih uvjeta i/ili fragmentacije staništa. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji utjecaj na okoliš se još ispituje. Utjecaj je pozitivan.

	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a orijentirane su na zelene tehnologije, bolju energetsku učinkovitost i korištenje digitalnih alata, očekuje se smanjenje dosadašnjeg negativnog utjecaja, odnosno očekuju se pozitivni utjecaji na područja bioraznolikost. Utjecaj je pozitivan.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na bioraznolikost.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.):**	Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na bioraznolikost.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje:	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici građevinske zone. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim građevinskim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Utjecaj je negativan.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti	Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna

	(dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine):	staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Utjecaj je negativan.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi:**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se negativni utjecaji na bioraznolikost.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se negativan utjecaj na bioraznolikost.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS):	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjena uvjete staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje te mogućim promjenama u hidrološkom režimu (promjena hidromorfološkog stanja vodnog tijela). Utjecaj je negativan.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine:**	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Utjecaj je negativan.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj na bioraznolikost.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša:	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, mogućom promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim objektima može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Utjecaj je negativan.

Tablica 7.14 Mogući utjecaji – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje te hidrantske mreže može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način direktno utjecati na bioraznolikost. Tijekom izgradnje vodocrpilišta može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu ili utjecaj na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela iz kojeg se zahvaća voda. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na bioraznolikost. Općenito izgradnjom novih objekata (vodospremnika i crpnih stanica), pristupnih prometnica te cjevovoda u sustavima vodoopskrbe i odvodnje može doći gubitaka staništa pojedinih vrsta, međutim radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj na bioraznolikost. Izgradnja izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjena uvjete staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje te mogućim promjenama u hidrološkom režimu (promjena hidromorfološkog stanja vodnog tijela). Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, mogućom promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim objektima može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici	Izgradnja novih poduzetničkih zona i sportsko rekreacijskih površina rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici zone. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim

	i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na bioraznolikost. Utjecaj je negativan.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Utjecaj je negativan.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo),	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na bioraznolikost može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture čime može doći do gubitka staništa (izgradnjom sunčanih elektrana, vjetroagregata), do fragmentacije staništa (izgradnjom prateće infrastrukture) ili do promjene stanišnih uvjeta (promjene vodnog režima). Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova. Ugradnja OIE i

	▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	energetski učinkovitih sustava može smanjiti ovisnost o konvencionalnim izvorima energije, čime se smanjuje potreba za eksploatacijom fosilnih goriva. Potrebno je razmotriti održivost materijala koji će se koristiti u izgradnje i procesa proizvodnje, a u slučaju korištenja biomase, potrebno je koristiti biomasu iz održivih izvora. Utjecaj je negativan.

7.2.8. Zaštićena područja prirode

U tablicama u nastavku prikazani su mogući utjecaji na zaštićena područja (Tablica 7.15 i Tablica 7.16).

Tablica 7.15 Mogući utjecaji – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Izgradnja novih poduzetničkih zona unutar zaštićenih područja rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici poduzetničke zone. Izgradnja generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Indirektni utjecaj na zaštićena područja očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te može negativno utjecati na zaštićena područja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja onečišćenih otpadnih voda. Utjecaj je negativan.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO_2 otiska i smanjenje korištenja papira pa se općenito očekuje pozitivan utjecaj.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Radi se o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj onečišćenjem tla i voda. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozija zbog promjene u vodnom režimu. Sustavi navodnjavanja često koriste veće količine vode, što može imati negativan utjecaj na lokalne vodne resurse, a korištenje sustava navodnjavanja može utjecati na kvalitetu vode gdje onečišćivači iz gnojiva i pesticida mogu dospjeti u površinska

		i podzemna vodna tijela što može negativno utjecati na zaštićena područja ako su planirani unutar ili u blizini zaštićenih područja.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije su dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije i slično, te se njihovi korištenjem može smanjiti ukupna potrošnja energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj, dok digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti te se ne očekuje utjecaj.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	U slučaju izgradnje novih znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje unutar ili u blizini zaštićenih područja moguć je negativan utjecaj.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Općenito se izradom plana razvoja akvakulture kartiranjem i definiranjem pogodnih površina mogu očekivati indirektni pozitivni utjecaji na ZP i prisutna staništa (priobalna i površinska vodna tijela), ako se zone pogodne za razvoj akvakulture odrede na način da budu održive. Uzgojni sustavi mogu generirati otpadne tvari kao što su amonijak, nitriti i fosfati koji mogu dovesti do onečišćenja priobalnog ili površinskog vodnog tijela na kojem je planiran uzgoj te tako i do lošije kakvoće vode i promjena u stanišnim uvjetima. Moguć je i negativan utjecaj na ZP ako se nalaze nizvodno od planiranih površina akvakulture utjecajem na površinska vodna tijela ili na zaštićena područja uz priobalna vodna tijela (ovisno o smjeru morskih struja). Moguća je i interakcija s divljim populacijama; u slučaju da uzgojene jedinke pobjegnu iz područja uzgoja mogu utjecati na divlje populacije svojim prisustvom, bolestima ili kompeticijom za hranu i životni prostor te može doći do križanja uzgojnih i divljih vrsta što sve može dovesti do disbalansa u postojećim ekosustavima te ugroziti autohtone vrste u zaštićenim područjima. Također za kontrolu bolesti i parazita te za poticanje rasta jedinki mogu se koristiti kemikalije i lijekovi koji mogu imati negativne utjecaje na zaštićena područja u blizini.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na zaštićena područja može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture unutar granica zaštićenog područja i/ili u njegovoj blizini. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove. i obnovom postojećeg sustava)	Tijekom izgradnje vodocrpilišta i infrastrukture vodoopskrbe i/ili odvodnje može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela te time posredno i na zaštićena područja u slučaju izgradnje unutar ili u blizini njihovih granica. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture unutar granica obuhvata zaštićenih područja može doći do negativnog utjecaja zbog mogućeg trajnog gubitka vrijednih staništa.

	nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta ili fragmentacijom staništa te na taj način utjecati na zaštićena područja u slučaju izgradnje takve infrastrukture unutar njihovih granica. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vode, odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodotoka. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na biljne i životinjske vrste i staništa uz gradilište. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale, što može negativno utjecati na izgled krajobraza i vizure te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj.
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji.
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka staništa, promjene stanišnih uvjeta ili fragmentacije staništa u slučaju da je navedena infrastruktura planirana unutar ili u blizini granica zaštićenog područja. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji utjecaj na okoliš se još ispituje. Utjecaj je negativan,.

	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne ne očekuje se utjecaj.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta ili fragmentacijom staništa, tijekom izgradnje može doći do erozije tla. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodotoka. Sve navedeno može negativno utjecati na izgled krajobraza i vizure. Utjecaj je negativan
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici građevinske zone. Indirektni utjecaj na okolna područja očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim građevinskim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te time negativno utjecati na obilježja zaštićenih područja u slučaju izgradnje unutar ili u blizini njihove granice.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom stanišnih uvjeta te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo), povećana ljudska aktivnost u novim zonama može rezultirati povećanim

		razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Potrebno je definirati lokacije i površine novih sportsko - rekreacijskih zona i tip aktivnosti koje će s odvijati. Utjecaj je negativan.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se utjecaji.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se utjecaj.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira promjenama u hidrološkom režimu te mogućim promjenama hidromorfološkog stanja vodnog tijela što može negativno utjecati na zaštićena područja u slučaju izgradnje unutar njihovih granica ili u njihovoj neposrednoj blizini. Utjecaj je negativan.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine:**	Izgradnjom turističke infrastrukture i razvojem aktivnosti unutar zaštićenog područja moguć je negativan utjecaj na ista u slučaju većeg broja korisnika, posebno za vrijeme provođenja aktivnosti vezanih uz lovni i ribolovni te pustolovni turizam te je potrebno definirati maksimalni broj korisnika pojedinih lokacija. Utjecaj je negativan.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša:	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, mogućom promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, a povećana ljudska aktivnost u novim objektima može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Sve navedeno može negativno utjecati na zaštićena područja ukoliko se planirane aktivnosti odvijaju unutar njihovih granica. Utjecaj je negativan.

Tablica 7.16 Mogući utjecaji – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s	Tijekom izgradnje vodocrpilišta i infrastrukture vodoopskrbe i/ili odvodnje može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela te time posredno i na zaštićena područja u slučaju izgradnje unutar ili u blizini njihovih granica. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj. Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale

	naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	infrastrukture rezultira promjenama u hidrološkom režimu te mogućim promjenama hidromorfološkog stanja vodnog tijela što može negativno utjecati na zaštićena područja u slučaju izgradnje unutar njihovih granica ili u njihovoj neposrednoj blizini.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Izgradnja novih poduzetničkih zona unutar zaštićenih područja rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici poduzetničke zone. Izgradnja generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Indirektni utjecaj na zaštićena područja očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te može negativno utjecati na zaštićena područja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja onečišćenih otpadnih voda. Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta ili fragmentacijom staništa, tijekom izgradnje može doći do erozije tla. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodotoka. Sve navedeno može negativno utjecati na izgled krajobraza i vizure. Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom stanišnih uvjeta te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo), povećana ljudska aktivnost u novim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Potrebno je definirati lokacije i površine novih sportsko - rekreacijskih zona i tip aktivnosti koje će s odvijati. Utjecaj je negativan.

Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Izgradnjom turističke infrastrukture i razvojem aktivnosti unutar zaštićenog područja moguć je negativan utjecaj na ista u slučaju većeg broja korisnika, posebno za vrijeme provođenja aktivnosti vezanih uz lovni i ribolovni te pustolovni turizam te je potrebno definirati maksimalni broj korisnika pojedinih lokacija.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), ▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na zaštićena područja može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture unutar granica zaštićenog područja i/ili u njegovoj blizini. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova.

7.2.9. Šumski ekosustav

U tablicama u nastavku prikazani su mogući utjecaji na šumski ekosustav (Tablica 7.17 i Tablica 7.18).

Tablica 7.17 Mogući utjecaji na šumski ekosustav – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Umjereno negativan utjecaj fragmentacije i gubitka šuma i šumskog zemljišta izgradnjom infrastrukture Umjereno negativan utjecaj promjene stanišnih uvjeta na novim šumskim rubovima, čime se povećava izloženost šume raznim biotskim i abiotskim čimbenicima, koji pridonose smanjenju vitalnosti šumskog ekosustava, izgradnjom i korištenjem infrastrukture

		Umjereno negativan utjecaj narušavanja stabilnosti šumskih sastojina ovisnih o poplavnim vodama te višim razinama podzemnih voda, što se može očitovati kroz sušenje/propadanje šuma te smanjenje gospodarskih vrijednosti šuma i smanjenje općekorisnih funkcija šuma, izgradnjom i korištenjem infrastrukture
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Pozitivan utjecaj na šumski ekosustav uslijed potencijalno smanjenog i efikasnijeg korištenja neobnovljivih izvora energije, koji prilikom sagorijevanja doprinose klimatskim promjenama i onečišćenju te oštećenju glavnih vrsta šumskog drveća, te poticanjem korištenja obnovljivih izvora energije i poboljšanjem kvalitete javnog prijevoza i biciklističke infrastrukture Pozitivan, dugoročan i posredan utjecaj prepoznavanjem šuma kao značajnog resursa za energetske potrebe što će potaknuti potrebu za kvalitetnijim gospodarenjem šumama
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Radi se o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj onečišćenjem tla i voda. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozija zbog promjene u vodnom režimu. Sustavi navodnjavanja često koriste veće količine vode, što može imati negativan utjecaj na lokalne vodne resurse, a korištenje sustava navodnjavanja može utjecati na kvalitetu vode gdje onečišćivači iz gnojiva i pesticida mogu dospjeti u površinska i podzemna vodna tijela što može negativno utjecati na šumska područja ako su planirani unutar ili u njihovoj blizini.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije su dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije i slično, te se njihovi korištenjem može smanjiti ukupna potrošnja energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj, dok digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti. Utjecaj je pozitivan.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	U slučaju izgradnje novih znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje unutar ili u blizini šumskih područja moguć je negativan utjecaj.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	S obzirom da se radi o aktivnostima koje ne predstavljaju izgradnju u šumskom području ne očekuju se utjecaji.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na šumska područja može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture unutar šumskog područja i/ili u njegovoj blizini. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u

		postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove. i obnovom postojećeg sustava)	Tijekom izgradnje vodocrpilišta i infrastrukture vodoopskrbe i/ili odvodnje može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela te time posredno i na šumska područja u slučaju izgradnje unutar ili u blizini njihovih granica. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture unutar granica poljoprivrednih područja i šuma može doći do negativnog utjecaja zbog mogućeg trajnog gubitka vrijednih staništa.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta ili fragmentacijom staništa te na taj način utjecati na šumska područja u slučaju izgradnje takve infrastrukture unutar njihovih granica. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vode, odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodotoka. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na biljne i životinjske vrste i šumskih staništa uz gradilište. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale, što može negativno utjecati na izgled krajobraza i vizure te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Utjecaj je negativan.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj. Utjecaj je neutralan.
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji.
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem	

	posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka šumskih staništa, promjene stanišnih uvjeta ili fragmentacije staništa u slučaju da je navedena infrastruktura planirana unutar ili u blizini granica šumskih područja. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji utjecaj na okoliš se još ispituje.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne ne očekuje se utjecaj.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Umjereno negativan utjecaj fragmentacije i gubitka šuma i šumskog zemljišta izgradnjom infrastrukture Umjereno negativan utjecaj promjene stanišnih uvjeta na novim šumskim rubovima, čime se povećava izloženost šume raznim biotskim i abiotskim čimbenicima, koji pridonose smanjenju vitalnosti šumskog ekosustava, izgradnjom i korištenjem infrastrukture Umjereno negativan utjecaj narušavanja stabilnosti šumskih sastojina ovisnih o poplavnim vodama te višim razinama podzemnih voda, što se može očitovati kroz sušenje/propadanje šuma te smanjenje gospodarskih vrijednosti šuma i smanjenje općekorisnih funkcija šuma, izgradnjom i korištenjem infrastrukture
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) • Razvoj/gradnja novih površina	

PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi** **8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi** **8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)**	Umjereno negativan utjecaj fragmentacije i gubitka šuma i šumskog zemljišta izgradnjom infrastrukture Umjereno negativan utjecaj promjene stanišnih uvjeta na novim šumskim rubovima, čime se povećava izloženost šume raznim biotskim i abiotskim čimbenicima, koji pridonose smanjenju vitalnosti šumskog ekosustava, izgradnjom i korištenjem infrastrukture Umjereno negativan utjecaj narušavanja stabilnosti šumskih sastojina ovisnih o poplavnim vodama te višim razinama podzemnih voda, što se može očitovati kroz sušenje/propadanje šuma te smanjenje gospodarskih vrijednosti šuma i smanjenje općekorisnih funkcija šuma, izgradnjom i korištenjem infrastrukture
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine:** **9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine** **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša:**	Umjereno negativan utjecaj fragmentacije i gubitka šuma i šumskog zemljišta izgradnjom infrastrukture Umjereno negativan utjecaj promjene stanišnih uvjeta na novim šumskim rubovima, čime se povećava izloženost šume raznim biotskim i abiotskim čimbenicima, koji pridonose smanjenju vitalnosti šumskog ekosustava, izgradnjom i korištenjem infrastrukture Umjereno negativan utjecaj narušavanja stabilnosti šumskih sastojina ovisnih o poplavnim vodama te višim razinama podzemnih voda, što se može očitovati kroz sušenje/propadanje šuma te smanjenje gospodarskih vrijednosti šuma i smanjenje općekorisnih funkcija šuma, izgradnjom i korištenjem infrastrukture

Tablica 7.18 Mogući utjecaji na šumski ekosustav – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu.	Tijekom izgradnje vodocrpilišta i infrastrukture vodoopskrbe i/ili odvodnje može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela te time posredno i na šumska područja u slučaju izgradnje unutar ili u blizini njihovih granica. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj. Izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira promjenama u hidrološkom režimu te mogućim promjenama hidromorfološkog stanja vodnog tijela što može negativno utjecati na šumska područja u slučaju izgradnje unutar njihovih granica ili u njihovoj neposrednoj blizini. .

	Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Izgradnja novih poduzetničkih zona unutar šumskih područja rezultira direktnim trajnim gubitkom šumskih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici poduzetničke zone. Izgradnja generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Indirektni utjecaj na zaštićena područja očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te može negativno utjecati na zaštićena područja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja onečišćenih otpadnih voda. Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom šumskog staništa, promjenom stanišnih uvjeta ili fragmentacijom staništa, tijekom izgradnje može doći do erozije tla. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodotoka. Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina može rezultirati direktnim trajnim gubitkom šumskih staništa, promjenom stanišnih uvjeta te mogućom fragmentacijom šumskih staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo), povećana ljudska aktivnost u novim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Potrebno je definirati lokacije i površine novih sportsko - rekreacijskih zona i tip aktivnosti koje će s odvijati. Utjecaj je negativan.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka,	Izgradnjom turističke infrastrukture i razvojem aktivnosti unutar šumskog područja moguć je negativan utjecaj na ista u slučaju većeg broja korisnika, posebno za vrijeme provođenja aktivnosti vezanih uz lovni i ribolovni te pustolovni turizam

usluga na otocima	poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	te je potrebno definirati maksimalni broj korisnika pojedinih lokacija.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), ▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na šumska područja može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture unutar granica šumskog područja i/ili u njegovoj blizini. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova.

7.2.10. Lov i ribolov

U tablicama u nastavku prikazani su mogući utjecaji na lov i ribolov (Tablica 7.19 i Tablica 7.20).

Tablica 7.19 Mogući utjecaji na lov i ribolov – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Izgradnja novih poduzetničkih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa za divljač te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici zone. Indirektni utjecaj očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te na taj način uznemiravati divljač.

	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO_2 otiska i smanjenje korištenja papira što predstavlja pozitivan utjecaj.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Komparativne prednosti kao što su geografska pozicija, dobra cestovna povezanost s cijelom obalom i kontinentom su postojeće te se radi o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj na lov i ribolov.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Komasacija može promijeniti izgled krajobraza s obzirom da se radi o okrupnjivanju manjih parcela i uspostavu većih poljoprivrednih površina što može imati negativan utjecaj na lovu divljač u smislu gubitka raznolikosti staništa, odnosno može smanjiti dostupnost specifičnih staništa za pojedine vrste divljači. Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj na staništa lovne divljači, prvenstveno onečišćenjem tla i voda. Izgradnjom infrastrukture sustava navodnjavanja može doći do negativnog utjecaja na lovišta; izgradnja kanala predstavlja fizičke prepreke za divljač ako se nalaze unutar granica lovišta.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj, dok digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti te se ne očekuje utjecaj.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	Izgradnjom novih znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje može doći do negativnog utjecaja na lovnu divljač zbog trajnog gubitka staništa. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane pojedine vrste te uznemiravanjem faune tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Moguć je negativan utjecaj na staništa za riblje vrste ako se nalaze nizvodno od planiranih površina akvakulture utjecajem na površinska vodna tijela ili na područja uz priobalna vodna tijela (ovisno o smjeru morskih struja). Moguća je i interakcija s divljim populacijama; u slučaju da uzgojene jedinke pobjegnu iz područja uzgoja mogu utjecati na divlje populacije svojim prisustvom, bolestima ili kompeticijom za hranu i životni prostor te može doći do križanja uzgojnih i divljih vrsta što sve može dovesti do disbalansa u postojećim ekosustavima te ugroziti autohtone ribolovne vrste. Također za kontrolu bolesti i parazita te za poticanje rasta jedinki iz uzgoja mogu se koristiti kemikalije i lijekovi koji mogu imati negativne utjecaje na ostale vrste pogodne za ribolov.

PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na bioraznolikost može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture čime može doći do utjecaja na lovstvo i/ili populaciju riba uslijed gubitka staništa (izgradnjom sunčanih elektrana, hidroelektrana, vjetroagregata), do fragmentacije staništa (izgradnjom prateće infrastrukture) ili do promjene stanišnih uvjeta (promjene vodnog režima).
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava)	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način direktno utjecati na lovnu divljač. Tijekom izgradnje vodocrpilišta može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa te posljedično na riblju populaciju. Općenito izgradnjom novih objekata (vodospremnika i crpnih stanica), pristupnih prometnica te cjevovoda u sustavima vodoopskrbe i odvodnje može doći gubitaka staništa pojedinih vrsta divljači, međutim radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj na divljač i faunu riba.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture može doći do negativnog utjecaja na lovnu divljač zbog mogućeg trajnog gubitka staništa. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane pojedine vrste divljači te uznemiravanjem tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa za divljač te na taj način utjecati na bioraznolikost. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno na riblju populaciju. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na divljač, odnosno na njena staništa.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na lov i ribolov.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj na lov i ribolov.
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na lov i ribolov.

	kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a prvenstveno su usmjerene na poboljšanje zaštite prirode (zaštićena područja prirode, područja Natura 2000) očekuju se pozitivni utjecaji na lov i ribolov.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta:**	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka staništa, promjene stanišnih uvjeta i/ili fragmentacije staništa lovne divljači. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji točan utjecaj na okoliš se još ispituje.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a orijentirane su na zelene tehnologije, bolju energetsku učinkovitost i korištenje digitalnih alata, očekuje se smanjenje dosadašnjeg negativnog utjecaja, odnosno očekuju se pozitivni utjecaji na lov i ribolov.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na lov i ribolov.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa divljači. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa i populaciju riba. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela što može imati utjecaja na faunu riba. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na lov i ribolov.

	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici građevinske zone. Indirektni utjecaj na divljač očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim građevinskim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te uznemiravati divljač.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se negativni utjecaji na lov i ribolov.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se negativan utjecaj na lov i ribolov.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa za divljač i riblja vrste, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje te mogućim promjenama u hidrološkom režimu (promjena hidromorfološkog stanja vodnog tijela) i fauni riba.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine**	Razvoj lovnog i ribolovnog turizma ima direktan negativan utjecaj na populacije lovne divljači i riblju populaciju. Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa za lovnu divljač. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja i na taj način uznemiravati divljač.

	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj na lov i ribolov.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, mogućom promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa lovne divljači. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim objektima može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja i na taj način uznemiravati divljač..

Tablica 7.20 Mogući utjecaji na lov i ribolov – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje te hidrantske mreže može rezultirati gubitkom staništa, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način direktno utjecati na populaciju lovne divljači. Tijekom izgradnje vodocrpilišta može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu ili utjecaj na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela iz kojeg se zahvaća voda te na taj način negativno utjecati na faunu riba. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na lovnu divljač. Općenito izgradnjom novih objekata (vodospremnika i crpnih stanica), pristupnih prometnica te cjevovoda u sustavima vodoopskrbe i odvodnje može doći gubitaka staništa pojedinih vrsta dvljači, međutim radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj na lov i ribolov. Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjena uvjete staništa te mogućom fragmentacijom staništa divljači. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje te mogućim promjenama u hidrološkom režimu. Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, mogućom promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa divljači. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom

		izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim objektima može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja i uznemiravati divljač.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Izgradnja novih poduzetničkih zona i sportsko rekreacijskih površina rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa lovne divljači i promjene stanišnih uvjeta u okolici zone. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa lovne divljači. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na lov i ribolov.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa divljači. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja i uznemiravati divlajč.

	preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), ▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na bioraznolikost može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture čime može doći do gubitka staništa riblje faune i lovne divljači (izgradnjom sunčanih elektrana, hidroelektrana, vjetroagregata), do fragmentacije staništa (izgradnjom prateće infrastrukture) ili do promjene stanišnih uvjeta (promjene vodnog režima).

7.2.11. Krajobrazne karakteristike

U tablicama u nastavku prikazani su mogući utjecaji na krajobrazne karakteristike (Tablica 7.21 i Tablica 7.22)

Tablica 7.21 Mogući utjecaji na krajobrazne karakteristike – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje infrastrukture. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je planirati na način da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Radi se o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva,	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je planirati na način da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i	Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je planirati na način da

lova i ribolova	**ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija**	se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti. Digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti te se ne očekuje utjecaj.
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je planirati na način da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Uzgojni sustavi akvakulture sještajem u prostoru imati će negativan utjecaj na krajobraz.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je planirati na način da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti. Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje infrastrukture. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove. i obnovom postojećeg sustava)	
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do

		negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji utjecaj na okoliš se još ispituje.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne ne očekuje se utjecaj.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje cestovne infrastrukture. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje novih građevinskih zona. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje novih sportsko – rekreacijskih površina. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.

PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi**	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se utjecaji na krajobraz.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se utjecaj.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine:**	Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje turističke infrastrukture. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša:	Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.

Tablica 7.22 Mogući utjecaji na krajobrazne karakteristike – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta,	Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je planirati na način da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti. Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje infrastrukture. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja.

	širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	

Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), ▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	

7.2.12. Stanovništvo i zdravlje ljudi

U tablicama u nastavku (Tablica 7.23 i Tablica 7.24) prikazani su mogući utjecaji na stanovništvo i zdravlje ljudi.

Tablica 7.23 Mogući utjecaji na stanovništvo i zdravlje ljudi – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture**	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja poticanjem poduzetništva i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta te se indirektno može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Pozitivan utjecaj digitalizacije i tranzicija na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije očituje se u ubrzavanju poslovnih i ostalih potrebnih procesa u gospodarstvu, smanjenju otpada i onečišćenja te time i smanjenju troškova poslovanja. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja promocijom i poticanjem poduzetništva i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Ovom mjerom osigurat će se uvjeti za efikasnije korištenje resursa u poljoprivredi i šumarstvu što može imati pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta te se indirektno može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Pozitivan utjecaj digitalizacije i tranzicija na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije očituje se u ubrzavanju poslovnih i gospodarskih procesa, smanjenju otpada i onečišćenja te time i smanjenju troškova proizvodnje. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.

	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja promocijom i poticanjem ekološki orijentirane proizvodnje i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na dio stanovništva u obalnom i otočnom dijelu LSŽ u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja promocijom i poticanjem ekološki orijentirane proizvodnje i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)**	Pozitivan utjecaj OIE i tranzicija na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije očituje se sigurnijoj opskrbi energijom, smanjenju onečišćenja i kvalitetnijim uvjetima života i smanjenju troškova života što u konačnici može imati pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove. i obnovom postojećeg sustava)	Pozitivan utjecaj na kvalitetu života i zdravlje ljudi očituje se kroz osiguravanje dovoljnih količina pitke vode i smanjenjem gubitka obnovom sustava vodoopskrbe te poboljšanom organizacijom odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Pozitivan utjecaj očituje se u smanjenju količina otpada i efikasnijem korištenju sirovina te posljedično u mogućem smanjenju troškova u poljoprivrednoj proizvodnji i šumarstvu.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja kroz bolju prometnu povezanost i dostupnost te posredno osiguravanjem dodatnih radnih mjesta što indirektno može pozitivno utjecati na demografske trendove.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja razvoja novih turističkih ponuda i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta te se indirektno može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja promocijom i poticanjem ekološki orijentirane proizvodnje te osiguravanjem dodatnih radnih mjesta. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja promocijom i poticanjem tradicionalno orijentirane proizvodnje te osiguravanjem dodatnih radnih mjesta. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.

	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	Očekuje se pozitivan utjecaj na turističku ponudu koja promiče kvalitetu života i zdravlje ljudi i stvaranje navika kvalitetnog provođenja slobodnog vremena te aktivni načina života.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Pozitivan utjecaj očituje se kroz digitalizaciju koja je ključna u ubrzavanju poslovnih i ostalih potrebnih procesa u gospodarstvu. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	Pozitivan utjecaj očituje se kroz tranziciju na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije te osiguranjem stabilnosti opskrbe dovoljnim količinama energije. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	Očekuju se pozitivni utjecaji na gospodarstvo u sektorima s deficitarnim zanimanjima.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	Očekuju se pozitivni utjecaji na stanovništvo u smislu bolje dostupnosti svih razina obrazovanja. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)**	Očekuje se direktan pozitivan utjecaj na demografske trendove poboljšanjem kvalitete života i proširenjem društvenih sadržaja.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	Očekuje se direktan pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja	Pozitivan utjecaj na kvalitetu života i zdravlje ljudi očekuje se kroz stvaranja pozitivnih navika kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, uključujući smanjenje vremena provedenog „pred

	igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	ekranom“ od dječje dobi te promicanjem pozitivnih učinaka aktivnog načina života.
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi**	Očekuje se direktan pozitivan utjecaj na zdravlje ljudi.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Očekuje se direktan pozitivan utjecaj na stanovništvo različitih ranjivih socijalnih skupina.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Očekuj se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu povećanja razine sigurnosti.
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine**	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja razvoja novih turističkih ponuda i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta te se indirektno može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Dugoročnim planiranjem očekuje se pozitivan utjecaj na gospodarstvo, poljoprivredu, komunalnu i prometnu infrastrukturu, društvene djelatnosti, zaštitu okoliša te zaštitu prirodne i kulturne baštine.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Očekuje se direktan pozitivan utjecaj na zdravlje ljudi kroz poboljšanje i unapređenje sustava gospodarenja otpadom.

Tablica 7.24 Mogući utjecaji na stanovništvo i zdravlje ljudi – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Pozitivan utjecaj na kvalitetu života i zdravlje ljudi očituje se kroz osiguravanje dovoljnih količina pitke vode i smanjenjem gubitka obnovom sustava vodoopskrbe te poboljšanom organizacijom odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Očekuj se pozitivan utjecaj na stanovništvo i zdravlje ljudi u smislu povećanja razine sigurnosti te kroz poboljšanje i unapređenje sustava gospodarenja otpadom.

Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja poticanjem poduzetništva i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta. Pozitivan utjecaj na kvalitetu života i zdravlje ljudi očekuje se kroz stvaranja navika kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, uključujući smanjenje vremena provedenog „pred ekranom“ od dječje dobi te promicanjem pozitivnih učinaka aktivnog načina života. Također se očekuje direktan pozitivan utjecaj na stanovništvo različitih ranjivih socijalnih skupina. Očekuje se direktan pozitivan utjecaj na demografske trendove poboljšanjem kvalitete života i proširenjem društvenih sadržaja.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja razvoja novih turističkih ponuda i osiguravanjem dodatnih radnih mjesta te se indirektno može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), ▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti.	Pozitivan utjecaj OIE i tranzicija na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije očituje se sigurnijoj opskrbi energijom, smanjenju onečišćenja i kvalitetnijim uvjetima života i smanjenju troškova života što u konačnici može imati pozitivan utjecaj na demografske trendove.

	Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	

7.2.13. Kulturno-povijesna baština i zaštićena kulturna dobra

U tablicama u nastavku prikazani su mogući utjecaji na zaštićena kulturna dobra (Tablica 7.25 i Tablica 7.26).

Tablica 7.25 Mogući utjecaji kulturno povijesne baštine i zaštićena kultura dobra – Plan razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere	Utjecaj
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture:**	Navedene mjere će imati neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša pod pretpostavkom da će se planirati izvan područja kulturno povijesne baštine i zaštićenih kulturnih dobara.
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove**	Navedene mjere imati će pozitivne utjecaje na zaštićena kulturna dobra ukoliko se ista pronađu na lokacijama što će omogućiti tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ:	
	2.4. Potpora razvoju akvakulture	Uzgojni sustavi mogu generirati otpadne tvari kao što su amonijak, nitriti i fosfati koji mogu dovesti do onečišćenja priobalnog ili površinskog vodnog tijela na kojem je planiran uzgoj te tako i do lošije kakvoće vode. Moguć je i negativan utjecaj na područja podvodne kulturno povijesne baštine ako se nalaze nizvodno od planiranih površina akvakulture utjecajem na površinska vodna tijela ili na područja uz priobalna vodna tijela (ovisno o smjeru morskih struja).
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa):**	Postavljanjem sustava na objekte ili u njihovu blizinu mogući su negativni utjecaji na kulturno-povijesne cjeline, i to prvenstveno na području narušavanja vizualnih značajki odnosno kulturno povijesnog kontekst

	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove. i obnovom postojećeg sustava)	Gradnja novih elemenata u prostoru potencijalno negativno, posredno, lokalno i dugoročno utječe na kulturna dobra s obzirom na to da se radi o zauzimanju novog prostora, a jačina utjecaja ovisit će o blizini i broju kulturnih objekata na koje mjera utječe.
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Mogući su neposredni utjecaji koji dovode do promjene fizičkih i prostornih obilježja kulturnog dobra (posebice arheološku baštinu) te posredni utjecaji koji podrazumijevaju narušavanje vizualnog integriteta zahvaćenog kulturnog dobra, a koji se mogu ublažiti ili neutralizirati aktivnim pristupom u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara njihovim uključivanjem u projekte razvoja. Utjecaj je negativan.
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Potencijalno negativan utjecaj u smislu ugrožavanja statičke stabilnosti tijekom izvođenja radova u blizini kulturnog dobra, također tijekom pripremnih zemljanih radova postoji mogućnost nepovratnog oštećenja arheoloških slojeva na potencijalnim arheološkim lokalitetima.
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ**	Navedene mjere imaju neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na zaštićena kulturna dobra. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje	
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	Navedene mjere će imati neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša pod pretpostavkom da će se planirati izvan područja kulturno povijesne baštine i zaštićenih kulturnih dobara. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta**	Gradnja širokopojasnog interneta u prostoru potencijalno negativno utječe na kulturna dobra s obzirom na to da se radi o zauzimanju novog prostora, a jačina utjecaja ovisit će o blizini i broju kulturnih objekata na koje mjera utječe. Korištenje zelene tehnologije može imati negativan utjecaj na kulturnu baštinu ukoliko se ista postavi bez konzultacija sa konzervatorima.
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	

PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja**	Navedene mjere imaju neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na zaštićena kulturna dobra. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja	
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine:	
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja	
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.):**	Navedene mjere će imati neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša pod pretpostavkom da će se planirati izvan područja kulturno povijesne baštine i zaštićenih kulturnih dobara. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje:	
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine):	
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi:**	Navedene mjere će imati neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša pod pretpostavkom da će se planirati izvan područja kulturno povijesne baštine i zaštićenih kulturnih dobara. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na zaštićena kulturna dobra. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Neutralan utjecaj jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na zaštićena kulturna dobra. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
PC 9 - Očuvanje kulturne i	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine**	Pozitivan utjecaj na očuvanje tradicijske kulturne baštine (tradicijskih kuća, krajolika, običaja) njenim

prirodne baštine		stavljanjem u funkciju turizma (uz uvažavanje konzervatorskih uvjeta) Pozitivan utjecaj razvoja poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma što može doprinijeti održivom korištenju kulturnih dobara te smanjenju problema propadanja i neodržavanja kao i ostvarenju financijske sigurnosti kroz splet sadržaja i usluga čija se sredstva dalje mogu ulagati u obnovu kulturnih doba
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine	Neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša jer ne uključuju prostornu komponentu te shodno tome ne mogu generirati pozitivne/negativne utjecaje na zaštićena kulturna dobra. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša:	Navedene mjere će imati neutralan utjecaj na ovu sastavnicu okoliša pod pretpostavkom da će se planirati izvan područja kulturno povijesne baštine i zaštićenih kulturnih dobara. Također, navedene mjere nemaju tendenciju unaprjeđenja zaštite, revitalizacije ili obnove kulturnih dobara.

Tablica 7.26 Mogući utjecaji kulturno povijesne baštine i zaštićena kultura dobra – Teritorijalna strategija

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Utjecaj
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Gradnja novih elemenata u prostoru potencijalno negativno i dugoročno utječe na kulturna dobra s obzirom na to da se radi o zauzimanju novog prostora, a jačina utjecaja ovisit će o blizini i broju kulturnih objekata na koje mjera utječe Mogući su neposredni utjecaji koji dovode do promjene fizičkih i prostornih obilježja kulturnog dobra (posebice arheološku baštinu) te posredni utjecaji koji podrazumijevaju narušavanje vizualnog integriteta zahvaćenog kulturnog dobra, a koji se mogu ublažiti ili neutralizirati aktivnim pristupom u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara njihovim uključivanjem u projekte razvoja Potencijalno negativan utjecaj u smislu ugrožavanja statičke stabilnosti tijekom izvođenja radova u blizini kulturnog dobra, također tijekom pripremnih zemljanih radova postoji mogućnost nepovratnog oštećenja arheoloških slojeva na potencijalnim arheološkim lokalitetima
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje	

	sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Pozitivan utjecaj na očuvanje tradicijske kulturne baštine (tradicijskih kuća, krajolika, običaja) njenim stavljanjem u funkciju turizma (uz uvažavanje konzervatorskih uvjeta) Pozitivan utjecaj razvoja poljoprivredno-gastronomskog destinacijskog turizma što može doprinijeti održivom korištenju kulturnih dobara te smanjenju problema propadanja i neodržavanja kao i ostvarenju financijske sigurnosti kroz splet sadržaja i usluga čija se sredstva dalje mogu ulagati u obnovu kulturnih doba
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo), ▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Postavljanjem sustava na objekte ili u njihovu blizinu mogući su negativni utjecaji na kulturno-povijesne cjeline, i to prvenstveno na području narušavanja vizualnih značajki odnosno kulturno povijesnog kontekst Utjecaj je negativan,.

7.3. Utjecaj klimatskih promjena na provedbu Plana

Utjecaj klimatskih promjena na području Županije i primjene Plana analiziran je prema smjernicama koje su prikazane u Izvještaju o procijenjenim utjecajima i ranjivosti na klimatske promjene po pojedinim sektorima te rezultatima modeliranja klimatskih promjena prikazanim u dokumentu Rezultati klimatskog modeliranja na sustavu HPC Velebit za potrebe izrade nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske do 2040. s pogledom na 2070. i Akcijskog plana (Podaktivnost 2.2.1.).

Klimatske promjene za buduća vremenska razdoblja analizirane su u odnosu na referentno razdoblje (1971.-2000.).

Prikazani su podaci iz Rezultata klimatskog modeliranja prema parametrima važnim za pojedini sektor koji je od gospodarskog značaja za Županiju.

Temperatura: do 2040. godine očekuje se u svim sezonama porast temperature između 1,0 i 1,5°C, a u razdoblju do 2070. godine najveći porast srednje temperature zraka od 1,5- 2,0°C.

- Maksimalna temperatura zraka (Tmax): do 2040. godine predviđa se gotovo jednoličan porast maksimalne temperature u svim sezonama od oko 1 do 1,5 °C. Očekuje se da će se porast maksimalne temperature nastaviti i u razdoblju do 2070. godine, kada se na području Županije, u ljetnoj sezoni očekuje porast između 2 i 2,2°C, dok se u ostalim sezonama očekuje porast od 2°C.
- Minimalna temperatura zraka (Tmin): porast minimalne temperature do 2040. godine u Županiji predviđa se u svim sezonama i iznosi između oko 1,2°C zimi i ljeti, te oko 1°C u proljeće i jesen. U razdoblju 2041.-2070. godine najveći porast minimalne temperature očekuje se u zimi – od 2,1 do 2,4°C. U svim ostalim sezonama porast minimalne temperature će biti nešto manji – od oko 1,4-1,8°C.

Oborine: do 2040. godine promjena ukupne količine oborine ima različit predznak: za zimu i proljeće na području Županije očekuje se porast ukupne količine oborine za oko 20 mm, a u ljetnim i jesenskim mjesecima očekuje se blago smanjenje količine oborine. U razdoblju do 2070. godine nastavlja se smanjenje ukupne količine oborine te prelazi i na proljeće, a zima ostaje s blagim povećanjem količine oborine u odnosu na referentno razdoblje.
Ledeni dani (minimalna temperatura manja od -10°C): u budućoj klimi do 2040. godine očekuje se smanjenje broja ledenih dana, te se smanjenje očekuje i do 2070. godine kada bi na području Županije on bio manji za 7-10 dana u odnosu na referentno razdoblje.
Tople noći (dan u kojem je minimalna temperatura veća ili jednaka 20°C): u budućoj klimi do 2040. godine na području Županije očekuje se porast broja dana s toplim noćima – između 4 i 6. U razdoblju do 2070. godine očekuje se da će broj toplih noći i dalje rasti, ali se očekuje da će broj dana biti veći te se na području Županije očekuje do 12 dana s minimalnom temperaturom većom od 12°C.
Vrući dani (maksimalna temperatura veća od 30°C): do 2040. godine očekuje se povećanje od oko 6-8 vrućih dana više u odnosu na referentno razdoblje, a u daljnjoj budućnosti povećanje doseže i više od 12 vrućih dana.

<u>HIDROLOGIJA I VODNI RESURSI</u>

Kopneni vodni sustavi i more iznimno su vrijedni i ranjivi na utjecaj klimatskih promjena. Na njihovo stanje, kao i moguće promjene utječu slijedeći klimatski parametri - oborine i temperatura zraka, kao i izvedeni klimatski i hidrološki parametri - evapotranspiracija i otjecanje.

O hidrološkim i hidrografskim značajkama vodnih resursa i mora ovisi i stanje niza drugih sektora ranjivih na klimatske promjene, kako vezanih uz okoliš, tako i na društvo i gospodarstvo, poglavito u domeni vodne i prometne infrastrukture, energetike, urbanih stambenih i gospodarskih sadržaja i slično.

Republika Hrvatska je relativno bogata vodom, ali zbog geološke građe s velikim udjelom površina s krškim strukturama i velike prostorno-vremenske heterogenosti otjecanja, ne i vodnim zalihama. Naime, krške sredine koje zauzimaju oko polovine površine teritorija Republike Hrvatske općenito imaju malu mogućnost dugotrajnijeg akumuliranja rezervi voda za kritična sušna razdoblja.

Djelovanjem klimatskih promjena očekuje se da će doći do pogoršanja hidroloških prilika. S jedne strane povećat će se učestalost i duljina trajanja sušnih razdoblja, a s druge strane i intenzitet pojava poplavnih situacija. Očekuje se povećanje rizika od poplava zbog promjena trajanja, intenziteta i učestalosti ekstremnih oborina, u kombinaciji s promjenama u načinu korištenja zemljišta. Povećanje temperatura zraka u razdoblju do 2070. godine, kao i prikazani trendovi promjena u ukupnim količinama oborina, imat će za posljedicu povećanje evapotranspiracije, smanjenje površinskih ili podzemnih otjecanja, a time i još naglašenije smanjenje vodnih zaliha. Očekivani porast evapotranspiracije uvjetuje smanjenje površinskog otjecanja i smanjenje infiltracije efektivnih oborina te time i prihranjivanja podzemnih vodonosnika.

Utjecaj negativnih klimatskih promjena posebno ugrožavaju priobalne krške vodonosnike i ostale vodne pojave u priobalju (jezera, vodotoci, izvori). Kod krških vodnih pojava moguće su promjene sa smanjenim protocima i razinama podzemnih voda, te prodorima mora u krške priobalne vodonosnike i jezera. Zaslanjene morske voda duž korita vodotoka mogu prodirati dublje u kopneno zaleđe.

Negativan utjecaj klimatskih promjena može se očekivati i u porastu razine mora te će time naročito biti izloženi otoci i priobalje, odnosno niske obale i plaže, ali i obalna infrastruktura. S druge pak strane visoke i stjenovite obale gotovo i neće biti pogođene ovim promjenama.

Mjerom **3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava)**, propisane su aktivnosti u svrhu unaprjeđenja sustava vodoopskrbe i odvodnje, a prilikom njihove izgradnje potrebno je uzeti obzir projekcije klimatskih promjena i promjena količine oborina te moguće utjecaje klimatskih promjena na infrastrukturu. U tom slučaju dolazi do pozitivnog utjecaja na prilagodbu klimatskim promjenama, posebno izgradnjom i obnovom sustava odvodnje, zbog očekivanog povećanja učestalosti i količine oborine u kratkom razdoblju. Mjera **8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)** podrazumijeva poticanje projekata i izgradnju infrastrukture za zaštitu i spašavanje, što uključuje i obranu od poplava što čini pozitivnu mjeru prilagodbe klimatskim promjenama uslijed očekivanog intenziviranja pojave dugotrajnijih vodnih razdoblja te povećanje razine spremnosti za odgovor na krizne događaje, prilikom čega je također potrebno uzeti u obzir klimatske projekcije.

Aktivnostima u okviru mjere **9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša** planirano je poticanje izgradnje i unaprjeđenje infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom, ujedno i sanacija divljih odlagališta otpada, a pri čemu se također pridonosi smanjenju procjeđivanja otpadnih i/ili procijednih voda u krške sustave podzemnih voda.

POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda u Republici Hrvatskoj predstavlja vrlo značajan gospodarsko-socijalni sektor. Osim što proizvodi hranu za ljude i stoku te sirovine za prehrambenu industriju, poljoprivreda u Republici Hrvatskoj je izuzetno važna i u svjetlu društvenog razvitka. Gotovo svaki treći stanovnik Republike Hrvatske je početkom ovog tisućljeća živio u poljoprivrednom kućanstvu.

Prema nekim predviđanjima, poljoprivreda je sektor koji će pretrpjeti najveće štete od posljedica klimatskih promjena. Očekuje se da će do 2050. godine, uslijed klimatskih promjena, prinos poljoprivrednih kultura u Republici Hrvatskoj biti smanjen za 3–8%. Uočeno je da klimatske promjene već utječu na fenološke faze jabuka, vinove loze, masline i kukuruza – vegetacija počinje ranije, traje kraće, ali i prinosi opadaju. Manjak vode u tlu (suša) i povišene temperature zraka u nadolazećem vremenu bit će dva ključna problema u borbi poljoprivrede s klimatskim promjenama. Klimatske promjene imat će i neke pozitivne učinke na sektor poljoprivrede, primjerice više temperature kroz kalendarsku godinu omogućuju dulju sezonu rasta, a samim time i produljenje vegetacijske sezone nekih kultura. Više koncentracije ugljika pomažu uzgoju usjeva i povećanoj produktivnosti nekih kultura. Također, omogućit će uzgoj nekih novih kultura i sorti na područjima u kojima to do sada nije bilo moguće.

U okviru mjere **2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove** planirane su aktivnosti ulaganja u poljoprivredu zbog čega je ova mjera pod visokim rizikom od klimatskih promjena. Planirane su i aktivnosti poboljšanja pristupa vodi za navodnjavanje i izgradnju novih sustava navodnjavanja. Mjerama **2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija**, **2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ**, **4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje** i **4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje** planirano je poboljšanje sustava ekološke proizvodnje i edukacije poljoprivrednika.

BIORAZNOLIKOST

Dva osnovna uzroka koji utječu na ranjivost bioraznolikosti su antropogeni i klimatski uzroci. Bioraznolikost je u najvećoj mjeri ugrožena preinakama prirodnih ekosustava, neodrživim korištenjem prirodnih resursa i onečišćenjem. Najvažnije klimatske promjene koje mogu utjecati na bioraznolikost su promjene prosječnih temperatura zraka, smanjenje količina i promjene rasporeda oborina, pojava klimatskih ekstrema te podizanje razine mora. Klimatske promjene mogu dovesti do potapanja obalnih staništa, zaslanjenja kopnenih i slatkovodnih staništa uz more, isušenja vlažnih kopnenih staništa, povećanja aridnog područja, smanjenja i/ili promjene udjela te nestanak nekih staništa i vrsta. Negativne posljedice uslijed klimatskih promjena, za pojedine vrste, su: smanjenje vigora jedinki; oštećenja jedinki i obolijevanje od bolesti i štetnika; pojava

kompeticijske invazivne vrste; smanjenje populacija; smanjenje areala vrste; cjepkanje areala na disjunktne populacije; pojava ugroze pojedine vrste te regionalno ili globalno izumiranje vrste. Posljedica klimatskih promjena može dovesti do pojave većeg broja invazivnih vrsta te njihovo širenje i potiskivanje autohtonih vrsta.

Aktivnosti propisane mjerom **4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000** odnose se na zaštitu svih sastavnica prirode i okoliša kojom bi se putem potpora osigurale izravne akcije u zaštiti okoliša. Propisana su i ulaganja u okoliš i prirodu, posebno ulaganja u zaštićena područja prirode te očuvanje bioraznolikosti. Mjera je usmjerena i na poboljšanje stanja očuvanosti ciljanih vrsta i stanišnih tipova za područja ekološke mreže Natura 2000, stoga je ova mjera prepoznata kao pozitivna prilagodba klimatskim promjenama.

ŠUMARSTVO

U kontekstu klimatskih promjena šumarstvo se smatra jednim od ranjivijih sektora. Klimatske promjene sa najvećom vjerojatnosti utječu na pomicanja fenoloških faza šumskog drveća, smanjenja produktivnosti pojedinih šumskih ekosustava, veću učestalost šumskih požara i produljenje njihove sezone, te moguće pomicanje rasprostranjenosti šumskih vrsta i štetnika, uključujući i invazivne vrste. U slučaju povećanja učestalosti i intenziteta negativnih vremenskih pojava (ledoloma, vjetroloma i sl.) očekivano je da će se pojaviti i veće štete na šumskim ekosustavima.

Najvažnije klimatske promjene koje potencijalno mogu utjecati na sektor šumarstva su promjena maksimalne i minimalne temperature zraka, smanjenje količine oborine te učestalost ekstremnih vremenskih pojava.

Mjerom **3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)** propisane su aktivnosti kojima bi se iskoristili nusproizvodi za energetske potrebe Županije. U sektoru šumarstva mogući su i potencijalni pozitivni utjecaji klimatskih promjena, primjerice povećanje temperature može dovesti do produljenja vegetacijske sezone za pojedine vrste, veće produktivnosti nekih vrsta drveća te veće količine drva i drvnog ostatka (biomasa) za ogrjev nakon ekstremnih vremenskih pojava.

ENERGETIKA

Klimatske promjene utječu na energetski sektor povećanjem ili smanjenjem potrebe za energetskim resursima u određenim vremenskim razdobljima. Klimatski ekstremi i prirodne katastrofe mogu poremetiti sigurnu opskrbu energijom. Očekivani porast temperature u svim sezonama uzrokuje povećanje potrošnje energije za hlađenje u ljetnom periodu i smanjenje energije potrebne za grijanje u zimskom periodu. Smanjenja količina oborina u ljetnom periodu uzrokuju manji doprinos hidroelektrana uz istovremeno povećanje potrebe za električnom energijom u ljetnim mjesecima.

U okviru mjere **3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)** propisana su ulaganja u obnovljive izvore energije te povećanje energetske učinkovitosti. Očekivano povećanje učestalosti i intenziteta (količine) oborine u kratkom razdoblju može dovesti

do pojave poplava koje tada mogu uzrokovati štete u proizvodnji, prijenosu i distribuciji energije. Ekstremni klimatski događaji mogu utjecati na proizvodnju energije, ali i prijenos i distribuciju. Fizička oštećenja mogu nastati zbog oluja ili poplava te visoke temperature imaju utjecaj na kablove koji dovode do smanjenja transmisijske efikasnosti vodiča, ledolomi uzrokuju oštećenja i prekide u prijenosu i distribuciji. Aktivnosti unutar navedene mjere koje se odnose na jačanje i modernizaciju energetske infrastrukture te poticanje korištenja alternativnih izvora energije imaju pozitivan utjecaj na prilagodbu klimatskim promjenama uslijed očekivanog povećanja intenziteta vremenskih neprilika. Energetskom obnovom zgrada povećava se njihova energetska učinkovitost te se smanjuje potreba potrošnje energije za hlađenje.

U sektoru energetike mogući su i pozitivni utjecaji klimatskih promjena tako što povećanje temperature kroz kalendarsku godinu (uz povećanje insolacije) može utjecati na povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, primjerice putem fotonaponskih elektrana.

TURIZAM

Glavne promjene klimatskih elemenata koji će djelovati na turistička kretanja odnose se na povećanje temperature, povećanje sunčevog zračenja i smanjenje količina oborina. Zbog klimatskih promjena sjeverna područja Europe mogla bi postati atraktivnija za odmor tijekom ljetnih mjeseci, a Mediteran i Republika Hrvatska mogli bi ostati privlačni (samo) u ostalom dijelu godine. Zbog klimatskih promjena turistički sektor će biti primoran obogaćivati turističku ponudu i nuditi proizvode više kvalitete što može pozitivno djelovati na konkurentnost. Povoljniji klimatski uvjeti na obalnom dijelu Republike Hrvatske u podsezoni i predsezoni mogu pozitivno djelovati na smanjenje sezonalnosti i produžetak sezone. Turizam je vrlo složena društvena i ekonomska pojava, a obuhvaća ne samo turističke nego i mnoge izvanturističke djelatnosti. U ovoj definiciji se može uočiti međusektorski utjecaj turizma. Jedan od međusektorskih utjecaja može se iskazati u pomanjkanju oborina, a time i poteškoća sa opskrbom vodom, posebice u ljetnim mjesecima, što se već sada događa posebice na otocima.

Kroz poseban cilj **PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma** i mjere **4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ** i **4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000** propisane su aktivnosti koje bi unatoč utjecaju klimatskih promjena omogućile Županiji konkurentnost i raznoliku turističku ponudu.

ZDRAVLJE

Predviđene klimatske promjene imati će mogući utjecaj na razine mikrobioloških i kemijskih čimbenika u ljudskom okruženju (u vodi, hrani, zraku, tlu, otpadu, životinjskim vektorskim vrstama i slično). Klimatske promjene i ekstremni vremenski uvjeti doprinijet će ranjivosti radi utjecaja na smrtnost, na epidemiologiju kroničnih nezaraznih i zaraznih bolesti, te na posljedice djelovanja štetnih čimbenika iz okoliša na zdravlje.

Meteorološki elementi poput sunčevog zračenja, temperature zraka, tlaka, vlažnosti zraka, naoblake i količine snježnog pokrivača varijable su iz okoliša koje značajno utječu na ljudsko zdravlje.

U okviru posebnog cilja **PC8 - Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost**, odnosno njegovim mjerama **8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi** i **8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi** potaknut će se razvoj zdravstvenih usluga i infrastrukture u Županiji, modernizirati i unaprijediti oprema i prostori, te povećati broj stručno osposobljenog zdravstvenog kadra u zdravstvenim ustanovama.

Poboljšanje zdravstvenog sustava je neophodno, stoga se aktivnosti propisane unutar navedene mjere procjenjuju kao pozitivan utjecaj na prilagodbu klimatskim promjenama.

7.4. Utjecaj strateških projekata

Utjecaj strateških projekata prikazan je u tablici u nastavku (Tablica 7.27).

Tablica 7.27 Utjecaj strateških projekata

Lokacija provedbe projekta	Opis projekta	Aktivnosti	Utjecaj
Naziv projekta: Centar za brdsko planinsku poljoprivredu i stočarstvo			
Gospić	Centar za brdsko planinsku poljoprivredu i stočarstvo ima za cilj kreirati javnu infrastrukturu kojom se pruža podrška za transformaciju poljoprivrede, stočarstva, ali neizravno i drugih sektora poput turizma i sl. na brdsko planinskim područjima. Usmjeren na sektor "digitalne transformacije" ovaj Centar ima u planu osigurati digitalne usluge i sadržaje za poljoprivrede i druge dionike na ruralnom prostoru, unaprijediti proizvodne procese u poljoprivredi i stočarstvu u brdsko-planinskim područjima, potaknuti poduzetnike na kreiranje proizvoda s dodanom vrijednošću te unaprijediti tržišni plasman i komercijalizaciju proizvoda. S tom idejom Centar je osmišljen kao jedinstvena infrastruktura posvećena digitalnoj transformaciji i razvoju sljedećih područja (1) brdsko-planinske poljoprivrede, (2) izvornih i ugroženih pasmina, (3) pametnih sela te (4) kulinarstva i gastronomije. Sukladno osnovnim područjima djelovanja budući Centar bi imao i četiri organizacijske cjeline (odjela) ili dr. model ovisno o konačnom formalno-pravnom i organizacijskom modelu koji bude odabran kao optimalno rješenje Centra od kojih bi svaka bila specijalizirana za održivi, otporni i pametni razvoj područja za koji je uspostavljena, kreirajući prilagođene i specijalizirane oblike poslovne i dr. podrške. Iako osmišljene kao samostalne i specijalizirane cjeline važno je napomenuti kako bi one u osnovi djelovale jedinstveno i povezano kreirajući sadržaje, usluge, proizvode i programe usmjerene istom cilju odnosno digitalnoj transformaciji i	1. Pripreme aktivnosti što uključuje rješenje imovinsko-pravnih odnosa, pripremu stručnih ekonomskih i tehničkih podloga, ishodovanje dozvola i provedba svih drugih administrativnih radnji 2. Građenje gdje bi se pristupilo izradi sve potrebne dokumentacije, ishodovanju dozvola i financiranja. Trajanje ove faze je procijenjeno na 2 godine te bi se također organiziralo odvojeno za svaki pod-centar zasebno 3. Opremanje i priprema za operativni rad što bi uključivalo ishodovanje dozvola (uporabna), zapošljavanje, odabir operatera i dr. srodne aktivnosti. Po uzoru na prethodne dvije faze također bi se organizirala odvojeno po cjelinama Projekta	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike VT. Također može doći do onečišćenja površinskih i podzemnih vodnih tijela. Izgradnja novih centara rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja što može imati negativan utjecaj na bioraznolikost. Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu omogućavanja gospodarskog razvoja poticanjem poljoprivrede i stočarstva, osiguravanjem dodatnih radnih mjesta te

	intenzivnoj primjeni digitalnih rješenja i tehnologije u poslovanju, ali i svakodnevnom životu lokalnog stanovništva u općinama i gradovima na brdsko-planskim područjima. Na taj način bi postigla specijalizacija i dubinsko razumijevanje problema i potreba u okviru svaka od četiri osnovna smjera (cjeline) djelovanja Centra te ujedno postigla i sinergija nužna za pozitivne i strukturne promjene. Djelovanjem Centra se želi kreirati infrastruktura kojom će izravno djelovati na trenutno nepovoljne demografske i gospodarske trendove specifične za brdsko-planinska područja povezujući trenutno izolirane i dislocirane sredine sa urbanim područjima i globalnim tržištima i izravno ih uključujući u globalne lance vrijednosti. Središnju ulogu u postizanju navedene promjene ima upravo primjena IKT rješenja u poljoprivredi i stočarstvu. Stoga će djelovanje Centra obuhvatiti primjenu i usvajanje novih znanja i tehnologija u području robotike, senzora, big data, Internet of things (Internet stvari) precizne poljoprivrede, bespilotnih letjelica, javnih e-usluga i servisa, umjetne inteligencije, strojnog učenja, geoinformacijskih sustava i dr. srodnih područja.		se indirektno može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
Naziv projekta: Digitalna županija za poslovne subjekte-otklanjanje administrativnih prepreka u poslovanju			
Ličko-senjska županija / Gospić	Analiza, uspostava, puštanje u rad i održavanje potpuno digitalnog sustava poslovanja Ličko-senjske županije s gospodarskim subjektima uz digitalizaciju svih postupaka i procesa upravnog odjela za graditeljstvo, zaštite okoliša i prirode te komunalnog gospodarstva županije s kraja na kraj. Sustav uključuje cjelovito rješenje uključivo softversku uslugu u oblaku, konfiguriranje procesa izdavanja lokacijskih, građevinskih, uporabnih i srodnih dozvola, tipskih predložaka evidencije imovine, te registra poslovnih subjekata. Podizanje elektroničke javne usluge za gospodarstvo u županiji, omogućuje poslovnim subjektima prijavu putem sustava e-poslovanje, te praćenje cijelog procesa od predaje zahtjeva do obrade i rješenja u digitalnom obliku. Opći cilj projekta je digitalizacija poslovnih procesa upravnih odjela Ličko-	1. Studija izvedivosti I analiza troškova I koristi implementacije rješenja 2. Izrada tehničkih specifikacija aplikativnih rješenja 3. Izrada dokumentacije o nabavi idejnog rješenja 4. Izrada snimke i ocjene postojećeg stanja na podatkovnoj i servisnoj razini Ličko-senjske županije	Pozitivan utjecaj digitalizacije očituje se u ubrzavanju poslovnih i gospodarskih procesa, smanjenju otpada i onečišćenja te time i smanjenju troškova. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.

	senjske županije kako bi se na što bolji način iskoristili potencijali novih komunikacijsko-informacijskih tehnologija i izradili inovativni modeli pružanja e-usluga u svrhu olakšavanja dostupnosti informacija i komunikacije javne uprave kako interno tako i prema vanjskim korisnicima, gospodarskim subjektima i građanima.		
Naziv projekta: Razvoj širokopojasnog pristupa na području Grada Senja te Općina Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine			
Senj, Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine	Implementacija nepokretne pristupne širokopojasne mreže sljedeće generacije (NGA) koja će u što većoj mjeri imati i obilježja mreže vrlo velikog kapaciteta (VHCN), na ciljanim (bijelim) područjima Grada Senja te Općina Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine, tj. u područjima u kojima ne postoji NGA mreža i u kojima operatori tijekom javne rasprave projekta nisu najavili planove za izgradnju NGA mreža. U pogledu brzina, cilj je da NGA mreža, odnosno mreža vrlo velikog kapaciteta, u što većoj mjeri podržava brzine širokopojasnog pristupa koje su veće od 100 Mbit/s, s mogućnošću nadogradnje na brzine do 1 Gbit/s i više.	Pripremne aktivnosti vezane uz projektiranje mreže i postupke pribavljanja svih potrebnih dozvola i suglasnosti iz djelokruga propisa o gradnji, kao i samu izgradnju te implementaciju mreže, osim same implementacije nepokretne pristupne širokopojasne mreže sljedeće generacije, projekt treba obuhvatiti i sve aktivnosti vezane uz operativni rad i održavanje mreže te pružanje usluga svim kategorijama krajnjih korisnika na ciljanom području provedbe projekta.	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka staništa, promjene stanišnih uvjeta i/ili fragmentacije staništa. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji utjecaj na okoliš se još ispituje. Pozitivan utjecaj očituje se kroz digitalizaciju koja je ključna u ubrzavanju poslovnih i ostalih potrebnih procesa u gospodarstvu. Indirektno se može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.
Naziv projekta: Memorijalni centar Domovinskog rata Ličko-senjske županije			
Gospić	Izgradnja i stavljanje u funkciju Memorijalnog centra Domovinskog rata Ličko-senjske županije te oblikovanje prostora, objekata I sadržaja koji će svojim suvremenim oblikovanjem I funkcijom, temeljeno na multimedijskim prezentacijskim komponentama I interdisciplinarnom pristupu povijesti Domovinskog rata u Ličko-senjskoj županiji stvoriti okruženje interaktivne prezentacije tog dijela povijesti ove županije	Izgradnja zgrade Memorijalnog centra Domovinskog rata Ličko-senjske županije, cestovne prometnice, operativne površine I parkirališta te komunalne infrastrukture	Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike VT. Također može doći do onečišćenja površinskih i podzemnih vodnih tijela. Izgradnja Centra rezultira indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine,

			onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također uključivanjem Centra u turističku ponudu može dovesti do povećane ljudske aktivnost što može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja što može imati negativan utjecaj na bioraznolikost. Provođenjem ove mjere očekuje se pozitivan utjecaj na stanovništvo u smislu proširenja turističke ponude, osiguravanjem dodatnih radnih mjesta te se indirektno može očekivati i pozitivan utjecaj na demografske trendove.

7.5. Utjecaj u slučaju nekontroliranog događaja

Mogući utjecaji u slučaju nekontroliranog događaja ovise o vrsti događaja, kontekstu i specifičnostima samog događaja. Nesreće i onečišćenja nastala ljudskom nepažnjom (industrijske, prometne nesreće i sl.) i prirodne katastrofe (potresi, poplave, suše, požari…) mogu prouzročiti veliku štetu okolišu te može doći do direktnih gubitaka ljudskih života, ozljeda te zagađenje tla, voda i zraka, što može utjecati na zdravlje ljudi. Navedeno može imati ozbiljne gospodarske posljedice kao što su to šteta na infrastrukturi, smanjenje proizvodnje, gubitak radnih mjesta te izazvati stres, tjeskobu i traumu i sl., a što sve općenito može imati negativan utjecaj na ekonomiju. Također može doći do gubitka staništa te stradavanja pojedinih vrsta faune što može imati negativan utjecaj na bioraznolikost te posljedično i na resurse i gospodarstvo.

Plan previđa posebnu mjeru, Mjeru 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) kojom je predviđeno ojačati kapacitete i opremljenost svih operativnih snaga u sustavu civilne zaštite te provedbu preventivnih aktivnosti i mjera civilne zaštite na području županije što će povećati sigurnost i otpornost u slučaju nekontroliranog događaja.

7.6. Prekogranični utjecaj

Ličko – senjska županija graniči s Republikom Bosnom i Hercegovinom na istoku. Budući da provedenom analizom niti jedan mogući negativan utjecaj nije prepoznat kao značajan te da su mjere određene Planom uglavnom lokalnog karaktera i dosega, uzimajući u obzir predložene mjere zaštite okoliša kojima se ublažavaju prepoznati mogući utjecaji, provedbom Plana ne očekuju se značajni prekogranični utjecaji na okoliš.

7.7. Procjena kumulativnih i sinergijskih utjecaja

7.7.1. Metodologija procjene

Kumulativni utjecaj odnosi se na akumulaciju ili nagomilavanje učinaka različitih čimbenika ili aktivnosti tijekom vremena. Kumulativni utjecaj može se odnositi na postupno i akumulativno djelovanje različitih ljudskih aktivnosti ili prirodnih čimbenika koji zajedno imaju značajan utjecaj na određeno područje ili ekosustav.

Sinergijski utjecaj odnosi se na situaciju kada zajedničko djelovanje dvaju ili više čimbenika rezultira većim učinkom nego što bi se očekivalo zbrajanjem pojedinačnih učinaka tih čimbenika. Drugim riječima, sinergijski učinak pokazuje da kombinacija čimbenika ima jači učinak zajedno nego što bi imali zbroj pojedinačnih učinaka.

I kumulativni i sinergijski učinci mogu biti pozitivni ili negativni. Kako bi se takvi utjecaji mogli detaljno procijeniti, potrebno je znati tip i broj zahvata koji su planirani unutar obuhvata pojedinog područja, veličini, lokaciji i obilježjima zahvata. Budući da PR i TS ne sadrže konkretne zahvate i projekte, sagledani su mogući potencijalnih rizici pojave negativnih utjecaja, isto kao i mogući pozitivni učinci.

7.7.2. Okolišni receptori koji su podložni kumulativnim utjecajima

U tablici u nastavku (Tablica 7.25) dat je prikaz mogućih kumulativnih utjecaja prema sastavnica/čimbenicima u okolišu.

Tablica 7.25 Mogući kumulativni utjecaji prema sastavnica/čimbenicima u okolišu

Sastavnica/čimbenik u okolišu	Mogući kumulativni utjecaji
Zrak i klima	Ovisno o vrsti građevinskih aktivnosti, upotrebi energije i drugim čimbenicima, izgradnja može doprinositi emisijama stakleničkih plinova, onečišćenju zraka i promjenama u lokalnim mikroklimatskim uvjetima. Emisije stakleničkih plinova: Građevinski radovi, uključujući proizvodnju materijala, transport, rad na gradilištu i korištenje izgrađenih objekta, mogu rezultirati emisijama stakleničkih plinova kao što su npr. ugljični dioksid (CO_2), metan (CH_4) i dušikovi oksidi (NO_x) koje posljedično mogu doprinijeti onečišćenju zraka, globalnom zagrijavanju i klimatskim promjenama. Urbanizacija: Urbani razvoj rezultira promjenama u korištenju tla; uklanjanjem vegetacije i promjenom površinske reflektivnosti može doći do utjecaja na lokalne mikroklimatske uvjete na npr. temperaturu i raspodjelu oborina. Promet: Povećanje izgrađenih površina može rezultirati povećanim prometom, što može dovesti do dodatnih emisija onečišćujućih tvari, uključujući stakleničke plinove.
Geološke značajke i georaznolikost	Erozija: Građevinske aktivnosti mogu povećati rizik od erozije što može uzrokovati geotehničke probleme poput klizanja tla, slijeganja i drugih promjena u stabilnosti tla što može imati značajan utjecaj na sigurnost stanovništva.

	Promjene u hidrogeologiji: Građevinske aktivnosti mogu dovesti lokalno do promjena u hidrogeologiji što može utjecati na vodoopskrbu i kakvoću podzemnih voda.
Tlo i poljoprivredno zemljište	Onečišćenje tla: Građevinske aktivnosti, emisije iz industrije, otpad iz izgrađenih područja koji nije zbrinut na odgovarajući način te otpadne vode mogu negativno utjecati na tlo. Erozija: Prilikom iskopa za izgradnju može doći do povećanja rizika od erozije. Dodatni rizik za tlo predstavlja uklanjanje vegetacije zbog izgradnje i promjene u topografiji, što može rezultirati ispiranjem i erozijom plodnog tla. Promjene u kakvoći tla: Povećanje antropogenog utjecaja može rezultirati promjenama u fizičkim i kemijskim svojstvima tla. Prisutnost antropogenog onečišćenja, npr. teških metala ili kemikalija, može negativno utjecati na kvalitetu tla za poljoprivrednu proizvodnju. Promjene u upotrebi vode za navodnjavanje: Izgradnja može utjecati na količine dostupne vode za navodnjavanje poljoprivrednih kultura s obzirom da može doći do povećane potražnje za vodom u izgrađenim područjima.
Vode i vodna tijela	Poljoprivreda: Korištenje pesticida, herbicida i gnojiva u poljoprivredi može dovesti do akumulacije onečišćujućih tvari u vodi te može dovesti do promjena u kakvoći vode te tako utjecati na biološku raznolikost u ekosustavima ovisnim o vodi. Industrija i poduzetništvo: Otpadne vode koje sadrže kemikalije, teške metale i druge zagađivače iz industrije mogu se ispuštati u vodna tijela, a utjecaj ovakvih zagađivača može imati veći doseg te utjecati na šire područje. Urbanizacija/Antropogeni utjecaj: Urbani razvoj može dovesti do smanjenja infiltracije u tlo, povećanja potrebe za izgradnjom površinske odvodnje, mogućnosti dospijeća antropogenih tvari u vodna tijela putem otjecanja s prometnica i druge infrastrukture, naselja i slično. Erozija tla: Erozija tla s može rezultirati akumulacijom krutih čestica i hranjivih tvari u vodnim tijelima, a što može negativno utjecati na kakvoću vode. Klimatske promjene: Promjene u oborinskom režimu i temperaturi mogu imati negativan utjecaj na vodne resurse (povećane temperature vode, promjene u hidrološkom ciklusu...). Akumuliranje otpada: Nepravilno odlaganje otpada u vodna tijela ili u blizini vodnih tijela, može dovesti do dugotrajnih negativnih utjecaja na stanje vodnih tijela. Promjene u upravljanju vodama: Izgradnja hidrotehničkih objekata i građevinski zahvati mogu imati negativan kumulativan utjecaj na hidromorfološko stanje vodnih tijela.
Poplavni rizik	Promjene u upravljanju vodama: Hidrotehničke građevine (nasipi, sustavi površinske odvodnje, regulacijske građevine…) mogu utjecati na prirodne hidrološke i hidrauličke značajke te tako kumulativno povećati ili smanjiti poplavni rizik.

	Urbanizacija/Antropogeni utjecaj: Na izgrađenim područjima često dolazi do smanjenja infiltracije vode u tlo s obzirom da beton, asfalt i slični materijali ne apsorbiraju vodu kao prirodna vegetacija, što može povećati brzinu otjecanja vode i povećati rizik od poplava. Promjena uvjeta staništa: Izgradnjom može doći do gubitka prirodnih staništa npr. staništa ovisnih o vodi i priobalnih zona, što može povećati rizik od poplava. Oborinske vode: Nedostatak odgovarajućih sustava upravljanja oborinskim vodama može povećati rizik od poplava. Povećani zahtjevi za vodom za piće: Povećani pritisak na vodne resurse zbog izgradnje novih stambenih i smještajnih zona i potrebe za vodom može dovesti do promjena u korištenju voda, što može utjecati na rizik od poplava.
Bioraznolikost / Zaštićena područja prirode	Gubitak i fragmentacija staništa: Izgradnja dijela područja rezultira direktnim gubitkom prirodnih staništa, što može dovesti do smanjenja dostupnih područja za biljne i životinjske vrste. Također, može doći do fragmentacija prirodnih staništa kao posljedica izgradnje infrastrukturnih elemenata što može imati utjecaja prirodne migracije faune. Promjena stanišnih uvjeta: Izgrađena područja mogu imati negativan utjecaj u smislu povećanja onečišćenja zraka, vode i tla te može doći do promjena u vodnom režimu te do gubitka prirodnih staništa npr. staništa ovisnih o vodi. Invazivne vrste: Izgrađena područja često pogoduju naseljavanju invazivnih vrsta koje se brže prilagođavaju takvim uvjetima od autohtonih vrsta pa tako invazivne vrste mogu istisnuti autohtone vrste i negativno utjecati na bioraznolikost i zaštićena područja. Klimatske promjene: Izgrađena područja mogu pridonijeti lokalnim mikroklimatskim promjenama; može doći do npr. pojave "otoka topline" gdje izgrađena područja mogu imati višu temperaturu od okolnog, neizgrađenog prostora.
Šume i šumarstvo	Gubitak i fragmentacija staništa: Izgradnja dijela područja može rezultirati direktnim gubitkom prirodnih šumskih staništa, što može dovesti do smanjenja staništa za biljne i životinjske vrste. Također, može doći do fragmentacija šumskih staništa kao posljedica izgradnje infrastrukturnih elemenata što može imati utjecaj prirodne migracije faune. Promjene u vodnom režimu: Izgradnja, uključujući i izgradnju infrastrukture mogu utjecati na hidrološki ciklus šuma. Promjene u odvodnji, povećane nepropusne površine mogu rezultirati promjenama u poplavnom režimu. Invazivne vrste: Izgrađena područja često pogoduju naseljavanju invazivnih vrsta koje se brže prilagođavaju takvim uvjetima od autohtonih vrsta pa tako invazivne vrste mogu istisnuti autohtone vrste i negativno utjecati na bioraznolikost i zaštićena područja. Promjene mikroklimatskih uvjeta: Izgradnja i promjene u korištenju tla mogu utjecati na mikroklimatske uvjete u šumskim područjima. Povećane temperature, promjene u vlažnosti zraka i drugi mikroklimatski faktori mogu utjecati na rast i opstanak šumskih vrsta.

Lov i ribolov	Gubitak staništa i fragmentacija: Izgradnja može rezultirati gubitkom prirodnih staništa, što direktno utječe na populacije divljači i ihtiofaunu. Promjene u kakvoći vode: Aktivnosti gradnje mogu utjecati na kakvoću voda u rijekama, jezerima i drugim vodenim staništima te priobalnim vodnim tijelima. Moguće povećanje erozije tla, promjene u odvodnji, i onečišćenje voda građevinskim materijalima i kemikalijama mogu negativno utjecati na populacije riba i drugih vodenih organizama. Promet: Povećanje prometne aktivnosti povezano s izgradnjom može imati negativan utjecaj na divljač i populacije riba. Moguće prometne nesreće, buka, i prisutnost vozila mogu uzrokovati stres, ozljede ili čak smrt divljači, a također mogu ometati prirodno ponašanje riba. Promjene u upravljanju vodama: Izgradnja hidrotehničkih objekata i građevinski zahvati mogu imati negativan kumulativan utjecaj na hidromorfološko stanje vodnih tijela, a ove promjene mogu imati negativan utjecaj na staništa riba i drugih vodenih organizama. Povećanje pritiska na resurse: Ako izgradnja rezultira povećanjem broja stanovnika ili turista, može doći do povećanog pritiska na šume, rijeke, jezera i more, što može dovesti do povećanog lova i ribolova te pridonijeti prekomjernom izlovu i smanjenju populacija divljači i ihtofaune.
Krajobrazne karakteristike	Gubitak prirodnih staništa: Izgradnja pojedinih površina rezultira gubitkom prirodnih staništa, uključujući šume, livade, vodna tijela i ostale elemente krajobraza te na može promijeniti karakter krajobraza. Fragmentacija krajobraza: Prirodni elementi mogu bit podijeljeni infrastrukturom i izgrađenim površinama što može otežati prirodne procese i dovesti do promjena u krajobrazu. Promjene u vizurama: Građevinski projekti mogu značajno utjecati na vizualni dojam krajobraza; zgrade, prometnice, industrijski objekti i druge strukture mogu promijeniti izgled i kompoziciju krajobraza, što može utjecati na percepciju ljepote i autentičnosti područja. Promjene u upravljanju vodama: Izgradnja hidrotehničkih objekata i građevinski zahvati mogu dovesti do promjena u odvodnji, mogu utjecati na prirodne hidrološke i hidrauličke značajke te tako kumulativno povećati ili smanjiti poplavni rizik, dostupnosti vode u krajobrazu te može doći do pojave novih elemenata krajobraza (jezera, akumulacije…). Kulturne promjene: Građevinski projekti mogu imati kulturne posljedice na krajobraz, posebno ako utječu na tradicionalne ili povijesne elemente. Rušenje starih zgrada, uništavanje kulturne baštine ili izgradnja koja nije u skladu s lokalnim kulturnim identitetom mogu pridonijeti gubitku kulturne vrijednosti krajobraza.
Kulturno-povijesna baština i kulturna dobra	Oštećenje ili uništenje kulturnih spomenika: Izgradnja može rezultirati oštećenjem ili gubitkom kulturnih spomenika, arheoloških nalazišta ili drugih značajnih objekata, a neadekvatnom zaštitom može doći do nepovratnog oštećenja kulturnih dobara. Promjene u vizualnom okruženju: Zgrade, prometnice i druge infrastrukturne strukture mogu vizualno promijeniti okruženje posebice kulturnih krajolika. Također, može doći do gubitka tradicionalnih kulturnih pejzaža, poljoprivredna

	područja ili druge uređene prostore koji imaju kulturnu važnost. Ovakve promjene mogu negativno utjecati na doživljaj prostora i autentičnosti kulturnih krajobraza. Promjene u dostupnosti: Izgradnja infrastrukture može dovesti do promjena u pristupu kulturnim mjestima. Ovo može utjecati na sigurnost, dostupnost i doživljaj posjetitelja, te eventualno pridonijeti prekomjernoj turističkoj eksploataciji.
Stanovništvo i zdravlje ljudi	Onečišćenje zraka: Građevinski radovi rezultiraju emisijama prašine, zagađivača zraka i drugih štetnih tvari što kroz duže vrijeme može dovesti do povećane razine onečišćenja zraka što može utjecati na zdravlje ljudi. Buka: Izgradnja, posebno većih infrastrukturnih projekata, često je povezana s bukom od teške mehanizacije, građevinskih radova i povećane prometne aktivnosti. Kronična izloženost buci može uzrokovati stres, poremećaje spavanja i druge negativne učinke na mentalno i fizičko zdravlje. Prometne gužve: Građevinski radovi mogu rezultirati većim brojem vozila na cestama, što dovodi do češćih prometnih gužvi. Dulja vremena putovanja i stres uzrokovan prometnim zastojima mogu utjecati na kvalitetu života i zdravlje. Promjene u ekonomskom statusu: Građevinski i drugi projekti mogu imati dugoročne ekonomske utjecaje na zajednicu, uključujući promjene u cijenama nekretnina, zapošljavanju i dostupnosti resursa.

7.7.3. Sinergijski utjecaj

U okolišnom kontekstu, sinergijski utjecaj može se dogoditi kombinacijom različitih onečišćujućih tvari koje zajedno mogu imati ozbiljniji negativan učinak na ekosustave nego pojedinačne tvari npr. upotrebom pesticida, gnojiva i drugih sredstava korištenih u poljoprivrednih praksi može doći do akumuliranja tijekom vremena, uzrokujući promjene u tlu, vodi te posljedično staništima.

Kod korištenja obnovljivih izvora energije, kombinacija različitih tehnologija (solarni paneli, vjetroturbine, baterije, kotlovi na biomasu, dizalica topline i sl.) može pokazati sinergijski učinak u smislu stabilnije i održive opskrbe energijom.

8. Mjere zaštite okoliša

8.1. Opće mjere zaštite okoliša

U tablici u nastavku (Tablica 8.1) dat je pregled općih mjere zaštite, a koje su vezane za postojeće okolišne probleme.

Tablica 8.1 Opće mjere zaštite okoliša

Sastavnica/čimbenik	Postojeći okolišni problem	Posebni cilj/Mjera/Operacija	Mjera poboljšanja
Zrak i klima	• Klimatske promjene (porast temperatura zraka, promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta)	PC 1 – M 1.2 PC 2 – M 2.2 PC 3 – M 3.1, M 3.2 O 4	Dodatne mjere poboljšanja nisu potrebne s obzirom da su već sadržane u PR i TS.
Geološke značajke i georaznolikost	• Cijela Hrvatska se nalazi u seizmički aktivnom području, javljaju se potresi koji zahtijevaju prilagodbu. • Eksploatacija mineralnih sirovina i neadekvatna sanacija. • Klimatske promjene; Promjene u hidrološkim uvjetima; promjene u oborinama i temperaturama. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta).	PC 1 – M 1.1 PC 2 – M 2.1. M 2.3 PC 3 – M 3.1, M 3.2, M 3.3, M 3.4 PC 4 – M 4.4 PC 7 – M 7.1, M 7.2, M 7.3 PC 8 – M 8.1, M 8.3 PC 9 – M 9.1, M 9.3 O 1, 2, 3 i 4	Tijekom projektiranja potrebno je uzeti u obzir seizmičku aktivnost kako bi se smanjila moguća buduća šteta na objektima i infrastrukturi. Predvidjeti program sanacije područja eksploatacije mineralnih sirovina.
Tlo i poljoprivredno zemljište	• Minski sumnjiva područja. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Deforestacija, erozija tla te češća pojava bujica. • Prekomjerna upotreba pesticida i umjetnih gnojiva. • Klimatske promjene.	PC 2 – M 2.1, M 2.3 PC 9 – M 9.3	Planirati aktivnosti izvan minski sumnjivih područja te utvrditi da li su takva područja i dalje označena odgovarajućom signalizacijom. Provoditi edukacije za privatne šumoposjednike vezane za gospodarenje šumama. Edukacija poljoprivrednika o najboljim praksama; Poticanje metoda održive poljoprivrede (plodored, organski uzgoj i integrirana zaštita…) te istraživanja i razvoja alternativnih metoda zaštite bilja i gnojidbe.
Vode i vodna tijela	• Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Deforestacija, erozija tla te češća pojava bujica. • Prekomjerna upotreba zaštitnih sredstava i umjetnih gnojiva, eutrofikacija. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda.	PC 2 – M 2.1, M 2.3 PC 3 – M 3.1, M 3.2 PC 7 – M 7.1, M 7.3 PC 8 – M 8.3 PC 9 – M 9.1, M 9.3	Osim aktivnosti iz M 3.2 i M 9.3 potrebno je provoditi edukacije za privatne šumoposjednike vezane za gospodarenje šumama i poljoprivrednike o najboljim praksama; Poticanje metoda održive poljoprivrede (plodored, organski uzgoj i integrirana zaštita…) te istraživanja i razvoja alternativnih metoda zaštite bilja i gnojidbe.

	• Klimatske promjene; promjene u oborinama. • Turizam.		Napravit procjenu maksimalnih prihvatnih kapaciteta i održivosti turističkih odredišta.
Poplavni rizik	• Klimatske promjene; promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta te posljedično pojava poplava i suša. • Deforestacija, erozija tla te češća pojava bujica. • Hidrotehnički zahvati.	PC 1 – M 1.2 PC 2 – M 2.2 PC 3 – M 3.1, M 3.2, M 3.4 PC 4 – M 4.4 PC 8 – M 8.3 O 4	Osim aktivnosti koje su sadržane u M 8.3 potrebno je provoditi edukacije za privatne šumoposjednike vezane za gospodarenje šumama. Kod projektiranja hidrotehničkih zahvata sagledati potencijalne utjecaj na razini cijelog sliva.
Bioraznolikost / Zaštićena područja prirode	• Širenje invazivnih vrsta. • Gubitak i fragmentacija staništa. • Klimatske promjene; promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta, visoke temperature, suše i promjene u vegetaciji koje povećavaju rizik od požara. • Napuštanje tradicionalnih oblika poljoprivrede i gospodarstva. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Prekomjerno iskorištavanje biljnih i životinjskih resursa; ribolov, lov, eksploatacija šuma. • Turizam.	PC 1 – M 1.2 PC 2 – M 2.1, M 2.2 PC 3 – M 3.1, M 3.2, M 3.3 PC 4 – M 4.1, M 4.2, M 4.3 PC 5 – M 5.2 PC 9 – M 9.1, M 9.2, M 9.3 O 1 O 4	Osim aktivnosti predviđenih kroz M 2.2, M 3.1, M 3.2, M 4.3, M 5.2, M 9.2, M 9.3 treba: Provoditi edukaciju stanovništva o prepoznavanju, štetnosti i mogućim načinima uklanjanja invazivnih vrsta. Provoditi edukacije za privatne šumoposjednike vezane za gospodarenje šumama i poljoprivrednike o najboljim praksama; Poticanje metoda održive poljoprivrede (plodored, organski uzgoj i integrirana zaštita…) te istraživanja i razvoja alternativnih metoda zaštite bilja i gnojidbe. Napraviti procjenu maksimalnih prihvatnih kapaciteta i održivosti turističkih odredišta unutar zaštićenih područja.
Šume i šumarstvo	• Gubitak i fragmentacija šumskih staništa • Klimatske promjene; promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta, visoke temperature, suše i promjene u vegetaciji koje povećavaju rizik od šumskih požara. • Širenje invazivnih vrsta • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda.	PC 1 – M 1.2 PC 2 – M 2.1 PC 3 – M 3.1, M 3.2, M 3.3 PC 5 – M 5.2 PC 9 – M 9.1, M 9.2, M 9.3 O 1 O 4	Osim aktivnosti predviđenih kroz M 3.1, M 3.2, M 5.2, M 9.2, M 9.3 treba: Provoditi edukaciju stanovništva o prepoznavanju, štetnosti i mogućim načinima uklanjanja invazivnih vrsta. Provoditi edukacije za privatne šumoposjednike vezane za gospodarenje šumama.

	• Turizam.		
Lov i ribolov	• Gubitak i fragmentacija staništa. • Krivolov. • Prekomjerno iskorištavanje resursa. • Klimatske promjene; Promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta. • Širenje invazivnih vrsta.	PC 1 – M 1.2 PC 2 – M 2.1, M 2.2 PC 3 – M 3.1, M 3.2, M 3.3 PC 4 – M 4.1, M 4.2, M 4.3 PC 5 – M 5.2 PC 9 – M 9.1, M 9.2, M 9.3 O 1 O 4	Provoditi edukaciju stanovništva o prepoznavanju, štetnosti i mogućim načinima uklanjanja invazivnih vrsta. Provoditi edukacije za privatne šumoposjednike vezane za gospodarenje šumama i poljoprivrednike o najboljim praksama; Poticanje metoda održive poljoprivrede (plodored, organski uzgoj i integrirana zaštita…) te istraživanja i razvoja alternativnih metoda zaštite bilja i gnojidbe. Pripremiti program suzbijanija krivolova i osigurati njegovo provođenje kroz jačanje kapaciteta lovočuvarskih službi.
Krajobrazne karakteristike	• Fragmentacija krajobraza postojećom infrastrukturom i načinom korištenja (prometna infrastruktura, stambena i turistička područja, poljoprivredne površine). • Nepropisno odlaganje otpada i nelegalna odlagališta u okolišu. • Klimatske promjene: Promjene u klimi mogu imati utjecaja na biljni i životinjski svijet, a time i na izgled i funkcionalnost krajobraza. • Deforestacija. • Depopulacija; gubitak tradicionalnih krajolika, seoskih naselja i povijesnih značajki. • Eksploatacija mineralnih sirovina i neadekvatna sanacija. • Širenje invazivnih vrsta.	PC 1 – M 1.2 PC 2 – M 2.2 PC 3 – M 3.1, M 3.2, M 3.3, M 3.4 PC 4 – M 4.4 PC 5 – M 5.2 PC 7 – M 7.1, M 7.2, M 7.3 PC 8 – M 8.3 PC 9 – M 9.1, M 9.2, M 9.3 O 1, 2, 3 i 4	Detektirati lokacije nepropisno odloženog otpada, isti sanirati i provoditi edukaciju stanovništva o gospodarenju otpadom. Provoditi edukacije za privatne šumoposjednike vezano za gospodarenje šumama. Provoditi edukaciju stanovništva o prepoznavanju, štetnosti i mogućim načinima uklanjanja invazivnih vrsta.
Stanovništvo i zdravlje ljudi	• Neodgovarajući i nedostatni kapaciteti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. • Porast prosječnih temperatura zraka uslijed klimatskih promjena; Visoke temperature, suše i promjene u vegetaciji koje povećavaju rizik od požara, a koji osim što ugrožavaju šumske ekosustave pridonose i	Sve Mjere i Operacije iz PR i TS.	Provoditi edukaciju stanovništva o riziku nastanka požara, prepoznavanju i štetnosti o nepropisno odloženom otpadu u okolišu. Provoditi edukaciju o održivom razvoju zelenim tehnologijama.

	emisijama štetnih plinova u atmosferu. • Promjene u oborinama, pojave ekstremnih vremenskih uvjeta te posljedično pojava poplava i suša koje imaju utjecaj na ekosustave, poljoprivredu i vodne resurse. • Nepravilno odlaganje otpada (divlja odlagališta), loše upravljanje otpadom. • Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda i drugih onečišćenih voda. • Prekomjerno iskorištavanje resursa. • Turizam.		
Kulturno-povijesna baština i kulturna dobra	• Prirodne katastrofe (potresi, požari, poplave). • Depopulacija; gubitak tradicionalnih krajolika, seoskih naselja i povijesnih značajki. • Turizam; moguća oštećenja i degradacija kulturnih dobara prekomjernom posjećenošću određenih lokaliteta. • Nedostatak svijesti o važnosti očuvanja kulturne baštine.	PC 4 – M 4.1, M 4.4 PC 9 – M 9.1 O 3	Provoditi edukaciju stanovništva o riziku nastanka požara. Napraviti procjenu maksimalnih prihvatnih kapaciteta i održivosti turističkih odredišta.

8.2. Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Plana na sastavnice i čimbenike u okolišu

U tablici u nastavku (Tablica 8.2) prikazane su mjere ublažavanja utjecaja provedbe Plana na sastavnice i čimbenike u okolišu.

Tablica 8.2 Mjere ublažavanja utjecaja provedbe Plana na sastavnice i čimbenike u okolišu

Sastavnica/čimbenik u okolišu	Mjere iz PR/TS	Mjera zaštite/poboljšanja
Zrak i klima	PR 1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija PR 2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija PR 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) PR 5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima PR 8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora TS Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Posljedice klimatskih promjena sve češće se mogu uočiti i iskazane su pojavama ekstremnih vremenskih prilika (olujna nevremena), jaki pljuskovi i suše, ekstremne temperature i ostalo. Znatno utječu na ekosustave, gospodarske sektore te ljudsko zdravlje i dobrobit. Planiranjem novih zona i lokacija za gradnju upotrebljavati koliko je moguće ekološki prihvatljive materijale, odnosno planirati izgradnju objekata i infrastrukture na način da utjecaj na klimatske promjene bude što manji i da sami zahvat bude što otporniji na klimatske promjene. Prednost dati starim objektima i infrastrukturi njihovom obnovom i rekonstrukcijom na način da se kreiraju građevine otporne na klimatske promjene. Odabirom energenata u svrhu grijanja/hlađenja prednost dati obnovljivim izvorima energije (npr. fotonaponske, sunčane elektrane). Potaknuti i educirati stanovništvo o benefitima koje donose obnovljivi izvori energije. Integrirati klimatske promjene u postupak planiranja pripremanjem akcijskih planova za prilagodbu klimatskim promjenama, integracijom mjera prilagodbe u strateške i razvojne dokumente, razvoj planova za sprječavanje učinaka klimatskih promjena u sektorima koji su osjetljivi na klimatske promjene i razvoj metoda i normi za provedbu mjera prilagodbe. Za konkretne zahvate u prostoru koji su pod utjecajem klimatskih promjena i ranjivi su na klimatske promjene, napraviti procjenu ranjivosti na klimatske promjene (analiza očekivanog utjecaja, rizika i kapaciteta za prilagodbu na učinke klimatskih promjena) te odrediti odgovarajuće mjere prilagodbe klimatskim promjenama.
Geološke značajke i georaznolikost	PR 1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Prilikom razvoja sustava za zaštitu od poplava planirati primjenu rješenja koja se temelje na prirodi.

	PR 2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove PR 2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija PR 2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ PR 2.4. Potpora razvoju akvakulture PR 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) PR 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) PR 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe) PR 3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa PR 4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000 PR 6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja PR 7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje PR 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) PR 8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) PR 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine PR 9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora TS Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Dati prednost obnovi i/ili rekonstrukciji postojećih objekata i infrastrukturi kako se ne bi uništili elementi georaznolikosti. Prilikom izgradnje novih objekata i infrastrukture planirati na način da se ne uništavaju elementi georaznolikosti. Prilikom izgradnje novih objekata i infrastrukture planirati na način da se uzimaju u obzir geološke značajke područja. Zaštiti elemente georaznolikosti u turističkim sezonama. Detaljno identificirati i kartirati geološke formacije, minerale, fosile, geomorfološke oblike te podzemne strukture uz područja akvakulture kako prilikom uzgoja ne bi došlo do narušavanja vrijednih elemenata georaznolikosti.
Tlo i poljoprivredno zemljište	PR 1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija PR 1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ	Prilikom planiranja i izgradnje objekata i infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati zemljišta koja su predviđena za poljoprivredu te su okarakterizirana kao P1 i P2.

	PR 2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove PR 2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija PR 2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ PR 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) PR 3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa PR 6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja PR 7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje PR 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) PR 8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) PR 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora TS Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Smanjiti korištenje umjetnih gnojiva i pesticida u najvećoj mogućoj mjeri te se više orijentirati na ekološki uzgoj i poljoprivredu. Poticati ekološku poljoprivredu kojom će se racionalizirati potrošnja vode. Prilikom obrade zemljišta u najvećoj mogućoj mjeri poduzeti korake za smanjenje erozije.
Vode i vodna tijela	PR 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture PR 2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ PR 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe) PR 7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje PR 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Dati prednost razvoju i proširenju već postojećih lokacija na kojima se nalaze poduzetničke/građevinske zone, smještajni kapaciteti te infrastruktura za gospodarenje otpadom. Nove zone/lokacije gdje god je moguće planirati na dovoljnoj udaljenosti od površinskih vodnih tijela. Centar za zaštitu i spašavanje te helidrom, znanstveno-istraživačke centre za razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje, izgradnja i opremanje logističko-distributivnih centara za poljoprivredne i šumske proizvode planirati na već izgrađenom području ili neposredno uz njega. Kod projektiranja novih zona/lokacija u najvećoj mogućoj mjeri planirati upotrebu ekološki prihvatljivih materijala i tehnologija kako bi se mogućnost onečišćenja minimalizirala.

	PR 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora TS Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima TS Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Osigurati adekvatnu odvodnju i pročišćavanja onečišćenih otpadnih voda, uključujući i oborinsku odvodnju.
	PR 2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove	Kod planiranja sustava navodnjavanja, u slučaju zahvaćanja vode iz površinskih vodnih tijela, potrebno je uzeti u obzir utjecaj na vodni režim (hidrološko stanje), posebno za vrijeme perioda malih voda. Koristiti ekološki prihvatljiva gnojiva i zaštitna sredstva u što većoj mjeri.
	PR 2.4 Potpora razvoju akvakuture	Koristiti tehnike i prakse kojima se mogu smanjiti negativni utjecaji kao npr. poboljšani sustavi pročišćavanja voda, sustavi za recikliranje voda; koristiti selektivno odabrane vrste za uzgoj koje su otpornije na bolesti i brže rastu što će smanjiti potrebu za upotrebom kemikalija i lijekova.
	PR 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) TS Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Hidroenergetske objekte planirati na način da se što manje utječe na hidromorfološko stanje vodnog tijela.
	PR 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Kod planiranja sustava vodoopskrbe i/ili izgradnje vodocrpilišta potrebno je uzeti u obzir utjecaj na vodni režim površinskog ili na stanje podzemnog vodnog tijela iz kojeg se planira zahvaćanje vode namijenjene za ljudsku potrošnju.
	PR 3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa PR 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)	Projektirati trase linijskog prometa na način da se prilikom prijelaza preko vodnih tijela ne narušava njihovo hidromorfološko stanje, odnosno da se gradnja vrši na način da ne dođe do smanjivanja protjecajnih profila vodotokova.
	PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Kod planiranja i izgradnje sustava i objekata za obranu od poplava prednost dati prirodnim „zelenim“ mjerama obrane od poplava kao što su npr. očuvanje šumskih staništa, sadnja drveća i grmlja na uvodnim dijelovima vodotokova, promjena načina korištenja zemljišta, revitalizacija vodotokova i uspostava nekadašnjih meandara i rukavaca i slično, a od građevinskih mjera prednost dati izgradnji retencija.

Poplavni rizik	PR 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture PR 2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ PR 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe) PR 7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje PR 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) PR 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora TS Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima TS Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Prilikom projektiranja pojedinih zahvata koji će se planirati kao rezultat provođenja PR i TS izbjegavati prirodna poplavna područja.
	PR 2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove	Kod planiranja sustava navodnjavanja potrebno je procijenit rizike od erozije te ako ih nije moguće potpuno izbjeći definirati postavljanje odgovarajućih zaštitnih struktura.
	PR 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) TS Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Kod projektiranja hidrotehničkih objekata osigurati i planirati objekte za zaštitu od poplava na temelju hidroloških i hidrauličkih modela, uzimajući u obzir trenutne i buduće promjene klime.
	PR 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Sve sustave potrebno je projektirati na način da su vodonepropusni.
	PR 3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa PR 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)	Prilikom projektiranja prometne infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati prirodna poplavna područja. U slučaju da se poplavna područja ne mogu izbjeći, potrebno je osigurati režim plavljenje što sličniji prirodnom, izgradnjom npr. propusta.

	PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Izgradnju Centra za zaštitu i spašavanje, helidroma i ostale infrastrukture planirati izvan područja pod rizikom od pojave poplava.
Bioraznolikost / Zaštićena područja prirode	PR 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture PR 2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ PR 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe) PR 7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje PR 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) PR 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora TS Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima TS Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Dati prednost razvoju i proširenju već postojećih lokacija na kojima se nalaze poduzetničke/građevinske zone, smještajni kapaciteti te infrastruktura za gospodarenje otpadom. Centar za zaštitu i spašavanje te helidrom, znanstveno-istraživačke centre za razvoj i unapređenje poljoprivredne proizvodnje, izgradnja i opremanje logističko-distributivnih centara za poljoprivredne i šumske proizvode planirati na već izgrađenom području ili neposredno uz njega. Konkretne zahvate prvenstveno planirati izvan površina na kojima se nalaze staništa koja su navedena na popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja zastupljenih na području Republike Hrvatske.
	PR 2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove	Kod planiranja sustava navodnjavanja, u slučaju zahvaćanja vode iz površinskih vodnih tijela, potrebno je uzeti u obzir utjecaj na vodni režim (hidrološko stanje), posebno za vrijeme perioda malih voda kako bi se što manje utjecalo na staništa ovisna o vodi. Koristiti ekološki prihvatljiva gnojiva i zaštitna sredstva u što većoj mjeri.
	PR 2.4 Potpora razvoju akvakulture	Zone pogodne za razvoj akvakulture odrediti na način da budu održive. Koristiti odgovarajuće modele (hidrološke, hidrauličke, moskih struja….).
	PR 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) TS Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Izgradnju samostalnih OIE objekata / elektrana prvenstveno planirati izvan površina na kojima se nalaze staništa koja su navedena na popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja zastupljenih na području Republike Hrvatske.

		Prilikom projektiranja hidrotehničkih objekata osigurati longitudinalnu i transverzalnu povezanost vodotokova na koje se utječe izgradnjom te u što većoj mjeri osigurati poplavni režim što sličniji prirodnom.
	PR 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava) PR 5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Polaganje cjevovoda vodovodne i odvodne infrastrukture te kablova za širokopojasni Internet potrebno je u što većoj mjeri planirati u koridorima postojećih prometnica i puteva. Izgradnju objekata (CS, VS, antenskih stupova i sl.) prvenstveno planirati izvan površina na kojima se nalaze staništa koja su navedena na popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja zastupljenih na području Republike Hrvatske.
	PR 3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa PR 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)	Izgradnju linijske prometne infrastrukture planirati na način da prometni koridori u što manjoj mjeri prolaze područjima rasprostranjenosti staništa koja su navedena na popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja zastupljenih na području Republike Hrvatske.
	PR 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS) TS Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Kod planiranja i izgradnje sustava i objekata za obranu od poplava prednost dati prirodnim „zelenim“ mjerama obrane od poplava kao što su npr. očuvanje šumskih staništa, sadnja drveća i grmlja na uzvodnim dijelovima vodotokova, promjena načina korištenja zemljišta, revitalizacija vodotokova i uspostava nekadašnjih meandara i rukavaca i slično, a od građevinskih mjera prednost dati izgradnji retencija. Projektiranjem je potrebno uzeti u obzir utjecaj na vodni režim te procijeniti moguće utjecaj i značaj.
Šume i šumarstvo	PR 2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove PR 2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija PR 3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Poticati udruživanje privatnih šumoposjednika i okrupnjavanje šumskih posjeda te edukacije u svrhu boljeg gospodarenja privatnim šumama
Lov i ribolov	PR 2.4 Izrada akcijskog plana razvoja akvakulture mapiranjem i definiranjem pogodnih površina (morskih i slatkovodnih)	Osigurati sprečavanje interakcija s divljim populacijama. Koristiti tehnike i prakse kojima se mogu smanjiti negativni utjecaji kao npr. poboljšani sustavi pročišćavanja voda, sustavi za recikliranje voda, upotreba alternativnih izvora hrane, smanjenje korištenja kemikalija... Razmotriti razvoj preciznijih metoda hranjenja te recikliranja otpada hrane.

	PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Ojačati mehanizme suzbijanja krivolova radi osiguravanja zaštite divljači i ostalih divljih vrsta (edukacije, unaprjeđenje lovočuvarske službe i dr.)
Krajobrazne karakteristike	PR 2.4 Potpora razvoju akvakulture PR 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izraditi Krajobraznu osnovu Županije
Kulturno-povijesna baština i kulturna dobra	PR 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Izraditi Strateški plan upravljanja kulturno – povijesnom baštinom na razini županije (ili pojedinačnih JLS) koji će u obzir uzeti sadašnje stanje i održivo gospodarenje kulturnim dobrima
Stanovništvo i zdravlje ljudi	Nisu prepoznate mjere koje bi mogle imati značajan negativan utjecaj na stanovništvo i zdravlje ljudi. Mogući su privremeni, lokalni i kratkotrajni negativni utjecaji, u smislu buke, prašine i povećanja prometa na područjima gdje će se odvijati građevinski radovi, a ne procjenjuju se kao značajni.	

9. Razumna alternativa

Ovaj Plan, kao polazni dokument koji je predmet strateške procjene utjecaja na okoliš ne predviđa varijantna rješenja planiranih mjera i aktivnosti te shodno tome ista nisu razmatrana u Studiji. Kao varijantno rješenje uzeta je alternativna opcija – mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana (Poglavlje 3.4). Analizom ova dva varijantna rješenja, zaključuje se da se provedbom Plana predviđaju značajniji pozitivni učinci na okoliš, uključujući poboljšanja kvalitete zraka, tla, voda, šuma, očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, georaznolikosti te kulturno – povijesne baštine.

Neki od problema prepoznatih u varijanti razvoja okoliša bez provedbe Plana jesu: nedovoljna ulaganja te ranjivost sektora poljoprivrede, posljedice klimatskih promjena, širenje invazivne flore i faune, nebriga za kulturna dobra, nepovoljna obrazovna struktura stanovništva i dr.

Mjere i projekti unutar Plana zajedno s mjerama propisanim ovom Studijom usmjeravaju se na rješavanje ovih, i drugih postojećih okolišnih problema Županije. Poseban naglasak stavlja se na generalno podizanje kvalitete života ljudi na području Županije te na ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama. Stoga se provođenje planiranih mjera i aktivnosti Plana smatra (naj)prihvatljivijim varijantnim rješenjem. Aktivnosti i projekti za koje je identificiran mogući negativan utjecaj, dane su mjere zaštite i ublažavanja utjecaja na okoliš. Procjena je rezultat ekspertne prosudbe koja se odnosi na stručno mišljenje temeljeno na stručnom znanju s određenog područja primjene, znanja, discipline itd., a koje je odgovarajuće za procjenu koja se provodi. Takvo stručno mišljenje dala je grupa koja raspolaže odgovarajućim stručnim obrazovanjem, vještinom ili iskustvom. Ekspertna procjena u okviru izrade Studije provedena je u skladu s Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš.

10. Praćenje stanja okoliša

Procjenom utjecaja postupkom strateške procjene utjecaja na okoliš nije utvrđena potreba za izradom specifičnih programa praćenja stanja okoliša u Županiji. Ciljani programi praćenja stanja okoliša mogu proizaći iz pojedinačnih postupaka procjene utjecaja na okoliš koji će se provoditi za konkretne zahvate.

11. Zaključci Studije

Plan razvoja Ličko – senjske županije do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom temeljni je strateški planski dokument u kojem su određeni glavni ciljevi i prioriteti razvoja te projekti koji će svojom realizacijom doprinijeti ostvarenju postavljene vizije područja.

Velika slabost i prijetnja daljnjem razvoju Županije je nepovoljna demografska slika koja, osim negativnog ukupnog kretanja stanovnika (uključuje pojačani trend emigracije te prirodne depopulacije), ima nepovoljnu biološku, obrazovnu te ekonomsku strukturu stanovništva. Ovi su trendovi posebno vidljivi u ruralnim područjima.

Sve aktivnosti sadržane u mjerama Plana koje podrazumijevaju izgradnju ili rekonstrukciju infrastrukturnih sustava ili objekata jesu intervencija u prostor u vidu njegova zauzimanja, a kojom se generiraju negativni utjecaji fragmentacije, gubitka ili narušavanja vrijednih okolišnih značajki pojedinih sastavnica i čimbenika u okolišu, poput stanja vodnih tijela, bioraznolikosti, šumskih područja, poljoprivrednog zemljišta ili krajobraznih karakteristika.

Navedene intervencije potencijalno mogu emitirati nova opterećenja u okoliš, poput onečišćujućih tvari u različitom stanju, kojima mogu potencijalno generirati pritiske na sastavnice i čimbenike u okolišu. Iako značajnost promjene koju uzrokuju aktivnosti gradnje infrastrukturnih sustava te objekata različite namjene, na strateškoj razini nije moguće precizno definirati, poštujući načelo predostrožnosti, za prepoznate negativne utjecaje popisane su mjere zaštite i ublažavanja provedbe mjera Plana na okoliš.

Isto tako, prepoznatim okolišnim problemima, a u okviru svojih zakonskih mogućnosti, Studijom su propisane smjernice poboljšanja stanja okoliša. Unaprjeđenje prometne, društvene infrastrukture i usluga važna su komponenta društvenog standarda zajednice koja značajno utječe na podizanje obrazovnog, zdravstvenog, socijalnog i kulturnog standarda te, uz njihovu dostupnost, i na ukupnu kvalitetu života svih društvenih skupina.

Plan se usmjerava na razvoj gospodarstva što također podrazumijeva i otvaranje novih radnih mjesta. Sve navedeno ima potencijal sinergijski utjecati na socio-ekonomske pokazatelje Županije, a sve u cilju njenog demografskog oporavka.

Uz primjenu načela predostrožnosti, utvrđeni su i mogući negativni utjecaji koji ponajviše mogu biti rezultat nove infrastrukturne izgradnje, posebice linijskih zahvata poput prometne infrastrukture, koji, osim što okupiraju nove površine, generiraju onečišćenje i fragmentaciju staništa i/ili poljoprivrednih parcela. Uz primjenu mjera ublažavanja ovi negativni utjecaji smatraju se prihvatljivima za okoliš i prirodu. Pojedine mjere propisane Planom prepoznate su i kao mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama što dakako poboljšava kvalitetu života stanovništva. Preporuča se propisane mjere zaštite okoliša ugraditi u Plan kako bi njegova provedba bila okolišno prihvatljiva, a posebno aktivnosti koje generiraju negativne utjecaje. Sukladno svemu navedenom, može se zaključiti da ukoliko se propisane mjere zaštite okoliša budu poštivale, provedba Plana se može smatrati usuglašenom s načelima zaštite prirode i okoliša.

12. Glavna ocjena prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu

12.1. Uvod

Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije donijelo je Rješenje (KLASA: UP/I 352-03/23-05/125, URBROJ: 517-10-2-3-23-2, od 28. rujna 20213) o obvezi provođenja Glavne ocjene Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine za ekološku mrežu (Prilog 3.).

Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu izrađena je sukladno Zakonu o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) i Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine br. 80/19, 119/2023). Prema Članku 26. Zakona o zaštiti prirode za strategije, planove i programe za koje je određena obveza strateške procjene, Glavna ocjena obavlja se u okviru postupka strateške procjene utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (SPUO) te, u skladu s tim, predmetna Studija sadrži poglavlje Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu (dalje u tekstu: Glavna ocjena).

U poglavlju Glavna ocjena analiziran je Plan razvoja Ličko senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom (dalje u tekstu: Plan).

Izrađivač Strateške studije je Kaina d.o.o. iz Zagreba, poduzeće ovlašteno za obavljanje poslova izrade strateških studija (Prilog 5.). u suradnji sa Studiom za krajobraznu arhitekturu, prostorno planiranje, okoliš d.o.o. iz Rovinja ovlaštenim za izradu glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (Prilog 6.).

12.2. Opis područja ekološke mreže

Na području LSŽ nalazi se 34 područja od značaja za vrste i staništa (POVS) ukupne površine 122985,64 ha, 23 posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS) ukupne površine 189851,34 ha te 6 područja od značaja za ptice (POP) ukupne površine 269497,12 ha – Tablica 12.1, Tablica 12.2 i Tablica 12.3 te Slika 12.1 i Slika 12.2.

Na teritoriju Grada Novalje nalazi se 9 POVS i 2 POP, a označena su u preglednim tablicama u nastavku.

Tablica 12.1 POVS na području LSŽ

Br.	Šifra	Naziv	Površina (ha)
1	HR2000093	Ostrvička špilja	0,78
2	HR2000095	Pčelina špilja	0,78
3	HR2000098	Pećina	0,78
4	HR2000119	Siničić špilja	0,78
5	HR2000632	Krbavsko polje	14043,51
6	HR2000633	Crnačko polje	259,73
7	HR2000634	Stajničko polje	507,21
8	HR2000635	Gacko polje	6870,43

9	HR2000879	Lapačko polje	2227,44
10	HR2001012	Ličko polje	53512,95
11	HR2001021	*Lun	2847,99
12	HR2001049	Krbavica	431,82
13	HR2001058	Lička Plješivica	36301,72
14	HR2001069	Kanjon Une	125,84
15	HR2001113	Kukuruzovićeva špilja	0,78
16	HR2001126	Rokina bezdana	104,95
17	HR2001127	Markarova špilja	114,17
18	HR2001128	Antić špilja	81,14
19	HR2001154	Orlovac špilja	0,78
20	HR2001181	Izvor Bakovac	0,78
21	HR2001254	Dolac Sekulića	26,49
22	HR2001256	Međugorje - Stružnica	420,08
23	HR2001272	Jadova	95,46
24	HR2001295	Jezerane	21,1
25	HR2001324	Bjelopolje	953,85
26	HR2001332	Vrhovinsko polje	1600,91
27	HR2001442	Lasića špilja	0,78
28	HR2001504	Gornji tok Korane	34,44
29	HR3000038	*Uvale Svetojanj V. i M.; uvala Lusk	43,43
30	HR3000039	*Uvala Caska - od Metajne do rta Hanzina	389,56
31	HR3000040	*Pag - od uvale Luka V. do rta Krištofor	368,23
32	HR3000041	*Paška vrata	93,4
33	HR3000179	*Lun - podmorje	1217,95
34	HR3000180	*uvala Stara Novalja	285,6
Ukupno			**122985,64**

* Područja na teritoriju Grada Novalje

Tablica 12.2 PPOVS na području LSŽ

Br.	**Šifra**	**Naziv**	**Površina (ha)**
1	HR2000011	Budina špilja	0,78
2	HR2000118	Samogradić špilja	0,78
3	HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	11157,29
4	HR2000871	Nacionalni park Paklenica	2733,11
5	HR2000876	Crni vrh kod Vrhovina	1405,85

6	HR2000911	Kolansko blato - Blato Rogoza	14,28
7	HR2001267	Ričica	177,26
8	HR2001269	Obsenica	40,64
9	HR2001301	Podbilo	198,91
10	HR2001317	Cret kod Klepine dulibe	7,36
11	HR2001377	Sunđerac	3,01
12	HR3000026	*Dolfin i otoci	920,86
13	HR3000031	Sv. Juraj - otočić Lisac	49,22
14	HR3000032	Uvala Ivanča	18,47
15	HR3000033	Uvala Malin; uvala Duboka	154,02
16	HR3000034	Uvala Zavratnica	19,25
17	HR3000035	Uvala Krivača	36,76
18	HR3000036	Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu	15,32
19	HR3000037	Uvala Jurišnica	23,08
20	HR4000019	*Paške stijene Velebitskog Kanala (Rt Deda - Rt Krištofer)	3432,56
21	HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	18641,24
22	HR5000020	Nacionalni park Plitvička jezera	26959,66
23	HR5000022	Park prirode Velebit	123841,63
Ukupno			**189851,34**

***** Područja na teritoriju Grada Novalje

Tablica 12.3 POP na području LSŽ

Br.	Šifra	Naziv	Površina (ha)
1	HR1000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	18641,24
2	HR1000020	NP Plitvička jezera	26860,88
3	HR1000021	Lička krška polja	80472,47
4	HR1000022	Velebit	137732,04
5	HR1000023	*SZ Dalmacija i Pag	5614,50
6	HR1000033	*Kvarnerski otoci	175,99
Ukupno			**269497,12**

***** Područja na teritoriju Grada Novalje

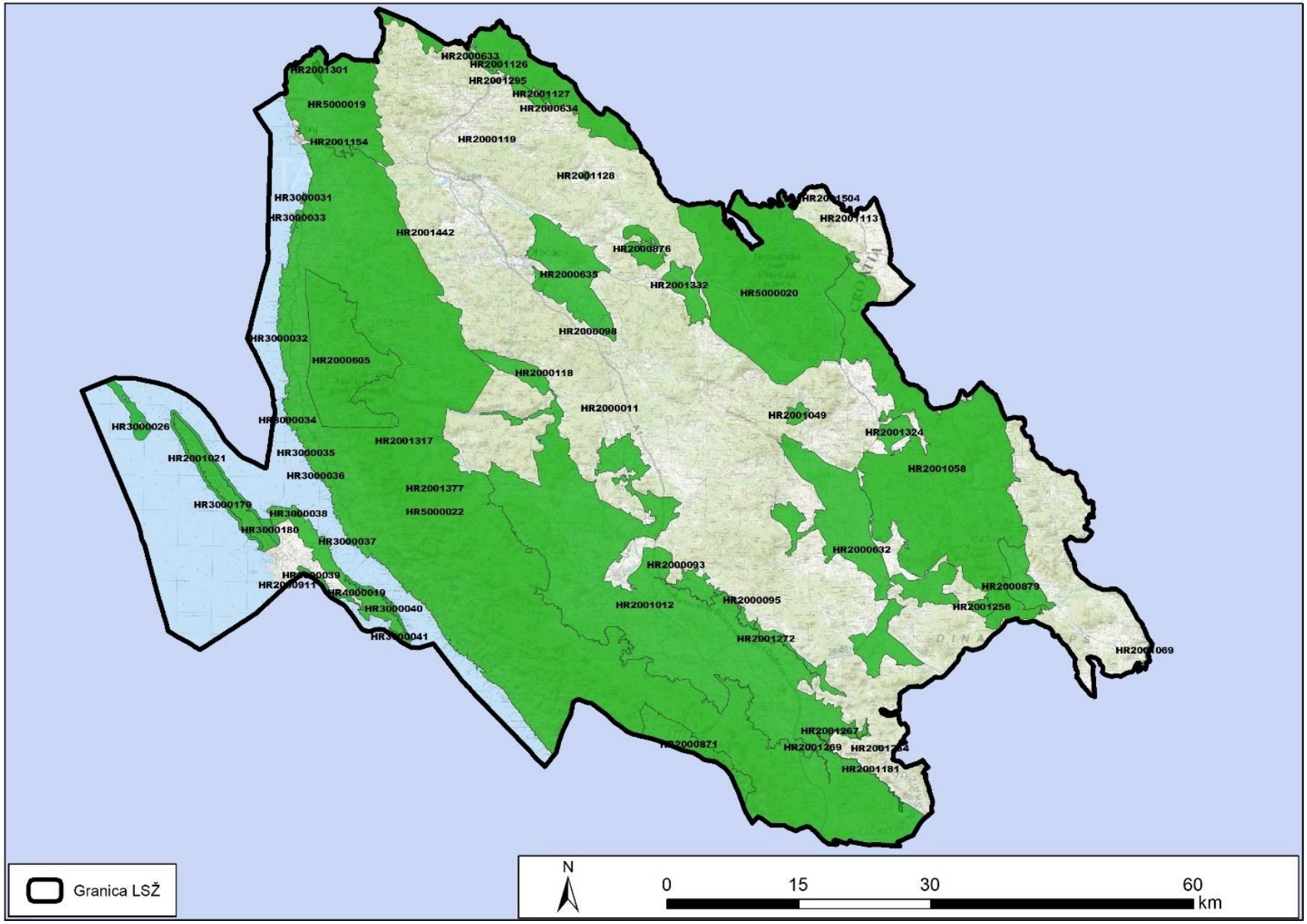

Slika 12.1 POVS na području LSŽ (Izvor: Bioportal)

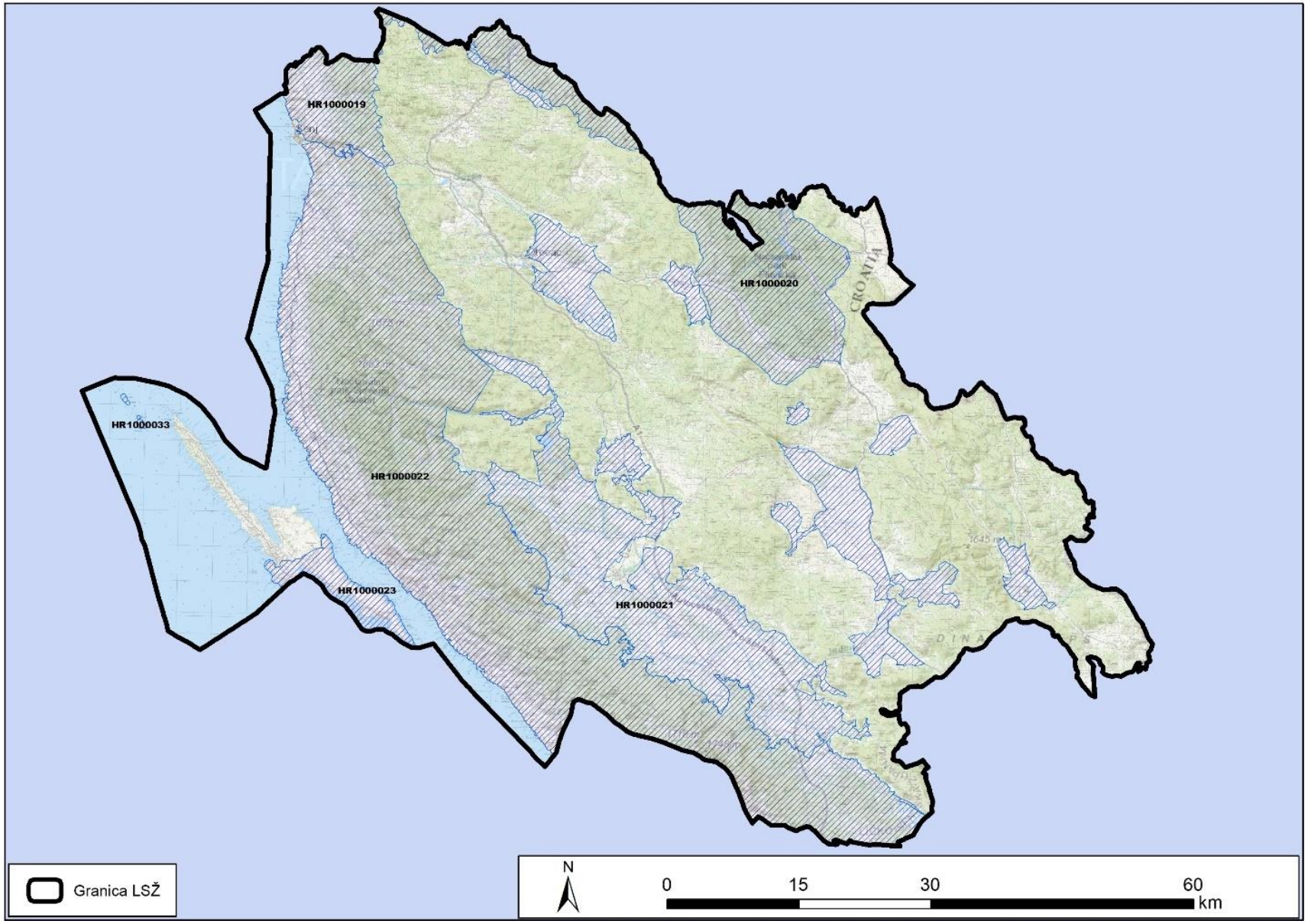

Slika 12.2 POP na području LSŽ (Izvor: Bioportal)

U nastavku je dat pregled ciljnih vrsta i staništa POVS na području LSŽ.

Tablica 12.4 Ciljne vrste i staništa POVS

Identifikacijski broj područja	**Naziv područja**	**Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip**	**Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa**	**Znanstveni naziv vrste/ Šifra stanišnog tipa**	**Cilj očuvanja**
HR2000011	Budina špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2000093	Ostrvička špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2000095	Pčelina špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2000098	Pećina	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2000118	Samogradić špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2000119	Siničić špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2001113	Kukuruzovićeva špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2001154	Orlovac špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2001181	Izvor Bakovac	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa
HR2001442	Lasića špilja	1	tankovratni podzemljar	*Leptodirus hochenwartii*	-
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	-
HR2001377	Sunđerac	1	Prijelazni cretovi	7140	Očuvano 1,4 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR2001317	Cret kod Klepine dulibe	1	kranjska jezernica	*Eleocharis carniolica*	Očuvano 0,05 ha pogodnih staništa za vrstu (obale lokvi, sjenovita poplavljena staništa, vlažna polja)
		1	Šume na acidofilnim cretovima	91D0*	Očuvano 1 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR2000911	Kolansko blato – Blato Rogoza	1	jezerski regoč	*Lindenia tetraphylla*	Očuvano 40 ha pogodnih staništa za sve razvojne stadije vrste (veće prirodne ujezerene površine i/ili spore tekućice bogato obrasle močvarnom i vodenom vegetacijom)

		1	kopnena kornjača	*Testudo hermanni*	Očuvano 130 ha pogodnih staništa vrste (livade, pašnjaci, garizi, makije, rubovi šuma i šumske čistine, suhozidi, površine pod tradicionalnom poljoprivredom: maslinici, vrtovi, vinogradi; krška područja s dovoljno tla za polaganje jaja i inkubaciju te hibernaciju)
		1	barska kornjača	*Emys orbicularis*	Očuvano 160 ha pogodnih staništa vrste (kopnene vode i poplavna područja gusto obrasla vegetacijom s osunčanim obalama te kopnena staništa pogodna za polaganje jaja poput vlažnih livada, ekstenzivno obrađenih površina i šumskih sastojina s odumrlim stablima na osunčanom položaju)
		1	crvenkrpica	*Zamenis situla*	Očuvano 130 ha pogodnih staništa vrste (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput rijetke makije i gariga, kamenjarskih livada i pašnjaka, suhozida; obradive površine: vinogradi, vrtovi, maslinici)
		1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	Očuvano 50 ha pogodnih staništa za vrstu (Submediteranski vlažni travnjaci sveze Molinio-Horedion 6540)
		1	dalmatinski okaš	*Proterebia afra dalmata*	Očuvano 6 ha pogodnih staništa za vrstu (suhi mediteranski travnjaci na krškom području, kamenjarski pašnjaci mediterana, vapnenački kamenjari često s grmovima borovice Juniperus i niža makija)
		1	Vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima (*Cakiletea maritimae* p.p.)	1210	Očuvano 0,7 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Obalne lagune	1150*	Očuvano 2 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	Očuvano 6 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Mediteranske povremene lokve	3170*	Očuvana vegetacija mediteranskih lokvi u zoni od 170 ha
		1	Mediteranske sitine (*Juncetalia maritimi*)	1410	Očuvano 8 ha postojeće površine samog stanišnog tipa i 2 ha površine ovog stanišnog tipa u kompleksu sa stanišnim tipom Obalne lagune (1150)
		1	Submediteranski travnjaci sveze *Molinio-Hordeion* secalini	6540	Očuvano 50 ha postojeće površine stanišnog tipa

HR3000036	Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	Očuvano 8,5 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Grebeni	1170	Očuvano 1,5 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	Očuvano 80 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR3000032	Uvala Ivanča	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	Očuvano 10 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Grebeni	1170	Očuvano 1,5 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Obalne lagune	1150*	Očuvana staništa vrulja u području ekološke mreže
HR3000034	Uvala Zavratnica	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	Očuvano 8 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Grebeni	1170	Očuvano 2,5 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR2001295	Jezerane	1	Suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (*važni lokaliteti za kaćune)	6210*	-
HR3000037	Uvala Jurišnica	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	Očuvano 9 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Grebeni	1170	Očuvano 2 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR2001254	Dolac Sekulića	1	nerazgranjena pilica	*Seratula lycopifolia**	-
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	-
HR2001504	Gornji tok Korane	1	dugonogi šišmiš	*Myotis capaccinii*	-
		1	vidra	*Lutra lutra*	-
		1	potočna mrena	*Barbus balcanicus*	-
		1	gavčica	*Rhodeus amarus*	-
		1	plotica	*Rutilus virgo*	-
		1	veliki vijun	*Cobitis elongata*	-
		1	obična lisanka	*Unio crassus*	-
		1	Sedrene barijere krških rijeka Dinarida	32A0	-
HR3000035	Uvala Krivača	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	Očuvano 10 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Grebeni	1170	Očuvano 2 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Obalne lagune	1150*	Očuvana staništa vrulja u području ekološke mreže
HR2001269	Obsenica	1	hrvatski pijor	*Telestes (Phoxinellus) croaticus*	Očuvana postojeća pogodna staništa unutar akumulacije i 8,5 km vodotoka

HR3000038	Uvale Svetojanj V. i M.; uvala Lusk	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	-
HR3000031	Sv. Juraj – otočić Lisac	1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	Očuvano 12 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Obalne lagune	1150*	Očuvana staništa vrulja u području ekološke mreže
		1	Grebeni	1170	Očuvano 8 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR2001128	Antić špilja	1	čovječja ribica	*Proteus anguinus**	-
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	-
HR3000041	Paška vrata	1	Grebeni	1170	-
HR2001272	Jadova	1	hrvatski pijor	*Telestes (Phoxinellus) croaticus*	Očuvana postojeća pogodna staništa za vrstu unutar 39 km riječnog toka
HR2001126	Rokina bezdana	1	čovječja ribica	*Proteus anguinus**	-
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	-
HR2001127	Markarova špilja	1	čovječja ribica	*Proteus anguinus**	-
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	-
HR2001069	Kanjon Une	1	kiseličin vatreni plavac	*Lycaena dispar*	-
		1	peš	*Cottus gobio*	-
		1	Sedrene barijere krških rijeka Dinarida	32A0	-
		1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	-
HR3000033	Uvala Malin; uvala Duboka	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	Očuvano 12 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Grebeni	1170	Očuvano 8 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Obalne lagune	1150*	Očuvana staništa vrulja u području ekološke mreže
HR2001267	Ričica	1	obična lisanka	*Unio crassus*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (vodotoci s pješčanom i šljunkovitom dnom i vodom bogatom kisikom) unutar 19 km vodotoka
		1	hrvatski pijor	*Telestes (Phoxinellus) croaticus*	Očuvana postojeća pogodna staništa unutar akumulacije i 24 km vodotoka

		1	Prirodne eutrofne vode s vegetacijom *Hydrocharition* ili *Magnopotamion*	3150	Očuvan stanišni tip u zoni od 43 ha u kojoj dolazi samostalno te u zoni od 21 ha u kojoj dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 3260
		1	Vodni tokovi s vegetacijom *Ranunculion fluitantis* i *Callitricho-Batrachion*	3260	Očuvan stanišni tip u zoni od 17,5 km vodotoka u kojoj dolazi samostalno te u zoni od 21 ha u kojoj dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 3150
HR2001301	Podbilo	1	modra sasa	*Pulsatilla vulgaris ssp. grandis*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 160 ha pogodnih staništa za vrsti (suhi kamenjarski travnjaci) (NKS C.3.5.2.) Očuvana su ključna staništa za vrstu na najmanje 7,5 ha Očuvana je populacija od najmanje 11300 jedinki Na lokalitetima utvrđene prisutnosti vrste udio drvenaste i grmolike vegetacije ne prelazi više od 10%
HR2000633	Crnačko polje	1	kiseličin vatreni plavac	*Lycaena dispar*	-
		1	čovječja ribica	*Proteus anguinus**	-
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	-
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	-
HR3000180	Uvala Stara Novalja	1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	-
		1	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke	1140	-
HR3000040	Pag – od uvale Luka V. do rta Krištofor	1	Grebeni	1170	-
HR3000039	Uvala Caska – od Metajne do rta Hanzina	1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	-
		1	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke	1140	-
		1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	-
HR2001256	Međugorje – Stružnica	1	nerazgranjena pilica	*Seratula lycopifolia**	-
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	-

HR2001049	Krbavica	1	močvarna riđa	*Euphydryas aurinia*	-
		1	potočni rak	*Austropotamobius torentium**	-
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	-
HR2000634	Stajničko polje	1	piškur	*Misgurnus fossilis*	-
		1	čovječja ribica	*Proteus anguinus**	-
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	-
		1	Europske suhe vrištine	4030	-
HR3000026	Dolfin i otoci	1	Naselja posidonije (*Posidonion oceanicae*)	1120*	-
					-
HR2001324	Bjelopolje	1	veliki vodenjak	*Triturus carnifex*	-
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	-
HR3000179	Lun – podmorje	1	Naselja posidonije (*Posidonion oceanicae*)	1120*	-
		1	Grebeni	1170	-
		1	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330	-
HR2000876	Crni vrh kod Vrhovina	1	Dinarske borove šume na dolomitu (*Genisto januensis-Pinetum*)	91R0	-
HR2001332	Vrhovinsko polje	1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	-
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	-
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	-
HR2000879	Lapačko polje	1	močvarna riđa	*Euphydryas aurinia*	Očuvano 1450 ha pogodnih staništa za vrstu (travnjačke površine)
		1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	Očuvano 210 ha pogodnih staništa za vrstu (otvorene periodički vlažne travnjačke zajednice)

		1	Bazofilni cretovi	7230	Očuvano 25 ha postojeće površine stanišnog tipa u kompleksu sa stanišnim tipom 6410 Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	Očuvano 180 ha postojeće površine stanišnog tipa i 25 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 7230 Bazofilni cretovi
		1	Prirodne eutrofne vode s vegetacijom *Hydrocharition* ili *Magnopotamion*	3150	Očuvano 5 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	Očuvano 720 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR2000871	Nacionalni park Paklenica	1	jelenak	*Lucanus cervus*	Očuvano 5300 ha povoljnog staništa za vrstu (šumska staništa, uključujući i autohtonu vegetaciju degradiranog tipa, s dovoljno krupnih panjeva, odumirućih ili svježe odumrlih stabala)
		1	alpinska strizibuba	*Rosalia alpina**	Očuvano 5300 ha pogodnih staništa za vrstu (topla i osunčana šumska staništa s dovoljno svježe odumrlih ili posječenih stabala krupnijih dimenzija)
		1	hrastova strizibuba	*Cerambyx cerdo*	Očuvano 5302 ha pogodnih staništa za vrstu (šumska vegetacija sa dominacijom hrasta kao drvenaste vrste)
		1	velika četveropjega cvilidreta	*Morimus funereus*	Očuvano 5300 ha pogodnih staništa za vrstu (šumska staništa s prirodnom strukturom šumskog pokrova, dovoljnim udjelom krupnog drvnog materijala (prirodno odumrlih stabala ili nagomilanih svježe odumrlih stabala) i većim brojem panjeva)
		1	planinski žutokrug	*Vipera ursinii macrops**	Očuvana pogodna staništa za vrstu (visokoplaninski suhi travnjaci) u zoni od 2240 ha
		1	mali potkovnjak	*Rhinolophus hipposideros*	Očuvana porodiljna kolonija u brojnosti od 100 do 150 jedinki i očuvana njena skloništa (osobito špilja Strmoglavica, Manita peć i Markov mlin) te pogodna lovna staništa vrste u zoni od 9500 ha (vlažna šumska staništa, šumoviti klanci, mozaik staništa s bjelogoričnim drvećem bogat lokvama i potocima, malim travnjacima, šikarama i grmljem te područjima pod tradicionalnom poljoprivredom)
		1	širokouhi mračnjak	*Barbastella barbastellus*	Očuvana populacija te skloništa i 5300 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma i šumske čistine i lokve unutar šuma)

		1	velikouhi šišmiš	*Myotis bechsteinii*	Očuvana populacija te skloništa i 5300 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma i šumske čistine i lokve unutar šuma)
		1	veliki šišmiš	*Myotis myotis*	Očuvana populacija te skloništa i lovna staništa u zoni od 9500 ha (šumska staništa, rubovi šuma i šumske čistine, livade košanice, pašnjaci)
		1	vuk	*Canis lupus**	Očuvano 9500 ha pogodnih staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja doprinose očuvanju jednog čopora
		1	medvjed	*Ursus arctos**	Očuvano 9500 ha pogodnih staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja podržavaju najmanje 7 jedinki
		1	ris	*Lynx lynx*	Očuvano 9500 ha pogodnih staništa za vrstu (šume i ostala prirodna staništa)
		1	kitaibelov pakujac	*Aquilegia kitaibelii*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (pukotine vapnenačkih stijena u pojasu planinskih rudina, točila i kamenitih ponikvi pretplaninskog i planinskog pojasa) u zoni od 850 ha
		1	cjelolatična žutilovka	*Genista holopetala*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (kamenjarski travnjaci izloženi djelovanju bure) u zoni od 1000 ha
		1	planinski kotrljan	*Eryngium alpinum*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci) u zoni od 1900 ha
		1	gospina papučica	*Cypripedium calceolus*	Očuvana pogodna staništa vrste (šume i šikare) u zoni od 1370 ha
		1	tankovratni podzemljar	*Leptodirus hochenwartii*	Očuvana 4 speleološka objekta (Jama pod bojinim kukom, Jama pod stijenom Buljme, Jama u Zubu Buljme, Manita peć)
		1	dinarski rožac	*Cerastium dinaricum*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (planinska točila, rastrošene stijene i pukotine stijena, planinske rudine, planinski travnjaci) u zoni od 2270 ha
		1	modra sasa	*Pulsatilla vulgaris ssp. grandis*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (suhi planinski travnjaci) u zoni od 620 ha
		1	Skopolijeva gušarka	*Arabis scopoliana*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (pukotine vapnenačkih stijena u pojasu planinskih rudina, pretplaninski i planinski pašnjaci, točila pretplaninskog i planinskog pojasa) u zoni od 2400 ha
		1	dinarski voluhar	*Dinaromys bogdanovi*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (djelomično otvorena krševita staništa) u zoni od 1200 ha

		1	Klekovina bora krivulja (*Pinus mugo*) s dlakavim pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*)	4070*	Očuvano 905 ha postojeće stanišnog tipa
		1	Sastojine *Juniperus communis* na kiseloj ili bazičnoj podlozi	5130	Očuvan stanišni tip
		1	Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice *Juniperus spp.*	5210	Očuvano 280 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170	Očuvano 1415 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Karbonatna točila *Thlaspietea* rotundifolii	8120	Očuvan stanišni tip u zoni od 500 ha
		1	Istočnomediteranska točila	8140	Očuvan stanišni tip u zoni od 1180 ha
		1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	Očuvan stanišni tip u zoni od 2698 ha
		1	(Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora	9530*	Očuvano 1003 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Ilirske bukove šume (*Aremonio-Fagion*)	91K0	Očuvano 2424 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvano 9 speleoloških objekata koja odgovaraju opisu stanišnog tipa
HR2001021	Lun	1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	-
		1	Vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima (*Cakiletea maritimae* p.p.)	1210	-
		1	Istočnomediteranska točila	8140	-
		1	Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice *Juniperus spp.*	5210	-
		1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	-
		1	Mediteranske povremene lokve	3170*	-
HR4000019	Paške stijene Velebitskog	1	kopnena kornjača	*Testudo hermanni*	Očuvano 1100 ha pogodnih staništa za vrstu (livade, pašnjaci, garizi, makije, rubovi šuma i šumske čistine,

	Kanala (Rt Deda – Rt Krištofer)				suhozidi, površine pod tradicionalnom poljoprivredom: maslinici, vrtovi, vinogradi; krška područja s dovoljno tla za polaganje jaja i inkubaciju te hibernaciju)
		1	crvenkrpica	*Zamenis situla*	Očuvano 3200 ha pogodnih staništa za vrstu (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput rijetke makije i gariga, kamenjarskih livada i pašnjaka, suhozida; obradive površine: vinogradi, vrtovi, maslinici)
		1	Istočnomediteranska točila	8140	Očuvano 2500 ha postojeće površine stanišnog tipa u zonama u kojima dolazi samostalno ili u kompleksu s drugim staništima
		1	Stijene i strmci (klifovi) mediteranskih obala obrasli endemičnim vrstama *Limonium spp*.	1240	Očuvano 1,5 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	Očuvano 350 ha postojeće površine stanišnog tipa u zonama u kojima dolazi samostalno ili u kompleksu s drugim staništima
HR2000635	Gacko polje	1	puzavi celer	*Apium repens*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa za vrstu (plići ili srednje duboki (do 1,5 m) dijelovi oligotrofnih krških rijeka i vodotokova s razvijenom makrofitskom vegetacijom na muljevitom, pjeskovitom ili šljunkovitom sedimentu, obalni pojas krških rijeka gdje su obale nisko položene, blagog nagiba, tok vode sporiji te postoji puno nanosa sitnog sedimenta, a izložene su periodičnom plavljenju uslijed prirodnog kolebanja razine vode u vodotoku) u zoni od 90 ha Održana je populacija vrste (najmanje 14 kvadranata 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela: JKR00017_032746,JKR00127_000000 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela: JKR00355 000000,JKR00825_000000, JKR00890 000000 Očuvana prirodna hidromorfologija vodotoka i struktura obale Pogodna staništa očuvana od zarastanja Poboljšana je kvaliteta staništa uklanjanjem stranih i invazivnih stranih vrsta

		1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano 190 ha pogodnih staništa za vrstu (otvorena, povremeno plavljena i vlažna staništa, vlažne livade i travnjaci) (NKS C.2.2.2. samostalno ili u kompleksu sa NKS C.2.3.2. i C.5.4.1.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 750 jedinki) Očuvan je povoljan vodni režim pogodnih staništa (visoka razina donje vode te režim zimsko-proljetnih poplava koje se izmjenjuju s ljetnom sušom) Pogodna staništa očuvana od zarastanja
		1	danja medonjica	*Euplagia quadripunctaria**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa za vrstu (suhi i vlažni travnjaci, šumski putevi, rubovi šuma, šumske čistine, livade s grmljem, obale vodotoka bogate vegetacijom te zarasle travnjačke površine) (NKS C., D. i E.) u zoni od 5200 ha Očuvana je populacija vrste (najmanje jedan kvadrant 1x1 km mreže) Očuvana je prisutnost biljaka hraniteljica iz rodova *Epilobium Trifollium*, *Lotus*, *Lamium*, *Senecio*, *Urtica*, *Rubus*, *Corylus*, *Lonicera* i *Cytisus* za gusjenice te *Eupatorium cannabinum* ili *Mentha* za odrasle jedinke
		1	Bazofilni cretovi	7230	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano je 0,9 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C.1.1.1.2.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Uklonjena je vegetacija koja zarašta cret (trska, Ijutak, joha, trušljika) Stanišni tip očuvan od zarastanja Očuvanje povoljan hidrološki režim (visoka razina podzemne vode i stalno vlaženje creta)
		1	Vodni tokovi s vegetacijom *Ranunculion fluitantis* i *Callitricho-Batrachion*	3260	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan je stanišni tip (NKS A.3.3.2.) unutar 19 km vodotoka Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 18 ha Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa¸ Osigurana koncentracija hranjivih tvari u vodi koja ne prelazi vrijednosti za oligotrofne do mezotrofne vode Osiguran stalni protok vode

					Očuvana prirodna hidromorfologija vodotoka Održano je dobro stanje (ekološko I kemijsko) vodnih tijela: JKR00017_032746,JKR00127_000000 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela: JKR00355_000000, JKR00825_000000, JKR00890_000000
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano je 180 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C.2.2.2.) u kojoj dolazi samostalno ili u kompleksu sa stanišnim tipovima NKS C.5.4.1.1., C.2.3.2. i A.4.1. Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvan je povoljni vodni režim s visokom razinom donje vode te režim zimsko-proljetnih poplava koje se izmjenjuju s ljetnom sušom Stanišni tip očuvan od zarastanja drvenastim i grmolikim vrstama Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti zone
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvana su dva speleološka objekta koja odgovaraju opisu stanišnog tipa (Majerovo vrilo I Malinlšte) Očuvani su povoljni uvjeti u speleološkim objektima, nadzemlju I neposrednoj blizini Objekti se ne posjećuju niti uređuju posjetlteljskom Infrastrukturom Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvana povoljna hidrologija I kvaliteta vode u speleološkim objektima Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnog tijela JKR00017_032746 Očuvana je populacija vrste Bythinella kapelana na tipskom lokalitetu Majerovo vrilo te populacije vrste *Monolistra sketi* i roda *Niphargus sp*. na istom lokalitetu Očuvana je populacija vrste *Niphargus arcanus* na tipskom lokalitetu Malinište te značajna endemična podzemna fauna na istom lokalitetu

		1	Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (*Convolvulion sepii, Filipendulion, Senecion fluviatilis*)	6430	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan stanišni tip NKS C.5.4.1.1. unutar zone od 27 ha Održana je ključna zona od najmanje 1,7 ha Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Osigurane su otvorene površine s vlažnim tlom bogatim dušikom uz rijeke, u vlažnim depresijama i na napuštenim livadama Očuvana je povoljna hidromorfologija vodotoka
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano 1400 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C.3.5.) u zonama u kojima dolazi samostalno ili u kompleksu s drugim staništima Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja drvenastom i grmolikom vegetacijom Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	velika četveropjega cvilidreta	*Morimus funereus*	Očuvano 7970 ha pogodnih staništa za vrstu (šumska staništa s prirodnom strukturom šumskog pokrova, dovoljnim udjelom krupnog drvnog materijala (prirodno odumrlih stabala ili nagomilanih svježe odumrlih stabala) i većim brojem panjeva)
		1	jelenak	*Lucanus cervus*	Očuvano 7970 ha povoljnog staništa za vrstu (šumska staništa, uključujući i autohtonu vegetaciju degradiranog tipa, s dovoljno krupnih panjeva, odumirućih ili svježe odumrlih stabala)
		1	alpinska strizibuba	*Rosalia alpina**	Očuvano 7970 ha pogodnih staništa za vrstu (topla i osunčana šumska staništa s dovoljno svježe odumrlih ili posječenih stabala krupnijih dimenzija)
		1	širokouhi mračnjak	*Barbastella barbastellus*	Očuvana populacija te skloništa i 8550 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma i šumske čistine i lokve unutar šuma)
		1	vuk	*Canis lupus**	Očuvano 11150 ha pogodnih staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja doprinose očuvanju jednog čopora
		1	medvjed	*Ursus arctos**	Očuvano 11150 ha pogodnih staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja podržavaju najmanje 16 jedinki

		1	ris	*Lynx lynx*	Očuvano 11150 pogodna staništa za vrstu (šume i ostala prirodna staništa)
		1	kitaibelov pakujac	*Aquilegia kitaibelii*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (pukotine vapnenačkih stijena u pojasu planinskih rudina, točila i kamenitih ponikvi pretplaninskog i planinskog pojasa) u zoni od 1510 ha
		1	planinski kotrljan	*Eryngium alpinum*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci) u zoni od 757 ha
		1	sjeverni dinarski špiljski školjkaš	*Congeria jalzici*	Očuvani povoljni uvjeti za opstanak kolonije vrste u speleološkom objektu Lukina jama - Trojama sustav
		1	Skopolijeva gušarka	*Arabis scopoliana*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (pukotine vapnenačkih stijena u pojasu planinskih rudina, pretplaninski i planinski pašnjaci, točila pretplaninskog i planinskog pojasa) u zoni od 2510 ha
		1	danja medonjica	*Euplagia quadripunctaria**	Očuvana pogodna staništa za vrstu (rubovi šuma, šumske čistine, travnjaci) u zoni od 11150 ha
		1	Planinske i borealne vrištine	4060	Očuvano 170 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Klekovina bora krivulja (Pinus mugo) s dlakavim pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*)	4070*	Očuvano stanišni tip u zoni od 280 ha
		1	Sastojine *Juniperus communis* na kiseloj ili bazičnoj podlozi	5130	Očuvan stanišni tip
		1	Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170	Očuvano 757 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	Očuvano 150 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Travnjaci tvrdače (*Nardus*) bogati vrstama	6230*	Očuvan stanišni tip u zoni od 146 ha
		1	Acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (*Vaccinio-Piceetea*)	9410	Očuvano 2098 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	Karbonatna točila *Thlaspietea rotundifolii*	8120	Očuvan stanišni tip u zoni od 23 ha
		1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	Očuvan stanišni tip u zoni od 1025 ha
		1	Ilirske bukove šume (*Aremonio-Fagion*)	91K0	Očuvano 4717 ha postojeće površine stanišnog tipa

		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvano 5 speleoloških objekata koja odgovaraju opisu stanišnog tipa
		1	Suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (*važni lokaliteti za kaćune)	6210*	Očuvano 25 ha postojeće površine stanišnog tipa
		1	(Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora	9530*	Očuvano 330 ha postojeće površine stanišnog tipa
HR2000632	Krbavsko polje	1	močvarna riđa	*Euphydryas aurinia*	-
		1	hrastova strizibuba	*Cerambyx cerdo*	-
		1	krbavski pijor	*Delminichthys (Phoxinellus) krbavensis*	-
		1	krbavska gaovica	*Telestes (Phoxinellus) fontinalis*	-
		1	veliki vodenjak	*Triturus carnifex*	-
		1	žuti mukač	*Bombina variegata*	-
		1	veliki potkovnjak	*Rhinolophus ferumequinum*	-
		1	mali potkovnjak	*Rhinolophus hipposideros*	-
		1	dugokrili pršnjak	*Miniopterus schreibersii*	-
		1	oštrouhi šišmiš	*Myotis blythii*	-
		1	velikouhi šišmiš	*Myotis bechsteinii*	-
		1	veliki šišmiš	*Myotis myotis*	-
		1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	-
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	-
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	-
		1	Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (*Convolvulion sepii, Filipendulion, Senecion fluviatilis*)	6430	-

		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	-
		1	Suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (*važni lokaliteti za kaćune)	6210*	-
		1	Nizinske košanice (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)	6510	-
		1	Subatlantske i srednjoeuropske hrastove i hrastovo-grabove šume *Carpinion betuli*	9160	-
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	širokouhi mračnjak	*Barbastella barbastellus*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 173690 ha pogodnih staništa za vrstu (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma) (NKS: E.) U šumama u kojima se jednodobno gospodari očuvano je najmanje 40% bukovih sastojina starijih od 60 godina i najmanje 40% hrastovih sastojina starijih od 80 godina. U šumama u kojima se raznodobno i preborno gospodari očuvani povoljni stanišni uvjeti za očuvanje vrste očuvanjem strukturne raznolikosti šuma s povoljnim udjelom stabala prsnog promjera iznad 30 cm te stabala s pukotinama u kori i dupljama Očuvane su šumske čistine Očuvane su lokve unutar šuma U šumama kojima se jednodobno gospodari očuvana je povezanost šumskog kompleksa kroz ostavljanje neposječenih površina Očuvan je prirodni sastav vrsta i struktura prizemnog sloja i sloja grmlja
		1	mali potkovnjak	*Rhinolophus hipposideros*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana populacija, skloništa i pogodna lovna staništa u zoni od 217440 ha (bjelogorična šumska staništa, područja pod poljoprivredom s velikom raznolikosti krajobraza, nizinska šumska i grmljem obrasla staništa, rubovi šuma, šikare)

					Očuvana su lovna staništa: 61670 ha bjelogoričnih šuma, 94610 ha mješovitih šuma te 9510 ha travnjaka i pašnjaka Očuvane su lokve Lovna staništa povezana su elementima krajobraza (vodotoci, živice, drvoredi)
		1	vuk	*Canis lupus**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana su pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) za vrstu Održana je populacija od najmanje 7 čopora Očuvano 158080 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvani su koridori kretanja vuka i povezanost staništa i populacije unutar i izvan ovog POVS-a Očuvana funkcionalnost postojećih prijelaza za divlje životinje i omogućena propusnost za vuka svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica te željezničkih pruga
		1	medvjed	*Ursus arctos**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvano je najmanje 500 jedinki Održana su pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) za vrstu Očuvano 160000 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvano 98990 ha zone visoke prikladnosti staništa za brloženje Očuvani su koridori kretanja medvjeda i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojećih prijelaza za divlje životinje i omogućena propusnost za medvjeda svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica te željezničkih pruga
		1	ris	*Lynx lynx*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) za vrstu Očuvano 153700 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvani su koridori kretanja risa i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojećih prijelaza za divlje životinje i omogućena propusnost za risa svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica te željezničkih pruga

					Genska raznolikost populacije risa je podignuta u odnosu na stanje utvrđeno 2013. godine te je koeficijent parenja u srodstvu smanjen s 0,30 na 0,18 Do 2025. godine brojnost risa očuvana je najmanje na razini utvrđenoj 2020. godine, a do 2031. godine trend populacije je stabilan ili je u porastu
		1	mirisava žlijezdača	*Adenophora lilifolia*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana populacija na najmanje tri lokaliteta ukupne površine 3 ha (područje uz vodotok Mala Belica od izvora do naselja Grbajel, te područje uz rijeku Kupu kod naselja Gašparci) Održana su pogodna staništa za vrstu (otvorene šume, rubovi šuma, tople vlažne šumske livade, povremeno vlažne livade)
		1	cjelolatična žutilovka	*Genista holopetala*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (kamenjarski travnjaci izloženi djelovanju bure, NKS C.3.5.2.) u zoni od 2800 ha Održana je populacija vrste (7 kvadranata 10x10 km mreže) Na lokalitetima Obruč, Hahlić, izvorišnom djelu Rječine i Tić udio drvenaste vegetacije ne prelazi više od 20%
		1	istočna vodendjevojčica	*Coenagrion ornatum*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa (sporo tekući vodotoci, osobito njihovi otvoreni (osunčani) dijelovi, s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom vodenom i obalnom vegetacijom i lokve) u zoni od 230 km (NKS A.2.2., A.2.3., A.3.3.2., A.3.3.3.) Očuvan najmanje 1 lokalitet (vodotok Mala Belica)
		1	gorski potočar	*Cordulegaster heros*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana su ključna staništa za vrstu unutar najmanje 20 km vodotoka Održana su pogodna staništa (potoci i rječice šumskih predjela sa brzo tekućom vodom i kameno-šljunkovito-pjeskovitim dnom koje je u mirnijim, pokrajnjim dijelovima prekriveno tankim slojem detritusa i/ili listinca) u zoni od 490 km vodotoka (NKS A.2.2., A.2.3.) Održana je populacija vrste (najmanje 6 kvadranata 1x1 km mreže)
		1	velika četveropjega cvilidreta	*Morimus funereus*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:

					Održano je 156800 ha pogodnih staništa (šumska staništa s prirodnom strukturom šumskog pokrova, dovoljnim udjelom krupnog drvnog materijala (ostatka od sječe, prirodno odumrlih stabala ili nagomilanih svježe odumrlih stabala) i većim brojem panjeva) Održana je populacija vrste (najmanje 25 kvadranata 1x1 km mreže) U šumskim sastojinama povećan je udio odumrle ili odumiruće drvne mase
		1	potočni rak	*Austropotamobius torentium**	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana su ključna staništa za vrstu unutar najmanje 74 km vodotoka Održana su pogodna staništa za vrstu (vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom obalnom vegetacijom, posebice dijelovi toka s kamenim dnom) u zoni od 450 km vodotoka (NKS A.2.1.1. A.2.2.1.2., A.2.3.1.1. A.2.3.2.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 23 kvadranta 1x1 km mreže)
		1	(Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora	9530*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održan je stanišni tip unutar 6 kvadranta 10x10 km mreže (unutar zone od 36100 ha)
HR5000020	Nacionalni park Plitvička jezera	1	močvarna riđa	*Euphydryas aurinia*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 808 ha ključnih staništa za vrstu (trajno vlažne livade, bazofilni cretovi te mezofilne livade košanice (NKS C.2.2.2., C.2.2.2.4., C.2.3.2., C.2.3.2.1., C.2.3.2.3.)) Održana postojeća pogodna staništa za vrstu (travnjačke površine) u zoni od 2386 ha (NKS C.) Održana je populacija vrste (najmanje 5 kvadranata 1x1 km mreže) Očuvana je prisutnost biljaka hraniteljica iz rodova Scabiosa, Knautia, Centaurea, Lonicera, Plantago, Teucrium te Sucdsa pratensis Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti Pogodna staništa očuvana od zarastanja
		1	velika četveropjega cvilidreta	*Morimus funereus*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 22287 ha pogodnih staništa (šumska staništa s prirodnom strukturom šumskog pokrova, dovoljnim udjelom krupnog drvnog materijala (prirodno odumrlih

					stabala ili nagomilanih svježe odumrlih stabala) i većim brojem panjeva)) Održana je populacija vrste (najmanje 10 kvadranata 1x1 km mreže)
		1	alpinska strizibuba	*Rosalia alpina**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 22287 ha pogodnih staništa (topla i osunčana šumska staništa s dovoljno svježe odumrlih stabala krupnijih dimenzija) Održana je populacija vrste (najmanje 8 kvadranata 1x1 km mreže) Održano je 22211 ha ključnih staništa bukovih i bukovo - jelovih sastojina (NKS E.4.5.I., E.4.5.2., E.5.2.1., E.5.2.2., E.4.6.1.)
		1	potočni rak	*Austropotamobius torentium**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana su ključna staništa za vrstu unutar najmanje 14 km vodotoka - dijelovi potoka Prijeboj, Rječica I Sartuk Održana su sva pogodna staništa za vrstu (vodotoci s prirodnom hldromorfologljom I razvijenom obalnom vegetacijom, posebice dijelovi toka s kamenim dnom, ujezerenl dijelovi na sedrenlm slaplštlma) unutar zone površine 352 ha Održana je populacija vrste (najmanje 10 kvadranata 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko I kemijsko) vodnih tijela CSR00096_002809, CSR00577_000000, CSR00580_000969, CSR00773_000000, CSR00788_000667, CSR01008_000821, CSR06441_000305, CSR09409_000352, CSR10640_000118, CSR15345_000026, CSR16172_000155, CSR17408_000285, CSR19444_000083, CSR20016 000234, JKR00099_000000 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela CSS016, CSS021, CSR00007_119953, CSR00007_145939, CSR00393_000000, CSR03961_000464, CSR04134_000311 Očuvan je pojas riparijske vegetacije (grmlja i drveća) u širini minimalno 2 m

					Održana su pogodna staništa za vrstu u bukovo-jelovim i smrekovim šumama u zoni od 10133 ha (NKS E.7.3.5., E.5.2.I., E.5.2.2.) Očuvana su ključna staništa (bukovo - jelova prašuma) na lokalitetu Čorkova uvala površine 270 ha Održana je populacija vrste (najmanje 1 kvadrant 1x1 km mreže)
		1	veliki potkovnjak	*Rhinolophus ferumequinum*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna pogodna staništa za vrstu (mozaici različitih staništa tipova bjelogoričnih šuma, pašnjaka, grmlja, šikara, drvoreda, livada s voćnjacima koja su međusobno povezana živicama i drugim linearnim elementima krajobraza) u zoni od 29797 ha Trend populacije porodiljne i zimske kolonije te migracijske populacije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 75 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 90 jedinki Zimska kolonija broji najmanje 28 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (Barićeve špilje, Vila Izvor - porodiljna kolonija, Vila jezerkinja, Mračna pećina i Barićeve špilje - migracijska populacija, Vila jezerkinja, Barićeve špilje, Mračna pećina - zimska kolonija) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 24851 ha šumskih staništa (NKS E.), 3270 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) i 520 ha šikara (NKS D.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	južni potkovnjak	*Rhinolophus euryale*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna pogodna staništa za vrstu (bjelogorična šuma, mozaična šumska staništa, grmolike vegetacije, šikara i livada s voćnjacima povezana s linearnim elementima krajobraza (drvoredi, živice) u zoni od 29797 ha Trend populacije porodiljne kolonije i migracijske populacije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 885 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 30 jedinki

					Očuvana su skloništa za vrstu (Modra pećina, Barićeve špilje, Vila izvor - porodiljna kolonija, Vila jezerkinja - migracijska kolonija) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 24851 ha šumskih staništa (NKS E.), 3270 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) i 520 ha šikara (NKS D.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	širokouhi mračnjak	*Barbastella barbastellus*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 24065 ha pogodnih staništa za vrstu (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma) (NKS: E.) Očuvane su šumske čistine Očuvane su lokve unutar šuma Očuvan je prirodni sastav vrsta i struktura prizemnog sloja i sloja grmlja Očuvana su skloništa
		1	dugokrili pršnjak	*Miniopterus schreibersii*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (bjelogorična šumska staništa bogata strukturama, grmolika vegetacija, šikare) u zoni od 29790 ha Trend populacije porodiljne kolonije i migracijske populacije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 1500 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 185 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (Modra pećina -porodiljna kolonija, Vila jezerkinja i Mračna pećina - migracijska populacija) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 24851 ha šumskih staništa (NKS E.), 3270 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) i 520 ha šikara (NKS D.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	dugonogi šišmiš	*Myotis capaccinii*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:

					Održana pogodna staništa (šumovita područja i vodotoci u prirodnom stanju, uključujući obalnu vegetaciju) u zoni od 29797 ha Porodiljna kolonija broji najmanje 750 jedinki Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Očuvana su skloništa za vrstu (Modra pećina i Barićeve špilje - porodiljna kolonija) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 443 ha vodenih površina (NKSA.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	velikouhi šišmiš	*Myotis bechsteinii*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 22287 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma) Očuvane su šumske čistine Očuvane su lokve unutar šuma Očuvan je prirodni sastav vrsta i struktura prizemnog sloja i sloja grmlja
		1	veliki šišmiš	*Myotis myotis*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (bjelogorične i miješane šume s malom količinom listinca, livade košanice, pašnjaci, lokve) u zoni od 29790 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 300 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (Modra pećina i Vila jezerkinja - porodiljna kolonija) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 24851 ha šumskih staništa (NKS E.), 3270 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	vuk	*Canis lupus**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana su pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) za vrstu

					Održana je populacija od najmanje 2 čopora Očuvano 22778 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvani su koridori kretanja vuka i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojeće zelene cestovne infrastrukture (tuneli, vijadukti, zeleni mostovi) i omogućena propusnost za vuka svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica/željezničkih pruga
		1	medvjed	*Ursus arctos**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvano je najmanje 27 jedinki Održana pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja podržavaju najmanje 27 jedinki Očuvano 22323 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvano 12903 ha zone visoke prikladnosti staništa za brloženje Očuvani su koridori kretanja medvjeda i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojeće zelene cestovne infrastrukture (tuneli, vijadukti, zeleni mostovi) i omogućena propusnost za medvjede svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica/željezničkih pruga
		1	vidra	*Lutra lutra*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 600 ha pogodnih staništa (jezera i vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom obalnom vegetacijom) Održana je populacija od najmanje 7 jedinki Očuvan je pojas riparijske vegetacije u širini od minimalno 10 m
		1	ris	*Lynx lynx*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) za vrstu Očuvano 21852 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvani su koridori kretanja risa i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojeće zelene cestovne infrastrukture (tuneli, vijadukti, zeleni mostovi) i omogućena propusnost za risa svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica/željezničkih pruga

					Genska raznolikost populacije risa je podignuta u odnosu na stanje utvrđeno 2013. godine te je koeficijent parenja u srodstvu smanjen s 0,30 na 0,18 Do 2025. godine brojnost risa očuvana je najmanje na razini utvrđenoj 2020. godine, a do 2031. godine trend populacije je stabilan ili je u porastu Poboljšana povezanost populacija te povećana vjerojatnosti prirodnog protoka gena putem razvitka vezne populacije zapadno od trenutne dinarske populacije
		1	puzavi celer	*Apium repens*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana ključna staništa za vrstu unutar najmanje 26 km vodotoka na području Vrela Korenlčkog i Rudanovca, Drakullć Rijeke, Bijele I Crne rijeke, dijelu Rječice, Varadin potok Održana su sva pogodna staništa vrste (vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i prirodnim obalama) unutar zone površine 283 ha Održana je populacija vrste (najmanje 14 kvadranata 1x1 km mreže) Očuvana povoljna kvaliteta vode Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela CSR00096_002809, CSR00577_000000, CSR00580_000969, CSR00773_000000, CSR00788_000667, JKR00099 000000 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela CSS016, CSR00007_119953, CSR00007_145939, CSR00393_000000, CSR03961_000464, CSR04134_000311
		1	sibirska jezičnjača	*Ligularia sibirica*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (vlažne livade i vodotoci s razvijenom rubnom vegetacijom) u zoni od 3,5 ha Očuvana populacija vrste na najmanje dva lokaliteta (Rudanovačke bare - Mažarske drage, Ravne bare) sa najmanje 663 jedinke na površini od 3,5 ha Održana je obalna vegetacija uz vodotoke Očuvana je prirodna hidromorfologija vodotoka Pogodna staništa očuvana od zarastanja Udio drvenastih i grmolikih vrsta na otvorenim vlažnim livadama ne prelazi 10 % pokrovnosti

					Vlažne livade održavane su redovitom košnjom nakon cvatnje vrste *Ligularia sibirica*
		1	gospina papučica	*Cypripedium calceolus*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (šume i šikare) u zoni od 23327 ha (NKS E.4.5.I., E.4.5.2., E.5.2.1., E.5.2.2., C.3.3.1.) Očuvana su ključna staništa na 4 lokaliteta (Burgeti, Prošćansko jezero, Sužanjska draga, Crna rijeka) Održana je populacija vrste (najmanje 4 kvadranta 1x1 km mreže)
		1	istočna vodendjevojčica	*Coenagrion ornatum*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa (sporo tekući vodotoci, osobito njihovi otvoreni (osunčani) dijelovi, s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom vodenom i obalnom vegetacijom i lokve) u zoni od 100 km (NKS A.2.2., A.2.3.) Očuvan najmanje 1 lokalitet (vodotok kod vrela Slatka vodica i vlažna livada) površine 11 ha Održana je populacija vrste (najmanje 1 kvadrant 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela: CSR00096_002809, CSR00577_000000, CSR00580_000969, CSR00773_000000/ CSR00788_000667, J KR00099_000000 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela: CSS016, CSR00007_119953, CSR00007_145939/ CSR00393_000000, CSR03961_000464, CSR04134_000311
		1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana postojeća pogodna staništa (NKS C.2.2.2., C.2.2.2.4., C.2.3.2., C.2.3.2.I., i C.3.3.1.) u zoni od 2059 ha Održana ključna staništa za vrstu površine 372 ha (otvorena, povremeno plavljena ili vlažna staništa, uglavnom livade, travnjaci i bazofilni cretovi) (NKS C.2.2.2., C.2.2.2.4., C.2.3.2.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 14 kvadranata 1x1 mreže)

					Na području pogodnih staništa strane i invazivne strane vrste nemaju uspostavljenu populaciju Pogodna staništa očuvana od zarastanja Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti
		1		*Hamatocaulis vernicosus*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (zajednica zvjezdastog šaša i rosike (*Drosero-Caricetum echinatae*) NKS C.1.2.1.2. te zajednica končastog šaša (*Caricetum lasiocarpae*) NKS C.1.2.1.3.) u zoni od 0,6 ha✓Održana je populacija vrste (1 kvadrant 1x1 mreže) Uklonjena vegetacija koja zaraštava cret (uklonjena trava beskoljenka, grmovi johe i trušljike) Pogodna staništa za vrstu očuvana od zarastanja Prisutne gole (plješive) površine za naseljavanje svjetloljubivih cretnih vrsta Povećana površina stanišnog tipa na 1 ha Očuvan je povoljan hidrološki režim (visoka razina podzemne vode i stalno vlaženje cretova)_____
		1		*Dicranum viride*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu u bukovim i bukovo-jelovim šumama u zoni od 22211 ha (NKS E.4.5.I., E.4.5.2., E.5.2.1., E.5.2.2., E.4.6.1.) Očuvana su ključna staništa (bukove šume) na lokalitetu Medveđak površine 300 ha Održana je populacija vrste (najmanje 1 kvadrant 1x1 km mreže)
		1		*Buxbaumia viridis*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu u bukovo-jelovim i smrekovim šumama u zoni od 10133 ha (NKS E.7.3.5., E.5.2.I., E.5.2.2.) Očuvana su ključna staništa (bukovo-jelova prašuma) na lokalitetu Čorkova uvala površine 270 ha Održana je populacija vrste (najmanje 1 kvadrant 1x1 km mreže)
		1		*Mannia triandra*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu u bukovim šumama u zoni od 13774 ha (NKS E.4.5.1, E.4.5.2.)

					Očuvana su ključna staništa (zasjenjene vapnenačke i dolomitne stijene unutar šuma bukve s crnim kukurijekom) na lokalitetu uz obalu Gradinskog jezera površine 31 ha Održana je populacija vrste (najmanje 1 kvadrant 1x1 km mreže)
		1	mirišljivi samotar	*Osmoderma eremita**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 22287 ha pogodnih staništa (šumska staništa s prirodnom strukturom šumskog pokrova i većom količinom starih stabala s dupljama i šupljinama kao najvažnijim obilježjem) Održana je populacija vrste (najmanje 5 kvadranata 1x1 km mreže)
		1	danja medonjica	*Euplagia quadripunctaria**	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (rubovi šuma, livade, šumske čistine te zarasle travnjačke površine (NKS C., D. i E.) u zoni od 28718 ha Održana je populacija vrste (najmanje 7 kvadranta 1x1 km mreže) Očuvana je prisutnost biljaka hraniteljica iz rodova *Epilobium*, *Trifolium*, *Lotus*, *Lamium* i *Senecio*
		1	dvoprugasti vijun	*Cobitis bilineata*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (stajaće i sporo tekuće vode i jezera s pjeskovitim, muljevitim ili dnom prekrivenim sitnim šljunkom, obrasla gustom podvodnom vegetacijom) unutar 180 ha Očuvana ključna staništa u jezeru Kozjak površine 77 ha Održana je populacija vrste (najmanje 4 kvadranata 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela CSR01008_000821/ CSR06441_000305, CSR10640_000118, CSR15345_000026, CSR16172_000155/ CSR17408_000285, CSR19444_000083, CSR20016 000234 Postignuto je dobro (ekološko i kemijsko) stanje vodnih tijela CSS016, CSS021,CSR03961 000464
		1	talijanski zlatni vijun	*Sabanejewia larvata*	Održati povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (stajaće i sporo tekuće vode i jezera s muljevitim, pjeskovitim, ili dnom

					prekrivenim sitnim šljunkom s malo vodene vegetacije) unutar 180 ha Očuvana ključna staništa u jezeru Kozjak površine 77 ha Održana je populacija vrste (najmanje 4 kvadranata 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela CSR01008_000821, CSR06441_000305, CSR10640_000118, CSR15345_000026, CSR16172_000155, CSR17408_000285, CSR19444_000083, CSR20016_000234 Postignuto je dobro (ekološko i kemijsko) stanje vodnih tijela CSS016, CSS021, CSR03961_000464
		1	Europske suhe vrištine	4030	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvano je 794 ha postojeće površine stanišnog tipa u kompleksu s travnjacima tvrdače (*Nardus*) (NKS C.3.4.3. osim NKS C.3.4.3.4.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Udio drvenastih i grmolikih vrsta ne prelazi 10 % pokrovnosti Stanišni tip očuvan od zarastanja
		1	Travnjaci tvrdače (*Nardus*) bogati vrstama	6230*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvano je 794 ha postojeće površine stanišnog tipa u kompleksu s Europskim suhim vrištinama (NKS C.3.4.3. osim NKS C.3.4.3.4.) Udio drvenastih i grmolikih vrsta ne prelazi 10 % pokrovnosti Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano je 106 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C.2.2.2. i C.2.2.2.4.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti

					Očuvan je povoljni hidrološki režim (visoka vlažnost tla, prirodni režim zimsko-proljetnih poplava koje se izmjenjuju s ljetnom sušom)
		1	Suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (*važni lokaliteti za kaćune)	6210*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvano je 864 ha postojeće površine stanišnog tipa (livade uspravnog ovsika NKS C.3.3.1.) te su očuvani travnjaci kalničke šašike (NKS C.3.3.1.7.) u zoni od 221 ha (šumska vegetacija uz jezera) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti
		1	Ilirske bukove šume (*Aremonio-Fagion*)	91K0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 22211 ha (NKS E.4.5.I., E.4.5.2., E.5.2.I., E.5.2.2., E.4.6.1.) Očuvani su povoljni stanišni uvjeti za razvoj šume bukve s velikom mrtvom koprivom, šume bukve s crnim kukurijekom, šume bukve i crnoga graba, dinarske bukovo-jelove šume s mišjim uhom (tipična subasocijacija) i dinarske bukovo-jelove šume s mišjim uhom (subasocijacija s bijelim šašem) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvane su šumske čistine
		1	Panonsko-balkanske šume kitnjaka i sladuna	91M0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 29 ha (NKS E.3.4.1.) Očuvani su povoljni stanišni uvjeti za razvoj termofilne šume hrasta kitnjaka s crnim grahorom Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (*Vaccinio-Piceetea*)	9410	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 1508 ha (NKS E.7.3.5.) Očuvani su povoljni stanični uvjeti za razvoj šume smreke s crnim kukurijekom na dolomitu Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvane su šumske čistine

		1	Dinarske borove šume na dolomitu (*Genisto januensis-Pinetum*)	91R0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 230 ha (NKS E.7.4.1.) Očuvani su povoljni stanišni uvjeti za razvoj šume običnog bora s crnim kukurijekom na dolomitima Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvane su šumske čistine
		1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan je stanišni tip u zoni od 22242 ha (ilirske bukove šume i šume velikih nagiba i klanaca *Tilio-Acerion*) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvano 7 speleoloških objekata (Ledenica u Čudinoj uvali, Rodica špilja, Šupljara, Barićeve špilje, Modra pećina, Vila jezerklnja i Mračna pećina) Očuvani su povoljni uvjeti u speleološkim objektima, nadzemlju i neposrednoj blizini Objekti se ne posjećuju niti uređuju posjetlteljskom Infrastrukturom Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvana je populacija vrste *Machaerites udrzali* na tipskom lokalitetu Rodica špilja Očuvana je populacija vrste *Neobisium speluncarium* na tipskom lokalitetu Šupljara Očuvana je populacija vrste *Attemsia likana* i *Astagobius angustatus driolii* na tipskom lokalitetu Ledenica u Čudinoj uvali Očuvane su populacije šišmiša *Miniopterus schreibersii, Myotis capaccinii, Rhinolophus euryale* te *Myotis blythii* u speleološkom objektu Modra pećina Očuvane su populacije šišmiša *Miniopterus schreibersii* i *Rhinolophus euryale* te populacije vrsta roda *Neobisium* i *Niphargus* i drugi endemični rodovi i vrste podzemne faune u speleološkom objeku Barićeve špilje Očuvane su populacije šišmiša *Miniopterus schreibersii, Rhinolophus euryale, Rhinolophus ferrumequinum* te

					Myotis myotis/ *btythii* u speleološkom objektu Vila jezerkinja Očuvane su populacije šišmiša *Rhinolophus ferrumequinum* te ostale vrste roda *Rhinolophus* u speleološkom objektu Mračna pećina
		1	Sedrene barijere krških rijeka Dinarida	32A0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan stanišni tip u zoni od 234 ha jezera i vodotoka unutar kojih se nalazi ključna zona od 7,4 ha staničnog tipa Restaurirano najmanje 1,3 ha staničnog tipa Očuvano je povoljno hidromorfoločko stanje vodotoka i jezera te okolna vegetacija koja podržava sedrenje Očuvani povoljni stanični uvjeti (prezasićenost vode otopljenim kalcijevim karbonatom - l2as > 3, pH vrijednost vode iznad 8,0, koncentracija otopljene organske tvari manja od 10 mg/L ugljika) Očuvane niske koncentracije hranjivih soli (oligotrofni do mezotrofni uvjeti) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnog tijela: CSR00096_002809, CSR00788_000667, CSR01008_000821, CSR06441_000305, CSR10640_000118, CSR15345_000026, CSR16172_000155, CSR17408_000285, CSR19444_000083, CSR20016_000234 Postignuto je dobro (ekološko i kemijsko) stanje vodnih tijela: CSS016, CSS021, CSR00007_119953, CSR00007_145939, CSR00393_000000, CSR03961_000464 Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Bazofilni cretovi	7230	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan je 1 ha postojeće površine stanišnog tipa Očuvana zajednica cretnog šaša (*Caricetum davallianae*), dinarski bazofilni cretovi suhoperke (*Eriophoro-Caricetum* paniceae) i bazofilni cretovi beskoljenke i hostovog šaša (*Molinio caeruleae-Caricetum hostianae*) Uklonjena je vegetacija koja zarašta cret (trska, Ijutak, joha, trušljika) te ostale drvenaste vrste Stanišni tip očuvan od zarastanja

					Očuvanje povoljan hidrološki režim (visoka razina podzemne vode i stalno vlaženje cretova) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Šume velikih nagiba i klanaca *Tilio-Acerion*	9180*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 31 ha (NKS E.4.4.1.) Očuvani su povoljni stanišni uvjeti za razvoj šume gorskoga javora i višelisnate režuhe dinarskog područja Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Prijelazni cretovi	7140	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan je stanišni tip u zoni površine od 0,6 ha Očuvana ključna zona na tri male površine od 50 do 150 m2 na SZ dijelu Ljeskovačke bare gdje je razvijena zajednica rosike i zvjezdastog šaša (*Drosero-Caricetum echinatae*) na debelom sloju mahovina roda Sphagnum Očuvane su karakteristične vrste ovog staničnog tipa Uklonjena vegetacija koja zaraštava cret (uklonjena trava beskoljenka, grmovi johe i trušljike) Stanišni tip očuvan od zarastanja Prisutne gole (plješive) površine za naseljavanje svjetloljubivih cretnih vrsta Povećana površina stanišnog tip na 1 ha Očuvan je povoljan hidrološki režim (visoka razina podzemne vode i stalno vlaženje cretova)
		1	Sastojine *Juniperus communis* na kiseloj ili bazičnoj podlozi	5130	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 98 ha (NKS D.2.5.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od intenzivnog zarastanja drugim drvenastim vrstama
		1	Tvrde oligo-mezotrofne vode s dnom obraslim parožinama (*Characeae*)	3140	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan je stanišni tip unutar zone površine 180 ha (jezera) i mirni dijelovi vodotoka Bijela i Crna rijeka, Matica, Riječica, Plitvica, Korana obrasli parožinama unutar površine od 34 h

					Očuvani povoljni stanišni uvjeti (pH≥7,4, prozirnost ≥6m ili do dna za pliće vode, koncentracija hranjivih tvari ne prelazi vrijednosti za oligotrofne do mezotrofne vode) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela CSR01008_000821, CSR06441_000305, CSR10640_000118, CSR15345_000026, CSR16172_000155, CSR17408_000285, CSR19444_000083, CSR20016_000234 Postignuto je dobro (ekološko i kemijsko) stanje vodnih tijela CSS016, CSS021, CSR00007_119953, CSR00393_000000, CSR03961_000464
		1	Vodni tokovi s vegetacijom *Ranunculion fluitantis* i *Callitricho-Batrachion*	3260	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održan je stanišni tip unutar 100 km vodotoka Očuvana je ključna zona stanišnog tipa na potoku zapadno od Prošćanskog jezera i Koreničkoj rijeci (površine 23 ha) Osigurana koncentracija hranjivih tvari u vodi koja ne prelazi vrijednosti za oligotrofne do mezotrofne vode Osiguran stalni protok vode Očuvana prirodna hidromorfologija vodotoka Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela CSR00096_002809, CSR00577_000000, CSR00580_000969, CSR00773_000000, CSR00788_000667, JKR00099_000000 CSS016, CSR00007_119953, CSR00007_145939, CSR00393_000000, CSR03961000464, CSR04134_000311 Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (*Convolvulion sepii, Filipendulion, Senecion fluviatilis*)	6430	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvan je stanični tip unutar 100 km vodotoka: obale Matice, Sartuka, Plitvice, Korane, Bijele rijeke, Crne rijeke, Rječice, Koreničke rijeke, Drakulić rijeke, Ljeskovca, Babinog potoka i dr. Očuvan je stanični tip uz rubove jezera Osigurane otvorene površine s vlažnim tlom bogatim dušikom uz vodotoke i vlažne šume Očuvana je povoljna hidromorfologija vodotoka i jezera Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa

		1	Ilirske hrastovo-grabove šume (*Erythronio-Carpinion*)	91L0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 15 ha (NKS E.3.1.5.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvani su povoljni stanišni uvjeti za razvoj šume hrasta kitnjaka i običnog graba
		1	Aluvijalne šume (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)	91E0*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 45 ha (NKS E.2.1.6.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvani su povoljni stanišni uvjeti za razvoj šume crne johe s dugoklasim šašem Očuvano je periodično plavljenje
HR2001058	Lička Plješivica	1	širokouhi mračnjak	*Barbastella barbastellus*	Očuvana populacija te skloništa i 28500 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma, šumske čistine i lokve unutar šuma)
		1	velikouhi šišmiš	*Myotis bechsteinii*	Očuvana populacija te skloništa i 28500 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma i šumske čistine i lokve unutar šuma)
		1	vuk	*Canis lupus**	Očuvano 36650 ha pogodnih staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja doprinose očuvanju najmanje dva čopora
		1	medvjed	*Ursus arctos**	Očuvano 36650 ha pogodnih staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja podržavaju najmanje 45 jedinki
		1	ris	*Lynx lynx*	Očuvano 36650 ha pogodnih staništa za vrstu (šume i ostala prirodna staništa)
		1		*Buxbaumia viridis*	Očuvani povoljni stanišni uvjeti za razvoj vrste u zoni od 28500 ha
		1	danja medonjica	*Euplagia quadripunctaria**	Očuvano 4200 ha pogodnih staništa za vrstu (šumarci, rubovi šuma, livade, šumske čistine)
		1	Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170	Očuvano 90 ha postojeće površine stanišnog tipa koja dolazi samostalno i 30 ha u kompleksu sa stanišnim tipovima 4060 Planinske i borealne vrištine, 4070 Klekovina bora krivulja (*Pinus mugo*) s dlakavim

					pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*) i 8120 Karbonatna točila *Thlaspietea rotundifolii*
		1	Planinske i borealne vrištine	4060	Očuvano 30 ha postojeće površine kompleksa stanišnih tipova sa stanišnim tipovima 6170 Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci i 8120 Karbonatna točila Thlaspietea rotundifolii
		1	Klekovina bora krivulja (*Pinus mugo*) s dlakavim pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*)	4070*	čuvano 30 ha postojeće površine kompleksa stanišnih tipova sa stanišnim tipovima 6170 Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci i 8120 Karbonatna točila *Thlaspietea rotundifoli*
		1	Karbonatna točila *Thlaspietea rotundifolii*	8120	Očuvano 40 ha postojeće površine stanišnog tipa koja dolazi samostalno i 30 ha u kompleksu sa stanišnim tipovima 4060 Planinske i borealne vrištine, 4070 Klekovina bora krivulja (*Pinus mugo*) s dlakavim pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*) i 6170 Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci
HR2001012	Ličko polje	1	sjeverni dinarski špiljski školjkaš	*Congeria jalzici*	Očuvani povoljni uvjeti za opstanak vrste u tri poznata nalazišta (speleološka objekta: Markov ponor, Dankov ponor i Dražica ponor)
		1	tankovratni podzemljar	*Leptodirus hochenwartii*	Očuvan speleološki objekt (Markov ponor)
		1	močvarna riđa	*Euphydryas aurinia*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (travnjačke površine) u zoni od 27350 ha
		1	veliki vodenjak	*Triturus carnifex*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (stajaće i manje tekuće vode, posebice bare i kanali, okolna poplavna i riparijska područja) u zoni od 52100 ha
		1	bjelonogi rak	*Austropotamobius pallipes*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom obalnom vegetacijom) unutar 680 km vodenih tokova
		1	jadovska gaovica	*Delminichthys (Phoxinellus) jadovensis*	Očuvana postojeća pogodna staništa za vrstu unutar 29,5 km riječnog toka
		1	jadovski vijun	*Cobitis jadovaensis*	Očuvana postojeća pogodna staništa za vrstu unutar 39 km riječnog toka
		1	vidra	*Lutra lutra*	Očuvano 3150 ha pogodnih staništa (površinskih kopnenih voda i močvarnih staništa - stajaćice, tekućice, hidrofitska staništa slatkih voda te obrasle obale površinskih kopnenih voda i močvarna staništa) nužnih za održavanje populacije vrste od najmanje 27 do 31 jedinki

		1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	Očuvana pogodna staništa za vrstu (otvorene periodički vlažne travnjačke zajednice) u zoni od 11000 ha
		1	nerazgranjena pilica	*Seratula lycopifolia**	Očuvana pogodna staništa za vrstu (otvoreni krševiti travnjaci na dubokim tlima) u zoni od 7900 ha
		1	Vodni tokovi s vegetacijom *Ranunculion fluitantis* i *Callitricho-Batrachion*	3260	Očuvan stanišni tip unutar 680 km vodenog toka
		1	Europske suhe vrištine	4030	Očuvano 190 ha postojeće površine stanišnog tipa te 5 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 6410 Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvano sedam registriranih speleoloških objekata koji odgovaraju opisu stanišnog tipa
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	Očuvano 945 ha postojeće površine stanišnog tipa te 5 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 4030 ha Europske suhe vrištine; 230 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 6510 Nizinske košanice (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*); 170 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 6430 Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (*Convolvulion sepii, Filipendulion, Senecion fluviatilis*)
		1	Nizinske košanice (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)	6510	Očuvano 9640 ha postojeće površine stanišnog tipa te 10 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 6230 Travnjaci tvrdače (*Nardus*) bogati vrstama i 230 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 6410 Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)
		1	Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (*Convolvulion sepii, Filipendulion, Senecion fluviatilis*)	6430	Očuvano 90 ha postojeće površine stanišnog tipa te 170 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 6410 Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)
		1	Travnjaci tvrdače (*Nardus*) bogati vrstama	6230*	Očuvano 800 ha postojeće površine stanišnog tipa te 10 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 6510 Nizinske košanice (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)
HR5000022	Park prirode Velebit	1	močvarna riđa	*Euphydryas aurinia*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana postojeća pogodna staništa za vrstu (travnjačke površine) u zoni od 35630 ha (NKS C) Održano je 2400 ha ključnih staništa vlažnih travnjaka (NKS C.2.) Održana je populacija vrste (najmanje 6 kvadranta 1x1 km mreže)

					Očuvana je prisutnost biljaka hraniteljica iz rodova Scabiosa, Knautia, Centaurea, Lonicera, Plantago, Teucrium i Succisa pratensis Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti
		1	velika četveropjega cvilidreta	*Morimus funereus*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 62540 ha pogodnih staništa (šumska staništa s prirodnom strukturom šumskog pokrova, dovoljnim udjelom krupnog drvnog materijala (ostatka od sječe, prirodno odumrlih stabala ili nagomilanih svježe odumrlih stabala) i većim brojem panjeva) Održana je populacija vrste (najmanje 25 kvadranta 1x1 km mreže) U šumskim sastojinama povoljnim za vrstu osiguran je udio od najmanje 3% ostavljene odumrle drvne mase Nakon sječe ostavljeno je najmanje 50% panjeva U šumama kojima se jednodobno gospodari očuvana je povezanost šumskog kompleksa kroz ostavljanje neposječenih površina
		1	jelenak	*Lucanus cervus*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 62540 ha pogodnih staništa (šumski staništa, uključujući i autohtonu vegetaciju degradiranog tipa, s dovoljno krupnih panjeva, odumirućih ili svježe odumrlih stabala) Održana je populacija vrste (najmanje 25 kvadranta 1x1 km mreže) Održano je 1790 ha ključnih staništa hrastovih sastojina (NKS E.3.1.1., E.3.I.5., E.3.2., E.3.4.I., E.3.4.6., E.3.4.7., E.3.5.I., E.3.5.3.) U hrastovim sastojinama kojima se jednodobno gospodari očuvano je najmanje 30 % kitnjakovih i medunčevih sastojina starijih od 80 godina te najmanje 25 % cerovih sastojina starijih od 60 godina U šumskim sastojinama osiguran je udio od najmanje 3% ostavljene odumrle ili odumiruće drvne mase Nakon sječe ostavljeno je najmanje 50% panjeva U šumama kojima se jednodobno gospodari očuvana je povezanost šumskog kompleksa kroz ostavljanje neposječenih površina
		1	alpinska strizibuba	*Rosalia alpina**	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:

					Održano je 62540 ha pogodnih staništa (topla i osunčana šumska staništa s dovoljno svježe odumrlih ili posječenih stabala krupnijih dimenzija) Održana je populacija vrste (najmanje 30 kvadranta 1x1 km mreže) Održano je 58990 ha ključnih staništa bukovih sastojina (NKS E4.5.1., E.4.6.I., E.4.6.3., E.5.2.1., E.6.1.1., E.6.1.2.) U bukovim sastojinama kojima se jednodobno gospodari očuvano je najmanje 40% sastojina starijih od 60 godina U šumskim sastojinama osiguran je udio od najmanje 3% ostavljene odumrle ili odumiruće drvne mase
		1	bjelonogi rak	*Austropotamobius pallipes*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom obalnom vegetacijom, posebice sporiji dijelovi toka s pjeskovitim i kamenitim dnima) unutar 160 km vodotoka i 310 ha jezera Održana je populacija vrste (najmanje 10 kvadranta 1x1 km mreže) Očuvan je pojas riparijske vegetacije (grmlja i drveća) u širini minimalno 2 m
		1	kopnena kornjača	*Testudo hermanni*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (livade, pašnjaci, garizi, makije, rubovi šuma i šumske čistine, suhozidi, površine pod tradicionalnom poljoprivredom: maslinici, vrtovi, vinogradi; krška područja s dovoljno tla za polaganje jaja inkubaciju te hibernaciju) u zoni od 51690 ha Očuvano je najmanje 14320 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 1720 ha šikara (NKS D.) Održana je populacija vrste (najmanje 14 kvadranta 1x1 km mreže) Očuvana je povezanost pogodnih staništa za vrstu Očuvani su suhozidi
		1	četveroprugi kravosas	*Elaphe quatuorlineata*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (krška staništa s makijom, livade, šumska područja, rubovi šuma, tradicionalno obrađivana polja, maslinici, ruralna područja, suhozidi, područja uz potoke, vlažnija i djelomično močvarna područja) u zoni od 51690 ha

					Očuvano je najmanje 21490 ha šumskih staništa (NKS E.), 14320 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 1720 ha šikara (NKSD.) Održana je populacija vrste (najmanje 8 kvadranta 1x1 km mreže) Očuvana je povezanost pogodnih staništa za vrstu Očuvani su suhozidi
		1	crvenkrpica	*Zamenis situla*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su sva pogodna staništa za vrstu (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput rijetke makije i gariga, kamenjarskih livada i pašnjaka suhozida; obradive površine: vinogradi, vrtovi, maslinici) u zoni od 51690 ha Održana je populacija vrste (najmanje 15 kvadranta 1x1 km mreže) Očuvano je najmanje 14320 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 1720 ha šikara (NKS D.) Očuvana je povezanost pogodnih staništa za vrstu Očuvani su suhozidi
		1	planinski žutokrug	*Vipera ursinii macrops**	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (visokoplaninski suhi travnjaci) u zoni od 800 ha (NKS C.3.5.2. i C.4.1.1. iznad 1000 mnv) Očuvana su ključna staništa za vrstu od najmanje 330 ha Održana populacija od najmanje 112500 jedinki Održana je populacija vrste (najmanje 3 kvadranta 1x1 km mreže) Staništa planinskih suhih travnjaka očuvana od zarastanja
		1	južni potkovnjak	*Rhinolophus euryale*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna pogodna staništa za vrstu (termofilne listopadne šume i šume s niskom pokrovnošću drveća, maslinici, livade s grmljem, šibljaci, garizi, riparijska vegetacija, povezani s linearnim elementima krajobraza) Trend populacije porodiljne kolonije i migracijske populacije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 500 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 320 jedinki

					Očuvana su skloništa za vrstu (izvor rijeke Krnjeze za porodiljnu koloniju, Topla peć na rijeci Krupi, Golubić za migracijsku populaciju) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 6750 ha šumskih staništa i 30490 ha šikara i šibljaka Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	veliki potkovnjak	*Rhinolophus ferumequinum*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna pogodna staništa za vrstu (mozaici različitih staništa - šuma, pašnjaka, grmlja, šikara, drvoreda, livada s voćnjacima, koja su međusobno povezana živicama i drugim linearnim elementima krajobraza) u zoni od 182850 ha Trend populacije porodiljne kolonije i migracijske populacije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 125 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 50 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (osobito crkva Sv. Križ, Senjska Draga) Osiguran neometan pristup skloništima Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 122350 ha šumskih staništa, 32410 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) i 2190ha šikara (NKS D.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	Blazijev potkovnjak	*Rhinolophus blasii*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (topli i suhi vegetacijom obrasli obronci, garizi i šibljaci, otvorena staništa, krška područja i rubovi šuma) na području južnog Velebita Trend populacije zimujuće kolonije i migracijske populacije je stabilan ili u porastu Zimujuća kolonija broji najmanje 40 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 50 jedin Očuvana su skloništa za vrstu (Topla peć na rijeci Krupi, Golubić) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 2750 ha šumskih staništa i 26500 ha šikara i šibljaka Očuvane su lokve

					Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	mali potkovnjak	*Rhinolophus hipposideros*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (šumska staništa, rubovi šuma i livada, pašnjaci, šibljaci, garizi, makija, močvarna i riparijska vegetacija, lokve, potoci) u zoni od 182850 ha Trend populacije porodiljne kolonije i migracijske populacije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 20 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 100 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (za porodiljne kolonije osobito crkva u Krasnom i podzemni objekti za migracijske populacije - osobito špilja Kusa 2, špilja Strmoglavica i špilja Plitka peć) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 122350 ha šumskih staništa (NKS E.), 32410 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) i 2190 ha šikara (NKS D.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	oštrouhi šišmiš	*Myotis blythii*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (topla otvorena staništa, livade košanice, vlažne livade, pašnjaci, stepska područja i područja s ekstenzivnom poljoprivredom, rubovi šuma) u zoni od 182850 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 1750 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (podzemni objekti - osobito Topla peć na rijeci Krupi, Golubić) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 32410 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) i 2190 ha šikara (NKS D.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	riđi šišmiš	*Myotis emarginatus*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (šume, područja s ekstenzivnom poljoprivredom, riparijska vegetacija) u zoni od 182850 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 35 jedinki

					Očuvana su skloništa za vrstu (sklonište u crkvi Sv. Križ, Senjska Draga) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 122350 ha šumskih staništa (NKS E.) i 32410 ha pašnjaka i livada (NKS C.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	širokouhi mračnjak	*Barbastella barbastellus*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 79140 ha pogodnih staništa za vrstu (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma) U šumama u kojima se jednodobno gospodari očuvano je najmanje 40% bukovih sastojina starijih od 60 godina, najmanje 30 % kitnjakovih i medunčevih sastojina starijih od 80 godina, najmanje 25 % cerovih sastojina starijih od 60 godina i najmanje 25% smrekovih sastojina starijih od 60 godina. U šumama u kojima se raznodobno i preborno gospodari očuvani povoljni stanišni uvjeti za očuvanje vrste očuvanjem strukturne raznolikosti šuma s povoljnim udjelom stabala prsnog promjera iznad 30 cm te stabala s pukotinama u kori i dupljama U šumskim sastojinama starosti od 20 godina do perioda oplodne sječe očuvana je prirodnost prizemnog sloja i sloja grmlja Očuvane su šumske čistine Očuvane su lokve unutar šuma U šumama kojima se jednodobno gospodari očuvana je povezanost šumskog kompleksa kroz ostavljanje neposječenih površina U šumama u kojima se jednodobno gospodari prilikom dovršnog sjeka šumskih površina većih od 100 ha u središnjem dijelu ostavljeno je najmanje 5 ha neposječene površine
		1	dugokrili pršnjak	*Miniopterus schreibersii*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (šumska staništa bogata strukturama, rubovi šuma, nizinska šumska i

					grmljem/šikarom obrasla staništa, stari voćnjaci i maslinici) u zoni od 182850 ha Trend populacije porodiljne kolonije i migracijske populacije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 1250 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 80 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (podzemni objekti, osobito Topla peć na rijeci Krupi, Golubić) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 122320 ha šumskih staništa (NKS E.), 32410 ha pašnjaka i livada (NKS C.) i 2190 ha šikara (NKS D.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	dugonogi šišmiš	*Myotis capaccinii*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (šumovita područja uz vodena staništa, vodotoci i jezera u prirodnom stanju, uključujući obalnu vegetaciju) u zoni od 182850 ha Porodiljna kolonija broji najmanje 2750 jedinki Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Očuvana su skloništa za vrstu (podzemni objekti - osobito Izvor rijeke Krnjeze i Topla peć na rijeci Krupi, Golubić) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 630 ha vodenih površina (NKS A.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	velikouhi šišmiš	*Myotis bechsteinii*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 79140 ha pogodnih staništa za vrstu (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma) Održano je 46900 ha ključnih staništa (listopadne šume) U šumama u kojima sejednodobno gospodari očuvano je najmanje 40% bukovih sastojina starijih od 60 godina, najmanje 30 % kitnjakovih i medunčevih sastojina starijih od 80 godina i najmanje 25 % cerovih sastojina starijih od 60 godina. U šumama u kojima se raznodobno i preborno gospodari očuvani povoljni stanišni uvjeti za očuvanje vrste

					očuvanjem strukturne raznolikosti šuma s povoljnim udjelom stabala prsnog promjera iznad 30 cm te stabala s pukotinama u kori i dupljama Očuvane su šumske čistine Očuvane su lokve unutar šuma U šumama kojima se jednodobno gospodari očuvana je povezanost šumskog kompleksa kroz ostavljanje neposječenih površina Očuvan je prirodni sastav vrsta i struktura prizemnog sloja i sloja grmlja U šumama u kojima se jednodobno gospodari prilikom dovršnog sjeka šumskih površina većih od 100 ha u središnjem dijelu ostavljeno je najmanje 5 ha neposječene površine
		1	veliki šišmiš	*Myotis myotis*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana pogodna staništa (otvorene šume s malo prizemnog pokrova, rubovi šuma, šumske čistine, livade košanice i pašnjaci) u zoni od 182850 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 1750 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (podzemni objekti, osobito Topla peć na rijeci Krupi, Golubić) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 122350 ha šumskih staništa (NKS E.), 32410 ha pašnjaka i travnjaka (NKS C.) Očuvane su lokve Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa
		1	vuk	*Canis lupus**	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvana su pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) za vrstu Održana je populacija od najmanje 5 čopora Očuvano 63640 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvani su koridori kretanja vuka i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojeće zelene cestovne infrastrukture (tuneli, vijadukti, zeleni mostovi) i omogućena propusnost za vuka svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica/željezničkih pruga
		1	medvjed	*Ursus arctos**	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:

					Očuvano je najmanje 273 jedinke Održana pogodna staništa (šume i ostala prirodna staništa) za vrstu Očuvano 55800 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvano 38090 ha zone visoke prikladnosti staništa za brloženje Očuvani su koridori kretanja medvjeda i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojeće zelene cestovne infrastrukture (tuneli, vijadukti, zeleni mostovi) i omogućena propusnost za medvjede svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica/željezničkih pruga
		1	ris	*Lynx lynx*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvano 52390 ha zone visoke prikladnosti staništa Očuvani su koridori kretanja risa i povezanost staništa i populacije unutar i izvan POVS Očuvana funkcionalnost postojeće zelene cestovne infrastrukture (tuneli, vijadukti, zeleni mostovi) i omogućena propusnost za risa svih novih autocesta i ograđenih brzih prometnica/željezničkih pruga Genska raznolikost populacije risa je podignuta u odnosu na stanje utvrđeno 2013. godine te je koeficijent parenja u srodstvu smanjen s 0,30 na 0,18 Do 2025. godine brojnost risa očuvana je najmanje na razini utvrđenoj 2020. godine, a do 2031. godine trend populacije je stabilan ili je u porastu Poboljšana povezanost populacija te povećana vjerojatnost prirodnog protoka gena putem razvitka vezne populacije zapadno od trenutne dinarske populacije
		1		*Buxbaumia viridis*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu u bukovo-jelovim i smrekovim šumama u zoni od 26980 ha (NKS E.5.2., E.7.3.) Održano je 1280 ha ključnih staništa (južna Štirovača, Jovanovića padež i Klepina duliba) Održana je populacija vrste (najmanje 4 kvadranta 1x1 km mreže) 1890 ha staništa za vrstu prepušteno prirodnom razvoju (osobito na lokalitetima prašumskog izgleda i strukture Klepina duliba, Devčića tavani i Štokića duliba)

					Osiguran povoljan udio odumrle drvne mase
		1	kitaibelov pakujac	*Aquilegia kitaibelii*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano 4170 ha pogodnih staništa za vrstu (pukotine vapnenačkih stijena u pojasu planinskih rudina, točila i kamenitih ponikvi pretplaninskog i planinskog pojasa) (NKS B.1.3. i B.2.1.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 19 kvadranta 1x1 mreže) Pogodna staništa očuvana od intenzivnog zarastanja drvenastim vrstama
		1	cjelolatična žutilovka	*Genista holopetala*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano 4050 ha pogodnih staništa za vrstu (kamenjarski travnjaci izloženi djelovanju bure) (NKS C.3.5.2. i C.4.1.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 10 kvadranata 1x1 km mreže) Na staništima pogodnim za vrstu udio drvenaste grmolike vegetacije ne prelazi više od 10%
		1	gospina papučica	*Cypripedium calceolus*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (šume i šikare) u zoni od 75460 ha (NKS E.3.I., E.4.2., E.4.5., E.4.6., E.5.2., E.6.I., C.3.3.I., C.4.1.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 3 kvadranta 1x1 km mreže)
		1	modra sasa	*Pulsatilla vulgaris ssp. grandis*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano 13620 ha pogodnih staništa za vrstu (suhi planinski i kamenjarski travnjaci) (NKS C.3.5. iznad 700 mnv) Održana je populacija vrste (najmanje 11 kvadranata 1x1 km mreže) Na lokalitetima utvrđene prisutnosti vrste udio drvenaste i grmolike vegetacije ne prelazi više od 10%
		1	tankovratni podzemljar	*Leptodirus hochenwartii*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Očuvano 7 speleoloških objekata (Jama Vrtlina, Jama kod Sekićeve krčevine, Jama na livadi, Jelar ponor, Atila, Jama Golubinka, Prva poštena -Jama u Rastovcu) Održana je populacija vrste (najmanje 7 kvadranta 1x1 km mreže) Očuvana su pogodna staništa (NKS: H.l.1.4.1. i H.l.1.4.2.) i povoljni stanišni uvjeti u speleološkim objektima (tama,

					vlažnost, prozračnost, fizikalni i kemijski uvjeti, količina vode i hidrološki režim) Očišćena najmanje 2 speleološka objekta koji su stanište vrste
		1	dinarski rožac	*Cerastium dinaricum*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano 1390 ha pogodnih staništa za vrstu (planinska točila, rastrošene stijene i pukotine stijena, planinske rudine, planinski travnjaci) (NKS C.4.I., B.I.3., B.2.1.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 3 kvadranta 1x1 mreže) Pogodna staništa očuvana od intenzivnog zarastanja drvenastim vrstama
		1	Skopolijeva gušarka	*Arabis scopoliana*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano 12440 ha pogodnih staništa za vrstu (pukotine vapnenačkih stijena u pojasu planinskih rudina, pretplaninski i planinski pašnjaci, točila pretplaninskog i planinskog pojasa) (NKS C.4.I., B.I.3., B.2.1.1., D.2.1.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 14 kvadranta 1x1 mreže) Pogodna staništa očuvana od intenzivnog zarastanja drvenastim vrstama
		1	livadni procjepak	*Chouardia litardierei*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano 290ha pogodnih staništa za vrstu (otvorena, povremeno plavljena ili vlažna staništa, uglavnom livade, travnjaci i bazofilni cretovi) (NKS C.1.1.1.5., C.2.2.2., C.2.2.2.4.,C.2.5.1.) Održana je populacija vrste (najmanje 9 kvadranta 1x1 mreže) Na području pogodnih staništa strane i invazivne strane vrste nemaju uspostavljenu populaciju Održan povoljni hidrološki režim pogodnih staništa Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti
		1	danja medonjica	*Euplagia quadripunctaria**	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (rubovi šuma, šumske čistine te zarasle travnjačke površine (NKS C., D. i E.) u zoni od 160430 ha Održana je populacija vrste (najmanje 5 kvadranta 1x1 km mreže)

					Očuvana je prisutnost biljaka hraniteljica iz rodova Epilobium, Trifolium, Lotus, Lamium i Senecio
		1	velebitska degenija	*Degenia velebitica**	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (pukotine stijena s malom količinom tla i gibljiva vapnenačka točila, izložena jakom vjetru, unutar zajednice Bunio-lberetum pruitii) (NKS B.2.1.1.3.) u zoni od 2 ha Očuvana populacija od najmanje 13200 jedinki na najmanje tri lokaliteta (Prikinuto brdo, Krivi kuk i Krug) Spriječena vegetacijska sukcesija Očuvani povoljni stanišni uvjeti na točilima
		1	dinarski voluhar	*Dinaromys bogdanovi*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održana su pogodna staništa za vrstu (djelomično otvorena krševita staništa) (NKS B., C.3.5. i C.4. iznad 500 mnv) u zoni od 25170 ha Održana je populacija vrste (najmanje 3 kvadranta 1x1 km mreže) Spriječeno širenje šmrike (*Juniperus oxycedrus*) na otvorena krševita staništa pogodna za vrstu
		1	dalmatinski okaš	*Proterebia afra dalmata*	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: Održano je 28180 ha postojećih pogodnih staništa za vrstu (suhi travnjaci i vapnenački kamenjari) (NKS C.3.5.) na južnom djelu Velebita Održana je populacija vrste (najmanje 18 kvadranta 1x1 km mreže) Očuvana je prisutnost biljaka hraniteljica iz porodice trava kao što su *Festuca ovina* i *Bromus condensatus*.
		1	Bazofilni cretovi	7230	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano je 5 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C. 1.1.1.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja Očuvanje povoljan hidrološki režim (visoka razina podzemne vode i stalno vlaženje cretova).
		1	Planinske i borealne vrištine	4060	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je postojeća površina stanišnog tipa u zoni od 470 ha Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa

		1	Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice *Juniperus spp*.	5210	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 1420 ha (NKS D.3.4.2.3.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu	6110*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvane otvorene površine i karakteristične pionirske vrste u zoni od 182850 ha (NKS B.2.4.) Očuvani povoljni stanični uvjeti za razvoj kserotermofilnih zajednica Spriječena vegetacijska sukcesija te nakupljanje humusa i sitnog tla na kamenitoj podlozi
		1	Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 1580 ha (NKS C.4.1.1. i C.4.1.2.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja
		1	Travnjaci tvrdače (*Nardus*) bogati vrstama	6230*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je postojeća površina stanišnog tipa u zoni od 380 ha (NKS C.3.4.2.1.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Udio drvenastih i grmolikih vrsta ne prelazi 10% pokrovnosti zone
		1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*)	62A0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano 27270 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C.3.5.I., C.3.5.2. i C.3.5.3.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti
		1	Ilirske bukove šume (*Aremonio-Fagion*)	91K0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 65900 ha (NKS E.4.5.I., E.4.6.I., E.4.6.3., E.5.2., E.5.2.I., E.5.3.I., E.6.1.1., E.6.1.2.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa

					Na području stanišnog tipa nisu prisutne strane vrste drveća Očuvane su šumske čistine, odnosno livadne i pašnjačke površine unutar šumskih kompleksa U šumama u kojima se jednodobno gospodari očuvano je najmanje 40% bukovih sastojina starijih od 60 godina Najmanje 6680 ha staničnog tipa prepušteno je prirodnom razvoju (osobito na lokalitetima prašumskog izgleda i strukture Ramino korito, Devčića tavani, Klepina duliba i Štokića duliba)
		1	Acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (*Vaccinio-Piceetea*)	9410	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: •Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 4030 ha (NKS E.7.1.1., E.7.3. E.7.3.2., E.7.3.3., E.7.3.4.) •Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvane su šumske čistine, odnosno livadne i pašnjačke površine unutar šumskih kompleksa U šumama u kojima se jednodobno gospodari očuvano je najmanje 25% smrekovih sastojina starijih od 60 godina Najmanje 780 ha stanišnog tipa prepušteno je prirodnom razvoju (osobito na lokalitetu prašumskog izgleda i strukture Štokića duliba)
		1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Očuvana 32 speleološka objekta (Čavlinka, Jama Golubinka (Veliko Rujno), Jama II kod Velikih Brisnlca, Jelar ponor, Topla peć - Krupa, Jama Iznad Kuglne kuće, Ivina jama, Jama kod Seklćeve krčevine, Jama na livadi, Munlžaba, Krupa Izvor, Muda labudova, Kusa, Vrtlina jama, Atila, Gavranova špilja, Vaganačka pećina, Puhaljka jama, Burlnka, Jama na Vrančlnlci, Japaglna 1, Jatara, Ponor Crnog vrela, Jama na Krželjevcu, Špilja u Vukotlća dragi, Bezdanka, Frklna jama, Rastovača, Velika pećina, Bundalova pećina, Pozoj jama), Prva poštena - Jama u Rastovcu Očuvani su povoljni uvjeti u speleološkim objektima, nadzemlju i neposrednoj blizini Objekti se ne posjećuju niti uređuju posjetiteljskom Infrastrukturom Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa

					Očišćeno najmanje 2 speleološka objekta koji odgovaraju opisu stanišnog tipa Očuvana je bogata endemična kopnena i vodena fauna u speleološkim objektima Atila, Bezdanka, Frkina jama, Kusa, Ponor Crnog vrela Puhaljka jama, Rastovača, Velika pećina Očuvana je populacija vrste Leptodirus hochenvvartii u speleološkim objektima Atila, Jama Golubinka (Veliko Rujno), Jama kod Sekićeve krčevine. Jama na livadi, Jelar ponor, Vrtlina jama Očuvana je populacija vrste Histopona egonpretneri, endem Velebita te drugi endemični rodovi i vrste u speleološkom objektu Bundalova pećina Očuvana je populacija nove neopisane vrste iz skupine Collembola te drugi endemični rodovi i vrste u speleološkom objektu Gavranova jama Očuvana je populacija vrste Niphargus numerus (endem Hrvatske) na tipskom lokalitetu Čavllinka (Čavle špilja) Očuvane su populacije vrste Niphargus pretneri te drugi endemični rodovi i vrste podzemne faune u speleološkom objektu Jatara Očuvana je populacija vrste Neobisium svetovidi (endem sjevernog Velebita) na tipskom lokalitetu Ivina jama Očuvana je populacija vrste Neobisium simargli (endem sjevernog Velebita) na tipskom lokalitetu Jama II kod Velikih Brisnica Očuvani su endemični rodovi i vrste, osobito populacija vrste roda Cyphophtalmus sp. nov u speleološkom objektu Jama Golubinka (Veliko Rujno) Očuvana je populacija vrste Brachydesmus inferus velebiticus (endem Velebita) na tipskom lokalitetu Jama Iznad Kugine kuće Očuvane su populacije vrste roda Alpioniscus sp. nov. te drugi endemični rodovi i vrste podzemne faune u speleološkim objektima Burinka, Jama na Krželjevcu, Jama na Vrančinić, Ponor Crnog vrela Očuvane su populacije vrste roda Cyphophtalmus sp. nov. i Troglochthonius sp. nov. te drugi endemični rodovi i vrste podzemne faune u speleološkom objektu Japagina 1

					Očuvane su populacije vrste rodova Monolistra, Alpioniscus sp. nov. u speleološkom objektu Jelar ponor Očuvana je populacija vrste Belgrandiella krupensis na tipskom lokalitetu Krupa izvor, kao i drugi endemični rodovi i vrste podzemne faune Očuvana je populacija vrste Velebitaphaenops giganteus (endem masiva Crnopca) na tipskom lokalitetu Muda labudova Očuvana je populacija vrste Velebitodromus ozrenlukici na tipskom lokalitetu Munlžaba kao i drugi endemični rodovi i vrste podzemne faune Očuvane su populacije vrste roda Cyphophtalmus sp. nov., Niphargus sp. te drugi endemični rodovi i vrste u speleološkom objektu Pozojjama Očuvane su populacije vrste rodova Alpioniscus sp. nov., Chthonius sp. nov. te drugi endemični rodovi i vrste u speleološkom objektu Špilja u Vukotića Očuvane su populacije šišmiša (Miniopterus schreibersii, Myotis blythii, Myotis capaccinii, Myotis myotis, Myotis myotis/blythii, Rhinolophus bi a si i, Rhinolophus euryale) u speleološkom objeku Topla peć, Krupa Očuvane su populacije nove neopisane vrste iz skupine Araneae te druga značajna endemična podzemna fauna u speleološkom objektu Vaganačka pećina Očuvane su populacije vrsta Platybunus spinosissimus, Astagobius hadzii Pretner, Leptodirus hochenwartii velebiticus na tipskom lokalitetu Vrtllna jama
		1	Klekovina bora krivulja (*Pinus mugo*) s dlakavim pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*)	4070*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je postojeća površina stanišnog tipa u zoni od 380 ha Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Karbonatna točila *Thlaspietea rotundifolii*	8120	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano je 44 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS B.2.1.1.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od intenzivnog zarastanja drvenastim vrstama

		1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 12380 ha (NKS B.1.3. i B.1.4.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa
		1	Suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (*važni lokaliteti za kaćune)	6210*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano 1590 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C.3.3.1.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od zarastanja
		1	Travnjaci beskoljenke (*Molinion caeruleae*)	6410	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano je 30 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS C.2.2.2.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvanje povoljni hidrološki režim (visoka vlažnost tla, prirodni režim zimsko-proljetnih poplava koje se izmjenjuju s ljetnom sušom) Stanišni tip očuvan od zarastanja Udio drvenastih i grmolikih vrsta ne prelazi 10 % pokrovnosti zone
		1	Europske suhe vrištine	4030	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je postojeća površina stanišnog tipa u zoni od 790 ha Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Udio drvenastih vrsta ne prelazi 10 % pokrovnosti zone
		1	Istočnomediteranska točila	8140	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održano je 6650 ha postojeće površine stanišnog tipa (NKS B.2.2.1.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip očuvan od intenzivnog zarastanja drvenastim vrstama
		1	(Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora	9530*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 560 ha (NKS E.3.5.9., E.7.4.4.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa

					Najmanje 140 ha stanišnog tipa prepušteno je prirodnom razvoju
		1	Ilirske hrastovo-grabove šume (*Erythronio-Carpinion*)	91L0	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: Održana je površina stanišnog tipa od najmanji 560 ha (NKS E.3.1.5.) Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Očuvane su šumske čistine Na području stanišnog tipa nisu prisutne strane vrste drveća U šumama u kojima sejednodobno gospodari očuvano je najmanje 30% hrastovih sastojina starijih od 80 godina Unaprijeđena je struktura šumske sastojine

Tablica 12.5 Ciljne vrste ptica POP na području LSŽ

Identifikacijski broj područja Naziv područja	**Znanstveni naziv vrste**	**Hrvatski naziv vrste**	**Kategorija za ciljnu vrstu**	**Status vrste - G-gnjezdarica, P-preletnica, Z-zimovalica**			**Cilj očuvanja**	**Mjere očuvanja**
				G	P	Z		
HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika	*Actitis hypoleucos*	mala prutka	2	G			Očuvana populacija i pogodna staništa za gniježđenje (riječni sprudovi, otoci i obale, obale akumulacija - jezero Sabljaki) za održanje gnijezdeće populacije od 5-10 p.	održavati povoljni hidrološki režim za očuvanje staništa za gniježđenje; očuvati povoljnu strukturu i konfiguraciju obale vodotoka te dopustiti prirodne procese, uključujući eroziju;
	Aegolius funereus	planinski ćuk	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje gnijezdeće populacije od 180-260 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice;

	Alcedo atthis	vodomar	1	G			Očuvana populacija i staništa (riječne obale, područja uz spore tekućice i stajaće vode) za održanje gnijezdeće populacije od 2-3 p.	na vodotocima očuvati strme i okomite dijelove obale bez vegetacije, pogodne za izradu rupa za gniježđenje; na područjima na kojima je zabilježena prisutnost vodomara zadržati što više vegetacije u koritu i na obalama vodotoka, a radove uklanjanja drveća i šiblja provoditi samo ukoliko je protočnost vodotoka narušena na način da predstavlja opasnost za zdravlje i imovinu ljudi i to u razdoblju od 1. rujna do 31. siječnja te ne provoditi istodobno na obje strane obale, već naizmjenično;
	Alectoris graeca	jarebica kamenjarka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 100-150 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; ne ispuštati druge vrste roda Alectoris u prirodu; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; redovito održavati lokve u kršu;
	Anthus campestris	primorska trepteljka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni suhi travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 1000-1300 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
	Aquila chrysaetos	suri orao	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, planinski i kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 5-6 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti, te građevinske radove od 1. siječnja do 31. srpnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na

								dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
	Asio flammeus	sova močvarica	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (otvorene vrištine i travnjaci) za održanje značajne gnijezdeće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
	Bonasa bonasia	lještarka	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma (šume s gustom prizemnom vegetacijom i šumskim čistinama) za održanje gnijezdeće populacije od 700-1300 p.	na području razmnožavanja lještarke podržavati čistine unutar šume (livade, pašnjake i dr.) i njihove grmolike rubne površine;
	Bubo bubo	ušara	1	G			Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 15-20 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;

	Caprimulgus europaeus	leganj	1	G			Očuvana populacija i staništa (mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom) za održanje gnijezdeće populacije od 80-150 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
	Ciconia nigra	crna roda	1	G			Očuvana populacija i staništa (stare šume s močvarnim staništima) za održanje gnijezdeće populacije od 2-4 p.	oko evidentiranih gnijezda provoditi monitoring u razdoblju od 1. travnja do 31. svibnja; tijekom razdoblja monitoringa osigurati mir u zoni od 100 m oko svih evidentiranih gnijezda; po utvrđivanju aktivnog gnijezda, u zoni od 100 m oko stabla na kojem se nalazi gnijezdo, osigurati mir i ne provoditi nikakve radove do 15. kolovoza iste godine; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
	Circaetus gallicus	zmijar	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci ispresijecani šumama, šumarcima, makijom ili garigom) za održanje gnijezdeće populacije od 5-8 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske aktivnosti te građevinske radove od 15. travnja do 15. kolovoza u krugu od 200-600 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim

								(SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
	Circus cyaneus	eja strnjarica	1			Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci,otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
	Crex crex	kosac	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (vlažne/poplavne livade košanice) za održanje gnijezdeće populacije od 50-80 pjevajućih mužjaka	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; košnju obala kanala i jaraka (u ingerenciji Hrvatskih voda) na gnjezdilištima obavljati u razdoblju od 15. kolovoza do 15. ožujka;
	Dendrocopos leucotos	planinski djetlić	1	G			Očuvana populacija i populacija i pogodna struktura bukove i bukovo-jelove šume za održanje gnijezdeće populacije od 500-900 p.	šumske površine na kojima obitava planinski djetlić u raznodobnom i prebornom gospodarenju te šumske površine u jednodobnom gospodarenju starosti iznad 60 godina moraju sadržavati najmanje 15 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;

	Dendrocopos medius	crvenoglavi djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura hrastove šume za održanje gnijezdeće populacije od 15-25 p.	šumske površine u raznodobnom gospodarenju te šumske površine u jednodobnom gospodarenju starosti iznad 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
	Dryocopus martius	crna žuna	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šume za održanje gnijezdeće populacije od 150-350 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
	Emberiza hortulana	vrtna strnadica	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 150-300 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
	Falco peregrinus	sivi sokol	1	G			Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (visoke stijene, strme litice) za održanje gnijezdeće populacije od 3-5 p.	ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 15. veljače do 15. lipnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
	Ficedula albicollis	bjelovrata muharica	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovih šuma za	šumske površine u raznodobnom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju

							održanje gnijezdeće populacije od 2000-7000 p.	sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
	Ficedula parva	mala muharica	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma (osobito uz vodena staništa-potoci, izvori i dr.) za održanje gnijezdeće populacije od 30-60 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
	Glaucidium passerinum	mali ćuk	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje gnijezdeće populacije od 80-140 p.	šumske površine na kojima obitava mali ćuk u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 15 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice;
	Gyps fulvus	bjeloglavi sup	1	G****			Očuvana populacija i staništa (ekstenzivi pašnjaci) za ishranu gnijezdeće populacije	elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
	Lanius collurio	rusi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje

							populacije od 5000-7000 p.	i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
	Lanius minor	sivi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 25-50 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
	Lullula arborea	ševa krunica	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 400-600 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
	Pernis apivorus	škanjac osaš	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma za održanje gnijezdeće populacije od 10-15 p.	očuvati staništa; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
	Picoides tridactylus	troprsti djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje gnijezdeće populacije od 200-450 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina na kojima obitava troprsti djetlić moraju sadržavati najmanje 15 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
	Picus canus	siva žuna	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šume za održanje gnijezdeće	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne

							populacije od 370-530 p.	mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
	Strix uralensis	jastrebača	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove šume za održanje gnijezdeće populacije od 250-350 p.	šumske površine moraju sadržavati najmanje 10m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
	Sylvia nisoria	pjegava grmuša	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 150-250 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
	Tetrao urogallus	tetrijeb gluhan	1	G			Očuvana populacija i staništa (gorske šume sa šumskim čistinama) za održanje gnijezdeće populacije od 15-30 pjevajućih mužjaka	na području utvrđenih pjevališta i gnjezdilišta tetrijeba podržavati čistine unutar šume (livade, pašnjake i dr.) i njihove grmolike rubne površine; osigurati mir u radijusu od 300 m oko pjevališta u razdoblju od 31. ožujka do 31. svibnja; osigurati mir u radijusu od 300 m oko poznatih gnjezdilišta u razdoblju od 31. ožujka do 30. lipnja; na području razmnožavanja tetrijeba nastaviti održavati brojnost divljači na razini koja ne remeti prirodne odnose između divljači i zaštićenih životinjskih vrsta te njihovih prirodnih staništa i gospodarskih djelatnosti;

HR1000020	NP Plitvička jezera	*Aegolius funereus*	planinski ćuk	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje gnijezdeće populacije od 20-30 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Alcedo atthis*	vodomar	1	G			Očuvana populacija i staništa (riječne obale, područja uz spore tekućice i stajaće vode) za održanje gnijezdeće populacije od 1-2 p.	na vodotocima očuvati strme i okomite dijelove obale bez vegetacije, pogodne za izradu rupa za gniježđenje; na područjima na kojima je zabilježena prisutnost vodomara zadržati što više vegetacije u koritu i na obalama vodotoka, a radove uklanjanja drveća i šiblja provoditi samo ukoliko je to nužno za potrebe upravljanja nacionalnim parkom, sukladno planu upravljanja i godišnjim planovima, u razdoblju od 1. rujna do 31. siječnja;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Asio flammeus*	sova močvarica	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (otvorene vrištine i travnjaci) za održanje značajne gnijezdeće populacije od najmanje 1 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Bonasa bonasia*	lještarka	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma (šume s gustom prizemnom vegetacijom i šumskim čistinama) za održanje gnijezdeće populacije od 100-200 p.	na području razmnožavanja lještarke podržavati čistine unutar šume (livade, pašnjake i dr.) i njihove grmolike rubne površine;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Bubo bubo*	ušara	1	G			Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja,	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;

								kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 1-2 p.	po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica; posjetiteljsku infrastrukturu ne planirati (ne obnavljati) na desnoj strani kanjona od ulaza 1 nizvodno; pojačati nadzor (osobito u razdoblju od veljače do srpnja) i spriječiti silazak sa staze radi približavanja rubu kanjona ili spuštanju do samog korita rijeke Korane;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Circus pygargus*	eja livadarka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od najmanje 1 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Crex crex*	kosac	1	G			Očuvana populacija i staništa (vlažni travnjaci, prvenstveno košanice) za	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;

								održanje gnijezdeće populacije od 40-60 pjevajućih mužjaka	
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Dendrocopos leucotos*	planinski djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukove i bukovo-jelove šume za održanje gnijezdeće populacije od 50-100 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Dryocopus martius*	crna žuna	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šume za održanje gnijezdeće populacije od 15-30 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Falco peregrinus*	sivi sokol	1	G			Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (visoke stijene, strme litice) za održanje gnijezdeće populacije od najmanje 1 p.	ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 15. veljače do 15. lipnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica; posjetiteljsku infrastrukturu ne planirati (ne obnavljati) na desnoj strani kanjona od ulaza 1 nizvodno;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Ficedula albicollis*	bjelovrata muharica	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovih šuma za održanje gnijezdeće populacije od 400-1000 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;

HR1000020	NP Plitvička jezera	*Ficedula parva*	mala muharica	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma (osobito uz vodena staništa-potoci, izvori i dr.) za održanje gnijezdeće populacije od 10-20 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Glaucidium passerinum*	mali ćuk	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume (uklj. očuvanje malih travnjačkih površina u šumama) za održanje gnijezdeće populacije od 8-12 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Lanius collurio*	rusi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 1500-2000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Lanius minor*	sivi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od najmanje 2-4 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Lullula arborea*	ševa krunica	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje

								populacije od 10-20 p.	i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Pernis apivorus*	škanjac osaš	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma za održanje gnijezdeće populacije od 1-2 p.	očuvati staništa; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Picoides tridactylus*	troprsti djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje gnijezdeće populacije od 50-100 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Picus canus*	siva žuna	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šume za održanje gnijezdeće populacije od 50-80 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru;
HR1000020	NP Plitvička jezera	*Strix uralensis*	jastrebača	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove šume za održanje gnijezdeće populacije od 70-80 p.	prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastruktru; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;

HR1000020	NP Plitvička jezera	*Sylvia nisoria*	pjegava grmuša	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 100-300 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
HR1000021	Lička krška polja	*Alcedo atthis*	vodomar	1	G			Očuvana populacija i staništa (riječne obale, područja uz spore tekućice i stajaće vode) za održanje gnijezdeće populacije od 2-3 p.	na vodotocima očuvati strme i okomite dijelove obale bez vegetacije, pogodne za izradu rupa za gniježđenje; na područjima na kojima je zabilježena prisutnost vodomara zadržati što više vegetacije u koritu i na obalama vodotoka, a radove uklanjanja drveća i šiblja provoditi samo ukoliko je protočnost vodotoka narušena na način da predstavlja opasnost za zdravlje i imovinu ljudi i to u razdoblju od 1. rujna do 31. siječnja te ne provoditi istodobno na obje strane obale, već naizmjenično;
HR1000021	Lička krška polja	*Anthus campestris*	primorska trepteljka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni suhi travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 50-100 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000021	Lička krška polja	*Bubo bubo*	ušara	1	G			Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci) za održanje značajne gnijezdeće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili

									elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000021	Lička krška polja	*Circaetus gallicus*	zmijar	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci ispresijecani šumama, šumarcima, makijom ili garigom) za održanje gnijezdeće populacije od 3-4 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske aktivnosti te građevinske radove od 15. travnja do 15. kolovoza u krugu od 200-600 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000021	Lička krška polja	*Circus cyaneus*	eja strnjarica	1			Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000021	Lička krška polja	*Circus pygargus*	eja livadarka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;

								mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 13-22 p.	elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima;na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000021	Lička krška polja	*Crex crex*	kosac	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (vlažni travnjaci, prvenstveno košanice) za održanje gnijezdeće populacije od 110-180 pjevajućih mužjaka	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; košnju inundacija i obala kanala (u ingerenciji Hrvatskih voda) obavljati u razdoblju 15. kolovoza do 15. ožujka;
HR1000021	Lička krška polja	*Dendrocopos medius*	crvenoglavi djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura hrastove šume za održanje gnijezdeće populacije od 20-30 p.	šumske površine u raznodobnom gospodarenju te šumske površine u jednodobnom gospodarenju starosti iznad 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
HR1000021	Lička krška polja	*Falco vespertinus*	crvenonoga vjetruša	1		P		Očuvana populacija i staništa (travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili

									elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000021	Lička krška polja	*Gallinago gallinago*	šljuka kokošica	2	G			Očuvana populacija i staništa (močvarna staništa, vlažne livade) za održanje gnijezdeće populacije od 3-5 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
HR1000021	Lička krška polja	*Lanius collurio*	rusi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 30000-40000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000021	Lička krška polja	*Lanius minor*	sivi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 500-800 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000021	Lička krška polja	*Lullula arborea*	ševa krunica	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 300-500 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000021	Lička krška polja	*Sylvia nisoria*	pjegava grmuša	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 500-700 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
HR1000022	Velebit	*Actitis hypoleucos*	mala prutka	2	G			Očuvana populacija i pogodna staništa za gniježđenje (riječni sprudovi, otoci i obale Zrmanje i	održavati povoljni hidrološki režim za očuvanje staništa za gniježđenje; očuvati povoljnu strukturu i konfiguraciju obale vodotoka te dopustiti prirodne procese, uključujući eroziju;

								Krupe) za održanje gnijezdeće populacije od 2-3 p.	
HR1000022	Velebit	*Aegolius funereus*	planinski ćuk	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje značajne gnijezdeće populacije od 100-150 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice;
HR1000022	Velebit	*Alectoris graeca*	jarebica kamenjarka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 700-1200 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; ne ispuštati druge vrste roda Alectorisu prirodu; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; redovito održavati lokve u kršu;
HR1000022	Velebit	*Anthus campestris*	primorska trepteljka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni suhi travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 3000-4000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000022	Velebit	*Aquila chrysaetos*	suri orao	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, planinski i kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od najmanje 5 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti, te građevinske radove od 1. siječnja do 31.srpnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na

									stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Bonasa bonasia*	lještarka	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma (šume s gustom prizemnom vegetacijom i šumskim čistinama) za održanje gnijezdeće populacije od 700-1100 p.	na području razmnožavanja lještarke podržavati čistine unutar šume (livade, pašnjake i dr.) i njihove grmolike rubne površine;
HR1000022	Velebit	*Bubo bubo*	ušara	1	G			Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 80-120 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Caprimulgus europaeus*	leganj	1	G			Očuvana populacija i staništa (garizi, mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom); za održanje gnijezdeće populacije od 300-500 p.	osigurati povoljan udio gariga; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;

HR1000022	Velebit	*Circaetus gallicus*	zmijar	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci ispresijecani šumama, šumarcima, makijom ili garigom) za održanje gnijezdeće populacije od 12-16 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske aktivnosti te građevinske radove od 15. travnja do 15. kolovoza u krugu od 200-600 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Circus cyaneus*	eja strnjarica	1			Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Crex crex*	kosac	1	G			Očuvana populacija i staništa (travnjaci) za održanje gnijezdeće	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;

								populacije od 5-15 pjevajućih mužjaka	
HR1000022	Velebit	*Dendrocopos leucotos*	planinski djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukove i bukovo-jelove šume za održanje gnijezdeće populacije od 300-450 p.	šumske površine na kojima obitava planinski djetlić u raznodobnom i prebornom gospodarenju te šumske površine u jednodobnom gospodarenju starosti iznad 60 godina moraju sadržavati najmanje 15 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
HR1000022	Velebit	*Dendrocopos medius*	crvenoglavi djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura hrastove šume za održanje gnijezdeće populacije od 10-20 p.	šumske površine u raznodobnom gospodarenju te šumske površine u jednodobnom gospodarenju starosti iznad 80 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
HR1000022	Velebit	*Dryocopus martius*	crna žuna	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šume za održanje gnijezdeće populacije od 80-160 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
HR1000022	Velebit	*Emberiza hortulana*	vrtna strnadica	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 1500-2500 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000022	Velebit	*Falco peregrinus*	sivi sokol	1	G			Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (visoke stijene, strme litice)	ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 15. veljače do 15. lipnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati,

								za održanje gnijezdeće populacije od 8-10 p.	obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Falco vespertinus*	crvenonoga vjetruša	1		P		Očuvana populacija i staništa (travnjaci,otvorena mozaična staništa) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Ficedula albicollis*	bjelovrata muharica	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovih šuma za održanje gnijezdeće populacije od 50-200 p.	šumske površine u raznodobnom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
HR1000022	Velebit	*Glaucidium passerinum*	mali ćuk	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje gnijezdeće populacije od 50-80 p.	šumske površine na kojima obitava mali ćuk u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 15 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice;
HR1000022	Velebit	*Gyps fulvus*	bjeloglavi sup	1	G****			Očuvana populacija i staništa (ekstenzivi	elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe

								pašnjaci) za ishranu gnijezdeće populacije	kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
HR1000022	Velebit	*Lanius collurio*	rusi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 15000-20000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000022	Velebit	*Lanius minor*	sivi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 20-40 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000022	Velebit	*Lullula arborea*	ševa krunica	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 800-1200 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000022	Velebit	*Pernis apivorus*	škanjac osaš	1		P		Omogućen nesmetani prelet tijekom selidbe	cilj se ostvaruje kroz provedbu mjera za druge vrste na području; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim

									mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Pernis apivorus*	škanjac osaš	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma za održanje gnijezdeće populacije od 10-15 p.	očuvati staništa; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Phylloscopus bonelli*	gorski zviždak	2	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma za održanje gnijezdeće populacije	mjere očuvanja provode se provođenjem mjera očuvanja za druge šumske vrste ptica na području;
HR1000022	Velebit	*Picoides tridactylus*	troprsti djetlić	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove, jelove i smrekove šume za održanje gnijezdeće populacije od 150-250 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina na kojima obitava troprsti djetlić moraju sadržavati najmanje 15 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
HR1000022	Velebit	*Picus canus*	siva žuna	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šume za održanje gnijezdeće populacije od 160-230 p.	šumske površine u raznodobnom i prebornom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starije od 60 godina moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; u šumi ostavljati što više voćkarica za gniježđenje djetlovki;
HR1000022	Velebit	*Strix uralensis*	jastrebača	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura bukovo-jelove šume	šumske površine moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla

								za održanje gnijezdeće populacije od 100-150 p.	s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000022	Velebit	*Sylvia nisoria*	pjegava grmuša	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 100-200 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
HR1000022	Velebit	*Tetrao urogallus*	tetrijeb gluhan	1	G			Očuvana populacija i staništa (gorske šume sa šumskim čistinama) za održanje gnijezdeće populacije od 30-60 pjevajućih mužjaka	na području utvrđenih pjevališta i gnjezdilišta tetrijeba podržavati čistine unutar šume (livade, pašnjake i dr.) i njihove grmolike rubne površine; osigurati mir u radijusu od 300 m oko pjevališta u razdoblju od 31. ožujka do 15. lipnja; osigurati mir u radijusu od 300 m oko poznatih gnjezdilišta u razdoblju od 31. ožujka do 30. lipnja; na području razmnožavanja tetrijeba nastaviti održavati brojnost divljači na razini koja ne remeti prirodne odnose između divljači i zaštićenih životinjskih vrsta te njihovih prirodnih staništa i gospodarskih djelatnosti;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Acrocephalus melanopogon*	crnoprugasti trstenjak	1			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (tršćaci i rogozici) za održanje značajne zimujuće populacije	održavati povoljni hidrološki režim na područjima tršćaka i rogozika; očuvati povoljan omjer tršćaka i rogozika i otvorene vodene površine;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Alcedo atthis*	vodomar	1			Z	Očuvana populacija i staništa (obale vodenih staništa, morska obala) za	radove uklanjanja drveća i šiblja provoditi samo ukoliko je protočnost vodotoka narušena na način da predstavlja opasnost

								održanje značajne zimujuće populacije	za zdravlje i imovinu ljudi, a u protivnom ostavljati vegetaciju u prirodnom stanju;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Alectoris graeca*	jarebica kamenjarka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 100-200 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; ne ispuštati druge vrste roda Alectoris u prirodu; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; redovito održavati lokve u kršu;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Anthus campestris*	primorska trepteljka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni suhi travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 600-1000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Ardea purpurea*	čaplja danguba	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (močvare s tršćacima) za odražanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Ardea purpurea*	čaplja danguba	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (močvare s tršćacima) za održanje značajne gnijezdeće populaciju	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Ardeola ralloides*	žuta čaplja	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (močvare i šaranski ribnjaci s tršćacima) za odražanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Botaurus stellaris*	bukavac	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (močvare s	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;

								tršćacima) za odražanje značajne preletničke populacije	
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Bubo bubo*	ušara	1	G			Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 15-25 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Burhinus oedicnemus*	ćukavica	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 40-60 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Calandrella brachydactyla*	kratkoprsta ševa	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 50-200 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Calidris alpina*	žalar cirikavac	2			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (muljevite i pješčane plićine, obalne	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;

								slanuše) za održanje značajne zimujuće populacije u brojnosti od 40-125 ptica	
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Caprimulgus europaeus*	leganj	1	G			Očuvana populacija i staništa (garizi, mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom); za održanje gnijezdeće populacije od 150-250 p.	osigurati povoljan udio gariga; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Charadrius alexandrinus*	morski kulik	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa za gniježđenje (muljevite i pješčane obale,slanuše, solane) za održanje gnijezdeće populacije od 12-20 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; osigurati mir te ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti u razdoblju od 1. travnja do 15. srpnja u krugu od 300 metara oko poznatih gnijezdilišta;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Circaetus gallicus*	zmijar	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci ispresijecani šumama, šumarcima, makijom ili garigom) za održanje gnijezdeće populacije od 2-3 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske aktivnosti te građevinske radove od 15. travnja do 15. kolovoza u krugu od 200-600 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije

									provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Circus aeruginosus*	eja močvarica	1	G			Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima, vlažni travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 1-2 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Circus aeruginosus*	eja močvarica	1			Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Circus cyaneus*	eja strnjarica	1			Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim

									(SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Circus pygargus*	eja livadarka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 16-22 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Egretta garzetta*	mala bijela čaplja	1		P	Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (vodena staništa s dostatnom močvarnom vegetacijom) za odražanje značajne preletničke i zimujuće populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Falco columbarius*	mali sokol	1			Z	Očuvana populacija i staništa (mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili

									elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Falco naumanni*	bjelonokta vjetruša	1		P		Očuvana populacija i staništa za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Falco peregrinus*	sivi sokol	1	G			Očuvana populacija i staništa (visoke stijene, strme litice) za održanje gnijezdeće populacije od najmanje 1 p.	ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 15. veljače do 15. lipnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Gavia arctica*	crnogrli plijenor	1			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (duboke morske uvale, priobalno more) za održanje značajne zimujuće populacije	bez mjere;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Gavia stellata*	crvenogrli plijenor	1			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa	bez mjere;

								(duboke morske uvale, priobalno more) za održanje značajne zimujuće populacije	
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Grus grus*	ždral	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (vlažni travnjaci, oranice) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Gyps fulvus*	bjeloglavi sup	1	G			Očuvana populacija i staništa (okomite litice otoka nad morem za gniježđenje i ekstenzivni pašnjaci za hranjenje) za održanje značajne gnijezdeće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Haematopus ostralegus*	oštrigar	1		P		Očuvana populacija i staništa (muljevite i pješčane plićine) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;

HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Himantopus himantopus*	vlastelica	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa za selidbu (muljevite i pješčane plićine) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Himantopus himantopus*	vlastelica	1	G			Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (muljevite i pješčane plićine, obalne slanuše) za održanje gnijezdeće populacije od 33-55 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti u razdoblju od 1. travnja do 15. srpnja u krugu od 300 metara oko poznatih gnijezdilišta;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Lanius collurio*	rusi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 5000-7000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Lanius minor*	sivi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 20-30 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Larus melanocephalus*	crnoglavi galeb	1		P		Očuvana populacija i pogodna vodena staništa za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete vodenih staništa;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Lullula arborea*	ševa krunica	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje

								populacije od 100-200 p.	i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Lymnocryptes minimus*	mala šljuka	2			Z	Očuvana populacija i staništa (muljevite i pješčane plićine, slanuše, vlažni travnjaci) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Melanocorypha calandra*	velika ševa	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 20-60 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Numenius arquata*	veliki pozviždač	1		P	Z	Očuvana populacija i staništa (muljevite i pješčane plićine, obalne slanuše) za održanje značajne preletničke i zimujuće populacije;	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Numenius phaeopus*	prugasti pozviždač	1		P		Očuvana populacija i staništa (muljevite i pješčane plićine, obalne slanuše) za održanje značajne preletničke populacije;	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	morski vranac	1	G			Očuvana populacija i staništa (strme stjenovite obale otoka; stjenoviti otočići) za održanje gnijezdeće populacije od 10-30 p.	ne posjećivati gnijezdilišne otoke u u razdoblju gniježđenja od 1. siječnja do 31. svibnja; provoditi smanjivanje brojnosti (eradikaciju) štakora i mačaka na gnijezdilištima;

HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Phalacrocorax pygmaeus*	mali vranac	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (veće vodene površine obrasle tršćacima) za održanje značajne gnijezdeće populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Philomachus pugnax*	pršljivac	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (muljevite i pješčane plićine, obalne slanuše) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Platalea leucorodia*	žličarka	1		P		Očuvana populacija i staništa (močvare s plitkim otvorenim vodama) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Plegadis falcinellus*	blistavi ibis	1		P		Očuvana populacija i staništa (močvare s plitkim otvorenim vodama) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Pluvialis squatarola*	zlatar pijukavac	2			Z	Očuvana populacija i staništa (muljevite i pješčane plićine, obalne slanuše) za održanje značajne zimujuće populacije;	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Porzana parva*	siva štijoka	1	G			Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima) za održanje značajne gnijezdeće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete;

HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Sterna albifrons*	mala čigra	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa za gniježđenje (otočići s golim travnatim ili šljunkovitim površinama) za održanje gnijezdeća populacije od 1-5 p.	ne posjećivati gnijezdilišne otoke u razdoblju gniježđenja od 20. travnja do 31. srpnja; smanjiti populaciju galeba klaukavca na otocima na kojima gnijezde čigre ili je zabilježen pad njihove brojnosti; provoditi smanjivanje brojnosti (eradikaciju) štakora i mačaka na gnijezdilištima;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Sterna hirundo*	crvenokljuna čigra	1	G			Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (otočići s golim travnatim ili šljunkovitim površinama) za održanje gnijezdeće populacije od 37-50 p.	ne posjećivati gnijezdilišne otoke u razdoblju gniježđenja od 20. travnja do 31. srpnja; smanjiti populaciju galeba klaukavca na otocima na kojima gnijezde čigre ili je zabilježen pad njihove brojnosti; provoditi smanjivanje brojnosti (eradikaciju) štakora i mačaka na gnijezdilištima;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Sterna sandvicensis*	dugokljuna čigra	1			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (duboke morske uvale, priobalno more) za održanje značajne zimujuće populacije	bez mjere;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*Tringa glareola*	prutka migavica	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (muljevite i pješčane plićine, obalne slanuše) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
HR1000023	SZ Dalmacija i Pag	*značajne negnijezdeće (selidbene) populacije ptica (patka lastarka Anas acuta, patka žličarka Anas clypeata, kržulja Anas*		2				Očuvana populacija i pogodna staništa za ptice močvarice tijekom preleta i zimovanja (vodena staništa s dostatnom vodenom i močvarnom vegetacijom,	očuvati povoljne stanišne uvjete vodenih i močvarnih staništa;

		crecca, zviždara Anas penelope, divlja patka Anas plathyrhynchos, patka pupčanica Anas querquedula, patka kreketaljka Anas strepera, glavata patka Aythya ferina, krunata patka Aythya fuligula, patka batoglavica Bucephala clangula, liska Fulica atra, šljuka kokošica Gallinago gallinago, oštrigar Haematopus ostralegus, crnorepa muljača Limosa limosa, mali ronac Mergus serrator, kokošica Rallus aquaticus, crna prutka Tringa erythropus, krivokljuna prutka Tringa nebularia, crvenonoga prutka Tringa						plićine) za održanje značajne brojnosti preletničkih i/ili zimujućih populacija i to ukupnu brojnost jedinki ptica močvarica kao i brojnost onih vrsta koje na području redovito obitavaju s >1% nacionalne populacije ili >2000 jedinki	

		totanus, vivak Vanellus vanellus, veliki pozviždač Numenius arquata, prugasti pozviždač Numenius phaeopus, zlatar pijukavac Pluvialis squatarola)							
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Alcedo atthis*	vodomar	1			Z	Očuvana populacija i staništa (estuariji, morska obala) za održanje značajne zimujuće populacije	radove uklanjanja drveća i šiblja provoditi samo ukoliko je protočnost vodotoka narušena na način da predstavlja opasnost za zdravlje i imovinu ljudi, a u protivnom ostavljati vegetaciju u prirodnom stanju;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Alectoris graeca*	jarebica kamenjarka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 400-800 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; ne ispuštati druge vrste roda Alectoris u prirodu; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; redovito održavati lokve u kršu;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Anthus campestris*	primorska trepteljka	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvoreni suhi travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 1000-2000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Aquila chrysaetos*	suri orao	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, planinski i kamenjarski travnjaci) za održanje	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti, te građevinske

								gnijezđenje populacije od 5-6 p.	radove od 1. siječnja do 31. srpnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Botaurus stellaris*	bukavac	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (močvare s tršćacima) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Bubo bubo*	ušara	1	G			Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 60-90 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Burhinus oedicnemus*	ćukavica	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;

								travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 60-120 p.	po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Calandrella brachydactyla*	kratkoprsta ševa	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 30-100 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Caprimulgus europaeus*	leganj	1	G			Očuvana populacija i staništa (garizi, mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom) za održanje gnijezdeće populacije od 400-700 p.	osigurati povoljan udio gariga; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Circaetus gallicus*	zmijar	1	G			Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci ispresijecani šumama, šumarcima, makijom ili garigom) za održanje gnijezdeće populacije od 12-15 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske aktivnosti te građevinske radove od 15. travnja do 15. kolovoza u krugu od 200-600 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Circus cyaneus*	eja strnjarica	1			Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta

								travnjaci,otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Dryocopus martius*	crna žuna	1	G			Očuvano populacija i stanište (šuma medunca na Tramuntani na otoku Cresu) za održanje gnijezdeće populacije od 1-2 p.	šumske površine u kojima obitava crna žuna, u raznodobnom gospodarenju te jednodobnom gospodarenju starosti iznad 60 godina, moraju sadržavati najmanje 10 m³/ha suhe drvne mase, a prilikom doznake obavezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde ptice dupljašice;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Egretta garzetta*	mala bijela čaplja	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (vodena staništa s dostatnom močvarnom vegetacijom) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Falco columbarius*	mali sokol	1			Z	Očuvana populacija i staništa (mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi

									povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Falco naumanni*	bjelonokta vjetruša	1	G			Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci za hranjenje i pogodna mjesta za gnjiježdenje) za održanje gnijezdeće populacije od 30-40 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; postavljati kućice za gniježđenje u cilju povećanja populacije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Falco peregrinus*	sivi sokol	1	G			Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (visoke stijene, strme litice) za održanje gnijezdeće populacije od 10-14 p.	ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 15. veljače do 15. lipnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Falco vespertinus*	crvenonoga vjetruša	1		P		Očuvana populacija i staništa (travnjaci,otvorena mozaična staništa) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na

									srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Gavia arctica*	crnogrli plijenor	1			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (duboke morske uvale, priobalno more) za održanje značajne zimujuće populacije	bez mjere;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Gavia stellata*	crvenogrli plijenor	1			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (duboke morske uvale, priobalno more) za održanje značajne zimujuće populacije	bez mjere;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Grus grus*	ždral	1		P		Očuvana populacija i pogodna staništa (vlažni travnjaci) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Gyps fulvus*	bjeloglavi sup	1	G			Očuvana populacija i staništa (okomite litice otoka nad morem za gniježđenje i	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; postaviti plutajuće oznake na 80 m udaljenosti od litica na kojima se nalaze

								ekstenzivi pašnjaci za hranjenje) za održanje gnijezdeće populacije od 110-130 p.	gnijezdilišta i/ili odmorišta bjeloglavih supova; u zoni od 80 m od litica na kojima se nalaze gnijezdilišta i/ili odmorišta bjeloglavih supova nije dopušteno zadržavanje plovila ni sidrenje, a brzina plovidbe ne smije biti veća od 5 čv; u zoni od 80 m od litica na kojima se nalaze gnijezdilišta i/ili odmorišta bjeloglavih supova nije dopušteno korištenje razglasa niti namjerno uznemiravanje vrste; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Ixobrychus minutus*	čapljica voljak	1		P		Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Ixobrychus minutus*	čapljica voljak	1	G			Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima) za održanje gnijezdeće populacije od 5-10 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Lanius collurio*	rusi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 6000-8000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;

HR1000033	Kvarnerski otoci	*Lanius minor*	sivi svračak	1	G			Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 10-20 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Lullula arborea*	ševa krunica	1	G			Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 400-700 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Pernis apivorus*	škanjac osaš	1		P		Omogućen nesmetani prelet tijekom selidbe	cilj se ostvaruje kroz provedbu mjera za druge vrste na području; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Pernis apivorus*	škanjac osaš	1	G			Očuvana populacija i pogodna struktura šuma za održanje gnijezdeće populacije od 10-12 p.	očuvati staništa; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Lymnocryptes minimus*	mala šljuka	2			Z	Očuvana populacija i staništa (muljevite i pješčane plićine,	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;

								slanuše, vlažni travnjaci) za održanje značajne zimujuće populacije	
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*	morski vranac	1	G			Očuvana populacija i staništa (strme stjenovite obale otoka; stjenoviti otočići) za održanje gnijezdeće populacije od 350-400 p.	ne posjećivati gnijezdilišne otoke u u razdoblju gniježđenja od 1. siječnja do 31. svibnja; provoditi smanjivanje brojnosti (eradikaciju) štakora i mačaka na gnijezdilištima;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Porzana parva*	siva štijoka	1		P		Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Porzana porzana*	riđa štijoka	1		P		Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Sterna albifrons*	mala čigra	1	G			Očuvana populacija i staništa (otočići s golim travnatim ili šljunkovitim površinama) za održanje gnijezdeće populacije od 5-8 p.	ne posjećivati gnijezdilišne otoke u razdoblju gniježđenja od 20. travnja do 31. srpnja; smanjiti populaciju galeba klaukavca na otocima na kojima gnijezde čigre ili je zabilježen pad njihove brojnosti; provoditi smanjivanje brojnosti (eradikaciju) štakora i mačaka na gnijezdilištima;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*Sterna hirundo*	crvenokljuna čigra	1	G			Očuvana populacija i staništa (otočići s golim travnatim ili šljunkovitim površinama) za održanje gnijezdeće populacije od 42-50 p.	ne posjećivati gnijezdilišne otoke u razdoblju gniježđenja od 20. travnja do 31. srpnja; smanjiti populaciju galeba klaukavca na otocima na kojima gnijezde čigre ili je zabilježen pad njihove brojnosti; provoditi smanjivanje brojnosti (eradikaciju) štakora i mačaka na gnijezdilištima;

HR1000033	Kvarnerski otoci	*Sterna sandvicensis*	dugokljuna čigra	1			Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (duboke morske uvale, priobalno more) za održanje značajne zimujuće populacije	bez mjere;
HR1000033	Kvarnerski otoci	*značajne negnijezdeće (selidbene) populacije ptica (kokošica Rallus aquaticus)*		2				Očuvana populacija i staništa (močvarna staništa s gustim tršćacima) za održanje značajne preletničke i zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete močvarnih staništa;

13. Obilježja utjecaja na područja ekološke mreže

13.1. Metodologija procjene utjecaja

Plan predstavljaju skup pojedinih razvojne mjera i operacija čiji utjecaj nije moguće detaljno i točno procijeniti s obzirom da one ne sadrže konkretne zahvate i njihova obilježja. S obzirom da nije moguće precizno odrediti intenzitet i značajnost utjecaja na određena područja ekološke mreže, procjena mogućih utjecaja izvršena je prema opisu mjera i operacija te predviđenim područjima ulaganja, a posebno su označena područja ulaganja za koje se procjenjuje da je moguće da će doći do utjecaja (*). Mjere i operacije za koje postoji mogućnost kumulativnih utjecaja, a na temelju procjene mogućih pojedinačnih utjecaja na područja EM su posebno izdvojene te su opisani mogući rizici.

Mogući utjecaji na ekološku mrežu procijenjeni su metodologijom opisanom Priručnikom za ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, 2016.). Za sve prostorne analize korišteni su GIS alati. Dodatno, korišteni su sljedeći izvori podataka: Karta prirodnih, polu prirodnih i kopnenih ne-šumskih staništa (2016), Karta kopnenih staništa na području obuhvata predloženog zahvata (2004), Corine Land Cover, važeći pravilnici i podaci o ciljevima očuvanja (Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže („Narodne novine“ br. 25/20 i 38/20), Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže („Narodne novine“ br. 111/20) https://www.dropbox.com/sh/3r4ozk30a21xzdz/AADuvuru1itHSGC_msqFFMAMa?d+1=0&preview=Ciljevi_ocuvanja_23102023.xlsx).

Za izražavanje značajnosti utjecaja preporučuje se koristiti jednostavnu skalu za ocjenu s pet vrijednosti od +2 (značajno pozitivno djelovanje) do -2 (značajni negativni utjecaj). Svaka mjera iz Plana razvoja i operacija iz Teritorijalne strategije koja potencijalno može imati utjecaj na područja ekološke mreže ocijenjena je jednom od ovih vrijednosti prema sljedećoj tablici (Tablica 13.1):

Tablica 13.1 Skala za izražavanje značajnosti utjecaja

Vrijednost	Opis	Pojašnjenje opisa
-2	Značajni negativni utjecaj (neprihvatljiv i štetni utjecaj)	Značajno ometanje ili uništavanje staništa ili vrsta; značajne promjene ekoloških uvjeta stanišnih tipova ili vrsta, značajni utjecaj na stanišne tipove ili prirodni razvoj vrsta. Značajni negativni utjecaji moraju biti smanjeni primjenom mjera ublažavanja, na razinu ispod praga značajnosti. Ukoliko to nije moguće, zahvat se mora odbiti kao neprihvatljiv.
-1	Negativni utjecaj koji nije značajan	Ograničeni/umjereni/neznačajni/zanemarivi negativni utjecaj Umjereno negativan utjecaj na stanišni tip ili populaciju vrsta; umjereno remećenje ekoloških uvjeta stanišnih tipova ili vrsta; rubni utjecaj na stanišne tipove ili prirodni razvoj vrsta. Eliminiranje odnosno ublažavanje utjecaja moguće je primjenom predloženih mjera ublažavanja.

		Provedba zahvata je moguća.
0	Nema utjecaja	Zahvat nema nikakav vidljivi utjecaj.
+1	Pozitivno djelovanje koje nije značajno	Umjereno pozitivno djelovanje na stanišne tipove ili populacije; umjereno poboljšanje ekoloških uvjeta stanišnih tipova ili vrsta; umjereni pozitivni utjecaj na stanišne tipove ili prirodni razvoj vrsta.
+2	Značajno pozitivno djelovanje	Značajno pozitivno djelovanje na stanišne tipove ili populacije; značajno poboljšanje ekoloških uvjeta stanišnih tipova ili vrsta, značajno pozitivno djelovanje na stanišne tipove ili prirodni razvoj vrsta.

Ako nije moguće ublažiti potencijalne značajne negativne utjecaje s ocjenom -2 ispod razine značajnosti, iz dokumentacije se treba izuzeti takva mjera ili operacija.

13.2. Opis utjecaja na ekološku mrežu

13.2.1. Mogući pojedinačni utjecaji

Gubitak staništa

Planske mjere kojima je planirana izgradnja može dovesti do gubitka dijela ciljnih staništa POVS, ciljnih vrsta POVS vezanih za određena staništa te staništa ciljnih vrsta ptica POP što može utjecati na brojnost i održivost populacija unutar područja ekološke mreže. Aktivnosti izgradnje mogu dovesti do gubitka raznolikosti biljnih i životinjskih vrsta.

Fragmentacija staništa

Osim direktnog gubitka, izgradnja objekata i infrastrukture može dovesti do fragmentacije staništa ciljnih vrsta ekološke mreže što može otežati normalno kretanje i migracije jedinki, a posljedično može dovesti do izolacije pojedinih populacija. Navedeno može rezultirati smanjenjem genetske raznolikosti i povećanjem ranjivosti populacija na bolesti i promjene u okolišu, otežati kretanje organizama prema područjima s povoljnijim uvjetima za opstanak zbog klimatskih promjena te može smanjiti sposobnost populacija da se prilagode brzim promjenama u okolišu. Rubni dijelovi fragmentiranih staništa često imaju specifične uvjete, a mogu uključivati povećanu izloženost invazivnim vrstama, promjene u mikroklimi te veću izloženost ljudskim aktivnostima.

Promjena stanišnih uvjeta – uznemiravanje ciljnih vrsta

Za vrijeme izgradnje koja je planirana pojedinim mjerama Plana očekuje se povećana razina buke uslijed izvođenja radova i kretanja radnih strojeva i mehanizacije, povećana količina prašine te može doći do povećanja razine svjetlosnog onečišćenja. Promjene stanišnih uvjeta mogu uključivati smanjenje dostupnosti ključnih resursa poput hranjivih tvari, hrane, vode i skloništa što može utjecati na reprodukciju i opstanak ciljnih vrsta. Do promjene stanišnih uvjeta može doći u rubnim dijelovima fragmentiranih staništa, staništima koja se nalaze u blizini područja izgradnje objekata i infrastrukture te staništima ovisnim o promjenama vodnog režima.

Širenje invazivnih vrsta

Promjene u stanišnim uvjetima mogu pogodovati širenju invazivnih vrsta koje se mogu brže prilagoditi novonastalim uvjetima što može postati ozbiljan izazov za opstanak autohtonih vrsta.

Nekontrolirani događaj

Za vrijeme izgradnje može doći do onečišćenja voda i tla. Onečišćenje tla može nastati uslijed prosipanja materijala s vozila na kolnike prometnica i područje gradilišta. Za vrijeme kiše blato s gradilišta može dospjeti na prometnice i u vodotokove. Daljnje onečišćenje voda i tla može nastati u slučaju odlaganja viška iskopa, neupotrijebljenog i otpadnog materijala na tlo koje nije službeno predviđeno za odlaganje. Onečišćenje također može nastati i uslijed primjene gradiva topivih u vodi, ako takva gradiva sadrže štetne tvari, kao i od raznih vrsta otpada koji se stvara na gradilištu. Otpad koji nastaje tijekom građenja, kao što je višak iskopa, otpad betona, drveta i drugih materijala, zatim ambalaža i ambalažni otpad, može imati utjecaj i na onečišćenje površinskih i podzemnih voda.

U tablicama u nastavku (Tablica 13.2 i Tablica 7.10.) prikazani su mogući utjecaji Plana na područja ekološke mreže.

Tablica 13.2 Mogući utjecaj posebnih ciljeva i mjera Plana razvoja

Naziv Posebnog cilja	Mjere i opis mjera	Opis utjecaja	Ocjena utjecaja	Ocjena utjecaja uz primjenu mjera ublažavanja
PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije	**1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture:** Analiza stanja i potreba za poduzetničkom infrastrukturom u Županiji, utvrđivanje prioriteta potpora poduzetništvu te izrada cjelovitog programa za poboljšanje postojećih i pokretanje novih aktivnosti za razvoj poduzetništva. Jačanje poduzetničke infrastrukture umjerene na poduzetnike početnike Jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija odnosno osposobljavanje poduzetničke i tehnološke infrastrukture za pružanje naprednih savjetodavnih usluga poduzetnicima Poduzetničke zone – razrada i provedba programa za razvoj zona koje planira Županija u suradnji s JLS radi privlačenja ciljanih investitora. Formiranje mreže potpornih poduzetničkih institucija sa svrhom brže i kvalitetnije razmjene informacija, povezivanje i razmjena iskustava sa sličnim institucijama u Županiji, susjednim županijama i šire. Promocija korištenja znanja i inovacija i njihove komercijalizacija te digitalizacija poslovanja u sektorima koji su strateški važni za županiju. Suradnja sa županijskim i ostalim istraživačkim i visokoškolskim ustanovama, povezivanje sa znanstveno-obrazovnim institucijama. Poticanje i organizacija događanja koji imaju za cilj edukaciju o tehnološkim dostignućima u sektorima koji su strateški važni za županiju. Analiza tehnoloških profila tvrtki i njihovih razvojnih potreba. Izrada strategije razvoja tehnoloških institucija, izrada planova i programa za uspostavu i njihovo korištenje Razvoj i promocija e-usluga za poduzetnike Poticanje na sudjelovanje gospodarskih subjekata na jedinstvenom digitalnom tržištu EU	Izgradnja novih poduzetničkih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici poduzetničke zone. Izgradnja generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti navedeni građevinski otpad. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te može negativno utjecati u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja onečišćenih otpadnih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	0

	Podrška/ potpora obrazovnim programima i dodatnim aktivnostima koje se odnose na obrazovanje i stjecanje kompetencija za poduzetništvo na svim razinama formalnog i neformalnog obrazovanja, za sve nositelje obrazovnih programa (obrazovne institucije, komore, udruženja obrtnika i druga udruženja poduzetnika, organizacije civilnog društva i dr) Podrška/potpora obrazovnim i poduzetničkim institucijama za provođenje transfera znanja za krajnje korisnike Provedba projekata osnaživanja, prekvalifikacije, obrazovanja za nove tehnologije i stjecanje dodatnih vještina i kompetencija za poduzetnike, zaposlene i nezaposlene Subvencioniranje poduzetničke edukacije i cjeloživotnog obrazovanja kroz potpore male vrijednosti			
	1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija: Potpora/promocija uvođenja „zelenijih“ tehnologija i sustava u poslovanje (osuvremenjivanjem proizvodnih jedinica i uvođenjem novih sustava poslovanja) Potpora poduzetnicima u povećanju energetske učinkovitosti (gradnjom ekološki neutralnijih objekata, obnovom postojećih objekata…) Promocija uvođenja IKT u poslovanje (implementacija BI i CRM sustava) Potpora poduzetnicima u prelasku na ekološki prihvatljivije izvore energije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…)	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO_2 otiska i smanjenje korištenja papira što predstavlja pozitivan utjecaj.	+1	Mjere nisu potrebne
	1.3. Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ: Izrada analize o mogućnostima za ulaganje u županijsko gospodarstvo. Izrada baze neiskorištenih potencijala Ličko-senjske županije Analiza lokalnih zapreka za ulaganje. Objedinjavanje relevantnih informacija za ulagače na jednoj lokaciji. Edukacija i obuka osoba zaduženih za rad s potencijalnim investitorima Izrada „ponudbenih“ materijala za investitore. Prezentacija i marketing LSŽ na sajmovima za potencijalne investitore u zemlji i inozemstvu	Komparativne prednosti kao što su geografska pozicija, dobra cestovna povezanost s cijelom obalom i kontinentom su postojeće te se radi o administrativnim i organizacijskim promotivnim aktivnostima čijom provedbom se ne očekuje utjecaj na EM.	0	Mjere nisu potrebne

	Koordiniranje programa rada institucija u Županiji i državnih institucija. Trajna pažnja na potrebi racionalnog korištenja resursa županije, posebno kod eksploatacije prirodnih resursa i drugih investicija koje mogu imati i negativan učinak (npr. eksploatacija mineralnih sirovina, pogoni u blizini zaštićenih područja, poljoprivrednog zemljišta i slično). Posjet potencijalnim investitorima u njihovim zemljama i prezentacija mogućnosti ulaganja u županiju Suradnja sa susjednim županijama.			
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	**2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove:** Uspostava Info točke za ekološku poljoprivredu u Upravnom odjelu za poljoprivredu. Izrada detaljnog Akcijskog plana za povećanje udjela ekološke poljoprivrede do 2030. godine. Zaštita poljoprivrednog i šumskog zemljišta od gubitaka (prenamjenom, erozijom i sl.) i degradacije smanjenjem njegove proizvodne sposobnosti (pada sadržaja organske tvari, hranjiva, zakiseljavanja, kontaminacije teškim metalima i sl.) Provedba projekta komasacije i navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta Sufinanciranje troškova okrupnjavanja poljoprivrednog i šumskog zemljišta Provedba regionalizacije poljoprivredne proizvodnje (optimalno korištenje prirodnih značajki poljoprivrednog zemljišta) Aktivacija neobrađenog i zapuštenog poljoprivrednog zemljišta. Izrada smjernica za zelenu javnu nabavu ekološke hrane. Poticanje udruživanja ekoloških proizvođača, potpore njihovim udrugama i zadrugama te udrugama ekoloških potrošača. Potpora sustavu Lika Quality. Osiguranje stabilnog lokalnog tržišta i zamjena namirnica u javnim kuhinjama onima iz ekološke proizvodnje. Razvoj kratkih opskrbnih lanaca što će doprinijeti povećanju kvalitete hrane u javnim kuhinjama, razvoju lokalne proizvodnje i smanjenju troškova i ekološkog utjecaja distribucije poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Povećanje prodaje i dohotka putem promocije alternativnih prodajnih kanala (posebna prodajna mjesta, kiosci, trgovine na	Komasacija može promijeniti izgled krajobraza s obzirom da se radi o okrupnjivanju manjih parcela i uspostavu većih poljoprivrednih površina što može imati negativan utjecaj na ekosustave i bioraznolikost u smislu gubitka raznolikosti staništa, odnosno može smanjiti dostupnost specifičnih staništa za pojedine ciljne vrste, posebice linearnih staništa i mikrostaništa (živice, šumarci, suhozidi i kamene gomile, lokve u kršu). Veće poljoprivredne parcele često podrazumijevaju intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju što može rezultirati povećanom uporabom pesticida i gnojiva, što može imati negativan utjecaj na staništa, prvenstveno onečišćenjem tla i voda. Ako se komasacija provodi uzimajući u obzir načela održivog korištenja tla, može pridonijeti smanjenju pritiska na tlo i očuvanju njegove plodnosti. Međutim, nepravilna primjena može rezultirati degradacijom tla i smanjenjem biološke aktivnosti. Komasacija može utjecati na hidrološki režim, uključujući promjene u odvodnji (melioracija) i upravljanju vodnim resursima, a moguća je povećana erozije te promjene u vodnom režimu. Izgradnjom infrastrukture sustava navodnjavanja može doći do negativnog utjecaja na ciljne vrste, staništa i ciljeve očuvanja. Sustavi navodnjavanja često koriste veće količine vode, što može imati negativan utjecaj na lokalne vodne resurse pa tako zahvaćanje određenih količina vode može dovesti do smanjenja razine podzemnih voda, isušivanja vlažnih i vodenih staništa te posljedično do ugrožavanja ekosustava ovisnih o vodi i utjecaja na ciljne vrste, staništa i ciljeve očuvanja. Osim navedenog, korištenje sustava navodnjavanja može utjecati na kvalitetu vode gdje	-1	0

	OPG-ima, lokalni sajmovi, eko štandovi na tržnicama i/ili eko tržnice, zelene eko košare, sustav kućnih dostava i sl.) Razvijena prikladna tržišna infrastruktura kroz partnerstvo trgovaca, proizvođača i prerađivača. Dostupnost eko hrane u restoranima, hotelima, objektima seoskog turizma i sl. Podizanje svijesti potrošača o dobrobiti takvih proizvoda Potpora poduzetnicima vezanim za djelatnost šumarstva (zadržavanje sekundarne i tercijarne obrade drveta na području županije kako bi se omogućila izrada proizvoda s većom dodanom vrijednošću) Potpora razvoju mljekarstva i s njim vezane prerađivačkih djelatnosti	onečišćivači iz gnojiva i pesticida mogu dospjeti u površinska i podzemna vodna tijela, što može uzrokovati onečišćenje voda te pogoršati stanje vodnih tijela, odnosno može narušiti kvalitetu staništa. Klimatske promjene mogu utjecati na dostupnost vode te bi u budućnosti mogle biti potrebne prilagodbe u sustavima navodnjavanja kako bi se održala poljoprivredna produktivnost. Također, ako sustav navodnjavanja koristi električnu energiju, može pridonijeti emisijama stakleničkih plinova, posebno ako ta energija potječe iz fosilnih goriva. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		
	2.2. Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija: Potpora/promocija uvođenja „zelenijih“ tehnologija i sustava u poslovanje (osuvremenjivanjem proizvodnih jedinica i uvođenjem novih sustava poslovanja) Potpora poduzetnicima u povećanju energetske učinkovitosti (gradnjom ekološki neutralnijih objekata, obnovom postojećih objekata…) Promocija uvođenja IKT u poslovanje (implementacija BI i CRM sustava) Potpora poduzetnicima u prelasku na ekološki prihvatljivije izvore energije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) Potpora poduzetnicima i poljoprivrednicima za korištenje ekološki prihvatljive ambalaže. Pružanje savjetodavnih i stručnih usluga poduzetnicima, obrtnicima i poljoprivrednicima Pregled i preporuke mogućih izvora financiranja Istraživanje i razvoj rješenja čijom primjenom bi se učinkovitije koristila energija i obnovljivi izvori energije Promocija projekata povećanja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Potpora u razvoju i provedbi programa edukacije za poljoprivrednike vezano za ekološku proizvodnju i integriranu poljoprivredu. Razvoj i primjena svih dostupnih tehničkih i tehnoloških pomagala i sustava proizvodnje s ciljem povećanja proizvodnje, zaštitu	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) te „zelene“ tehnologije mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, što predstavlja pozitivan utjecaj, dok digitalizacija, savjetodavne usluge, promotivni i edukacijski programi predstavljaju administrativne i organizacijske aktivnosti te se ne očekuje utjecaj.	+1	Mjere nisu potrebne

	prirode i okoliša, smanjenje utjecaja klimatskih promjena na poljoprivrednu proizvodnju, racionalizaciju troškova proizvodnje, prerade i distribucije proizvoda kao i umrežavanje svih ključnih dionika ruralnog razvoja (proizvođača, dobavljača, potrošača). Promicanje i edukacija o primjeni digitalnih rješenja s ciljem unapređenja poljoprivredne proizvodnje i plasmana poljoprivrednih proizvoda			
	2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ: Provedba i implementacija znanstvenih i stručnih istraživanja koja imaju za cilj povećanje konkurentnosti poljoprivrednih i šumarskih gospodarstava Edukacija i stručno osposobljavanje za rad u poljoprivredi i šumarstvu Organizacija i provedba ocjenjivanja kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda Izgradnja znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje Pozicioniranje Županije kao ekološki orijentirane sredine Brendiranje lokalnih proizvoda korištenjem znakova kvalitete Potpora poljoprivrednicima u korištenju nusproizvoda ovčarske proizvodnje (vuna)	Izgradnjom novih –znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje unutar granica obuhvata područja EM može doći do negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM zbog trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane ciljne vrste te uznemiravanjem ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture ako se nalazi unutar područja EM ili u njegovoj neposrednoj blizini. Izgradnja generira i određene količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti navedeni građevinski otpad. Negativan utjecaj moguć je i u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	0
	2.4. Potpora razvoju akvakulture: Izrada akcijskog plana razvoja akvakulture mapiranjem i definiranjem pogodnih površina (morskih i slatkovodnih) Privlačenje ulagača Promotivne aktivnosti za razvoj akvakulture Institucionalna potpora potencijalnim ulagačima	Općenito se izradom plana razvoja akvakulture kartiranjem i definiranjem pogodnih površina mogu očekivati indirektni pozitivni utjecaji na bioraznolikost i staništa (prvenstveno na priobalna i površinska vodna tijela) te time i na EM, ako se zone pogodne za razvoj akvakulture odrede na način da budu održive. U slučaju da su površine planirane unutar područja ekološke mreže ili u njenoj blizini, moguć je negativan utjecaj u smislu promjene stanišnih uvjeta. Uzgojni sustavi mogu generirati otpadne tvari kao što su amonijak, nitriti i fosfati koji mogu dovesti do onečišćenja priobalnog ili površinskog vodnog tijela na kojem je planiran uzgoj te tako i do lošije kakvoće vode. Moguć je i negativan utjecaj na područja ekološke mreže ako se nalaze nizvodno od planiranih površina akvakulture utjecajem na površinska vodna tijela ili na područja uz priobalna vodna tijela (ovisno o smjeru morskih struja). Moguća je i interakcija s divljim populacijama; u slučaju da uzgojene jedinke pobjegnu iz područja uzgoja mogu utjecati na	-2	0

		divlje populacije ciljnih vrsta svojim prisustvom, bolestima ili kompeticijom za hranu i životni prostor te može doći do križanja uzgojnih i divljih vrsta što sve može dovesti do disbalansa u postojećim ekosustavima te ugroziti autohtone ciljne vrste. Također za kontrolu bolesti i parazita te za poticanje rasta jedinki mogu se koristiti kemikalije i lijekovi koji mogu imati negativne utjecaje na ciljeve očuvanja. Ostale aktivnosti su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na područja EM.		
PC 3 - Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	**3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa):** Pružanje savjetodavnih i stručnih usluga poduzetnicima, obrtnicima, poljoprivrednicima i kućanstvima Pregled i preporuke mogućih izvora financiranja Istraživanje i razvoj rješenja čijom primjenom bi se učinkovitije koristila energija i obnovljivi izvori energije Promocija projekata povećanja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Sufinanciranje ugradnje fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva) u stambene objekte Sufinanciranje drugih oblika energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u stambenim objektima Integralna obnova zgrada po nZEB standardu (kojom se osim građevinskih zahvata podrazumijeva i rekonstrukcija kotlovnica na biomasu ili primjena geotermalnih dizalica topline, mehanička ventilaciju sa rekuperacijom te rekonstrukcija unutarnje rasvjete); Izgradnja i dogradnja svih potrebnih kapaciteta u obrazovanju i zdravstvu (kao i ostalih zgrada javne namjene) po nZEB standardu; Povećanje udjela OIE (primarno ugradnjom kotlova na biomasu, dizalica topline i fotonaponskih sustava); Grupiranje manjih investicijskih projekata u strateške kapitalne projekta sa svrhom smanjenja udjela razvojnih i transakcijskih troškova projekata, umanjenja rizika te povećanja tržišne atraktivnosti za privatne investitore;	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na područja EM može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture čime može doći do gubitka staništa (izgradnjom sunčanih elektrana, hidroelektrana, vjetroagregata), do fragmentacije staništa (izgradnjom prateće infrastrukture) ili do promjene stanišnih uvjeta (promjene vodnog režima).. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova. Ugradnja OIE i energetski učinkovitih sustava može smanjiti ovisnost o konvencionalnim izvorima energije, čime se smanjuje potreba za eksploatacijom fosilnih goriva. Potrebno je razmotriti održivost materijala koji će se koristiti u izgradnje i procesa proizvodnje, a u slučaju korištenja biomase, potrebno je koristiti biomasu iz održivih izvora. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-2	+1

	Korištenje alternativnih modela nabave, odnosno kombiniranog financiranja projekata, kojima se omogućuje sudjelovanje privatnih investitora kroz modele javno-privatnog partnerstva (JPP) ili ugovora o energetskom učinku (EPC). Izgradnja sustava područnog grijanja i hlađenja; Sustavno gospodarenje energijom; Praćenje i analiza potrošnje energije u županijskim zgradama; Provedba energetskih pregleda zgrada i pribavljanje energetskih certifikata zgrada; Organizacija obrazovnih radionica o načinima uštede energije. Određivanje zona ugradnje rasvjete kao i tehničkih parametara rasvjete; Planiranje provedbe mjera zaštite od svjetlosnog onečišćenja.			
	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava): Identifikacija i mapiranje deficitarnih dijelova sustava (nepostojeći ili nedovoljni kapaciteti vodovodne mreže) Provedba projekata izgradnje vodocrpilišta u skladu s definiranim potrebama Provedba projekata proširenja vodovodne infrastrukture u skladu s definiranim potrebama Osuvremenjivanje/uvođenje sustava kontrole vodovodne infrastrukture (potrošnja, gubici mreže…) Izrada planske, studijske i projektne dokumentacije za izvođenje objekata i uređaja zbrinjavanja komunalnih otpadnih voda. Jačanje kapaciteta odgovornih institucija za rad i održavanje sustava, usklađenje razvoja sustava zbrinjavanja komunalnih otpadnih voda s razvojem sustava vodoopskrbe Rekonstrukcija i dogradnja postojećih, izgradnja novih te održavanje sustava zbrinjavanja komunalnih otpadnih voda Priprema projekata i dokumentacije sustava zbrinjavanja komunalnih otpadnih voda za sufinanciranje iz fondova EU Poticanje industrijskih i komunalnih korisnika na smanjenje iskorištavanja vode i na investiranje u postupke štednje pitke vode, odnosno ponovno korištenje otpadnih voda i oborinskih voda Uskladiti izgradnju sustava odvodnje komunalnih otpadnih voda sa sustavom vodoopskrbe, kako bi se izbjeglo prekomjerno	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način direktno utjecati na ciljeve očuvanja područja EM. Tijekom izgradnje vodocrpilišta može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu ili utjecaj na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela iz kojeg se zahvaća voda. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na ciljne vrste i staništa te ciljne vrste ptica koje su vezane za staništa uz gradilište. Općenito izgradnjom novih objekata (vodospremnika i crpnih stanica), pristupnih prometnica te cjevovoda u sustavima vodoopskrbe i odvodnje može doći gubitaka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta unutar područja EM, međutim radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj na područja EM. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	+1

	stvaranje komunalnih otpadnih voda bez odgovarajućeg sustava zbrinjavanja i pročišćavanja Jačanje kapaciteta odgovornih institucija za rad i održavanje sustava vodoopskrbe.			
	3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe): Izgradnja i opremanje logističko-distributivnih centara za poljoprivredne i šumske proizvode Potpora projektima korištenja nusproizvoda šumarske proizvodnje za energetske potrebe Edukacija poljoprivrednika o učinkovitijem upravljanju resursima	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture unutar granica obuhvata područja EM može doći do negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM zbog trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane ciljne vrste te uznemiravanjem ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture ako se nalazi unutar područja EM ili u njegovoj neposrednoj blizini. Izgradnja generira i određene količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Također može doći do negativnog utjecaja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Korištenje nusproizvoda šumarske proizvodnje za energetske potrebe može imati negativan utjecaj na ciljeve očuvanja zbog mogućih emisija štetnih tvari u okoliš. Dodatan negativan utjecaj moguć je i korištenjem šumske biomase, u slučaju da dolazi iz šumskih ekosustava unutra područja EM kojima se ne gospodari na održiv način. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	0
	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa: Izgradnja, adaptacija i sanacija prometne infrastrukture različite namjene na ruralnom području (nerazvrstane ceste, ceste pod upravom županije i JLS) Subvencioniranje ponuditelja (prijevoznika) i korisnika (stanovništvo županije) usluga linijskog prometa Edukacija stanovništva o prednostima zajedničkog transporta Unaprjeđenje županijskog javnog linijskog i integriranog javnog linijskog (cestovnog i željezničkog) prijevoza putnika, vodeći računa o održivosti prostorne mreže naselja Uvođenje i unapređenje javnog prijevoza u ruralnim područjima i prigradskim naseljima Izrada planske, studijske i projektne dokumentacije za organizaciju i implementaciju projekta integriranog prijevoza putnika (prometni	Izgradnja linijske prometne infrastrukture može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način utjecati na ciljeve očuvanja područja EM. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, a u slučaju izgradnje u moru može doći do i podizanja sedimenta, što može imati negativan utjecaj na ciljne	-2	0

	savez, tarifna unija, automatska naplata i kontrola karata, informiranje putnika, inteligentno upravljanje prometom i dr.) Izrada dokumentacije, rekonstrukcija i izgradnja prometne infrastrukture (svih vrsta i razina) radi osiguranja odgovarajuće kvalitete i odgovarajuće prometne dostupnosti Rekonstrukcija nerazvrstanih prometnica i sanacija klizišta Priprema projekata prometne infrastrukture i dokumentacije za sufinanciranje iz fondova EU. Unaprjeđenje kvalitete i sigurnosti cesta sa pripadajućim objektima na području Županije Izrada, planske, studijske i projektne dokumentacije, te poticanje ulaganja i izgradnja infrastrukture ostalih oblika prometa za koje postoje kapaciteti na području Županije (riječni, zračni, biciklističke staze, žičara, i dr…)	vrste i staništa te ciljne vrste ptica koje su vezane za staništa uz gradilište. Planiranje cestovnih koridora unutra područja ekološke mreže trebalo bi uključivati uspostavu prolaza za divlje životinje, izgradnju propusta te ostale odgovarajuće mjere kako bi se smanjili negativni utjecaji na područja EM. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Također može doći do negativnog utjecaja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		
PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma	**4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ:** Uvođenje strukturnih promjena u turizam, kulturu te malo i srednje poduzetništvo. Zaštita i korištenje prirodnih vrijednosti u svrhu turizma i rekreacije te kao resursa tradicionalne poljoprivrede. Promocija prirodnih vrijednosti kroz održivu turističku ponudu i ostale oblike održivog gospodarstva Promocija i interpretacija prirodne baštine korištenjem IKT Očuvanje identiteta i tradicijskih vrijednosti Potpora jačanju vidljivosti nedovoljno iskorištenih turističkih potencijala županije Potpora razvoju cjelogodišnjeg turizma Potpora razvoju kontinentalnog turizma (avanturistički turizam, planinarenje, različite vrste cikloturizma i sl.)	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na područja EM.	0	Mjere nisu potrebne
	4.2. Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje: Edukacija poljoprivrednika o integriranoj proizvodnji Potpora prelasku OPG-ova na ekološku proizvodnju Potpora udruživanju OPG-ova	Radi se o edukacijskim i administrativnim aktivnostima kojima nije predviđena izgradnja te se ne očekuje utjecaj na EM.	0	Mjere nisu potrebne
	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje: Unapređenje upravljanja zaštićenim županijskim proizvodima Povećanje broja proizvoda koji nose oznaku kvalitete Stvaranje inovativnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru ne očekuju se utjecaji na područja EM.	0	Mjere nisu potrebne

	Povećanje dohotka poljoprivrednika kroz proizvode s dodanom vrijednošću Podizanje svijesti potrošača o dobrobiti takvih proizvoda Promicanje baštine i tradicijskih vrijednosti Županije Povezivanje kulturnih manifestacija sa subjektima koji se bave tradicijskom proizvodnjom			
	4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000: Izrada planova upravljanja, uspostava informacijskih sustava te osiguravanje savjetodavne i financijske pomoći u osmišljavanju i provedbi razvojnih projekata. Potpora raznim oblicima aktivnosti svih zainteresiranih sudionika u zaštiti i održivom korištenju prirode i prirodnih vrijednosti Poboljšanje identifikacije, valorizacije i interpretacije postojeće prirode i prirodnih vrijednosti u svrhu zaštite i održivog razvoja Suradnja Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode LSŽ s drugim institucijama, JLS, udrugama i korisnicima prostora Izrada posebnih stručnih podloga, studija nosivih kapaciteta i dr. Poticati inovativne oblike prezentacije prirode i prirodnih vrijednosti (npr. korištenje IKT u prezentaciji, interpretaciji, edukaciji i sl.) Potpora suradnji inicijativama u zaštiti prirode i suradnji s znanstvenim ustanovama, sufinanciranje programa i projekata koje provode znanstvene ustanove iz područja zaštite okoliša i prirode, izravne akcije u provedbi zaštite okoliša i prirode Uspostava novih i kvalitetno upravljanje postojećim zaštićenim dijelovima prirode Monitoring zaštićenih prirodnih vrijednosti (vrsta i staništa) Inventarizacija i valorizacija zaštićenih prirodnih vrijednosti Zaštita i očuvanje zaštićenih područja te zaštićenih vrsta i staništa Održavanje zaštićenih područja u skladu s njihovom kategorijom zaštite te ekološke mreže prema ciljevima očuvanja Provođenje manifestacija i aktivnosti promicanja zaštite prirode u suradnji s JLS, institucijama, nevladinim organizacijama i korisnicima prostora Aktivnosti poboljšanja znanja o stanju bioraznolikosti	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a prvenstveno su usmjerene na poboljšanje zaštite prirode (zaštićena područja prirode, područja Natura 2000) očekuju se pozitivni utjecaji na područja EM. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	0

PC 5 - Pametni gradovi i sela	**5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta:** Ulaganje u mrežu za širokopojasni internet	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka staništa, promjene stanišnih uvjeta za ciljne vrste i/ili fragmentacije staništa u slučaju da je navedena infrastruktura planirana unutar područja EM. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji točan utjecaj na okoliš se još ispituje (npr. navigacija, komunikacija). Dakle postavljanje navedene infrastrukture može imati negativan utjecaj na područja EM ako se ne poduzmu odgovarajuće mjere zaštite, uključujući identifikaciju i zaštitu ciljnih vrsta i staništa, ciljnih vrsta ptica te ciljeva očuvanja područja EM.	-1	0
	5.2. Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima: Poticati aktivnosti kroz korištenje digitalnih alata, kao što su, primjerice e-zdravlje, internetsko obrazovanje, mobilnost tj. bolja povezanost s malim gradovima i većim gradskim središtima, lokalna proizvodnja energije – prijelaz na nisko ugljično, kružno gospodarstvo, bolje usluge za stanovništvo i poduzetništvo, bolji pristup poslovima, bolja rješenja za okoliš (zelenije i zdravije društvo) itd. Izrada Akcijskog plana razvoja pametnih sela do 2030. godine. Poticanje socijalnih inovacija u ruralnim uslugama (mobiliziranje javnog i privatnog financiranja) Poticanje usvajanja novih znanja i vještina svih dionika socio-ekonomskog razvoja sela, uključujući digitalne vještine i pismenost Ulaganja u zelene izvore energije na područjima s nerazvijenom infrastrukturom	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne te ne predstavljaju novu izgradnju u prostoru, a orijentirane su na zelene tehnologije, bolju energetsku učinkovitost i korištenje digitalnih alata, očekuje se smanjenje dosadašnjeg negativnog utjecaja, odnosno očekuju se pozitivni utjecaji na područja EM.	+1	Mjere nisu potrebne
PC6 - Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	**6.1. Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja:** Mapiranje deficitarnih zanimanja. Subvencioniranje putnih troškova. Prednost u ostvarivanju prava na smještaj (učenički domovi). Poticanje pokretanja obrazovnih programa za deficitarna zanimanja. Povezivanje poduzetnika s učenicima koji se školuju za deficitarna zanimanja.	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na EM.	0	Mjere nisu potrebne

	6.2. Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja: Mapiranje deficitarnih zanimanja. Subvencioniranje putnih troškova. Subvencioniranje smještaja (studentski domovi). Stipendiranje studenata s područja LSŽ. Povezivanje poduzetnika sa studentima koji se školuju za deficitarna zanimanja.	S obzirom da se radi o administrativnim i financijskim aktivnostima, ne očekuje se utjecaj na EM.	0	Mjere nisu potrebne
	6.3. Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine: Mapiranje deficitarnih zanimanja. Subvencioniranje putnih troškova i verificiranih stručnih osposobljavanja. Poticanje pokretanja obrazovnih programa za deficitarna zanimanja i zanimanja prilagođenih današnjim zahtjevima tržišta. Povezivanje poduzetnika s osobama koji se školuju za deficitarna zanimanja.		0	Mjere nisu potrebne
	6.4. Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja: Ulaganja u obnovu, izgradnju i opremanje infrastrukture predškolskog odgoja, osnovnoškolskog, i srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja Izgradnja i opremanje smještaja za studente Razvijanje novih i unaprjeđenje postojećih programa u predškolskom odgoju i obrazovanju Razvijanje programa Centara izvrsnosti Potpore stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih djelatnika Poticanje uključivanja mladih u lokalnu zajednicu Potpora projektima razmjene učenika, studenata i mladih (Erasmus+) Poticanje stvaranja Youth worker-a i širenje mreže neformalnog rada s mladima.		0	Mjere nisu potrebne
PC7 - Demografski oporavak	**7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.):** Mapiranje postojeće infrastrukture i definiranje razvojnih potreba Razvoj cestovne infrastrukture	Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje	-2	0

	Razvoj društvene infrastrukture Potpora razvoju NGO i civilnih inicijativa.	ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na ciljne vrste i staništa te ciljne vrste ptica koje su vezane za staništa uz gradilište. Planiranje cestovnih koridora unutra područja ekološke mreže trebalo bi uključivati uspostavu prolaza za divlje životinje te ostale odgovarajuće mjere kako bi se smanjili negativni utjecaji na područja EM. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Također može doći do negativnog utjecaja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		
	7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje: Mapiranje potencijalnih građevinskih zona u vlasništvu LSŽ Razvoj i izrada potrebne dokumentacije Subvencioniranje gradnje na područjima u vlasništvu LSŽ.	Izgradnja novih građevinskih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici građevinske zone. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim građevinskim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Izgradnja i korištenje novih zona generira i određene količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti navedeni građevinski otpad. Također može doći do negativnog utjecaja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	0
	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine): Mapiranje postojećih površina i definiranje potreba Razvoj/gradnja novih površina Potpora NGO na području sporta i ostalih društvenih aktivnosti.	Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama	-1	0

		u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Izgradnja generira i određene količine otpada te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad, a do negativnog utjecaja može doći i u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		
PC8- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost	**8.1. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi:** Izgradnja novih i adaptacija postojećih zdravstvenih objekata, Opremanje zdravstvenih ustanova kvalitetnom i modernom medicinskom i nemedicinskom opremom, Opremanje hitne medicine opremom i vozilima, Informatizacija zdravstva, Kontinuirano stručno usavršavanje kadrova, Provedba mjera za zadržavanje/privlačenje zdravstvenih kadrova, Sufinanciranje specijalističkog usavršavanja liječnika deficitarnih zanimanja od strane JLS, Jačanje upravljačkog kapaciteta zdravstvenih ustanova, Jačanje sustava upravljanja kvalitetom, Osiguravanje popunjavanja mreže javne zdravstvene službe, Sufinanciranje timova hitne medicine, Sufinanciranje specijalističkih ordinacija, Organiziranje i unapređenje rada zdravstvenih ustanova, Provođenje mjera zdravstvene ekologije (ispitivanje hrane i predmeta opće uporabe), Kvalitetna organizacija i rad mrtvozorničke službe, Razvoj palijativne skrbi i mobilnih palijativnih timova za udaljena ruralna područja, Sufinanciranje punktova posebnog dežurstva.	Radi se o aktivnostima koje su većinom organizacijske, edukativne, promotivne i administrativne, a uz navedeno planirana je izgradnja novih zdravstvenih objekata. S obzirom da će se moguća gradnja novih objekata odvijati u već izgrađenim naseljima, ne očekuju se negativni utjecaji na područja EM. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	0	Mjere nisu potrebne
	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi: Ublažavanje socijalne ugroženosti dodjelom jednokratnih pomoći obiteljima i samcima, koji nisu u mogućnosti svojim radom osigurati podmirenje osnovnih životnih troškova, Podmirenje troškova liječenja koje iziskuje povećane troškove,	Radi se o aktivnostima koje su organizacijske i administrativne, ne očekuje se negativan utjecaj na EM.	0	Mjere nisu potrebne

	Pomoć u adaptaciji stambenog prostora u izrazito lošim stambenim uvjetima, Pomoć u sanaciji štete uzrokovane višom silom ili nesretnim slučajem, Pomoć u školovanju djeci smrtno stradalih hrvatskih branitelja, Dodjela novčane pomoći za troškove ogrjeva, Financiranje materijalnih rashoda centara za socijalnu skrb, Jačanje oblika socijalno-zdravstvene skrbi za starije i nemoćne osobe, hospicijskog smještaja palijativnih bolesnika, pružanje usluge pomoći u kući staračkim samačkim domaćinstvima naročito u dislociranim, ruralnim područjima, Izgradnja i opremanje objekata za smještaj i pružanje usluga osobama u nepovoljnom položaju, npr. žrtava obiteljskog nasilja, beskućnika, alkoholičara, korisnika pučke kuhinje i sl. Dodjela jednokratnih novčanih pomoći za novorođeno dijete uz razvijanje dodatnih programa povećanja nataliteta, Obilježavanje događaja od važnosti za hrvatske branitelje na području županije, Priznavanje prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Obavljanje ostalih poslova državne uprave povjerenih županiji u dijelu rješavanja prava, pravnog položaja i statusa branitelja, Odobravanje korištenja i pružanja besplatne pravne pomoći, Priznavanje prava na obvezno zdravstveno osiguranje osoba nesposobnih za samostalan život i rad koje nemaju sredstava za uzdržavanje i zdravstvenu zaštitu ne mogu ostvariti po drugoj osnovi			
	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS): Poticanje projekata upravljanja rizicima (zaštita od poplava, sanacija klizišta, unaprjeđenje civilne zaštite i vatrogastva i dr. Izgradnja i opremanje Centra za zaštitu i spašavanje, heliodrom i ostale infrastrukture u području zaštite i spašavanja. Korištenje modernih tehnologija u lociranju i ranoj dojavi požara, poplava te drugih životno ugroznih situacija Održavanje skloništa i spremišta za izvanredne situacije (npr. poplave, požari, potresi, radiološke i nuklearne ugroze i sl.). Izraditi centralnu bazu podataka sustava civilne zaštite Ličko-senjske županije	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, heliodroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjena uvjete staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje te mogućim promjenama u hidrološkom režimu (promjena hidromorfološkog stanja vodnog tijela). Izgradnja generira i veće količine otpada, uključujući različite materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Također može doći do negativnog utjecaja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda.	-1	0

	Izraditi, provoditi i vrednovati programe za poboljšavanje stručnih kvalifikacija službenika operativnih snaga sustava civilne zaštite kroz edukaciju, stalno stručno osposobljavanje i usavršavanje putem doškolovanja, seminara, tečajeva, vježbi i stručnih putovanja u Hrvatskoj i inozemstvu Uspostaviti i provoditi sustav civilne zaštite sukladno propisanim normama Provoditi načelo Smanjenje rizika od katastrofe i osiguranje kontinuiteta poslovanja Izraditi plan lociranja i uspostave sustava alternativnih veza, centralnih skladišta opreme i jedinstvenog operativno - komunikacijsko- zapovjednog centra civilne zaštite Izraditi i revidirati procjene i planove zaštite i spašavanja Izraditi plan nabave nove i obnavljanja postojeće opreme civilne zaštite	Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		
PC 9 - Očuvanje kulturne i prirodne baštine	**9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine:** U ruralnom i ostalim područjima poticati unapređivanje postojećih programa, izrada, uspostava i primjena programa za povećanje specijalizacije/diverzifikacije turističkih proizvoda i usluga, daljnja identifikacija i valorizacija resursa; Razvoj selektivnih i prepoznatljivih oblika turizma: ruralni turizam (gastroturizam i obilazak vinskih cesta i cesta sira), izletnički, rekreativni, toplički, zdravstveni turizam, kulturni, vjerski i poslovni turizam, lovni i ribolovni, pustolovni turizam (rafting, climbing, paragliding, boravak u prirodi i sl.), cikloturizam i drugi oblici turizma Kreiranje novih turističkih proizvoda i razvoj turističkih destinacija; Podizanje kvalitete postojeće i izgradnja nedostajuće turističke infrastrukture u skladu sa standardima suvremene potražnje; Certifikacija turističkih proizvoda (dodjela specijalnih oznaka); Povećanje smještajnih kapaciteta i porast kvalitete ponude; Izrada i provedba programa edukacije i osposobljavanja poduzetnika i svih zaposlenika u turizmu; Obnova i aktiviranje atraktivnih kulturno-povijesnih sadržaja u gradovima i općinama i poticanje inovativnih oblika njihove prezentacije (npr. digitalizacija građe, upotreba virtualne stvarnosti, umjetne inteligencije i sl.);	Izgradnja turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	0

	Osnaživanje povezanosti i sa sektorom kulture, zdravstva, poljoprivrede, ekologije, obrazovanja, IKT; Poticanje gradova na kapitalna ulaganja u obnovu muzeja, galerija i starih gradskih jezgri, dvoraca, sportsko rekreacijskih sadržaja i drugih turističkih objekata Vodoopskrbni i sustav javne odvodnje razvijati sukladno planiranom razvoju turizma i turističkih smještajnih kapaciteta Projekte turističkog razvoja planirati integracijom i povezivanjem više turističkih proizvoda na jednom području (npr. cikloturizam razvijati uz kulturni turizam) u svrhu revitalizacije postojeće kulturne baštine Poticati digitalizaciju turističke ponude, umrežavanje lokalnih turističkih zajednica sa županijskom u kreiranju zajedničke ponude			
	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine: Sudjelovanje u izradi Državnog plana prostornog razvoja i drugih planova državne razine, pripremom podataka i planskih rješenja za područje županije. Donošenje novog Prostornog plana županije, sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju. Međusobno usklađenje planskih rješenja između LSŽ i drugih susjednih županija. Donošenje izmjena i dopuna važećeg Prostornog plana županije. Donošenje Urbanističkih planova uređenja županijskog značaja, sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju Donošenje novih prostornih planova uređenja gradova i općina, sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju Donošenje izmjena i dopuna važećih prostornih planova uređenja gradova i općina. Donošenje generalnih urbanističkih planova i urbanističkih planova uređenja Vođenje Informacijskog sustava prostornog uređenja. Izrada Izvješća o stanju u prostoru, studija i stručnih podloga za područje Županije i JLS Uspostava stalne koordinacije sustava prostornog, regionalnog i ruralnog razvoja.	Radi se o administrativnim aktivnostima te se ne očekuje utjecaj na EM.	0	Mjere nisu potrebne
	9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša: Izgradnja i unapređenje infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom (npr. sortirnica, kompostana, pretovarna stanica, reciklažna dvorišta i sl.). Poticanje korištenja modernih tehnologija u gospodarenju otpadom.	Izgradnja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, mogućom promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim	-1	0

	Izrada planova upravljanja, uspostava informacijskih sustava te osiguravanje savjetodavne i financijske pomoći u osmišljavanju i provedbi razvojnih projekata. Potpora raznim oblicima aktivnosti svih zainteresiranih sudionika u zaštiti i održivom korištenju prirode i prirodnih vrijednosti. Sanacija postojećih divljih odlagališta i deponija. Sanacija i zatvaranje postojećih odlagališta komunalnog otpada. Poboljšanje identifikacije, valorizacije i interpretacije postojeće prirode i prirodnih vrijednosti u svrhu zaštite i održivog razvoja Potpora ulaganjima u nabavu opreme za odvojeno prikupljanje otpada. Educiranje stanovništva svih životnih dobi o važnosti zaštite okoliša i odvajanja otpada. Suradnja Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode LSŽ s drugim institucijama, JLS, udrugama i korisnicima prostora. Izrada posebnih stručnih podloga, studija nosivih kapaciteta i dr. Poticati inovativne oblike prezentacije prirode i prirodnih vrijednosti (npr. korištenje IKT u prezentaciji, interpretaciji, edukaciji i sl.).	objektima može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja, a može doći do negativnog utjecaja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih i/ili procjednih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		

*Područja ulaganja za koje se procjenjuje da je moguć utjecaj

Tablica 13.3 Mogući utjecaj operacija i mjera Teritorijalne strategije

Operacija	Opis Operacija i mjere iz Plana razvoja	Opis utjecaja	Ocjena utjecaja	Ocjena utjecaja uz primjenu mjera ublažavanja
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Usmjerena na: • zaštitu od prirodnih prijetnji (požari, suše i oluje) i prilagodbu klimatskim promjenama na otocima, • uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara i katastrofa s naglaskom na jačanje kapaciteta i operativne spremnosti vatrogastva i civilne zaštite, • ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu. Mjera 3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava)	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje te hidrantske mreže može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te na taj način direktno utjecati na ciljeve očuvanja područja EM. Tijekom izgradnje vodocrpilišta može doći do negativnog utjecaja na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu ili utjecaj na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela iz kojeg se zahvaća voda. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na ciljne vrste i staništa te ciljne vrste ptica koje su vezane za staništa	-1	0

	Mjera 8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti Mjera 9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	uz gradilište. Općenito izgradnjom novih objekata (vodospremnika i crpnih stanica), pristupnih prometnica te cjevovoda u sustavima vodoopskrbe i odvodnje može doći gubitaka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta unutar područja EM, međutim radi se o objektima koji su manjih dimenzija, a sami cjevovodi uglavnom se planiraju unutar postojećih infrastrukturnih koridora. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan utjecaj na područja EM. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Usmjerena na: • Izgradnju poslovne infrastrukture, poduzetničkih potpornih institucija ili poslovnih zona na otocima, • Revitalizaciju društvene infrastrukture na otvorenom i zatvorenom, obnovu i opremanje infrastrukture za djelovanje pružatelja socijalnih usluga u zajednici i organizacija civilnog društva, povećanje sigurnosti javnih prostora, uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju, zadržavaju i borave. Mjera 1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture Mjera 7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.) Mjera 7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine) Mjera 8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi	Izgradnja novih poduzetničkih zona rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa i promjene stanišnih uvjeta u okolici poduzetničke zone. Izgradnja generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno pravilno zbrinuti navedeni građevinski otpad. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjene u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim poduzetničkim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te može negativno utjecati u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja onečišćenih otpadnih voda. Izgradnja cestovne infrastrukture može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa. Tijekom izgradnje može doći do erozije tla što može pridonijeti negativnom utjecaju na vodna tijela odnosno vodena ili o vodi ovisna staništa. Moguće su i promjene u hidrološkom režimu u smislu onemogućavanja prirodne odvodnje ili utjecaja na hidromorfološke karakteristike vodnog tijela. Građevinski radovi i povećana prometna aktivnost mogu dovesti do povećanja emisija prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača te buke, što može imati negativan utjecaj na ciljne vrste i staništa te ciljne vrste ptica koje su vezane za staništa uz gradilište. Planiranje cestovnih koridora unutra područja ekološke mreže trebalo bi uključivati uspostavu prolaza za divlje životinje te ostale odgovarajuće mjere kako bi se smanjili negativni utjecaji na	-2	0

		područja EM. Izgradnja prometnica generira i velike količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Također može doći do negativnog utjecaja u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Izgradnja novih sportsko – rekreacijskih površina može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje, mogućim promjenama u hidrološkom režimu (više razine površinskih voda, smanjenje infiltracije vode u tlo). Također povećana ljudska aktivnost u novim zonama može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Izgradnja generira i određene količine otpada te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad, a do negativnog utjecaja može doći i u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Usmjerena na: ▪ Obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine i kulturno-turističkih lokacija, ▪ Valorizaciju i digitalizaciju pokretne kulturne baštine otoka, poput muzejskih i knjižničnih zbirki, ▪ Organiziranja događanja s ciljem promocije kulturne baštine i lokalnih običaja, ▪ Edukacije otočnog stanovništva o očuvanju kulturne baštine i običaja, očuvanju tradicionalnih umijeća, obrta i običaja koji su najizloženiji preobrazbi ili nestanku s ciljem očuvanja otočnog identiteta. Mjera 9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Izgradnja turističke infrastrukture, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Indirektni utjecaj na okolna staništa očituje se u povećanoj emisije prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.	-1	0
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje	Usmjerena na: ▪ Energetsku obnovu više javnih zgrada unutar istog naselja ili otoka, uz primjenu jednog ili više pametnih i energetski učinkovitih rješenja na javnim površinama u naselju ili otoku, ▪ Proizvodnju primarne energije iz obnovljivih izvora (ugradnja fotonaponskih modula te dizalica topline gdje je to primjenjivo),	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan utjecaj na područja EM može imati sama izgradnja samostalnih objekata i prateće infrastrukture čime može doći do gubitka staništa (izgradnjom sunčanih elektrana, hidroelektrana, vjetroagregata), do fragmentacije staništa (izgradnjom prateće	-2	+1

obnovljivih izvora energije na otocima	▪ Kampanje i edukacije lokalnog stanovništva o mjerama energetske učinkovitosti. Mjera 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	infrastrukture) ili do promjene stanišnih uvjeta (promjene vodnog režima). Potrebno je definirati objekte/zahvate, njihove lokacije i trase prateće infrastrukture te provesti postupak prethodne i prema potrebi glavne ocjene utjecaja konkretnog zahvata na područja EM i ciljeve očuvanja. Ugradnja OIE (fotonaponskih sustava, kondenzacijskih plinskih kotlova i kotlova na biomasu (peleti/drva)) u postojeće objekte predstavlja pozitivan utjecaj u smislu smanjenja emisija stakleničkih plinova. Ugradnja OIE i energetski učinkovitih sustava može smanjiti ovisnost o konvencionalnim izvorima energije, čime se smanjuje potreba za eksploatacijom fosilnih goriva. Potrebno je razmotriti održivost materijala koji će se koristiti u izgradnje i procesa proizvodnje, a u slučaju korištenja biomase, potrebno je koristiti biomasu iz održivih izvora. Ostala predviđena područja ulaganja predstavljaju aktivnosti za koje se ne očekuje utjecaj.		

13.2.2. Utjecaj strateških projekata

Lokacija provedbe projekta	Opis projekta	Aktivnosti	Opis utjecaja	Ocjena utjecaja	Ocjena utjecaja uz primjenu mjera ublažavanja
Naziv projekta: Centar za brdsko planinsku poljoprivredu i stočarstvo					
Gospić	Centar za brdsko planinsku poljoprivredu i stočarstvo ima za cilj kreirati javnu infrastrukturu kojom se pruža podrška za transformaciju poljoprivrede, stočarstva, ali neizravno i drugih sektora poput turizma i sl. na brdsko planinskim područjima. Usmjeren na sektor "digitalne transformacije" ovaj Centar ima u planu osigurati digitalne usluge i sadržaje za poljoprivrede i druge dionike na ruralnom prostoru, unaprijediti proizvodne procese u poljoprivredi i stočarstvu u brdsko-planinskim područjima, potaknuti poduzetnike na kreiranje proizvoda s dodanom vrijednošću te unaprijediti tržišni plasman i komercijalizaciju	1. Pripreme aktivnosti što uključuje rješenje imovinsko-pravnih odnosa, pripremu stručnih ekonomskih i tehničkih podloga, ishodovanje dozvola i provedba svih drugih administrativnih radnji 2. Građenje gdje bi se pristupilo izradi sve potrebne dokumentacije,	Izgradnjom centra za brdsko planinsku poljoprivredu i stočarstvo unutar granica obuhvata područja EM može doći do negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM zbog trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane ciljne vrste te uznemiravanjem ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture ako se nalazi unutar područja EM ili u njegovoj	-1	0

	proizvoda. S tom idejom Centar je osmišljen kao jedinstvena infrastruktura posvećena digitalnoj transformaciji i razvoju sljedećih područja (1) brdsko-planinske poljoprivrede, (2) izvornih i ugroženih pasmina, (3) pametnih sela te (4) kulinarstva i gastronomije. Sukladno osnovnim područjima djelovanja budući Centar bi imao i četiri organizacijske cjeline (odjela) ili dr. model ovisno o konačnom formalno-pravnom i organizacijskom modelu koji bude odabran kao optimalno rješenje Centra od kojih bi svaka bila specijalizirana za održivi, otporni i pametni razvoj područja za koji je uspostavljena, kreirajući prilagođene i specijalizirane oblike poslovne i dr. podrške. Iako osmišljene kao samostalne i specijalizirane cjeline važno je napomenuti kako bi one u osnovi djelovale jedinstveno i povezano kreirajući sadržaje, usluge, proizvode i programe usmjerene istom cilju odnosno digitalnoj transformaciji i intenzivnoj primjeni digitalnih rješenja i tehnologije u poslovanju, ali i svakodnevnom životu lokalnog stanovništva u općinama i gradovima na brdsko-planskim područjima. Na taj način bi postigla specijalizacija i dubinsko razumijevanje problema i potreba u okviru svaka od četiri osnovna smjera (cjeline) djelovanja Centra te ujedno postigla i sinergija nužna za pozitivne i strukturne promjene. Djelovanjem Centra se želi kreirati infrastruktura kojom će izravno djelovati na trenutno nepovoljne demografske i gospodarske trendove specifične za brdsko-planinska područja povezujući trenutno izolirane i dislocirane sredine sa urbanim područjima i globalnim tržištima i izravno ih uključujući u globalne lance vrijednosti. Središnju ulogu u postizanju navedene promjene ima upravo primjena IKT rješenja u poljoprivredi i stočarstvu. Stoga će djelovanje Centra obuhvatiti primjenu i usvajanje novih znanja i tehnologija u području robotike, senzora, big data, Internet of things (Internet stvari) precizne poljoprivrede, bespilotnih letjelica, javnih e-usluga i servisa, umjetne	ishodovanju dozvola i financiranja. Trajanje ove faze je procijenjeno na 2 godine te bi se također organiziralo odvojeno za svaki pod-centar zasebno 3. Opremanje i priprema za operativni rad što bi uključivalo ishodovanje dozvola (uporabna), zapošljavanje, odabir operatera i dr. srodne aktivnosti. Po uzoru na prethodne dvije faze također bi se organizirala odvojeno po cjelinama Projekta	neposrednoj blizini. Izgradnja generira i određene količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i druge materijale te je važno je pravilno zbrinuti građevinski otpad. Negativan utjecaj moguć je i u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda.		

	inteligencije, strojnog učenja, geoinformacijskih sustava i dr. srodnih područja.				
Naziv projekta: Digitalna županija za poslovne subjekte-otklanjanje administrativnih prepreka u poslovanju					
Ličko-senjska županija / Gospić	Analiza, uspostava, puštanje u rad i održavanje potpuno digitalnog sustava poslovanja Ličko-senjske županije s gospodarskim subjektima uz digitalizaciju svih postupaka i procesa upravnog odjela za graditeljstvo, zaštite okoliša i prirode te komunalnog gospodarstva županije s kraja na kraj. Sustav uključuje cjelovito rješenje uključivo softversku uslugu u oblaku, konfiguriranje procesa izdavanja lokacijskih, građevinskih, uporabnih i srodnih dozvola, tipskih predložaka evidencije imovine, te registra poslovnih subjekata. Podizanje elektroničke javne usluge za gospodarstvo u županiji, omogućuje poslovnim subjektima prijavu putem sustava e-poslovanje, te praćenje cijelog procesa od predaje zahtjeva do obrade i rješenja u digitalnom obliku. Opći cilj projekta je digitalizacija poslovnih procesa upravnih odjela Ličko-senjske županije kako bi se na što bolji način iskoristili potencijali novih komunikacijsko-informacijskih tehnologija i izradili inovativni modeli pružanja e-usluga u svrhu olakšavanja dostupnosti informacija i komunikacije javne uprave kako interno tako i prema vanjskim korisnicima, gospodarskim subjektima i građanima.	1. Studija izvedivosti I analiza troškova I koristi implementacije rješenja 2. Izrada tehničkih specifikacija aplikativnih rješenja 3. Izrada dokumentacije o nabavi idejnog rješenja 4. Izrada snimke i ocjene postojećeg stanja na podatkovnoj i servisnoj razini Ličko-senjske županije	Ekološki prihvatljivije tehnologije (dizalice topline, solarne elektrane, korištenje biomase kao nusprodukta drvne industrije…) mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO2 otiska i smanjenje korištenja papira što predstavlja pozitivan utjecaj.	+1	Mjere nisu potrebne
Naziv projekta: Razvoj širokopojasnog pristupa na području Grada Senja te Općina Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine					
Senj, Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine	Implementacija nepokretne pristupne širokopojasne mreže sljedeće generacije (NGA) koja će u što većoj mjeri imati i obilježja mreže vrlo velikog kapaciteta (VHCN), na ciljanim (bijelim) područjima Grada Senja te Općina Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine, tj. u područjima u kojima ne postoji NGA mreža i u kojima operatori tijekom javne rasprave projekta nisu najavili planove za izgradnju NGA mreža. U pogledu brzina, cilj je da NGA mreža, odnosno mreža vrlo velikog kapaciteta, u što većoj mjeri podržava brzine širokopojasnog pristupa koje su veće od 100 Mbit/s, s mogućnošću nadogradnje na brzine do 1 Gbit/s i više.	Pripremne aktivnosti vezane uz projektiranje mreže i postupke pribavljanja svih potrebnih dozvola i suglasnosti iz djelokruga propisa o gradnji, kao i samu izgradnju te implementaciju mreže, osim same implementacije nepokretne pristupne širokopojasne mreže sljedeće generacije, projekt treba obuhvatiti i sve aktivnosti vezane uz	Izgradnja fizičke infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka staništa, promjene stanišnih uvjeta za ciljne vrste i/ili fragmentacije staništa u slučaju da je navedena infrastruktura planirana unutar područja EM. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji utjecaj na okoliš se još ispituje. Dakle postavljanje navedene infrastrukture	-1	0

		operativni rad i održavanje mreže te pružanje usluga svim kategorijama krajnjih korisnika na ciljanom području provedbe projekta.	može imati negativan utjecaj na područja EM ako se ne poduzmu odgovarajuće mjere zaštite, uključujući identifikaciju i zaštitu ciljnih vrsta i staništa, ciljnih vrsta ptica te ciljeva očuvanja područja EM.		
Naziv projekta: Memorijalni centar Domovinskog rata Ličko-senjske županije					
Gospić	Izgradnja i stavljanje u funkciju Memorijalnog centra Domovinskog rata Ličko-senjske županije te oblikovanje prostora, objekata I sadržaja koji će svojim suvremenim oblikovanjem I funkcijom, temeljeno na multimedijskim prezentacijskim komponentama I interdisciplinarnom pristupu povijesti Domovinskog rata u Ličko-senjskoj županiji stvoriti okruženje interaktivne prezentacije tog dijela povijesti ove županije	Izgradnja zgrade Memorijalnog centra Domovinskog rata Ličko-senjske županije, cestovne prometnice, operativne površine I parkirališta te komunalne infrastrukture	Izgradnjom i stavljanje u funkciju Memorijalnog centra Domovinskog rata Ličko-senjske županije unutar granica obuhvata područja EM može doći do negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM zbog trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste. Također može doći do fragmentacije staništa za koja su vezane ciljne vrste te uznemiravanjem ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja navedene infrastrukture ako se nalazi unutar područja EM ili u njegovoj neposrednoj blizini. Izgradnja generira i određene količine otpada, uključujući beton, asfalt, čelik i dr. Negativan utjecaj moguć je i u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda.	-1	0

13.2.3. Mogući kumulativni utjecaji

S obzirom da PR predviđa provedbu brojnih različitih aktivnosti i zahvata, nije moguće isključiti kumulativne utjecaje na područja ekološke mreže i njihove ciljeve očuvanja. Kumulativni utjecaji mogu se javiti provedbom različitih mjera i/ili provedbom pojedinih aktivnosti iste mjere unutar istog područja ekološke mreže ili u njegovoj neposrednoj blizini. Područja ekološke mreže Natura 2000 u Ličko-senjskoj županiji već se suočavaju s različitim pritiscima koji zajedno s planiranim aktivnostim unutar mjera PR i TS mogu negativno utjecati na cijeve očuvanja ekološke mreže. Neki od glavnih pritisaka u pojedinim područjima su sljedeći:

- Poljoprivreda: Iako je poljoprivreda na ovom području manje intenzivna nego u nekim drugim dijelovima Hrvatske, pretjerano iskorištavanje zemljišta za pašnjake i poljoprivredne aktivnosti može dovesti do erozije tla i smanjenja staništa za ciljne vrste.
- Šumarstvo: Neodrživo gospodarenje šumama, sječa i eksploatacija šumskih resursa koji mogu pridonijeti gubitku i degradaciji te fragmentaciji šumskih staništa, što također može ugroziti ciljne vrste i staništa.
- Razvoj infrastrukture i urbanizacija: Izgradnja prometne infrastrukture (prometnice, pruge, infrastruktura za vodoopskrbu i odvodnju i sl.) te širenje naselja je doprinjelo fragmentaciji staništa, ometanju migracijskih puteva ciljnih vrsta te povećanju smrtnosti jedinki zbog sudara s vozilima. Izgradnja luka, marina, nasipa i drugih infrastrukturnih objekata uz obalu dovodi do gubitka staništa, erozije i promjene prirodnih strujanja i sedimentacije.
- Turizam i rekreacija: Povećan broj posjetitelja u područjima EM može dovesti do onečišćenja i erozije tla, uznemiravanja ciljnih vrsta i negativnih utjecaja na ciljna staništa te staništa ciljnih vrsta. Povećanje turističkih aktivnosti tijekom ljetnih mjeseci može dovesti do onečišćenja i degradacije morskih staništa i uznemiravanja ciljnih vrsta. Razne aktivnosti kao što su to npr. ronjenje, vožnja jet-skija, sidrenja plovila mogu izrazito negativno utjecati na područja ekološke mreže.
- Invazivne vrste: Na području Županije do sada su zabilježene 32 invazivne vrste. Širenje invazivnih stranih vrsta biljaka i životinja može ugrožava autohtone ciljne vrste i staništa te narušiti ravnotežu ekosustava na područjima ekološke mreže.
- Klimatske promjene: Promjene temperature i oborine mogu utjecati na dostupnost vodnih resursa što može posebno negativno utjecati na vrste prilagođene specifičnim klimatskim uvjetima. Porast temperature mora, promjene u salinitetu i kiselosti te povišenje razine mora su globalni pritisci, a mogu utjecati na reprodukciju, distribuciju i opstanak morskih vrsta.
- Vodni resursi: Nepravilno upravljanje vodama (npr. regulaciju rijeka, prekomjerno iskorištavanje vodnih resursa) može imati negativan utjecaj na vlažna i vodena staništa te na vrste koje ovise o njima. Onečišćenje mora iz kopnenih izvora (npr. poljoprivreda, industrijske i komunalne otpadne vode, otpad i sl.) može značajno utjecati na staništa morskih ekosustava. Dodatni izvor onečišćenja je i otpad koji se baca direktno u more, kao što je to npr. plastika.
- Ribolov: Prekomjerni izlov ribe može dovesti do smanjenja populacija riba te drugih morskih organizama. Ilegalni ribolov koji uključuje korištenje nedozvoljenih alata i tehnika, dodatno pojačava ovaj pritisak.

Budući da se radi o planu razvoja koji ne definira konkretne projekte i zahvate niti njihove lokacije, koridore ni obuhvate, nije moguće procijeniti kumulativne utjecaje Plana na područja EM i ciljeve očuvanja. U nastavku su navedene mjere za koje postoji mogućnost kumulativnih utjecaja, a na temelju procjene mogućih pojedinačnih utjecaja na područja EM:

Tablica 13.4 Pregled mjera za koje postoji mogućnost kumulativnih utjecaja – Plan razvoja

Mjera	**Opis utjecaja (pozitivan/negativan)**
1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture	Izgradnjom novih poduzetničkih zona unutar granica obuhvata istog područja EM može doći do negativnog kumulativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM u slučaju većeg broja ili većih površina zona zbog mogućeg trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste, moguće fragmentacije staništa te uznemiravanja ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja.
1.2. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija	Ekološki prihvatljivije tehnologije mogu smanjiti ukupnu potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, dok digitalizacija predstavlja proces sa svrhom smanjenje CO_2 otiska i smanjenje korištenja papira što u konačnici predstavlja pozitivan kumulativni utjecaj na područja EM, a njegov značaj ovisi o broju korisnika.
2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove	Mogući utjecaj komasacije odnosi se na promjene i posljedice koje se mogu javiti u slučaju provođenja komasacija na više lokacija u istom području EM što može imati negativan kumulativni utjecaj u smislu gubitka raznolikosti staništa i dostupnosti staništa za ciljne vrste.
3.1 Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa)	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan kumulativni utjecaj na područja EM može imati izgradnja više samostalnih objekata unutar istog područja EM čime može doći do gubitka staništa, do fragmentacije staništa ili do promjene stanišnih uvjeta za ciljne vrste, odnosno do utjecaja na ciljeve očuvanja.
3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava):	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te ovisno o obuhvatu može imati negativni kumulativni utjecaj na područja EM. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan kumulativni utjecaj na područja EM.
3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe)	Izgradnjom nove logističko – distributivne infrastrukture unutar granica obuhvata istog područja EM može doći do negativnog kumulativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM u slučaju većeg broja ili većih površina ovakve infrastrukture zbog mogućeg trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste, moguće fragmentacije staništa te uznemiravanja ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja.
3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa	Izgradnja prometne infrastrukture može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te ovisno o obuhvatu može imati negativni kumulativni utjecaj na područja EM.
4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su prvenstveno usmjerene na poboljšanje zaštite prirode (zaštićena područja prirode, područja Natura 2000) očekuju se pozitivni kumulativni utjecaji na područja EM. Izgradnja infrastrukture može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili

	fragmentacijom staništa te ovisno o obuhvatu može imati negativni kumulativni utjecaj na područja EM.
5.1 Potpora u širenju širokopojasnog interneta	Izgradnja infrastrukture za širokopojasni pristup internetu može uključivati postavljanje antena, kabela, prijenosnih tornjeva i drugih objekata što može dovesti do gubitka staništa, promjene stanišnih uvjeta za ciljne vrste i/ili fragmentacije staništa u slučaju da je navedena infrastruktura planirana unutar istog područja EM. Bežične tehnologije koje se koriste u širokopojasnim mrežama mogu generirati elektromagnetsko zračenje čiji utjecaj na okoliš se još ispituje.
5.2 Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima	S obzirom da se radi o aktivnostima koje su orijentirane na zelene tehnologije, bolju energetsku učinkovitost i korištenje digitalnih alata, mogu se očekivati pozitivni kumulativni utjecaji na područja EM.
7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.)	Izgradnja prometne infrastrukture može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te ovisno o obuhvatu može imati negativni kumulativni utjecaj na područja EM.
7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje	Izgradnjom novih građevinskih zona unutar granica obuhvata istog područja EM ili u njegovoj blizini može doći do negativnog kumulativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM u slučaju većeg broja ili većih površina zona, a zbog mogućeg trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste, moguće fragmentacije staništa, promjenom stanišnih uvjeta u okolici te uznemiravanja ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja.
7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine)	Izgradnjom novih sportsko – rekreacijskih površina unutar granica obuhvata istog područja EM može doći do negativnog kumulativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM u slučaju većeg broja ili većih površina ovakve infrastrukture zbog mogućeg trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste, moguće fragmentacije staništa te uznemiravanja ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja.
8.3 Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS)	Izgradnja objekta za zaštitu od poplava (izgradnja nasipa, ustava i ostalo) te izgradnja Centra za zaštitu i spašavanje, heliodroma i ostale infrastrukture rezultira direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa za ciljne vrste EM koje su ovisne o vodnom režimu. Negativni kumulativni utjecaj može s očekivati ako se izgradnja odvija u područjima EM s ciljnim staništima i vrstama ovisnim o vodi, odnosno hidrološkom režimu.
9.1 Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	Izgradnja više objekata turističke infrastrukture, uključujući dodatne smještajna kapacitete, unutar jednog područja EM ili u neposrednoj blizini istog područja EM, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa moguć je negativan kumulativni utjecaj. Indirektan kumulativni utjecaj na okolna ciljna staništa i ciljne vrste EM može se očitovati u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost u novim smještajnim kapacitetima te korištenje turističke infrastrukture može kumulativno rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja.
9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	Izgradnja većeg broja sortirnica, kompostana, pretovarnih stanica, reciklažnih dvorišta može imati negativan kumulativni utjecaj s

	obzirom da može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, mogućom promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa. Također povećana ljudska aktivnost u novim objektima može rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja te je moguć negativan kumulativni utjecaj.

Tablica 13.5 Pregled operacija za koje postoji mogućnost kumulativnih utjecaja – Teritorijalna strategija

Operacija	**Opis utjecaja (pozitivan/negativan)**
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	Izgradnja infrastrukture vodoopskrbe i odvodnje te hidrantske mreže može rezultirati gubitkom ciljnih staništa i/ili staništa za ciljne vrste, promjenom stanišnih uvjeta i/ili fragmentacijom staništa te ovisno o obuhvatu može imati negativni kumulativni utjecaj na područja EM. Prikupljanje i odvođenje otpadnih voda na UPOV te njihovo pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih voda u okoliš predstavlja pozitivan kumulativni utjecaj na područja EM.
Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	Izgradnjom novih poduzetničkih zona, novih građevinskih područja i sportsko – rekreacijskih površina unutar granica obuhvata istog područja EM može doći do negativnog kumulativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja EM u slučaju većeg broja ili većih površina zona zbog mogućeg trajnog gubitka ciljnih staništa i/ili staništa za koje su vezane ciljne vrste, moguće fragmentacije staništa te uznemiravanja ciljnih vrsta tijekom izgradnje i korištenja.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	Izgradnja više objekata unutar jednog područja EM ili u neposrednoj blizini istog područja EM, može rezultirati direktnim trajnim gubitkom prirodnih staništa, promjenom uvjeta staništa te mogućom fragmentacijom staništa moguć je negativan kumulativni utjecaj. Indirektan kumulativni utjecaj na okolna ciljna staništa i ciljne vrste EM može se očitovati u povećanoj emisiji prašine, onečišćujućih plinova i drugih zagađivača zraka tijekom izgradnje. Također povećana ljudska aktivnost te korištenje turističke infrastrukture može kumulativno rezultirati povećanim razinama buke i svjetlosnog onečišćenja.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	Iako ova mjera općenito predstavlja pozitivan utjecaj na okoliš, negativan kumulativni utjecaj na područja EM može imati izgradnja više samostalnih objekata unutar istog područja EM čime može doći do gubitka staništa, do fragmentacije staništa ili do promjene stanišnih uvjeta za ciljne vrste, odnosno do utjecaja na ciljeve očuvanja.

14. Mjere ublažavanja negativnih utjecaja planiranih aktivnosti i operacija na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže

U tablicama u nastavku (Tablica 13.6 i Tablica 13.7) prikazane su mjere ublažavanja negativnih utjecaja planiranih mjera predviđenih Planom na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

Tablica 13.6 Mjere ublažavanja negativnih utjecaja - Plan razvoja

Mjere Plana razvoja	Utjecaj	Mjera ublažavanja
1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture: Poduzetničke zone – razrada i provedba programa za razvoj zona koje planira Županija u suradnji s JLS radi privlačenja ciljanih investitora.	-1	Gdje je moguće dati prednost razvoju i proširenju već postojećih lokacija na kojima se nalaze poduzetničke zone. Izgradnju novih poduzetničkih zona planirati izvan područja ekološke mreže. Dati prednost upotrebi ekološki prihvatljivih materijala i tehnologija. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Potrebno je definirati lokacije i površine novih zona.
2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove: Provedba projekta komasacije i navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta	-1	Provedbu projekta komasacije i navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta prvenstveno planirati izvan područja EM. Ako se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako bi se izbjegao negativan utjecaj na ciljeve očuvanja pojedinih područja EM. Treba očuvati linearne elemente u prostoru i ekološki važna mikrostaništa: živice, šumarci, suhozidi i kamene gomile te lokve u kršu. Koristiti ekološki prihvatljiva gnojiva i zaštitna sredstva u što većoj mjeri. Kod planiranja sustava navodnjavanja potrebno je uzeti u obzir utjecaj na vodni režim te procijeniti moguće utjecaj i značaj promjena na područja EM samostalno i kumulativno. Potrebno je definirati objekte/zahvate, njihove lokacije i trase infrastrukture sustava za navodnjavanje.
2.3. Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ: Izgradnja znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje	-1	Izgradnju znanstveno-istraživačkih centara za razvoj i unapređenje proizvodnje planirati izvan područja ekološke mreže. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Potrebno je definirati lokacije za izgradnju.

2.4. Potpora razvoju akvakulture: Izrada akcijskog plana razvoja akvakulture mapiranjem i definiranjem pogodnih površina (morskih i slatkovodnih)	-1	Prvenstveno planirati površine za akvakulturu izvan područja ekološke mreže, prednost dati proširenju već postojećih površina. Kod planiranja površina za akvakulturu u priobalnim vodnim tijelima koristiti modele morskih struja kako bi se mogao izbjeći indirektan utjecaj na EM. Koristiti tehnike i prakse kojima se mogu smanjiti negativni utjecaji kao npr. poboljšani sustavi pročišćavanja voda, sustavi za recikliranje voda, upotreba alternativnih izvora hrane, smanjenje korištenja kemikalija. Za uzgoj koristiti selektivno odabrane vrste koje su otpornije na bolesti i brže rastu što će smanjiti potrebu za upotrebom kemikalija i lijekova. Vezano za prijenos bolesti, potrebno je vršiti redovne inspekcije uzgojnih populacija te provoditi karantene kod unosa novih jedinki i populacija. Potrebno je razmotriti razvoj preciznijih metoda hranjenja te recikliranja otpada hrane. U slučaju da nije moguće izbjeći smještaj unutar obuhvata područja ekološke mreže područja za razvoj akvakulture potrebno je planirati izvan obuhvata područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova te staništa ciljnih vrsta.
3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa): Povećanje udjela OIE (primarno ugradnjom kotlova na biomasu, dizalica topline i fotonaponskih sustava)	-2	Izgradnju samostalnih OIE objekata/elektrana prvenstveno planirati izvan područja EM. U slučaju izgradnje unutar područja EM potrebno je objekte/elektrane planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako bi se izbjegao mogući negativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja EM. Prema načinu proizvodnje energije potrebno je primenjivati sljedeće mjere: • HE: prednost dati protočnim HE pred akumulacijskim HE, projektiranjem predvidjeti izgradnju funkcionalnih ribljih staza prilagođenih prisutnim vrstama, koristiti „fish-frendly“ turbine i tehnologije. • VE: izbjegavati smještaj na migracijske rute ciljnih vrsta ptica; prilagoditi rad u skladu s aktivnošću ciljnih vrsta šišmiša; razotriri korištenje sustava za odbijanja ptica, za vjetroagregate koristiti svjetli antireflektirajući premaz, provoditi mjere za smanjenje buke, tijekom noći koristiti minimalno zakonski dozvoljeno osvjetljenje. • SE: na površinama koje nisu zahvaćne radovima zadržati postojeću vegetaciju; na panelima koristiti antireflektirajući premaz; razmještaj panela planirati na način da ne predstavljaju jednoličnu površinu. • Biomasa: prednost dati koristištenju otpada drvnog i biljnog materijala, u slučaju potrebe za dodatnom sirovinom prostor za uzgoj biljaka u energetske

		svrhe potrebno je planirati izvan područja ekološke mreže; u slučaju korištenje šumske biomase treba osigurati da dolazi iz šuma kojima se održivo gospodari; koristiti visokoučinkovite sustave za sagorijevanje i filtraciju kako bi se smanjile štetne emisije. .
3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta. širenjem nove i obnovom postojećeg sustava): Provedba projekata izgradnje vodocrpilišta u skladu s definiranim potrebama Provedba projekata proširenja vodovodne infrastrukture u skladu s definiranim potrebama Rekonstrukcija i dogradnja postojećih, izgradnja novih te održavanje sustava zbrinjavanja komunalnih otpadnih voda	-1	Kod izgradnje unutar područja EM polaganje cjevovoda vodovodne i odvodne infrastrukture potrebno je u što većoj mjeri planirati u koridorima postojećih prometnica i puteva. Izgradnju objekata (CS, VS) planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako bi se izbjegao mogući negativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja EM. Kod planiranja sustava vodoopskrbe i izgradnje vodocrpilišta potrebno je uzeti u obzir utjecaj na vodni režim te procijeniti moguće utjecaj i značaj promjena na područja EM samostalno i kumulativno.
3.3. Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe): Izgradnja i opremanje logističko-distributivnih centara za poljoprivredne i šumske proizvode	-1	Izgradnju i opremanje logističko-distributivnih centara za poljoprivredne i šumske proizvode planirati izvan područja ekološke mreže. Dati prednost upotrebi ekološki prihvatljivih materijala i tehnologija. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Kod korištenja nusproizvoda za energetske potrebe prednost dati koristištenju otpada drvnog materijala; u slučaju korištenje šumske biomase treba osigurati da dolazi iz šuma kojima se održivo gospodari; koristiti visokoučinkovite sustave za sagorijevanje i filtraciju kako bi se smanjile štetne emisije.
3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa: Izgradnja, adaptacija i sanacija prometne infrastrukture različite namjene na ruralnom području (nerazvrstane ceste, ceste pod upravom županije i JLS) Izrada dokumentacije, rekonstrukcija i izgradnja prometne infrastrukture (svih vrsta i razina) radi osiguranja odgovarajuće kvalitete i odgovarajuće prometne dostupnosti	-2	Izgradnju linijske prometne infrastrukture unutar područja EM planirati na način da prometni koridori ne prolaze područjima rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP niti neposredno uz njih. U sklopu izrade projektne dokumentacije predvidjeti povezivanje područja fragmentiranih izgradnjom potrebnog broja koridora za prijelaz/prolaz za životinjske vrste na lokacijama određenim stručnim podlogama koje je potrebno izraditi prije izgradnje. Projektiranjem je potrebno uzeti u obzir mogući utjecaj na vodni režim te procijeniti moguće utjecaj i značaj promjena na područja EM samostalno i kumulativno. Pomorsku prometnu infrastrukturu planirati na područjima na kojima se ne nalaze ciljna staništa i staništa ciljnih vrsta POVS i POP, prednost dati lokacijama na kojima već takva infrastruktura

		postoji ili lokacijama uz već izgrađena područja. Dati prednost upotrebi ekološki prihvatljivih materijala i tehnologija. .
4.4. Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000: Izrada planova upravljanja, uspostava informacijskih sustava te osiguravanje savjetodavne i financijske pomoći u osmišljavanju i provedbi razvojnih projekata. Potpora raznim oblicima aktivnosti svih zainteresiranih sudionika u zaštiti i održivom korištenju prirode i prirodnih vrijednosti Poboljšanje identifikacije, valorizacije i interpretacije postojeće prirode i prirodnih vrijednosti u svrhu zaštite i održivog razvoja Suradnja Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode LSŽ s drugim institucijama, JLS, udrugama i korisnicima prostora Izrada posebnih stručnih podloga, studija nosivih kapaciteta i dr. Poticati inovativne oblike prezentacije prirode i prirodnih vrijednosti (npr. korištenje IKT u prezentaciji, interpretaciji, edukaciji i sl.) Potpora suradnji inicijativama u zaštiti prirode i suradnji s znanstvenim ustanovama, sufinanciranje programa i projekata koje provode znanstvene ustanove iz područja zaštite okoliša i prirode, izravne akcije u provedbi zaštite okoliša i prirode Uspostava novih i kvalitetno upravljanje postojećim zaštićenim dijelovima prirode Monitoring zaštićenih prirodnih vrijednosti (vrsta i staništa) Inventarizacija i valorizacija zaštićenih prirodnih vrijednosti Zaštita i očuvanje zaštićenih područja te zaštićenih vrsta i staništa Održavanje zaštićenih područja u skladu s njihovom kategorijom zaštite te ekološke mreže prema ciljevima očuvanja Provođenje manifestacija i aktivnosti promicanja zaštite prirode u suradnji s JLS, institucijama, nevladinim organizacijama i korisnicima prostora Aktivnosti poboljšanja znanja o stanju bioraznolikosti	-1	Potrebno je definirati trase i objekte.
5.1. Potpora u širenju širokopojasnog interneta: Ulaganje u mrežu za širokopojasni internet	-1	Unutar područja EM polaganje kablova za širokopojasni internet u najvećoj mogućoj mjeri planirati u koridorima postojećih puteva i prometnica. Izgradnju antena, prijenosnih tornjeva i drugih objekata planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP.

7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i si.): Razvoj cestovne infrastrukture	-2	U slučaju izgradnje odnosno razvoja cestovne infrastrukture unutar područja EM potrebno ju je planirati na način da prometni koridori ne prolaze područjima rasprostranjenosti ciljnih staništnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP niti neposredno uz njih. U sklopu izrade projektne dokumentacije predvidjeti povezivanje područja fragmentiranih izgradnjom potrebnog broja koridora za prijelaz/prolaz za životinjske vrste na lokacijama određenim stručnim podlogama koje je potrebno izraditi prije izgradnje. Projektiranjem je potrebno uzeti u obzir mogući utjecaj na vodni režim te procijeniti moguće utjecaj i značaj promjena na područja EM samostalno i kumulativno.
7.2. Poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje: Subvencioniranje gradnje na područjima u vlasništvu LSŽ	-1	Izgradnju prvenstveno planirati izvan područja ekološke mreže. Dati prednost upotrebi ekološki prihvatljivih materijala i tehnologija. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja ili na dovoljnoj udaljenosti od područja rasprostranjenosti ciljnih staništnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Potrebno je definirati lokacije i površine novih građevinskih zona.
7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine): Razvoj/gradnja novih površina	-1	Izgradnju planirati izvan područja ekološke mreže. Dati prednost upotrebi ekološki prihvatljivih materijala i tehnologija. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja ili na dovoljnoj udaljenosti od područja rasprostranjenosti ciljnih staništnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Potrebno je definirati lokacije i površine novih sportsko - rekreacijskih zona i tip aktivnosti koje će s odvijati.
8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS): Izgradnja i opremanje Centra za zaštitu i spašavanje, heliodrom i ostale infrastrukture u području zaštite i spašavanja	-1	Izgradnju Centra za zaštitu i spašavanje, heliodroma i sl. planirati izvan područja ekološke mreže. U slučaju izgradnje unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja ili na dovoljnoj udaljenosti od područja rasprostranjenosti ciljnih staništnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Kod paniranja i izgradnje sustava i objekata za obranu od poplava prednost dati prirodnim „zelenim“ mjerama obrane od poplava kao što su npr. očuvanje šumskih staništa, sadnja drveća i grmlja na uvodnim dijelovima vodotokova, promjena načina korištenja zemljišta, revitalizacija vodotokova i uspostava nekadašnjih meandara i rukavaca i slično, a od građevinskih mjera prednost dati izgradnji retencija. Projektiranjem je potrebno uzeti u obzir utjecaj na vodni režim te procijeniti moguće utjecaj i

		značaj promjena na područja EM samostalno i kumulativno. Potrebno je definirati trase, objekte i lokacije infrastrukture za zaštitu od poplava.
9.1. Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine: Razvoj selektivnih i prepoznatljivih oblika turizma: ruralni turizam (gastroturizam i obilazak vinskih cesta i cesta sira), izletnički, rekreativni, toplički, zdravstveni turizam, kulturni, vjerski i poslovni turizam, lovni i ribolovni, pustolovni turizam (rafting, climbing, paragliding, boravak u prirodi i sl.), cikloturizam i drugi oblici turizma Kreiranje novih turističkih proizvoda i razvoj turističkih destinacija Podizanje kvalitete postojeće i izgradnja nedostajuće turističke infrastrukture u skladu sa standardima suvremene potražnje Certifikacija turističkih proizvoda (dodjela specijalnih oznaka) Povećanje smještajnih kapaciteta i porast kvalitete ponude Vodoopskrbni i sustav javne odvodnje razvijati sukladno planiranom razvoju turizma i turističkih smještajnih kapaciteta	-1	Gdje je moguće dati prednost razvoju i proširenju već postojećih lokacija na kojima se nalaze smještajni kapaciteti. Izgradnju novih planirati izvan područja ekološke mreže gdje je moguće. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja.
9.3. Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša: Izgradnja i unapređenje infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom (npr. sortirnica, kompostana, pretovarna stanica, reciklažna dvorišta i sl.).	-1	Izgradnju infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom planirati izvan područja ekološke mreže gdje god je moguće. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja ili na dovoljnoj udaljenosti od područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja.

Tablica 13.7 Mjere ublažavanja negativnih utjecaja – Teritorijalna strategija

Operacija	Utjecaj	Mjera ublažavanja
Operacija 1 Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora	-1	Kod izgradnje unutar područja EM polaganje cjevovoda vodovodne i odvodne infrastrukture te hidrantske mreže potrebno je u što većoj mjeri planirati u koridorima postojećih prometnica i puteva. Izgradnju objekata (CS, VS) planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako bi se izbjegao mogući negativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja EM. Kod planiranja sustava vodoopskrbe potrebno je uzeti u obzir utjecaj na vodni režim te procijeniti moguće utjecaj i značaj promjena na područja EM samostalno i kumulativno. Potrebno je definirati trase i objekte.

Operacija 2 Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima	-2	Gdje je moguće dati prednost razvoju i proširenju već postojećih lokacija na kojima se nalaze nove poduzetničke zone, nova građevinska područja i sportsko – rekreacijske površine. Izgradnju novih prvenstveno planirati izvan područja ekološke mreže. Dati prednost upotrebi ekološki prihvatljivih materijala i tehnologija. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Potrebno je definirati lokacije i površine novih zona.
Operacija 3 Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima	-1	Gdje je moguće dati prednost razvoju i proširenju već postojećih lokacija na kojima se nalaze smještajni kapaciteti. Izgradnju novih planirati izvan područja ekološke mreže gdje je moguće. U slučaju da se navedene aktivnosti planiraju unutar granica područja EM potrebno ih je planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako ne bi došlo do utjecaja na ciljeve očuvanja. Prije preuređenja starih objekata provesti pregled posebice tavana i potkrovlja od strane stručnjaka za šišmiše te u slučaju nailaska na kolonije osigurati šišmišima pristup skloništu (primjerice ne zatvarati otvore na tavanu, tornju) i pri obnovi/održavanju drvene građe ne koristiti sredstva otrovna za toplokrvne životinje. Potrebno je definirati lokacije, površine, trase i objekte.
Operacija 4 Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	-2	Izgradnju samostalnih OIE objekata/elektrana prvenstveno planirati izvan područja EM. U slučaju izgradnje unutar područja EM potrebno je objekte/elektrane planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste POVS te ciljne vrste ptica POP kako bi se izbjegao mogući negativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja EM. Za pojedini objekte provobit iste mjere koje su navdene za PC 3.1. Potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa) - Tablica 13.6.

15. Zaključak o utjecaju na ekološku mrežu

Budući da mjere Plana ne sadrže detaljne lokacije, trase i objekte te obilježja pojedinih konkretnih zahvata koji mogu proizaći iz navedene dokumentacije, sagledani su mogući potencijalnih rizici pojave negativnih utjecaja, isto kao i mogući pozitivni učinci. Utjecaj na ekološku mrežu ovisi o tipu i broju zahvata koji su planirani unutar obuhvata pojedinog područja, veličini, lokaciji i obilježjima zahvata te obilježjima POVS ili POP unutar kojih se planira izgradnja. Utjecaji su mogući i u slučaju kada se izgradnja planira uz granice pojedinih područja ili svojim obilježjima može indirektno utjecati na područja ekološke mreže.

Na temelju provedene analize mogućih utjecaja, može se zaključiti da je Plan prihvatljiv za ekološku mrežu uz predložene mjere za ublažavanje negativnih utjecaja. Ne očekuju se značajni negativni utjecaji na ciljne vrste i ciljna staništa POVS, ciljne vrste POP, ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

Važno je naglasiti da su konkretne mjere i njihov utjecaj na okoliš uvijek specifični za svako područje i zahvat te da će se detaljna procjena utjecaja svakog pojedinog zahvata provoditi putem postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš i ekološku mrežu propisanih zakonom.

16. Izvori podataka

16.1. Znanstveni radovi

Andlar, G., Aničić, B., Pereković, P., Rechner Dika I., Hrdalo I. (2010): Kulturni krajobraz i legislativa – stanje u Hrvatskoj, Društvena istraživanja, 20 (3), str. 813 – 835

Bašić F. (1994): Klasifikacija oštećenja tala Hrvatske. Agronomski glasnik 3-4/94

Bognar, A. (2001): Geomorfološka regionalizacija Hrvatske, Acta Geographica Croatica, 34, 7-29

Bogunović M., Vidaček Ž., Racz Z., Husnjak S., Sraka M. (1996): Namjenska pedološka karta Republike Hrvatske mjerila 1:300.000. Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zavod za pedologiju

Bogunović M., Vidaček Ž., Racz Z., Husnjak S., Sraka M. (1997): Namjenska pedološka karta Republike Hrvatske i njena uporaba. Agronomski glasnik 59 (5-6), 363-39

Bralić, I. (1999): Krajobrazno diferenciranje i vrednovanje s obzirom na prirodna obilježja, Krajolik: Sadržajna i metodska podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Zavod za ukrasno bilje i krajobraznu arhitekturu, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja – Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, str. 101- 109

Herak, M., Allegretti, I., Herak, D., Ivančić, I., Kuk, V., Marić, K., Markušić, S., Sović, I. (2011). Republika Hrvatska. Karta potresnih područja

Jukopila D. (2017): Međimurje - razine prostornih identiteta pogranične tradicijske regije, doktorska disertacija, Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb

Jurković, S. (1999): Perceptivne vrijednosti krajobraza Hrvatske – Studija za vizualno determiniranje krajobraza, Krajolik: Sadržajna i metodska podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Zavod za ukrasno bilje i krajobraznu arhitekturu, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja – Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, str. 121-165

Klanfar, M. (2015): Faktori kvalitete osvjetljenja javnih prometnica, Završni rad, Veleučilište u Karlovcu

Korbar, T., Terzić, J., Dolić, M. (2007): Resursna osnova za pitku i geotermalnu vodu u Međimurskoj županiji, Zavod za hidrogeologiju i inženjersku geologiju, Hrvatski geološki institut, Zagreb, str. 5-11

Kos, G., Milojević, D. i Feletar, P. (2014). Cestovna infrastruktura Međimurske županije s prijedlozima razvitka. Podravina, 13 (25), 45-62.

Koščak, V., Aničić, B., Bužan, M. (1999): Opći okviri zaštite krajobraza za krajobraznu osnovu Hrvatske – Poljodjelski krajobrazi, Krajolik: Sadržajna i metodska podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Zavod za ukrasno bilje i krajobraznu

arhitekturu, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja – Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, str. 34-73

Mesarić, M, Buzjak, N. (2020): Stanje i ugroženost rudarske geobaštine Međimurja , Acta geographica Croatica, vol. 45/46, 85 – 94.

Mesarić, M. (2015): Zaštita i valorizacija rudarske geobaštine na primjeru Murskoga Središća, doktorska disertacija, Prirodoslovno matematički fakultet, Zagreb. Strateška studija utjecaja na okoliš Plana razvoja Međimurske županije za razdoblje do 2027. godine Zagreb, svibanj 2022 227

Nejašmić, I. (2005): Demogeografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Školska knjiga, Zagreb

Šegota T., Filipčić A. (2003): Köppenova podjela klima i hrvatsko nazivlje, Geoadria, vol. 8/1, 17–37, Zada

16.2. Internetske baze podataka

- http://visit-lika.com/
- https://www.sumari.hr/biblio/pdf/14355.pdf
- https://invazivnevrste.haop.hr
- Jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina (JISMS), https://jisms.gospodarstvo.gov.hr/#/maps
- Agencija za ugljikovodike, https://gis.azu.hr/portal/apps/webappviewer/index.html?id=6b2324ed725a4a2e9d1a5a665d23262a

16.3. Zakoni, uredbe, pravilnici, odluke

Buka

- Zakon o zaštiti od buke („Narodne novine“ br. 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21)
- Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke s obzirom na vrstu izvora buke, vrijeme i mjesto nastanka („Narodne Novine“ br. 143/21)
- Pravilnik o mjerama zaštite od buke izvora na otvorenom prostoru („Narodne novine“ br. 156/08)
- Direktiva 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2002. o procjeni i upravljanju bukom iz okoliša

Informiranje javnosti

- Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ br. 64/08)

Krajobraz

- Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima („Narodne novine“ br. 12/02)

Kultura i baština

- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ br. 69/99, 151/03, 157/03 Ispravak, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22)

Okoliš

- Zakon o zaštiti okoliša („Narodne novine“ br. 80/13, 78/15, 12/18, 118/18)
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“ br. 61/14, 3/17)
- Nacionalni plan djelovanja za okoliš („Narodne novine“ br. 46/02)
- Nacionalna strategija zaštite okoliša („Narodne novine“ br. 46/02)
- Direktiva o integralnom sprečavanju i kontroli zagađivanja 96/61/EEC, 2008/1/EEC
- Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš Tekst značajan za EGP

Otpad

- Zakon o gospodarenju otpadom („Narodne novine“ br. 84/21, Odluka 142/23)
- Pravilnik o gospodarenju otpadom („Narodne novine“ br. 23/14, Ispravak 51/14, 121/15, Ispravak 132/15, 81/20, 106/22)
- Pravilnik o odlagalištima otpada („Narodne Novine“ br. 4/23)
- Odluka o donošenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. - 2028. godine („Narodne Novine“ br. 84/23)
- Pravilnik o gospodarenju posebnim kategorijama otpada u sustavu Fonda („Narodne Novine“ br. 124/23)
- (CELEX 31975L0439) Council Directive 75/439/EEC of 16 June 1975 on the disposal of waste oils
- Pravilnik o građevnim otpadu i otpadu koji sadrži azbest („Narodne novine“ br. 69/16)
- (CELEX 31987L0217) 87/217/EEZ: Direktiva Vijeća od 19. ožujka 1987. o sprečavanju i smanjenju onečišćenja okoliša azbestom
- Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadržava plastiku („Narodne Novine“ br. 137/23)
- Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu („Narodne Novine“ br. 97/05, 115/05, 81/08, 31/09, 156/09, 38/10, 10/11, 81/11, 126/11, 38/13, 86/13)
- Uredba o gospodarenju otpadnom ambalažom („Narodne Novine“ br. 97/15, 7/20, 140/20)
- Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 94/62/EZ od 20. prosinca 1994. o ambalaži i ambalažnom otpadu

Priroda

- Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“ br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23)
- Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže („Narodne novine“ br. 111/22)
- Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže („Narodne novine“ br. 25/20, 38/20)
- Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“ br. 27/21, 101/22)
- Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“ br. 144/13, 73/16)
- Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“ br. 80/19, 119/23)
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine („Narodne novine“ br. 72/17)
- Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore
- Direktiva Vijeća 2009/147/EZ od 30. studenog 2009. o očuvanju divljih ptica
- Direktiva Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske

Prostorno uređenje i gradnja

- Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“ br. 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)
- Zakon o gradnji („Narodne novine“ br. 153/13, 20/17, 39/19, 125/19)
- Pravilnik o održavanju cesta („Narodne novine“ br. 90/14, 3/21)
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 50/99, 96/12, 84/13)
- Strategija prostornog uređenje Republike Hrvatske (1997.), izmjena i dopuna („Narodne novine“ br. 76/13)

Svjetlosno onečišćenje

- Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja („Narodne novine“ br. 14/19)
- Pravilnik o zonama rasvijetljenosti, dopuštenim vrijednostima rasvjetljavanja i načinima upravljanja rasvjetnim sustavima („Narodne novine“ br. 128/20)
- Pravilnik o mjerenju i načinu praćenja rasvijetljenosti okoliša („Narodne novine“ br. 22/23)
- Pravilnik o sadržaju, formatu i načinu izrade plana rasvjete i akcijskog plana gradnje i/ili rekonstrukcije vanjske rasvjete („Narodne novine“ br. 22/23)

Šume

- Zakon o šumama („Narodne novine“ br. 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20, 101/23)
- Pravilnik o uređivanju šuma („Narodne Novine“ br. 97/18, 101/18, 31/20, 99/21)
- Pravilnik o načinu motrenja oštećenosti šumskih ekosustava („Narodne Novine“ br. 54/19)
- Pravilnik o čuvanju šuma („Narodne novine“ br. 28/15)

Tlo i poljoprivreda

- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“ br. 20/18, 115/18, 98/19, 57/22)
- Pravilnik o zaštiti poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja („Narodne novine“ br. 71/19)
- Pravilnik o agrotehničkim mjerama („Narodne Novine“ br. 22/19)
- Pravilnik o metodologiji za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta („Narodne Novine“ br. 47/19)

Vode

- Zakon o vodama („Narodne novine“ br. 66/19, 84/21, 47/23)
- Zakon o vodi za ljudsku potrošnju („Narodne Novine“ br. 30/23)
- Pravilnik o parametrima zdravstvene ispravnosti materijala i predmeta koji dolaze u dodir s vodom namijenjenom za ljudsku potrošnju („Narodne Novine“ br. 64/23)
- Pravilnik o parametrima sukladnosti, metodama analiza i monitorinzima vode namijenjene za ljudsku potrošnju („Narodne Novine“ br. 64/23, 88/23 - Ispravak)
- Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta („Narodne novine“ br. 66/11, 47/13)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda („Narodne novine“ br. 26/20)
- Pravilnik o tehničkim zahtjevima za građevine odvodnje otpadnih voda, kao i rokovima obvezne kontrole ispravnosti građevina odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda („Narodne novine“ br. 3/11)
- Uredba o standardu kakvoće voda („Narodne novine“ br. 96/19, 20/23, 50/23 – Ispravak)
- Odluka o donošenju Plana upravljanja vodnim područjima 2016 – 2021 („Narodne novine“ br. 66/16)
- Odluka o donošenju Plana upravljanja vodnim područjima do 2027. („Narodne novine“ br. 84/23)
- Odluka o određivanju osjetljivih područja („Narodne novine“ br. 79/22)
- Državni plan mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda („Narodne novine“ br. 5/11)
- Državni plan obrane od poplava („Narodne novine“ br. 84/10)
- Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23.listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike
- Direktive Vijeća 80/68EEC o zaštiti voda od onečišćenja opasnim tvarima
- Direktive Vijeća 2006/118/EEC o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja stanja
- Direktiva Vijeća od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda
- Pravilnik o sadržaju Akcijskog programa zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla („Narodne Novine“ br. 72/21)
- III. Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla („Narodne Novine“ br. 73/21)
- Direktiva Vijeća od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora

- Plan provedbe vodno-komunalnih direktiva (Direktiva vijeća o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda - 91/271/EEZ i Direktiva o kakvoći voda namijenjenih za ljudsku potrošnju - 98/83 EZ)

Zaštita od požara

- Zakon o zaštiti od požara („Narodne novine“ br. 92/10, 114/22)
- Pravilnik o mjerama zaštite od požara kod građenja („Narodne novine“ br. 141/11)
- Pravilnik o zaštiti šuma od požara („Narodne novine“ br. 33/14)
- Pravilnik o uvjetima za vatrogasne pristupe („Narodne Novine“ br. 35/94, 55/94 – Ispravak, 142/03)

Zrak

- Zakon o zaštiti zraka („Narodne novine“ br. 127/19, 57/22)
- Uredba o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora („Narodne Novine“ br. 42/21)
- Pravilnik o praćenju emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora („Narodne novine“ br. 47/21)
- Pravilnik o praćenju kvalitete zraka („Narodne novine“ br. 72/20)
- Pravilnik o mjerama za sprečavanje emisije plinovitih onečišćivača i onečišćivača u obliku čestica iz motora s unutrašnjim izgaranjem koji se ugrađuju u necestovne pokretne strojeve TPV 401 (Izdanje 02) („Narodne Novine“ br. 113/15)
- Uredba o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 01/14)
- Uredba o razinama onečišćujućih tvari u zraku („Narodne novine“ br. 77/20)
- Program mjerenja razine onečišćenosti zraka u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka („Narodne Novine“ br. 12/23)
- Izvješće o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu.
- Direktiva 2001/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2001. o nacionalnim gornjim granicama emisije za određene onečišćujuće tvari
- Direktiva (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari
- Direktiva 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čišćem zraku za Europu
- Direktiva 2004/107/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o arsenu, kadmiju, živi, niklu i policikličkim aromatskim ugljikovodicima u zraku

Klima

- Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja („Narodne novine“ br. 127/19)
- Uredba o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora („Narodne novine“ br. 42/21)

- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne novine“ br. 46/20)
- Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu („Narodne novine“ br. 63/21)
- Uredba o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i fluoriranim stakleničkim plinovima („Narodne Novine“ br. 83/21)
- Integrirani nacionalni energetski i klimatski plan za razdoblje od 2021. do 2030. godine (VRH, prosinac 2019.)
- Sedmo nacionalno izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji UN-a o promjeni klime (2018.)
- Pravilnik o sustavu za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije („Narodne novine“ br. 98/21, 30/22, 96/23 – EU usklađenje)
- Zakon o energetskoj učinkovitosti („Narodne Novine“ br. 127/14, 116/18, 25/20, 32/21, 41/21 – EU usklađenje)
- Uredba o praćenju emisija stakleničkih plinova i mjera za njihovo smanjenje u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ br. 5/17)
- Pravilnik o načinu praćenja i izvješćivanja te metodologiji izračuna emisija stakleničkih plinova u životnom vijeku isporučenih goriva i energije i načinu provođenja projekata smanjenja emisija nastalih istraživanjem i proizvodnjom nafte i plina („Narodne Novine“ br. 131/21)

16.4. Strategije, planovi i programi

- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne Novine“ br. 46/20)

16.5. Publikacije

- Renata Rudelić – Mandica Dasović Neke znamenitosti u ličkim šumama, HRVATSKO ŠUMARSKO DRUŠTVO OGRANAK GOSPIĆ, Gospić 2015.
- Agroekološka regionalizacija voćarske proizvodnje na području Ličko-senjske županije, Sažetak Studije, 2009., 37 str.
- Bogunović, M., Vidaček, Ž., Racz, Z., Husnjak, S., Sraka, M. (1997): Namjenska pedološka karta Republike Hrvatske i njena uporaba, Agronomski glasnik 5-6/1997., 363-399
- IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE za razdoblje od 2014. do 2017. g.

16.6. Ostalo

- Karta: Hrvatski geološki institut (2009): Geološka karta Republike Hrvatske M 1:300.000. – Hrvatski geološki institut, Zavod za goelogiju, Zagreb.
- Tumač: Velić & Vlahović (2009): Tumač geološke karte 1:300.000. – Hrvatski geološki institut, Zagreb, 147 str.

17. Prilozi

Popis Priloga

1. Odluka o izradi Plana
2. Rješenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja o obvezi provedbe Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu
3. Odluka o započinjanju postupka strateške procjene
4. Suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša
5. Suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode
6. Mišljenje o određivanju sadržaja studije
7. Odluka o sadržaju Studije
8. Stanje vodnih tijela
9. Popis kulturnih dobara LSŽ upisanih u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske (studeni 2021. godine)

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA
KLASA: 302-02/19-01/01
URBROJ: 2125/1-01-19-03
Gospić, 1. srpnja 2019. godine

Na temelju članka 38. stavka 5. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine" br. 123/17) te članka 19. i 84. Statuta Ličko-senjske županije („Županijski glasnik" br. 11/09, 13/09 - ispravak, 21/09, 9/10, 22/10 – pročišćeni tekst, 4/12, 4/13, 6/13 – pročišćeni tekst, 2/18 i 3/18-ispravak), Županijska skupština Ličko-senjske županije na II. sjednici održanoj 6. lipnja i 1. srpnja 2019. godine, donijela je

ODLUKU
o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2020.-2027. godine

I.

Ličko-senjska županija pokreće postupak izrade Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2020.-2027. godine (dalje: Plan).

II.

Javna ustanova Razvojna Agencija Ličko-senjske županije – Lira-e kao regionalni koordinator zadužuje se za izradu nacrta prijedloga Plana.

III.

Ova Odluka objavit će se u „Županijskom glasniku" Ličko-senjske županije te na mrežnoj stranici Ličko-senjske županije www.licko-senjska.hr.

PREDSJEDNIK
Dragan Kunić

Republika Hrvatska - Županijska skupština Ličko-senjska županija - Gospić

001-01/22-01/01

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA

Primljeno: 07.11.2022.		
Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jedinica	
001-01/22-01/01	2125-16	
Urudžbeni broj:	Prilozi	Vrijednost
517-16-22-4	-	-

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš
i održivo gospodarenje otpadom

KLASA: 351-03/22-01/1987
URBROJ: 517-05-1-1-22-2

Zagreb, 2. studenoga 2022.

LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
Dr. Franje Tuđmana 4
53 000 Gospić

PREDMET: **Mišljenje o potrebi provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš za Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027.**
– mišljenje, daje se

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (dalje u tekstu: Ministarstvo) zaprimila je od Ličko-senjske županije 26. listopada 2022. godine zahtjev (KLASA: 001-01/22-01/01; URBROJ: 2125-16-22-3 od 21. listopada 2022. godine) za mišljenjem temeljem članka 66. stavka 1. Zakona o zaštite okoliša („Narodne novine". broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18; dalje u tekstu: Zakon) o potrebi provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš za Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. (dalje u tekstu: Plan). Uz zahtjev je dostavljena Odluka o pokretanju postupka izrade Plana (KLASA: 302-02/19-01/01; URBROJ: 2125/1-01-19-03 od 1. srpnja 2019. godine), Nacrt Plana i ispunjen Obrazac iz Priloga II. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine", broj 3/17).

Iz dostavljenog zahtjeva razvidno je da je obuhvat Plana cijelo područje Ličko-senjske županije. Posebni ciljevi Plana s mjerama su:

- Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije (Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture; Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija; Potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ),
- Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova (Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove; Tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija; Potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ; Potpora razvoju akvakulture),

- Povećanje učinkovitosti korištenja resursa (Potpora korištenju obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa); Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove mreže i obnovom postojećeg sustava); Potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda za energetske potrebe); Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa),
- Razvoj zelenog i održivog turizma (Diverzifikacija turističke ponude LSŽ; Potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje; Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje; Razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000),
- Pametni gradovi i sela (Potpora u širenju širokopojasnog interneta; Potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima),
- Unapređenje kvalitete obrazovanja (Potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja; Potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja; Potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacija na deficitarna zanimanja posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine; Potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja),
- Demografski oporavak (Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne i društvene namjene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.),
- Unapređenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost (Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi; Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi; Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti),
- Očuvanje kulturne i prirodne baštine (Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine; Potpora očuvanju prirodne baštine; Zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša).

Nadalje, u Planu su istaknuti sljedeći strateški projekti:

1. Centar za brdsko-planinsku poljoprivredu i stočarstvo,
2. Digitalna županija za poslovne subjekte – otklanjanje administrativnih prepreka u poslovanju,
3. Razvoj širokopojasnog pristupa na području Grada Senja te općina Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine,
4. Memorijalni centar Domovinskog rata Ličko-senjske županije.

Člankom 63. stavkom 1. Zakona propisano je da se strateška procjena obvezno provodi za planove, njihove izmjene i dopune, uključujući i one čija se provedba financira iz sredstava Europske unije, koji se donose na područnoj (regionalnoj) razini iz područja regionalnog razvoja, kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš.

Sukladno navedenom, uvidom u dostavljenu dokumentaciju i imajući u vidu obuhvat i karakteristike Plana, mišljenje Uprave za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom, Sektora za procjenu utjecaja na okoliš Ministarstva je da je za Plan obvezna provedba postupka strateške procjene utjecaja na okoliš.

RAVNATELJICA

Anamarija Matak

REPUBLIKA HRVATSKA - MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA - ZAGREB

001-01/22-01/01

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA

Uprava za zaštitu prirode
KLASA: UP/I-352-03/23-05/125
URBROJ: 517-10-2-3-23-2
Zagreb, 28. rujna 2023.

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA

Primljeno: 02.10.2023.		
Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jedinica	
001-01/22-01/01	2125-16	
Urudžbeni broj:	Prilozi	Vrijednost
517-16-23-10	-	-

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za zaštitu prirode, OIB: 19370100881, temeljem članka 73. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/2009) u svezi članka 48. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), a povodom zahtjeva Ličko-senjske županije na adresi Dr. Franje Tuđmana 4, 53 000 Gospić, u predmetu prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine donosi

R J E Š E NJ E

I. Da je za Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine potrebno provesti postupak glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

II. Ovo Rješenje objavljuje se na mrežnim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

Obrazloženje

Ličko-senjska županija uputila je zahtjev (KLASA: 001-01/22-01/01, URBROJ: 2125-16-23-8 od 19. srpnja 2023.) ovom Ministarstvu za provođenje postupka prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine. Uz zahtjev je dostavljena Odluka o izradi Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine (KLASA: 302-02/19-01/01, URBROJ: 2125/1-01-19-03 od 1. srpnja 2019.) i nacrt Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine iz listopada 2022. godine.

Sukladno mišljenju Uprave za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom ovog Ministarstva (KLASA: 351-03/22-01/1987, URBROJ: 517-05-1-1-22-2 od 2. 11. 2022.) za Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine obvezna je provedba postupka strateške procjene utjecaja na okoliš.

Obuhvat Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine (u daljnjem tekstu Plan) odnosi se na teritorijalne granice Ličko-senjske županije.

S ciljem ostvarenja prioriteta, razvijeni su posebni ciljevi koji su u potpunosti povezani sa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije 2030.

Posebni ciljevi razvoja Ličko-senjske županije i mjere posebnih ciljeva su:

- Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije - potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture, tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ,

- Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova - potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu s naglaskom na OPG-ove, tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti, potpora razvoju akvakulture,
- Povećanje učinkovitosti korištenja resursa - potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa), potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava, potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe) potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa,
- Razvoj zelenog i održivog turizma - diverzifikacija turističke ponude LSŽ, potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje, potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicijskih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje, razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000,
- Pametni gradovi i sela - potpora u širenju širokopojasnog interneta, potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima,
- Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja - potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine, potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja,
- Demografski oporavak - poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.), poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje, poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine),
- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost - povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti,
- Očuvanje kulturne i prirodne baštine - potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine, potpora očuvanju prirodne baštine, zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša.

U nacrtu Plana istaknuti su sljedeći strateški projekti:

1. Centar za brdsko planinsku poljoprivredu i stočarstvo
2. Digitalna županija za poslovne subjekte-otklanjanje administrativnih prepreka u poslovanju
3. Razvoj širokopojasnog pristupa na području Grada Senja te Općina Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine
4. Memorijalni centar Domovinskog rata Ličko-senjske županije.

Na području Ličko-senjske županije nalaze se područja zaštićena temeljem Zakona o zaštiti prirode: 1 strogi rezervat: Hajdučki i Rožanski kukovi, 3 nacionalna parka: Plitvička jezera, Sjeverni Velebit i Paklenica, 1 park prirode: Velebit, 8 posebnih rezervata: Lun – divlje masline, Kolanjsko blato – Rogoza, Štirovača, Laudanov gaj, Zavižan-Balinovac – Zavižanska kosa, Velika Plješivica - Drenovača, Čorkova uvala i Visibaba – rezervat, 12 spomenika prirode, 6 značajnih krajobraza i 1 spomenik parkovne arhitekture.

Sukladno Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/2019) unutar obuhvata Ličko-senjske županije nalaze se područja ekološke mreže značajna za vrste i stanišne tipove (POVS), HR3000179 Lun – podmorje i HR2001021 Lun, HR3000180 Uvala Stara Novalja, HR4000019 Paške stijene Velebitskog kanala, HR3000039 Uvala Caska - od Metajne do rta Hanzina, HR3000040 Pag - od Luka V. do rta Krištofor, HR5000022 Park prirode Velebit, HR2000871 Nacionalni park Paklenica, HR2001012 Ličko polje, HR2000632 Krbavsko polje, HR2001049 Krbavica, HR2001254 Dolac Sekulića, HR2001267 Ričica, HR2001269 Obsenica, HR2001254 Dolac Sekulića, HR2001181 Izvor Bakovac, HR20001272 Jadova, HR2001058 Lička Plješevica, HR2000879 Lapačko polje, HR2001256 Međugorje - Stružnica, HR2001324 Bijelo polje, HR5000020 NP Plitvička jezera, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika, HR2000605 Nacionalni park Sjeverni Velebit, HR2001301 Podbilo, HR2000633 Crnačko polje, HR2000634 Stajničko polje, HR2001295 Jezerane, HR2001126 Rokina bezdana, HR2001127 Markova špilja, HR2000119 Siničić špilja, HR2000635 Gacko polje, HR2000876 Crni vrh kod Vrhovina, HR2001332 Vrhovinsko polje, HR2001113 Kukuruzovićeva špilja, HR2001128 Antić špilja, HR2001442 Lasića špilja, HR2000011 Budina špilja, HR2000093 Ostrovička špilja, HR2000095 Pčelina špilja, HR2000098 Pećina, HR2000118 Samogradić špilja, HR2001317 Cret kod Klepine dulibe, HR2001377 Sunđerac te područja ekološke mreže značajna za ptice (POP): HR1001019 Gorski kotar i sjeverna Lika, HR1001021 Lička krška polja, HR1001021 Velebit, HR1001022 Velebit, HR1001023 SZ Dalmacija i Pag, HR1000020 NP Plitvička jezera.

U postupku prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu razmotren je predmetni zahtjev, razlozi, ciljevi, obuhvat Plana, podaci o područjima ekološke mreže, ciljnim vrstama i stanišnim tipovima te kumulativni utjecaji na područja ekološke mreže.

Analizirani su utjecaji provedbe Plana na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže uzimajući u obzir polazišta i ciljeve u odnosu na rasprostranjenost ciljnih vrsta i stanišnih tipova zbog trajnog zauzimanja staništa, promjene stanišnih uvjeta, smanjenja brojnosti i rasprostranjenosti ili nestanka vrsta i stanišnih tipova odnosno narušavanja povoljnog stanja ciljeva očuvanja i cjelovitosti pojedinog područja ekološke mreže.

Značajni negativni utjecaji mogu se očekivati vezano uz gradnju, unapređenje prometnog sustava, korištenje obnovljivih izvora energije, razvoj turističke djelatnosti te kumulativnog utjecaja ostvarenja ciljeva odnosno mjera za ostvarenje ciljeva.

U provedenom postupka prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu ocijenjeno je da je za Plan potrebno provesti postupak glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu te je riješeno kao u izreci.

Sukladno članku 26. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode za strategije, planove i programe za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene, Prethodna ocjena obavlja se prije pokretanja postupka strateške procjene strategije, plana i programa na okoliš.

Člankom 46. stavak 1. propisano je da Ministarstvo provodi Prethodnu ocjenu i Glavnu ocjenu za strategije, planove i programe koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, kao i za one koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, a za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene.

Nadalje, člankom 48. stavkom 6. Zakona o zaštiti prirode propisano je ako nadležno tijelo ne može isključi mogućnost značajnih negativnih utjecaja strategije, plana ili programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, donosi rješenje da je obvezna provedba Glavne ocjene.

Člankom 48. stavkom 7. Zakona o zaštiti prirode propisano je da rješenje iz stavaka 5. i 6. sadrži podatke o strategiji, planu ili programu, podatke o ekološkoj mreži, obrazloženje razloga na temelju kojih je isključena mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže ili obrazloženje razloga na temelju kojih je utvrđena obveza provedbe Glavne ocjene.

U skladu sa člankom 51. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode, ovo Rješenje objavljuje se na internetskoj stranici Ministarstva.

Podnositelj zahtjeva oslobođen je plaćanja upravne pristojbe temeljem članka 8. stavak 1. Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine br. 115/2016).

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo Rješenje je izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog Rješenja.

Tužba se predaje nadležnom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

VIŠA STRUČNA SAVJETNICA
Mara Kovačević

Dostaviti:

1. Ličko-senjska županija, Dr. Franje Tuđmana 4, 53 000 Gospić

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
ŽUPAN
KLASA: 001-01/22-01/01
URBROJ: 2125-02-23-12
Gospić, 5. listopada 2023. godine

Na temelju članka 66. stavak 3., a u vezi s člankom 63. Zakona o zaštiti okoliša (N. N. br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18.), članka 5. stavka 4. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (N. N. br. 3/17) i članka 32. i 86. Statuta Ličko senjske županije (Županijski glasnik" broj 11/09, 13/09 – ispravak, 21/09, 9/10, 22/10 – pročišćeni tekst, 4/12, 4/13, 6/13 – pročišćeni tekst, 2/18, 3/18-ispravak, 10/20, 11/20-pročišćeni tekst, 3/21 i 6/21-pročišćeni tekst) tekst Župan donosi:

O D L U K U
o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš
Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje
do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom

I.

Donošenjem ove Odluke započinje postupak strateške procjene utjecaja Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom (u daljnjem tekstu: Plan razvoja).
Nadležno tijelo za provođenje strateške procjene Plana razvoja, prema ovoj Odluci je Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU Ličko – senjske županije, a izrada Plana razvoja se povjerava Razvojnoj agenciji Ličko-senjske županije.

II.

Razlozi, ciljevi i programska polazišta za izradu Plana razvoja utvrđeni su Odlukom o izradi Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine (KLASA: 302-02/19-01/01; URBROJ: 2125/1-01-19-03 od 1. srpnja 2019. godine).

Razlozi, ciljevi i programska polazišta su sljedeća:

- Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije - Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture, tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ,

- Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova - potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove, tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ, potpora razvoju akvakulture,

- Povećanje učinkovitosti korištenja resursa - potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa), potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava), potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe), potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa,

- Razvoj zelenog i održivog turizma - diverzifikacija turističke ponude LSŽ, potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje, potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje, razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000,

- Pametni gradovi i sela- potpora u širenju širokopojasnog interneta, potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima,

- Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja - potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine, potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja,

- Demografski oporavak - poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.), poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje, poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine),

- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost - povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS),

- Očuvanje kulturne i prirodne baštine - potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine, potpora očuvanju prirodne baštine, zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša.

III.

U okviru postupka strateške procjene provest će se i Glavna ocjena prihvatljivosti Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom za ekološku mrežu, sukladno Rješenju Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (Uprava za zaštitu prirode, KLASA: UP/I-352-03/23-05/125; URBROJ: 517-10-2-3-23-2 od 28. rujna 2023. godine), donesenom u postupku prethodne ocjene prihvatljivosti Strategije za ekološku mrežu. Rješenje je sastavni dio ove Odluke i čini Prilog III.

IV.

Radnje u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja, provode se sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine" br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18.), Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine" br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine" br. 3/17) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine" br. 64/08.).
Redoslijed radnji u postupku strateške procjene pobliže je utvrđen u Prilogu I. ove Odluke koji čini sastavni dio ove Odluke. U postupku strateške procjene Plana razvoja prema ovoj Odluci, sudjelovati će tijela i osobe koje su navedene u Prilogu II. ove Odluke.

V.

Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU Ličko – senjske županije je dužan o ovoj Odluci informirati javnost sukladno odredbama Zakonu o zaštiti okoliša („Narodne novine" br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18.) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine" br. 64/08.).

VIII.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviti će se na službenoj internetskoj stranici Ličko – senjske županije, www.licko-senjska.hr. i Županijskom glasniku Ličko – senjske županije.

ŽUPAN

Ernest Petry, mag.iur.

DOSTAVITI:

1. Javnopravna tijela iz Priloga II. ove Odluke,
2. Županijski glasnik Ličko - senjske županije,
3. Internet stranica Ličko – senjske županije,
4. Županu Ličko – senjske županije,
5. Pismohrana.

PRILOG I.

Redoslijed radnji koje će se provesti u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom

1. Nositelj izrade Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU za Ličko senjsku županiju započet će aktivnosti u postupku donošenja ove Odluke, te će se započeti postupak odabira ovlaštenika sukladno članku 6. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine", br. 3/17; u daljnjem tekstu: Uredba).

2. U postupku određivanja sadržaja Strateške studije, Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU za Ličko senjsku županiju će, uzimajući u obzir poglavlja sa sadržajem kako je određeno Prilogom I. Uredbe, od tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima, a u svezi područja iz djelokruga tog tijela i/ili osoba, kao i od jedinica lokalne samouprave, pribaviti mišljenje o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u Planu razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom. O navedenom će Upravni odjel osigurati informiranje javnosti sukladno Zakonu o zaštiti okoliša („Narodne novine", br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18) i Uredbi o informiranju u sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine", br. 64/08).

3. U svrhu usuglašavanja mišljenja o sadržaju studije i utvrđivanja konačnog sadržaja Strateške studije, u tijeku roka za dostavu mišljenja, Upravni odjel će koordinirati i provesti konzultacije, a po potrebi i više konzultacija s predstavnicima tijela i osoba od kojih je zatraženo mišljenje. O konzultacijama Upravni odjel vodi zapisnik. Na konzultacijama prema ocijenjenoj potrebi sudjeluju i predstavnici jedinica područje (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, te predstavnici drugih tijela od kojih je zatraženo mišljenje, ovlaštenik i izrađivač.

4. U suradnji s izrađivačem Plana razvoja, razmotrit će se mišljenja, primjedbe i prijedlozi, te utvrditi konačni sadržaj Strateške studije i u roku od osam dana od dana isteka roka za dostavu mišljenja tijela i osoba, donijeti Odluku o sadržaju strateške studije. Upravni odjel ima pravo, ukoliko se pokaže potreba, u postupku strateške procjene zatražiti dopunu sadržaja Strateške studije. O ovoj Odluci informira se javnost njenom objavom na internetskoj stranici Ličko-senjske županije.

5. Župan u roku od osam dana od dana donošenja Odluke o sadržaju strateške studije imenuje povjerenstvo za stratešku procjenu u skladu sa člancima 14. i 15. Uredbe.

6. Upravni odjel dostavlja povjerenstvu za stratešku procjenu, Stratešku studiju i nacrt prijedloga Plana razvoja u fazi u kojoj je izrađen najkasnije osam dana prije održavanja sjednice povjerenstva za stratešku procjenu. Predsjednik povjerenstva

saziva prvu sjednicu povjerenstva za stratešku procjenu najkasnije u roku od 8 dana od dana primitka Strateške studije i Nacrta prijedloga Plana razvoja. Povjerenstvo za stratešku procjenu ocjenjuje cjelovitost i stručnu utemeljenost Strateške studije, te o tome donosi mišljenje sukladno Zakonu i Uredbi, koje se daje na temelju rezultata ocjene Strateške studije u odnosu na Nacrt Plana razvoja.

7. Nakon što zaprimi cjelovitu i stručno utemeljenu Stratešku studiju, izrađivač Plana razvoja, sukladno članku 22. Uredbe dovršava nacrt prijedloga Plana razvoja.

8. Nakon što razmotri mišljenje Povjerenstva za stratešku procjenu, Upravni odjel donosi Odluku o upućivanju Strateške studije i nacrta prijedloga Plana razvoja, na javnu raspravu. Istodobno sa stavljanjem na javnu raspravu, Upravni odjel Stratešku studiju i nacrt Plana razvoja, dostavlja na mišljenje tijelima i osobama sukladno Zakonu i Uredbi. O ovoj Odluci informira se javnost Sukladno Zakonu i Uredbi kojom se uređuje informiranje i sudjelovanje javnosti u pitanjima zašite okoliša.

9. Tijela i osobe određene posebnim propisom, obavezne su mišljenje dostaviti Upravnom odjelu u roku od 30 dana od dana primitka zahtjeva. Ako mišljenje ne bude dostavljeno u propisanom roku, smatra se da prema posebnim propisima, nema dodatnih zahtjeva vezanih za zaštitu okoliša koje je potrebno uvažiti u Planu razvoja.

10. Nakon provedene javne rasprave, Upravni odjel sva mišljenje, primjedbe i prijedloge sa javne rasprave i od tijela i osoba, dostavlja na očitovanje ovlašteniku i izrađivaču. Svojim očitovanjem, ovlaštenik će predložiti i konačne mjere zaštite okoliša i program praćenja stanja okoliša vezano za Plan razvoja. Na temelju članka 24. st. 2. Uredbe, nakon završetka javne rasprave, u roku od 15 dana, ovlaštenik dostavlja očitovanje na primjedbe i prijedloge iz javne rasprave na Stratešku studiju, te sudjeluje u izradi izvješća s javne rasprave.

11. Upravni odjel je obavezan prije upućivanja konačnog Plana razvoja u postupak donošenja, o provedenoj strateškoj procjeni za Plan razvoja, pribaviti mišljenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, u roku od 15 dana od završetka javne rasprave, a prije zaključivanja izvješća s javne rasprave. Prije pribavljanja navedenog mišljenja, Upravni odjel je dužan pribaviti mišljenje središnjeg tijela državne uprave o prihvatljivosti Plana razvoja za ekološku mrežu, sukladno članku 25. st. 3. Uredbe.

12. Postupak strateške procjene završava izvješćem. Upravni odjel će izraditi Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni u skladu sa odredbama članka 27. Uredbe, u roku od 30 dana od dana donošenja Odluke o usvajanju Plana razvoja. O Izvješću i donesenom Planu razvoja, Upravni odjel informira javnost, tijela i osobe određene posebnim propisima, jedinice područne (regionalne) samouprave, jedinice lokalne samouprave i druga tijela koja su sudjelovala u postupku strateške procjene. Informiranje javnosti, provodi se sukladno Zakonu i Uredbi kojom se uređuje informiranje i sudjelovanje javnosti u pitanju zaštite okoliša.

PRILOG II.

Popis tijela koja sudjeluju u postupku strateške procjene

- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Radnička cesta 80, Zagreb
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Miramarska cesta 22, Zagreb
- Ministarstvo poljoprivrede, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
- Ministarstvo kulture i medija, Runjaninova 2, Zagreb
- Ministarstvo zdravstva, Ksaver 200a, Zagreb
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Donje Svetice 38, Zagreb
- Ministarstvo turizma i sporta, Prisavlje 14, Zagreb
- Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ulica Republike Austrije 20, Zagreb
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Prisavlje 14, Zagreb
- Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Gospiću za područje Ličko-senjske županije, Budačka 12, Gospić
- Ministarstvo unutarnjih poslova RH Ravnateljstvo civilne zaštite Nehajska 5, 10 110 Zagreb
- Ministarstvo unutarnjih poslova, PU Ličko-senjska, Ulica Hrvatskog sokola 2, Gospić Inspektorat unutarnjih poslova, Inspektor zaštite od požara,
- Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske županije, Dr. Franje Tuđmana 4, Gospić,
- JU za zaštitu i očuvanje prirode Ličko-senjske županije, Budačka 55, Gospić
- JU „Park prirode Velebit“, Kaniža Gospićka 4b, Gospić,
- JU Nacionalni park Sjeverni Velebit, Krasno 96, Krasno,
- JU Nacionalni park Plitvička jezera, Josipa Jovića 19, Plitvička Jezera,
- JU Pećinski park Grabovača, Trg popa Marka Mesića 2, Perušić,
- Hrvatske vode, Bužimska 10, Gospić,
- Hrvatske ceste, Vončinina ulica 3, Zagreb - Sektor za studije i projektiranje
- Hrvatske autoceste d.o.o., Širolina 4, 10000 Zagreb
- Županijska uprava za ceste Ličko-senjske županije, Smiljanska 41, Gospić
- HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Mihanovićeva 12, 10000 Zagreb
- Hrvatske šume d.o.o., Ulica kneza Branimira 1, Zagreb
- HGK-Županijska komora Otočac, Ulica kralja Zvonimira 16, Otočac
- Obrtnička komora Ličko-senjske županije, Kaniška 4, Gospić
- Usluga d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju, Bužimska 10, Gospić,
- Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, Senjskih Žrtava 2, Gospić
- Grad Gospić, Budačka 55, Gospić
- Grad Novalja, Trg dr. Franje Tuđmana 1, Novalja
- Grad Otočac, Kralja Zvonimira 10, Otočac
- Grad Senj, Obala dr. Franje Tuđmana 2, Senj
- Općina Perušić, Trg popa Marka Mesića 2, Perušić
- Općina Brinje, Frankopanska 35, Brinje

- Općina Karlobag, Trg dr. Franje Tuđmana 2, Karlobag
- Općina Vrhovine, Senjska ulica broj 48, Vrhovine
- Općina Plitvička Jezera, Trg Svetog Jurja 6, Korenica
- Općina Udbina, Stjepana Radića 6, Udbina
- Općina Lovinac, Ulica Svetog Mihovila 11, Lovinac
- Općina Donji Lapac, Trg Nikole Tesle 6, Donji Lapac
- Komunalac Gospić d.o.o., Bužimska 10, Gospić
- HEP - ODS d.o.o. Elektra Lika Gospić, Lipovska 31, Gospić
- HAKOM, Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, Roberta Frangeša Mihanovića 9, Zagreb
- HRVATSKI TELEKOM d.d., Roberta Frangeša Mihanovića 9, Zagreb
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje
- Upravni odjel za graditeljstvo, zaštitu okoliša i prirode te komunalno gospodarstvo Ličko-senjske županije, dr. Franje Tuđmana 4, Gospić.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i
održivo gospodarenje otpadom
Sektor za procjenu utjecaja na okoliš

KLASA: UP/I 351-02/16-08/43
URBROJ: 517-03-1-2-21-4
Zagreb, 1. ožujka 2021.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, na temelju odredbe članka 42. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18) i članka 71. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 118/18) te u vezi s člankom 130. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine", broj 47/09), rješavajući povodom zahtjeva ovlaštenika KAINA d.o.o., Oporovečki omajek 2, Zagreb, radi utvrđivanja promjena u popisu zaposlenika ovlaštenika, donosi:

RJEŠENJE

I. Ovlašteniku KAINA d.o.o., Oporovečki omajek 2, Zagreb, OIB: 50124477338 izdaje se suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša:

1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentacije za određivanje sadržaja strateške studije

2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš.

3. Izrada izvješća o stanju okoliša.

4. Izrada izvješća o sigurnosti.

5. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš.

6. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća.

7. Izrada i/ili verifikaciju posebnih elaborata, proračuna i projekcija za potrebe sastavnica okoliša.

8. Procjena šteta nastalih u okolišu uključujući i prijeteće opasnosti.

9. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša.

10. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishođenja znaka zaštite okoliša »Prijatelj okoliša« i znaka EU Ecolabel.

11. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša »Prijatelj okoliša«.

II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 9. Zakona o zaštiti okoliša.

III. Ovo rješenje upisuje se u očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koje vodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

IV. Uz ovo rješenje prileži Popis zaposlenika ovlaštenika i sastavni je dio ovoga rješenja.

V. Ukidaju se suglasnosti: KLASA: UP/I 351-02/15-08/72; URBROJ: 517-06-2-1-1-15-3 od 22. rujna 2015.; KLASA: UP/I 351-02/15-08/65; URBROJ: 517-06-2-1-1-15-4 od 12. listopada 2015. i KLASA: UP/I 351-02/16-08/43; URBROJ: 517-06-2-1-1-16-2 od 23. kolovoza 2016. godine koja su bila izdana od strane Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

Obrazloženje

Ovlaštenik KAINA d.o.o., Oporovečki omajek 2, Zagreb (u daljnjem tekstu: Ovlaštenik), podnio je zahtjev za izmjenom podataka o zaposlenim stručnjacima navedenim u Rješenjima: (KLASA: UP/I 351-02/15-08/72; URBROJ: 517-06-2-1-1-15-3 od 22. rujna 2015.; KLASA: UP/I 351-02/15-08/65; URBROJ: 517-06-2-1-1-15-4 od 12. listopada 2015. i KLASA: UP/I 351-02/16-08/43; URBROJ: 517-06-2-1-1-16-2 od 23. kolovoza 2016. godine) koja je izdalo Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Ovlaštenik je tražio da se na popis kao zaposleni stručnjaci za sve poslove pod točkom I. ovog rješenja uvrste djelatnici Maja Kerovec, dipl.ing.biol. i Damir Jurić dipl.ing.građ., dok se ostali stručnjaci brišu sa popisa jer više nisu zaposlenici tvrtke. Voditeljica stručnih poslova ostaje mr.sc. Katarina Knežević Jurić, prof.biol.

U provedenom postupku Ministarstvo je izvršilo uvid u zahtjev za promjenom podataka, podatke i dokumente dostavljene uz zahtjev, a osobito u popis stručnih podloga, diplomu i potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje navedene stručnjakinje, te službenu evidenciju ovog Ministarstva i utvrdilo da su navodi iz zahtjeva utemeljeni za Maju Kerovec, dipl.ing.biol. i Damira Jurića dipl.ing.građ. Isto tako Ministarstvo je utvrdilo da se stručni posao izrade posebnih elaborata i izvješća za potrebe ocjene stanja sastavnica okoliša iz Rješenja (KLASA: UP/I 351-02/15-08/65, URBROJ: 517-06-2-1-1-15-4 od 12. listopada 2015. godine), sukladno izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 118/18) više ne nalazi na popisu poslova zaštite okoliša koje obavljaju ovlaštenici.

Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do V. izreke ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje naplaćena je državnim biljezima sukladno Zakonu o upravnim pristojbama („Narodne novine", broj 115/16) i Uredbi o tarifi upravnih pristojbi („Narodne novine", broj 8/17, 37/17, 129/17, 18/19, 97/19 i 128/19).

VIŠA STRUČNA SAVJETNICA

Davorka Maljak

REPUBLIKA HRVATSKA 3 ZAGREB MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA

U prilogu: Popis zaposlenika kao u točki IV. izreke rješenja.

DOSTAVITI:

1. KAINA d.o.o., Oporovečki omajek 2, Zagreb (**R!, s povratnicom!**)
2. Evidencija, ovdje
3. Državni inspektorat, Šubićeva 29, Zagreb

POPIS **zaposlenika ovlaštenika: KAIINA d.o.o., Oporovečki omajek 2, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva KLASA: UP/I 351-02/16-08/43; URBROJ: 517-03-1-2-21-4 od 1. ožujka 2021.**		
STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA *prema članku 40. stavku 2. Zakona*	*VODITELJI STRUČNIH POSLOVA*	*ZAPOSLENI STRUČNJACI*
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	mr.sc. Katarina Knežević Jurić, prof.biol.	Maja Kerovec, dipl.ing.biol. Damir Jurić, dipl.ing.građ.
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
10. Izrada izvješća o stanju okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
11. Izrada izvješća o sigurnosti	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
12. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
14. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
20. Izrada i/ili verifikaciju posebnih elaborata, proračuna, i projekcija za potrebe sastavnica okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
21. Procjena šteta nastalih u okolišu uključujući i prijeteće opasnosti	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
23. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
25. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishođenja znaka zaštite okoliša »Prijatelj okoliša« i znaka EU Ecolabel.	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
26. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša »Prijatelj okoliša«.	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE
10000 Zagreb, Ulica Republike Austrije 14
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 135

KLASA: UP/I 351-02/14-08/52
URBROJ: 517-06-2-1-1-14-3
Zagreb, 29. rujna 2014.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na temelju odredbe članka 40. stavka 5. i u svezi s odredbom članka 271. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 80/13 i 153/13) te članka 22. stavaka 1. i 5. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine", broj 57/10), povodom zahtjeva Studija za Krajobraznu Arhitekturu, Prostorno Planiranje, Okoliš d.o.o., sa sjedištem u Rovinju, Centener 40, zastupane po osobi ovlaštenoj za zastupanje sukladno zakonu, radi izdavanja suglasnosti za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode, donosi

R J E Š E NJ E

I. Studiju za Krajobraznu Arhitekturu, Prostorno Planiranje, Okoliš d.o.o., sa sjedištem u Rovinju, Centener 40, izdaje se suglasnost za obavljanje poslova iz područja zaštite prirode koji se odnose na stručne poslove:

1. Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu;
2. Priprema i izrada dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta.

II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 12. Zakona o zaštiti okoliša.

III. Ovo rješenje upisuje se u očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.

IV. Uz ovo rješenje prileži popis zaposlenika ovlaštenika: voditelja stručnih poslova u zaštiti okoliša i stručnjaka slijedom kojih su ispunjeni propisani uvjeti glede zaposlenih stručnjaka za izdavanje suglasnosti iz točke I. ove izreke.

O b r a z l o ž e nj e

Studio za Krajobraznu Arhitekturu, Prostorno Planiranje, Okoliš d.o.o. iz Rovinja (u daljnjem tekstu: ovlaštenik) podnio je 10. travnja 2014. ovom Ministarstvu zahtjev za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode: Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu; Priprema i izrada dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom

kompenzacijskih uvjeta; Izrada studija procjene rizika uvođenja i ponovnog uvođenja i uzgoja divljih vrsta.

S obzirom na to da se zahtjev odnosi na izdavanje suglasnosti za stručne poslove iz područja zaštite prirode, Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom zatražila je mišljenje Uprave za zaštitu prirode o predmetnom zahtjevu 8. svibnja 2014. godine. U zaprimljenom mišljenju Uprave za zaštitu prirode (veza KLASA: 612-07/14-69/08 od 10. lipnja 2014.) navodi se sljedeće: *Uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je da predloženi zaposlenici tvrtke KAPPO d.o.o. sa sjedištem u Rovinju ispunjavaju uvjete propisane člankom 7. i 11. Pravilnika za obavljanje stručnih poslova izrade poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu, pripremu i izradu dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta kako slijedi: dr.sc. Lido Sošić, dipl.ing.kraj.arh. (voditelj stručnih poslova), Sanja Bibulić, mag.ing.kraj.arh. (stručnjak), Marko Sošić, mag.giss.pp. (stručnjak), Katja Sošić, mag.pp.u.po. (stručnjak), Andrea Puorro, mag.pp.u.po. (stručnjak).*

Vezano uz podnijeti zahtjev za obavljanje stručnih poslova izrade studija: Procjene utjecaja strane vrste na prirodu u postupku izdavanja dopuštenja za uvoz, stavljanje na tržište i uvođenje u prirodu stranih vrsta prema članku 69. do 71. te za uzgoj stranih vrsta prema članku 78. do 81. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine", broj 80/13); Procjene utjecaja ponovnog uvođenja nestale zavičajne divlje vrste ili njezine repopulacije u postupku izdavanja dopuštenja za ponovno uvođenje i repopulaciju zavičajnih vrsta prema članku 74. do 77. Zakona o zaštiti prirode, uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je kako zaposlenici tvrtke KAPPO d.o.o. ne mogu obavljati iste jer nemaju iskustva na izradi studija procjene utjecaja stranih vrsta na prirodu ili procjene utjecaja ponovnog uvođenja ili repopulacije zavičajnih divljih vrsta, niti iskustvo na drugim poslovima vezanim uz strane vrste ili zavičajne divlje vrste.

Ovlaštenik je uz zahtjev za izdavanje suglasnosti priložio odgovarajuće dokaze prema zahtjevima propisanim odredbama članka 5. i 20. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (u daljnjem tekstu: Pravilnik), koji je donesen temeljem Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 110/07), a odgovarajuće se primjenjuje u predmetnom postupku slijedom odredbe članka 271. stavka 2. točke 21. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", brojevi 80/13) kojom je ostavljen na snazi u dijelu u kojem nije suprotan tom Zakonu.

Slijedom naprijed navedenog, zbog odgovarajuće primjene Pravilnika, ovu suglasnost potrebno je uskladiti s odredbama propisa iz članka 40. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša, nakon njegova donošenja. Stoga se suglasnost izdaje s rokom važnosti kako stoji u točci II. izreke ovoga rješenja. Točka III. izreke ovoga rješenja utemeljena je na odredbi članka 40. stavka 9. Zakona o zaštiti okoliša. Točke I. i IV. izreke ovoga rješenja temelje se na naprijed izloženom utvrđenom činjeničnom stanju.

Temeljem svega naprijed navedenoga valjalo je riješiti kao u izreci ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Rijeci, Barčićeva 3, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba za zahtjev i ovo Rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 49/11, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

Privitak: Popis zaposlenika kao u točki IV. izreke rješenja.

VODITELJICA ODJELA
Zrinka Valetić

Dostaviti:

1. Studio za Krajobraznu Arhitekturu, Prostorno Planiranje, Okoliš d.o.o., Centener 40, Rovinj, **R s povratnicom!**
2. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Savska cesta 41, Zagreb
3. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
4. Očevidnik, ovdje
5. Spis predmeta, ovdje

P O P I S

zaposlenika ovlaštenika: Studio za Krajobraznu Arhitekturu, Prostorno Planiranje, Okoliš d.o.o., Centener 40, Rovinj, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva KLASA: UP/I 351-02/14-08/52; URBROJ: 517-06-2-1-1-14-3 od 29. rujna 2014.

STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA		*VODITELJ STRUČNIH POSLOVA*	*ZAPOSLENI STRUČNJACI*
1. Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu	X	dr.sc. Lido Sošić, dipl.ing.kraj.arh.	Sanja Bibulić, mag.ing.kraj.arh. Marko Sošić, mag.gis. Katja Sošić, mag.pp.u.po. Andrea Puorro, mag.pp.u.po.
2. Priprema i izrada dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta	X	dr.sc. Lido Sošić, dipl.ing.kraj.arh.	Sanja Bibulić, mag.ing.kraj.arh. Marko Sošić, mag.gis. Katja Sošić, mag.pp.u.po. Andrea Puorro, mag.pp.u.po.

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za regionalni razvoj,
i fondove EU
KLASA: 001-01/22-01/01
URBROJ: 2125-16-23-14
Gospić, 10. listopad 2023. godine

Ličko - senjska županija, Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU na temelju odredbi članaka 160. i 163. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine" br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18), članka 8. stavka 7. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine", br. 3/17), te članaka 6. i članka 12. stavka 1. i 2. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine", br. 64/08), objavljuje

INFORMACIJU

o započinjanju postupka strateške procjene i izradi strateške studije – određivanje sadržaja strateške studije o utjecaju na okoliš Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom

I.

Nositelj izrade i nadležno tijelo za provođenje strateške procjene utjecaja na Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom je Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU Ličko – senjske županije, dr. Franje Tuđmana 4., Gospić, a izrada Plana se povjerava Razvojnoj agenciji Ličko-senjske županije, Pazariška 36, Gospić.

II.

Pravni temelj za vođenje postupka su odredbe članaka 67. i 68. Zakona o zaštiti okoliša, te članaka 7. do 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (dalje u tekstu: Uredba).

Župan Ličko - senjske županije je donio Odluku o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom (KLASA: 001-01/22-01/01, URBROJ:2125-02-23-12, od 5. listopada 2023. godine).

Razlozi, ciljevi i programska polazišta za izradu Plana razvoja utvrđeni su Odlukom o izradi Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine (KLASA: 302-02/19-01/01, URBROJ: 2125/1-01-19-03, od 1. srpnja 2019. godine).

Ciljevi i programska polazišta Plana razvoja su:

- Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije - Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture, tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ,
- Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova - potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove, tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ, potpora razvoju akvakulture,

- Povećanje učinkovitosti korištenja resursa - potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa), potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava), potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe), potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa,
- Razvoj zelenog i održivog turizma - diverzifikacija turističke ponude LSŽ, potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje, potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje, razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000,
- Pametni gradovi i sela- potpora u širenju širokopojasnog interneta, potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima,
- Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja - potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine, potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja,
- Demografski oporavak - poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.), poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje, poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine),
- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost - povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS),

- Očuvanje kulturne i prirodne baštine-potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine, potpora očuvanju prirodne baštine, zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša.

Obuhvat Plana razvoja je područje Ličko - senjske županije u njezinim administrativnim granicama.

III.

Zahtjev za dostavom mišljenja o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji, prethodno se upućuje sudionicima u postupku određivanja sadržaja strateške studije:

1. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
2. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Radnička cesta 80, Zagreb
3. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Miramarska cesta 22, Zagreb
4. Ministarstvo poljoprivrede, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
5. Ministarstvo kulture i medija, Runjaninova 2, Zagreb
6. Ministarstvo zdravstva, Ksaver 200a, Zagreb
7. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Donje Svetice 38, Zagreb
8. Ministarstvo turizma i sporta, Prisavlje 14, Zagreb
9. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ulica Republike Austrije 20, Zagreb
10. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Prisavlje 14, Zagreb
11. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Gospiću za područje Ličko-senjske županije, Budačka 12, Gospić
12. Ministarstvo unutarnjih poslova RH Ravnateljstvo civilne zaštite Nehajska 5, 10 110 Zagreb
13. Ministarstvo unutarnjih poslova, PU Ličko-senjska, Ulica Hrvatskog sokola 2, Gospić Inspektorat unutarnjih poslova, Inspektor zaštite od požara,
14. Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske županije, Dr. Franje Tuđmana 4, Gospić,
15. JU za zaštitu i očuvanje prirode Ličko-senjske županije, Budačka 55, Gospić
16. JU „Park prirode Velebit“, Kaniža Gospićka 4b, Gospić,
17. JU Nacionalni park Sjeverni Velebit, Krasno 96, Krasno,
18. JU Nacionalni park Plitvička jezera, Josipa Jovića 19, Plitvička Jezera,
19. JU Pećinski park Grabovača, Trg popa Marka Mesića 2, Perušić,
20. Hrvatske vode, Bužimska 10, Gospić,
21. Hrvatske ceste, Vončinina ulica 3, Zagreb - Sektor za studije i projektiranje
22. Hrvatske autoceste d.o.o., Širolina 4, 10000 Zagreb
23. Županijska uprava za ceste Ličko-senjske županije, Smiljanska 41, Gospić
24. HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Mihanovićeva 12, 10000 Zagreb
25. Hrvatske šume d.o.o., Ulica kneza Branimira 1, Zagreb
26. HGK-Županijska komora Otočac, Ulica kralja Zvonimira 16, Otočac
27. Obrtnička komora Ličko-senjske županije, Kaniška 4, Gospić
28. Usluga d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju, Bužimska 10, Gospić,
29. Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, Senjskih Žrtava 2, Gospić
30. Grad Gospić, Budačka 55, Gospić
31. Grad Novalja, Trg dr. Franje Tuđmana 1, Novalja

32. Grad Otočac, Kralja Zvonimira 10, Otočac
33. Grad Senj, Obala dr. Franje Tuđmana 2, Senj
34. Općina Perušić, Trg popa Marka Mesića 2, Perušić
35. Općina Brinje, Frankopanska 35, Brinje
36. Općina Karlobag, Trg dr. Franje Tuđmana 2, Karlobag
37. Općina Vrhovine, Senjska ulica broj 48, Vrhovine
38. Općina Plitvička Jezera, Trg Svetog Jurja 6, Korenica
39. Općina Udbina, Stjepana Radića 6, Udbina
40. Općina Lovinac, Ulica Svetog Mihovila 11, Lovinac
41. Općina Donji Lapac, Trg Nikole Tesle 6, Donji Lapac
42. Komunalac Gospić d.o.o., Bužimska 10, Gospić
43. HEP - ODS d.o.o. Elektra Lika Gospić, Lipovska 31, Gospić
44. HAKOM, Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, Roberta Frangeša Mihanovića 9, Zagreb
45. HRVATSKI TELEKOM d.d., Roberta Frangeša Mihanovića 9, Zagreb
46. Državna uprava za zaštitu i spašavanje
47. Upravni odjel za graditeljstvo, zaštitu okoliša i prirode te komunalno gospodarstvo Ličko-senjske županije, dr. Franje Tuđmana 4, Gospić

IV.

U svrhu informiranja javnosti ova obavijest se objavljuje na mrežnim stranicama Ličko - senjske županije: www.licko-senjska.hr. Mišljenja se dostavljaju unutar 30 dana od dana objave ove informacije pozivom na gornju KLASU. Mišljenja i prijedlozi zaprimaju se na adresu elektroničke pošte: zrinka.mraovic@licko-senjska.hr ili u pisanom obliku na adresu:
Ličko - senjska županija
Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU
dr. Franje Tuđmana 4., 53 000 Gospić.

Prije donošenja odluke o sadržaju strateške studije, nadležno tijelo će razmotriti pristigla mišljenja i prijedloge javnosti, tijela i/ili osoba određenim posebnim propisima i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Sukladno članku 9. stavak 4. Uredbe, u svrhu usuglašavanja mišljenja o sadržaju strateške studije i utvrđivanja konačnog sadržaja strateške studije, Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU organizira konzultacije koje će se održati dana 27. listopada 2023. godine s početkom u 11,00 sati u Sali za sastanke Ličko-senjske županije, dr. Franje Tuđmana 4, Gospić.

V.

Ličko - senjska županije će odluku o sadržaju strateške studije za Plan razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom, objaviti na svojim službenim mrežnim stranicama www.licko-senjska.hr.

PROČELNICA:

Zrinka Mraović, dipl.oec.

REPUBLIKA HRVATSKA – LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA – GOSPIĆ – UPRAVNI ODJEL ZA REGIONALNI RAZVOJ I FONDOVE EU

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
ŽUPAN
KLASA: 001-01/22-01/01
URBROJ: 2125-02-23-44
Gospić, 8. siječnja 2023.g.

Na temelju članka 68.stavak 3. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine" broj 80/13,153/13, 78/15 i 12/18, daljnjem tekstu Zakon) i članka 10. i 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine" broj 3/17, u daljnjem tekstu Uredba) i 32. i 86 Statuta Ličko-senjske županije („Županijski glasnik" br. 11/09, 13/09-ispravak, 21/09, 9/10, 22/10-pročišćeni tekst, 3/21 i 6/21-pročišćeni tekst) Župan Ličko-senjske županije donosi

ODLUKU

o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine s Teritorijalnom strategijom

I. Opće odredbe

Ovom Odlukom određuje se sadržaj strateške studije utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom (u daljnjem tekstu: PRLSŽ). Odluka se donosi u okviru postupka strateške procjene utjecaja na okoliš koji je započeo donošenjem Odluke o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko – senjske županije za razdoblje do 2027. godine sa teritorijalnom strategijom (KLASA: 001-01/22-01/01, URBROJ: 2125-02-23-12 od 5. listopada 2023. godine.) nakon čega je proveden postupak određivanja sadržaja strateške studije na način određen člankom 8. Uredbe.

II. Programska polazišta, obuhvat i ciljevi Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine s Teritorijalnom strategijom

Nositelj izrade: Upravni odjel za regionalni razvoj i fondove EU Ličko-senjske županije

Razlozi izrade i donošenja PRLSŽ su slijedeći:

Ciljevi i programska polazišta Plana razvoja su:

- Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije - Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture, tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poduzetništva kroz komparativne prednosti LSŽ,

- Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova - potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na OPG-ove, tranzicija poljoprivrede na učinkovitije i ekološki prihvatljivije tehnologije i digitalizacija, potpora jačanju poljoprivrede kroz komparativne prednosti LSŽ, potpora razvoju akvakulture,
- Povećanje učinkovitosti korištenja resursa - potpora korištenja obnovljivih izvora energije (sunce, voda, vjetar, biomasa), potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnjom vodocrpilišta, širenjem nove i obnovom postojećeg sustava), potpora u povećanju učinkovitosti korištenja resursa u poljoprivredi i šumarstvu (korištenje nusproizvoda proizvodnje za energetske potrebe), potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa,
- Razvoj zelenog i održivog turizma - diverzifikacija turističke ponude LSŽ, potpora razvoju uslužnih OPG-ova kroz integriranu i eko poljoprivredu te njihovo povezivanje, potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje, razvoj sadržaja za posjetitelje i izgradnja infrastrukture za prijem posjetitelja u zaštićena područja prirode i područja ekološke mreže Natura 2000,
- Pametni gradovi i sela- potpora u širenju širokopojasnog interneta, potpora korištenju zelenih tehnologija u potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima,
- Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja - potpora učenicima u srednjoškolskim programima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora studentima s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja, potpora razvoju cjeloživotnog obrazovanja te prekvalifikacije na deficitarna zanimanja s posebnim naglaskom na teže zapošljive skupine, potpora razvoju predškolskog, osnovnoškolskog srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja,
- Demografski oporavak - poticanje ostanka stanovništva i doseljavanja novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i sl.), poticanje doseljavanja novih stanovnika subvencioniranjem gradnje, poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine),
- Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost - povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi, povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti (GSS),

Područje obuhvata Plana razvoja obuhvaća cjelokupno područje Ličko-senjske županije.

III. Konačno utvrđen sadržaj studije strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine s Teritorijalnom strategijom

Strateška studija sadrži osobito:

- kratki pregled sadržaja i glavnih ciljeva PRLSŽ i odnosa s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima,
- podatke o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez PRLSŽ,
- okolišne značajke područja na koja provedba PRLSŽ može značajno utjecati,

- postojeće okolišne probleme koji su važni za PRLSŽ, posebno uključujući one koji se odnose na područja posebnog ekološkog značaja, primjerice područja određena u skladu s posebnim propisima o zaštiti prirode,
- ciljeve zaštite okoliša uspostavljene po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na strategiju, plan odnosno program, te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom izrade PRLSŽ,
- vjerojatno značajne utjecaje (sekundarne, kumulativne, sinergijske, kratkoročne, srednjoročne i dugoročne, stalne i privremene, pozitivne i negativne) na okoliš, uključujući bioraznolikost, stanovništvo i zdravlje ljudi, tlo, vodu, more, zrak, klimu, materijalnu imovinu, kulturno-povijesnu baštinu, krajobraz, uzimajući u obzir njihove međuodnose,
- mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprječavanja, smanjenja i ublažavanja nepovoljnih utjecaja provedbe PRLSŽ na okoliš,
- kratki prikaz razloga za odabir razmotrenih razumnih alternativi, obrazloženje najprihvatljivije razumne alternative PRLSŽ na okoliš uključujući i naznaku razmatranih razumnih alternativi i opis provedene procjene, uključujući i poteškoće (primjerice tehničke nedostatke ili nedostatke znanja i iskustva) pri prikupljanju potrebnih podataka,
- opis predviđenih mjera praćenja.

Poglavlje glavna ocjena prihvatljivosti PRLSŽ za ekološku mrežu:

1. Podaci o ekološkoj mreži:
   - opis ekološke mreže na koje provedba PRLSŽ može utjecati,
   - kartografski prikaz područja ekološke mreže u odgovarajućem mjerilu sukladno mjerilu kartografskog prikaza PRLSŽ.
2. Opis mogućih značajnih utjecaja provedbe PRLSŽ na ekološku mrežu:
   - vjerojatnost, trajanje, učestalost, jačina i kumulativna priroda (procjena rizika) mogućih utjecaja provedbe PRLSŽ na ekološku mrežu.
3. Prijedlog mjera ublažavanja negativnih utjecaja provedbe PRLSŽ na ekološku mrežu
4. Zaključak:
   - konačna ocjena prihvatljivosti PRLSŽ za ekološku mrežu uz primjenu predloženih mjera ublažavanja iz točke 3.
   - ne-tehnički sažetak podataka iz podstavaka 1. do 10. ovoga Priloga uključujući sažetak glavne ocjene prihvatljivosti strategije, plana ili programa za ekološku mrežu ako je bila obvezna prema posebnom propisu iz područja zaštite prirode te naznaku razmatranih razumnih alternativa.

IV. Popis i mišljenje tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima koja su sudjelovala u postupku određivanja sadržaja studije strateške procjene Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine s Teritorijalnom strategijom

1. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
2. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Radnička cesta 80, Zagreb
3. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Uprava za zaštitu prirode, Radnička cesta 80, Zagreb
4. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja RH, Uprava za procjenu utjecaja za okoliš i održivo gospodarenje otpadom, Radnička cesta 80, Zagreb
5. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Miramarska cesta 22, Zagreb
6. Ministarstvo poljoprivrede, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
7. Ministarstvo kulture i medija, Runjaninova 2, Zagreb
8. Ministarstvo zdravstva, Ksaver 200a, Zagreb
9. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Donje Svetice 38, Zagreb
10. Ministarstvo turizma i sporta, Prisavlje 14, Zagreb
11. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ulica Republike Austrije 20, Zagreb
12. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Prisavlje 14, Zagreb
13. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Gospiću za područje Ličko-senjske županije, Budačka 12, Gospić
14. Ministarstvo unutarnjih poslova RH Ravnateljstvo civilne zaštite Nehajska 5, 10 110 Zagreb
15. Ministarstvo unutarnjih poslova, PU Ličko-senjska, Ulica Hrvatskog sokola 2, Gospić Inspektorat unutarnjih poslova, Inspektor zaštite od požara,
16. Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske županije, Dr. Franje Tuđmana 4, Gospić,
17. JU za zaštitu i očuvanje prirode Ličko-senjske županije, Budačka 55, Gospić
18. JU „Park prirode Velebit“, Kaniža Gospićka 4b, Gospić,
19. JU Nacionalni park Sjeverni Velebit, Krasno 96, Krasno,
20. JU Nacionalni park Plitvička jezera, Josipa Jovića 19, Plitvička Jezera,
21. JU Pećinski park Grabovača, Trg popa Marka Mesića 2, Perušić,
22. Hrvatske vode, Bužimska 10, Gospić,
23. Hrvatske ceste, Vončinina ulica 3, Zagreb - Sektor za studije i projektiranje
24. Hrvatske autoceste d.o.o., Širolina 4, 10000 Zagreb
25. Županijska uprava za ceste Ličko-senjske županije, Smiljanska 41, Gospić
26. HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Mihanovićeva 12, 10000 Zagreb
27. Hrvatske šume d.o.o., Ulica kneza Branimira 1, Zagreb
28. HGK-Županijska komora Otočac, Ulica kralja Zvonimira 16, Otočac
29. Obrtnička komora Ličko-senjske županije, Kaniška 4, Gospić
30. Usluga d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju, Bužimska 10, Gospić,
31. Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, Senjskih Žrtava 2, Gospić
32. Grad Gospić, Budačka 55, Gospić
33. Grad Novalja, Trg dr. Franje Tuđmana 1, Novalja
34. Grad Otočac, Kralja Zvonimira 10, Otočac
35. Grad Senj, Obala dr. Franje Tuđmana 2, Senj
36. Općina Perušić, Trg popa Marka Mesića 2, Perušić

37. Općina Brinje, Frankopanska 35, Brinje
38. Općina Karlobag, Trg dr. Franje Tuđmana 2, Karlobag
39. Općina Vrhovine, Senjska ulica broj 48, Vrhovine
40. Općina Plitvička Jezera, Trg Svetog Jurja 6, Korenica
41. Općina Udbina, Stjepana Radića 6, Udbina
42. Općina Lovinac, Ulica Svetog Mihovila 11, Lovinac
43. Općina Donji Lapac, Trg Nikole Tesle 6, Donji Lapac
44. Komunalac Gospić d.o.o., Bužimska 10, Gospić
45. HEP - ODS d.o.o. Elektra Lika Gospić, Lipovska 31, Gospić
46. HAKOM, Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, Roberta Frangeša Mihanovića 9, Zagreb
47. HRVATSKI TELEKOM d.d., Roberta Frangeša Mihanovića 9, Zagreb
48. Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Nehajska 5, 10110 Zagreb
49. Upravni odjel za graditeljstvo, zaštitu okoliša i prirode te komunalno gospodarstvo Ličko-senjske županije, dr. Franje Tuđmana 4, Gospić

U vremenu trajanja roka za dostavu mišljenja i prijedloga za sadržaj strateške studije, mišljenja i prijedloge o sadržaju strateške studije dostavila su 16 javnopravna tijela i to kako slijedi:

1. HŽ INFRASTRUKTURA d.o.o., Sektor za razvoj, pripremu i provedbu investicija i EU fondova, (KLASA:8156/23, URBROJ:1.3.1.M.R.), u kojem je navedeno da nema dodatnih zahtjeva za sadržajem strateške studije procijene utjecaja „Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine s teritorijalnom strategijom“ na okoliš.
2. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, (KLASA:011-01/23-01/140, URBROJ:538-02-2-1/408-23-2), u kojem je navedeno da nema prijedloga niti primjedbi u odnosu na sadržaj i razinu obuhvata podataka koji se moraju obraditi u predmetnoj strateškoj studiji.
3. Hrvatske autoceste d.o.o., Sektor za investicije i Eu fondove, Odjel za sigurnost okoliša, (KLASA:830-01/23-01/11, URBROJ:4211-100-23-02), u kojem je navedeno da je planirana izgradnja dijela autoceste A7:Rupa, te je time obuhvaćena i dionica Senj-Žuta Lokva, koja se nalazi u Ličko-senjskoj županiji, te je sukladno Prostornom planu Ličko-senjske županije potrebno obuhvatiti planiranu izgradnju autoceste A7.
4. Ministarstvo turizma i sporta, (KLASA:351-01/23-02/7, URBROJ: 529-05-01-02/1-23-2), u kojem je naveden interes u obradi utjecaja novih prostornih namjena i sadržaja Plana na okoliš- bioraznolikost, kulturno-povijesnu baštinu, krajobraz te socio-ekonomsku komponentu razvoja, u cilju očuvanja ukupne turističke aktivnosti destinacije.
5. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava vodovodnog gospodarstva i zaštite mora, (KLASA:325-11/23-05/389, URBROJ:517-09-3-1-1-23-2), temeljem kojega se traži da pored obaveznog sadržaja obrade i analiziraju sljedeća pitanja:

1) Plan razvoja je potrebno uskladiti s planskim dokumentima iz područja vodovodnog gospodarstva i zaštite mora, 2) utjecaj provedbe Plana razvoja na stanje vodovodnih tijela površinskih i podzemnih voda načelnoj razini, 3) potrebno je obraditi sve aspekte utjecaja Plana razvoja uključujući postojeće i planirane zahvate na stanje vodnih tijela posebice u pogledu hidromorfoloških i bioloških utjecaja i 4) u stratešku studiju uključiti obradu utjecaja navedenih Planom razvoja na osnovne ciljeve upravljanja vodama.

6. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za zaštitu prirode, (KLASA:352-07/23-04/20, URBROJ:517-10-2-3-23-2), temeljem kojega se traži da Strateška studija Plana treba sadržavati poglavlje Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu i sljedeće podatke: 1) podatke o ekološkoj mreži na koje provedba Plana može utjecati, 2) kartografski prikaz područja ekološke mreže u odgovarajućem mjerilu, 3) opis mogućih značajnih utjecaja provedbe Plana na ekološku mrežu, 4) moguće utjecaje na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže svih područja ekološke mreže koja mogu biti izložena utjecaju aktivnosti obuhvaćenih Planom, a ne samo na područja ekološke mreže koja se preklapaju s obuhvatom aktivnosti planiranih Planom, analizu utjecaja svih planiranih zahvata i projekata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže kroz njihove pojedinačne i skupne utjecaje na pojedina područja ekološke mreže uključujući i skupne utjecaje s nerealiziranim zahvatima i projektima koji su planirani važećim Prostornim planom LSŽ, 5) prijedlog mjera ublažavanja negativnih utjecaja provedbe Plana na ekološku mrežu, 6) zaključak. Vezano uz područje zaštite prirode Strateška studija treba biti izrađena u skladu s Prilogom I. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš na način da analizira i ocijeni moguće utjecaje provedbe Plana na bioraznolikost, zaštićena područja prema Zakonu o zaštiti prirode i na georaznolikost. Strateška studija treba sadržavati i mjere sprječavanja i smanjenja nepovoljnih utjecaja provedbe Plana ukoliko se utvrdi da nepovoljni utjecaji na bioraznolikost, zaštićena područja, georaznolikost i područja ekološke mreže postoje. Ukoliko se utvrdi potrebnim, Strateška studija, odnosno Poglavlje Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu treba sadržavati i program mjera praćenja.
7. Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, (KLASA:361/23-01/1, URBROJ:2125-58-01-23-18), u kojem je navedeno slaganje sa sadržajem, polazištima i ciljevima Plana, te stavljen naglasak na potencijalna područja ulaganja, prvenstveno na: provedba mjera za zadržavanje/privlačenje zdravstvenih kadrova, sufinanciranje specijalističkog usavršavanja liječnika deficitarnih zanimanja od strane JLS, osiguranje popunjavanja mreže javne zdravstvene službe i provođenje mjera zdravstvene ekologije.
8. Ministarstvo poljoprivrede, (KLASA:351-03/23-01/309, URBROJ:525-04/97-23-2), temeljem kojega se traži da Strateška studija treba sadržavati osnovne podatke koji se odnose na: 1) opis područja šuma i šumskog ekosustava te opis lovišta i divljači, 2) obilježja utjecaja provedbe Plana razvoja na šume i šumarstvo te divljač i lovstvo i 3) mjere zaštite šuma i šumarstva te divljači i lovstva u svrhu ublažavanja provedbe Plana razvoja. U promicanju racionalnog korištenja

prirodnih dobara potrebno je uspostaviti kontinuiranu suradnju s nadležnim šumarskim službama i nadležnim lovoovlaštenicima. Na popis propisa potrebno je uvrstiti Zakon o šumama (NN 68/18, 115/18, 98/19, 32/20 i 101/23.), Zakon o lovstvu (NN 99/18, 32/19 i 32/20.), Nacionalna šumarska politika i strategija (NN 120/03), Strategija EU za šume do 2030, Nacionalni plan razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja RH za razdoblje od 2023 do 2030. godine i Akcijski plan razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja RH za razdoblje od 2023 do 2024. godine (NN 122/23), Internet portale javno dostupnih podataka o šumama i lovištima te drugu literaturu i propise iz nadležnosti upravnog područja šumarstva, lovstva i drvne industrije. Sukladno članku 22. stavka 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN 20/18, 115/18, 98/19 i 57/22) potrebno je razraditi varijantna rješenja za zahvate kojima se umanjuje resurs osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivog (P2) poljoprivrednog zemljišta. Zbog prostorne održivosti, u cilju racionalnog/održivog korištenja resursa poljoprivrednog zemljišta potrebno je valorizirati rizik od štete u poljoprivredi izazvan oštećenjima, zbog obima utjecaja zahvata u prostoru, prostorno iskazanog u kartografskom prikazu bonitetnog vrednovanja, kao i način korištenja poljoprivrednog zemljišta.

9. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, (KLASA:011-02/23-03/89, URBROJ:530-08-1-1-23-2), temeljem kojega se traži da je potrebno obuhvatiti: 1) Analizu cestovnog i biciklističkog prometa i infrastrukture, 2) Analizu željezničkog prometa i infrastrukture, 3) Analizu usklađenosti predmetnog Plana sa: Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030. godine (NN 13/2021), Strategijom prostornog razvoja RH (NN 106/17), Strategijom prometnog razvoja RH za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17), Strategijom razvoja pomorskog prometa, Nacionalnim planom razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2027. godine i Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2025. godine i Pravilnikom o funkcionalnim kategorijama za odrađivanje mreže biciklističkih ruta (NN 91/13, 114/17), 4) Opis utjecaja i mjere za ublažavanje utjecaja na: Cestovni i biciklistički promet i infrastrukturu te infrastrukturu za vozila na alternativni pogon i Željezničku infrastrukturu i promet i 5) Važeće europske direktive te nacionalne zakonske i podzakonske akte, posebice: Zakon o cestama (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13,92/14, 110/19,144/21,114/22,04/23), Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativan goriva (NN 120/16, 63/22) i Uredbu (EU) 2023/1804 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o uvođenju infrastrukture za alternativna goriva i stavljanju izvan snage Direktive 2014/94/EU.
10. Grad Gospić, Gradski upravni odjel za komunalne djelatnosti i zaštitu okoliša, (KLASA:001-01/22-01/01, URBROJ:2125-1-16-23-27), u kojem je navedeno da što se tiče sadržaja Strateške studije utjecaja na okoliš Grad Gospić nema primjedbi.
11. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Gospiću, (KLASA:612-08/23-10/0404, URBROJ:532-05-02-21/1-23-02),

temeljem kojega se traži da sadržaj i razina obuhvata Studije koji se odnosi na kulturnu baštinu treba biti sljedeći: 1) Polazišta strateške procijene utjecaja Plana na kulturnu baštinu, 2) Podatci o postojećem stanju kulturne baštine, 3) Analiza stanja kulturne baštine na koju provedba Plana može značajno utjecati, 4) Provjera implementacije ciljeva zaštite kulturne baštine, 5) Analiza i prikaz vjerojatno značajnih utjecaja na pojedine vrste kulturne baštine, 6) Mjere zaštite kulturne baštine, 7) Kratki prikaz razmatranja alternativa Plana s obzirom na prihvatljivost za kulturnu baštinu i 8) Opis predviđenih mjera praćenja stanja /utjecaja provedbe Plana na kulturnu baštinu. U skladu s čl. 13. st. 2. Uredbe o strateškoj procijeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17) poglavlja u Strateškoj studiji koja se odnose na kulturnu baštinu moraju izrađivati mjerodavni stručnjaci za to područje.

12. Općina Brinje, (KLASA:001-01/22-01/01, URBROJ:2125-1-16-23-29), u kojem je navedeno da što se tiče sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš Općina Brinje nema primjedbi.
13. Hrvatske vode, Vodnogospodarski odjel za slivove Sjevernog Jadrana, (KLASA:351-02/23-01/0000446, URBROJ:374-3304-2-23-2), u kojem je navedeno da sve planirane zahvate u prostoru potrebno je izvoditi sukladno Zakonu o vodama (NN 66719. 84/21, 47/23), provedbenim propisima i planovima donesenim na temelju njega i drugim važećim zakonima i propisima. Za zahvate u prostoru koji utječu na ciljeve iz čl. 5. stavka 2. i čl. 46. Zakona o vodama (NN 66/19, 84/21, 47/23) potrebno je ishoditi Vodopravne uvijete. Za provedbu određenih pojedinačnih zahvata u prostoru, prema Uredbi o procijeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/2017), potrebno je provesti procjenu utjecaja na okoliš, odnosno postupak ocijene o potrebi procijene utjecaja na zahvat na okoliš.
14. Hrvatski Telekom d.d., Odjel za ekonomičko komunikacijsku infrastrukturu, (KLASA:001-01/22-01/01, URBROJ:0-16-23-31), temeljem kojega se predlaže da tekst provedbenih odredbi pokretnih komunikacija i nepokretnih komunikacija sadrži nužne dijelove prema opisu. Uredbom o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme (NN 139/2012) koju je Vlada RH donijela na temelju čl. 25. stavka 3. Zakona o elektroničkim komunikacijama, propisana su mjerila razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezne su uskladiti odredbe dokumenata prostornog uređenja iz svog djelokruga s odredbama predmetne Uredbe prigodom njihove prve izrade, ili prve izrade njihovih izmjena i/ili dopuna nakon stupanja na snagu ove Uredbe, a do usklađenja dokumenta prostornog uređenja s odredbama ove Uredbe, neposredno se primjenjuje ova Uredba. Zakonska regulativa: Zakon o prostornom uređenju, Zakon o gradnji, Pravilnik o jednostavnim građevinama i radovima, Zakon o elektroničkim komunikacijama, Uredba o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme, Pravilnik o tehničkim uvjetima gradnje i uporabe telekomunikacijske infrastrukture, Pravilnik o načinu i uvjetima određivanja zone komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, zaštitne zone i radijskog koridora, te obaveze investitora radova ili građevine,

Strategija razvoja širokopojasnog pristupa internetu, Zakon o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina, Pravilnik o svjetlovodnim distribucijskim mrežama, Pravilnik o tehničkim uvjetima za kabelsku kanalizaciju i Pravilnik o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme.

15. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom, (KLASA:351-03/23-01/1859, URBROJ:517-05-1-1-23-4), temeljem kojega se traži da u poglavlje o kratkom pregledu odnosa Plana s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima umetne tekst vezan za potencijal proizvodnje, skladištenja, transporta i korištenja obnovljivog vodika u skladu s Hrvatskom strategijom za vodik do 2050. godine (NN 40/22). U poglavlje o podatcima o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Plana treba navesti da se na području LSŽ nalaze elektrane koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora koja se potencijalno može skladištiti kako u velike baterijske sustave tako i u vodik. Potrebno je sagledati politike i mjere navedene u Programu kontrole onečišćenja zraka za razdoblje od 2020. do 2029., kao i relevantne propise iz područja zaštite kvalitete zraka. Također, potrebno je uskladiti Plan s novim propisima iz područja prilagodbe na klimatske promjene i istaknuti da su klimatske promjene najvažniji izazov današnjice, te integrirati u Planu analizu i procjenu utjecaja, ranjivosti i rizika klimatskih promjena kao i izraditi mjere, standarde, uvijete i smjernice za prilagodbu na klimatske promjene. Strateška studija treba sadržavati minimalno sljedeće: 1) Odnos dokumenata s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima, 2) Postojeće stanje i mogući razvoj okoliša kroz provedbe dokumenata, 3) Postojeći okolišni problemi koji su važni za dokumente, 4) Okolišne značajke područja na koje provedba dokumenta može značajno utjecati, 5) Ciljevi zaštite okoliša iz međunarodnih ugovora i sporazuma koji se odnose na dokument, 6) Utjecaj provedbe dokumenta na klimatske promjene i utjecaj klimatskih promjena na provedbu dokumenata, 7) Mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprječavanja, smanjenja i ublažavanja nepovoljnih utjecaja provedbe dokumenata na okoliš i 8) Ne-tehnički sažetak podataka.
16. Ministarstvo zdravstva, dopis (KLASA: 351-03/23-01/69, URBROJ: 534-03-3-2/10-23-2), u kojem je navedeno da je prilikom izrade studije na okoliš potrebno uzeti u obzir parametre koji imaju utjecaj na zaštitu i očuvanje zdravlja ljudi, odnosno obraditi poglavlja sa sadržajem kako je određeno u Prilogu I. uredbe o strateškoj procijeni utjecaja strategija, plana i programa na okoliš (NN 3/17).

Izvan propisanog roka za dostavu mišljenja zaprimljeno je 2 :

1. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Uprava za prostorno uređenje i dozvole državnog značaja, Sektor za prostorno uređenje,

dopis zaprimljen 7. prosinca 2023. godine (KLASA:350-01/23-02/282, URBROJ:531-08-1-3-23-2),) u kojem je navedeno da Ministarstvo nije nadležno davati mišljenja u postupcima strateške procijene utjecaja na okoliš, odnosno ocijene o potrebi strateške procijene na programe i planove razvoja pojedinih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

V. Informiranje javnosti

U svrhu informiranja javnosti, informacija o provedbi postupka određivanja sadržaja strateške studije objavljena je na internetskim stranicama Ličko-senjske županije www. licko-senjska.hr od 10. listopada 2023.g. do 9. studenog 2023.godine.

U okviru postupka određivanja sadržaja strateške studije, sukladno stavku 4. članku 9. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš, održane su konzultacije o sadržaju strateške studije dana 27. listopada 2023. godine s početkom u 11 sati u prostoriji broj 20 Ličko-senjske župaije, dr. Franje Tuđmana 4, 53000 Gospić.

VI. Podaci o izrađivaču Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje do 2027. godine s Teritorijalnom strategijom

Izrađivač PRLSŽ je Razvojnoj agenciji Ličko-senjske županije iz Gospića.

VII. Izrađivač strateške studije

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša i Pravilniku o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine“ broj 57/10), stratešku studiju izraditi će Kaina d.o.o. koja je ovlaštena pravna osoba koja ima suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i energetike za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša i to poslova izrade studije o značajnom utjecaju strategije, plana i programa na okoliš.

VIII. Objava Odluke o sadržaju Strateške studije

Ova Odluka o sadržaju strateške studije se sukladno stavku 1. Članku 160. Zakona o zaštiti okoliša i stavku 2. Članku 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš te članku 5. Uredbe o informiranju i sujelovanju javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ broj 64/08) objavljuje u Županijskom glasniku i na službenoj stranici Ličko-senjske županije www.licko-senjska.hr u svrhu informiranja javnosti.

IX. Stupanje na snagu

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

REPUBLIKA HRVATSKA
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA
GOSPIĆ
ŽUPAN

ŽUPAN

Ernest Petry, mag iur.

Stanje površinskih i priobalnih VT na području LSŽ

Šifra VT	Kemijsko stanje	Ekološko stanje	Ukupno stanje
CSR00003_165536	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
CSR00003_203065	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
CSR00007_119953	nije postignuto dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR00007_145939	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR00025_009003	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00071_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00096_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR00096_002809	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00137_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR00143_000013	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR00150_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00192_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00260_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
CSR00359_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00393_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR00426_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
CSR00509_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR00575_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR00577_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR00580_000969	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00697_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR00773_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR00788_000667	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR00869_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR00906_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR00910_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR01008_000821	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR01009_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR01088_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR01127_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR01204_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR01472_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR01566_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR01585_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR01672_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR01690_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR01705_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR01744_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR01839_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR02089_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR02151_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje

CSR02205_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR02235_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR02297_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR02497_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
CSR02815_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03004_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR03073_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03216_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03299_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03392_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03425_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03643_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03924_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR03954_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR03961_000464	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR04082_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR04134_000311	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR04171_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR04226_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR04396_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR04480_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR04681_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR04720_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR04773_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR05252_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR05263_000609	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR05352_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR05531_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR05736_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR05828_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR05956_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR06045_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR06203_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR06396_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR06440_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR06441_000305	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR06470_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR06621_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR07045_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR07576_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR07659_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR07825_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR07835_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR07852_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR08175_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR08182_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje

CSR08277_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR08282_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR08297_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR08489_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR08918_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR08984_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR08998_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR09019_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR09409_000352	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR09549_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR09627_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR09628_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR09639_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR09661_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR09820_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
CSR09845_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR10057_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR10284_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR10640_000118	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR10646_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR11613_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR11855_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR12593_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR13004_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR13145_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR14481_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR15345_000026	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR15906_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR16172_000155	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR17408_000285	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR17450_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR17977_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
CSR18054_000140	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR19444_000083	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR20016_000234	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR21772_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
CSR26664_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00007_000000	nije postignuto dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00008_000000	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR00008_003985	nije postignuto dobro stanje	umjeren potencijal	umjereno stanje
JKR00010_000000	nije postignuto dobro stanje	umjeren potencijal	umjereno stanje
JKR00010_016125	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje

JKR00010_017989	nije postignuto dobro stanje	dobar i bolji potencijal	umjereno stanje
JKR00010_027206	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR00010_029039	nije postignuto dobro stanje	dobar i bolji potencijal	umjereno stanje
JKR00010_039756	nije postignuto dobro stanje	loš potencijal	loše stanje
JKR00010_056285	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR00010_082494	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00010_116047	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00011_000000	nije postignuto dobro stanje	loš potencijal	loše stanje
JKR00011_003527	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR00017_000000	dobro stanje	loš potencijal	loše stanje
JKR00017_012545	dobro stanje	loš potencijal	loše stanje
JKR00017_032746	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00024_010371	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR00032_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00034_011440	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00044_001937	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00045_000020	nije postignuto dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00053_005269	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
JKR00054_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00056_006974	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00056_008340	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00061_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00063_006512	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00073_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00073_004982	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00077_003286	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00089_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00095_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00096_000000	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje	dobro stanje
JKR00098_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00099_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00101_000000	dobro stanje	umjeren potencijal	umjereno stanje
JKR00104_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00108_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00127_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00135_000000	dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR00135_005270	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00140_000000	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje

JKR00140_007378	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00140_008527	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00144_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00150_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00160_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00160_001662	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00170_000412	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00184_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00222_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00233_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00269_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00273_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00276_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00286_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00290_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00331_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00334_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00337_000056	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00343_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00355_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00360_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00394_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00402_002411	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00405_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00406_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00408_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR00420_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00422_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00428_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00437_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00455_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00465_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00478_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00487_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00488_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00496_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00499_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00500_000452	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00504_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00507_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00508_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00518_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00521_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00525_000223	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00533_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00536_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje

JKR00538_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00546_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00547_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00557_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00562_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR00565_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00573_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00576_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00579_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00587_000303	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00592_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00593_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00599_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00623_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00628_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00628_001129	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00632_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00642_000779	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR00657_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00658_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00663_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00665_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00668_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00671_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR00676_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00695_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00700_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00703_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00705_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00713_000398	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00718_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00729_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00738_000149	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00739_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00748_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR00776_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00789_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00798_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00810_000335	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00812_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00813_000780	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00825_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR00833_000013	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00844_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00854_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00858_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje

JKR00860_000460	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00890_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR00901_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00909_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00910_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00916_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00927_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00948_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00956_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00964_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00990_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR00999_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01004_001105	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01007_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01028_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01038_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01040_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01049_000367	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR01051_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01056_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01066_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01095_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01102_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01112_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01120_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01126_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01131_000943	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR01149_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01211_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01226_000502	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01240_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01246_000489	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR01252_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01253_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01284_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01289_000000	dobro stanje	dobar i bolji potencijal	dobro stanje
JKR01292_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01314_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01326_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01339_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01344_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01350_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01387_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01446_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01447_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01493_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje

JKR01494_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01506_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01514_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01539_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01571_000715	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01585_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01595_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01596_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01616_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01654_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01705_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01734_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01746_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01761_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01770_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01773_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR01776_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01806_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01841_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01845_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR01869_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01875_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01885_000000	dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR01890_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01916_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR01918_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01921_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR01963_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01975_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR01987_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02034_000289	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR02058_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02072_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02081_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR02082_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR02092_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR02111_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR02158_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02200_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02211_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02218_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02242_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02271_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02342_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02351_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02377_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje

JKR02452_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02518_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02519_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR02524_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02557_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02727_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02752_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02796_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02819_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02823_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR02867_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR02884_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR02918_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR02936_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03002_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR03029_000065	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR03128_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03129_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03222_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03223_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR03245_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03258_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03266_000000	dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR03293_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03383_000000	dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR03474_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR03674_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR03796_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR03895_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR03972_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR04031_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR04043_000000	dobro stanje	umjereno stanje	umjereno stanje
JKR04245_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR04255_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR04511_000000	dobro stanje	dobar i bolji potencijal	dobro stanje
JKR04709_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR04747_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR04875_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR04900_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR05000_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR05221_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR05474_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR06073_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR06247_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR06761_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JKR07031_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje

JKR07502_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00023_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JOR00076_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00125_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00150_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00179_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00185_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00191_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00198_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00243_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00326_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
JOR00352_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSS016	nije postignuto dobro stanje	loše stanje	loše stanje
CSS021	nije postignuto dobro stanje	loše stanje	loše stanje
JKR00008_003253	nije postignuto dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKR00010_014978	nije postignuto dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje
JKR00024_010430	nije postignuto dobro stanje	dobar i bolji potencijal	umjereno stanje
JKR00140_005369	dobro stanje	dobar i bolji potencijal	dobro stanje
JMO043	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
JMO051	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
JMO055	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
JMO056	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
JMO058	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje	umjereno stanje
CSR01668_000000	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
CSR06305_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
CSR17921_000000	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje
JKR00666_000000	dobro stanje	vrlo loše stanje	vrlo loše stanje
JKS007	dobro stanje	vrlo loš potencijal	vrlo loše stanje

Tablica **Pogreška! U dokumentu nema teksta navedenog stila.**.1 Stanje podzemnih VT na području LSŽ

Šifra	**Kemijsko stanje**	**Količinsko stanje**	**Ukupno stanje**
CSGI-18	Dobro	Dobro	Dobro
CSGN-16	Dobro	Dobro	Dobro
CSGI-17	Dobro	Dobro	Dobro
JOGN-13	Dobro	Dobro	Dobro
JKGN-07	Dobro	Dobro	Dobro

JKGN-06	Dobro	Dobro	Dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Adresa	Vrsta	Pravni status
1	Z-1861	Četiri zgrade	Više adresa	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
2	Z-3857	Hotel "Plitvice"	Plitvička Jezera	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3	Z-1862	Kompleks zgrada Vila Izvor	Plitvica Selo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4	Z-3775	Restoran "Kozjak"	Plitvička Jezera	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
5	Z-3854	Zgrada društvene prehrane	Plitvička Jezera	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
6	Z-3855	Zgrada poštanskog ureda	Plitvička Jezera	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
7	Z-2001	Crkva Majke Božje Snježne	Krivi Put	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
8	Z-837	Ostaci ribarskih nastambi za motrenje tuna na poluotoku Malta	Lukovo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
9	Z-2000	Crkva sv. Marije od Arta	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
10	Z-2004	Crkva sv. Martina	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
11	Z-2005	Gradska loža	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
12	Z-2003	Palača Vukasović (Gradski muzej Senj)	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
13	Z-2002	Kapela sv. Mihovila s fontanom i grobnicom	Senjska Draga	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
14	Z-6410	Crkva sv. Jakova Apostola	Starigrad	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
15	Z-1686	Arheološko nalazište i crkva sv. Filipa i Jakova	Sveti Juraj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
16	Z-3858	Crkva Blažene Djevice Marije	Bunić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
17	Z-3617	Ličko prelo		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
18	Z-1934	Zgrada stare škole (realka)	Korenica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
19	Z-3616	Priprema tradicijskoga ličkoga sira škripavca		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
20	Z-2939	Crkva sv. Antuna Padovanskog	Letinac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
21	Z-6352	Kapela sv. Petra i Pavla	Stajnica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
22	Z-3776	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Aleksinica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
23	Z-3343	Crkva sv. Jakova Apostola	Donje Pazarište	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
24	Z-2784	Cjelina arhivskih fondova i zbirki u posjedu Državnog arhiva u Gospiću	Gospić	Pokretna zbirka	Zaštićeno kulturno dobro
25	Z-3774	Kapela sv. Marije Magdalene	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
26	Z-1687	Kula Age Senkovića	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
27	Z-3345	Kulturno - povijesna cjelina grada Gospića	Gospić	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
28	Z-4203	Premužićeva staza	Krasno Polje	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
29	Z-2378	Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
30	Z-2938	Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije	Klanac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
31	Z-2711	Crkva sv. Josipa i cisterna	Lički Osik	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
32	Z-3344	Crkva Rođenja sv. Jovana Preteče	Medak	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
33	Z-2375	Crkva sv. Duha	Mušaluk	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
34	Z-7372	Arheološko nalazište Crkvina pod Bogdanićem	Smiljan	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
35	Z-3772	Kapela Bezgrešnog Začeća Blažene Djevice Marije	Smiljan	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
36	Z-2265	Memorijalni centar „Nikola Tesla“	Smiljan	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
37	Z-4551	Crkva sv. Marije Karmelske	Smiljan	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
38	Z-4552	Crkva sv. Nikole biskupa	Trnovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
39	Z-3446	Povijesna cesta Terezijana	Baške Oštarije	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Adresa	Vrsta	Pravni status
40	Z-3856	Most na rijeci Suvaji i cisterna s oknom	Smokrić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
41	Z-3445	Majstorska cesta	Sveti Rok	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
42	Z-4702	Ruševine crkve sv. Jurja	Caska	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
43	Z-3773	Crkva sv. Anđela Čuvara	Lun	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
44	Z-4205	Olupina potonulog parobroda „Albanien”	Lun	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
45	Z-4204	Olupina potonulog parobroda „Euterpe”	Lun	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
46	Z-1776	Antički kamenolom	Novalja	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
47	Z-4661	Crkva sv. Ivana i Pavla i ostaci ranokršćanske bazilike	Novalja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
48	Z-4553	Crkva sv. Marije od Ružarija	Novalja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
49	Z-4230	Tradicijska pjevanja otoka Paga	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
50	Z-2485	Crkva sv. Kristofora	Stara Novalja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
51	Z-4660	Crkva sv. Save	Brlog	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
52	Z-2374	Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije i župni dvor	Brlog	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
53	Z-2377	Ostaci mitreja	Čovići	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
54	Z-3180	Crkva sv. Franje Paulskog	Ličko Lešće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
55	Z-4118	Zgrada vojne uprave	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
56	Z-2585	Kapela Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
57	Z-2373	Kapela Majke Božje od Sedam žalosti	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
58	Z-3181	Crkva sv. Velikomučenika Georgija	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
59	Z-2584	Župni dvor	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
60	Z-2376	Ostaci mitreja	Prozor	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
61	Z-4119	Crkva Uzvišenja sv. Križa	Prozor	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
62	Z-3951	Crkva sv. Ilije Proroka	Sinac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
63	Z-3179	Ruralna cjelina Majerovo Vrilo - Miletina Skela	Sinac	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
64	Z-3777	Arheološko nalazište Lipova glavica	Bukovac Perušićki	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
65	Z-3950	Most	Gornji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
66	Z-6351	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa župnim dvorom	Gornji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
67	RZG-0371-1969.	Mjesto drugog dijela Prvog zasjedanja ZAVNOH-a	Plitvički Ljeskovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
68	RZG-0370-1969.	Spomeničko mjesto "Bigina poljana"	Plitvički Ljeskovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
69	RZG-0369-1969.	Zgrada u kojoj je formiran Inicijativni odbor ZAVNOH-a	Ponor Korenički	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
70	RRI-0304-1972.	Rodna kuća Vladimira Čopića	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
71	RZG-0356-1969.	Zgrada - spomeničko mjesto Poljice	Komić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
72	RZG-0375-1969.	Spomeničko mjesto Pločanski klanac	Kurjak	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
73	RZG-0215-1969.	Mjesto zločina	Donji Lapac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
74	RZG-0214-1969.	Mjesto zločina kod sela Boričevac	Gajine	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
75	RZG-0216-1969.	Spomeničko mjesto	Kruge	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
76	RZG-0294-1969.	Spomeničko mjesto Šević jama	Klanac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
77	RZG-0327-1969.	Spomeničko mjesto "Šaranova jama"	Trnovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
78	RZG-0324-1969.	Spomeničko mjesto Jadovno	Trnovac	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Adresa	Vrsta	Pravni status
79	RZG-0224-1969.	Rodna kuća Rade Končara	Končarev Kraj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
80	Z-156	Crkva sv. Josipa s kapucinskim samostanom	Karlobag	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
81	Z-157	Stari grad " Fortica"	Karlobag	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
82	Z-158	Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
83	Z-159	Kuća Petrovski	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
84	Z-160	Tvrđava Nehaj	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
85	Z-305	Ruševine kule Šimšanovka	Drenov Klanac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
86	Z-306	Ruševine Starog grada Bilaja	Bilaj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
87	Z-307	Ruševine Starog grada Budak grada	Mušaluk	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
88	Z-308	Ruševine Starog grada Perušića	Perušić	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
89	Z-309	Crkva sv. Križa	Perušić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
90	Z-310	Ruševine utvrde "Štulića kulina"	Gornja Ploča	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
91	Z-312	Kapela sv. Vida	Brinje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
92	Z-313	Kapela sv. Fabijana i Sebastijana	Brinje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
93	Z-314	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
94	Z-315	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
95	Z-316	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
96	Z-317	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
97	Z-318	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
98	Z-319	Crkva Sv. Trojstva	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
99	Z-320	Crkva sv. Stjepana Prvomučenika	Kompolje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
100	Z-321	Crkva Majke Božje od sv. Krunice (sv. Rozalije)	Ličko Lešće	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
101	Z-322	Ruševine starog grada "Fortica"	Otočac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
102	Z-323	Ruralni ansambl	Plitvički Ljeskovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
103	Z-325	Crkva sv. Vida	Bakovac Kosinjski	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
104	Z-324	Tradicijska okućnica	Plitvica Selo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
105	Z-326	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Donji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
106	Z-327	Crkva sv. Petra	Donji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
107	Z-328	Crkva sv. Jovana	Jošani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
108	Z-329	Ruševine crkve sv. Marka	Podum	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
109	Z-1732	Crkva Sv. Trojice	Bukovac Perušićki	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
110	Z-2264	Ruševine starog grada Gusić grada	Brlog	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
111	Z-2710	Ruševine starog grada Sokolca	Brinje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
112	RRI-0382-1975.	Etno zona Lun	Lun	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
113	Z-4186	Kulturno - povijesna cjelina grada Senja	Senj	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
114	Z-3481	Priprema sira iz mješine	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
115	Z-3621	Klapsko pjevanje	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
116	Z-3366	Tradicionalna proizvodnja paškog sira	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
117	Z-3613	Posmrtni običaji vezani uz mirila ili počivala	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Adresa	Vrsta	Pravni status
118	Z-3620	Glagoljaško pjevanje	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
119	Z-4234	Glazbeni izričaj ojkanje s područja Dalmatinskog zaleđa	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
120	Z-7771	Mjesto ustaškog logora "Slana"	Metajna	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
121	Z-4058	Umijeće izrade šindre za pokrivanje krovova	,	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
122	Z-4824	Arheološko nalazište Ostaci crkve sv. Ivana Krstitelja	Barlete	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
123	Z-4964	Kula zvana "Kaštel"	Stara Novalja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
124	Z-4965	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
125	Z-5049	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
126	Z-5456	Urbana kulturno povijesna cjelina grada Otočca	Otočac	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
127	RRI-176-1975	Šest hidroarheoloških zona	Lukovo, Cesarica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
128	RRI 381-1975	Hidroarheološko nalazište u uvali Caska	Caska	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
129	Z-7663	Arheološka zona Novalja	Novalja	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
130	Z-7664	Arheološka zona Caska	Caska	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
131	RRI 380-1975	Hidroarheološka zona u uvali Baška Draga	Karlobag	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
132	Z-5293	Tunera	Caska	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
133	Z-5582	Kaštel Ožegovićianum	Senj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
134	Z-5574	Ostaci crkve sv. Karla Boromejskog	Karlobag	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
135	Z-5492	Crkva sv. Katarine	Novalja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
136	Z-5508	Crkva sv. Nikole Biskupa	Kaluđerovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
137	Z-5491	Crkva sv. Antuna Padovanskog i župni dvor	Krasno Polje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
138	Z-5563	Crkva sv. Petke	Glavace	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
139	Z-5581	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Lipice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
140	Z-5412	Umijeće gradnje gacke plavi	Otočac	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
141	Z-5420	Umijeće izrade solističke tambure kuterevke	Kuterevo	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
142	Z-5657	Ostaci ladanjskog kompleksa biskupa Palčića s crkvom sv. Antuna Padovanskog	Caska	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
143	Z-5659	Arheološki lokalitet Čovini-Crikvine	Smiljan	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
144	Z-5692	Arheološko nalazište Gradina Kozjak (Krčingrad)	Plitvička Jezera	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
145	Z-5746	Antički vodovod "Talijanova buža"	Novalja	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
146	Z-5792	Kapela sv. Roka	Perušić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
147	Z-5793	Crkva sv. Jurja	Sveti Juraj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
148	Z-5747	Crkva Našašća Svetog Križa	Križpolje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
149	Z-5826	Crkva sv. Marije Magdalene	Ričice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
150	Z-5790	Crkva Pohoda sv. Elizabete	Baške Oštarije	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
151	Z-5804	Crkva sv. Arhanđela Mihovila	Dabar	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
152	Z-5791	Crkva sv. Petra i Pavla	Lički Ribnik	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
153	Z-5652	Umijeće izrade ukrasnog veza građa/četverokuka	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
154	Z-7390	Arheološko nalazište Gradina – stari Vidovgrad s ostacima crkve sv. Vida u Drvišici	Vidovac Cesarički	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
155	Z-5725	Umijeće izrade coklji	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
156	Z-5946	Arheološki lokalitet sv. Marko-Grob	Udbina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Adresa	Vrsta	Pravni status
157	Z-5932	Arheološko nalazište Ostatci katedrale sv. Jakova (Korija)	Udbina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
158	Z-5938	Arheološka zona Gradina	Udbina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
159	Z-5926	Arheološko nalazište Ostatci staroga grada Otočca	Otočac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
160	Z-6104	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
161	Z-6096	Crkva sv. Arhangela Mihajla i Gavrila	Vrhovine	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
162	Z-6061	Crkva sv. Petra i Pavla	Zalužnica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
163	Z-6069	Crkva sv. Terezije Avilske	Bužim	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
164	Z-6123	Zgrada lugarnice	Prijeboj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
165	Z-6105	Crkva sv. Martina Biskupa	Brušane	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
166	Z-6939	Crkva Uspenja Presvete Bogorodice	Vrelo Koreničko	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
167	Z-6236	Umijeće čitanja, pisanja i tiskanja glagoljice	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
168	Z-6349	Crkva sv. Nikole Biskupa	Stajnica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
169	Z-6341	Crkva sv. Roka	Sveti Rok	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
170	Z-6353	Crkva sv. Josipa	Jablanac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
171	Z-6344	Crkva sv. arhanđela Mihovila	Lovinac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
172	Z-6354	Zgrada škole	Karlobag	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
173	Z-6307	Zgrada pošte	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
174	Z-6306	Zgrada Učiteljskog studija	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
175	Z-6308	Zgrada (Muzej Like Gospić)	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
176	Z-6297	Zgrada Ličko-senjske županije	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
177	Z-6295	Zgrada Gospićko-senjske biskupije	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
178	Z-6296	Zgrada Državnog arhiva	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
179	Z-6318	Kuća	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
180	Z-6847	Vila	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
181	Z-6342	Hram sv. Apostola Petra i Pavla	Štikada	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
182	Z-6340	Zgrada	Perušić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
183	Z-6446	Mlin vretenaš	Brinje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
184	Z-6433	Hidroarheološko nalazište u uvali Vlaška mala	Novalja	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
185	Z-6447	Crkva sv. Jurja	Podlapača	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
186	Z-6428	Most na rijeci Bogdanici	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
187	Z-6530	Crkva sv. Save	Jošani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
188	Z-6535	Pil Krista Spasitelja	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
189	L-2	Siničić špilja	Letinac	Arheologija	Dobro od lokalnog značenja
190	L-3	Okoliš starog grada Sokolca	Brinje	Nepokretna pojedinačna	Dobro od lokalnog značenja
191	L-4	Brdo Humac	Brinje	Arheologija	Dobro od lokalnog značenja
192	Z-6538	Most preko potoka Radetića	Brinje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
193	Z-6721	Most preko rijeke Gacke	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
194	Z-6533	Fontana "Marta Vodarica"	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
195	Z-6539	Most preko rijeke Like	Bilaj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Adresa	Vrsta	Pravni status
196	Z-6639	Most preko potoka Otešice	Smiljan	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
197	Z-6567	Crkva sv. Arhanđela Mihovila	Ramljani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
198	Z-6574	Stari hotel Ozeblin	Donji Lapac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
199	Z-6568	Crkva Rođenja Presvete Bogorodice	Doljani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
200	Z-6569	Crkva sv. Ilije Proroka	Nebljusi	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
201	Z-6566	Kapela sv. Ane	Gornji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
202	Z-6629	Crkva svetog apostola evanđelista Luke	Studenci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
203	Z-6632	Fontana na izvoru potoka Ljubica	Baške Oštarije	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
204	Z-6600	Spomen obilježje Kubus	Baške Oštarije	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
205	Z-6613	Crkva svetog Arhangela Mihajla	Lipovo Polje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
206	Z-6664	Crkva Rođenja Presvete Bogorodice	Debelo Brdo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
207	Z-6745	Crkva Preobraženja Gospodnjeg	Brinje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
208	Z-6724	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
209	Z-6735	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
210	Z-6732	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
211	Z-6730	Crkva sv. Kristofora	Metajna	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
212	Z-6725	Zgrada	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
213	Z-6723	Crkva sv. Marije (Stomorice)	Gajac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
214	Z-6846	Skulptura "Dvije žene"	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
215	Z-6852	Mlin na rijeci Novčici „Murkovića mlin“	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
216	Z-6849	Hidrocentrala na jezeru Burget	Plitvička Jezera	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
217	Z-6869	Tradicijske ribolovne vještine, običaji i vjerovanja na Jadranu	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
218	Z-6850	Arheološki lokalitet Ostaci crkve svetog Marka	Selo Sveti Marko	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
219	Z-6845	Crkva Vozdiženija Časnog Krsta	Barlete	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
220	Z-7584	Zgrada I. zasjedanja ZAVNOH-a	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
221	Z-6949	Arheološki lokalitet Pod Cvitušom - ostaci rimske ceste	Lovinac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
222	Z-6951	Ostatci Turske kule	Široka Kula	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
223	Z-6948	Mlin "Travić"	Lovinac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
224	Z-6942	Most na potoku Ričica	Lovinac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
225	Z-7168	Gacki čakavski govori s područja Otočca		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
226	P-5914	Ostaci starokršćanske bazilike u Gaju	Novalja	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
227	Z-7224	Crkva Preobraženja Gospodnjeg	Mutilić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
228	Z-7223	Crkva Svetog Oca Nikolaja	Donji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
229	Z-7234	Crkva Rođenja Blažene Djevice Marije	Boričevac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
230	Z-7236	Kapela sv. Josipa Zaručnika Blažene Djevice Marije	Otočac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
231	Z-7230	Crkva Svetog Velikomučenika Georgija	Mekinjar	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
232	Z-7231	Crkva Uspenja Presvete Bogorodice	Svračkovo Selo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
233	Z-7229	Crkva Svetih Arhangela Mihajla i Gavrila	Gradina Korenička	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
234	P-5990	Arheološki lokalitet Cimiter - pod Glavicom	Brušane	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro

Rbr.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Adresa	Vrsta	Pravni status
235	Z-7399	Arheološka zona Ribnik - Grad	Lički Ribnik	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
236	Z-7388	Arheološki lokalitet gradina Golubić - Grad	Starigrad	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
237	Z-7387	Utvrda Svetojanj– Sutojanj	Stara Novalja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
238	Z-7378	Arheološko nalazište Gradina Klačnica	Jablanac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
239	P-6058	Arheološki lokalitet Popovići - Crkvina	Mogorić	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
240	Z-7383	Suhozidni granični zid	Stinica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
241	P-6081	Arheološki lokalitet Kosanović Gaj - Crkvina	Udbina	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
242	P-6137	Arheološki lokalitet Čankovići - Crkvina	Srednja Gora	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
243	Z-7381	Arheološko nalazište Šanci	Bjelopolje	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
244	P-6173	Arheološki lokalitet Banovići - Crkvina	Grabušić	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
245	Z-7412	Zlatna formula hrvatskoga jezika ča-kaj-što	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
246	P-6189	Arheološko nalazište Široka luka - crkva Sv. Marka	Plitvica Selo	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
247	P-6195	Hidroarheološko nalazište u uvali Slatina	Stara Novalja	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
248	P-6335	Arheološko nalazište Homoljac - Crkvina	Homoljac	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
249	P-6336	Arheološko nalazište Gradina korenička - Crkvina	Gradina Korenička	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
250	Z-7447	Ikavski govori lovinačkog kraja	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
251	P-6339	Mlinice, pilana i stupa na Gornjoj skeli (Tonkoviča vrilo)	Ličko Lešće	Nepokretna pojedinačna	Preventivno zaštićeno dobro
252	P-6345	Arheološko nalazište kapela Sv. Josipa	Pijavica	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
253	P-6349	Arheološko nalazište Trbušnjak - Abatovo	Senj	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
254	P-6437	Transhumanca-praksa sezonske seobe stoke i pastira na području Dinarskog gorja	Više adresa	Nematerijalna	Preventivno zaštićeno dobro
255	Z-7471	Bunjevački govori	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
256	Z-7472	Tradicije hrvatskog lovstva	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
257	P-6518	Groblje sv. Vida	Senj	Kulturnopovijesna cjelina	Preventivno zaštićeno dobro
258	Z-7630	Umijeće plovidbe latinskim i oglavnim jedrima duž hrvatske obale	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
259	Z-7653	Arheološko nalazište Krst	Gradina Korenička	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
260	Z-7654	Arheološko nalazište Vidasovi stani	Novalja	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
261	Z-7662	Tradicijske i pastirske igre u Lici		Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
262	Z-7684	Arheološko nalazište Veljun - Logorište	Visuć	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
263	Z-7687	Srednjovjekovno groblje sa stećcima i ostacima Hrama sv. Arhangela	Štikada	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
264	Z-7688	Arheološko nalazište Tusto čelo - Komorovac	Novalja	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
265	Z-7689	Arheološko nalazište Švički vrh	Švica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
266	Z-7747	Umijeće izrade bukare i suska	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro

Ukupno rezultata: 266